

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1952:1
FINANSDEPARTEMENTET

1949 ÅRS UPPBÖRDSSAKKUNNIGA

II

BETÄNKANDE

MED FÖRSLAG TILL VISSA ÄNDRINGAR

I UPPBÖRDSFÖRFARANDET

STOCKHOLM

1952

Statens offentliga utredningar 1952

Kronologisk förteckning

1. 1949 års uppberdsakkunniga. 2. Betänkande med förslag till vissa ändringar i uppberdsförfarandet. Högström. 457 s. F1.

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E.** = ecklesiastikdepartementet, **Jo.** = jordbruksdepartementet.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1952:1

FINANSDEPARTEMENTET

1949 ÅRS UPPBÖRDSSAKKUNNIGA

II

BETÄNKANDE

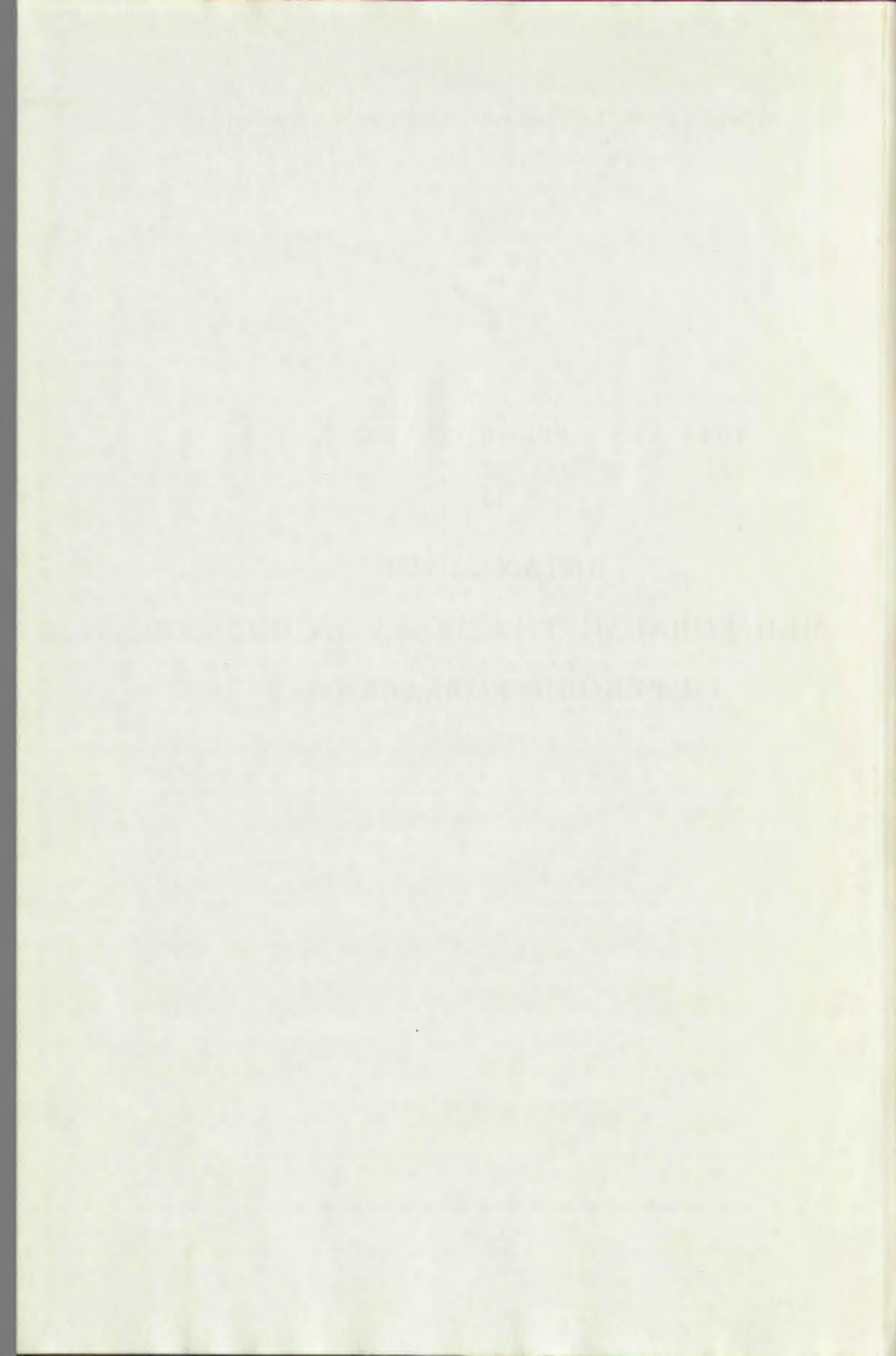
MED FÖRSLAG TILL VISSA ÄNDRINGAR

I UPPBÖRDSFÖRFARANDET

STOCKHOLM 1952

IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI A. B.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förkortningar	sid. 8
Skrivelse till departementschefen	9

Författningsförslag.

Förslag till uppbördsförordning	13
Förslag till förordning angående ändring i förordningen den 22 april 1949 (nr 175) med provisoriska bestämmelser om begränsning i vissa fall av preliminär skatt	67
Förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)	68
Förslag till förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt	68
Förslag till förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt	70
Förslag till förordning angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 584) med provisoriska bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall	72
Förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 26 oktober 1951 (nr 691) om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan	72
Förslag till förordning angående ändrad lydelse av 1 § förordningen den 28 juni 1946 (nr 324) om skogsvårdsavgift	73
Förslag till förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379)	78
Förslag till lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet	75
Förslag till lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 252) om kommunalstyrelse i stad	76
Förslag till lag angående ändring i lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm	77
Förslag till lag angående ändrad lydelse av 60 § lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse	78
Förslag till lag angående ändrad lydelse av 64 § lagen den 6 juni 1930 (nr 260) om församlingsstyrelse i Stockholm	79
Förslag till lag angående ändring i lagen den 20 juni 1924 (nr 349) om landsting ..	80

	sid.
Förslag till förordning angående ändring i förordningen den 31 december 1945 (nr 903) om utdebitering av tingshusmedel	82
Förslag till förordning om ändring i förordningen den 17 december 1948 (nr 766) angående taxering och debitering av skatt vid ändring i kommunal eller ecklesiastisk indelning, m. m.	83
Förslag till lag om ändrad lydelse av 17 kap. 12 § handelsbalken	83
Förslag till lag om ändrad lydelse av 7 och 21 §§ lagen den 14 juni 1917 (nr 380) om införsel i avlöning, pension eller livränta	84
Förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 och 4 §§ förordningen den 30 april 1943 (nr 218) om skyldighet för arbetsgivare att anmäla arbetsanställning	85
Förslag till lag om ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering ..	86
Förslag till förordning om ändring i förordningen den 31 mars 1922 (nr 130) angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riks-försäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete	87

Motiv.

<i>Kap. I. Skatter och avgifter, som debiteras och uppbäras vid den allmänna uppbörden</i>	89
A. Hushållningssällskapsavgifter	90
1. Framförda yrkanden om ändringar, m. m.	90
2. Uppbördssakkunnigas förslag	91
B. Folkpensionsavgifter	92
1. Gällande bestämmelser, m. m.	92
2. Framförda yrkanden om ändringar	94
3. Uppbördssakkunnigas förslag	96
C. Olycksfallsförsäkringsavgifter	99
1. Gällande bestämmelser m. m.	99
2. Framförda yrkanden om ändringar, m. m.	102
3. Uppbördssakkunnigas förslag	103
D. Annuiteter å avdikningslån och å förskott för avlösning av frälseräntor	107
1. Gällande bestämmelser m. m.	107
2. Framförda yrkanden om ändringar, m. m.	111
3. Uppbördssakkunnigas förslag	113
<i>Kap. II. Olika slag av preliminär skatt och grunderna för användning av de olika skattelagen, m. m.</i>	115
A. Gällande bestämmelser	115
B. Tidigare förslag m. m.	115
C. Uppbördssakkunnigas förslag	117
<i>Kap. III. Beräkning av debiterad preliminär skatt, m. m.</i>	126
A. Gällande bestämmelser	126
B. Framförda yrkanden om ändringar, m. m.	127
C. Uppbördssakkunnigas förslag	131

	sid.
<i>Kap. IV. Debitering av olika slags skatt; utfärdande av debetsedlar av olika slag ...</i>	140
A. Inledning	140
B. För olika skatteslag gemensamma frågor	140
1. Vissa begreppsbestämningar	140
2. Tid för utsändande av debetsedlar av olika slag, m. m.	144
3. Utnyttjande av tekniska hjälpmedel i debiterings- och uppbörsarbetet	147
C. Preliminär skatt	148
1. Gällande bestämmelser	148
2. Framförda förslag om ändringar, m. m.	151
3. Uppbördssakkunnigas förslag	152
D. Slutlig skatt	156
1. Gällande bestämmelser m. m.	156
2. Framförda förslag om ändringar	159
3. Uppbördssakkunnigas förslag	166
E. Fastighetsskatt	176
1. Gällande bestämmelser	176
2. Framfört ändringsförslag	177
3. Uppbördssakkunnigas förslag	177
F. Tillkommande skatt	182
1. Gällande bestämmelser	182
2. Framförda förslag om ändringar	183
3. Uppbördssakkunnigas förslag	183
<i>Kap. V. Debitering av skatt utan öretal</i>	185
A. Gällande bestämmelser	185
B. Framförda förslag om ändringar	185
C. Uppbördssakkunnigas förslag	191
<i>Kap. VI. Jämkning av preliminär skatt</i>	195
A. Gällande bestämmelser m. m.	195
B. Framförda förslag om ändringar	198
C. Uppbördssakkunnigas förslag	200
<i>Kap. VII. Skatteavdrag</i>	209
A. Inledning	209
B. Skatteavdrag för olika slag av skatt	212
1. Preliminär skatt	212
2. Kvarstående skatt	212
C. Skatteavdrag å inkomst av annan förvärvskälla än tjänst	215
1. Inkomst av jordbruksfastighet	215
2. Inkomst av annan fastighet	216
3. Inkomst av rörelse	216
4. Inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet	219
5. Inkomst av kapital	220

	sid.
D. Skatteavdrag å inkomst av tjänst m. m.	221
1. Skatteavdrag å inkomst av korttidsanställning, bisyssla och tillfälligt arbete	221
a) Tidigare förslag m. m.	221
b) Uppbördssakkunnigas förslag	233
2. Skatteavdrag å oregelbundet inflytande inkomster	236
a) Tidigare förslag m. m.	236
b) Uppbördssakkunnigas förslag	237
3. Avdragsskyldighetens omfattning	238
a) Tidigare förslag m. m.	238
b) Uppbördssakkunnigas förslag	244
4. Kontrollmöjligheter beträffande skatteavdrag å inkomst av korttidsanställning m. m.	246
a) Tidigare förslag m. m.	246
b) Uppbördssakkunnigas förslag	248
 <i>Kap. VIII. Arbetsgivares ansvar för arbetstagares skatt; kontroll av arbetsgivare ...</i>	 249
A. Gällande bestämmelser m. m.	249
B. Framförda förslag om ändringar	251
C. Uppbördssakkunnigas förslag	254
 <i>Kap. IX. Anstånd med inbetalning av skatt</i>	 261
A. Gällande bestämmelser m. m.	261
B. Framförda förslag om ändringar	262
C. Uppbördssakkunnigas förslag	264
 <i>Kap. X. Uppbörd och redovisning av skatt</i>	 269
A. Inledning	269
B. Förfallotid för skatt	270
1. Gällande bestämmelser m. m.	270
2. Framförda förslag om ändringar m. m.	271
3. Uppbördssakkunnigas förslag	272
C. Tillvägagångssättet vid inbetalning av skatt	275
1. Gällande bestämmelser m. m.	275
2. Framförda förslag om ändringar m. m.	277
3. Uppbördssakkunnigas tidigare framlagda förslag och yttrandena häröver ...	279
4. Uppbördssakkunnigas förslag	286
a) Skattskyldigs inbetalning av skatt	286
b) Arbetsgivares inbetalning av arbetstagares skatt	286
D. Utfärdande av kvitto å erlagd skatt	295
1. Gällande bestämmelser	295
2. Framförda förslag om ändringar	295
3. Uppbördssakkunnigas förslag	296

	Sid.
E. Myndigheternas redovisning av influten skatt m. m.	299
1. Gällande bestämmelser	299
2. Uppbördssakkunnigas förslag	299
<i>Kap. XI. Indrivning av skatt</i>	300
A. Gällande bestämmelser	300
B. Framförda förslag om ändringar, m. m.	306
C. Uppbördssakkunnigas förslag	326
1. Indrivningsförfarandet	326
a) Allmänna synpunkter	326
b) Redovisningsförfarandet	327
c) Indrivningshandlingarna, m. m.	332
d) Sammanfattning av de sakkunnigas förslag under b) och c)	336
e) Städer med egen uppbördsförvaltning	340
f) Handräckningsförfarandet	341
2. Tvångsmedel vid indrivningen, m. m.	342
3. Avkortning och avskrivning samt balanslängd	345
4. Restavgift, m. m.	348
<i>Kap. XII. Restitution av skatt</i>	352
A. Gällande bestämmelser m. m.	352
B. Framförda förslag om ändringar m. m.	355
C. Uppbördssakkunnigas förslag	358
<i>Kap. XIII. Förmånsrätt för skatt m. m.</i>	365
A. Förmånsrättsordningen enligt 17 kap. handelsbalken	365
B. Förmånsrättsreglerna i Danmark, Finland och Norge	368
1. Danmark	368
2. Finland	369
3. Norge	371
C. Förmånsrätt för fastighetsskatt m. m. ävensom för skattskyldig påförd skatt ..	373
1. Framförda erinringar	373
2. Uppbördssakkunnigas förslag	374
D. Förmånsrätt i arbetsgivares konkurs för arbetstagares skatt, som innehållits eller bort innehållas genom skatteavdrag	377
1. Gällande bestämmelser om arbetsgivares ansvar för arbetstagares skatt, m. m.	377
2. Införsel i lön för skatt	379
3. Rättspraxis beträffande förmånsrätt för statsverkets skattefordringar hos arbetsgivare	382
4. Redogörelse för verkställd undersökning angående arbetsgivarnas underlåtenhet att verkställa skatteavdrag m. m.	387
5. Framförda förslag om ändringar	388
6. Uppbördssakkunnigas förslag	390

	Sid.
<i>Kap. XIV. Ansvarsbestämmelser</i>	396
A. Gällande bestämmelser, m. m.	396
B. Framförda förslag om ändringar, m. m.	397
C. Uppbördssakkunnigas förslag	399
<i>Kap. XV. Skattebefrielse för dödsbo</i>	402
A. Gällande bestämmelser	402
B. Uppbördssakkunnigas förslag	402
<i>Kap. XVI. Sekretessbestämmelser</i>	404
A. Gällande bestämmelser m. m.	404
B. Uppbördssakkunnigas förslag	408
<i>Kap. XVII. Arbetsgivares skyldighet att anmäla arbetsanställning</i>	411
A. Gällande bestämmelser	411
B. Framförda förslag om ändringar m. m.	412
C. Uppbördssakkunnigas förslag	421
<i>Kap. XVIII. Specialmotivering</i>	424
<i>Kap. XIX. Sammanfattning</i>	446
Särskilda yttranden	449

Förkortningar.

HB = handelsbalken

UF = uppborädsförordningen den 31 december 1945 (nr 896)

UK = kungörelsen den 30 december 1946 (nr 890) med vissa föreskrifter angående tillämpningen av uppborädsförordningen den 31 december 1945 (nr 896)

Till Herr Statsrådet och Chefen

för Kungl. Finansdepartementet.

Med skrivelse den 2 februari 1950 överlämnade 1949 års uppördssakkunniga till Herr Statsrådet sitt första betänkande med förslag till vissa ändringar i uppördsförfarandet.¹ De sakkunniga ha därefter fortsatt sitt arbete i enlighet med givna direktiv (i korthet återgivna i nämnda betänkande s. 25). Förutom direktiven ha de sakkunniga under det fortsatta utredningsarbetet haft att beakta vad Herr Statsrådet i det vid propositionen nr 244/1950 med förslag till vissa ändringar i uppördsförordningen fogade statsrådsprotokollet anfört angående utvidgning av skyldigheten att verkställa löneavdrag för skatt samt beträffande redovisningen av preliminär skatt, som innehållits utan att debetsedel företetts.

Ett stort antal framställningar och skrivelser har överlämnats till de sakkunniga för att tagas i övervägande vid fullgörandet av de sakkunnigas arbete. De flesta av dessa finnas närmare redovisade i betänkandet.

De sakkunniga ha under arbetets gång samrått med olika kommittéer, centrala verk, andra myndigheter och enskilda organisationer.

Utöver tidigare nämnda betänkande ha de sakkunniga till Herr Statsrådet överlämnat

med skrivelse den 8 november 1949 promemoria angående särskilt anstånd med inbetalning av kvarstående skatt på grund av 1949 års taxering,

med skrivelse den 13 januari 1951 promemoria med förslag till vissa ändringar av uppördsförordningen i anslutning till den år 1950 beslutade omläggningen av det kommunala ortsavdragssystemet,

med skrivelse den 13 januari 1951 promemoria med förslag angående befrielse, helt eller delvis, från skatt på grund av nedsatt skatteförmåga vid s. k. existensminimum samt

¹ SOU 1950:7.

med skrivelse den 22 januari 1951 promemoria med förslag angående särskild ränta i vissa fall å kvarstående skatt och å för mycket erlagd preliminär skatt.

De sakkunniga ha vidare den 1 september 1950 enligt erhållet uppdrag till Kungl. Maj:t avgivit förslag till ny fögderiindelning inom riket.

De sakkunniga ha avgivit yttranden

den 14 september 1949 över dissenterlagskommitténs betänkande med förslag till religionsfrihetslag m. m.,

den 8 november 1949 över sjömansskatteutredningens förslag till lag om sjömansskatt m. m.,

den 4 januari 1950 över sambeskattnings-sakkunnigas betänkande med förslag till ändrade bestämmelser rörande beskattningen av äkta makar,

den 13 mars 1950 över ortsavdragskommitténs betänkande med förslag till ändrade kommunala ortsavdrag m. m.,

den 13 mars 1950 över en framställning från Borås stad om tillstånd att tillämpa ändrat indrivningsförfarande enligt ingivet förslag,

den 17 maj 1950 över en framställning från kronokamreraren i Norrköping om befrielse från åliggandet att verkställa mer än en avskrift av inkomstlängd,

den 17 maj 1950 över en framställning från kronokamreraren i Östersund om viss ändring av 23 § 3 mom. uppördskungörelsen,

den 18 augusti 1950 över en framställning från Stockholms stad om ändrad lydelse av §§ 17, 56, 57 och 59 lagen om kommunalstyrelse i Stockholm,

den 1 september 1950 över förslag till särskilda föreskrifter rörande indrivning av skatt m. m. i Borås stad under tiden den 1 oktober 1950—den 30 juni 1951,

den 21 oktober 1950 över Föreningen Sveriges kronokamrerares skrivelse den 12 september 1950 angående förlängd tid för inbetalningen av kvarstående skatt enligt 1950 års taxering,

den 21 oktober 1950 över en av landskamreraren E. Brandel avgiven promemoria med betänkande och förslag rörande översyn av förordningen den 23 oktober 1908 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter,

den 21 oktober 1950 över länsstyrelseutredningens betänkande angående länsstyrelsernas organisation och ställning inom länsförvaltningen,

den 8 december 1950 över 1950 års dissenterskatteutrednings betänkande angående vissa med religionsfrihetslagstiftningen sammanhängande skattespörsmål,

den 8 december 1950 över ett av särskilda utredningsmän avlämnat betänkande med förslag till förfarande vid omräkning av 1951 års skatteunderlag och fastställande av provisorisk skatteersättning till kommun i anledning av ortsavdragsreformen,

den 13 januari 1951 över en av särskilda utredningsmän avlämnad utredning med förslag till bestämmelser angående övergångsbidrag i anledning av kommunindelningsreformen,

den 14 april 1951 över en framställning från direktionen för uppborädsverken i Stockholm angående sammanslagning av restlängderna över kvarstående skatt år 1951,

den 14 april 1951 över en framställning från Sveriges häradsskrivarförening angående medgivande att underlåta att i fastighetslängden utföra antal skatte-kronor och skatteören, m. m.,

den 14 april 1951 över pensionsutredningens principbetänkande med förslag till allmän pensionsförsäkring,

den 14 juni 1951 över en framställning från drätselkammaren i Halmstad om erforderliga dispenser för omorganisation av uppboräds- och exekutionsverken i staden,

den 14 juni 1951 över en framställning från Sveriges häradsskrivarförening angående ändring av gällande bestämmelser för debitering av fastighetsskatt, då fastighet äges av flera personer,

den 7 september 1951 över en framställning från magistraten i Norrköping om erforderlig dispens för omorganisation av stadens exekutionsverk,

den 7 september 1951 över en framställning från stadsfullmäktige i Jönköping om erforderlig dispens för omorganisation av stadens exekutionsverk samt

den 29 september 1951 över ett av expeditionschefen Henrik Klackenberä avgivet förslag rörande skattepremiering av frivilligt sparande under år 1952.

Förutom genom det stora antalet remisser, som 1949 års uppboräds-sakkunniga haft att besvara, har de sakkunnigas arbete fördröjts av att sekreterarna tidvis anlåtats för biträde inom finansdepartementet.

1949 års uppboräds-sakkunniga få härmed vördsamt överlämna sitt andra betänkande med utredning och förslag angående uppborädsförfarandet. Av de sakkunnigas arbete återstå nu endast vissa organisationsfrågor. Då dessa frågor utan olägenhet synas kunna behandlas för sig, ha de sakkunniga funnit angeläget att redovisa utredningsarbetet i övrigt inom sådan tid, att om så skulle anses böra ske proposition skall kunna framläggas för 1952 års riksdag.

Vid betänkandet fogas särskilda yttranden av herrar Alin, Prydz och Åkerstedt med instämmande av herr Josefson, av herr Prydz med instämmande av herr Rydhagen i visst avseende samt av herrar Bäcklund och Rydhagen.

Stockholm den 27 oktober 1951.

ALARIK WIGERT

G. Alin

Sture Jarnerup

P. Prydz

Ernst Sätterberg

Bengt Åkerstedt

/Kjell Edström Axel Morén

FÖRFATTNINGSFÖRSLAG

Förslag till uppbördsförordning.

Häri genom förordnas som följer.

Inledande bestämmelser.

1 §.

Med skatt förstås i denna förordning, där icke annat anges, statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningsskatt, ersättningsskatt, allmän kommunalskatt, landstingsmedel, tingshusmedel, skogsvårdsavgifter, pensionsavgifter enligt lagen om folkpensionering, olycksfallsförsäkringsavgifter, som avses i § 1 förordningen den 31 mars 1922 angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, ävensom annuiteter å avdikningslån och å förskott för avlösning av frälseräntor.

Kungl. Maj:t må, om särskilda omständigheter därtill föranleda, föreskriva att i samband med uppbörden av skatt må uppbäras jämväl annan avgift än sådan, som enligt bestämmelserna i första stycket är att anse såsom skatt. Har dylik föreskrift meddelats skall, där icke annat angivits, vad i denna förordning stadgas angående skatt äga motsvarande tillämpning beträffande avgift som med föreskriften avses.

2 §.

1 mom. Där beteckningar, som användas i kommunalskattelagen, förordningen om statlig inkomstskatt, förordningen om statlig förmögenhetsskatt eller taxeringsförordningen, begagnas i denna förordning, hava de, såvida ej annat anges eller av sammanhanget framgår, samma innebörd som i nämnda författningar.

2 mom. I denna förordning förstås med

slutlig skatt: utskylder, vilka debiteras på grund av sådant beslut rörande taxering till statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningsskatt, ersättningsskatt och kommunal inkomstskatt, som kommit den lokala skatte-

myndigheten tillhanda senast den 20 november under taxeringsåret, ävensom i 1 § omförmälda pensionsavgifter och olycksfallsförsäkringsavgifter;

preliminär skatt: i 3 § omförmäld skatt, som erlägges i avräkning å slutlig skatt;

kvarstående skatt: skatt, som återstår att erlägga, sedan preliminär skatt avräknats från slutlig skatt;

tillkommande skatt: dels fastighetsskatt och skogsvårdsavgifter, som debiteras på grund av sådant beslut rörande taxering vilket fattats av prövningsnämnd eller av kammarrätten eller Kungl. Maj:t, dels statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningsskatt, ersättningsskatt och kommunal inkomstskatt ävensom pensionsavgifter, som debiteras på grund av sådant beslut rörande taxering, vilket inkommit till den lokala skattemyndigheten efter den 20 november under taxeringsåret, dels skatt, som utöver tidigare påförd skatt skall erläggas på grund av beslut rörande ändrad debitering, dels ock skatt, som påföres på grund av eftertaxering;

inkomstår: det kalenderår, som närmast föregått taxeringsåret;

uppbördsår: tiden från och med mars månad ett år till och med februari månad nästföljande år;

landet: jämväl stad utan magistrat samt sådan stad med magistrat, som enligt förordnande av Kungl. Maj:t tillhör fögderi;

stad: stad med magistrat, som icke tillhör fögderi; samt

lokal skattemyndighet: på landet häradskrivare och i stad kronokamrerare.

3 §.

1 mom. Preliminär skatt skall, i den omfattning nedan närmare angives, erläggas med avseende å följande slag av skatter, nämligen statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, allmän kommunalskatt, landstingsmedel, tingshusmedel och pensionsavgifter, dock att fastighetsskatt icke skall erläggas preliminärt. Det belopp, som skattskyldig skall betala i form av preliminär skatt, skall så nära som möjligt motsvara beloppet av de utskylder och den pensionsavgift, vilka kunna antagas bliva påförda den skattskyldige efter verkställd årlig taxering för den inkomst och förmögenhet, varom fråga är.

Preliminär skatt skall i kommun, där den skattskyldige kan antagas komma att påföras slutlig skatt enligt den årliga taxeringen året näst efter inkomståret, utgå för inkomst och förmögenhet, varför skattskyldighet föreligger jämlikt kommunalskattelagen, förordningen om statlig inkomstskatt samt förordningen om statlig förmögenhetsskatt.

Preliminär skatt utgår såsom preliminär A-skatt, preliminär B-skatt eller preliminär C-skatt.

1. *Preliminär A-skatt* skall erläggas för inkomst av tjänst, vilken helt eller delvis utgår i penningar och hänför sig till sådan den skattskyldiges huvudsakliga arbetsanställning, som icke är avsedd att vara kortare tid än en vecka,

eller eljest utgör hans huvudsakliga inkomst av tjänst. Preliminär A-skatt skall jämväl erläggas för annan inkomst av tjänst än nyss sagts, därest den utgår helt eller delvis kontant och utbetalas av statlig eller kommunal myndighet, juridisk person eller, i den mån det utbetalade beloppet utgör utgift i rörelse, jordbruk eller skogsbruk, av annan arbetsgivare. Skatten skall utgå med belopp som angives i skattetabell, varom i 4 § förmåles, eller med den procent av inkomsten som i 7 § sägs.

Med tjänst likställes i denna förordning rätt till pension, livränta som utgår på grund av sjuk-, olycksfalls- eller skadeförsäkring eller annorledes än på grund av försäkring, ersättning som i annan form än livränta utgår på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring, tagen i samband med tjänst, samt undantagsförmåner ävensom sådant periodiskt understöd eller sådan därmed jämförlig periodisk inkomst, varför givaren enligt 22, 25 eller 29 § kommunalskattelagen är berättigad till avdrag.

2. *Preliminär B-skatt* skall i hemortskommunen erläggas av skattskyldig, som icke har att erlægga preliminär A-skatt, samt utgå för inkomster från den skattskyldiges samtliga förvärvskällor ävensom för förmögenhet. I annan kommun än hemortskommunen skall preliminär B-skatt erläggas för inkomst av fastighet, rörelse eller icke yrkesmässig avyttring av fastighet. Preliminär B-skatt skall utgå enligt särskild debitering.

3. *Preliminär C-skatt* må, jämte preliminär A-skatt, under de närmare förutsättningar, som angivas i 24 §, erläggas av skattskyldig, som åtnjuter jämväl annan inkomst än sådan, varom under 1. förmåles. Preliminär C-skatt skall utgå enligt särskild debitering.

2 mom. Kungl. Maj:t må föreskriva, att preliminär A-skatt skall utgå jämväl för annan inkomst än sådan, varom i 1 mom. under 1. förmåles.

Att preliminär A-skatt, utom i fall som i nästföregående stycke avses, kan komma att erläggas jämväl för annan inkomst än sådan, som i 1 mom. under 1. omförmåles, ävensom för förmögenhet framgår av 48 § 1 mom. och 65 § 2 mom.

Åtnjuter skattskyldig förutom inkomst av tjänst, som i 1 mom. under 1. avses, annan i förhållande därtill betydande inkomst, må den lokala skattemyndigheten meddela förordnande, att den skattskyldige skall, i stället för att erlægga preliminär A-skatt eller sådan skatt jämte preliminär C-skatt, erlægga preliminär B-skatt. Dylikt förordnande må jämväl meddelas, då eljest särskilda omständigheter därtill föranleda.

(Se vidare anvisningarna.)

Preliminär A-skatt.

4 §.

1 mom. Preliminär A-skatt skall, då inkomst av tjänst, som hänför sig till den skattskyldiges huvudsakliga arbetsanställning eller eljest utgör hans huvud-

sakliga inkomst av tjänst, avser bestämd tidsperiod och uppbäres vid regelbundet återkommande tillfällen, utgå med belopp som angivas i skattetabeller. Kungl. Maj:t fastställer för varje inkomstår sådana tabeller.

Skattetabellerna skola för olika inkomstbelopp, beräknade för dag, vecka och månad eller annan tid som Kungl. Maj:t bestämmer, angiva därå belöpande preliminär skatt. Tabellerna skola grundas på följande förutsättningar, nämligen

att inkomsten samt ortsavdraget äro oförändrade under inkomståret,

att den skattskyldige icke kommer att taxeras för annan inkomst än som i tabellen angives, ej heller för förmögenhet,

att vid taxering för inkomsten icke andra avdrag medgivnas den skattskyldige än dels ortsavdrag, dels ock, såvitt angår taxeringen till statlig inkomstskatt, för kommunala utskylder med belopp, motsvarande för skattekrona och skatteöre det belopp, som enligt 3 mom. legat till grund vid uträknanDET av de i vederbörlig tabell angivna utskylderna.

Tabellerna skola icke upptaga preliminär skatt för belopp, som motsvarar en till statlig eller kommunal inkomstskatt taxerad inkomst, understigande ett-tusentvåhundra kronor, eller till sådan skatt beskattningsbar inkomst, understigande tjugu kronor. Inkomstbelopp och skattebelopp skola angivas i helt antal kronor.

2 mom. I skattetabellerna skola i särskilda kolumner upptagas skattebelopp för följande grupper av skattskyldiga, nämligen

1) gift, med maken sammanlevande manlig inkomsttagare;

2) ogift inkomsttagare, som har hemmavarande eller av honom helt eller delvis underhållet barn, för vilket rätt till allmänt barnbidrag föreligger (*ogift inkomsttagare med barn*);

3) annan ogift inkomsttagare än under 2) sägs (*ogift inkomsttagare utan barn*).

Gift, med maken sammanlevande kvinna med egen inkomst skall, därest jämväl maken har inkomst, hänföras till under 3) upptagen grupp av skattskyldiga.

Gift, med maken sammanlevande kvinna, som har egen inkomst men vilken make icke uppbär inkomst, skall likställas med gift manlig inkomsttagare.

Ogift skattskyldig, som har husföreståndarinna hos sig anställd, skall, om han har hemmavarande barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag föreligger, likställas med gift manlig inkomsttagare.

Under 2) omnämnd inkomsttagare, som icke har vårdnaden om barnet men som sammanlever med den, under vars vårdnad barnet står, skall hänföras till under 3) angiven grupp av skattskyldiga.

Med ogift skattskyldig skall likställas skattskyldig, som är änkling, änka, frånskild eller hemskild.

3 mom. För envar av de i 48 § 1 mom. kommunalskattelagen angivna fem ortsgrupperna skola upprättas särskilda tabeller, angivande den preliminära skatten under förutsättning *att* statlig inkomstskatt beräknas med tillämpning av

det procenttal av grundbeloppet, som bestämts för inkomståret, samt att det sammanlagda beloppet av kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel beräknas för skattekrona och skatteöre till vissa i hela krontal bestämda belopp, vilka av Kungl. Maj:t fastställas för varje inkomstår.

Då särskilda skäl därtill föranleda äger Kungl. Maj:t på framställning av kommun medgiva att på kommunens bekostnad må för kommunen upprättas särskild tabell, enligt vilken det sammanlagda beloppet av kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel beräknas för skattekrona och skatteöre till belopp i kronor och ören.

(Se vidare anvisningarna.)

5 §.

Vid beräkning av preliminär A-skatt enligt skattetablell skall för envar skattskyldig tillämpas den tabell, som *dels* avser den ortsgrupp till vilken den kommun eller kommunal del hör där den skattskyldige mantalsskrives för inkomståret och *dels* avser en sammanlagd utdebitering till kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel, vilken för skattekrona och skatteöre är lika med det belopp, som för nämnda kommun eller kommunal del bestämts till utdebitering för inkomståret. Ingå i sistnämnda utdebitering öretal, uppgående till högst femtio, användes den tabell, som avser närmast lägre utdebitering. Därest i utdebiteringen ingå öretal, överstigande femtio, tillämpas den tabell som avser närmast högre utdebitering.

Har Kungl. Maj:t jämlikt 4 § 3 mom. andra stycket medgivit, att för viss kommun särskild tabell må upprättas, äger Kungl. Maj:t tillika meddela de närmare föreskrifter, som må erfordras för tillämpning av tabellen.

Förhållandena den 1 november året näst före inkomståret äro, där icke i nästföljande stycke annorledes stadgas, avgörande för till vilken i 4 § 2 mom. omnämnd grupp av skattskyldiga vederbörande skall hänföras. Härvid skall iakttagas, att i nämnda författningsrum med barn icke avses barn, som före nyssnämnda tidpunkt fyllt femton år.

Skall under inkomståret preliminär A-skatt enligt tabell börja utgå för skattskyldig, för vilken skatt icke tidigare sålunda beräknats, skall i fråga om skattskyldigs civilstånd det förhållande, som kan antagas komma att råda under större delen av inkomståret, samt, vad angår frågan om den skattskyldige har hemmavarande eller av honom helt eller delvis underhållet barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag föreligger, förhållandet vid den tidpunkt, då debetsedel jämlikt 42 § sista stycket översändes till skattskyldig, vara avgörande för till vilken i 4 § 2 mom. avsedd grupp av skattskyldiga vederbörande skall hänföras. Härvid skall iakttagas, att i sistnämnda författningsrum med barn icke avses barn, som före den 1 november året näst före inkomståret fyllt femton år eller som fötts efter den 1 november under inkomståret.

6 §.

Preliminär A-skatt enligt skattetablell utgår vid varje tillfälle, då inkomst upp-
bäres, med det belopp som i vederbörlig tabell i tillämplig kolumn anges för
det inkomstbelopp och den tidsperiod, varom fråga är. Därest inkomsten avser
annan tidsperiod än som är i tabellen upptagen, skall uträknas huru mycket av
inkomsten som belöper på en i tabellen upptagen tidsperiod; och skall skatten
beräknas med utgångspunkt från det skattebelopp, som skulle utgå för sådan
del av inkomsten, och efter förhållandet mellan, å ena sidan, längden av den
tidsperiod den uppburna inkomsten avser och, å andra sidan, den i tabellen
angivna tidsperiodens längd. Ingå härvid i skattebelopp öretal, skall beloppet
avrundas till närmast lägre hela kronotal.

7 §.

Å annan inkomst av tjänst än i 4 § 1 mom. första stycket sägs skall preliminär
A-skatt utgå med tjugufem procent av inkomsten.

Här avsedd skatt skall icke utgå å belopp, understigande tio kronor. Skatte-
beloppet avrundas till närmast lägre hela kronotal.

I första stycket omnämnd procentsats skall angivas i skattetablellerna.

8 §.

Ätnjuter skattskyldig jämte kontant inkomst naturaförmån i form av kost
och bostad eller endera av dessa förmåner, skall preliminär A-skatt beräknas
efter de nämnda inkomstförmånernas sammanlagda värde.

Kungl. Maj:t fastställer de värden, som i första stycket angivna naturaför-
måner skola anses äga inom olika delar av riket vid tillämpning av denna för-
ordning. Nämnda värden skola angivas i skattetablellerna.

9 §.

Äger skattskyldig på grund av arbetsavtal uppbära, förutom kontant inkomst
av arbetsgivaren, ersättning direkt av allmänheten, såsom drickspenningar eller
dylikt, och är ersättningens belopp för arbetsgivaren känt eller är ersättningen
av natur att kunna av honom till beloppet uppskattas, skall vid beräkning av
preliminär A-skatt i inkomsten inräknas jämväl ifrågakvarande ersättning.

10 §.

Preliminär A-skatt skall icke beräknas å ersättning, som vid kommunal tjänst
anvisas för vissa med tjänsten förenade kostnader, ej heller å ersättning, som
vid enskild tjänst anvisas för sådana kostnader, därest icke ersättningen väsent-
ligen överstiger vad som skäligen kan anses vara erforderligt för kostnadernas
bestridande.

Preliminär A-skatt skall icke utgå för:

- a) folkpension enligt lagen om folkpensionering;
- b) bidrag enligt lagen om bidrag till änkor och änklingar med barn;
- c) särskilda barnbidrag enligt lagen om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn;
- d) familjebidrag enligt familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 eller enligt förordningen den 29 juni 1946 om familjebidrag åt värnpliktiga m. fl., vilka drabbats av kroppsskada;
- e) kontantunderstöd, som utgives av arbetslöshetsnämnd med bidrag av statsmedel; eller
- f) tillskott och bidrag enligt lagen om kommunala pensionstillskott m. m.

Preliminär A-skatt skall vidare icke utgå å ersättning, som utbetalas till person, vilken är i konkurs.

11 §.

Preliminär A-skatt skall beräknas å det belopp, som återstår sedan från inkomsten avräknats dels avgifter, som den skattskyldige erlägger för sådan pensionsförsäkring eller sjuk- eller olycksfallsförsäkring, som tagits i samband med tjänst, dels ock avgifter, som den skattskyldige i samband med tjänsten erlägger för egen eller efterlevandes pensionering annorledes än genom försäkring.

Till andra vid taxering medgivna avdrag för kostnader för fullgörande av tjänst än ovan sagts må hänsyn tagas vid beräkning av preliminär A-skatt allenast där den i 94 § omförmälda centrala uppborädsnämnden förklarar att så må ske.

12 §.

I fråga om svensk medborgare, som tillhör svensk beskickning hos utländsk makt eller lönat svenskt konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som på grund av sin tjänst är bosatt utomlands, skall preliminär A-skatt avse allenast å inkomsten av tjänsten belöpande statlig inkomstskatt jämte pensionsavgift samt beräknas enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder.

Preliminär B-skatt.

13 §.

Preliminär B-skatt skall, där icke nedan annorledes stadgas, utgå med belopp motsvarande den slutliga skatt, som påförts den skattskyldige enligt den årliga taxeringen året näst före inkomståret.

Har skattskyldig enligt den årliga taxeringen året näst före inkomståret icke påförts slutlig skatt i den kommun där den preliminära B-skatten skall debiteras, men kan han antagas komma att under inkomståret uppbära inkomst, varför skattskyldighet föreligger, skall preliminär B-skatt beräknas med ledning av särskild taxering till sådan skatt (*preliminär taxering*). Åger nu nämnd

skattskyldig förmögenhet, varför skattskyldighet till statlig förmögenhetsskatt föreligger, skall preliminär B-skatt även för förmögenheten beräknas med ledning av sådan taxering.

Preliminär B-skatt skall jämväl beräknas med ledning av preliminär taxering, därest det med sannolikhet är att antaga, att vid årlig taxering året näst efter inkomståret till statlig eller kommunal inkomstskatt taxerad inkomst kommer att avvika från motsvarande inkomst vid den årliga taxeringen året näst före inkomståret med minst en femtedel av sistnämnda inkomst, dock minst sexhundra kronor. Preliminär B-skatt må beräknas på grundval av preliminär taxering även i annat fall än nyss är sagt, därest särskilda omständigheter därtill föranleda.

(Se vidare anvisningarna.)

14 §.

Om så finnes påkallat med hänsyn till det konjunkturläge, som kan antagas komma att råda under inkomståret, äger Kungl. Maj:t förordna att preliminär B-skatt, som beräknas på sätt i 13 § första stycket sägs, skall för riket i dess helhet eller viss del därav eller för vissa kategorier skattskyldiga utgå å allenast viss procentuell del av den slutliga skatt, som eljest skulle hava legat till grund för uträkning av den preliminära skatten.

15 §.

Vid preliminär taxering skola beskattningsbar inkomst och beskattningsbar förmögenhet fastställas i enlighet med bestämmelserna i förordningen om statlig inkomstskatt, kommunalskattelagen samt förordningen om statlig förmögenhetsskatt. Dock skall iakttagas, att vid bestämmande av beskattningsbar inkomst ordsavdrag beräknas med hänsyn *dels* till den ortsgrupp, vartill den kommun eller kommundel hör där den skattskyldige mantalsskrives för inkomståret, *dels* ock, där icke i andra stycket annorlunda stadgas, till den skattskyldiges civilstånd den 1 november året näst före inkomståret samt, vad angår frågan om den skattskyldige har hemmavarande eller av honom helt eller delvis underhållet barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag föreligger, till förhållandena vid nyssnämnda tidpunkt. Härvid skall iakttagas att med barn icke avses barn, som före nyssnämnda tidpunkt fyllt femton år.

Vid preliminär taxering, som sker under inkomståret, skall hänsyn tagas i fråga om skattskyldigs civilstånd till det förhållande, som kan antagas komma att råda under större delen av inkomståret, samt, vad angår frågan om den skattskyldige har hemmavarande eller av honom helt eller delvis underhållet barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag föreligger, till förhållandena vid den tidpunkt, då taxeringen verkställs. Härvid skall iakttagas, att med barn icke avses barn, som före den 1 november året näst före inkomståret fyllt femton år eller som fötts efter den 1 november under inkomståret.

16 §.

Lokal skattemyndighet skall verkställa beräkning av preliminär B-skatt beträffande skattskyldiga, vilka för inkomståret hava att utgöra sådan skatt i kommun eller kommundel inom myndighetens tjänstgöringsområde.

17 §.

Preliminär taxering åsättes med ledning av deklARATION (*preliminär självdeklARATION*). Sådan taxering må dock åsättas även med stöd av annan uppgift eller upplysning.

18 §.

1 mom. Skattskyldig, som har att erlægga preliminär B-skatt för inkomst, är pliktig att utan anmaning avgiva preliminär självdeklARATION:

1) därest han under året näst före inkomståret icke taxerats för inkomst i vederbörande kommun eller, om han för inkomståret mantalsskrivits i annan kommun än där han tidigare mantalsskrivits, i den senare kommunen; samt

2) därest i vederbörande kommun hans vid årlig taxering året näst efter inkomståret till statlig eller kommunal inkomstskatt taxerade inkomst, såvitt senast den 1 december året näst före inkomståret kan bedömas, kommer att överstiga motsvarande inkomst vid den årliga taxeringen året näst före inkomståret i kommunen eller, om han för inkomståret mantalsskrivits i annan kommun än där han tidigare mantalsskrivits, i den senare kommunen med minst en femtedel av sistnämnda inkomst, dock minst sexhundra kronor.

2 mom. Skattskyldig må i andra fall än i 1 mom. sägs avgiva preliminär självdeklARATION, därest han så finner erforderligt.

19 §.

Preliminär självdeklARATION skall avfattas å blankett enligt av Kungl. Maj:t fastställt formulär.

Preliminär självdeklARATION enligt 18 § 1 mom. skall avlämnas senast den 1 december under året näst före inkomståret eller, om den skattskyldige då icke ägde kännedom om att han kommer att uppbära inkomst, varför skattskyldighet föreligger, senast fjorton dagar efter det han vunnit sådan kännedom.

Preliminär självdeklARATION enligt 18 § 2 mom. skall avlämnas senast den 1 december året näst före inkomståret.

Preliminär självdeklARATION skall avlämnas till den lokala skattemyndighet, som jämlikt 16 § har att verkställa beräkning av preliminär skatt.

20 §.

Efter anmaning av lokal skattemyndighet är arbetsgivare, försäkringsbolag eller understödsförening skyldig att, arbetsgivaren beträffande namngiven hos honom anställd person och bolaget eller föreningen beträffande namngiven person, till vilken utgives pension, livränta eller annan skattepliktig ersättning,

lämna uppgift å löneförmån, pension, livränta eller annan ersättning, som enligt vad antagas kan komma att utbetalas under inkomståret.

21 §.

Finnes anledning antaga, att skattskyldig enligt 18 § 1 mom. varit skyldig att utan anmaning avgiva preliminär självdeklaration, men har han icke avlämnat sådan deklaration inom föreskriven tid, eller befinnes avgiven deklaration ofullständig, äger den lokala skattemyndigheten anmana den skattskyldige att avgiva dylik deklaration eller att fullständiga den avgivna deklarationen.

Vad i föregående stycke sägs skall äga motsvarande tillämpning, därest skattskyldig, som för inkomståret mantalsskrivits i annan kommun än där han tidigare mantalsskrivits, bör i den förra kommunen påföras preliminär B-skatt.

22 §.

Anmaning jämlikt 20 eller 21 § skall innehålla dels föreläggande för den anmanade att till den lokala skattemyndigheten avlämna deklaration eller annan uppgift inom viss efter omständigheterna lämpad tid, minst fem dagar efter delgåendet, dels ock underrättelse om den påföljd som underlåtenhet att hörsamma anmaningen medför enligt 105 §.

Preliminär C-skatt.

23 §.

Preliminär C-skatt skall, där icke nedan annorledes stadgas, utgå med ett belopp, motsvarande skillnaden mellan den slutliga skatt, som påförts den skattskyldige enligt den årliga taxeringen året näst före inkomståret, och det belopp, som den skattskyldige kan antagas komma att erlägga i form av preliminär A-skatt.

Preliminär C-skatt må jämväl beräknas med ledning av preliminär taxering.

24 §.

Preliminär C-skatt, som beräknas utan ledning av preliminär taxering, varom i 23 § förmåles, skall utgå för skattskyldigs inkomst av andra förvärvskällor än tjänst och tillfällig förvärvsverksamhet. Skall beräkning av preliminär C-skatt ske med ledning av preliminär taxering, skall skatten utgå för skattskyldigs andra inkomster än av tjänst som i 3 § 1 mom. under 1. sägs. Därest den skattskyldige äger förmögenhet, varför skattskyldighet till statlig förmögenhetsskatt föreligger, skall preliminär C-skatt utgå jämväl för förmögenheten.

25 §.

Finner lokal skattemyndighet skattskyldig böra erlägga preliminär C-skatt, äger myndigheten anmana den skattskyldige att avgiva preliminär självdekla-

ration. Befinnes avgiven deklARATION ofullständig, äger myndigheten anmana den skattskyldige att fullständiga den avgivna deklARATIONEN.

26 §.

Vad i 15—17 §§, 19 § första och sista styckena samt 20 och 22 §§ stadgas beträffande preliminär B-skatt skall äga motsvarande tillämpning beträffande preliminär C-skatt.

Debitering av skatt m. m. samt utfärdande av debetsedel.

27 §.

Det ankommer på lokal skattemyndighet:

att angiva vilken skatttabell och vilken kolumn i tabellen som skall tillämpas vid uttagande av preliminär A-skatt och, i förekommande fall, debitera preliminär C-skatt för skattskyldiga, som för inkomståret mantalsskrivits i kommun eller kommundel inom myndighetens tjänstgöringsområde;

att debitera preliminär B-skatt för skattskyldiga, för vilka myndigheten jämlikt 16 § beräknat sådan skatt;

att debitera slutlig och kvarstående skatt, fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter och i 1 § omförmälda annuiteter samt tillkommande skatt för skattskyldiga, som åsatts taxering i kommun eller kommundel inom myndighetens tjänstgöringsområde; samt

att utfärda debetsedel, varom i 40 § förmäles.

28 §.

Skatt skall förfalla till betalning under uppbördstermin.

Uppbördsterminerna under uppbördsåret äro sex och infalla under tiden från och med den 6 till och med den 13 i månaderna mars, maj, juli, september, november och januari; dock att under sön- eller helgdag uppbörd förrättas endast i den utsträckning generalpoststyrelsen bestämmer. Skulle uppbördstermin med tillämpning av nyss angivna regel börja å sön- eller helgdag, skall uppbördsterminen i stället taga sin början å nästföljande vardag, därvid slutdagen i motsvarande mån förskjutes.

Kungl. Maj:t må om särskilda omständigheter därtill föranleda, efter generalpoststyrelsens hörande, föreskriva att uppbördstermin under viss månad skall infalla under annan tid än nyss sagts.

29 §.

1 mom. I fråga om preliminär A-skatt skall, där icke nedan annorledes stadgas, angivas, vilken skatttabell och vilken kolumn i tabellen som jämlikt 4 § 2 mom. och 5 § skola tillämpas.

Beträffande preliminär A-skatt för sådan inkomst av tjänst, som icke hänförs till den skattskyldiges huvudsakliga arbetsanställning eller eljest utgör hans huvudsakliga inkomst av tjänst, skall angivas att skatten skall utgå med tjugufem procent av inkomsten.

2 mom. Preliminär A-skatt skall förfalla till betalning under den uppbörds-termin, som infaller närmast efter utgången av den månad, under vilken skatteavdrag, varom i 46 § förmåles, verkställts för skatten.

30 §.

Vid debitering av preliminär B-skatt med ledning av preliminär taxering skall iakttagas:

att pensionsavgift uträknas med tillämpning av 19 § lagen om folkpensionering, därvid iakttages att sådan avgift icke påföres någon för inkomståret före det, under vilket han fyller sjutton år, eller efter det, under vilket han fyllt sextiofem år;

att för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, sådan skatt uträknas med tillämpning av det procenttal av grundbeloppet, som bestämts för inkomståret; samt

att kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel uträknas med ledning av de belopp för skattekrona och skatteöre, som för inkomståret bestämts för utdebitering till vederbörande kommun, municipalsamhälle, landsting och tingslag.

31 §.

Preliminär C-skatt, som beräknas med ledning av preliminär taxering, skall debiteras med ett belopp, motsvarande skillnaden mellan den preliminära skatt, som skulle hava utgått, därest den skattskyldige haft att utgöra enligt preliminär taxering beräknad B-skatt, och det belopp som den skattskyldige kan antagas komma att erlägga i form av preliminär A-skatt.

32 §.

Preliminär B-skatt skall, liksom preliminär C-skatt, debiteras i en gemensam post, därvid skattebeloppet avrundas till det närmast lägre hela kronotal, vilket utan att öretal uppkomma är jämnt delbart med det antal uppbördsterminer, varunder skatten skall förfalla till betalning. Preliminär skatt, som icke uppgår till trettio kronor, skall icke påföras.

Preliminär B- eller C-skatt skall förfalla till betalning med lika belopp under envar uppbördstermin under uppbördsåret, eller, vid debitering under inkomståret, under envar av de återstående uppbördsterminerna under uppbördsåret.

Därest skattskyldig gör sannolikt eller det eljest för lokal skattemyndighet framstår som troligt, att det till följd av den skattskyldiges inkomstförhållanden skulle medföra olägenheter att uttaga skatten under nyssnämnda uppbördster-

miner, må myndigheten förordna, att skatten skall gäldas allenast under vissa av dessa terminer, därvid skatten skall förfalla till betalning med lika belopp under varje termin.

33 §.

1 mom. Vid debitering av fastighetsskatt skall iakttagas:

att skatten uträknas med ledning av den utdebitering för skattekrona och skatteöre, som gäller i fråga om slutlig skatt, påförd på grund av taxering under taxeringsåret; samt

att skatten påföres i en gemensam post, därvid öretal, om de uppgå till högst femtio, bortfalla och, om de överstiga femtio, höjas till närmaste hela krontal.

2 mom. Vid debitering av i 1 § omnämnda annuiteter skall iakttagas, att varje annuitet skall påföras i helt antal kronor, därvid öretal bortfalla.

34 §.

1 mom. Vid debitering av slutlig skatt skall iakttagas:

att för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, sådan skatt uträknas med tillämpning av det procenttal av grundbeloppet, som fastställts att gälla för den preliminära skatt, vilken skall avräknas mot den ifrågavarande slutliga skatten;

att kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel likaledes uträknas med ledning av den utdebitering för skattekrona och skatteöre, som fastställts att gälla för den preliminära skatt, vilken skall avräknas mot ifrågavarande slutliga skatt, dock att, därest i stad fastställts annan utdebitering för den slutliga skatten än för den preliminära skatten, den kommunala inkomstskatten skall utgöras efter den utdebitering som bestämts att gälla för den slutliga skatten; samt

att kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel påföras i en gemensam post, därvid öretal, om de uppgå till högst femtio, bortfalla och, om de överstiga femtio, höjas till närmaste hela krontal.

2 mom. Vid debitering av slutlig skatt skall skattskyldig gottskrivas debiterad preliminär B- och C-skatt, uppdebiterad preliminär A-skatt samt annan preliminär skatt, som erlagts senast den 30 april året näst efter inkomståret.

3 mom. Överstiger skattskyldigs slutliga skatt den honom gottskrivna preliminära skatten med minst en femtedel av den slutliga skatten eller med minst tiotusen kronor, skall den skattskyldige till statsverket erlægga ränta med fem procent, för en beräknad tid av ett år, å den del av det överskjutande beloppet, som överstiger ettusen kronor; dock att det belopp, varå ränta sålunda skall beräknas, skall avrundas till närmast lägre hundratal kronor. Har skattskyldig påförts utskiftningsskatt, ersättningsskatt eller olycksfallsförsäkringsavgift, skall sådan skatt icke inräknas i den slutliga skatten vid bedömning av om och med vilket belopp ränta skall utgå.

Vad i denna förordning stadgas angående kvarstående skatt skall, där icke annat angives, äga motsvarande tillämpning beträffande i föregående stycke omfördäld ränta.

35 §.

Fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter samt annuiteter, varom i 1 § sägs, skola förfalla till betalning:

om skattens belopp uppgår till högst sextio kronor, med tjugu kronor under uppbördsterminen i september månad under taxeringsåret samt vardera av de två uppbördsterminer, som infalla i november månad under samma år samt i januari månad nästföljande år, till dess hela beloppet sålunda förfallit till betalning, dock att under den första terminen dessutom skall förfalla belopp, som vid sådan fördelning icke uppgår till tjugu kronor; samt

om skattens belopp överstiger sextio kronor, med lika belopp under envar av nämnda terminer, dock att belopp, som skall förfalla under annan termin än den första, skall avrundas till närmast lägre hela antal kronor, därvid återstoden skall förfalla under den första terminen.

36 §.

Kvarstående skatt, som icke uppgår till minst fem kronor, skall icke erläggas. Kvarstående skatt skall förfalla till betalning:

om skattens belopp uppgår till högst tjugu kronor, under den första uppbördsterminen under uppbördsåret näst efter taxeringsåret; samt

om skattens belopp överstiger tjugu kronor, med lika belopp under vardera av de båda första uppbördsterminerna under nämnda uppbördsår, dock att belopp, som skall förfalla under den senare terminen, skall avrundas till närmast lägre hela antal kronor, därvid återstoden skall förfalla under den förra terminen.

37 §.

Debitering av tillkommande skatt skall ske efter samma grunder, som gällt för debitering av motsvarande slutliga skatt eller fastighetsskatt, dock att vid debitering på grund av eftertaxering skall iakttagas vad i 63 § kommunal-skattelagen finnes stadgat.

Tillkommande skatt skall förfalla till betalning under en eller flera, högst sex på varandra följande uppbördsterminer. Lokal skattemyndighet bestämmer, under vilka uppbördsterminer skatten sålunda skall förfalla till betalning.

38 §.

Debitering av preliminär B- och C-skatt, slutlig och kvarstående skatt, fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter och i 1 § omfördälda annuiteter samt tillkommande skatt skall, i enlighet med vad Kungl. Maj:t därom förordnar, ske å

uppbörds kort (*debetkort*) eller i *debiteringslängd*. Därjämte skola *uppbörds kort* (*kreditkort*) upprättas. Uppbörds kort och debiteringslängd upprättas i enlighet med av Kungl. Maj:t fastställda formulär.

I fråga om preliminär A-skatt skall å debetkort eller, därest debiteringslängd upprättas, i sådan längd antecknas för den skattskyldige tillämplig skattetabell och kolumn i tabellen.

39 §.

Där debiteringen sker i debiteringslängd, skola särskilda debiteringslängder upprättas för *dels* preliminär skatt, *dels* slutlig skatt, *dels* fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter och i 1 § omnämnda annuiteter, *dels* ock tillkommande skatt. Ingår fastighetsskatt i den tillkommande skatten, skall särskild debiteringslängd upprättas för fastighetsskatten.

Vad nyss sagts skall äga motsvarande tillämpning beträffande uppbörds kort, dock att särskilda uppbörds kort skola upprättas för *dels* preliminär A-skatt, *dels* preliminär B-skatt, *dels* ock preliminär C-skatt.

40 §.

För envar skattskyldig, för vilken upplagts särskilt uppbörds kort, skall utfärdas *debetsedel* upptagande å uppbörds kortet eller i debiteringslängden angivna uppgifter. Vid debetsedel skola vara fogade skatteanvisningar, avsedda för inbetalning av skatt.

Vid debetsedel, avseende preliminär skatt, skall därjämte vara fogat *skatte kort*, upptagande å debetsedeln angivna uppgifter angående den skattskyldige och det slag av skatt, som påförts honom. Upptager debetsedeln uppgift angående tillämplig skattetabell och kolumn i tabellen, skall jämväl nämnda uppgift angivas å skattekortet, varjämte till debetsedeln skall fogas ett exemplar av tabellen i fråga.

Debetsedel med tillhörande skatteanvisningar och skatte kort skall upprättas i enlighet med av Kungl. Maj:t fastställt formulär.

41 §.

Särskilda debetsedlar skola utfärdas för de olika slag av skatt, för vilka enligt 39 § särskilda uppbörds kort upprättats.

Särskild debetsedel skall utfärdas åt fastighetsägare för varje honom tillhörig fastighet som särskilt taxerats, därest han före den 15 mars under taxeringsåret gör framställning därom hos vederbörande lokala skattemyndighet.

42 §.

Debetsedel å fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter samt annuiteter, varom i 1 § sägs, skall senast den 25 augusti under taxeringsåret samt debetsedel å slutlig

skatt senast den 18 december under taxeringsåret med posten utan kostnad för den skattskyldige tillställas denne under adress, som är angiven i mantalslängd, taxeringslängd eller befolkningsregistret eller anmäls till den lokala skattemyndigheten.

Debetsedel, avseende preliminär A-skatt, skall i den ordning, som i nästföregående stycke sägs, översändas till skattskyldig senast den 18 januari under inkomståret.

Har skattskyldig tidigare icke haft inkomst, för vilken preliminär A-skatt skolat utgöras, men börjar han under inkomståret uppbära sådan inkomst, skall han ofördröjligen göra anmälan därom hos vederbörande lokala skattemyndighet. Denna har att under i anmälningen uppgiven eller eljest känd adress till den skattskyldige skyndsamt översända debetsedel.

43 §.

Debetsedel, upptagande preliminär B-skatt, skall i den ordning, som i 42 § första stycket sägs, översändas till skattskyldig senast den 25 februari under inkomståret.

Debetsedel å preliminär B-skatt, som grundar sig på preliminär taxering verkställd under inkomståret, så ock debetsedel å tillkommande skatt skola översändas till skattskyldig så snart ske kan.

Bestämmelserna i denna paragraf skola äga motsvarande tillämpning beträffande preliminär C-skatt.

44 §.

Därest skattskyldig som icke senast fem dagar efter den tidpunkt, som i 42 § första eller andra stycket eller i 43 § första stycket angives, erhållit vederbörlig debetsedel, hos den lokala skattemyndigheten gör anmälan härom, åligger det denna att, om debetsedel bort utfärdas, under i anmälningen uppgiven eller eljest känd adress ofördröjligen översända sådan till den skattskyldige. Anmälan, som här avses, bör göras senast tio dagar efter nyssnämnda tidpunkt.

45 §.

Skattskyldig äger hos vederbörande lokala skattemyndighet göra framställning om utfärdande av duplettdebetsedel å preliminär A-skatt att användas vid redovisning av skatt å sådan inkomst av tjänst, som icke hänför sig till den skattskyldiges huvudsakliga arbetsanställning eller eljest utgör hans huvudsakliga inkomst av tjänst. Skattskyldig äger även i annat fall än nyss nämnts hos vederbörande lokala skattemyndighet göra framställning om utfärdande av duplettdebetsedel, där behov av dylik debetsedel uppkommer. Duplettdebetsedel skall skyndsamt översändas till den skattskyldige under i framställningen uppgiven eller eljest känd adress.

Avdrag å lön m. m. för gäldande av skatt.

46 §.

1 mom. Vid utbetalning av kontant belopp, som för mottagaren (*arbetstagar*-*ren*) utgör sådan inkomst av tjänst som i 3 § 1 mom. under 1. avses (*lön*), skall den som utbetalar beloppet (*arbetsgivaren*) i den utsträckning som i 2 mom. sägs verkställa avdrag för gäldande av arbetstagarens skatt (*skatteavdrag*).

2 mom. Har arbetstagaren att erlægga preliminär A-skatt, skall skatteavdrag ske med belopp som i 6 eller 7 § anges.

Har arbetstagar, vilken har att vidkännas skatteavdrag för preliminär A-skatt, att erlægga kvarstående skatt, som påförts i kommun där han mantalsskrivits för året näst före taxeringsåret, är arbetsgivaren skyldig att vid utbetalning av lön, som hänför sig till arbetstagarens huvudsakliga arbetsanställning eller eljest utgör hans huvudsakliga inkomst av tjänst, verkställa skatteavdrag jämväl för gäldande av sådan skatt. Avdragsskyldighet föreligger dock icke, därest anställningen är avsedd att vara kortare tid än en vecka. För gäldande av den kvarstående skatten skall arbetsgivaren vid varje utbetalningstillfälle avdraga belopp, motsvarande så stor del av den under nästföljande uppbördstermin förfallande skatten, som med hänsyn till antalet utbetalningstillfällen före ingången av den månad, då nämnda uppbördstermin infaller, belöper å utbetalningstillfället. Belopp, som avdrages vid annat utbetalningstillfälle än det första, skall dock avrundas till närmast lägre hela antal kronor och återstoden avdragas vid det första utbetalningstillfället.

Därest på grund av skattskyldigs anställnings- och inkomstförhållanden särskilda svårigheter att göra skatteavdrag föreligga, må lokal skattemyndighet föreskriva, att dylikt avdrag icke skall verkställas.

3 mom. Under januari månad må skatteavdrag för gäldande av preliminär A-skatt, beräknad enligt skattetabell, ske enligt den tabell och den kolumn däri, som senast tillämpats under nästföregående inkomstår.

Där särskilda förhållanden därtill föranleda, må skatteavdrag jämväl under februari månad och för sjöman, som är inskriven vid sjömanshus, jämväl under mars månad ske på sätt i föregående stycke sägs.

4 mom. Har Kungl. Maj:t föreskrivit, att preliminär A-skatt skall utgå för annan inkomst än sådan, som i 3 § 1 mom. under 1. omförmäles, skall skatteavdrag verkställas för gäldande av skatten. Därvid skall vad i denna förordning finnes stadgat om lön äga motsvarande tillämpning beträffande förenämnda inkomst samt vad som föreskrives beträffande arbetsgivare och arbetstagar hava motsvarande tillämpning i fråga om den, som utbetalar ersättningen, respektive den, som mottager densamma.

(Se vidare anvisningarna.)

Då skatteavdrag skall verkställas vid utbetalning av lön, som hänför sig till arbetstagarens huvudsakliga arbetsanställning eller eljest utgör hans huvudsakliga inkomst av tjänst, skall arbetstagaren så snart han erhållit debetsedel å preliminär A-skatt eller å kvarstående skatt överlämna denna till arbetsgivaren. Tillträder arbetstagaren under tid, då skatteavdrag skall verkställas, ny anställning, skall debetsedeln överlämnas till den nye arbetsgivaren ofördröjligen efter det anställningen tillträts.

För redovisning av preliminär skatt, som skall innehållas å annan inkomst av tjänst än i första stycket sägs, må arbetstagaren till arbetsgivaren överlämna duplettdebetsedel å preliminär A-skatt eller för denne uppvisa skattekortet å sådan skatt.

Därest arbetstagare, beträffande vilken enligt 46 § 1 och 2 mom. föreligger skyldighet att verkställa skatteavdrag vid utbetalning av lön som i första stycket sägs, icke har att gälda preliminär A-skatt eller kvarstående skatt, skall han inom i första stycket angiven tid för arbetsgivaren uppvisa debetsedel å preliminär B-skatt eller slutlig skatt eller skattekort å preliminär B-skatt eller intyg av lokal skattemyndighet, att arbetstagaren icke har att erlægga preliminär A-skatt eller kvarstående skatt.

Har i fall, då skatteavdrag skall verkställas vid utbetalning av lön som i första stycket sägs, arbetstagaren icke till arbetsgivaren överlämnat debetsedel avseende preliminär A-skatt eller för arbetsgivaren uppvisat skattekort avseende sådan skatt eller debetsedel eller skattekort å preliminär B-skatt eller intyg, varom i tredje stycket sägs, skall skatteavdrag för preliminär skatt verkställas med tjugufem procent eller, såvitt angår sjöman inskriven vid sjömanshus, med femton procent av det vid varje avlöningstillfälle utbetalade beloppet.

Har arbetstagare, beträffande vilken avdragsskyldighet föreligger jämlikt 46 § 1 och 2 mom., icke till arbetsgivaren överlämnat debetsedel å slutlig skatt eller för arbetsgivaren uppvisat sådan debetsedel eller ock intyg, varom ovan i tredje stycket sägs, skall under tid, då skatteavdrag för kvarstående skatt skall verkställas, dylikt avdrag ske med tjugufem procent av det vid varje avlöningstillfälle utbetalade beloppet. Skatteavdrag som nyss sagts skall dock icke verkställas såvitt angår sjöman inskriven vid sjömanshus.

Därest arbetstagaren åtnjuter jämväl naturaförmån varom i 8 § första stycket sägs, skall skatteavdrag enligt fjärde eller femte stycket beräknas jämväl å naturaförmånens värde för den tid löneutbetalningen avser.

Det belopp, som skall avdragas enligt fjärde eller femte stycket, avrundas till närmast lägre hela krontal.

Därest vid sjömanshus inskriven sjöman, beträffande vilken avdragsskyldighet föreligger jämlikt 46 § 1 och 2 mom., icke till arbetsgivaren överlämnat debetsedel å slutlig skatt eller för arbetsgivaren uppvisat sådan debetsedel eller ock

intyg, varom i tredje stycket sägs, senast den 25 januari året näst efter taxeringsåret eller, i fall som avses i första stycket andra punkten, senast fem dagar efter anställningens början, har arbetsgivaren att så snart ske kan göra anmälan härom hos den lokala skattemyndigheten i orten. Därest denna haft att utfärda debetsedel, skall myndigheten skyndsamt utfärda ny debetsedel eller, om arbetstagaren icke har att gälda kvarstående skatt, intyg härom samt översända debetsedeln eller intyget till arbetsgivaren. I annat fall har myndigheten att skyndsamt lämna meddelande till den lokala skattemyndighet, som haft att utfärda debetsedel, och har sistnämnda myndighet att förfara på sätt nyss sagts. Ny debetsedel eller intyg om att kvarstående skatt icke skall erläggas bör vara arbetsgivaren tillhanda senast före ingången av den månad, under vilken vederbörlig uppbördstermin infaller.

(Se vidare anvisningarna.)

48 §.

1 mom. Vill arbetstagare, att skatteavdrag för gäldande av preliminär A-skatt skall under inkomståret eller viss del därav verkställas med större belopp än som enligt bestämmelserna här ovan skall ske för gäldande av nämnda skatt, och gör han anmälan härom hos arbetsgivaren, är denne skyldig att från och med det avlöningstillfälle, som infaller näst efter det två veckor förflutit från det anmälingen skedde, verkställa det begärda skatteavdraget.

2 mom. Om det belopp, som skulle återstå sedan skatteavdrag gjorts, jämte den inkomst den skattskyldige i övrigt kan åtnjuta understiger vad den skattskyldige kan anses behöva till underhåll för sig själv och för make och oförsörjda barn (*existensminimum*), äger den lokala skattemyndigheten efter ansökan av den skattskyldige förordna, att skatteavdrag icke skall ske eller skall verkställas med mindre belopp än som skulle ske enligt bestämmelserna här ovan. Nedsättning av skatteavdrag för preliminär skatt må dock icke beviljas skattskyldig annat än vid nedsatt arbetsförmåga, långvarig oförvällad arbetslöshet, stor försörjningsbörda eller i annat därmed jämförligt läge.

Det belopp, som motsvarar den skattskyldiges existensminimum, skall beräknas med ledning *dels* av bestämmelserna i 50 § 2 mom. kommunalskattelagen och anvisningarna till nämnda paragraf om avdrag för väsentligen nedsatt skatteförmåga vid existensminimum, *dels ock* av de normalbelopp för existensminimum, som fastställas jämlikt nämnda lagrum.

(Se vidare anvisningarna.)

49 §.

Är utbetald lön icke av den storlek, att därå kan verkställas skatteavdrag motsvarande för lönen utgående preliminär skatt jämte den kvarstående skatt, som belöper å utbetalningstillfället, skall genom skatteavdraget innehållet belopp anses i första hand avse preliminär skatt.

Kan vid visst utbetalningstillfälle skatteavdrag för kvarstående skatt icke verkställas med belopp, som motsvarar å utbetalningstillfället belöpande skatt, skall vid senare utbetalningstillfälle före ingången av den månad, då nästföljande uppbördstermin infaller, avdragas så stort belopp att de innehållna beloppen tillhoppa förslå att gälda under nämnda uppbördstermin förfallande skatt. Kan så icke ske och inbetalar icke arbetstagaren efter anmodan från arbetsgivaren felande belopp senast den 11 i den månad, då uppbördsterminen infaller, skola de innehållna beloppen av arbetsgivaren inbetalas på sätt i 65 § 2 mom. omförmäles.

Har genom skatteavdrag jämlikt 47 § fjärde eller femte stycket innehållits större belopp än som enligt arbetsgivaren senare tillhandakommen debetsedel skall under närmast följande uppbördstermin inbetalas, skall arbetsgivaren skyndsamt mot kvitto tillhandahålla arbetstagaren vad sålunda för mycket innehållits.

50 §.

Belopp, som arbetsgivare enligt denna förordning innehållit genom skatteavdrag, må icke utmätas för annan arbetstagarens gäld.

51 §.

1 mom. Arbetsgivare är pliktig att låta arbetstagare taga del av för honom utfärdad debetsedel, som förvaras hos arbetsgivaren.

2 mom. Efter utgången av den sista uppbördstermin, under vilken skatt enligt debetsedel skall erläggas, eller, om arbetstagare tidigare slutar sin anställning, vid dennas slut skall arbetsgivaren till arbetstagaren återställa debetsedeln.
(Se vidare anvisningarna.)

52 §.

Länsstyrelsen skall övervaka, att arbetsgivare behörigen fullgör sina skyldigheter enligt bestämmelserna i 46—49 och 51 §§.

Det åligger lokal skattemyndighet att med hjälp av exekutionsbiträden inom myndighetens tjänstgöringsområde biträda länsstyrelsen vid fullgörande av ovannämnda övervakning.

På begäran av arbetsgivare eller arbetstagare skall den lokala skattemyndigheten å den ort, där arbetsgivaren har sitt kontor eller lönen eljest utbetalas, lämna besked i frågor, som angå skyldigheten att verkställa skatteavdrag, beräklandet av sådant avdrag eller tillämpningen i övrigt av bestämmelserna i 46—49 och 51 §§.

Jämkning av preliminär skatt.

53 §.

1 mom. Jämkning av preliminär skatt skall verkställas av den lokala skattemyndigheten i syfte att bringa den preliminära skatten att så nära som möjligt

överensstämma med motsvarande slutliga skatt eller att underlätta för skattskyldig att gälda den preliminära skatten. För sådant ändamål skall jämkning bland annat ske

1) därest skattskyldig har att utgöra preliminär A-skatt och enligt under rättelse från länsbyrå för folkbokföringen sådan ändring skett i den skattskyldiges civilstånd, vartill hänsyn skall tagas vid taxering under året näst efter inkomståret;

2) därest skattskyldig visar att ändring skett i förhållande, vartill hänsyn skall tagas vid bestämmande av orsavsdrag för honom vid taxering under året näst efter inkomståret;

3) därest skattskyldig gör sannolikt eller det eljest för myndigheten framstår såsom troligt, att den preliminära skatten till följd av ändring i inkomst eller i avdrag för omkostnader i förvärvskälla eller allmänna avdrag eller av annan anledning kommer att avvika från motsvarande slutliga skatt;

4) därest skattskyldig visar eller myndigheten eljest erhåller kännedom om att den skattskyldiges skatteförmåga blivit väsentligen nedsatt av anledning, varom i 50 § 2 mom. kommunalskattelagen förmäles, dock att jämkning av skäl, som angivas i tredje stycket nämnda moment, icke skall ske om den skattskyldige har att utgöra preliminär A-skatt;

5) därest bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt ernås, om skattskyldig, som erlägger preliminär B-skatt, i stället gäldar preliminär A-skatt eller sådan skatt jämte preliminär C-skatt eller om skattskyldig, som erlägger preliminär A-skatt eller sådan skatt jämte preliminär C-skatt, i stället gäldar preliminär B-skatt; eller

6) därest skattskyldig, som har att erlägga preliminär B-skatt, gör sannolikt eller det eljest för myndigheten framstår som troligt, att det till följd av den skattskyldiges inkomstförhållanden skulle medföra olägenheter att uttaga skatten under viss eller vissa av de uppbördsterminer, varunder den enligt verkställd debitering förfaller till betalning.

Där icke särskilda omständigheter till annat föranleda, skall i fall, varom under 3) sägs, jämkning icke äga rum, såvida icke i fråga om preliminär A-skatt ändringen i skatten skulle uppgå till minst en femtedel av det förut beräknade skattebeloppet, dock minst tjugufem kronor, och i fråga om annan preliminär skatt ändringen i inkomsten skulle uppgå till minst en femtedel av den förut beräknade inkomsten, dock minst sexhundra kronor. Ändå att inkomstminskning icke föreligger eller är så stor som nyss nämnts, må jämkning av preliminär B-skatt, som beräknas på sätt i 13 § första stycket sägs, ske, därest i skatten ingår pensionsavgift eller olycksfallsförsäkringsavgift och sådan avgift icke kommer att ingå i motsvarande slutliga skatt.

Erhåller lokal skattemyndighet genom anmälan av skattskyldig eller eljest vetskap om att preliminär skatt blivit obehörigen eller med oriktigt belopp

påford eller att felaktighet ägt rum vid utskrivandet av debetsedel, skall myndigheten vidtaga den jämkning av nämnda skatt, som i följd härav må erfordras.

Innan jämkning äger rum, skall den skattskyldige beredas tillfälle att yttra sig, där detta icke uppenbarligen är obehövt.

Jämkning må icke verkställas efter inkomstarets utgång med mindre den preliminära skatten därigenom nedsättes. Ansökan om sådan jämkning skall av skattskyldig ingivas före utgången av april månad året näst efter inkomståret.

2 mom. Har skattskyldig inbetalt preliminär skatt med belopp, som beräknas överskjuta motsvarande slutliga skatt med minst en femtedel av sistnämnda skatt, dock minst etthundra kronor, skall efter beslut av den lokala skattemyndigheten i samband med jämkning det överskjutande beloppet återbetalas till den skattskyldige på sätt i 90 § 1 mom. sägs utan avvaktan å debitering av den slutliga skatten. Då särskilda omständigheter därtill föranleda, må lokal skattemyndighet besluta om återbetalning av för mycket erlagd preliminär skatt, även om den inbetalda preliminärskatten icke överstiger den beräknade slutliga skatten på sätt nyss angivits.

(Se vidare anvisningarna.)

54 §.

1 mom. Beslut om jämkning av preliminär skatt meddelas av den lokala skattemyndighet, å vilken det ankommer att för inkomståret utfärda debetsedel avseende sådan skatt för den skattskyldige.

Är skattskyldig icke bosatt inom förenämnda myndighets tjänstgöringsområde, må ansökan om jämkning av preliminär skatt ingivas till den lokala skattemyndigheten å bosättningsorten. Denna har att, sedan erforderlig utredning i ärendet införskaffats, översända ansöknings till i första stycket omförmäld myndighet.

2 mom. Beslut om jämkning skall tillställas den skattskyldige. Innebär beslutet, att debiterad preliminär skatt, som förfaller till betalning efter det beslutet meddelats, skall utgöras med annat belopp eller å andra uppbördsterminer än som tidigare utfärdad debetsedel utvisar, skall därjämte utfärdas ny debetsedel upptagande den ändrade skatten eller den ändrade fördelningen av skatten.

Sker jämkning av preliminär skatt, vilken beräknas enligt skattetabell, av anledning som i 53 § 1 mom. under 1) eller 2) sägs, skall i beslutet angivas, vilken kolumn i tabellen som med hänsyn till det ändrade ortsavdraget skall tillämpas vid skattens beräkning. Vidtages jämkning av sådan preliminär skatt av annan anledning än nyss sagts, skall i beslutet därom angivas, att den inkomst, varå skatten beräknas, skall nedsättas med visst belopp eller med viss del av inkomsten eller ock att skatt skall utgå med visst belopp vid varje avlöningstillfälle eller med viss procent av inkomsten.

Vid jämkning av preliminär skatt, vilken utgår efter i 7 § omförmäld procent-

sats, skall i beslutet angivas efter vilken procentsats den ändrade skatten skall utgå.

Sker jämkning av preliminär B-skatt eller C-skatt skall skatten beräknas på enahanda sätt som i 13, 15, 24, 30 och 31 §§ angives beträffande påföring av sådan skatt efter preliminär taxering.

3 mom. Beslut om jämkning, som grundar sig på ansökan av skattskyldig, skall, där icke ärendes invecklade beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter till annat föranleda, meddelas beträffande lön senast inom tio dagar samt beträffande annan inkomst senast inom tjugu dagar efter det ansökan om jämkning inkommit till den lokala skattemyndigheten. Beslutet jämte, i förekommande fall, den nya debetsedeln skall skyndsamt tillställas den skattskyldige utan kostnad för denne.

Arbetstagare, å vilkens lön avdrag för gäldande av skatt skall verkställas, har att ofördröjligen till arbetsgivaren överlämna beslut om jämkning jämte, i förekommande fall, den nya debetsedeln. Dylikt beslut skall av arbetsgivaren iakttagas med början vid det avlöningstillfälle, som infaller näst efter det en vecka förflutit från det beslutet överlämnades till arbetsgivaren.

4 mom. Skattskyldig är efter anmaning av lokal skattemyndighet skyldig att för jämkning av den preliminära skatten avgiva preliminär självdeklaration eller inkomma med för den skattskyldige utfärdad debetsedel å preliminär skatt. Befinnes deklaration ofullständig, äger myndigheten anmana den skattskyldige att fullständiga den avgivna deklarationen. Bestämmelserna i 22 § skola härvid äga motsvarande tillämpning.

(Se vidare anvisningarna.)

55 §.

Har genom skatteavdrag innehållits större belopp än som enligt meddelat beslut om jämkning skall under närmast följande uppbördstermin inbetalas, skall arbetsgivaren skyndsamt mot kvitto tillhandahålla arbetstagaren vad sålunda för mycket innehållits.

Anstånd med inbetalning av skatt.

56 §.

1 mom. Skattskyldig, vars skattebetalningsförmåga på grund av arbetslöshet eller sjukdom eller eljest oförvällat blivit nedsatt, må beviljas anstånd med erläggande av kvarstående skatt, fastighetskatt, skogsvårdsavgifter eller i 1 § omförmälda annuiteter eller tillkommande skatt, som förfaller till betalning under högst två av de uppbördsterminer, vilka utlöpa närmast efter det ansökan om anstånd gjorts. Anståndet må avse hela skatten eller del därav. Anståndstiden må bestämmas till längst ett år efter utgången av den månad, varunder den första av nyssnämnda terminer infaller, dock att anstånd med

erläggande av fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter samt annuiteter, varom i 1 § sägs, icke må beviljas för längre tid än att den i 17 kap. 6 § handelsbalken stadgade förmånsrätten för dylik skatt kan göras gällande.

2 mom. Värnpliktig, som inryckt till militärtjänstgöring och vars skattebetalningsförmåga till följd härav blivit nedsatt, må beviljas anstånd med erläggande av debiterad preliminär skatt, kvarstående skatt, fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter eller i 1 § omförmälda annuiteter eller tillkommande skatt, som förfaller till betalning under uppbördstermin, vilken helt eller delvis infaller under tiden för militärtjänstgöringen eller under tiden därefter, dock senast under tredje kalendermånaden efter den då tjänstgöringen upphör. Anståndet må avse hela skatten eller del därav. Anståndstiden må bestämmas till längst ett år efter utgången av den månad, varunder den uppbördstermin infaller som anståndet avser, dock att anstånd därutöver må beviljas för tiden intill dess den värnpliktige efter beviljad ledighet för återgång till civil verksamhet (hempermittering) eller hemförlovning tre kalendermånader i följd varit fri från tjänstgöring. Anstånd med erläggande av fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter samt annuiteter, varom i 1 § sägs, må likväl icke beviljas för längre tid än i 1 mom. stadgas.

3 mom. Har, sedan anstånd beviljats, den skattskyldiges ekonomiska förhållanden undergått väsentlig förbättring, må frågan om anstånd för den skattskyldige upptagas till förnyad prövning.

(Se vidare anvisningarna.)

57 §.

1 mom. Skattskyldig, som anfört besvär över taxeringsnämnds eller fastighetstaxeringsnämnds beslut rörande taxering, må beviljas anstånd med inbetalning av skatt på grund av taxeringen, därest vederbörande taxeringsintendent i avgivnet yttrande över besvären tillstyrkt bifall till dessa. Anstånd må avse skatt till belopp, som betingas av taxeringsintendentens yttrande.

Har den skattskyldige taxerats å mera än en ort vid årlig taxering för samma inkomst eller förmögenhet eller vid sådan taxering eller allmän fastighetstaxering för samma fastighet, må anstånd medgivnas med inbetalning, helt eller delvis, av ettdera eller båda av de skattebelopp, som påförts med anledning av taxeringarna.

Anståndet skall gälla intill dess en månad förflutit efter den dag, då den skattskyldige erhållit del av prövningsnämndens eller, om besvären anförts direkt hos kammarrätten, dennas beslut i anledning av besvären; dock att anstånd med erläggande av fastighetsskatt och skogsvårdsavgifter icke må beviljas för längre tid än i 56 § 1 mom. stadgas.

2 mom. Har dödsbo hos taxeringsnämnd eller prövningsnämnd ansökt om befrielse från erläggande av skatt, som påförts den avlidne eller dödsboet, må dödsboet beviljas anstånd med erläggande helt eller delvis av nämnda skatt. Anståndet skall gälla intill dess en månad förflutit efter den dag, då dödsboet

erhållit del av taxeringsnämndens eller prövningsnämndens beslut i ärendet; dock att anstånd med erläggande av fastighetsskatt icke må beviljas för längre tid än i 56 § 1 mom. stadgas.

3 mom. Om den preliminära skatt, som enligt 34 § 2 mom. skall gottskrivas skattskyldig, kan beräknas överstiga motsvarande slutliga skatt och det över-
skjutande beloppet helt eller delvis är oguldet, må den skattskyldige, därest han försummat att begära jämkning inom den i 53 § 1 mom. sista stycket angivna tiden, beviljas anstånd med erläggande av så stor del av nämnda be-
lopp, som kan antagas bliva avkortat enligt 83 §.

(Se vidare anvisningarna.)

58 §.

Anstånd, som i 56 och 57 §§ avses, beviljas av den lokala skattemyndighet, som utfärdat debetsedel å den skatt som med anståndet avses. Den lokala skattemyndigheten må utan särskild ansökan upptaga fråga om anstånd enligt 57 §.

Ansökan om anstånd enligt 56 § 2 mom. skall ställas till den lokala skatte-
myndighet, varom i första stycket förmåles, samt ingivas eller insändas till familjebidragsnämnden i den kommun, som har att utgiva familjebidrag enligt familjebidragsförordningen den 29 mars 1946. Sådan ansökan bör av den värn-
pliktige göras så snart ske kan och senast inom en månad efter utgången av först infallande uppbördstermin, som anståndet skall avse. Har ansökan icke inkommit till familjebidragsnämnden inom tre månader efter militärtjänst-
göringens slut, må ansökningen icke upptagas till prövning.

Beslut om anstånd skall skyndsamt meddelas den skattskyldige utan kostnad för denne. I övrigt skola, då fråga är om anstånd avseende kvarstående skatt, bestämmelserna i 54 § 3 mom. andra stycket och 55 § äga motsvarande till-
lämpning.

59 §.

Sedan anstånd meddelats, må den av anståndet omfattade skatten icke in-
drivas under tiden för anståndet, ej heller må restavgift varom i 68 § sägs uttagas för skatten.

Har anståndstiden gått till ända utan att skatten till fulla guldits, skall dock den skattskyldige erlägga restavgift å den del av skatten, som då återstod ogulden.

Uppbörd av skatt.

60 §.

Uppbörd av skatt verkställes genom postverket samt de penninginrättningar, med vilka Kungl. Maj:t därom träffat avtal.

Inbetalning av skatt sker kostnadsfritt.

61 §.

Arbetsgivare skall för arbetstagare ombesörja inbetalning av skatt, som innehållits å dennes lön.

62 §.

1 mom. Debiterad skatt samt sådan preliminär A-skatt, som av arbetsgivare innehållits med ledning av debetsedel, skall, där ej nedan i denna paragraf eller i 64 eller 65 § annorlunda stadgas, senast under den uppbördstermin då skatten förfaller till betalning inbetalas å fast postanstalt inom riket eller i sådan penninginrättning, varom i 60 § sägs. Därvid skall den för den skattskyldige utfärdade debetsedeln företes.

Inbetalning, som icke skall ske på sätt i nästföljande stycke sägs, må ock kunna fullgöras sålunda, att skattebeloppet medelst girering överföres till postgirokontorets skatteavdelning. För att dylik inbetalning, avseende viss uppbördstermin, skall anses fullgjord under denna termin, skall försändelse innehållande girokort jämte skatteanvisning eller skatteanvisningar ävensom, i sistnämnda fall, summerad förteckning över de olika skattebeloppen hava inkommit till postanstalt senast å terminens sista dag.

Arbetsgivare med minst två arbetstagare så ock annan arbetsgivare, beträffande vilken länsstyrelsen eller i stad den lokala skattemyndigheten så förordnat, skall inbetala under uppbördstermin förfallande skatt, som innehållits å arbetstagares lön, sålunda, att det sammanlagda skattebeloppet medelst inbetalningskort eller girokort inbetalas eller överföres till postgirokontot för skatteavdelningen vid postkontor i residensstaden; samtidigt skola skatteanvisningar jämte summerad förteckning över de olika skattebeloppen insändas till skatteavdelningen. Arbetsgivare med minst etthundra arbetstagare må dock efter tillstånd av vederbörande länsstyrelse insända skatteanvisningar avseende preliminär A-skatt jämte summerad förteckning över de olika skattebeloppen allenast en gång om året i samband med inbetalning av skatt förfallande till betalning under uppbördsterminen i januari månad. Arbetsgivare, varom i detta stycke förmäles, må samtidigt med inbetalning av arbetstagares skatt inbetala jämväl arbetsgivaren själv påford preliminär och kvarstående skatt. För att inbetalning skall anses verkställd under uppbördsterminen, skall inbetalningskortet eller girokortet ävensom i förekommande fall försändelsen hava inkommit till postanstalt senast den 18 i den månad, under vilken terminen infaller.

Då preliminär skatt inbetalas, skall den skattskyldige eller, då skatteavdrag verkställts, arbetsgivaren å för inbetalning avsedd skatteanvisning hava angivit skattebeloppet i helt antal kronor.

2 mom. Sker inbetalning av skatt med företeende av debetsedel, skall postanstalt eller penninginrättning frånskilja och behålla den skatteanvisning, enligt vilken betalningen erlägges, samt till den, som verkställer inbetalningen, återställa debetsedeln och överlämna kvitto i överensstämmelse med anvisningar å debetsedeln.

Har skatt inbetalats i den ordning, som i 1 mom. andra stycket sägs, skall postgirokontorets skatteavdelning till den, som verkställt inbetalningen eller gireringen, översända särskilt kvitto beträffande varje skatteanvisning.

Kvitto, meddelat i annan ordning än i överensstämmelse med anvisningarna å debetsedeln, gäller icke.

3 mom. Då särskilda skäl därtill äro må Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, generalpoststyrelsen medgiva dels att viss arbetsgivare eller viss grupp av arbetsgivare må, utan att gälda sådan särskild avgift eller restavgift varom förmäles i 63 eller 68 §, inbetala arbetstagares under uppbördstermin förfallande skatt efter utgången av samma termin eller, beträffande arbetsgivare, som i 1 mom. tredje stycket sägs, efter i nämnda stycke angiven tid, dels ock att viss arbetsgivare eller viss grupp av arbetsgivare må inbetala skatt för arbetstagare i annan ordning än i denna förordning sägs.

63 §.

Har skattskyldig eller annan arbetsgivare än i 62 § 1 mom. tredje stycket sägs försummat att under uppbördstermin inbetala därunder förfallande skatt, äger han att med företeende av debetsedeln senast den 18 i den månad, under vilken terminen infallit, å fast postanstalt inom riket erlægga skatten, därvid han tillika skall gälda särskild avgift, utgörande för skattebelopp om

högst 20 kronor	20 öre
över 20 men icke över 50 »	50 »
» 50 » » » 100 »	1 krona samt
» 100 »	1 » för

varje påbörjat hundratal kronor.

Högsta avgift för varje skattebelopp eller, om skatt enligt flera debetsedlar inbetalas samtidigt, högsta sammanlagda avgift vare dock etthundra kronor.

Inbetalas skatt i den ordning, som i första stycket sägs, skall postanstalt förfara på sätt i 62 § 2 mom. första stycket sägs samt därjämte förse skatteanvisningen med frimärke till belopp, motsvarande den erlagda särskilda avgiften.

64 §.

I fråga om inbetalning av skatt för sjöman, som är inskriven vid sjömanshus och för vilken skatteavdrag verkställs, skola i stället för de i 62 § 1 mom. och 63 § meddelade bestämmelserna gälla vad nedan stadgas.

Vederbörande befälhavare skall till rederiet för inbetalning under uppbördstermin redovisa belopp motsvarande verkställda skatteavdrag samt översända skatteanvisningar jämte summerad förteckning över de särskilda skattebeloppen.

Vederbörande rederi skall inbetala under uppbördstermin förfallande skatt sålunda att det sammanlagda skattebeloppet för de hos rederiet anställda sjömännen medelst inbetalningskort eller girokort inbetalas eller överföres till postgirokontot för skatteavdelningen vid postkontoret i residensstaden i det län,

där rederiet har sitt huvudkontor; samtidigt därmed skola skatteanvisningar ävensom summerad förteckning över de särskilda skattebeloppen insändas till vederbörande skatteavdelning.

Inbetalningen skall ske senast å sista dagen i andra månaden efter den, då uppbördsterminen infallit. Möter hinder för inbetalning inom nämnda tid må länsstyrelsen i det län, där rederiets huvudkontor är beläget, bevilja anstånd med inbetalningen, i regel dock högst en månad.

65 §.

1 mom. Inbetalas i annat fall än i 62 § 1 mom. tredje stycket, 63 § eller 64 § sägs skatt medelst skatteanvisning under tiden mellan två uppbördsterminer, skall skatten anses vara inbetald under den senare av dessa terminer, såvida icke av anteckning å inbetalningskort eller girokort eller eljest framgår, att inbetalningen avser skatt, som förfallit till betalning under en tidigare uppbördstermin.

2 mom. Till särskilt centralt skattekonto (*centrala skattekontot*) skall inbetalas eller medelst girering överföras:

a) skatt, som enligt vad i 1 mom. sägs inbetalats mellan två uppbördsterminer och som befinnes hava förfallit till betalning under den förra av dessa terminer eller dessförinnan;

b) preliminär A-skatt, som arbetstagare erlägger utöver vad som innehållits genom skatteavdrag å hans lön, eller preliminär B- eller C-skatt, som skattskyldig inbetalar efter utgången av den sista uppbördsterminen under uppbördsåret;

c) annan skatt än preliminär skatt, därest inbetalning sker av allenast en del av den skatt, som förfaller till betalning under uppbördstermin;

d) skatt, som på grund av att debetsedel saknas eller av annan anledning icke kan inbetalas medelst skatteanvisning; samt

e) skatt, som icke inbetalats inom föreskriven tid men som erlägges innan indrivning sker.

Även om debetsedel avseende preliminär A-skatt överlämnats till arbetsgivare, må denne till centrala skattekontot inbetala preliminär A-skatt, för vilken skatteavdrag verkställts å inkomst av bisyssla eller å inkomst av anställning avsedd att vara kortare tid än en vecka.

3 mom. Skatt, varom i 2 mom. första stycket under c) och d) samt i 2 mom. andra stycket sägs, skall inbetalas till centrala skattekontot senast under den uppbördstermin, under vilken skatten förfaller till betalning, eller, såvitt gäller genom skatteavdrag innehållen skatt för sjöman inskriven vid sjömanshus, senast inom tid som i 64 § sägs. Inbetalning av skatt, som arbetsgivare innehållit för annan arbetstagare än nyss nämnts, skall dock, om arbetstagaren slutat sin anställning, ske senast inom två veckor efter anställningens slut, såvida icke

länsstyrelsen eller i stad den lokala skattemyndigheten medgivit anstånd med inbetalningen.

Skatt, som inbetalas till centrala skattekontot, skall anses vara inbetald den dag då inbetalningskort eller försändelse innehållande girokort inkommit till postanstalt.

Vid inbetalningen skall, där så kan ske, å inbetalningskortet eller girokortet angivas den skattskyldiges namn, födelsetid och mantalsskrivningsadress samt skatteslag, debetsedels nummer, uppbördsår och uppbördstermin. Då arbetsgivare inbetalar genom skatteavdrag innehållen skatt, skall därjämte arbetsgivarens namn och adress angivas.

4 mom. Har till centrala skattekontot inbetalt belopp icke kunnat tillgodoföras skattskyldig före utgången av femte året efter det, då inbetalning skett, skall beloppet tillfalla statsverket.

66 §.

Då debetsedel av arbetsgivaren återställes till arbetstagaren, skall arbetsgivaren genom kvitto å debetsedeln angiva det belopp, som genom skatteavdrag innehållits å lönen, den tid av inkomståret, under vilken skatteavdrag verkstälts, och det belopp, som vid tiden för lämnandet av uppgiften inbetalats till postverket eller till penninginrättning, varom i 60 § sägs.

Har skatteavdrag verkstälts utan ledning av debetsedel, skall arbetsgivaren efter utgången av den sista uppbördstermin, under vilken skatt av det slag, varom fråga är, skall erläggas, eller, om arbetstagare tidigare slutar sin anställning, vid dennas slut lämna arbetstagaren särskilt kvitto av innehåll, som i föregående stycke sägs. Har skatteavdrag verkstälts för gäldande av såväl preliminär som kvarstående skatt, skall särskilt kvitto utfärdas beträffande vardera slaget av skatt.

67 §.

Penninginrättning, varom i 60 § sägs, postanstalt och postgirokontorets skatteavdelning skola redovisa inbetald skatt till skatteavdelning vid postkontor i residensstad i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer.

Skatteavdelningen vid postkontor i residensstad skall efter utgången av envar uppbördstermin i fråga om skattskyldiga å landet i länet göra anteckning om inbetald skatt å uppbördskort, som för sådant ändamål överlämnats till skatteavdelningen, samt särskilt för varje kommun eller del av kommun uppräta förteckning över debiterad skatt, vilken förfallit till betalning under uppbördsterminen men icke erlagts i tid och ordning, som i 62, 63 eller 64 § eller i 65 § 3 mom. första stycket första punkten sägs (*restlängd*). Restlängden skall översändas till länsstyrelsen senast två månader efter uppbördsterminens utgång, dock att restlängd avseende skattskyldiga, som i 64 § avses, skall översändas senast tre månader efter utgången av den månad, varunder uppbördsterminen infallit.

Därest Kungl. Maj:t för viss stad så förordnar, skall skatteavdelning vid postkontor på sätt i nästföregående stycke sägs göra anteckning å uppbörds kort om inbetald skatt samt upprätta restlängd, såvitt angår skattskyldiga i staden. Restlängden skall överlämnas till den lokala skattemyndigheten i staden inom tid som i föregående stycke sägs.

Sedan skatteavdelningen vid postkontor i residensstad efter utgången av uppbördstermin lämnat den lokala skattemyndigheten i annan stad än i föregående stycke sägs uppgift angående skatt, som under terminen inbetalats av skattskyldiga i staden, skall nämnda myndighet göra anteckning om inbetald skatt å uppbörds kort samt i ovan omförmäld ordning upprätta restlängd.

Indrivning av restförd skatt.

68 §.

1 mom. Skattskyldig, vilken underlåtit att inbetala skatt i tid och ordning, som i 62, 63 eller 64 § eller i 65 § 3 mom. första stycket första punkten sägs, skall erlägga restavgift, beräknad efter fyra öre för varje full krona av den del av skatten, som sålunda icke erlagts, dock ej mindre än tjugufem öre.

Vad i föregående stycke sägs skall äga motsvarande tillämpning beträffande arbetsgivare i fråga om skatt, som denne innehållit genom skatteavdrag.

2 mom. Då särskilda omständigheter därtill föranleda, må befrielse från skyldighet att erlägga restavgift meddelas av länsstyrelse.

69 §.

Länsstyrelsen eller lokal skattemyndighet i stad skall senast två månader efter utgången av den månad, varunder uppbördsterminen infallit, eller, såvitt angår skattskyldiga som i 64 § avses, senast fyra månader efter uppbördsterminens utgång överlämna restlängd till vederbörande utmätningsman för indrivning av de restförda beloppen.

70 §.

Innan restlängd översändes till utmätningsman, skall länsstyrelsen eller den lokala skattemyndigheten i stad med ledning av befolkningsregistret undersöka, huruvida skattskyldig, som icke i behörig ordning erlagt sin skatt, avflyttat till annan fastighet inom kommunen eller till annan kommun. I förekommande fall skall i restlängden antecknas, vad sålunda eller eljest må vara av betydelse för skattens indrivande.

71 §.

Skall indrivning av skatt äga rum, åligger det vederbörande utmätningsman att verkställa indrivningen och för sådant ändamål bevilja införsel, förrätta utmätning eller påkalla avläggande av utmätnings sed. Utmättningsman skall vidare verkställa bevakning i konkurs.

Utmättningsman må åt exekutionsbiträde uppdraga att verkställa indrivning

av skatt samt att för sådant ändamål förrätta utmätning av lös egendom eller, där förordnande jämlikt 21 § 8) lagen om införsel i avlöning, pension eller livränta meddelats, bevilja införsel.

Innan utmätningsman eller exekutionsbiträde vidtager indrivningsåtgärd som ovan sägs, skall han genom tjänstbrev anmana den skattskyldige att fullgöra sin betalningsskyldighet.

Då exekutionsbiträde förrättat utmätning, skall det vid utmätningen förda protokollet av honom genast insändas till den utmätningsman, av vilken han erhållit uppdraget att verkställa utmätningen, och åligger det utmätningsmannen att med ärendet vidare lagligen förfara.

Av exekutionsbiträde indrivna medel skola till utmätningsmannen redovisas i den ordning, som därför finnes särskilt stadgad.

72 §.

1 mom. Vad i 6 § utsökningslagen stadgas om jäv mot utmätningsman gälla ock med avseende å den, som på grund av denna förordning förrättat utmätning.

2 mom. Vid utmätning enligt denna förordning skola, med de förbehåll som i 3 mom. sägs, lända till efterrättelse utsökningslagens föreskrifter om verkställighet av utmätning och vad därvid må undantagas, om utmätt egendoms försäljning, om fördelning av medel, som till följd av utmätning influtit, samt om klagan över utmätningsmans förfarande.

3 mom. Vad i utsökningslagen stadgas om skyldighet för borgenär att i vissa fall förskjuta kostnad äger ej tillämpning vid utmätning enligt denna förordning.

Utmätning må även i gäldenärens frånvaro genast förrättas utan att sådan underrättelse, varom i 59 och 60 §§ utsökningslagen sägs, blivit honom meddelad. Skall utmätning ske av gäldenären tillhörig fast egendom, som finnes å annan ort än där han har sitt hemvist, skall dock underrättelse jämte uppgift om förrättningsstället med rekommenderat tjänstbrev senast fjorton dagar före förrättningen avsändas till gäldenären under adress, som angivits i restlängden eller eljest kan av utmätningsmannen utrönas. Återkommer brevet såsom obeställbart, skall utmätningsmannen därom underrätta överexekutor vid insändandet av protokoll över utmätningen; och åligger det i sådant fall överexekutor att, innan vidare åtgärder för egendomens försäljning vidtagas, anställa de ytterligare efterforskningar rörande gäldenärens vistelseort, som med hänsyn till av utmätningsmannen redan vidtagna åtgärder och övriga omständigheter må anses erforderliga, samt, om vistelseorten därvid utrönas, på sätt överexekutor finner lämpligt lämna gäldenären underrättelse om utmätningen. Har egendomen veterligen övergått till ny ägare, skola åtgärder varom i detta stycke sägs i stället vidtagas för hans underrättande. Kan hans adress ej utrönas, bör dock underrättelse lämnas förre ägaren.

4 mom. Beträffande införsel för skatt skall iakttagas vad som är stadgat i 21 § lagen om införsel i avlöning, pension eller livränta.

73 §.

Framgår av restlängden, att skattskyldig vistas å ort inom riket, belägen utom det utmätningsmansdistrikt, där skatten påförts honom, eller att av annan anledning indrivning bör verkställas inom annat utmätningsmansdistrikt, åligger det utmätningsmannen i det förra distriktet, därest icke honom veterligen annan inom samma distrikt är pliktig att ansvara för skatten eller tillgång till dennas gäldande eljest där förefinnes, att omedelbart hos utmätningsmannen i det senare distriktet begära handräckning för skattens uttagande. Därvid skall överlämnas fullständigt restlängdsutdrag, försett med uppgift om ovannämnda i restlängden antecknade förhållanden samt med intyg, att skatten icke kunnat inom distriktet uttagas.

74 §.

Kan skattskyldig, i annat fall än i 73 § avses, icke anträffas inom den kommun, där skatten blivit honom påförd, åligger det utmätningsmannen, därest icke honom veterligen annan inom samma distrikt är pliktig att ansvara för skatten eller tillgång till dennas gäldande eljest där förefinnes, att ofördröjligen med ledning av anställningsregistret eller genom införskaffande av upplysningar ur befolkningsregistret hos länsstyrelsen eller den lokala skattemyndigheten noga undersöka, å vilken ort den skattskyldige eller annan, som är pliktig att ansvara för skatten, må kunna anträffas.

Undersökningen skall bedrivas skyndsamt och bör vara slutförd senast en månad efter det restlängden kommit utmätningsmannen tillhanda.

Framgår av undersökningen eller annorledes, att skattskyldig må kunna anträffas å ort inom riket, belägen utom det utmätningsmansdistrikt, där skatten påförts honom, eller att av annan anledning indrivning bör verkställas inom annat utmätningsmansdistrikt, åligger det utmätningsmannen i det förra distriktet att omedelbart hos utmätningsmannen i det senare distriktet begära handräckning för skattens uttagande. Därvid skall överlämnas fullständigt restlängdsutdrag, försett med intyg att den skattskyldige blivit inom distriktet förgäves eftersökt samt att skatten där icke kunnat uttagas, ävensom med uppgift om vad vid undersökningen framkommit rörande vederbörandes vistelseort och anställning eller andra omständigheter, som kunna föranleda till antagande att skatten kan uttagas å annan ort.

75 §.

Kan skattskyldig enligt behöriga intyg icke anträffas å handräckningsorten, skall utmätningsmannen därstädes verkställa sådan utredning, som i 74 § omförmäles, samt därefter för handräckningens verkställande översända restlängds-

utdrag i ärendet, försett med intyg om att skatten icke kunnat inom distriktet uttagas samt med uppgift om vad vid ifrågavarande utredning framkommit, till utmätningssmannen i det distrikt, där den skattskyldige enligt den sist verkställda utredningen må kunna anträffas. Förstnämnda utmätningssman skall tillika till sökanden lämna underrättelse om till vem ärendet överlämnats.

Har vid utredningen icke framkommit var den skattskyldige må kunna anträffas, skall utmätningssmannen i handräckningsorten i stället återsända restlängdsutdraget till sökanden.

76 §.

Det åligger utmätningssman, hos vilken handräckning begärts, att skyndsamt ombesörja handräckningen och att, såvida Kungl. Maj:t icke annorlunda förordnar, intill dess slutredovisning avgivits senast den 20 i varje månad över postgiro till sökanden redovisa dittills influtna medel.

77 §.

1 mom. Därest skattskyldig, som häftar för restförd skatt, enligt vunnna upplysning vistas å känd ort utom riket och skatten vid undersökning inom riket icke kunnat uttagas, skall utmätningssmannen, där ej stadgandet i 2 mom. till annat föranleder och under förutsättning att det restförda beloppet överstiger femtio kronor, därom göra anmälan hos länsstyrelsen, som såvitt ske kan vidtager åtgärd för att den skattskyldige genom vederbörande beskickning eller konsulat erhåller anmaning att till beskickningen eller konsulatet erlægga skatten.

2 mom. Föreligger mellan Sverige och främmande stat överenskommelse, på grund varav handräckning i sistnämnda stat kan erhållas för indrivning av skatt, skall det åligger utmätningssmannen att, om skatten ej kunnat uttagas här i riket men anledning föreligger till antagande att den skall kunna indrivas genom handräckning i den främmande staten, vidtaga de åtgärder, som enligt vad särskilt stadgats erfordras för erhållande av sådan handräckning.

78 §.

Finner länsstyrelsen efter anmälan av utmätningssman eller eljest sådana omständigheter föreligga, att skattskyldig eller arbetsgivare, som jämlikt denna förordning är ansvarig för arbetstagares skatt, bör försättas i konkurs här i riket för utfående av skatt, skall länsstyrelsen förordna, att utmätningssmannen skall göra framställning därom; dock att, då skattebelopp, för vilket den skattskyldige eller arbetsgivaren häftar, understiger etthundra kronor, sådan framställning ej må ske, med mindre i det föreliggande fallet synnerliga skäl därtill äro.

79 §.

Utmätningssman på landet och lokal skattemyndighet i stad skola å tredje söckendagen före varje månads utgång till länsstyrelsen samt utmätningssman

i stad den 15 i varje månad till den lokala skattemyndigheten i staden redovisa uppuren restförd skatt, vilken icke skall redovisas till annan som begärt handräkning.

80 §.

Utmättningsman eller exekutionsbiträde skall å medel, som han uppbär enligt denna förordning, utfärda särskilt kvitto (*indrivningskvitto*), dock att sådant kvitto icke erfordras då medel erläggas genom insättning å utmättningsmannens eller exekutionsbitrådets tjänstepostgirokonto. Indrivningskvittot skall vid betalningstillfället lämnas till den som erlagt beloppet eller, där så icke kan ske, såsom då beloppet översänts med posten, tillställas honom i tjänstebrev. Annat kvitto än indrivningskvitto eller av postverket utfärdat kvitto om insättning å tjänstepostgirokonto gälla icke.

81 §.

För indrivning av skatt, som ankommit på landsfiskal, skall stadgad restavgift tillfalla statsverket. Har landsfiskal för indrivningen anlitat exekutionsbiträde, äger dock denne uppbära hälften av restavgiften för medel med vilkas indrivning han tagit befattning, dock högst femtio kronor för varje restförd skattepost.

Har indrivningen ankommit på annan utmättningsman än landsfiskal, äger sådan utmättningsman uppbära restavgiften, i den mån denna icke överstiger etthundra kronor för varje restförd skattepost. Har exekutionsbiträde anlitats för indrivningen, äger dock denne uppbära hälften av den utmättningsmannens tillkommande restavgiften för medel, med vilkas indrivning han tagit befattning. Där i stad, med eller utan magistrat, i övrigt finnas meddelade särskilda föreskrifter rörande dispositionen av restavgift, skola dessa föreskrifter fortfarande tills vidare tillämpas. Restavgiften skall till den del densamma överstiger etthundra kronor tillfalla statsverket.

Har utmättningsman fått vidkännas kostnad för införande i ortstidning av kungörelse om utmätt lös egendoms försäljning eller för egen resa vid utmätning av fast egendom, vare han, där utmätningen ägt rum för uttagande av skatt, berättigad till ersättning för sagda kostnad på sätt i enskilda utskömningsmål gäller.

Restavgift och ersättning, varom i denna paragraf är fråga, må utan särskilt bemyndigande uttagas.

82 §.

Riksräkenskapsverket äger att, i den mån så påkallas, meddela särskilda föreskrifter i fråga om befrielse från skyldighet att erlägga restavgift och redovisning av medel, som influtit efter indrivning.

Avkortning och avskrivning av skatt samt balanslängd.

83 §.

Avkortning av ogulden debiterad skatt skall äga rum, då någon vunnit ned-sättning i eller befrielse från honom påford taxering eller debitering eller då dödsbo befriats från att erlägga skatt, dock att preliminär skatt skall avkortas endast i den mån den blivit restförd. Skall annan skattskyldig erlägga avkortat belopp, skall i samband med beslutet om avkortning förordnas om beloppets uttagande av denne, såvida han icke på grund av stadgandet i 92 § är fri från betalningsskyldighet.

Vidare skall, därest skattskyldig vid debitering av slutlig skatt gottskrivits preliminär skatt till högre belopp än den slutliga skatten, det överskjutande beloppet avkortas i den mån det är oguldet.

Har arbetsgivare till gäldande av arbetstagares skatt verkställt avdrag å lön jämlikt denna förordning eller jämlikt lagen om införsel i avlöning, pension eller livränta men trots anmaning underlåtit att inbetala det innehållna beloppet, skall motsvarande debiterade eller kvarstående skatt avkortas, såvitt den skattskyldige angår, och samma belopp i stället uppdebiteras såsom fordran hos arbetsgivaren.

84 §.

Avskrivning av debiterad skatt må äga rum:

1) då den skattskyldige saknar utmättningsbara tillgångar till skattens gäldande och införsel i honom tillkommande avlöning, pension eller livränta enligt gällande bestämmelser icke kan äga rum, dock att avskrivning icke må ske för skatt, för vilken fast egendom svarar, med mindre utretts att betalning för skatten icke kunnat erhållas ur egendomen;

2) då upplysning icke kunnat vinnas om skattskyldigs vistelseort eller skattskyldig icke kunnat anträffas å ort, där han enligt inhämtade upplysningar antagits uppehålla sig;

3) då skattskyldig vistas å utrikes ort och åtgärd av beskickning eller konsulat eller vederbörande utländska myndighet vidtagits för beloppets utfående, utan att detsamma influtit;

4) då skattskyldig vistas å utrikes ort och anmaning att gälda skatten icke kan tillställas honom genom beskickning eller konsulat eller skatten icke kan uttagas genom utländsk myndighet; samt

5) då beloppet av den skatt, för vilken till utlandet avflyttad eller därstädes eljest bosatt skattskyldig häftar, icke överstiger femtio kronor.

Avskrivning av preliminär skatt må icke äga rum förrän efter utgången av andra uppbördsåret efter det, under vilket skatten förfallit till betalning.

Avskrivning av kvarstående och tillkommande skatt må icke äga rum förrän efter utgången av det uppbördsår, under vilket skatten förfallit till betalning.

Då arbetsgivaren jämlikt 97 § är ansvarig för arbetstagares skatt, må avskrivning av denna icke äga rum, förrän det befunnits, att skatten av anledning, som i första stycket sägs, ej heller kan utfås av arbetsgivaren.

85 §.

Beträffande skatt, som ifrågasättes till avskrivning på grund av att den skattskyldige icke äger tillgång till dess gäldande eller vistas å okänd ort, skola i stad vederbörliga hindersbevis granskas av den lokala skattemyndigheten. Sådan granskning erfordras icke beträffande skatt, för vars uttagande handräckning enligt 73 eller 74 § begärts.

86 §.

Utmättningsman på landet skall senast å fjortonde söckendagen i varje månad hos länsstyrelsen samt utmättningsman i stad senast å femte söckendagen i varje månad hos den lokala skattemyndigheten i staden till avkortning eller avskrivning anmäla skattskyldig påförd skatt, vilken enligt då tillgängliga intyg eller andra handlingar må avkortas eller avskrivnas. Vid sådan anmälan skall fogas längd över samtliga till avkortning eller avskrivning ifrågakommande poster samt bevis om de förhållanden, på vilka anmälningen grundas.

Sedan lokal skattemyndighet i stad granskat de enligt första stycket dit inkomna handlingarna, har myndigheten att senast å fjortonde söckendagen i den månad, under vilken handlingarna inkommit, till länsstyrelsen översända desamma tillika med bevis om granskningen och, i förekommande fall, intyg om sådan granskning varom förmäles i 85 §.

87 §.

Länsstyrelsen skall pröva fråga om avkortning eller avskrivning av skatt och, där stadgade förutsättningar härför föreligga, förordna om skattens avkortning eller avskrivning. Saknas i något fall erforderlig utredning skall, intill dess sådan vunnits, med prövningen av avkortnings- eller avskrivningsfrågan i denna del anstå.

Beslut rörande avkortning eller avskrivning skall meddelas senast den 20 i månaden näst efter den, då anmälan härom inkommit till länsstyrelsen. Om beslutet skall vederbörande utmättningsman på landet eller lokal skattemyndighet i stad ofördröjligen underrättas.

88 §.

Har avskrivning av skatt ägt rum, kvarstår likväl den skattskyldiges och, i förekommande fall, arbetsgivarens betalningsskyldighet. I händelse framdeles anledning förekommer till antagande, att obetald skatt kan uttagas, skall denna åter uppföras i räkenskaperna, varefter åtgärder ånyo skola vidtagas för dess indrivande och redovisning.

Det åligger exekutionsbiträde, som erhåller kännedom om att tillgång finnes till gäldande av avskriven skatt, att därom ofördröjligen underrätta vederbörande utmätningsman. Erhåller utmätningsman sålunda eller annorledes kännedom om förhållande, som nyss sagts, har han att därom underrätta på landet länsstyrelsen och i stad den lokala skattemyndigheten.

89 §.

Före den 15 februari varje år skall balanslängd över all å tredje söckendagen före nästföregående december månads utgång oredovisad skatt av utmätningsmannen insändas på landet till länsstyrelsen och i stad till den lokala skattemyndigheten.

Balanslängden, som bör åtföljas av intyg om hinder som mött för indrivningen eller verkställigheten, skall upptaga:

a) specifikt den skatt, som beror på sökt handräckning, med uppgift för envar skattskyldig om den eller de utmätningsmän, hos vilka handräckning blivit sökt, och dagen för varje sådan åtgärd; samt

b) likaledes specifikt all övrig skatt, vilken är beroende på åtgärd inom distriktet, därvid å oredovisade poster å ettusen kronor eller däröver noggrann uppgift skall lämnas om de åtgärder, som vidtagits, och om det hinder, som mött för indrivningen.

I balanslängden må skatt, som restförts under senast tilländalupna år, upptagas summariskt.

Sedan lokal skattemyndighet i stad granskat den enligt första stycket dit inkomna balanslängden, har myndigheten att före den 15 mars samma år till länsstyrelsen översända densamma tillika med bevis om granskningen.

Restitution av skatt.

90 §.

1 mom. Överstiger erlagd preliminär skatt motsvarande slutliga skatt, skall länsstyrelsen i det län, där skatten debiterats, skyndsamt ombesörja att det överskjutande beloppet återbetalas till den skattskyldige utan kostnad för denne. Restitution skall dock icke ske av belopp understigande fem kronor.

Det åligger lokal skattemyndighet i stad att skyndsamt tillhandahålla länsstyrelsen erforderliga uppgifter om skatt, som enligt första stycket skall återbetalas till skattskyldiga i staden.

Sedan beslut, som i 53 § 2 mom. avses, inkommit till länsstyrelsen, skall länsstyrelsen utan kostnad för den skattskyldige till denne återbetala det belopp, som han enligt beslutet äger återbekomma.

2 mom. Har riksräkenskapsverket vid granskning av verkställd debitering

funnit, att anledning föreligger till antagande att slutlig eller kvarstående skatt, fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter eller i 1 § omförmälda annuiteter eller tillkommande skatt blivit någon påförd obehörigen eller med för högt belopp eller att skattskyldig tillgodoräknats överskjutande preliminär skatt med för lågt belopp, skall ämbetsverket underrätta vederbörande länsstyrelse härom. Länsstyrelsen har att verkställa den utredning i ärendet, som må finnas erforderlig, och att, därest vederbörande finnes hava erlagt skatt obehörigen eller med för högt belopp eller tillgodoräknats överskjutande preliminär skatt med för lågt belopp, till honom återbetala vad som för mycket erlagts. Finner länsstyrelsen eljest att förhållande, som nyss sagts, föreligger har länsstyrelsen likaledes att återbetala för mycket erlagt belopp.

Envar, som eljest vinner nedsättning i eller befrielse från honom påförd slutlig eller kvarstående skatt, fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter eller i 1 § omförmälda annuiteter eller tillkommande skatt eller berättigas återbekomma ytterligare överskjutande preliminär skatt, äger att genom länsstyrelsen i det län, där debiteringen skett, kostnadsfritt återbekomma vad han för mycket erlagt.

3 mom. Skall den, som jämlikt stadgandet i 2 mom. är berättigad återbekomma skatt, som debiterats å en ort för visst år, i stället utgöra skatt, som debiterats eller bör debiteras å samma ort men i annan ordning eller å annan ort eller för annat år, och är sistnämnda skatt vid meddelandet av beslut i restitutionsärendet ej gulden, äger den skattskyldige utfå allenast den del av det för mycket erlagda beloppet, som överstiger det belopp vilket han sålunda rätteligen har att utgöra. Återstoden av det erlagda beloppet skall gottskrivas den skattskyldige till gäldande av sistnämnda skatt och i förekommande fall skyndsamt tillställas länsstyrelsen i det län, inom vilket den ort är belägen, där skatten debiterats eller bör debiteras.

4 mom. Häftar den, som enligt 1 eller 2 mom. är berättigad återbekomma erlagt skattebelopp eller som är berättigad till ränta enligt 91 § 1 mom., för restförd skatt, äger han utfå allenast vad som överstiger det oguldna beloppet jämte därå belöpande restavgift. Återstoden skall gottskrivas honom till gäldande av den oguldna skatten jämte restavgift och i förekommande fall tillställas annan länsstyrelse med motsvarande tillämpning av bestämmelserna i 3 mom.

Vad i föregående stycke stadgas skall äga motsvarande tillämpning där skattskyldig, vilken enligt 1 mom. är berättigad återbekomma erlagd preliminär skatt, har att gälda tillkommande skatt, som avser samma inkomst som den preliminära skatten. Har, då återbetalning enligt 1 mom. skall ske, den tillkommande skatten icke påförts men är det uppenbart, att sådan skatt kommer att påföras på grund av beslut av prövningsnämnd om höjd taxering eller av länsstyrelse om höjd debitering, må den preliminära skatten innehållas i avbidan på att tillkommande skatt skall påföras.

91 §.

1 mom. Överstiger i 34 § 2 mom. omförmäld preliminär skatt, till den del densamma erlagts, motsvarande slutliga skatt med minst en femtedel av den slutliga skatten eller med minst tiotusen kronor, äger den skattskyldige erhålla ränta med tre procent, för en beräknad tid av ett år, å den del av det överskjutande beloppet, som överstiger ettusen kronor; dock att det belopp, varå ränta sålunda skall beräknas, skall avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

2 mom. Envar, som jämlikt 90 § 2 mom. första stycket eller efter rättelse, varom i 107 § sägs, eller efter besvär över taxering eller debitering vinner nedläggning i eller befrielse från honom påförd slutlig eller kvarstående skatt, fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter eller i 1 § omförmälda annuiteter eller tillkommande skatt eller berättigas återbekomma ytterligare överskjutande preliminär skatt, varom i 90 § 1 mom. sägs, äger vid återbekommande av för mycket erlagt belopp tillika erhålla ränta å det belopp, som utbetalas, efter fem procent för år. Sådan ränta skall dock icke utgå vid återbetalning av räntebelopp, som erlagts enligt stadgandet i 34 § 3 mom.

Vid beräkning av ränta skall iakttagas:

att ränta utgår för skatt, som preliminärt erlagts under vederbörligt uppbördsår, från utgången av nämnda år samt för annan skatt, därest den erlagts under förra hälften av ett uppbördsår, från och med den 1 därpå följande september och, därest den erlagts under senare hälften av ett uppbördsår, från och med den 1 därpå följande mars;

att, därest skatt inbetalats å annan tid än under uppbördstermin, skatten anses erlagd under närmast följande uppbördstermin;

att, därest skatten betalats i flera poster och restitutionen avser allenast viss del av det sammanlagda skattebeloppet, det för mycket erlagda beloppet avräknas mot det eller de belopp som sist guldits; samt

att ränta utgår till och med den dag, då beloppet återbetalas.

Efterkrav och preskription av skatt.

92 §.

1 mom. För slutlig eller kvarstående skatt, fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter eller i 1 § omförmälda annuiteter eller tillkommande skatt, som befinner sig från debitering obehörigen utesluten eller till för ringa belopp påförd, är den skattskyldige fortfarande ansvarig; dock är han fri från betalningsskyldighet, därest icke krav delgives honom inom tre år efter utgången av det uppbördsår, under vilket skatten, om debitering i vederbörlig ordning skett, skolat erläggas, samt utslag i mål angående vederbörandes betalningsskyldighet är meddelat inom två år efter det kravet hos honom anställdes.

2 mom. Finner länsstyrelsen efter anmälan av lokal skattemyndighet eller eljest, att skatt blivit från debitering obehörigen utesluten, har länsstyrelsen att efter hörande av den skattskyldige fastställa det belopp denne har att gälda.

93 §.

Skatt må icke uttagas senare än fem år efter utgången av det uppbördsår, under vilket skatten enligt verkställd debitering skolat erläggas.

Centrala uppbördsnämnden.

94 §.

Kungl. Maj:t förordnar en för hela riket gemensam nämnd (*centrala uppbördsnämnden*) med uppgift att

dels, efter framställning från länsstyrelse, lokal skattemyndighet, arbetsgivare eller skattskyldig eller när anledning därtill eljest uppkommer, meddela bindande förklaring beträffande frågor om sättet för uttagande av preliminär skatt, skyldighet att verkställa skatteavdrag, verkställandet av sådant avdrag och arbetsgivares ansvarighet för arbetstagares skatt,

dels lämna anvisningar i frågor rörande uppbördsförfarandet,

dels, efter framställning från länsstyrelse eller lokal skattemyndighet, avgiva yttranden i ärenden rörande uppbörd av skatt,

dels ock, när anledning därtill föreligger, till Kungl. Maj:t avgiva förslag till föreskrifter rörande tillämpning av denna förordning.

Nämnden skall bestå av ordförande och fyra ledamöter. En av ledamöterna skall förordnas till vice ordförande.

Ordföranden och vice ordföranden skola vara lagkunniga och erfarna i domarvärv, allmänna eller administrativa, eller eljest väl kvalificerade för sin uppgift. Av övriga ledamöter skola en äga särskild insikt och erfarenhet i uppbördsfrågor samt två vara i arbetsförhållanden erfarna och kunniga. Sistnämnda båda ledamöter förordnas för två år i sänder, en efter förslag av svenska arbetsgivarföreningarnas förtroenderåd och en efter förslag av landsorganisationen i Sverige.

För envar ledamot utses en suppleant enligt samma regler som gälla för utseende av ledamöter.

Förslag till ledamot och suppleant skall för att vinna avseende upptaga minst två personer, lämpliga såsom ledamot, och två personer, lämpliga såsom suppleant. Har vederbörligt förslag icke avgivits, förordnar Kungl. Maj:t ändå ledamot och suppleant.

Nämnden är beslutför, då tre medlemmar äro tillstädes.

Nämnden må i den utsträckning Kungl. Maj:t förordnar åtnjuta biträde av sakkunniga.

Beträffande nämndens verksamhet skola de i 110 §, 111 § 1 mom. samt 112 § taxeringsförordningen meddelade bestämmelserna i tillämpliga delar gälla.

Rätt att taga del av preliminär självdeklaration m. m.

95 §.

Häradsskrivare, kronokamrerare, tjänsteman hos lokal skattemyndighet eller hos länsstyrelse, ordförande och ledamöter i den centrala uppborgsnämnden, hos nämnden anställda tjänstemän samt sakkunnig, som biträder nämnden, ävensom, med motsvarande tillämpning av bestämmelsen i 56 § 1 mom. första stycket taxeringsförordningen, beskattningsnämnd äga taga del av preliminär självdeklaration eller annan uppgift eller handling, som avlämnats eller tillhandahållits enligt bestämmelse i denna förordning. Självdeklaration, uppgift eller handling som nyss sagts skall jämväl tillhandahållas andra tjänstemän än de förut nämnda, därest dessa i och för sin befattning böra erhålla del därav.

Den, som äger taga del av självdeklaration, uppgift eller handling, varom i första stycket sägs, må, i den mån så erfordras för fullgörande av vad vederbörande jämlikt denna förordning åligger, jämväl taga del av självdeklaration eller annan uppgift eller handling som avlämnats till ledning vid årlig taxering.

Självdeklaration, uppgift eller handling som i första stycket sägs skall förvaras under samma tid som motsvarande självdeklaration vid årlig taxering.

Vad i 56 § 1 mom. andra, fjärde, femte, sjätte och åttonde styckena taxeringsförordningen stadgas beträffande självdeklaration, uppgift eller handling som avlämnats till ledning vid årlig taxering, skall i tillämpliga delar gälla även i fråga om självdeklaration, uppgift eller handling som i första stycket avses.

Ansvar för debitering, uppbörd, indrivning och redovisning av skatt.

96 §.

1 mom. Häradsskrivare eller kronokamrerare är ansvarig för den debitering, som på honom ankommer.

Postverket ansvarar för den uppbörd av skatt, som äger rum genom verkets försorg.

I stad är kronokamrerare ansvarig för den redovisning av skatt, som på honom ankommer.

Utmättningsman ansvarar för indrivning och den redovisning därav, som på honom ankommer.

2 mom. Underlåter lokal skattemyndighet eller utmättningsman att inom föreskriven tid fullgöra vad på vederbörande enligt denna förordning ankommer, skall länsstyrelsen, då sådant blivit känt, omedelbart vidtaga de åtgärder, vartill förhållandena kunna föranleda.

Arbetsgivares ansvar för arbetstagares skatt, m. m.

97 §.

Underlåter arbetsgivare, som är skyldig verkställa skatteavdrag, utan skälig anledning att vederbörligen fullgöra denna skyldighet, är han jämte arbetstagaren ansvarig för skatt, vilken skatteavdraget skolat avse, till belopp som svarar mot vad han underlåtit att avdraga.

Arbetsgivarens ansvarighet må dock göras gällande endast om arbetstagaren underlåter att efter anmaning erlægga ifrågavarande skatt. Det felande beloppet må i sådant fall uttagas hos arbetsgivaren i samma ordning som stadgats i fråga om indrivning av skatt, därvid arbetsgivaren tillika är skyldig att å beloppet erlægga restavgift.

Har lokal skattemyndighet icke prövat, om arbetsgivare är skyldig att svara för arbetstagares skatt, skall utmätningsmannen, därest arbetsgivaren bestrider sådan skyldighet, av den lokala skattemyndigheten i orten inhämta besked, huruvida arbetsgivaren är ansvarig för skatten. Denna må icke hos arbetsgivaren uttagas, därest icke sistnämnda myndighet funnit arbetsgivaren ansvarig för skatten.

Har länsstyrelsen efter besvär av arbetsgivare över lokal skattemyndighets beslut funnit denne icke vara ansvarig för arbetstagares skatt, skall länsstyrelsen till arbetsgivaren återbetala skatt, som denne erlagt för arbetstagaren, jämte erlagt restavgift ävensom ränta efter fem procent för år.

Har arbetstagares skatt uttagits hos arbetsgivare, skall, om indrivningskvitto överlämnas till arbetsgivaren, nämnda förhållande anmärkas i indrivningskvittot.

98 §.

Arbetsgivare, som betalat skatt för arbetstagare jämlikt 97 §, äger söka skattebeloppet åter av arbetstagaren. Härvid har arbetsgivaren att till vederbörande utmätningsman insända det indrivningskvitto, som må hava överlämnats till arbetsgivaren, eller på annat sätt hos utmätningsmannen styrka, att han erlagt skatten.

Utmättningsmannen må hos arbetstagaren uttaga beloppet i samma ordning som stadgats i fråga om indrivning av skatt, därvid arbetstagaren tillika är skyldig att å beloppet erlægga restavgift.

99 §.

Har arbetsgivare verkställt skatteavdrag men icke inbetalat det innehållna beloppet i tid och ordning, som i 62, 63 eller 64 § eller i 65 § 3 mom. första stycket första punkten sägs, må beloppet uttagas hos arbetsgivaren i samma ordning, som stadgats i fråga om indrivning av skatt.

Arbetstagaren är fri från betalningsansvar för motsvarande skattebelopp.

100 §.

1 mom. Arbetsgivare, som enligt lag är skyldig föra handelsböcker, skall hava sin bokföring så ordnad att därav framgå arbetstagares fullständiga namn, utbetalad lön och skatteavdrags belopp samt, där så kan ske, arbetstagarens födelsetid och mantalsskrivningsadress ävensom nummer å för honom utfärdad debetsedel.

Det åligger arbetsgivare, som i första stycket sägs, att efter anmaning av vederbörande föredragande i uppboresärenden hos länsstyrelsen eller av lokal skattemyndighet tillhandahålla sin bokföring med därtill hörande handlingar för kontroll å verkställandet av skatteavdrag. Enahanda skyldighet åligger arbetsgivare, som utan att bokföringsskyldighet föreligger, likväl fört handelsböcker i av honom bedriven näring eller som fört anteckningar rörande intäkter och utgifter i näring, med avseende å de förda böckerna eller anteckningarna jämte därtill hörande handlingar.

Kontroll, som i andra stycket avses, skall såvitt möjligt ske på sådant sätt och på sådan tid, att den icke förorsakar hinder i verksamheten för den, vars bokföring är föremål för kontrollen. Där arbetsgivaren det begär och det lämpligen kan ske, skall kontrollen verkställas hos honom. Hava handelsböcker eller andra handlingar överlämnats för kontroll, skola de så snart ske kan återställas. Meddelande om resultatet av kontrollen skall snarast lämnas arbetsgivaren.

2 mom. Det åligger envar arbetsgivare att efter anmaning av vederbörande föredragande i uppboresärenden hos länsstyrelsen eller av lokal skattemyndighet lämna uppgift om anställda arbetstagare, utbetalda löner och beloppet av verkställda skatteavdrag.

Ansvarsbestämmelser m. m.

101 §.

Har någon lämnat oriktig uppgift till arbetsgivare om förhållande, som har betydelse för verkställandet av skatteavdrag, under sådana omständigheter att det kan antagas hava skett i syfte att åstadkomma att skatteavdrag icke verkställas eller sker med för lågt belopp, eller

har någon i preliminär självdeklaration eller i ansökan om jämkning av preliminär skatt eller i annan uppgift uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnat oriktig uppgift, ägnad att för honom eller den han företräder leda till frihet från preliminär skatt eller till för låg sådan skatt, eller

har någon i ansökan jämlikt 48 § 2 mom. om nedsatt skatteavdrag eller i ansökan om anstånd med inbetalning av skatt uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnat oriktig uppgift angående förhållande av betydelse för ärendets avgörande,

straffes med dagsböter.

102 §.

1 mom. Underlåter arbetsgivare, som är skyldig verkställa skatteavdrag, att fullgöra vad honom sålunda åligger eller verkställer han skatteavdrag med för lågt belopp och begås gärningen av uppenbar tredska, straffes med dagsböter.

Underlåter arbetsgivare uppsåtligen eller av grov oaktsamhet att inom föreskriven tid till uppbördsmyndighet inbetala genom skatteavdrag innehållet belopp, straffes med fängelse i högst sex månader eller dagsböter.

2 mom. Fullgör icke arbetsgivare, försäkringsbolag eller understödsförening behörigen vad vederbörande enligt 20 § åligger, eller

fullgör icke arbetsgivare behörigen vad honom enligt 51 § eller 100 § 1 mom. första stycket åligger,

straffes med böter, högst trehundra kronor.

103 §.

Den, som jämlikt 95 § erhållit del av självdeklaration eller annan uppgift eller handling, som avlämnats eller tillhandahållits enligt bestämmelse i denna förordning eller som avlämnats till ledning vid årlig taxering, må ej i vidare mån än utövningen av tjänst eller uppdrag erfordrar offentliggöra eller yppa innehållet i sådan handling. Bryter någon häremot straffes, där han ej för sin förseelse är underkastad ansvar för tjänstefel, med dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

104 §.

Straff enligt denna förordning skall icke inträda, då den skyldige för sin förseelse är underkastad ansvar för tjänstefel eller förseelsen eljest är belagd med straff enligt allmänna strafflagen.

105 §.

Hörsammar icke skattskyldig anmaning att avlämna preliminär självdeklaration eller att fullständiga sådan deklaration eller att för jämkning inkomma med för den skattskyldige utfärdad debetsedel å preliminär skatt, eller

underlåter arbetsgivare, försäkringsbolag eller understödsförening att hörsamma anmaning enligt 20 §, eller

underlåter arbetsgivare, som är skyldig verkställa skatteavdrag, att fullgöra sådan skyldighet eller verkställer han skatteavdrag med för lågt belopp, eller

fullgör arbetsgivare icke vad honom åligger enligt 51 §, 100 § 1 mom. första eller andra stycket eller 100 § 2 mom.,

äger länsstyrelsen förelägga den försumlige lämpligt vite.

Då fråga uppstår om tillämpning av förelagt vite, skall av vederbörande föredragande i uppbördsärenden hos länsstyrelsen, kronokamrerare, häradsskrivare eller annan behörig person anmälan därom göras hos länsstyrelsen, som har att, efter prövning av härvid förekommande förhållanden, förordna om uttagande av det vite, vartill någon finnes hava gjort sig förfallen.

106 §.

Förseelse, som i 101—103 §§ omförmäles, må åtalas, förutom vid laga domstol i brottmål, vid den rätt där vederbörande skall svara i tvistemål i allmänhet.

Besvär m. m.

107 §.

Förmenar någon, att slutlig eller kvarstående skatt, fastighetsskatt, skogs-
vårdsavgifter eller i 1 § omförmälda annuiteter eller tillkommande skatt blivit
genom fel vid debiteringen obehörigen eller med oriktigt belopp honom påförd
eller att överskjutande preliminär skatt, varom i 90 § 1 mom. sägs, tillgodo-
räknats honom med för lågt belopp eller att felaktighet ägt rum vid utskri-
vandet av hans debetsedel, äger han att däri söka rättelse hos den lokala skatte-
myndighet, som verkställt debiteringen. Ansökan om rättelse skall ingivas till
nämnda myndighet inom ett år efter det skatten blivit sökanden avfordrad.

108 §.

1 mom. Den, som icke åtnöjes med beslut av lokal skattemyndighet, äger i
beslutet söka ändring hos länsstyrelsen genom besvär, vilka skola hava inkom-
mit till länsstyrelsen inom en månad från den dag, då klaganden erhöll del av
beslutet.

2 mom. Har skattskyldig enligt 34 § 3 mom. påförts ränta å kvarstående
skatt och beror den kvarstående skatten av förhållande, varöver den skattskyl-
dige icke skäligen kunnat råda, äger länsstyrelsen i det län, där räntan påförts,
efter ansökan befria den skattskyldige från att helt eller delvis gälda sådan
ränta.

Ansökan, som i första stycket sägs, skall hava inkommit till länsstyrelsen före
utgången av året näst efter taxeringsåret.

(Se vidare anvisningarna.)

109 §.

Över länsstyrelses beslut enligt denna förordning må besvär anföras hos kam-
marrätten, dock att klagan icke må föras över länsstyrelses beslut rörande preli-
minär taxering, sättet för uttagande av preliminär skatt, debitering eller jämkn-
ning av sådan skatt, skyldighet att verkställa skatteavdrag, verkställandet av
sådant avdrag, arbetsgivares ansvarighet för arbetstagares skatt eller anstånd
med inbetalning av skatt. Besvären skola hava inkommit till länsstyrelsen inom
en månad från den dag, då klaganden erhöll del av beslutet, vid påföljd, om
den tid försittes, att besvären icke upptagas till prövning. Ej må den omstän-
digheten, att besvären i stället för till länsstyrelsen ingivits till kammarrätten,
utgöra hinder för deras upptagande till prövning, därest besvären till kammar-

rätten inkommit före utgången av nyss stadgade besvärstid. I sådant fall skola besvären av kammarrätten omedelbart överlämnas till vederbörande länsstyrelse.

Sedan besvären inkommit till länsstyrelsen, har länsstyrelsen att infordra förklaringar och, där förklaringarna därtill föranleda, påminnelser från vederbörande samt därefter skyndsamt överlämna handlingarna till kammarrätten med det yttrande, vartill omständigheterna giva anledning.

Över kammarrättens utslag må klagan föras hos Kungl. Maj:t genom besvär, vilka tillika med bevis om dagen för utslaget delfående skola hava inkommit till finansdepartementet inom två månader från den dag, då klaganden erhöll del av utslaget, vid påföljd, om den tid försittes, att besvären icke upptagas till prövning.

Vid prövning av besvär över utdömande av vite må jämväl frågan, huruvida vitet bort föreläggas, komma under bedömande.

110 §.

Besvär över beslut enligt denna förordning eller över taxering befriar icke skattskyldig i vidare mån än i 57 § sägs från att i behörig ordning erlägga skatt.

Särskilda föreskrifter.

111 §.

Om debitering, uppbörd, indrivning och redovisning av skatt i Stockholm skall gälla, utöver eller i stället för vad i denna förordning är stadgat, vad Kungl. Maj:t därom särskilt förordnar.

112 §.

De närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna förordning, meddelas av Kungl. Maj:t.

Anvisningar

till 3 §.

1. Med inkomst av tjänst likställes icke sådant periodiskt understöd eller sådan därmed jämförlig periodisk intäkt, varför givaren är berättigad till avdrag enligt 46 § kommunalskattelagen (t. ex. understöd till anhörig). Å sådant understöd skall sålunda preliminär skatt utgå i form av B-skatt.

Såsom framgår av 10 § skall preliminär A-skatt icke utgå för vissa där omnämnda sociala bidrag, ej heller för ersättning, som utbetalas till person, vilken är i konkurs. Därest preliminär skatt över huvud taget skall utgå i dessa fall, skall preliminär B-skatt uttagas.

2. Därest vid beräkning av preliminär skatt utan ledning av preliminär taxering, varom i 13 § förmåles, skattskyldig enligt senast verkställda årliga taxering blivit taxerad *dels* för inkomst av tjänst och tillfällig förvärvsverksamhet *dels ock* för annan inkomst och den senare inkomsten uppgår till högst en fjärdedel av den sammanlagda uppskattade inkomsten, bör den skattskyldige erlagga endast preliminär A-skatt. Är inkomsten av andra förvärvskällor än tjänst och tillfällig förvärvsverksamhet större än nyss sagts, bör den skattskyldige erlagga preliminär B-skatt. Sker beräkning av preliminär skatt med ledning av preliminär taxering, skola nyssnämnda bestämmelser äga motsvarande tillämpning, därvid hänsyn dock skall tagas till förhållandet mellan inkomst, som i 3 § 1 mom. under 1. omförmåles, och annan inkomst.

Då särskilda svårigheter föreligga att verkställa skatteavdrag, må skattskyldig påföras preliminär B-skatt i stället för preliminär A-skatt.

Preliminär C-skatt må tillämpas exempelvis i fall, där enbart preliminär A-skatt eller enbart preliminär B-skatt beräknas giva mindre god överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt.

3. Den i 94 § omförmälda centrala uppborädsnämnden skall, då så finnes påkallat, meddela bindande förklaringar beträffande frågor om sättet för uttagande av preliminär skatt.

till 4 §.

Föreligger svårighet att avgöra, huruvida inkomst för dag uppbäres regelbundet eller icke, bör preliminär A-skatt utgå enligt skattetabellens avdelning för dagsinkomst. Skatteavdrag med i 7 § angiven procentsats kan emellertid även godtagas.

till 13 §.

Sådana särskilda omständigheter, varom i tredje stycket sista punkten förmåles, må anses föreligga då — utan att i tredje stycket första punkten avsett fall är för handen — fråga är t. ex. om ömmande omständigheter eller om betydande skillnad mellan preliminär och påräknelig slutlig skatt.

till 46 §.

1. Skatteavdrag skall verkställas, om det utbetalda beloppet för mottagaren utgör sådan inkomst av tjänst, varå enligt 3 § preliminär A-skatt skall beräknas. Utbetalt belopp utgör för mottagaren inkomst av tjänst i sådana fall, då mellan den, som verkställt utbetalningen, och mottagaren föreligger ett anställningsförhållande, d. v. s. den förre är att anse som arbetsgivare i förhållande till den senare, arbetstagaren. Vidare hänföres utbetalt belopp för mottagaren till inkomst av tjänst, därest beloppet utgör pension, livränta, undantagsförmåner, periodisk intäkt eller annan ersättning, som förmåles i 3 § 1 mom. under 1. andra stycket.

Att skatteavdrag skall verkställas även i andra fall än i första stycket sägs framgå av 46 § 4 mom.

Det ankommer på centrala uppborgsnämnden att, då så finnes påkallat, meddela bindande besked angående vem som är att anse såsom arbetsgivare eller arbetstagare enligt denna förordning.

2. Om en person avlönas uteslutande genom andel i vinst, är han att betrakta som självständig företagare. I handelsbolag eller enkelt bolag är det icke ovanligt, att en eller flera delägare utföra arbete för bolagets räkning och därför uppbära bestämd lön, beräknad för vecka, månad eller annan bestämd tidsperiod, varjämte vederbörande, utöver lönen, erhåller viss del i vinsten. Sådan delägare är icke arbetstagare enligt denna förordnings mening. Enligt skatteförfattningarna anses icke heller den inkomst, som han uppbär i form av lön, såsom inkomst av tjänst utan såsom inkomst av rörelse. Om en person enligt denna förordning anses som arbetstagare, förändras däremot icke denna hans ställning av att han jämte fastställd lön uppbär tantiem.

Provision bör icke anses utgöra andel i vinst, då den utgår med hänsyn till omsättningen. En handelsresande, som helt avlönas medelst provision, är alltså arbetstagare, om han kan anses såsom anställd i huvudmannens tjänst.

För bedömande av frågan, huruvida en person är att anse som arbetstagare eller ej, saknar det betydelse, om han utför arbetet i sitt hem eller eljest å arbetsplats, som av honom bestämmes, eller om han är släkt med arbetsgivaren.

3. Har arbetstagaren jämte sin huvudsyssla en eller flera bisysslor, skall den arbetsgivare, hos vilken arbetstagaren har sådan huvudanställning, som icke är avsedd att vara kortare tid än en vecka, verkställa skatteavdrag för preliminär A-skatt och kvarstående skatt. Om den arbetsgivare, för vilkens räkning arbetstagaren utför bisyssla, är statlig eller kommunal myndighet eller juridisk person (aktiebolag, förening eller dyl.), är sådan arbetsgivare skyldig att verkställa skatteavdrag för preliminär A-skatt å för bisysslan utbetald ersättning. Sådan skyldighet åligger jämväl annan arbetsgivare, om han driver rörelse, jordbruk eller skogsbruk och beloppet utgör utgift i rörelsen, jordbruket eller skogsbruket. Annan arbetsgivare än nu sagts är icke skyldig verkställa skatteavdrag för preliminär skatt å belopp, som för mottagaren utgör inkomst av bisyssla. Arbetsgivare är icke skyldig att verkställa skatteavdrag för kvarstående skatt å utbetald ersättning, som för arbetstagaren utgör inkomst av bisyssla hos arbetsgivaren. Kan av flera anställningar ingen anses såsom den huvudsakliga eller föreligger tvekan om vilken anställning som skall betraktas såsom huvudsaklig, har arbetstagaren eller arbetsgivaren att vända sig till den lokala skattemyndigheten, som meddelar besked om vid vilken anställning skatteavdrag såsom vid huvudanställning skall verkställas.

Med bisyssla förstås en anställning eller ett stadigvarande uppdrag, som innehaves av en arbetstagare med annan anställning, vilken i förhållande till förstnämnda anställning eller uppdrag är att betrakta som hans huvudsakliga anställning. Med inkomst av bisyssla likställes pension, livränta, undantagsförmåner, periodisk intäkt eller annan ersättning, varom i 3 § 1 mom. under 1.

andra stycket förmäles, därest ersättningen är att betrakta som biinkomst i förhållande till den huvudsakliga tjänsteinkomsten.

Skatteavdrag skall icke verkställas å inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet, d. v. s. bl. a. intäkt genom tillfälligt bedriven vetenskaplig, litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet eller intäkt av tillfälligt uppdrag. Föreligger tvekan om viss inkomst är att hänföra till inkomst av nyssnämnda slag eller till inkomst av bisyssla, har den lokala skattemyndigheten att på förfrågan meddela besked i berörda hänseende.

4. Vad i punkt 3 sägs i fråga om huvudanställning, som icke är avsedd att vara kortare tid än en vecka, gäller jämväl beträffande huvudanställning, som är avsedd att vara kortare tid än en vecka, dock med följande undantag. Skyldighet att verkställa skatteavdrag för preliminär A-skatt föreligger endast för arbetsgivare, vilka äro skyldiga att verkställa skatteavdrag å inkomst av bisyssla. Vidare skall skatteavdrag för kvarstående skatt icke verkställas.

5. Arbetsgivares skyldighet att verkställa skatteavdrag avser preliminär A-skatt ävensom kvarstående skatt men däremot icke fastighetsskatt jämte skogsvårdsavgifter och annuiter, varom i 1 § sägs, eller tillkommande skatt. Avdragsskyldigheten, såvitt angår kvarstående skatt, är icke inskränkt till att avse skatt, som utgår för inkomst av tjänst, utan gäller även i fråga om skatt för annan inkomst. Den kvarstående skatten kan nämligen avse båda de nyssnämnda slagen av inkomst.

Arbetsgivare är skyldig göra avdrag endast för sådan kvarstående skatt, som arbetstagaren har att erlægga i hemortskommunen. Härigenom undantages skatt, som utgår för sådan inkomst av jordbruksfastighet, annan fastighet och rörelse, vilken taxeras i annan kommun än hemortskommunen.

6. Föreligga särskilda svårigheter för arbetsgivare att göra skatteavdrag å inkomst av bisyssla eller å inkomst av korttidsanställning eller för kvarstående skatt, äger den lokala skattemyndigheten medgiva, att dylikt avdrag icke verkställas. Svårighet att göra skatteavdrag för kvarstående skatt kan vara för handen, om lön utbetalas för kvartal eller halvår eller eljest vid sådana tidpunkter, att genom skatteavdrag innehållna medel icke förslå att gälda kvarstående skatt under vederbörlig uppbördstermin.

Såväl arbetsgivare som arbetstagare kunna göra framställning om befrielse från skatteavdrag. Har arbetsgivare begärt befrielse från att verkställa skatteavdrag, skall arbetstagare, som beröres av framställningen, eller ombud för denne höras däröver.

Vid prövning av arbetsgivares ansökan om befrielse från skyldighet att verkställa skatteavdrag skall särskilt beaktas intresset för arbetstagare att erhålla en bekväm skattebetalningsform och för det allmänna att ernå en effektiv utskyldsbetalning.

7. Centrala uppbördsnämnden skall, då så finnes påkallat, avgiva bindande besked, huruvida befrielse från skyldighet att verkställa eller vidkännas skatte-

avdrag skall medgivas för viss skattskyldig eller för vissa grupper av skattskyldiga eller beträffande vissa slag av inkomster.

till 47 §.

Har annan arbetstagare än sjöman, inskriven vid sjömanshus, icke till arbetsgivaren överlämnat debetsedel å slutlig skatt eller för arbetsgivaren uppvisat sådan debetsedel eller intyg av lokal skattemyndighet, att arbetstagaren icke har att erlägga kvarstående skatt, skall arbetsgivaren, såvida det icke är uppenbart, att anställningen hos honom är avsedd att vara kortare tid än en vecka eller är att anse som bisyssla, verkställa skatteavdrag för kvarstående skatt med tjugufem procent av lönebeloppet. Senast en vecka innan dylikt avdrag första gången göres skall arbetsgivaren genom skriftlig eller muntlig hänvändelse till arbetstagaren uppmana denne att överlämna eller uppvisa debetsedel eller intyg, som nyss sagts, och skall arbetsgivaren därvid tillika erinra arbetstagaren om det skatteavdrag som eljest kommer att göras.

Kan det antagas, att nyanställd arbetstagare, som har debetsedel å preliminär B-skatt, har sin väsentliga utkomst av anställningen, bör arbetsgivaren anmäla dylikt förhållande till den lokala skattemyndigheten.

till 48 §.

1. Skyldighet att på begäran av arbetstagare verkställa förhöjt skatteavdrag åvilar icke allenast den arbetsgivare, hos vilken arbetstagaren har sin huvudsakliga anställning eller av vilken han eljest uppstår sin huvudsakliga inkomst, utan även arbetsgivare, hos vilken arbetstagaren åtnjuter allenast inkomst av bisyssla.

2. Då befrielse från eller nedsättning av skatteavdrag för *preliminär A-skatt* medgives på grund av existensminimum, har den lokala skattemyndigheten att *dels* med ledning av bestämmelserna i 50 § 2 mom. kommunalskattelagen och anvisningarna till nämnda paragraf ävensom de normalbelopp för existensminimum, som fastställts jämlikt nämnda lagrum, angiva den skattskyldiges existensminimum, *dels ock* förordna efter vilka grunder skatteavdrag skall verkställas. Beräknas den skattskyldiges inkomster understiga existensminimum, kan förordnande meddelas antingen att skatteavdrag över huvud taget icke skall verkställas eller att skatteavdrag icke skall verkställas, såvida icke inkomsten hos huvudarbetsgivaren överstiger visst angivet belopp. Kan det antagas, att inkomsterna överstiga existensminimum, bör förordnas, att vid varje avlöningstillfälle visst angivet belopp alltid skall förbehållas den skattskyldige, så att för skatteavdrag får tagas i anspråk allenast vad av lönen överskjuter det förbehållna beloppet. Det belopp, som sålunda skall förbehållas den skattskyldige, bör som regel motsvara fastställt existensminimum minskat med de inkomster, den skattskyldige kan åtnjuta från annan än huvudarbetsgivaren. Det förbehållna beloppet kan dock ökas med belopp motsvarande *dels* sådana

utgifter, som äro nödvändiga för förvärvande av den löneinkomst, varom fråga är, och som äro avdragsgilla vid taxering, t. ex. avgifter, som den skattskyldige har att erlägga för sådan pensionsförsäkring eller sjuk- eller olycksfallsförsäkring, som tagits i samband med tjänst, eller avgifter, som den skattskyldige i samband med tjänsten har att erlägga för egen eller efterlevandes pensionering annorledes än genom försäkring, eller kostnader för resor till och från arbetet, *dels ock* tillfälliga utgifter av ofrånkomlig natur, som den skattskyldige må hava att vidkännas och som icke kunna beaktas vid fastställande av existensminimumbeloppet. I förekommande fall äger den lokala skattemyndigheten vidare — för att förhindra att den skattskyldige vid stigande inkomst skall nödgas avstå hela inkomstökningen till skatt — förordna, att om den skattskyldiges inkomst hos huvudarbetsgivaren stiger utöver det förbehållna beloppet skatteavdrag må, intill den gräns där skatten kan uttagas till fullo, verkställas högst med belopp motsvarande viss angiven kvotdel av inkomstökningen.

Skatteavdrag för *kvarstående skatt* må såsom framgår av 49 § icke verkställas förrän skatteavdrag för preliminär skatt till fullo verkställts. Vid nedläggning av skatteavdraget för kvarstående skatt på grund av existensminimum bör den lokala skattemyndigheten därför taga hänsyn till dels den skattskyldiges existensminimum och dels den preliminära skatt den skattskyldige har att erlägga. Då särskilda skäl göra det påkallat, äger den lokala skattemyndigheten *dels* i erforderlig mån höja det belopp, som enligt vad nyss sagts skall förbehållas den skattskyldige, *dels ock* förordna, att vid inkomstökning utöver det förbehållna beloppet skatteavdrag må verkställas högst med belopp motsvarande viss angiven kvotdel av inkomstökningen.

till 51 §.

Då arbetstagaren tager del av sin hos arbetsgivaren förvarade debetsedel, har han att göra detta på sådant sätt och å sådan tid, att hinder icke förorsakas arbetsgivaren eller hans personal i det förberedande arbetet för inbetalning till uppborgsmyndigheten av innehållna belopp.

till 53 §.

1. Har skattskyldig, som skall erlägga preliminär A-skatt, enligt under rättelse från länsbyrå för folkbokföringen ändrat civilstånd under förra delen av inkomståret, skall lokal skattemyndighet utan särskild anmälan från den skattskyldige vidtaga den jämkning av nämnda skatt, som av ändringen må betingas.

Lokal skattemyndighet äger jämväl utan särskild anmälan från den skattskyldige upptaga fråga om jämkning av preliminär skatt i övriga i denna paragraf omförmälda fall. Vid höjning av preliminär skatt utan skattskyldigs medgivande bör iakttagas försiktighet, så att icke för hög sådan skatt uttages.

2. Även om inkomst avser bestämd tidsperiod och uppbäres vid regelbundet återkommande tillfällen, kan inkomstens storlek variera så avsevärt vid de olika utbetalningstillfällena, att preliminär A-skatt enligt skattetabell giver mindre god överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt. I dylikt fall bör genom jämkning bestämmas, att preliminärskatten i stället skall beräknas efter lämplig procent av lönen.

Anledning till jämkning av preliminär A-skatt, som beräknas enligt skattetabell, föreligger, om skattskyldig kan antagas vid taxering vara berättigad åtminnuta andra avdrag än sådana, vartill hänsyn tagits vid uträkning av skatt enligt skattetabell, t. ex. utgifter för förvärvande av inkomsten eller för pensionsförsäkring, som icke tagits i samband med tjänsten.

För äkta makar, som skola sambeskattas, kan det stundom vara ändamålsenligt, att preliminär A-skatt utgår med viss procent av inkomsten.

Centrala uppborgsnämnden må, då så finnes påkallat, medgiva att preliminär A-skatt för viss kategori arbetstagare må utgå med viss procent av inkomsten i stället för enligt skattetabell.

3. Skäl för jämkning av preliminär B-skatt kan föreligga, t. ex. då inkomst eller vid taxering avdragsgilla omkostnader kunna antagas komma att uppgå till andra belopp än de, som legat till grund för beräkning av preliminärskatten vid början av inkomståret.

4. Jämkning innebärande att preliminär A-skatt utbytes mot preliminär B-skatt eller omvänt sker då skattskyldig byter yrke, så att en arbetstagare blir näringsidkare eller en näringsidkare tager arbetsanställning (beträffande det sistnämnda fallet, jfr andra stycket anvisningarna till 47 §). Utbyte av preliminär A-skatt mot preliminär B-skatt kan vidare äga rum, då särskilda svårigheter föreligga att verkställa skatteavdrag; jfr 3 § 2 mom. sista stycket och anvisningarna till nämnda paragraf. Utbyte av preliminär B-skatt mot preliminär A-skatt eller preliminär A-skatt jämte preliminär C-skatt — jfr 1 mom. under 5) — må ske exempelvis, om skattskyldig med huvudsaklig inkomst av tjänst, varå skatteavdrag kan verkställas, påförts preliminär B-skatt och den skattskyldige gör sig skyldig till upprepad försummelse att gälda nämnda skatt.

5. Därest skattskyldig har huvudsaklig inkomst av tjänst och därjämte biinkomst av t. ex. kapital, kan det stundom vara lämpligt, att den skattskyldige erlägger endast preliminär A-skatt, beräknad enligt skattetabell å lönen, ökad med visst av lokal skattemyndighet angivet belopp, eller ock att skatten uttages efter viss av myndigheten bestämd procentsats.

6. Den bevisning, som skattskyldig måste prestera för att erhålla jämkning, är olika i de fall, som avses i 1 mom. under 3) och 6), och i de fall, som omförmälas i samma mom. under 2) och 4). I de förstnämnda fallen behöver vederbörande endast göra sannolikt, att ifrågavarande förhållanden komma

att vara för handen; mera kan han tydligen i dessa fall icke heller åstadkomma. I övriga fall har han däremot att styrka, att de berörda omständigheterna verkligen föreligga.

7. Sådana särskilda omständigheter, som omförmälas i 1 mom. andra stycket, föreligga exempelvis, då fråga är om ömmande fall eller om ett särskilt stort skattebelopp.

Med inkomst, varom i 1 mom. andra stycket sägs, bör vid jämkning i hemortskommunen som regel förstås den sammanräknade nettoinkomsten vid taxering till statlig inkomstskatt, i förekommande fall minskad med utgift för periodiskt understöd och pensionsförsäkringspremie.

8. Vid beslut om jämkning skall den lokala skattemyndigheten tillse, att den preliminära skatten för inkomståret så nära som möjligt kommer att överensstämma med den slutliga skatt som kan antagas komma att påföras på grund av taxering, verkställd under året näst efter inkomståret. Har skattskyldig under inkomståret, innan beslutet om jämkning meddelats, erlagt högre preliminär skatt än han rätteligen bort göra, skall icke sålunda inbetald skatt nedsättas och vad som för mycket erlagts restitueras, utan den preliminära skatt, som skall erläggas efter beslutet om jämkning, skall i motsvarande grad reduceras, så att den sammanlagda preliminärskatten kommer att uppgå till belopp, som beräknas bära utgå för inkomståret. Fall kunna förekomma — sådana torde inträffa i synnerhet vid jämkning under senare delen av inkomståret — då preliminärskatten nedsättes med så stort belopp att, trots det den skattskyldige helt befriats från att erlægga dylik skatt under återstående uppbördssterminer under uppbördsåret, han likväl för inkomståret inbetalt högre skatt än han kan antagas hava rätteligen bort göra. Uppgår det för mycket inbetalda beloppet till minst en femtedel av den slutliga skatt, som kan beräknas komma att utgå, dock till minst etthundra kronor, äger skattskyldig återbekomma det för mycket inbetalda beloppet utan avvaktan å debitering av den slutliga skatten. Äro särskilda förhållanden för handen — fråga är t. ex. om ömmande omständigheter eller om ett särskilt stort skattebelopp — kan myndigheten, även om det angivna villkoret icke är uppfyllt, medgiva att det för mycket erlagda beloppet återbetalas till den skattskyldige.

till 54 §.

Preliminär självdeklaration kan vara behövlig t. ex. om skattskyldig, som har att erlægga preliminär B- eller C-skatt, kan antagas komma att få sina inkomster eller utgifter mera avsevärt förändrade eller om skattskyldig, för vilken utfärdats debetsedel å preliminär A-skatt, blivit näringsidkare och i följd därav bör påföras preliminär B-skatt.

Preliminär självdeklaration bör icke infordras, där för jämkning erforderliga utgifter kunna införskaffas på annat sätt.

till 56 §.

Med värnpliktig avses i 56 § 2 mom. värnpliktig, som icke är fast anställd vid krigsmakten, dock att bestämmelserna i nämnda moment icke äga tillämpning å värnpliktig, som är elev vid krigsskolan eller undergår utbildning för vinnande av fast anställning på aktiv stat vid marinen eller flygvapnet, ej heller å värnpliktig, som jämlikt 27 § 1 mom. värnpliktslagen fullgör tjänstgöring med en varaktighet av högst sextio dagar.

Vad om värnpliktig i 56 § 2 mom. stadgas skall äga motsvarande tillämpning i fråga om:

1) civilmilitär personal på aktiv stat eller över stat, vars tjänstgöringsskyldighet i fredstid är begränsad till viss del av året;

2) personal, som lönlös kvarstår i regemente (kår), i flottan, i kustartilleriet eller i flygvapnet;

3) personal, som frivilligt överförs till övergångsstat, så ock personal på reservstat eller i reserven med undantag av reserven tillhörande, från aktiv stat pensionsavgången personal;

4) väg- och vattenbyggnadskårens personal;

5) icke värnpliktig personal vid sjövärnsskåren.

till 57 §.

I fall som avses i 1 mom. andra stycket bör anståndet avse skatten enligt den taxering, som kan beräknas skola undanröjas. Har preliminär skatt avräknats å denna skatt, kan anstånd beviljas även med betalning av så stor del av skatten på grund av den andra taxeringen, som motsvaras av preliminärskattebeloppet.

till 108 §.

Som exempel på förhållande, varöver den skattskyldige icke skäligen kunnat råda, må nämnas att arbetsgivaren felaktigt uträknat den skattskyldiges preliminära skatt eller att skattskyldig, som påförts ränta å kvarstående skatt i en kommun, i annan kommun erlagt för hög preliminär skatt. Vidare må nämnas det fall, att den kvarstående skatten beror på att beskattningsnämnd frångått den skattskyldiges deklaration; befrielse från räntebetalning må dock i dylikt fall icke medgivas, därest omständigheterna äro sådana att den skattskyldige bort förstå att beskattningsnämnderna skulle komma att frångå deklarationen.

Centrala uppboresnämnden äger lämna anvisningar i frågor rörande räntebefrielse.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1953; dock att förordningen skall tillämpas redan dessförinnan såvitt fråga är om åtgärder, som erfordras

för att uppbörd av preliminär skatt i enlighet med förordningens bestämmelser skall kunna äga rum från 1953 års ingång.

Genom denna förordning upphäves uppbördsförordningen den 31 december 1945 (nr 896).

I samband med denna förordnings ikraftträdande skall följande iakttagas.

1. Äldre bestämmelser skola fortfarande äga tillämpning vid debitering år 1953 av i 1 § omförmälda annuiteter samt i fråga om debitering av slutlig och kvarstående skatt, fastighetsskatt och tillkommande skatt ävensom återbetalning av överskjutande preliminär skatt enligt 1953 och tidigare års taxeringar.

2. Skatt, som före den 1 januari 1953 inbetalats till centrala skattekontot eller till särskilt i 64 § uppbördsförordningen den 31 december 1945 omförmält postgirokonto för vederbörande länsstyrelse eller lokala skattemyndighet i stad och som icke kunnat tillgodoräknas den skattskyldige före utgången av år 1957, skall tillfalla statsverket.

Förslag

till

förordning angående ändring i förordningen den 22 april 1949 (nr 175) med provisoriska bestämmelser om begränsning i vissa fall av preliminär skatt.

Härigenom förordnas, att 6 och 7 §§ förordningen den 22 april 1949 med provisoriska bestämmelser om begränsning i vissa fall av preliminär skatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

6 §.

Innebär beslut — — — ändrade skatten.

7 §.

Innebär beslut som avses i 5 § att preliminär B-skatt icke vidare skall utgå för inkomståret, åligger det länsstyrelsen, därest den skattskyldige redan inbetalt preliminär skatt med större belopp än vad han enligt sagda beslut är skyldig att erlägga, att utan dröjsmål till den skattskyldige återbetala det överskjutande beloppet.

Å belopp — — — icke ränta.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1953.

Förslag
till
lag om ändring i kommunalskattelagen
den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 1 § och 46 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

1 §.

Allmän kommunalskatt, varom stadgas i kommunallagarna, skall utgöras i förhållande till det antal skattekronor och skatteören, som påföres en var skattskyldig enligt de i denna lag fastställda grunder; dock att skatten skall utgå i helt antal kronor enligt vad i gällande uppbördsförordning stadgas.

Angående taxeringsmyndigheter — — — gällande taxeringsförordning.

46 §.

2 mom. I hemortskommunen — — — eller uppfostran;

2) för *dels* sådan i slutlig eller tillkommande skatt ingående pensionsavgift enligt lagen om folkpensionering, som under beskattningsåret påförts den skattskyldige, *dels ock* avgift för pensionsförsäkring, som ej avses i 33 §, därest avgiften under beskattningsåret erlagts för försäkring, vilken äges av den skattskyldige själv eller, i förekommande fall, hans make eller hans omyndiga barn; samt

3) för premier — — — i 33 §.

Därest skattskyldig — — — nämnda tid.

Avdrag, som — — — 400 kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1953, dock att äldre bestämmelser skola tillämpas vid 1953 års taxering samt vid eftertaxering för år 1953 eller tidigare år.

Förslag
till
förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947
(nr 576) om statlig inkomstskatt.

Härigenom förordnas, att till 10 § förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skall fogas ett tredje moment av nedan angiven lydelse samt

att 2 §, 4 § 1 mom., 6 § 1 mom., 11 § 1 mom. och 20 § 2 mom. skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

2 §.

Om vad — — — följande undantag:

till intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet hänföres slutlig skatt, fastighets-
skatt eller tillkommande skatt, som restituerats, avkortats eller avskrivits, i den
mån avdrag därför av skattskyldig åtnjutits vid tidigare års taxeringar;
vid beräkning — — — beräknade nettointäkten.

Har sådan — — — för moderbolaget.

4 §.

1 mom. Från sammanlagda — — — eller lotterivinst;

slutlig skatt eller fastighetsskatt, som här i riket påförts skattskyldig på
grund av taxering under året näst före det taxeringsår, varom fråga är, eller
sådan här i riket påförd tillkommande skatt, vara skattskyldig under först-
nämnda år erhållit debetsedel, allt till den del skatten skall erläggas till kom-
mun eller annan kommunal samfällighet.

Skattskyldig, som — — — kommunalskattelagen sägs.

Har sådan — — — för dotterbolaget.

6 §.

1 mom. Skyldighet att — — — 21 §§ sägs:

a) fysisk person — — — eller rörelse;

för slutlig skatt, fastighetsskatt eller tillkommande skatt, som restituerats,
avkortats eller avskrivits, i den mån avdrag därför av den skattskyldige åtnju-
tits vid tidigare års taxeringar; samt

för inkomst — — — ekonomiska föreningar;

b) svenska aktiebolag — — — eller rörelse;

för slutlig skatt, fastighetsskatt eller tillkommande skatt, som restituerats,
avkortats eller avskrivits, i den mån avdrag därför av bolaget åtnjutits vid
tidigare års taxeringar; samt

för inkomst — — — ekonomiska föreningar.

10 §.

3 mom. Statlig inkomstskatt skall utgå i helt antal kronor, därvid öretal,
om de uppgå till högst 50, bortfalla och, om de överstiga 50, höjas till närmaste
hela kronotal.

11 §.

1 mom. Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, taxeras
en var för sin inkomst samt mannen därjämte för boets gemensamma inkomst.

Har vid dylik taxering avdrag, varom i 4 § 1 mom. förmäles, helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den därtill närmast berättigade makens inkomst, må bristen avräknas å den andra makens inkomst. Frågan om skatteplikt enligt 9 § 5 mom. bedömes med hänsyn till båda makarnas sammanlagda beräknade taxerade inkomster. Ortsavdrag beräknas för makarna gemensamt till belopp som i 8 § 1 mom. andra stycket sägs. Den beskattningsbara inkomsten beräknas likaledes för makarna gemensamt och skall skatt beräknas efter den sålunda bestämda beskattningsbara inkomsten samt fördelas å makarna efter förhållandet mellan deras taxerade inkomster. Skatten skall för vardera maken utgå i helt antal kronor, därvid öretal bortfalla för den ena maken och höjas till närmaste hela krontal för den andra maken.

20 §.

2 mom. Konungen äger — — — i riket.

I fall, varom i detta mom. förmäles, må Konungen förklara, att statlig inkomstkatt skall av skattskyldig utgöras till högre belopp än gällande bestämmelser eljest skulle föranleda, dock att skatten ej må komma att uppgå till större andel, procentuellt beräknad, av den på grundval av överenskommelsen eller förordnandet fastställda beskattningsbara inkomsten än skatten skulle utgjort av den beskattningsbara inkomst, som skulle hava fastställts, om hänsyn ej tagits till överenskommelsen eller förordnandet. Vad i 10 § 3 mom. och 11 § 1 mom. stadgas om beräkning av statlig inkomstkatt i helt antal kronor skall äga motsvarande tillämpning vid beräkning av skatt, som i detta mom. avses.

Överenskommelse med — — — månader tilländalupit.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1953, dock att äldre bestämmelser skola tillämpas vid 1953 års taxering samt vid eftertaxering för år 1953 eller tidigare år.

Förslag

till

förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt.

Härigenom förordnas, att till 11 § förordningen den 26 juli 1947 om statlig förmögenhetsskatt skall fogas ett tredje moment av nedan angivna lydelse samt att 12 § 1 mom. och 20 § 2 mom. samma förordning skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

11 §.

3 mom. Den statliga förmögenhetsskatten skall påföras den skattskyldige i helt antal kronor, därvid öretal, om de uppgå till högst 50, bortfalla och, om de överstiga 50, höjas till närmaste hela krontal.

12 §.

1 mom. För äkta makar, som under hela beskattningsåret eller större delen därav levt tillsammans, beräknas den skattepliktiga förmögenheten för makarna var för sig, varvid boets gemensamma förmögenhet inräknas i mannens skattepliktiga förmögenhet. Har därvid skuld, som i 5 § avses, helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den därtill närmast berättigade makens förmögenhet, må bristen avräknas å den andra makens förmögenhet. Den beskattningsbara förmögenheten beräknas för makarna gemensamt under hänsynstagande, vid tillämpning av 9 § tredje och fjärde styckena, till makarnas sammanlagda nettoinkomst. Frågan om skatteplikt enligt 10 § bedömes med hänsyn till makarnas sålunda bestämda beskattningsbara förmögenhet. Skatt beräknas likaledes efter nämnda förmögenhet samt fördelas å makarna efter deras skattepliktiga förmögenheter. Skatten skall för vardera maken utgå i helt antal kronor, därvid öretal bortfalla för den ena maken och höjas till närmaste hela krontal för den andra maken.

20 §.

2 mom. Konungen äger — — — i riket.

I fall, varom i detta mom. förmåles, må Konungen förklara, att statlig förmögenhetsskatt skall för skattskyldig fastställas till högre belopp än gällande bestämmelser eljest skulle föranleda, dock att skatten ej må komma att uppgå till större del, procentuellt beräknad, av den på grundval av överenskommelsen eller beslutet fastställda beskattningsbara förmögenheten än skatten skulle utgjort av den beskattningsbara förmögenhet, som skulle hava fastställts, om hänsyn ej tagits till överenskommelsen eller beslutet. Vad i 11 § 3 mom. och 12 § 1 mom. stadgas om beräkning av statlig förmögenhetsskatt i helt antal kronor skall äga motsvarande tillämpning vid beräkning av skatt, som i detta mom. avses.

Överenskommelse med — — — månader tilländalupit.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1953, dock att äldre bestämmelser skola tillämpas vid 1953 års taxering samt vid eftertaxering för år 1953 eller tidigare år.

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 584) med provisoriska bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall.

Härigenom förordnas, att 2 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 med provisoriska bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

2 §.

1 mom. Avkortning av — — — statliga inkomstskatten.

Vid fastställande — — — beräknat belopp.

Vad i 10 § 3 mom. förordningen om statlig inkomstskatt stadgas om beräkning av statlig inkomstskatt i helt antal kronor skall äga motsvarande tillämpning vid beräkning av belopp, som må avkortas eller restitueras.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1954.

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 26 oktober 1951 (nr 691) om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan.

Härigenom förordnas, att 1 § lagen den 26 oktober 1951 om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

1 §.

Avgifter till svenska kyrkan eller hennes prästerskap, kyrkomusiker eller betjäning, vilka efter kyrkostämmas beslut eller eljest utdebiteras efter de grunder som för kommunalutskylders utgörande i allmänhet äro stadgade, skola efter endast sextio procent av det belopp för skattekrona och skatteöre, vilket bestämts till utdebitering, påföras den, som är för inkomståret mantalsskriven här i riket men som vid ingången av inkomståret icke tillhör svenska kyrkan.

Vad ovan — — — beträffande fastighetsskatt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1954.

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 1 § förordningen den 28 juni 1946 (nr 324) om skogsvårdsavgift.

Härigenom förordnas, att 1 § förordningen den 28 juni 1946 om skogsvårdsavgift skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

1 §.

Skogsvårdsavgift skall — — — året utgå.

Skogsvårdsavgift skall utgå i helt antal kronor, därvid öretal, om de uppgå till högst 50, bortfalla och, om de överstiga 50, höjas till närmaste hela krontal.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1954.

Förslag

till

förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379).

Härigenom förordnas, att 29 §, 33 §, 86 § och 100 § 1 mom. taxeringsförordningen den 28 september 1928 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

29 §.

1 mom. *Allmän självdeklaration* — — — honom; ävensom

7) beloppet av den preliminära skatt, som genom skatteavdrag erlagts för året näst före taxeringsåret.

Har skattskyldig — — — och skulder.

Svenskt aktiebolag — — — utdelningens belopp.

Inländsk försäkringsanstalt — — — hänförliga verksamheten.

Med inländsk — — — för medlem.

Utländsk försäkringsanstalt — — — och 5).

Belopp, som — — — öretal bortfalla.

33 §.

Till ledning — — — utbetalts, angående det utbetalda beloppet.

I uppgift — — — avdrag skett.

Beträffande annan — — — för lyftning.

Vid fullgörande av vad i denna paragraf är stadgat skall uppgiftsskyldig upprätta särskild uppgiftshandling för varje person, varom fråga är. Där så

kan ske, skall uppgift fullständigt angiva personens namn, hemvist, bostadsadress och födelseår ävensom, där för honom utfärdad debetsedel å preliminär skatt eller skattekort för året näst före taxeringsåret överlämnats till den uppgiftsskyldige och denne verkställt skatteavdrag, numret å nämnda debetsedel.

Arbetsgivare, som — — — i huvudbok.

86 §.

För varje — — — 77 § 4 mom.

Hos särskild — — — egen uppbördsförvaltning.

De beslutade — — — skattskyldigas namn.

I inkomstlängden antecknas särskilt

dels i avseende å statlig inkomstskatt uppskattad inkomst av olika förvärvskällor, medgivet avdrag för underskott å förvärvskälla, sammanräknad nettoinkomst, medgivna allmänna avdrag som icke avse underskott å förvärvskälla, taxerad och beskattningsbar inkomst med angivande tillika, där det ej framgår av längdens uppställning, av den punkt i 10 § 2 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, enligt vilken skatten skall beräknas;

dels i avseende å kommunal inkomstskatt taxerad och beskattningsbar inkomst;

dels ock — — — här ovan.

Sådan anteckning till ledning för påföring av pensionsavgift, varom ovan sägs, skall för skattskyldig, som under större delen av beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andre maken, äga rum om makarnas beräknade taxerade inkomster enligt förordningen om statlig inkomstskatt sammanlagt uppgå till minst 1 200 kronor.

I förmögenhetslängden — — — beskattningsbara förmögenheten.

Närmare föreskrifter — — — Kungl. Maj:t.

Taxeringslängderna underskrivas — — — och ledamöter.

100 §.

1 mom. Det åligger protokollförelaren hos länsprövningsnämnden att senast å fjortonde dagen efter den, då protokollet justerats, i rekommenderat brev med mottagningsbevis med allmänna posten tillsända dels ägare eller därmed likställd innehavare av varje sådan fastighet, vilkens taxering varit föremål för nämndens efter särskild prövning meddelade beslut, dels ock varje skattskyldig, vilkens taxering för inkomst eller förmögenhet varit föremål för nämndens efter särskild prövning meddelade beslut, underrättelse om beslutet medelst utdrag av nämndens protokoll. Vad nu sagts äger icke tillämpning, då beslutet inneburit allenast, att taxering för inkomst efter yrkande av annan än den skattskyldige rättats i avseende å felaktighet vid beräkningen av ordsavdragen.

Har i — — — jämväl klaganden.

Vad ovan — — — fråga är.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1954.

Förslag

till

lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet.

Härigenom förordnas, att 67, 69 och 72 §§ lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse på landet skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

67 §.

Kommuns medelsbehov skall, i den mån det ej fylles genom andra inkomster, täckas med allmän kommunalskatt. Utdebitering av sådan skatt skall fastställas i förhållande till de skattekronor och skatteören, som enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen vid senaste taxering påförts de till kommunen skattskyldiga.

69 §.

Med det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för ett år, skall utgå dels sådan allmän kommunalskatt, som ingår i preliminär skatt för inkomst under detta år, dels ock sådan allmän kommunalskatt, som ingår i den slutliga skatt och den fastighetsskatt, som påföras på grund av nästföljande års taxering.

72 §.

Kommun äger av statsverket uppbära allmän kommunalskatt med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till kommunen skattskyldiga, efter det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlägga allmän kommunalskatt, skall belopp, som kommunen äger uppbära av statsverket, nedsättas i motsvarande mån.

Kommunen äger av statsverket såsom förskott uppbära det belopp, som på grundval av taxeringsnämnds beslut visst år rörande taxering till kommunal inkomstskatt beslutats till utdebitering för nästkommande år. Vad sålunda beslutats till utdebitering ingår i kommunens fordran hos statsverket vid ingången av året näst efter det då beslutet fattades. Förskottet avräknas mot den allmänna kommunalskatt, som kommunen äger uppbära av statsverket på

grundval av taxeringen under året efter det, då förskottet enligt bestämmelserna i nästföljande stycke utanordnas.

Belopp, som — — — 15 november.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, dock att bestämmelsen i 72 § första stycket icke skall äga tillämpning beträffande allmän kommunal-skatt enligt 1952 och 1953 års taxeringar.

Förslag

till

lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 252) om kommunalstyrelse i stad.

Härigenom förordnas, att 62, 64 och 67 §§ lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse i stad skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

62 §.

Stads medelsbehov skall, i den mån det ej fylles genom andra inkomster, täckas med allmän kommunalskatt. Utdebitering av sådan skatt skall fastställas i förhållande till de skattekronor och skatteören, som enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen vid senaste taxering påförts de till kommunen skattskyldiga.

64 §.

Med det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för ett år, skall utgå dels sådan allmän kommunalskatt, som ingår i preliminär skatt för inkomst under detta år, dels ock sådan allmän kommunalskatt, som ingår i den slutliga skatt och den fastighetsskatt, som påföras på grund av nästföljande års taxering.

Har jämlikt 19 § femte stycket annan utdebiteringsgrund slutligen fastställts än som beslutats vid ordinarie sammanträdet i oktober månad, skall den allmänna kommunalskatt, som ingår i den preliminära skatten för inkomst under nästföljande år, utgå efter den tidigare bestämda grunden, varemot den allmänna kommunalskatt, som ingår i den slutliga skatt och fastighetsskatt, som påföras på grund av det därefter följande årets taxering, skall utgå efter den utdebitering, som bestämts i samband med utgifts- och inkomststatens fastställande.

67 §.

Stad äger av statsverket uppbära allmän kommunalskatt med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekronor och skatte-

ören, som vid taxering för visst år påföras de till staden skattskyldiga, efter det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har jämlikt 19 § femte stycket annan utdebiteringsgrund slutligen fastställts än som beslutats vid det ordinarie sammanträdet i oktober månad, skall till grund för utbetalningen läggas den utdebitering, som bestämts i samband med utgifts- och inkomststatens fastställande. Har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlägga allmän kommunalskatt, skall belopp, som staden äger uppbära av statsverket, nedsättas i motsvarande mån.

Staden äger av statsverket såsom förskott uppbära det belopp, som på grundval av taxeringsnämnds beslut visst år rörande taxering till kommunal inkomstskatt beslutats till utdebitering för nästkommande år. Vad sålunda beslutats till utdebitering ingår i stadens fordran hos statsverket vid ingången av året näst efter det då beslutet fattades. Förskottet avräknas mot den allmänna kommunalskatt, som staden äger uppbära av statsverket på grundval av taxeringen under året efter det, då förskottet enligt bestämmelserna i nästföljande stycke utanordnas.

Belopp, som — — — 15 november.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, dock att bestämmelsen i 67 § första stycket icke skall äga tillämpning beträffande allmän kommunalskatt enligt 1952 och 1953 års taxeringar.

Förslag

till

lag angående ändring i lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm.

Härigenom förordnas, att 54, 56 och 59 §§ lagen den 15 juni 1935 om kommunalstyrelse i Stockholm skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

54 §.

Stadens medelsbehov skall, i den mån det ej fylles genom andra inkomster, täckas med allmän kommunalskatt. Utdebitering av sådan skatt skall fastställas i förhållande till de skattekronor och skatteören, som enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen vid senaste taxering påförts de till kommunen skattskyldiga.

56 §.

Med det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för ett år, skall utgå dels sådan allmän kommunalskatt, som ingår i preli-

minär skatt för inkomst under detta år, dels ock sådan allmän kommunalskatt, som ingår i den slutliga skatt och den fastighetsskatt, som påföras på grund av nästföljande års taxering.

59 §.

Staden äger av statsverket uppbära allmän kommunalskatt med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till staden skattskyldiga, efter det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlægga allmän kommunalskatt, skall belopp, som staden äger uppbära av statsverket, nedsättas i motsvarande mån.

Staden äger av statsverket såsom förskott uppbära det belopp, som på grundval av taxeringsnämnds beslut visst år rörande taxering till kommunal inkomstskatt beslutats till utdebitering för nästkommande år. Vad sålunda beslutats till utdebitering ingår i stadens fordran hos statsverket vid ingången av året näst efter det då beslutet fattades. Förskottet avräknas mot den allmänna kommunalskatt, som staden äger uppbära av statsverket på grundval av taxeringen under året efter det, då förskottet enligt bestämmelserna i nästföljande stycke utanordnas.

Belopp, som — — — 15 november.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, dock att bestämmelsen i 59 § första stycket icke skall äga tillämpning beträffande allmän kommunalskatt enligt 1952 eller 1953 års taxeringar.

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse av 60 § lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse.

Häri genom förordnas, att 60 § lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

60 §.

Vad kyrkostämman eller kyrkofullmäktige beslutat till utdebitering skall, allt efter ändamålets beskaffenhet, genom kyrkorådet, skolrådet eller särskild styrelse delgivas på landet kommunalnämnden och i stad drätselkammaren, vilka det åligger att på sätt i lagen om kommunalstyrelse på landet eller lagen om kommunalstyrelse i stad är stadgat härom underrätta länsstyrelsen och

vederbörande lokala skattemyndighet för debitering och uppbörd av avgifterna till församlingen i samband med övriga kommunalutskylder.

Församling äger av statsverket uppbära avgifter till församlingen med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till församlingen skattskyldiga, efter det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har skattskyldig, som icke tillhör svenska kyrkan, enligt lagen den 26 oktober 1951 om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan åtnjutit lindring i skattskyldigheten till församlingen eller har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlägga avgift till församlingen, skall belopp, som församlingen äger uppbära av statsverket, nedsättas i motsvarande mån.

Församlingen äger av statsverket såsom förskott uppbära det belopp, som på grundval av taxeringsnämnds beslut visst år rörande taxering till kommunal inkomstskatt beslutats till utdebitering för nästkommande år. Vad sålunda beslutats till utdebitering ingår i församlingens fordran hos statsverket vid ingången av året näst efter det då beslutet fattades. Förskottet avräknas mot de avgifter, som församlingen äger uppbära av statsverket på grundval av taxeringen under året efter det, då förskottet enligt bestämmelserna i nästföljande stycke utanordnas.

Belopp, som — — — särskild styrelse.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, dock att bestämmelsen i 60 § andra stycket icke skall äga tillämpning beträffande avgifter till församling enligt 1952 och 1953 års taxeringar.

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse av 64 § lagen den 6 juni 1930 (nr 260) om församlingsstyrelse i Stockholm.

Härigenom förordnas, att 64 § lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse i Stockholm skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

64 §.

Vad kyrkofullmäktige — — — kommunal inkomstskatt.

Om debitering och uppbörd av avgift till församling och den kyrkliga samfälligheten gäller vad därom särskilt är stadgat.

Församling och den kyrkliga samfälligheten äga av statsverket uppbära för-

samlingsavgifter med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till församlingen skattskyldiga, efter det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har skattskyldig, som icke tillhör svenska kyrkan, enligt lagen den 26 oktober 1951 om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan åtnjutit lindring i skattskyldigheten till församlingen eller har dödsbo enligt 75 § kommunalskatte-lagen medgivits befrielse från att erlägga avgift till församlingen, skall belopp, som församlingen och den kyrkliga samfälligheten äga uppbära av statsverket, nedsättas i motsvarande mån.

Församling och den kyrkliga samfälligheten äga av statsverket såsom förskott uppbära det belopp, som på grundval av taxeringsnämnds beslut visst år rörande taxering till kommunal inkomstskatt beslutats till utdebitering för nästkommande år. Vad sålunda beslutats till utdebitering ingår i församlings och den kyrkliga samfällighetens fordran hos statsverket vid ingången av året näst efter det då besluten fattades. Förskotten avräknas mot de avgifter, som församlingen och den kyrkliga samfälligheten äga uppbära av statsverket på grundval av taxeringen under året efter det, då förskotten enligt bestämmelserna i nästföljande stycke utanordnas.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör församlings eller den kyrkliga samfällighetens fordran hos statsverket enligt tredje och fjärde styckena, skall överståthållarämbetet under samma år utanordna till kyrkorådet, skolrådet, biblioteksstyrelsen eller församlingsdelegerades kassaförvaltare med en fjärdedel å var och en av dagarna den 15 februari, den 15 maj, den 15 augusti och den 15 november.

Överståthållarämbetet skall — — — av Konungen.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, dock att bestämmelsen i 64 § tredje stycket icke skall äga tillämpning beträffande avgifter till församling och den kyrkliga samfälligheten enligt 1952 och 1953 års taxeringar.

Förslag

till

lag angående ändring i lagen den 20 juni 1924 (nr 349) om landsting.

Härigenom förordnas, att 45 § 2 mom., 46 § 1 mom. och 50 § lagen den 20 juni 1924 om landsting skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

45 §.

2 mom. Med det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för ett år, skall utgå dels sådan landstingsskatt, som ingår i preliminär skatt för inkomst under detta år, dels ock sådan landstingsskatt, som ingår i den slutliga skatt och den fastighetsskatt, som påföras på grund av nästföljande års taxering.

46 §.

1 mom. Där i lag eller författning icke finnes stadgat, att skatt eller avgift till täckande av landstingets utgifter skall utgå efter annan grund, skola sådana utgifter täckas med landstingsskatt. Skyldighet att erlægga landstingsskatt skall, med den inskränkning, som må föranledas av stadgandet i 2 mom., åligga en var, som inom landstingsområdet är skattskyldig, efter de grunder, som för utgörande av kommunalskatt i allmänhet äro stadgade.

50 §.

Landstinget äger av statsverket uppbära landstingsmedel med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till landstinget skattskyldiga, efter det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlægga landstingsmedel, skall belopp, som landstinget äger uppbära av statsverket, nedsättas i motsvarande mån.

Landstinget äger av statsverket såsom förskott uppbära det belopp, som på grundval av taxeringsnämnds beslut visst år rörande taxering till kommunal inkomstskatt beslutats till utdebitering för nästkommande år. Vad sålunda beslutats till utdebitering ingår i landstingets fordran hos statsverket vid ingången av året näst efter det då beslutet fattades. Förskottet avräknas mot de landstingsmedel, som landstinget äger uppbära av statsverket på grundval av taxeringen under året efter det, då förskottet enligt bestämmelserna i nästföljande stycke utanordnas.

Belopp, som — — — 15 november.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, dock att bestämmelsen i 50 § första stycket icke skall äga tillämpning beträffande landstingsmedel enligt 1952 och 1953 års taxeringar.

Förslag
till
förordning angående ändring i förordningen den 31 december
1945 (nr 903) om utdebitering av tingshusmedel.

Härigenom förordnas att 1, 2 och 5 §§ förordningen den 31 december 1945 om utdebitering av tingshusmedel skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

1 §.

1 mom. Tingshusbyggnadsskyldige skola — — — invånare utdebiteras.

2 mom. Till ledning för tingshusmedlens bestämmande skall lokal skattemyndighet varje år efter slutade taxeringsförrättningar så fort ske kan till tingshusbyggnadsskyldige genom länsstyrelsen insända förteckning, som för varje kommun summariskt upptager antalet skattekronor och skatteören, som påförts enligt kommunalskattelagen, särskilt för fastighet och särskilt för inkomst.

2 §.

Med det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för ett år, skall utgå dels tingshusmedel, som ingå i preliminär skatt för inkomst under detta år, dels ock tingshusmedel, som ingå i den slutliga skatt och den fastighetsskatt, som påföras på grund av nästföljande års taxering.

5 §.

Tingshusbyggnadsskyldige äga av statsverket uppbära tingshusmedel med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till tingslaget skattskyldiga, efter det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlagga tingshusmedel, skall belopp, som tingshusbyggnadsskyldige äga uppbära av statsverket nedsättas i motsvarande mån.

Tingshusbyggnadsskyldige äga av statsverket såsom förskott uppbära det belopp, som på grundval av taxeringsnämnds beslut visst år rörande taxering till kommunal inkomstskatt beslutats till utdebitering för nästkommande år. Vad sålunda beslutats till utdebitering ingår i tingshusbyggnadsskyldiges fordran hos statsverket vid ingången av året näst efter det då beslutet fattades. Förskottet avräknas mot de tingshusmedel, som tingshusbyggnadsskyldige äga uppbära av statsverket på grundval av taxeringen under året efter det, då förskottet enligt bestämmelserna i nästföljande stycke utanordnas.

Belopp, som — — — 15 november.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, dock att bestämmelsen i 5 § första stycket icke skall äga tillämpning beträffande tingshusmedel enligt 1952 och 1953 års taxeringar.

Förslag

till

förordning om ändring i förordningen den 17 december 1948 (nr 766) angående taxering och debitering av skatt vid ändring i kommunal eller ecklesiastik indelning, m. m.

Härigenom förordnas, att 4 och 5 §§ förordningen den 17 december 1948 angående taxering och debitering av skatt vid ändring i kommunal eller ecklesiastik indelning, m. m., skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

4 §.

Inom område, vilket överförts från en kommun till annan, skola allmän kommunalskatt samt landstingsmedel och tingshusmedel, som påföras på grund av taxering för inkomst verkställd under det år då indelningsändringen träder i kraft, utgå enligt den utdebitering för skattekrona och skatteöre, efter vilken slutlig skatt påföres i förstnämnda kommun.

Fordran hos — — — äldre indelningen.

5 §.

Inom område, vilket överförts från en kommun till annan, skola allmän kommunalskatt samt landstingsmedel och tingshusmedel, som påföras på grund av taxering av fastighet verkställd under det år då indelningsändringen träder i kraft, utgå enligt den utdebitering för skattekrona och skatteöre, efter vilken fastighetsskatt påföres i sistnämnda kommun.

Fordran hos — — — nya indelningen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1954.

Förslag

till

lag om ändrad lydelse av 17 kap. 12 § handelsbalken.

Härigenom förordnas, att 17 kap. 12 § handelsbalken skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

12 §.

Sist skola, i den mån ej bättre rätt äger rum jämlikt 6 §, med förmånsrätt ur gäldenärens egendom så i fast som löst gäldas med lika rätt sinsemellan: statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningsskatt, ersättningskatt, allmän kommunalskatt, landstingsmedel, tingshusmedel, pensionsavgift enligt lagen om folkpensionering samt av statsverket förskjutna försäkrings- och tilläggsavgifter enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, samtliga skatter och avgifter dock endast om de enligt verkställd debitering förfallit till betalning innan beslutet om egendomens avträdande till konkurs meddelas men ej tidigare än två år före konkursansökningens ingivande. Förmånsrätt som nu sagts må dock icke åtnjutas för utskylder eller avgifter, som påförts på grund av eftertaxering och som eljest skolat förfalla till betalning före den tid, för vilken förmånsrätt enligt första punkten åtnjutes.

Enahanda förmånsrätt, som i första stycket sägs, tillkomme kronan för belopp, som arbetsgivare innehållit av arbetstagares lön genom skatteavdrag eller genom införsel för utskylder eller allmänna avgifter men icke inbetalat till vederbörande myndighet.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, dock att de nya bestämmelserna icke skola äga tillämpning i konkurs, vari beslut om egendomsavträde meddelats före bestämmelsernas ikraftträdande.

Förslag

till

lag om ändrad lydelse av 7 och 21 §§ lagen den 14 juni 1917 (nr 380) om införsel i avlöning, pension eller livränta.

Härigenom förordnas, att 7 och 21 §§ lagen den 14 juni 1917 om införsel i avlöning, pension eller livränta skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

7 §.

Varder införsel — — — viss tidsperiod.

Beviljas införsel — — — bidragens storlek.

Har den underhållsskyldige tillika att vidkännas skatteavdrag enligt upp-
bördsförordningen för gäldande av skatt och förslår ej det belopp, som enligt
denna lag må innehållas, till gäldande av såväl underhållsbidrag som skatt,
äga införseln företräde.

21 §.

Häftar någon — — — äga tillämpning.

3) Beviljas införsel — — — bidragets betalning.

Har gäldenär, hos vilken införsel beviljats till gäldande av utskylder eller avgifter, att vidkännas jämväl skatteavdrag enligt uppbördsförordningen och förslår ej det belopp, som enligt denna lag må innehållas, till bådadera, må genom införseln tagas i anspråk allenast den del av nämnda belopp som återstår efter skatteavdraget.

4) Vad i — — — meddelade bestämmelser.

8) Länsstyrelse äge förordna, att ärenden angående införsel till gäldande av utskylder eller avgifter skola kunna handläggas jämväl av exekutionsbiträde; och skall i ty fall vad om utmätningsman gäller tillämpas å sådant biträde.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1953.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 3 och 4 §§ förordningen den 30 april 1943 (nr 218) om skyldighet för arbetsgivare att anmäla arbetsanställning.

Häri genom förordnas, att 3 och 4 §§ förordningen den 30 april 1943 om skyldighet för arbetsgivare att anmäla arbetsanställning skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

3 §.

Anmälan skall — — — anställningens början.

Anmälan göres å särskild blankett (anställningskort), som för varje anställd utskrivs i ett exemplar. Formulär till anställningskort fastställes av Konungen.

Anställningskort tillhandahålles — — — med posten.

4 §.

Utmätningssmannen skall förvara anställningskortet i ett alfabetiskt ordnat register. Är arbetstagaren mantalsskriven inom annan utmätningsmans tjänstgöringsområde, skall avskrift av anställningskortet översändas till denne.

Där utmätningsmannen så finner lämpligt, skall anställningsregistret i stället förvaras hos vederbörande exekutionsbiträde.

Ur anställningsregister — — — fem år.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Förslag
till
lag om ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr 431)
om folkpensionering.

Härigenom förordnas, att 19 och 20 §§ lagen den 29 juni 1946 om folkpensionering skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

19 §.

1 mom. Såsom bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen skall för varje år pensionsavgift erläggas av envar svensk medborgare, dock ej för år före det, under vilket han fyller aderton år, eller efter det, under vilket han fyllt sextiosex år, eller för år, för vilket hans enligt förordningen om statlig inkomstskatt taxerade inkomst icke uppgår till 1 200 kronor eller, om han under större delen av året närmast före det, då avgift skall slutligen påföras, varit gift och levt tillsammans med andre maken samt denne eljest är avgiftspliktig, för år för vilket makarnas taxerade inkomster sammanlagt icke uppgå till 1 200 kronor. Pensionsavgift erlägges ej heller av person, som icke för året närmast före det, då avgift skall slutligen påföras, är i riket mantalsskriven, eller som under december månad förstnämnda år ägt uppbära folkpension eller som den 1 januari det år, då avgiften skall slutligen påföras, förlorat sitt svenska medborgarskap, eller för den, som vid sistnämnda tidpunkt avlidit.

2 mom. Beloppet av den pensionsavgift, som skall årligen erläggas av annan avgiftspliktig än sådan, som avses i andra stycket av detta mom., utgör en procent av hans enligt förordningen om statlig inkomstskatt för året taxerade inkomst, dock högst 100 kronor eller, om han under större delen av året närmast före det, då avgift skall slutligen påföras, varit gift och levt tillsammans med andre maken och denne icke åsatts till statlig inkomstskatt taxerad inkomst men eljest är avgiftspliktig, högst 200 kronor.

Äro makar, som under större delen av året närmast före det, då avgift skall slutligen påföras, varit gifta och levt tillsammans, båda avgiftspliktiga, utgör beloppet av den pensionsavgift, som vardera maken skall erlägga, en procent av hans enligt förordningen om statlig inkomstskatt för året taxerade inkomst, sammanlagt dock högst 200 kronor, därvid i den mån så erfordras pensionsavgiften skall nedsättas för den av makarna, vilkens taxerade inkomst överstiger 10 000 kronor. Överstiger vardera makens taxerade inkomst 10 000 kronor, påföres varje make pensionsavgift med 100 kronor.

Pensionsavgift, som enligt ovan angivna grunder ej skulle vara bestämd till helt antal kronor, skall med uteslutande av öretalet utgå efter närmast lägre hela krontal.

3 mom. Pensionsavgift påföres i den kommun, där den avgiftspliktige för året åsatts taxering till statlig inkomstskatt.

20 §.

Har avgiftspliktig avlidit och efterlämnat bodelägare, som vid hans frånfälle varit beroende av honom för sin försörjning, och har dödsboet att erlægga kvarstående eller tillkommande skatt, vari ingår pensionsavgift, under upp-
bördstermin, som äger rum eller avslutas efter dödsfallet, äger beskattnings-
nämnd, där ömmande omständigheter äro för handen, att efter framställning
från dödsboet medgiva befrielse från erläggande helt eller delvis av pensions-
avgiften. Befrielse må dock icke avse pensionsavgift, som påförts på grund
av eftertaxering och som rätteligen skolat erläggas under upp-
bördstermin, vilken ägt rum före dödsfallet.

Framställning som avses i första stycket skall avlämnas senast under andra
kalenderåret efter dödsåret.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1953, dock att äldre bestämmelser
fortfarande skola gälla i fråga om pensionsavgifter för år 1953 samt pensions-
avgifter, som påföras på grund av eftertaxering för år 1953 eller tidigare år.

Förslag

till

**förordning om ändring i förordningen den 31 mars 1922 (nr 130)
angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkrings-
anstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete.**

Härigenom förordnas, att § 2, § 3 mom. 1 och 2 samt § 6 förordningen den
31 mars 1922 angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkrings-
anstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete skola erhålla ändrad
lydelse på sätt nedan anges.

§ 2.

Omfattar försäkring, som i § 1 sägs, arbetare i rörelse, företag eller annan
verksamhet, vari i regel minst fem arbetare användas, skola avgifterna för den
försäkring, där ej Konungen annorlunda förordnar, uttagas genom postförskott
eller, om riksförsäkringsanstalten anser sådant påkallat, erläggas genom inbetal-
ning å riksförsäkringsanstaltens postgirokonto eller genom insändande till riks-
försäkringsanstalten av postremissväxel eller check eller på annat sätt, som
riksförsäkringsanstalten finner lämpligt föreskriva. Vad nyss sagts skall till-
lämpas jämväl i fråga om annan rörelse, annat företag eller annan verksamhet
än i första punkten avses, därest avgifterna för visst år överstiga 100 kronor.

I fråga om försäkring av mindre omfattning än i första stycket sägs må, på
ansökan av arbetsgivare eller där omständigheterna eljest därtill föranleda,
riksförsäkringsanstalten föreskriva, att avgifterna skola uppbäras på sätt i
nämnda stycke stadgas.

§ 3.

Mom. 1. Det åligger lokal skattemyndighet att särskilt för varje uppbördsdistrikt på sätt riksförsäkringsanstalten närmare bestämmer upprätta förteckning över de till distriktet hörande arbetsgivare, vilka skola erlägga avgift för försäkring (*arbetsgivarförteckning*). Denna förteckning skall av den lokala skattemyndigheten insändas till riksförsäkringsanstalten före den 30 april året näst efter det som förteckningen avser eller den senare dag anstalten föreskriver.

Sedan riksförsäkringsanstalten genom anteckning i förteckningen påfört sådana avgifter för försäkring, vilka skola erläggas på sätt i uppbördsförordningen stadgas, skall förteckningen återsändas till den lokala skattemyndigheten före den 1 juli nästföljande år.

Förteckningen bör — — — erlagd avgift.

Mom. 2. Sedan avgifterna vederbörligen debiterats, skola arbetsgivarförteckningarna återsändas till riksförsäkringsanstalten inom tid, som av anstalten bestämmes.

§ 6.

Förmenar arbetsgivare, att i förteckning, som i § 3 mom. 1 sägs, eller i uppgift eller kvitto, som omförmåles i § 4 mom. 2 och 3, avgift blivit honom obehörigen eller oriktigt påförd, äge han för erhållande av rättelse göra anmälan hos riksförsäkringsanstalten inom ett år efter det avgiften senast bort hava erlagts. Sådan anmälan må i stället ingivas till den lokala skattemyndighet, som verkställt debitering av avgiften. Myndigheten har att efter utredning med eget yttrande översända anmälningen till anstalten.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1953.

MOTIV

K a p. I.

Skatter och avgifter, som debiteras och uppbäras vid den allmänna uppbörden.

Enligt 1 § UF i dess nuvarande lydelse uppbäras vid den allmänna uppbörden följande skatter och avgifter, nämligen statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningsskatt, ersättningskatt, allmän kommunalskatt, landstingsmedel, tingshusmedel, skogsvårdsavgifter, pensionsavgifter enligt lagen om folkpensionering, olycksfallsförsäkringsavgifter, som avses i § 1 förordningen den 31 mars 1922 angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riks-försäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, ävensom annuiteter å avdiktningsslån och å förskott för avlösning av frälseräntor. Den tillfälliga investeringsskatt, varom förmåles i förordningen den 30 mars 1951, nr 151, skall jämväl uppbäras vid den allmänna uppbörden. I 21 § nämnda förordning stadgas, att UF:s bestämmelser angående statlig inkomstskatt skola äga motsvarande tillämpning beträffande investeringsskatten.

Enligt 1 § UF må Kungl. Maj:t därjämte, om särskilda omständigheter därtill föranleda, föreskriva att i samband med uppbörden av skatt må uppbäras jämväl annan avgift än ovan nämnts. Sådant beslut har Kungl. Maj:t ej meddelat.

Katalogen över avgifter, som ingå i den allmänna uppbörden, kan komma att utökas med sjukförsäkringsavgifter enligt lagen den 3 januari 1947 om allmän sjukförsäkring. Emellertid har ikraftträdandet av nämnda lag ställts på framtiden (jfr lag den 8 december 1950, nr 621, angående ändring i sjukförsäkringslagen). De sakkunniga ha därför ej ansett sig böra behandla de särskilda problem, som skulle uppkomma om sjukförsäkringsavgifter skulle uppbäras i samma ordning som skatt.

I pensionsutredningens betänkande om allmän pensionsförsäkring (SOU 1950: 33) har föreslagits att om en pensionsförsäkring skulle genomföras försäkringsavgifterna skola uppbäras i samband med allmänna skatteuppbörden. Därest förslaget skulle medföra lagstiftningsåtgärder uppkomma självfallet också problem, som förutsätta särskilda överväganden. De sakkunniga ha icke upptagit dessa problem till behandling.

A. Hushållningssällskapsavgifter.

1. Framförda yrkanden om ändringar, m. m.

I samband med 1945 års uppbördsreform uteslötos hushållningssällskapsavgifterna från den allmänna skatteuppbörden.

1944 års uppbördsberedning uttalade, att dessa avgifter utan större olägenhet syntes kunna uppbäras av hushållningssällskapen själva.¹

I det vid prop. nr 370/1945 med förslag till uppbördsförordning m. m. fogade statsrådsprotokollet framhöll *departementschefen*² bl. a., att det föreslagna uppbördssystemet komme att föranleda ett betydande arbete för debiterings- och uppbördsmyndigheterna. Det vore därför nödvändigt att i så stor utsträckning som möjligt förenkla detta arbete. En sådan förenkling kunde ske genom att från det allmänna uppbördssystemet utesluta vissa avgifter, vilka torde kunna uppbäras i särskild ordning. Departementschefen anförde vidare:

Det bör i detta sammanhang särskilt beaktas, att uppbörden av enskilda sammanslutningar tillkommande avgifter skulle medföra en särskild belastning till följd därav, att inflytande belopp måste tillgodoföras vederbörliga inkomstitlar efter individuell fördelning. En summarisk fördelning å titlar i förhållande till debiterade belopp är nämligen icke möjlig, då nyssberörda sammanslutningar självfallet icke böra uppbära större belopp än som för deras räkning influtit. Å andra sidan lär icke kunna förnekas, att en omläggning av uppbörden skulle för ifrågavarande sammanslutningar medföra vissa olägenheter. Dessa olägenheter torde dock i allt fall vara mindre än de fördelar, som samtidigt skulle vinnas för debiterings- och uppbördsmyndigheterna. Jag vill härvid särskilt framhålla, att vissa hushållningssällskap och försäkringsbolag redan nu själva handhava uppbörden av dem tillkommande avgifter.

I enlighet med det nu anförda och med hänsyn till angelägenheten att avlasta en del av nuvarande uppgifter från debiterings- och uppbördsmyndigheterna tillstyrker jag beredningens förslag, att de förut angivna avgifterna till vissa försäkringsanstalter, hushållningssällskapsavgifter och riddarhuskapitulationsavgifter icke vidare skola uppbäras vid den allmänna uppbörden utan av vederbörande sammanslutning.

Bevillningsutskottet, som också hade att taga ställning till i två likalydande motioner framställda yrkanden om att hushållningssällskapsavgift även efter det nya uppbördssystemets genomförande skulle få uttagas i samband med den allmänna uppbörden, tillstyrkte det i propositionen framlagda förslaget. Utskottet anförde:³

Även om den halvofficiella ställning, som hushållningssällskapen intaga, kunde synas föranleda att avgifterna till dessa borde upptagas å debetsedel tillsammans med skatt, skulle dock härav förorsakas så betydande svårigheter ur uppbördssynpunkt — icke minst med hänsyn till att nämnda avgifter äro frivilliga — att utskottet icke finner sig kunna tillstyrka det i ovannämnda motioner framförda yrkandet.

I skrivelse den 10 september 1949 till uppbördssakkunniga har *Hushållnings-*

¹ SOU 1945:27 s. 183.

² Prop. nr 370/1945 s. 108.

³ Bev. utskottets bet. nr 65/1945 s. 15.

sällskapens förbund hemställt, att uppördssakkunniga måtte framlägga förslag om att ledamotsavgift till hushållningssällskap skall debiteras och uttagas i samband med den allmänna uppörden. I skrivelsen anföres bl. a.:

Vid genomförandet av nu tillämpat skatteuppördssystem bortföll dittillsvarande möjlighet för hushållningssällskapen att få sina ledamotsavgifter uppburna i samband med skatteinbetalningen. Detta sätt för berörda årsavgifters erläggande var praktiskt och smidigt, såväl för sällskapen som för dessas ledamöter. Det tillämpades därför inom det långt övervägande antalet sällskap eller inom sammanlagt 22 av landets 26 hushållningssällskap.

Inom flertalet hushållningssällskap har man sålunda efter uppördsreformen varit tvungen att övergå till nya system för inkasseringen av ledamotsavgifterna. Härvid har olika sådana kommit till användning, nämligen uppörd genom mejeriförening, inlösen av utsänt postförskott, direkt postgiroinbetalning samt inkassering genom lokala ombud. Ingen av dessa metoder kan emellertid i effektivitet och enkelhet mäta sig med den tidigare uppörden i samband med kronoutskylderna. Eftersom ledamotskap i hushållningssällskap är frivilligt, har följden tyvärr också blivit att dessa, framförallt i Norrland, fått vidkännas en betydande minskning i antalet ledamöter. Denna beräknas uppgå till inemot 50 000. — — —

Nyssnämnda minskning utav antalet ledamöter har på ansvarigt håll inom hushållningssällskapen väckt oro och såväl inom dessa som inom förbundet har förhållandet och dess konsekvenser ingående behandlats. Framhållas må att minskningen av antalet ledamöter även medfört ett kraftigt inkomstbortfall för hushållningssällskapen, vilket med hänsyn till sällskapens väl kända ekonomiska svårigheter haft menlig inverkan å deras verksamhet och ytterligare minskat möjligheterna att vidtaga angelägna åtgärder för jordbruksnäringens främjande. Därtill kommer, att nu tillämpade uppördsmetoder äro väsentligt mera kostnads- och arbetskrävande för sällskapen.

Hushållningssällskapens verksamhet är ju helt inriktad på allmänna uppgifter och inte minst sällskapens ställning som förmedlare av statliga åtgärder för jordbrukets främjande synes motivera, att sällskapen vid inkasserandet av utgående ledamotsavgifter erhålla medverkan från de lokala organ, som handhava skatteuppörden. Årsavgifterna, som numera äro lika inom samtliga sällskap och vars storlek bestämts av statsmakterna, utgöra 4 kr. och för hustru till annan ledamot 2 kr. Givetvis äro sällskapen beredda att, om så skulle anses erforderligt, liksom tidigare ersätta på grund av denna indrivning orsakade merkostnader. I detta sammanhang må påpekas, att hushållningssällskapen med nuvarande uppördsmetoder i betydande omfattning och med anlitan av sällskapens tjänstebrevsrätt utsända inbetalningskort, påminnelser om inbetalningar o. s. v. Dessa försändelser skulle sålunda ej längre förekomma vid en återgång till avgifternas erläggande i samband med skatteuppörden.

Frågan om uppörd av avgifter till hushållningssällskapen i samband med den allmänna skatteuppörden har därjämte diskuterats under överläggningar mellan en representant för Hushållningssällskapens förbund och de sakkunniga.

2. Uppördssakkunnigas förslag.

Även om det visat sig vara förenat med vissa olägenheter för hushållningssällskapen att uppörden av deras medlemsavgifter icke längre sker i samband med den allmänna uppörden, kan likväl icke en återgång till tidigare

system förordas av de sakkunniga. De skäl, som på sin tid föranledde att dessa avgifter uteslöts från den allmänna uppbörden, äga alltså giltighet. Särskilt bör framhållas, att det här är fråga om frivilliga avgifter till sammanslutningar, som visserligen ha allmänna uppgifter men likväl äro enskilda. Någon summarisk redovisning från länsstyrelserna till hushållningssällskapen av debiterade belopp i likhet med vad som sker beträffande t. ex. olycksfallsförsäkringsavgifterna kan därför icke komma på tal. I stället måste redovisningen avse influtna belopp, vilket skulle åsamka länsstyrelserna ett avsevärt merarbete. De fall, där avkortning måste ske, därför att vederbörande icke önskar betala den påförda avgiften, skulle medföra extra arbete både för länsstyrelserna och för de lokala skattemyndigheterna.

B. Folkpensionsavgifter.

1. Gällande bestämmelser, m. m.

För närvarande skall enligt 19 § lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering såsom bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen för varje år erläggas pensionsavgift av envar svensk medborgare, dock ej för år före det, under vilket han fyller 18 år, eller efter det, under vilket han fyllt 66 år, eller för år, för vilket han icke är i riket mantalsskriven. Pensionsavgift skall ej heller erläggas av person, som den 1 juli det år avgiften skall slutligen påföras åtnjuter folkpension eller förlorat sitt svenska medborgarskap, eller för den som vid nämnda tidpunkt avlidit. Beloppet av den pensionsavgift, som skall av avgiftspliktig årligen erläggas, utgör en procent av hans enligt förordningen om statlig inkomstskatt för året taxerade inkomst eller, om den avgiftspliktige är gift och mantalsskriven såsom tillhörande samma hushåll som sin make, en halv procent av makarnas sammanlagda taxerade inkomster. För varje avgiftspliktig är dock lägsta avgift 6 kr. och högsta avgift 100 kr. Pensionsavgiften skall alltid utföras i helt antal kronor så att överskjutande öretal bortfaller.

Genom lag den 1 juni 1951 (nr 332) angående ändrad lydelse av 19 § lagen om folkpensionering — vilken ändring träder i kraft den 1 januari 1952 med det undantaget att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om pensionsavgifter, som påföras för år 1952 eller tidigare år — ha ovannämnda bestämmelser blivit i olika avseenden ändrade. Framdeles skall sålunda pensionsavgift icke erläggas för år, för vilket vederbörandes enligt förordningen om statlig inkomstskatt taxerade inkomst icke uppgår till 1 200 kr. eller, om han är gift och mantalsskriven såsom tillhörande samma hushåll som sin make, för år för vilket makarnas taxerade inkomster sammanlagt icke uppgå till 1 200 kr. Pensionsavgift skall vidare icke erläggas av person, som under juni månad

det år avgiften skall slutligen påföras ägt uppbära folkpension. Sistnämnda ändring innebär¹, att befrielse för folkpensionär från avgiftsskyldighet för det år, varunder rätten till pension inträtt, anknytes till den omständigheten, huruvida vederbörande ägt uppbära pension för juni månad ifrågavarande år, icke såsom f. n. till huruvida vederbörande den 1 juli samma år åtnjuter folkpension. För befrielse från pensionsavgift erfordras sålunda icke endast att pensionsrätt föreligger för juni månad utan även att folkpension faktiskt kunnat lyftas under månaden antingen av pensionstagaren själv eller av annan som varit berättigad därtill. Bestämmelsen om att lägsta avgift skall vara 6 kr. kommer att upphöra.

Enligt 20 § lagen om folkpensionering skall äkta make svara jämväl för andra maken påford pensionsavgift för tid under äktenskapet, då makarna äro mantalsskrivna såsom tillhörande samma hushåll.

Folkpensionsavgifterna debiteras och uppbäras i samband med den allmänna uppbörd. Enligt 3 § UF skall den preliminära skatten omfatta bl. a. sådana avgifter.

Pensionsavgift, som slutligen påföres, skall införas i huvudskriften av inkomstlängden samt därjämte debiteras i debiteringslängd och å uppbördskort (kreditkort). Om av två äkta makar, som äro mantalsskrivna såsom tillhörande samma hushåll, den ene icke skall påföras annan skatt eller avgift än pensionsavgift, skall avgiften påföras den andre maken under förutsättning att uppbördskort är upplagt för denne. Pensionsavgifterna antecknas under rubrikerna »Pensionsavgift, egen» och »Pensionsavgift, makes».

Slutligen bör omnämnas hurusom i anslutning till en mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge den 27 augusti 1949 slutna konvention om ömsesidigt utgivande av ålderspensioner i kungörelse den 18 november 1949 (nr 582) om tillämpning av nämnda konvention bl. a. förordnats, att här i riket bosatt person, som är medborgare i något av övriga fördragsslutande länder eller varit sådan medborgare utan att ha förvärvat medborgarskap i annat land, skall vara likställd med svensk medborgare med avseende å skyldigheten att erlagga pensionsavgift.

I samband med debitering av slutlig skatt enligt 1949, resp. 1950 års taxering påfördes folkpensionsavgifter till ett sammanlagt belopp av i runt tal 133, resp. 138 milj. kr. Beloppet täcker endast till en del kostnaderna för folkpensionerna. I riksstaten för budgetåret 1949/1950 var ett förslagsanslag om 725 milj. kr. upptaget som bidrag till folkpensioner m. m. I riksstaten för budgetåret 1950/1951 var anslaget upptaget till samma belopp, vartill kom ett anslag om 33,25 milj. kr. till indextillägg å folkpensioner. I riksstaten för budgetåret 1951/1952 ha anslagen ökat till resp. 741 och 68 milj. kr. Därutöver belastar en del av folkpensioneringskostnaderna kommunernas budget.

¹ Prop. nr 180/1951 s. 33.

2. Framförda yrkanden om ändringar.

I åtskilliga av de yttranden, som inhämtats av uppördssakkunniga rörande erfarenheterna av det nya uppördssystemet, har uttalats, att folkpensionsavgifterna borde inarbetas i den statliga inkomstskatten. Sålunda har t. f. *uppördsdirektören i Stockholm* anfört:

Sedan numera beloppet av utbetald folkpension är oberoende av inbetalda pensionsavgifter, bör det övervägas, huruvida icke dessa avgifter kunna inarbetas i den statliga inkomstskatten. Tidigare har det visserligen för många ekonomiskt svaga skattebetalare tett sig angeläget att i varje fall söka erlagga pensionsavgiften, men detta psykologiska moment torde försvinna genom de ändrade förutsättningarna för folkpensionens utbetalande. För det fåtal som av olika anledningar äro befriade från erläggandet av pensionsavgifter kunde eventuellt i särskild kolumn i debiteringslängden avdrag göras för dessa avgifter.

Föreningen Sveriges kronokamrerare har yttrat:

Eftersom någon individuell redovisning av erlagda pensionsavgifter ej längre förekommer och avsättning till den i 21 § folkpensionslagen omfördälda fonden ej läres ske, förefaller det, som om uttagande av särskilda avgifter knappast fyller något ändamål av väsentlig vikt. Statens utgifter för folkpensionering böra kunna uttagas genom den direkta statsskatten. Bemärkas bör dock, att härvid ej kunna tillgodoses de särskilda synpunkter, som motivera, att avgiftsbetalningen lägges å skattskyldiga i de produktiva åldrarna. Vid folkpensionsavgifternas sammanförande med statsskatten uppkomma också särskilda problem i samband med marginalbeskattningen.

I fråga om fördelningen av pensionsavgifterna mellan äkta makar har *länsstyrelsen i Blekinge län* anfört, att det måste te sig egendomligt, att den slutliga skatten genom inverkan av denna fördelning kan bli t. o. m. större än den inkomst, som skall beskattas. *Länsstyrelsen i Värmlands län* har uttalat, att det vore önskvärt, om pensionsavgifterna för äkta makar kunde påföras dem vardera i förhållande till vars och ens inkomst, varigenom bättre överensstämmelse med preliminärskatten skulle erhållas vid den slutliga skattens fördelning mellan makarna. *Häradsskrivaren i Karlskrona fögderi* har föreslagit, att båda makarnas pensionsavgifter påföras mannen, om hustrun endast taxerats till lägre belopp.

Från finansdepartementet ha till uppördssakkunniga överlämnats några skrivelser, avseende debitering av pensionsavgifter, för att tagas i övervägande vid fullgörande av de sakkunnigas uppdrag.

Taxeringsnämndsordföranden *riksförbund* har sålunda anfört:

Vid avgivande av utlåtande över sambeskattnings-sakkunnigas betänkande med förslag till ändrade bestämmelser rörande äkta makars beskattning har riksförbundet bl. a. framhållit, att en stor del av den irritation, som nu förefinnes i fråga om äkta makars beskattning enligt vad förbundet kunnat finna synes ha sin grund i de regler, som gälla för fördelningen av skattebeloppen å äkta makar. Sambeskattnings-sakkunniga ha

i sitt betänkande (sid. 182 ff) diskuterat detta förhållande och därvid bl. a. framhållit, att skattens uppdelning mellan makarna kunde te sig orättvis och att i flertalet fall, då båda makarna hade inkomst, vore hustruns inkomst den lägre, och att det därför ofta förekomme, att hustrun påfördes högre skatt som gift än hon haft att erlagga för samma inkomst såsom ogift. Därjämte har påpekats, att genom uppborädsreformen och svårigheterna att uppgöra exakta skattetabeller detta förhållande ytterligare accentuerats. De sakkunniga ha framhållit, att en hälftendelning på makarna av ortsavdraget skulle innebära uppenbara fördelar för taxerings- och uppborädsförfarandet, men ha icke ansett sig böra framlägga något konkret förslag om ändring av gällande fördelningsregler med hänsyn till den för kommunalbeskattningen allttjämt gällande bankningsregeln, som är ägnad att försvåra tillämpningen av en sådan fördelningsgrund.

Såvitt förbundet kan finna skulle ett betydande irritationsmoment i hithörande avseende redan nu kunna undanröjas enbart därigenom, att gällande regler om pensionsavgiftens fördelning på äkta makar, som båda få egen debetsedel, borttages. Särskilt för sådana skattskyldiga äkta makar, där hustrun har en i förhållande till mannen mycket låg inkomst, kommer hustruns debetsedel att lyda på ett belopp, som — enär pensionsavgift påföres henne med $\frac{1}{2}$ procent av makarnas sammanlagda taxerade inkomst — verkar mycket högt jämfört med hennes inkomst. Då enligt 20 § lagen om folkpensionering äkta make svarar jämväl för andra maken påförd pensionsavgift för tid under äktenskapet, då makarna äro mantalsskrivna såsom tillhörande samma hushåll, synes intet skäl föreligga för att pensionsavgiften uppdelas på makarna.

Vidare har *Föreningen Sveriges kronokamrerare* hemställt om snara åtgärder för förenkling av proceduren med pensionsavgifternas påförande. Föreningen har framhållit, att debiteringen av folkpensionsavgifterna i övervägande grad kommit att utföras utan stöd av eller — av praktiska skäl — mer eller mindre i strid mot gällande lagbestämmelser. Härom har föreningen anfört:

Av bestämmelserna framgår, att vid debiteringen av pensionsavgifterna taxeringslängden för året kommer att ligga som underlag. Enligt den regel, som numera enligt 66 § Kommunalskattelagen gäller för begreppet hemortskommun, förstås härmed den kommun, där den skattskyldige författningsenligt skall vara mantalsskriven för året näst före taxeringsåret. Fråga uppkommer, huruvida vid pensionsavgiftsdebiteringen personbeståndet enligt mantalslängden för taxeringsåret eller enligt mantalslängden för året näst före taxeringsåret (inkomståret) skall vara avgörande. Hänsyn till att den pensionsavgift, som ett år preliminärt erlagts i en kommun, också skall få avräknas från den slutliga skatt, som nästa år påföres i samma kommun, kräver, att mantalslängden för året näst före taxeringsåret blir avgörande.

Även om debiteringen anses böra grundas å sistnämnda mantalslängd medför den likväl en hel del problem, särskilt beträffande personer, som under inkomståret ingått äktenskap eller vilkas äktenskap då upplösts. Om avgiftspliktig är gift och mantalskriven såsom tillhörande samma hushåll som sin make, påföres han pensionsavgift med en halv procent av makarnas sammanlagda taxerade belopp. Likväl som inkomstårets mantalslängd bör bestämma personbeståndet, likväl synes den i princip böra reglera avgiftspåföringen för äkta makar. Skulle taxeringsårets mantalslängd läggas till grund för äkta makars avgiftspåföring, komme härav att i många fall uppstå ett vidlyftigt utredningsarbete för utronande av vederbörandes mantalsskrivningsförhållanden. Emellertid kan det råda olika meningar om mantalslängden för inkomståret utan inskränkning skall bestämma avgiftspåföringen för äkta makar eller om ej — för enkelhets skull — taxeringslängden bör reglera avgiftspåföringen, oavsett om makarna för inkomståret

mantalsskrivits såsom tillhörande samma hushåll eller ej. Flertalet debiteringsförrättare torde tillämpa den sista metoden.

Inkomstlängden torde allmänt följas även när makar ingått äktenskap under senare delen av inkomståret. Makarna taxeras då var för sig, och i konsekvens härmed påföres var och en av dem pensionsavgift med 1 procent av den statligt taxerade inkomsten.

Även i fall när avgiftspliktig make avlidit efter den 1 juli taxeringsåret, torde taxeringen bli avgörande för avgiftspåföringen. Ha makarna samtaxerats, påföres den efterlevande pensionsavgift med $\frac{1}{2}$ procent av makarnas sammanlagda statligt taxerade inkomst. Enahanda blir förhållandet, om ena maken den 1 juli taxeringsåret åtnjuter folkpension eller förlorat sitt svenska medborgarskap.

Föreningen har därjämte föreslagit, att klagörande direktiv skola lämnas för utkrävande av äkta makes ansvar för andra makens pensionsavgift. Efter tillkomsten av det nya uppborðsförfarandet vore det en besvärlig procedur att ur restförd skatt framräkna vad som belöpte å pensionsavgift.

3. Uppborðssakkunnigas förslag.

De olägenheter av olika slag, vilka äro förenade med uppborð och indrivning av pensionsavgifter enligt nu gällande bestämmelser, skulle lättast undanröjas om särskilda pensionsavgifter icke längre påfördes utan avgiftsbeloppen i stället inarbetades i den statliga inkomstskatten. Om avgifterna alltjämt skulle bibehållas, skulle betydelsefulla förenklingar kunna vinnas om avgifterna påfördes med ledning av den beskattningsbara inkomsten i stället för som nu med ledning av den taxerade inkomsten. För sådana omläggningar kunna enligt de sakkunnigas mening även materiella skäl åberopas, men ämnet torde falla utanför de sakkunnigas uppdrag.

Bestämmelserna om pensionsavgift för äkta makar föranleda vissa olägenheter. Erinringar ha från olika håll framförts med krav på förenklingar. De sakkunniga, som övertägt olika möjligheter i sådant avseende, ha därvid funnit att man, om ett bättre förhållande skall kunna åvägbringas, icke kan undgå att vidtaga vissa ändringar av de materiella bestämmelserna. Då det måste framstå som synnerligen angeläget, att de nu gällande, särskilt för uppborðs- och indrivningsarbetet mycket otillfredsställande bestämmelserna i förevarande hänseende ändras, ha de sakkunniga ansett sig oförhindrade att framlägga förslag härom.

En radikal lösning av problemet vore att äkta makar påfördes pensionsavgift oberoende av varandra och med hänsyn allenast till den taxerade inkomst, som åsatts vederbörande make. Ett så vittgående förslag ha de sakkunniga dock icke ansett sig kunna upptaga. De sakkunniga ha i stället sökt finna utvägar, vilka icke innebära en så omfattande omläggning.

Om den avgiftspliktige är gift och mantalsskriven såsom tillhörande samma hushåll som sin make, uppgår pensionsavgiften för envar av makarna till en

halv procent av makarnas sammanlagda taxerade inkomst, dock högst 100 kr. Är endast den ene av makarna taxerad, debiteras denne även den andre makens pensionsavgift. Äro båda makarna taxerade påföres envar av dem sin avgift. Om den ene makens inkomst är mycket låg i förhållande till den andres, kommer den förre att påföras en oproportionerligt hög pensionsavgift. För att undvika ett dylikt resultat har i ett av de inkomna yttrandena ifrågasatts att makarnas sammanlagda pensionsavgifter skulle fördelas mellan makarna i förhållande till envars taxerade inkomst. Detta tillvägagångssätt torde dock komma att åsamka de lokala skattemyndigheterna väsentligt ökat arbete. En annan, enklare fördelningsgrund synes vara att envar avgiftspliktig påföres pensionsavgift med en procent av den taxerade inkomsten, högst 100 kr. eller, om den avgiftspliktige är taxerad som gift, högst 200 kr., dock att om i det senare fallet båda makarna äro taxerade, makarnas sammanlagda pensionsavgift icke får överstiga 200 kr. I den mån så erfordras får därvid pensionsavgiften nedsättas för den av makarna, som åsatts en taxerad inkomst överstigande 10 000 kr. Överstiger båda makarnas taxerade inkomst nämnda belopp, påföres envar av makarna pensionsavgift med 100 kr.

I fråga om äkta makar, av vilka allenast den ene är avgiftspliktig, beräknas för närvarande pensionsavgiften för den avgiftspliktige maken med ledning av makarnas sammanlagda inkomst eller, om endast en av makarna har inkomst, med ledning av dennes inkomst oavsett om han skall debiteras avgift eller icke. Lämpligare synes vara, att knyta avgiftsplikten endast till den av makarna, som åsatts taxerad inkomst. Är denne av annan anledning, t. ex. på grund av ålder, ej avgiftspliktig, påföres icke pensionsavgift för någon av makarna, även om den andre maken enligt nu gällande regler skulle ha varit skyldig erlägga avgift. Om den av makarna, som åsatts taxerad inkomst, även i övrigt är avgiftspliktig, men den andre maken enligt gällande bestämmelser icke skulle haft att erlägga avgift, bör enligt de sakkunniga avgiften beräknas som om den avgiftspliktige varit ensamstående. Detsamma synes böra gälla, om båda makarna åsatts taxerad inkomst men den ene av makarna av annan anledning icke skulle vara avgiftspliktig.

Detta förslag innebär, att pensionsavgiftsbeloppen i vissa fall bli ändrade i förhållande till vad nu gäller beträffande äkta makar, av vilka endast den ene är avgiftspliktig. För närvarande utgår avgift med en halv procent av den taxerade inkomsten för den av makarna som är avgiftspliktig, högst 100 kr. Enligt förslaget skall avgiften utgöra en procent av inkomsten, högst 100 kr., men endast påföras, om den av makarna, som i övrigt är avgiftspliktig, tillika är taxerad. Om denne icke skulle ha åsatts taxerad inkomst, påföres ingen pensionsavgift. Om alltså mannen åsatts en taxerad inkomst understigande 20 000 kr. och hustrun ej har någon inkomst och icke heller i övrigt skulle vara avgiftspliktig, kommer den förstnämnde att påföras en något högre avgift än för närvarande, t. ex. vid en inkomst av 15 000 kr. 100 kr. mot för närvarande

75 kr., vid en inkomst av 10 000 kr. likaså 100 kr. mot för närvarande 50 kr. och vid en inkomst av 6 000 kr. 60 kr. mot för närvarande 30 kr. Om i nämnda exempel mannen enligt nu gällande bestämmelser varit fri från avgiftsplikt och hustrun icke haft någon inkomst men i övrigt varit avgiftspliktig, skall enligt förslaget avgift icke påföras, under det att f. n. avgift skulle ha påförts med 75 kr., resp. 60 kr. och 30 kr. Säkerligen kommer det senare fallet att bli mera vanligt förekommande än det förra eftersom det i regel är mannen-inkomstagaren, som först blir fri från avgiftsplikt på grund av ålder. Förslagets genomförande torde icke medföra någon förändring av betydelse i fråga om beloppet av de pensionsavgifter, som för närvarande inflyta.

Förevarande förslag beträffande äkta makars avgiftsplikt innebär, att principen om uttagande av pensionsavgift endast av taxerade personer blir tillämplad även beträffande äkta makar. Nu gällande, i praktiken svårtillämpade bestämmelse om ene makens ansvar för den andre makens pensionsavgift bör därvid kunna upphävas.

Enligt gällande lag förutsättes för avgiftsplikt, bl. a., att vederbörande skall vara mantalsskriven i riket för det år för vilket avgiften påföres. Denna fråga skall alltså bedömas med ledning av mantalslängden för nämnda år. Debiteringen av pensionsavgifter ingår som ett led i debiteringen av slutlig skatt enligt visst års (taxeringsårets) taxering. Den slutliga skatten debiteras enligt mantalsskrivningsförhållandena under året dessförinnan (beskattningsåret). För debiteringen av pensionsavgifterna torde — såsom framgår av vad kronokamrerareföreningen anført i ovan refererade framställning — taxeringsårets mantalslängd i praktiken svårigen kunna tillämpas. De sakkunniga föreslå därför, att debiteringen skall ske med ledning av mantalslängden för året dessförinnan, d. v. s. efter samma mantalslängd som tillämpas beträffande debiteringen av annan slutlig skatt för samma år som pensionsavgiften avser.

För närvarande torde gälla att pensionsavgift beräknas såsom för makar under förutsättning att den avgiftspliktige är gift och för det år för vilket avgiften skall slutligen påföras är mantalsskriven såsom tillhörande samma hushåll som sin make. För debitering av pensionsavgift för äkta makar böra dock lämpligen samma regler gälla som vid sambeskattning av äkta makar. Om sålunda makarna under större delen av beskattningsåret icke levt tillsammans, böra pensionsavgifterna för envar av makarna beräknas som om makarna varit ogifta.

Pensionsavgift skall som tidigare nämnts icke erläggas av person, som under juni månad det år avgiften skall slutligen påföras ägt uppbära folkpension eller som den 1 juli samma år förlorat sitt svenska medborgarskap. Pensionsavgift skall vidare icke erläggas för den som vid sistnämnda tidpunkt avlidit.

I den preliminärskatt, som de personer varom här är fråga erlagt under

föregående år (inkomståret), ingår även pensionsavgift. Avgiften har sålunda redan erlagts, om det förhållande, som föranleder avgiftsbefrielse, inträffar under tiden januari—juni det år debiteringen äger rum. Att i ett dylikt läge avgiften skall restitueras, synes icke motiverat. Uppbördssakkunniga föreslå att förevarande bestämmelser, som leda sitt ursprung till tidigare uppbördssystem då avgifterna icke uttogos preliminärt, ändras att avse december månad året näst före debiteringsåret, såvitt gäller person, som kommit i åtnjutande av folkpension, resp. den 1 januari sistnämnda år beträffande person som förlorat sitt svenska medborgarskap eller avlidit.

C. Olycksfallsförsäkringsavgifter.

1. Gällande bestämmelser m. m.

Enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete är i princip envar arbetare försäkrad för skada till följd av olycksfall i arbetet. Försäkringen äger rum i riksförsäkringsanstalten, dock att försäkringen under vissa förutsättningar i stället må äga rum i för ändamålet bildat ömsesidigt olycksfallsförsäkringsbolag.

Försäkringsavgiften skall erläggas av arbetsgivaren. Avgiften skall av försäkringsinrättningen bestämmas till belopp som med hänsyn till arbetets farlighet i allmänhet och till de särskilda förhållanden, under vilka det bedrivs, efter försäkringstekniska grunder prövas vara erforderligt för att täcka den risk, som försäkringen avser. Härtill kommer bidrag till bestridande av omkostnaderna för försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens verksamhet.

Vid debitering och uppbörd av avgifter för i riksförsäkringsanstalten försäkrade skiljes mellan »mindre» och »större» arbetsgivare, varvid till de senare räknas arbetsgivare som sysselsätta i regel minst 5 anställda.

Kännedom om vilka som äro arbetsgivare och således skyldiga att erlägga avgifter, erhåller anstalten genom de s. k. arbetsgivarförteckningarna. I dessa upptagas både »mindre» och »större» arbetsgivare. I fråga om »större» arbetsgivare innehålla förteckningarna endast uppgifter erforderliga för identifiering av arbetsgivaren (namn, adress, verksamhet etc.). För »mindre» arbetsgivare lämnas därjämte upplysning om den av arbetsgivaren anlitade arbetskraftens storlek och sysselsättning.

För debiteringen av »större» arbetsgivares avgifter erfordras uppgifter utöver dem förteckningarna innehålla. Dessa ytterligare uppgifter inforrdar riksförsäkringsanstalten direkt från de »större» arbetsgivarna enligt blankett, som över-sändes till dessa i regel vid årsskiftet.

Å mantalsuppgift, som varje år skall lämnas såväl i det distrikt varest vederbörande skall mantalsskrivas som i annat distrikt där vederbörande äger, be-

sitter eller brukar fast egendom eller idkar rörelse, skall uppgiftslämnaren bl. a. ange, om han under året inom det distrikt där uppgiften lämnas sysselsatt eller kommer att sysselsätta arbetare samt, därest uppgiftslämnaren inom distriktet sysselsätter mindre än fem arbetare under hela förrättningsåret, de närmare upplysningar rörande den sysselsatta arbetskraften som erfordras för försäkring enligt olycksfallsförsäkringslagen (38 § folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946, nr 469, och 3 § mantalsskrivningskungörelsen den 25 augusti 1947, nr 654). Nämnade upplysningar skola förgranskas av roteombuden och därefter granskas vid mantalsskrivningsförrättningen. På grundval av dessa upplysningar jämte andra tillgängliga eller införskaffade uppgifter av beskaffenhet att därvid böra beaktas åligger det lokal skattemyndighet jämlikt förordningen den 31 mars 1922 (nr 130) angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete att särskilt för varje uppbördsdistrikt på sätt riksförsäkringsanstalten närmare bestämmer upprätta förteckning över de till distriktet hörande arbetsgivare, vilka skola erlägga avgift för försäkring (arbetsgivarförteckning). Arbetsgivarförteckning skall upptaga varje arbetsgivare, som under det år mantalsskrivningsförrättningen äger rum sysselsatt arbetare inom kommunen, oavsett om han mantalsskrivits där eller annorstädes och likaså oavsett om han varit arbetsgivare även inom andra kommuner. Som tidigare nämnts innehåller arbetsgivarförteckning utförligare uppgifter allenast beträffande »mindre» arbetsgivare. Förteckningarna skola av den lokala skattemyndigheten insändas till riksförsäkringsanstalten, i Stockholm successivt under tiden den 15 februari—den 15 mars påföljande år och i övrigt före den 15 januari sistnämnda år eller den senare dag anstalten föreskriver.

Hos riksförsäkringsanstalten föres ett kortregister över samtliga arbetsgivare. Detta register är ordnat som ett kommunregister länsvis. Inom varje kommun finnas arbetsgivarna upptagna i bokstavsordning. För varje arbetsgivare finnes ett registerkort i varje kommun, där han har någon anställd, och därjämte, om han har anställda endast i kommun utom mantalsskrivningskommunen, även i sistnämnda kommun; med undantag för vissa »större» arbetsgivare gäller denna princip för såväl »större» som »mindre» arbetsgivare. Varje i registret befintligt kort innehåller fullständiga uppgifter angående arbetsgivarens verksamhet inom kommunen. Finnas flera kort upplagda för samme arbetsgivare, göres å det i mantalsskrivningskommunen upplagda kortet hänvisning till de andra korten; från dessa hänvisas tillbaka till registerkortet i mantalsskrivningskommunen.

Sedan arbetsgivarförteckningarna inkommit till riksförsäkringsanstalten, granskas desamma mot anstaltens arbetsgivarregister, varvid erforderliga nya registerkort uppläggas.

Sedan riks försäkringsanstalten genom anteckning i arbetsgivarförteckningarna påfört de avgifter, som skola erläggas av »mindre» arbetsgivare, skola förteckningarna återsändas till den lokala skattemyndigheten, i Stockholm före den 15 juni och i övrigt före augusti månads utgång. På landet och i stad, som tillhör fögderi, skola dock förteckningarna i vad de angå minst halva antalet kommuner inom uppbördsdistriktet insändas före den 15 augusti. Beloppet av de antecknade avgifterna äger riks försäkringsanstalten tillgodogöra sig från vederbörligt anslag å riksstaten. I detta sammanhang må nämnas, att det i viss utsträckning förekommer, att olycksfalls försäkringsavgifterna för »mindre» arbetsgivare uppbäras i den ordning som gäller för »större» arbetsgivare. Där så sker, påföras icke avgifterna i förteckningarna.

De av riks försäkringsanstalten i arbetsgivarförteckningarna antecknade avgifterna påföras vederbörande arbetsgivare av den lokala skattemyndigheten i samband med debitering av slutlig skatt året näst efter det år, avgifterna avse. Olycksfalls försäkringsavgift för år 1949 påføres sålunda i samband med debitering av slutlig skatt enligt 1950 års taxering. Avgiften debiteras i den kommun, som arbetsgivarförteckningen avser. En »mindre» arbetsgivare påføres följaktligen vid debitering av slutlig skatt olycksfalls försäkringsavgift i samtliga de kommuner, där han under det aktuella året haft arbetare anställda, och erhåller skilda debetsedlar å slutlig skatt för varje kommun.

Efter debiteringen skola arbetsgivarförteckningarna, i vad de angå varje särskild kommun på landet samt stad som tillhör fögderi, före den 1 oktober av lokal skattemyndighet tillställas vederbörande kommunalstämmas ordförande, magistrat eller kommunalborgmästare som har att under viss bestämd och vederbörligen kungjord tid, ej understigande 14 dagar, på tillkännagivet lämpligt ställe hålla förteckningarna, i stad särskilt för varje uppbördsdistrikt, de avgiftspliktiga tillhanda. Förteckningarna böra därefter senast inom oktober månads utgång återsändas till den lokala skattemyndigheten, som har att återställa desamma till riks försäkringsanstalten inom tid, som av anstalten bestämes. I stad med egen uppbördsförvaltning skola förteckningarna särskilt för varje uppbördsdistrikt i enahanda ordning genom den lokala skattemyndighetens försorg hållas de avgiftspliktiga tillhanda och därefter återställas till riks försäkringsanstalten inom tid, som av anstalten bestämes.

Såvitt gäller »större» arbetsgivare uttagas enligt § 2 förordningen den 31 mars 1922, nr 130, olycksfalls försäkringsavgifterna direkt av riks försäkringsanstalten genom postförskott. Om riks försäkringsanstalten anser sådant påkallat, kunna avgifterna i stället erläggas genom inbetalning å riks försäkringsanstaltens postgirokonto eller genom insändande till anstalten av postremissväxel eller check eller på annat sätt, som anstalten finner lämpligt föreskriva. Uppbörden av de avgifter, som sålunda äro undantagna från den allmänna uppbörden, äger rum å tider, som av riks försäkringsanstalten bestämmas. Beträf-

fande de avgifter, vilka icke erlagts i föreskriven ordning, lämnar anstalten upp-
gift till vederbörande länsstyrelser, varefter indrivning av avgifterna verkställs
i den ordning, som om resterande skatt är i UF stadgat.

Förmenar arbetsgivare, att avgift blivit honom obehörigen eller oriktigt på-
förd, äger han jämlikt § 6 förordningen den 31 mars 1922, nr 130, för erhållande
av rättelse göra anmälan hos riksförsäkringsanstalten inom ett år efter det
avgiften senast bort ha erlagts. Återbetalning av för mycket erlagd olycksfalls-
försäkringsavgift skall ske genom riksförsäkringsanstalten (89 § 2 mom. UF).

Antalet arbetsgivare med försäkring i riksförsäkringsanstalten utgjorde en-
ligt arbetsgivarförteckningarna för år 1947 cirka 660 000, därav cirka 37 000
»större» arbetsgivare. I förteckningarna för åren 1949 och 1950 var antalet unge-
fär detsamma.

Genom 1949 års folkbokföringssakkunnigas försorg har en stickprovsunder-
sökning verkställts av de olycksfallsförsäkringsavgifter för år 1948, som debi-
terats i debiteringslängderna å slutlig skatt enligt 1949 års taxering. Enligt
denna undersökning kunna avgifterna, inkl. förvaltningsbidrag, synnerligen
approximativt angivas fördelade sålunda:

Debiterat belopp	Antal poster	Summa avgifter kr.
Mindre än 5 kr.	370 000	1 000 000
5—99 kr.	270 000	6 500 000
100 kr. eller mera	20 000	3 500 000
Summa	660 000	11 000 000
Mindre än 5 kr.; debetsedel ej utfärdad	40 000	100 000

Som jämförelse må nämnas att det verkliga avgiftsbeloppet, inberäknat för-
valtningsbidrag, för år 1948 uppgick till cirka 10,3 milj. kr. I arbetsgivarförteck-
ningarna för år 1949 ha påförts olycksfallsförsäkringsavgifter, inkl. förvaltnings-
bidrag, för »mindre» arbetsgivare med sammanlagt cirka 15,1 milj. kr.

2. Framförda yrkanden om ändringar, m. m.

Frågan om olycksfallsförsäkringsavgifternas uteslutning från den allmänna
uppbörden berördes av 1944 års uppbördsberedning; beredningen, som icke
fann sig böra föreslå sådan uteslutning, anförde härom:¹

Då riksförsäkringsanstalten själv ombesörjer uppbörden av avgifterna för de större
arbetsgivarna, vilkas antal utgör cirka 58 000, kunde det synas lämpligt att anstalten
övertog uppbörden även av avgifterna för de mindre arbetsgivarna, vilkas antal upp-

¹ SOU 1945:27 s. 185.

går till omkring 667 000. Medeltalet av avgifternas belopp, såvitt angår de mindre arbetsgivarna, utgör cirka 9 kr.; av dessa arbetsgivare erlägga omkring 250 000 den lägsta avgiften eller 1 kr. 5 öre. Med hänsyn till den sålunda i ett stort antal fall mycket låga avgiften synes det emellertid mindre rationellt att uttaga denna genom särskild försändelse. Härtill kommer, att upptagandet av ifrågavarande avgifter å debetsedel i samband med den slutliga skatten icke vållar så stora olägenheter, enär individuell redovisning till riksförsäkringsanstalten icke äger rum utan statsverket svarar för resterande skatt.

De av uppberdsberedningen anförda skälen för att dessa avgifter skulle bibehållas i det nya uppberdssystemet fann *departementschefen* bärande.¹

Riksdagen gjorde icke ändring i Kungl. Maj:ts förslag.

I de till uppberdssakkunniga inkomna yttrandena över erfarenheterna av det nya uppberdssystemet ha några länsstyrelser förordat, att uppberden av olycksfallsförsäkringsavgifterna skulle överflyttas på riksförsäkringsanstalten eller att uppberden i vart fall skulle ske på annat sätt än för närvarande.

3. Uppberdssakkunnigas förslag.

Upprättandet av arbetsgivarförteckningarna ävensom det system, som tillämpas för debitering i samband med den allmänna uppberden av olycksfallsförsäkringsavgifter, är betungande för de lokala skattemyndigheterna och det är därför angeläget att möjliga förenklingar genomföras.

I några yttranden har föreslagits, att uppberden av olycksfallsförsäkringsavgifterna skall ske vid sidan av den allmänna skatteuppberden. Uppberden skulle i så fall ombesörjas av riksförsäkringsanstalten. Detta skulle emellertid medföra ökade kostnader för statsverket. De olika arbetsmomenten till och med påförandet av avgifterna i arbetsgivarförteckningarna medföra samma arbete antingen uppberden sker på nuvarande sätt eller den äger rum genom riksförsäkringsanstaltens försorg. Skulle anstalten handha uppberden, bortföle det manuella arbetet hos lokal skattemyndighet med överförande av avgifterna från arbetsgivarförteckningar till debiteringslängder, varjämte viss mindre vinst erhöles genom förenklat summeringsarbete m. m. Å andra sidan måste riksförsäkringsanstalten för den omfattande uppberd, det här skulle bli fråga om, utfärda och utsända debetsedlar till de avgiftspliktiga, individuellt kreditera influtna belopp samt upprätta och till indrivningsmyndigheterna översända restlängder över sådana avgifter, som icke erlades i behörig ordning. Sistnämnda myndigheter skulle åsamkas ökat arbete med restindrivningen. Slutligen skulle ökat arbete uppkomma för postverket. Det får därför anses vara en enklare anordning att avgifterna liksom hittills uppberas i samband med den allmänna skatteuppberden.

¹ Prop. nr 370/1945 s. 109.

Redogörelse har tidigare lämnats för den ordning, enligt vilken arbetsgivarförteckning upprättas. Av denna redogörelse framgår bl. a., att arbetsgivarförteckning för en kommun skall upptaga envar arbetsgivare, som under redovisningsåret sysselsatt arbetare inom kommunen i fråga, oavsett om han varit mantalsskriven där eller annorstädes och likaså oavsett om han varit arbetsgivare även inom andra kommuner. Samma person kan därför för ett år finnas upptagen i flera arbetsgivarförteckningar. Ofta förekommande har varit att en person, som äger sommarstuga i annan kommun än där han är mantalsskriven, upptagits i arbetsgivarförteckningen för den förstnämnda kommunen såsom arbetsgivare för en tillfällig hjälp, som anlåtats för att för sommaren iordningställa tomten till sommarstugan. Har en person, som haft arbetstagare i hushållet, under ett år flyttat från en kommun till en annan, har han som regel upptagits i arbetsgivarförteckningen i inflyttningskommunen, under det att den slutliga skatt, som skall uttagas för samma år, påförts i utflyttningskommunen (mantalsskrivningskommunen för beskattningsåret). Icke sällan har då olycksfallsförsäkringsavgiften varit så låg, att den icke uppgått till 5 kr. Då den skattskyldige vanligtvis icke i inflyttningskommunen påförts annan kvarstående skatt, har följden blivit, att eftersom kvarstående skatt, som icke uppgår till minst 5 kr., enligt gällande bestämmelser icke skall påföras, någon uppörd av avgiften icke kommit till stånd.

Arbetsgivarförteckningarna upprättas i samband med mantalsskrivningen för visst år. Härav följer att arbetsgivarna i allmänhet i arbetsgivarförteckningarna finnas upptagna i samma ordning, vari de återfinnas i mantalslängden för nämnda år. Debiteringslängden, vari olycksfallsförsäkringsavgifterna debiteras, upprättas däremot med ledning av mantalslängden för föregående år. Svårigheter kunna härigenom uppkomma att med ledning av arbetsgivarförteckningarna återfinna de avgiftspliktiga i debiteringslängderna.

Om olycksfallsförsäkringsavgifterna påfördes allenast i den kommun, där arbetsgivaren mantalsskrivits för året näst före det år, då avgifterna skola debiteras i debiteringslängden, d. v. s. om man vid debitering av slutlig skatt för visst år beträffande både olycksfallsförsäkringsavgifter och övriga i debiteringen ingående skatter och avgifter följde mantalslängden för föregående år, skulle jämväl de lägre avgifterna komma att uttagas även när arbetsgivaren sysselsatt arbetare i annan kommun än mantalsskrivningskommunen. Det nyss påtalade bortfallet av vissa smärre avgifter skulle försvinna. Härförutom skulle vinnas en avsevärd lättnad för de lokala skattemyndigheterna vid debiteringsarbetet, ett resultat som de sakkunniga måste finna tillfredsställande.

Det angivna förfarings sättet skulle tidigare ha varit svårt att tillämpa på grund av att i riksförsäkringsanstaltens premietariff hitintills olika premiesatser gällt inom olika ortsgrupper och zoner. I samband med omorganisation av anstaltens arbetsrutin (prop. nr 169/1950) har emellertid ortsgrupperingen och zonindelningen avskaffats.

Därest olycksfallsförsäkringsavgifterna för visst år såsom f. n. skola påföras i debiteringslängden för nästkommande år, måste en tillämpning av ovan angivna princip medföra, att arbetsgivarförteckningarna upprättas efter mantalslängden för det år, som upplysningarna om arbetskraft m. m. avse, d. v. s. efter mantalslängden för året närmast före det, som mantalsskrivningen avser. Under förutsättning att arbetsgivarna äro kvarskrivna i kommunen under samma mantalsskrivningsadress, skulle ett dylikt system sannolikt kunna tillämpas utan större svårigheter. Erforderliga anteckningar skulle kunna verkställas i den äldre mantalslängden, varefter arbetsgivarförteckningen kunde utskrivas direkt i original och kopior. Om däremot en arbetsgivare flyttat inom kommunen eller till annan kommun, och mantalsuppgifterna därför icke följde mantalslängdens ordning, skulle arbetsgivarförteckningarnas upprättande försvåras avsevärt. Att för dylikt fall föreskriva att särskild mantalsuppgift skall lämnas i den föregående mantalsskrivningskommunen synes icke böra komma i fråga. Möjligen kunde arbetsgivaruppgifterna lämnas å en särskild avskiljbar del av mantalsuppgiften, och dessa särskilda uppgifter före bearbetningen omsorteras efter föregående års mantalslängd. Med hänsyn till det besvär, som skulle uppkomma för allmänheten, och merarbetet för de lokala skattemyndigheterna ha de sakkunniga icke ansett sig kunna förorda ett dylikt tillvägagångssätt.

En annan utväg är att arbetsgivarförteckningen såsom f. n. upprättas i samma ordning som mantalslängden för det år, som de avlämnade mantalsuppgifterna gälla (d. v. s. efter mantalslängden för året efter det år, som upplysningarna i mantalsuppgifterna om arbetskraft m. m. avse), men att olycksfallsförsäkringsavgifterna upptagas i debiteringslängden å slutlig skatt ett år senare än vad nu är fallet. Arbetet med debiteringen av slutlig skatt följer nämligen mantalslängden för året närmast före det, då debiteringen verkställs. Olycksfallsförsäkringsavgifter, avseende under år 1952 utfört arbete, komme då att upptagas i arbetsgivarförteckningar, upprättade i samma ordning som mantalslängderna för år 1953, och därefter debiteras i debiteringslängden å slutlig skatt enligt 1954 års taxering; i den mån debetsedlarna upptoge kvarstående skatt komme avgifterna att uppbäras å uppbördsterminer i mars och maj månader 1955. Enligt nu gällande ordning påföras motsvarande olycksfallsförsäkringsavgifter i debiteringslängden å slutlig skatt enligt 1953 års taxering och erläggas under angivna uppbördsterminer år 1954. Vissa olägenheter skulle visserligen följa av angivna förskjutning i avgiftsbetalningen men dessa torde icke vara av större betydelse, om avgifterna äro låga. Uppgå avgifterna till större belopp, förslagsvis 100 kr. eller mera, kan metoden icke förordas. Beträffande avgifter till så höga belopp synes det emellertid lämpligast, att riks-försäkringsanstalten själv ombesörjer uppbörden. Att så sker skulle vara fördelaktigt rent uppbördstekniskt och icke vålla avsevärt merarbete. Den preliminära skatten omfattar icke ifrågavarande avgifter. Uppgå dessa till större belopp, uppstår kvarstående skatt även om i övrigt den preliminära skatten väl motsvarar den slutliga. Om

däremot i dessa fall avgifterna uppbäras genom anstaltens egen försorg, skulle påförande av kvarstående skatt kunna undvikas.

En tillämpning av nu nämnda förfaringssätt medför, att upprättandet av arbetsgivarförteckningarna kan förskjutas något framåt i tiden. För de lokala skattemyndigheterna är detta en fördel. Deras arbetsbörda är särskilt stor och krävande vid den tidpunkt, då arbetsgivarförteckningarna f. n. skola upprättas (i huvudsak före den 15 januari). Upprättandet skulle kunna ske med större omsorg, om bättre tid erhålles för arbetet. Riksförsäkringsanstaltens avgiftspåföring skulle också kunna fördelas under en längre tidrymd än som nu står till förfogande. Uppbördssakkunniga föreslå, att avgiftsdebiteringen omlägges på sätt här angivits.

Till skillnad mot vad som sker vid taxering behandlas handelsbolag som juridisk person vid tillämpning av olycksfallsförsäkringslagen. Ett handelsbolag upptages alltså i arbetsgivarförteckningen som arbetsgivare — enligt de sakkunnigas nu framlagda förslag i förteckningen för den kommun, där bolaget har sitt säte — och behandlas i följd härav ur uppbördssynpunkt som särskild skattskyldig.

Enkelt bolag däremot är icke juridisk person och envar av delägarna i bolaget borde måhända därför som särskild skattskyldig påföras sin andel av försäkringsavgiften. Emellertid äro enligt 15 § olycksfallsförsäkringslagen i dylikt fall delägarna i bolaget solidariskt ansvariga för olycksfallsförsäkringsavgiften. Hinder möter sålunda ej att allenast en av delägarna påföres hela avgiften. Särskilt synes detta kunna ske, om delägarna i ett enkelt bolag äro bosatta i skilda kommuner. Praktiska skäl tala för att man i fråga om enkla bolag frångår den föreslagna huvudregeln, att avgifterna skola påföras i mantalsskrivningskommunen, och i stället upptager bolaget i arbetsgivarförteckningen för den kommun, där arbetet utförts. Möjligen kan debitering och uppbörd underlättas, om enkla bolag likställas med »större» arbetsgivare.

Ett särskilt problem uppkommer vid övergången till den nya ordningen. Under ett år komma nämligen inga olycksfallsförsäkringsavgifter att upptagas i debiteringslängderna. Detta innebär icke något efterskänkande av avgifterna utan endast en förskjutning i uppbörden av ett år. Huruvida riksförsäkringsanstalten likväl bör få tillgodoföra sig avgifterna utan avbrott torde närmare få övervägas. Det må erinras om att anstalten enligt nu gällande bestämmelser äger från vederbörlig inkomstitel å riksstaten tillgodoföra sig beloppet av i arbetsgivarförteckningarna antecknade olycksfallsförsäkringsavgifter, sedan avgifterna antecknats i förteckningarna. Detta bör även enligt nu ifrågasatta förfaringssätt kunna ske samma år som för närvarande.

Enligt 89 § 2 mom. andra stycket UF skall restitution av slutlig eller tillkommande skatt verkställas av länsstyrelsen. Återbetalning av för mycket er-

lagd olycksfallsförsäkringsavgift skall dock ske genom riks-försäkringsanstaltens försorg.

Denna bestämmelse är föranledd av det förhållandet, att anstalten i samband med att avgifterna antecknats i arbetsgivarförteckningarna från vederbörlig inkomsttitel å riksstaten tillgodofört olycksfallsförsäkringsfonden avgifternas belopp. Det har därför ansetts, att det borde ankomma på anstalten att vid upphävande eller nedsättning av verkställd avgiftspåföring återbetala det belopp, som anstalten oriktigt tillgodofört sig.

Emellertid har denna bestämmelse medfört olägenheter. Innan återbetalning kan ske, har anstalten att undersöka, om vederbörande påförts kvarstående skatt och i så fall om denna erlagts. Har den kvarstående skatten ej erlagts, skall avkortning i stället ske. Beslut härom har dock ansetts böra fattas av länsstyrelsen.

Det torde vara mera ändamålsenligt att även olycksfallsförsäkringsavgifter restitueras av länsstyrelsen. På riks-försäkringsanstalten bör ankomma att vid varje beslut om upphävande eller nedsättning av påförd olycksfallsförsäkringsavgift underrätta vederbörande länsstyrelse härom och samtidigt återföra ett mot beslutet svarande belopp från olycksfallsförsäkringsfonden till vederbörlig inkomsttitel å riksstaten. Länsstyrelsen har därefter att handlägga ärendet i likhet med vad som gäller beträffande annan slutlig skatt, som skall restitueras eller avkortas.

Enligt § 3 mom. 2 förordningen den 31 mars 1922, nr 130, skola arbetsgivarförteckningarna under viss tid hållas tillgängliga för granskning av de avgiftspliktiga. Under senare år torde det mycket sällan ha förekommit, att någon avgiftspliktig infunnit sig för att kontrollera avgiften i förteckningen. Utställandet synes numera vara utan betydelse och bestämmelsen härom torde saklöst kunna utgå. Därest avgiftspliktig önskar erhålla uppgift om honom påförd avgift, kan sådan erhållas genom hänvändelse till den lokala skattemyndigheten.

D. Annuiteter å avdikningslån och å förskott för avlösning av frälseräntor.

1. Gällande bestämmelser m. m.

Avdikningslån. Enligt kungörelsen den 30 juni 1939 (nr 432) angående villkoren för lån från statens avdikningslånefond må från fonden anvisas lån till utförande av företag för torrläggning av mark för jordbruksändamål. Ansökningar om lån avgöras i regel av lantbruksstyrelsen men skola i vissa fall prövas av Kungl. Maj:t. Beviljat lån utbetalas av lantbruksstyrelsen till låntagaren.

Då torrlägningsarbete, till vilket beviljats lån från statens avdikningslåne-

fond, blivit slutligen avsynat och av lantbruksstyrelsen godkänt, skall lantbruksstyrelsen underrätta länsstyrelsen därom. Länsstyrelsen skall därefter meddela beslut om ordningen för lånets återbetalning samt, där flera fastigheter skola ansvara för återbetalningen, om lånets fördelning å dessa fastigheter.

För de fem första åren från första lyftningsdagen räknas å uppburna belopp viss årlig ränta, vilken vid denna tids slut lägges till den beviljade lånesunman. Å det sålunda uppkommande beloppet erlägges fr. o. m. det sjätte året efter första lyftningsdagen under en tid av 24 år viss årlig annuitet. Lånet blir således icke slutbetalt förrän 29 år efter första lyftningsdagen. För lån, beviljade före den 1 juli 1948, gälla andra bestämmelser. Dessa lån äro räntefria under de tre första åren från första lyftningsdagen. Annuiteterna börja erläggas först från och med det sjunde året efter första lyftningsdagen och utgå under 26 år. Nämnade äldre lån bliva sålunda icke slutbetalda förrän 32 år efter första lyftningsdagen.

Sedan beslutet om lånets återbetalning och fördelning vunnit laga kraft, skall länsstyrelsen skyndsamt översända avskrift av beslutet till den lokala skattemyndigheten. De årliga annuiteterna skola därefter, i den mån de enligt beslutet förfallit eller förfalla till betalning, debiteras och uppbåras i samband med den allmänna skatteuppbörden såsom slutlig skatt. Debitering och uppbörd sker samtidigt med debitering och uppbörd av fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter och annuiteter å förskott för avlösning av frälseräntor. Jordägare må dock när som helst under lånetiden, 6 månader efter hos lantbruksstyrelsen gjord uppsägning, inbetala hela det på hans fastighet belödade skuldbeloppet jämte därå upplupen, ogulden ränta. Lantbruksstyrelsen skall underrätta länsstyrelsen om sådan inbetalning.

I vissa fall ankommer det på lantbruksstyrelsen att inställa vidare utbetalning av avdikningslån samt att återfordra vad av lånet uppburits att inbetalas till styrelsen inom viss angiven tid. Sådant krav på återbetalning av lånet må dock icke göras efter det beslut om lånets återbetalning och fördelning vunnit laga kraft.

För det fall att fastighet, som deltagar i ansvarigheten för återbetalning av avdikningslån, delats efter det beslut om lånets återbetalning och fördelning vunnit laga kraft, finnas bestämmelser icke meddelade om hur lånet skall fördelas på de uppkomna nya fastigheterna. I praxis synes ha förfarits på olika sätt. I vissa fall har annuiteten efter fastighetens delning debiterats å gemensam debetsedel för ägarna av de nya fastigheterna; i andra fall har annuiteten uppdelats å de olika fastigheterna med ett delbelopp för varje fastighet. Stundom har ny fördelning av lånet begärts hos länsstyrelsen.

Enligt lagen den 14 juni 1929 (nr 164) om kronans förmånsrätt för avdikningslån äger kronan, sedan beslut meddelats om ordningen för lånets återbetalning och fördelning, för de årliga avbetalnings- och räntebelopp, som sålunda

bestämts, lika rätt i fastighet, vilken lånet blivit påfört, som för avgäld i fast egendom, varom i 17 kap. 6 § handelsbalken sågs.

Har i stad avstyckning ägt rum från fastighet, som häftar för avdikningslån, skall jämlikt 5 kap. 16 § lagen den 12 maj 1917 om fastighetsbildning i stad det avstyckade området svara för den del av lånet, som icke kan utgå ur köpe-skillingen för stamfastigheten, dock ej där stamfastigheten och det avstyckade området ännu äro i samma ägares hand; i sistnämnda fall ansvara stamfastighet och avstyckning gemensamt för lånet. Har på landet avstyckning ägt rum från fastighet, som häftar för avdikningslån, och utgör det avstyckade området ensamt eller tillsammans med vad redan må vara från fastigheten avsondrat eller avstyckat mera än en femtedel av fastighetens ägovidd, skall jämlikt 19 kap. 24 § lagen den 18 juni 1926 om delning av jord å landet det avstyckade området likaledes subsidiärt ansvara för lånet. Om från stamfastigheten avstyckats mindre område än nyss sagts, torde det avstyckade området icke ens subsidiärt ansvara för avdikningslånet. Om däremot fastighet, som häftar för avdikningslån, delats genom laga skifte, torde fastighetsdelarna gemensamt ansvara för lånet.

Efter framställning från riksräkenskapsverket har Kungl. Maj:t den 23 april 1948 förordnat, att ett summariskt redovisningsförfarande skall tillämpas i fråga om bl. a. annuiteter å avdikningslån. I anledning av nämnda beslut har riksräkenskapsverket i cirkulär den 24 april 1948 till samtliga länsstyrelser bl. a. föreskrivit, att länsstyrelse varje budgetår skall från inkomstiteln för preliminär skatt å inkomst och förmögenhet m. m. till den myndighet, som förvaltar avdikningslånefonden, inleverera ett belopp motsvarande summan av under året debiterade annuiteter å avdikningslån. Denna inbetalning bör ske omedelbart efter det att uppdebitering i uppbördsbokföringen av den ordinarie uppbörden ägt rum. Restitutioner av annuiteter å avdikningslån skola i den mån för mycket erlagda belopp motsvaras av för stora inlevereringar till den myndighet, som förvaltar avdikningslånefonden, täckas genom återbetalning av denna myndighet samt i övrigt utanordnas från inkomstiteln för preliminär skatt å inkomst och förmögenhet m. m.

Statens avdikningslånefond förvaltades t. o. m. den 30 juni 1948 av statskontoret. Förvaltningen av fonden överflyttades därefter till lantbruksstyrelsen. I samband därmed upphörde genom ändring av förenämnda kungörelse den 30 juni 1939 (nr 432) statskontorets tidigare befattning med avdikningslåneärendena.

Uppbördssakkunniga ha låtit införskaffa uppgifter angående omfattningen av annuiteter å avdikningslån år 1949. Uppgifterna finnas sammanställda i följande tablå.

Tablå över annuiteter å avdiktningsslån år 1949.

Annuiteternas storlek Kr.	Antal poster	Debiterat belopp Kr.
0 — 0:99	2 246	1 111: 83
1:00 — 4:99	8 176	24 096: 81
5:00 — 9:99	8 069	59 983: 40
10:00 — 99:99	39 482	1 483 201: 65
100:00 och därnötöver	8 063	1 764 003: 40
Summa	66 036	3 332 397: 09
D:o men utan öretal i de olika posterna	63 790	3 299 255: —

Största antalet debiterade poster återfinnas i följande fögderier:

Norra Roslags i Stockholms län	1.177 poster
Svartsjö i Stockholms län	1.076 »
Norrköpings i Östergötlands län	1.288 »
Ölands i Kalmar län	1.556 »
Gotlands södra i Gotlands län	2.495 »
Simrishamns i Kristianstads län	2.784 »
Vara i Skaraborgs län	1.761 »
Skara i Skaraborgs län	1.233 »
Falköpings i Skaraborgs län	1.291 »
Mariestads i Skaraborgs län	1.132 »
Örebro i Örebro län	1.704 »
Västerås i Västmanlands län	1.081 »
Sala i Västmanlands län	1.794 »

Frälseräntor. Enligt lagen den 8 november 1912 om avlösning av vissa frälseräntor ägde kronan, räntans ägare eller ägaren av den fastighet, av vilken räntan utgick, före den 1 januari 1942 påkalla avlösning mot ersättning i penningar av sådan frälseränta, som ej efter vad särskilt stadgats fick inlösas för statsverkets räkning. Jämlikt lagen den 11 juni 1937 om upphörande av vissa frälseräntor har frälseränta, vars avlösning icke påkallats före den 1 januari 1942, upphört från och med sistnämnda dag.

Av ersättningen till räntans ägare för avlöst frälseränta gäldas i regel en fjärdedel av statsmedel. Återstoden förskjutes av statsmedel. Såsom avbetalning och ränta å vad sålunda förskjutits skall fastighetens ägare årligen erlagga ett för varje år lika belopp så bestämt, att det förskjutna beloppet jämte 4 procent årlig ränta å vad vid varje tid därav återstår oguldet är 40 år från förskottets utgivande till fullo betalt till statsverket. Fastighetens ägare må

dock när som helst, sex månader efter uppsägning hos länsstyrelsen i länet, inbetala hela det å förskottet återstående beloppet jämte därå upplupen ränta.

Annuiteterna debiteras och uppbäras i samband med den allmänna skatteuppbörden såsom slutlig skatt. Debitering och uppbörd sker samtidigt med debitering och uppbörd av fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter och annuiter å avdikningslån.

För de årliga avbetalnings- och räntebeloppen åtnjuter statsverket lika rätt i den fastighet, från vilken frälseräntan utgått, som för avgäld av fast egen- dom, varom i 17 kap. 6 § handelsbalken sägs.

Vad tidigare anförts beträffande ansvaret för avdikningslån vid delning av och avstyckning från fastighet gäller även i fråga om avlöst frälseränta.

Enligt kungörelsen den 20 december 1912 (nr 364) med vissa bestämmelser angående avlösning av frälseräntor skall hos länsstyrelsen föras förteckningar över vad inom vederbörande län för avlösning av varje särskild frälseränta förskjutits samt de såsom ränta och avbetalning å sådant förskott erlagda belopp. Vidare skola annuiteterna debiteras, indrivnas och redovisas bland stats- verkets »diverse inkomster».

Enligt riksräkenskapsverkets förutnämnda cirkulär den 24 april 1948 skola inflytande belopp av bl. a. i kvarstående skatt ingående annuiter å förskott för avlösning av frälseränta i länsstyrelsens kassabokföring tillgodoföras inkomst- titeln för preliminär skatt å inkomst och förmögenhet m. m. Annuiteterna skola av riksräkenskapsverket vid varje budgetårs slut överföras från nämnda inkomst- titel till inkomstiteln »övriga diverse inkomster». Restitutioner av annuiter skola utanordnas från sistnämnda inkomstitel.

Närmare uppgifter — såsom i fråga om annuiteterna å avdikningslån — ha icke införskaffats rörande omfattningen av annuiter å förskott för avlös- ning av frälseräntor. Enligt vad de sakkunniga inhämtat från riksräkenskaps- verket¹ rör det sig här om avsevärt mindre antal poster och belopp än beträf- fande annuiter å avdikningslån (ca 1 000 poster om sammanlagt ca 100 000 kr. för år).

2. Framförda yrkanden om ändringar, m. m.

1944 års uppbördsberedning föreslog, att annuiteterna å avdikningslån och å förskott för avlösning av frälseräntor skulle uppbäras i särskild ordning, och anförde härom:²

Annuiter å förskott för avlösning av frälseräntor uppbäras vid kronouppbörden med stöd av stadgande i kungörelsen den 20 december 1912 med vissa bestämmelser angående

¹ Närmare uppgifter i saken kunna inhämtas i en av riksräkenskapsverket till Kungl. Maj:t in- given skrivelse den 9 januari 1950 med utredning och förslag angående avskrivning av vissa äldre kronouppbördstitlar m. m.

² SOU 1945:27 s. 183.

avlösning av frälseräntor. Annuiteter å avdikningslån uppbäras likaledes i samband med kronouppbördens enligt bestämmelse i kungörelsen den 30 juni 1939 angående villkoren för lån från statens avdikningslånefond. Det synes olämpligt att kronouppbördens belastas med dessa avgifter. Uppbördens av de båda slagen av annuiteter kan tänkas ske genom länsstyrelsens försorg sålunda, att inbetalningskort med uppgift å det belopp, som skall inbetalas, utsändes till vederbörande. Emellertid synes det uppbördsberedningen mera ändamålsenligt, att uppbörden centralt handhaves av statskontoret, dit avgifterna slutligen skola redovisas. Redan nu har statskontoret maskiner för prägling av plåtar, angivande avdikningslånets namn och identitetsnummer. För tryckning å inbetalningskortens borde präglas plåtar med lånens namn, nummer, namn å betalningsskyldig samt adress. Även för förskotten för avlösning av frälseräntor torde plåtar kunna präglas med motsvarande uppgifter. Annuiteterna böra inbetalas viss tid, förslagsvis en månad, efter det inbetalningskortet kommit vederbörande betalningsskyldig tillhanda. Genom utsändande av lämpligt antal inbetalningskort varje månad skulle arbetet kunna fördelas jämnt under hela året och den för ändamålet tjänstgörande personalen kunna beredas full sysselsättning.

Uppbördsberedningens förslag avstyrktes av *lantbruksstyrelsen* ävensom av *statskontoret*, som anförde:¹

Statskontoret vill i detta ämne framhålla, att antalet avdikningslån hos ämbetsverket uppgår till inemot 10 000, men att antalet fastigheter, för vilka särskild debitering av låneannuiteter äger rum, väsentligt överstiger nämnda siffra. Fastigheternas antal torde vid en försiktig uppskattning kunna angivas till 200 000. Statskontorets av beredningen omnämnda maskiner för prägling av plåtar, angivande avdikningslånets namn och identitetsnummer, äga icke den för en så omfattande uppbördsverksamhet erforderliga kapaciteten. Av större betydelse för bedömande av beredningens förslag är, att uppgifter å betalningsskyldigas namn och adress måste hämtas ur det material, som för närvarande utgör häradskrivarnas vägledning vid debiteringen, nämligen mantalsuppgifter och lagfartsförteckningar. Då det icke är lämpligt att sammanföra detta material från hela landet till en central myndighet, får statskontoret avstyrka den föreslagna centrala uppbörden av annuiteterna. Med hänsyn till annuiteternas merendels låga belopp — i ett mycket stort antal fall uppgå de ej till en krona och ofta förekomma poster på ental ören — synes emellertid överhuvud ej möjligt att uttaga dem genom särskild försändelse. Ehuru statskontoret till fullo inser angelägenheten av att inför den förestående reformen söka åstadkomma en begränsning av arbetsbördan på häradskrivarkontoren, kan ämbetsverket likväl ej tillstyrka att avdikningslånets annuiteter uppbäras annorledes än i samband med de allmänna utskylderna.

*Departementschefen*² fann uppbördsberedningens förslag fördelaktigt ur debiterings- och uppbördssynpunkt. Med hänsyn emellertid till att dessa annuiteter i ett mycket stort antal fall utgingo med belopp under en krona, ansåg departementschefen icke försvarligt, att annuiteterna skulle uttagas särskilt för sig. Riksdagen gjorde icke ändring i Kungl. Maj:ts förslag i berörda hänseende.

I en den 10 november 1950 av *1950 års besparingsutredning* avgiven P.M. angående möjligheterna till begränsning av länsstyrelsernas arbetsuppgifter m. m. har ifrågasatts, att frågan om överföring i förenklings syfte av bestyret

¹ Prop. nr 370/1945 s. 107.

² Prop. nr 370/1945 s. 109.

med uttagande av annuiteter å avdikningslån från länsstyrelserna till lantbruksstyrelsen eller ev. till statskontoret borde närmare undersökas av uppördssakkunniga.

I ett par av de till uppördssakkunniga inkomna yttrandena över erfarenheterna av det nya uppördssystemet har föreslagits, att annuiteterna å avdikningslån och å förskott för avlösning av frälseräntor skola uppbaras i särskild ordning genom postgiroinbetalningskort.

3. Uppördssakkunnigas förslag.

De sakkunniga ha icke funnit anledning ifrågasätta ändring av gällande bestämmelser, att annuiteter å avdikningslån och å förskott för avlösning av frälseräntor skola debiteras och uppbaras i samband med fastighetsskatten. Annat debiterings- och uppördssystem skulle otvivelaktigt medföra kostnadsökningar.

Avdikningslån. För att förenkla och förbilliga debiteringsarbetet föreslå de sakkunniga i Kap. V, att alla delposter skola utföras i hela krontal. Detta avses även skola gälla de annuiteter, varom här är fråga. I anslutning härtill finna de sakkunniga angeläget, att gällande villkor för erhållande av nya avdikningslån ändras så, att annuiteterna städse utgå i hela krontal. För att undvika alltför små annuitetsbelopp bör vidare sådan ändring genomföras av gällande bestämmelser rörande avdikningslånen, att om vid fördelning av nytt lån på de olika fastigheterna den årliga annuiteten för viss fastighet skulle bli mycket låg, förslagsvis understigande 5 kr., hela den på fastigheten belöpande andelen av lånet skall återbetalas genast eller inom viss kort tid. Samma återbetalningsskyldighet bör gälla — även detta i fråga om nya lån — om på grund av delning av fastighet annuiteten å viss fastighetsdel eller vissa av fastighetsdelarna skulle nedgå under fastställt minimibelopp.

Annuitet å avdikningslån för visst år debiteras tillsammans med fastighetskatten för samma år, dock att då annuitet för ett lån skall debiteras första gången, i förekommande fall jämväl annuiteten för tidigare år samtidigt måste påföras. Annuitet debiteras som regel samma år, som den lokala skattemyndigheten erhåller del av länsstyrelsens beslut om återbetalning och fördelning av lånet. Kommer nämnda beslut myndigheten tillhanda först efter det uppörden av fastighetsskatt m. m. påbörjats, måste dock med debitering av annuiteten anstå till nästkommande år. För att undvika nackdelarna med omdebitering och utskrift av nya debetsedlar bör med debiteringen anstå till nästkommande år även beträffande annuiteter, varom besked kommit den lokala skattemyndigheten tillhanda tidigare än nyss sagts. Förslagsvis bör beslut om återbetalning och fördelning av lån ha översänts till den lokala skattemyndigheten senast före utgången av mars månad för att kunna beaktas vid debiteringsarbetet samma

år. Om däremot meddelande lämnas den lokala skattemyndigheten att lån återbetalts, bör det — oberoende när detta meddelande kommer myndigheten tillhanda — åligga myndigheten att verkställa erforderlig omdebitering eller, om detta icke kan ske, inge anmälan härom till länsstyrelsen för avkortning eller restitution. Dyligt fall bör behandlas på samma sätt som eljest, då enligt beslut i debiterings- eller taxeringsmål skatt skall utgå med lägre belopp än som finnes upptaget å redan utfärdad debetsedel.

Föreskrifter böra meddelas — gällande såväl redan beviljade som nya lån — om de åtgärder som skola vidtagas vid delning av fastighet, besvärade av avdikningslån. Förslagsvis bör det åvila inskrivningsdomaren att till länsstyrelsen anmäla, när fastighet, som belastas av annuitet å avdikningslån, delats genom laga skifte, varefter det bör ankomma på länsstyrelsen att meddela nytt beslut om lånets fördelning med hänsyn till de nya fastigheternas båtnad av torrlägningsföretaget. Till dess sådan omfördelning skett, bör en gemensam debetsedel å annuiteten utfärdas avseende ägarna till samtliga de nybildade fastigheterna. Såsom framgår av vad tidigare anförts, äro vid laga skifte ägarna till de nybildade fastigheterna solidariskt ansvariga för annuiteten. Vid avstyckning — här torde kunna bortses från det fall, då i stad avstyckat område och stamfastigheten ännu äro i samma ägares hand — inträder i enlighet med vad tidigare framhållits på sin höjd subsidiärt ansvar för den avstyckade delen. Annuiteten bör i sådant fall städse påföras allenast stamfastighetens ägare. Om i sistnämnda fall annuiteten icke skulle kunna uttagas ur stamfastigheten får det subsidiära ansvaret utkrävas ur den eller de avstyckade fastigheterna. Förlust för statsverket är därvid tänkbar, eftersom förmånsrätten i dessa fastigheter sannolikt gått förlorad på grund av att alltför lång tid förflutit från det annuiteterna förfallit till betalning. Sådant fall torde emellertid inträffa mycket sällan.

Frälseräntor. Nya beslut om avlösning av frälseräntor torde framdeles komma att meddelas endast i enstaka fall. Det torde därför icke finnas anledning att — såsom i fråga om annuiteter å avdikningslån — föreslå ändring av de bestämmelser, som skola tillämpas å nya beslut om förskott för avlösning av frälseräntor. Rörande omfördelning av annuiteten vid laga skifte av fastighet, som besväras av sådan annuitet, böra samma bestämmelser gälla som i fråga om avdikningslånen. Det i Kap. V framlagda förslaget om borttagande av öretalen från de i den slutliga skatten ingående delposterna avser jämväl annuiteter å förskott för avlösning av frälseräntor.

Olika slag av preliminär skatt och grunderna för användning av de olika skattelagen, m. m.

A. Gällande bestämmelser.

Redogörelse härför har lämnats i de sakkunnigas föregående betänkande (s. 27 o. ff.), vartill här må hänvisas.

B. Tidigare förslag m. m.

Frågan om användningsområdet för olika slag av preliminär skatt behandlades redan i de sakkunnigas föregående betänkande (s. 29 o. ff.). De sakkunniga framhöllo därvid bl. a., att användningsområdet för preliminär A-skatt borde vidgas, i den mån löneavdrag för skatten kunde ske. Anledning syntes föreligga att överväga, om icke ett system liknande det finska borde införas. Nämnade system skulle innebära, att man genomgående skulle röra sig med preliminär A-skatt med avdrag för skatt å all inkomst av tjänst och av tillfälligt arbete samt debiterad preliminär skatt utan avdrag å all annan inkomst. Med inkomst av tillfälligt arbete avsågs till inkomst av tillfälligt förvärvsverksamhet hänförlig inkomst genom tillfälligt bedriven vetenskaplig, litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet samt av tillfälligt uppdrag.

De sakkunniga diskuterade även möjligheten att använda preliminär C-skatt i större utsträckning än f. n. Sålunda skulle förslagsvis A- och C-skatt utgå i sådana fall, där inkomsten vid sidan av tjänsteinkomst och inkomst av tillfälligt arbete uppginge till mellan 25 och 75 procent av den sammanlagda inkomsten. Om sidoinkomsten överstege 75 procent, resp. understeg 25 procent av den sammanlagda inkomsten, skulle vederbörande påföras enbart B-skatt, resp. enbart A-skatt.

De sakkunniga togo emellertid ej definitiv ståndpunkt till dessa spörsmål utan ansågo sig böra uppskjuta ställningstagandet till sitt senare betänkande. De sakkunniga föreslogo därför att liknande regler, som f. n. tillämpades vid fall av blandade inkomster, tills vidare skulle i huvudsak gälla vid påföring av preliminär skatt. Där så prövades lämpligt borde dock B-skatten ersättas med A-skatt jämte C-skatt eller A-skatten kompletteras med C-skatt. Om en arbetstagare med B-skatt underlåte att erlægga skatten i behörig ordning, borde B-skatten ersättas med A-skatt för tjänsteinkomsten och C-skatt för inkomsten i övrigt. Bland skattskyldiga, för vilka det kunde vara lämpligt att A- och C-skatt tillämpades i stället för B-skatt, nämnde de sakkunniga skogsarbetare i Norrland med relativt ringa inkomst av jordbruk.

I många yttranden över de sakkunnigas betänkande tillstyrktes en ökad användning av den preliminära C-skatten. Tre länsstyrelser uttalade sig däremot för det finska systemet.

I några yttranden förordades en gemensam beteckning för B-skatten och C-skatten. Sälunda anförde *Sveriges häradsskrivarförening*, att då det icke finnes någon principiell skillnad mellan nämnda skatteformer, dessa borde sammanslås under beteckningen preliminär B-skatt.

Riksräkenskapsverket yttrade, att det såvitt möjligt borde undvikas, att de skattskyldiga utrustades med mer än en debetsedel å preliminär skatt. På liknande sätt uttalade sig *länsstyrelsen i Jönköpings län*. *Länsstyrelsen i Västmanlands län* framhöll, att en ökad användning av C-skatt kunde antagas medföra ökad restföring. C-skatten borde därför debiteras på samma debetsedel som A-skatten och arbetsgivaren göra löneavdrag även för den förra skatten. *Länsstyrelserna i Kronobergs och Gävleborgs län* yttrade, att i stället för att C-skatt påfördes, lokal skattemyndighet borde å den skattskyldiges debetsedel avseende A-skatt anteckna, att löneavdrag av huvudarbetsgivaren skulle verkställas å den utbetalda lönen ökad med visst belopp. Nämnda belopp skulle beräknas med ledning av senast verkställda taxering. Visserligen skulle arbetsgivaren erhålla kännedom om arbetstagarens biinkomster, men så vore fallet även nu, då löneavdrag verkställdes för preliminär B-skatt.

Direktionen för uppbördssverken i Stockholm uttalade, att B-skatt vore att föredraga framför sådan preliminär A-skatt som krävde invecklad specialfastställelse.

Svenska arbetsgivareföreningen, *Sveriges industriförbund*, *Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranter* samt *Svenska bankföreningen* anförde, att några ändringar i gällande bestämmelser rörande användningen av de olika uppbördssformerna icke syntes erforderliga. Lösningen av denna fråga torde i samma utsträckning som hittills kunna överlätas åt praxis. *Svenska stadsförbundet* uttalade, att de sakkunnigas skäl för en ökad användning av den preliminära C-skatten icke syntes övertygande. Fördelarna av den ökade användningen kunde icke anses så stora, att de uppväggde de därmed förenade olägenheterna. Även *länsstyrelsen i Kalmar län*, *Sveriges lantbruksförbund*, *Riksförbundet landsbygdens folk* och *Kooperativa förbundet* funno det hittills tillämpade systemet med antingen A-skatt eller B-skatt vid fall av blandad inkomst vara att föredraga framför A-skatt och C-skatt.

Länsstyrelserna i Stockholms och Skaraborgs län föreslog, att den preliminära C-skatten skulle avskaffas.

Uppbördssakkunnigas förslag om utbyte av preliminär B-skatt mot preliminär A- och C-skatt i fall då B-skatten icke erlades i behörig ordning föranledde erinran i några yttranden. Sälunda yttrade *Sveriges häradsskrivarförening*, att det i stället för ifrågavarande utbyte vore tillräckligt, att indrivningen påskyndades och effektiviserades. I vart fall borde häradsskrivarna i god tid under-

rättas om restföring m. m. Vidare borde uträkning och debitering av C-skatten avsevärt underlättas. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* framhöll, att ett utbyte av B-skatt förutsatte att rapport om att B-skatt restförts, sex gånger om året lämnades från utmätningsmannen till häradsskrivarna. Förutom att detta vore tungrott borde framhållas, att det även kunde finnas ursäktliga fall av försummad skatteinbetalning. En undersökning i sådana fall skulle skapa en viss irritation.

De sakkunnigas förslag att kombinationen A-skatt och C-skatt skulle tillämpas för skogsarbetare, som åtnjoto en relativt ringa inkomst av jordbruk, berördes i några yttranden. Sålunda anförde *länsstyrelsen i Norrbottens län*:

Taxeringsmyndigheterna här i länet tillse numera, att inkomst av huggning eller flottning taxeras såsom inkomst av tjänst och ej såsom inkomst av jordbruksfastighet. För skattskyldiga, som äro sysselsatta med flottning eller skogshuggning, synes A-skatt böra utgå, då förvärvsavdragen från inkomsten vanligen äro obetydliga. Skogskörare, beträffande vilka inkomsten skall redovisas såsom inkomst av jordbruk, böra påföras A-skatt för körningen och C-skatt i övrigt. Då ersättningen för skogskörslor i regel ej utbetalas vid bestämda tillfällen utan många gånger i avräkning å slutlikvid, samt utgifterna för foder, redskap m. m. kunna vara mycket betydande, torde komplicerade problem ibland uppstå men dessa böra kunna lösas av lokala skattemyndigheten genom jämkning av avdragsskyldigheten.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län ifrågasatte, om preliminär C-skatt vore motiverad för ifrågavarande skogsarbetare. I dessa fall vore fråga om jämförelsevis obetydliga jordbruksinkomster. *Länsstyrelsen i Gotlands län* yttrade, att C-skatt i nämnda fall vore mindre lycklig. Det torde sålunda vara svårt att erhålla preliminära deklARATIONER från ifrågavarande skattskyldiga. Vidare skulle det medföra ökat arbete med debitering och indrivning. I stället borde enbart A-skatt utgå utan att för stor reducering medgäves för omkostnader. Preliminärskatten täckte då även inkomsten av jordbruket.

I prop. nr 244/1950 upptogs uppbördssakkunnigas förslag i förevarande avseende icke till behandling.

C. Uppbördssakkunnigas förslag.

De olika möjligheter att beräkna den preliminära skatten, som finnas i nu gällande uppbördssystem, avse att anpassa skatten efter de skilda sätt, varpå inkomst uppbäres. Kan skatten å inkomst av tjänst beräknas med hjälp av särskilda tabeller eller till viss procent av inkomsten, uttages preliminär A-skatt. Det förutsattes därvid, att skatten innehålles, då inkomstbeloppet utbetalas. Där den skattskyldige icke åtnjuter dylik inkomst, måste skatten i stället beräknas i förväg (preliminär B-skatt). Vid blandade inkomster kan enbart preliminär B-skatt utgå, avseende samtliga inkomster, eller också kan preliminär A-skatt utgå å de inkomster, varå sådan skatt kan beräknas, och debiterad

preliminär skatt fastställas för inkomsterna i övrigt (preliminär C-skatt). Äro sistnämnda inkomster små i förhållande till den skattskyldiges sammanlagda inkomster, uttages dock enbart preliminär A-skatt.

Det torde vara ofrånkomligt att jämväl i fortsättningen använda olika slag av preliminär skatt, dels en preliminär skatt beräknad med ledning av skattetableller eller till viss procent av inkomsten (preliminär A-skatt) och dels en preliminär skatt, debiterad å en på visst sätt beräknad inkomst. Skulle endast en typ av preliminär skatt användas, måste denna givas formen av debiterad skatt, eftersom en debiterad skatt i och för sig kan tänkas beträffande alla slags inkomster under det att preliminär A-skatt icke kan anpassas till all inkomst.

Härnäst uppställer sig frågan, om den preliminära skatten bör uttagas genom endast den ena av de båda skatteformerna eller genom en kombination av dem i sådana fall, där den skattskyldige åtnjuter dels inkomst, varå preliminär A-skatt kan beräknas, och dels annan inkomst.

Enligt de sakkunnigas förslag (se Kap. VII) skall skyldigheten för den som utbetalar ersättning för utfört arbete att vid utbetalningen göra avdrag å det utbetalda beloppet för mottagarens skatt, icke gälla annan preliminär skatt än preliminär A-skatt. Debiterad preliminär skatt skall således erläggas direkt av den skattskyldige själv. Förslaget framfördes redan i de sakkunnigas förra betänkande (s. 56). Som en följd av att avdragsskyldigheten för preliminär B-skatt skulle upphöra, ansågo de sakkunniga, att B-skattens tillämpning vid blandade inkomster borde avsevärt begränsas.

Innehållande av skatt vid utbetalning av ersättning för utfört arbete benämnes i gällande UF löneavdrag. Då en riktigare benämning å avdraget torde vara skatteavdrag, föreslå de sakkunniga att denna beteckning införas i stället för uttrycket löneavdrag.

I regel följer den preliminära A-skatten ändringar i inkomsten bättre än den debiterade preliminära skatten och användningen av den förra skatteformen torde i följd härav normalt ge ett bättre uppbördsresultat än användningen av sistnämnda skatt. Skäl finnas därför att uttaga A-skatt i så stor utsträckning som möjligt och låta debiterad preliminär skatt utgå å annan inkomst än sådan, varå preliminär A-skatt kan beräknas. Så sker enligt det finska systemet, som erbjuder ett exempel på en konsekvent genomförd tillämpning av två slag av preliminär skatt vid blandade inkomster.

Om den inkomst, varå A-skatt kan beräknas, utgör endast en ringa del av den skattskyldiges hela inkomst, får emellertid denna skatteform mindre betydelse för uppbördsresultatet. I stället framstår som en väsentlig olägenhet, att man i sådana fall får laborera med två debetsedlar. En viss begränsning av A-skattens användning synes därför befogad. Å andra sidan kan det finnas anledning att avstå från en debiterad preliminär skatt, då den sidoinkomst varå sådan skatt skall beräknas är liten i förhållande till den sammanlagda inkomsten. Såsom alternativ till det finska systemet diskuterade därför de sakkunniga

såsom tidigare nämnts i sitt förra betänkande möjligheten av att uttaga endast B-skatt, resp. endast A-skatt, då sidoinkomsten överstiger 75 procent, resp. understiger 25 procent av den sammanlagda inkomsten, samt att i övriga fall låta A- och C-skatt utgå.

För närvarande tillämpas i praktiken ett system med preliminär skatt, enligt vilket för skattskyldiga med blandade inkomster utfärdas debetsedel antingen endast å preliminär A-skatt eller också endast å preliminär B-skatt. Därvid erhåller den skattskyldige i regel B-skatt, då sidoinkomsten överstiger 25 procent av hela inkomsten, och eljest A-skatt. Vid en jämförelse av detta system med det finska bör dock beaktas, att skatteavdrag enligt det i Sverige tillämpade systemet skall göras även för B-skatt, såvida ej den lokala skattemyndigheten beslutat annorlunda.

Efter fortsatta övertväganden ha uppördssakkunniga ansett sig böra förorda, att det nuvarande, i praktiken tillämpade systemet i huvudsak bibehålles vid blandade inkomster.

Vad som framför allt förmått de sakkunniga att intaga denna ståndpunkt har varit, att utförda provdebiteringar på grundval av det tidigare av de sakkunniga förordade systemet icke visat sig medföra ett så förbättrat resultat som man haft anledning antaga. Provdebiteringarna ha vidare givit vid handen, att antalet skattskyldiga, för vilka debetsedel å preliminär C-skatt skulle utfärdas, bleve mycket ringa.

Även en annan omständighet har medfört, att saken kommit i ett något annat läge än tidigare. Såsom närmare framgår av Kap. VII föreslå de sakkunniga icke nu, att arbetsgivarnas skyldighet att verkställa skatteavdrag för preliminär skatt skall göras så omfattande, som de sakkunniga föreslogo i sitt förra betänkande. Skatteavdrag skall således icke verkställas å all inkomst av tjänst och icke heller å inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet. Vid beräkning av den debiterade preliminära skatten kommer den lokala skattemyndigheten som regel endast att ha tillgång till inkomstlängden. Av denna framgår emellertid icke om skattskyldig åtnjutit sådan inkomst av tjänst, varå avdrag ej skall göras, eller inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet. Å dylik inkomst skulle därför skattskyldig med A- och C-skatt icke komma att erlagga någon preliminär skatt. Om den skattskyldige däremot påföres endast debiterad preliminär skatt, kommer preliminär skatt att utgå för hela inkomsten enligt inkomstlängden.

En konsekvent tillämpning av ett system med två kombinerade skatteformer skulle kräva, att de lokala skattemyndigheterna hade tillgång även till de skattskyldigas deklarationer för att vid beräklandet av den debiterade preliminära skatten kunna ta hänsyn jämväl till sådan inkomst av tjänst, varå skatteavdrag icke skall verkställas, och till inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet. Endast därigenom skulle den felkälla kunna undvikas, varom talats i före-

gående stycke. En sådan generell förhandsgranskning skulle bli mycket betungande och i många fall säkerligen ej medhinnas.

Om både A- och C-skatt skall utgå, föranledes härav att dubbla debetsedlar måste utfärdas. Detta skulle medföra olägenheter och besvär för de skattskyldiga. Vidare skulle ökat arbete och större kostnader uppkomma för de lokala skattemyndigheterna samt — i den mån skatten bleve restförd — även för indrivningsmyndigheterna.

De dubbla debetsedlarna skulle kunna undvikas genom en gemensam debetsedel för A- och C-skatt och skyldighet för arbetsgivare att göra skatteavdrag även för den å debetsedeln angivna C-skatten. Alternativt kunde lokal skattemyndighet — utan att påföra C-skatt — anteckna å A-skattedebetsedeln, att skatteavdrag enligt skattetabell skulle verkställas å den utbetalda lönen ökad med visst belopp eller att skatteavdrag skulle ske efter viss procentsats (jämkad A-skatt med förhöjt skatteavdrag). Även dessa båda metoder skulle dock fordra en generell förhandsgranskning i detalj av de skattskyldigas taxeringar. För arbetsgivarna skulle arbetet ökas. Särskilt skulle detta bli fallet vid tillämpning av metoden med en gemensam debetsedel för A- och C-skatt. Båda metoderna skulle vara olämpliga, om sidoinkomst av betydande storlek uppbyres allenast en gång eller några få gånger om året. Skatteavdraget å tjänsteinkomsten skulle då kunna bli så stort, att nettoinkomsten icke vore tillräcklig för den skattskyldiges uppehälle. Även om sålunda ingen av nämnda metoder bör komma till allmän användning, bör dock A-skatt med förhöjt skatteavdrag kunna tillämpas i vissa speciella fall i enlighet med vad här nedan anföres. Att ange C-skatten å A-skattedebetsedeln bör icke komma i fråga.

Stadfästes nuvarande praxis, måste man även i fortsättningen i viss utsträckning lita till att den skattskyldige själv medverkar till ett någorlunda fullgott uppbördsresultat. Detta kan ske genom att han begär jämkning hos lokal skattemyndighet eller förhöjt skatteavdrag hos arbetsgivaren eller genom att han inbetalar ytterligare preliminär skatt. Genom den numera införda skyldigheten att utgöra ränta å kvarstående skatt torde dylik medverkan kunna påräknas i större omfattning än hittills.

Mot de sakkunnigas förslag kan invändas, att eventuell kvarstående skatt icke alltid kan beräknas inflyta från sådana skattskyldiga med A-skatt, som eljest skulle påföras även C-skatt, därför att de ha sidoinkomst från annan förvärvskälla än tjänst och tillfällig förvärvsverksamhet. Risken för skatteförlust torde dock icke vara stor. Dessa skattskyldiga ha i allmänhet tillgångar i någon form, t. ex. fastighet eller bankmedel, varur skatten kan uttagas, om den skulle bli restförd. Beträffande andra skattskyldiga, för vilka A-skatt och C-skatt skulle kunna ifrågakomma därför att de åtnjuta — vid sidan av den vanliga tjänsteinkomsten — annan tjänsteinkomst, varå skatteavdrag icke skall verkställas, eller inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet, bör beaktas, att även om man skulle tillämpa en metod med allmän användning av preliminär C-skatt

å sidoinkomster av viss storlek, C-skatt likväl i nu nämnda fall som regel icke skulle komma att påföras annat än efter särskild undersökning och särskilt jämningsbeslut. I sistnämnda fall bör det emellertid även med det nu förordade systemet föreligga möjlighet att, då så finnes påkallat, komplettera den preliminära A-skatten med preliminär C-skatt. Denna möjlighet bör vidare finnas i andra fall, där det kan föreligga behov att kunna föreskriva att preliminär skatt skall uttagas ur inkomst, som enligt huvudregeln icke skulle drabbas av sådan skatt. Behov kan även föreligga att i vissa fall utbyta preliminär B-skatt mot preliminär A- och C-skatt.

Uppbördssakkunniga förorda sålunda, att den preliminära C-skatten bibehålles men endast som en subsidiär skatteform att tillämpas, då den skattskyldige så begär eller den lokala skattemyndigheten i särskilt fall så finner lämpligt. I stället för preliminär A- och C-skatt bör vidare lokal skattemyndighet i särskilda fall kunna förordna om uttagande av preliminär A-skatt med förhöjt skatteavdrag. Den preliminära A-skatten skall då antingen utgå enligt skattetablell och beräknas på lönen ökad med ett av myndigheten angivet och med ledning av den skattskyldiges inkomstsuppgifter eller av hans senast åsatta taxering beräknat belopp eller ock utgå efter viss av myndigheten uträknad procent-sats.

Fördelarna med sistnämnda skatteform vid jämförelse med kombinationen A- och C-skatt äro, att debitering och uppbörd förenklas samt att inkomstförändringarna följas bättre. Även jämningsförfarandet underlättas. Vid ändrad sidoinkomst torde också den skattskyldige bättre kunna uppmärksamma möjligheterna att erhålla ny jämkning. Förhöjt skatteavdrag torde emellertid icke alltid vara lämpligt. Då tjänsteinkomsten är ringa i förhållande till hela inkomsten eller då sidoinkomsten utfaller vid ett fåtal tillfällen eller då den skattskyldige har beskattningsbar förmögenhet kan denna metod endast undantagsvis antagas bli lämplig.

Utbyte av de normala skatteformerna A-skatt eller B-skatt mot A- och C-skatt eller mot A-skatt med förhöjt skatteavdrag kan befinnas lämpligt för vissa grupper skattskyldiga, t. ex. skogsarbetare med mindre jordbruksinkomst och sådana stuveriarbetare, vilka — såsom i Norrland är vanligt — jämväl åtnjuta inkomst av jordbruk eller av rörelse. Centrala uppbördsnämnden bör äga rätt att föreskriva lämplig skatteform för sådana grupper av skattskyldiga, där avvikelse från huvudregeln är påkallad. De fall i övrigt, då en tillämpning av A- och C-skatt eller av A-skatt med förhöjt skatteavdrag kan komma i fråga redan från inkomstårets början, torde väl närmast vara — förutom när den skattskyldige själv ansöker därom — då den skattskyldige tidigare haft sådan skatteform eller då han år efter år erhållit betydande kvarstående skatt, som blivit restförd, eller då han vid upprepade tillfällen försummat att erlægga honom påförd B-skatt och därjämte förutsättning finnes för skatteavdrag. Under inkomståret torde, såsom framgår av vad tidigare anförts, C-skatt eller

A-skatt med förhöjt skatteavdrag komma att påföras huvudsakligen, då det finnes att den skattskyldige icke i behörig ordning erlägger sin preliminära B-skatt.

Den lokala skattemyndigheten bör i det enskilda fallet äga fritt bedöma — efter eget initiativ och efter hörande av den skattskyldige eller efter framställning från denne — vilken eller vilka former av preliminär skatt som äro ägnade att medföra bästa uppbördsresultat. Hänsyn bör därvid i möjligaste mån tagas till den skattskyldiges önskemål. Beaktas bör dock, att preliminär A-skatt och preliminär B-skatt skola vara de normala skatteformerna och att lokal skattemyndighet icke skall verkställa generella undersökningar för att utröna om ett utbyte av dessa skatteformer leder till ett bättre uppbördsresultat. Vid utbyte av skatteform utan den skattskyldiges medgivande bör försiktighet iakttagas, så att icke för hög preliminär skatt uttages.

I detta sammanhang må nämnas att — i enlighet med vad de sakkunniga nedan under Kap. VII föreslå — B-skatt skall kunna utbytas mot A-skatt i vissa fall där den skattskyldiges inkomst icke härflyter från förvärvskällan tjänst. Även i dessa fall kan A-skatt jämte C-skatt — A-skatt å den del av inkomsten varå skatteavdrag kan ske och C-skatt å inkomsten i övrigt — eller A-skatt med förhöjt skatteavdrag komma i fråga.

För att den preliminära C-skatten skall kunna tillämpas som subsidiär skatteform på sätt nu föreslagits, bör den icke vara knuten till någon viss fixerad minimistorlek å sidoinkomsten i förhållande till hela inkomsten. Då fråga är om förhållandevis låga sidoinkomster, böra givetvis starka skäl föreligga för att ett utbyte av de normala skatteformerna skall ske. Detsamma bör gälla för tillämpning av preliminär A-skatt med förhöjt skatteavdrag.

För att — då den skattskyldige restförts i den utsträckning förut sagts — preliminär B-skatt skall kunna ersättas med preliminär A- och C-skatt eller med preliminär A-skatt med förhöjt skatteavdrag, måste den lokala skattemyndigheten på något sätt erhålla underrättelse om att den skattskyldige blivit restförd för den preliminära skatten. Sådan underrättelse bör lämnas av utmätningssmannen eller av exekutionsbiträde, om i samband med restindrivningen framkommit att den som restförts i förenämnda omfattning åtnjuter inkomst av tjänst. Anmälan bör endast ske då så anses särskilt påkallat.

Påföres allenast debiterad preliminär skatt, betecknas den för närvarande som B-skatt. Denna beteckning synes böra bibehållas. Från skilda håll har föreslagits, att beteckningen B-skatt skall användas å den debiterade preliminära skatten, även då denna utgår jämte A-skatt, och att sålunda den nuvarande beteckningen C-skatt skall försvinna. Härigenom skulle antalet skatteformer bli färre. Om man skulle använda beteckningen B-skatt för all debiterad preliminär skatt, vore det emellertid ofrånkomligt, att skillnad gjordes mellan sådan B-skatt, som avser den skattskyldiges hela inkomst, och sådan B-skatt, som utgår vid

sidan av A-skatt. För att arbetsgivarna skola kunna avgöra, när skatteavdrag skall verkställas för en arbetstagare, för vilken utfärdats debetsedel å såväl A-skatt som debiterad preliminär skatt, måste å den senare debetsedeln angivas, att debetsedel å A-skatt därutöver utfärdats. Om nämligen arbetstagaren icke överlämnar sin A-skattedebetsedel, skall arbetsgivaren vara skyldig att verkställa skatteavdrag med 25 procent av avlöningsbeloppet, såvida icke arbetstagaren styrker, att avdrag icke skall verkställas. Beror detta därpå att den skattskyldige har att utgöra endast B-skatt, bör han icke vidkännas skatteavdrag om han företer debetsedel å B-skatt. Om nu denna avser endast en del av den skattskyldiges skatt och denne därjämte har att utgöra A-skatt, måste detta finnas särskilt angivet å B-skattedebetsedeln.

För den lokala skattemyndigheten synes det ur arbetssynpunkt sakna betydelse, om i förevarande fall debetsedeln å debiterad preliminär skatt förses med beteckningen C-skatt eller förses med påstämpling att därjämte debetsedel å preliminär A-skatt utfärdats. Ur bokföringssynpunkt torde det icke vara erforderligt att skillnad göres mellan de olika skatteslagen. För de skattskyldiga liksom för myndigheterna torde det i längden icke bli enklare att röra sig med begreppen B-skatt utan A-skatt och B-skatt med A-skatt än med begreppen B- och C-skatt. De sakkunniga förorda därför att beteckningen preliminär C-skatt bibehålles, då debiterad preliminär skatt utgår jämte A-skatt.

Såsom de sakkunniga framhöllo redan i sitt föregående betänkande måste användningsområdet för preliminär A-skatt vidgas i samband med att avdragskyldigheten får ökad omfattning. Men även i övrigt bör — såsom de sakkunniga också redan tidigare framhållit — preliminär A-skatt användas i större utsträckning än för närvarande. Detta gäller särskilt i fråga om skattskyldiga, som äro berättigade att göra avdrag för omkostnader till betydande del av inkomsten, t. ex. provisionsförsäljare med höga resekostnader eller arbetstagare, som själva ha att bekosta material för arbetet. En del av denna kategori skattskyldiga torde redan nu påföras preliminär A-skatt. Flertalet torde emellertid alltjämt erhålla preliminär B-skatt. Enligt de sakkunnigas mening bör preliminär A-skatt som regel uttagas i dylika fall, därvid skatten beräknas efter skattetablell å viss del av inkomsten eller efter lämplig procentsats på bruttoinkomsten. Preliminär A-skatt beräknad efter viss procentsats är också att föredraga framför preliminär B-skatt vid arbetsanställning av säsongbetonad karaktär, t. ex. beträffande stuveriarbetare och arbetstagare i skogsbruk.

Vad nyss sagts bör ha motsvarande tillämpning beträffande arbetstagare med flera samtidiga anställningar, därvid någon av anställningarna får anses utgöra vederbörandes huvudanställning med övriga anställningar som bisysslor. För sådana arbetstagare kan dock i särskilda fall preliminär B-skatt finnas vara mera lämplig.

Definitionen i UF av begreppet preliminär A-skatt måste bli beroende av hur frågan om avdragsskyldighetens omfattning löses. I överensstämmelse med de sakkunnigas i annat sammanhang (Kap. VII) framlagda förslag i denna fråga, synes i UF böra stadgas, att preliminär A-skatt skall erläggas för inkomst av tjänst, vilken helt eller delvis utgår i penningar och hänför sig till sådan den skattskyldiges huvudsakliga arbetsanställning, som icke är avsedd att vara kortare tid än en vecka, eller eljest utgör hans huvudsakliga inkomst av tjänst. Preliminär A-skatt skall jämväl utgå för annan, helt eller delvis kontant inkomst av tjänst än nyss sagts, som utbetalas av statlig eller kommunal myndighet, juridisk person eller, i den mån beloppet utgör utgift i rörelse, jordbruk eller skogsbruk, av annan arbetsgivare. Med tjänst likställas rätt till pension, livränta som utgår på grund av sjuk-, olycksfalls- eller skadeförsäkring eller annorledes än på grund av försäkring, ersättning som i annan form än livränta utgår på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring, tagen i samband med tjänst (jfr SFS 314/1950), samt undantagsförmåner ävensom sådant periodiskt understöd eller sådan därmed jämförlig periodisk intäkt, varför givaren enligt 22, 25 eller 29 § kommunalskattelagen är berättigad till avdrag.

Preliminär A-skatt skall dock icke erläggas, även om inkomsten är sådan varom ovan förmäles, därest för den skattskyldige skall utfärdas debetsedel å preliminär B-skatt.

Icke heller skall preliminär A-skatt erläggas — oavsett om B-skattedebetsedel utfärdas eller ej — om den skattskyldige väl åtnjuter inkomst av tjänst, men skatteavdrag därå icke skall göras. Fråga är här *dels* om inkomst för vilken enligt uttryckliga författningsbestämmelser preliminär A-skatt icke skall utgå t. ex. folkpension eller periodiskt understöd av benefik natur, *dels* om inkomst varå skatteavdrag ej skall ske på grund av anställningens art, t. ex. inkomst av bisyssla i form av hushållsarbete, eller på grund av det utbetalade beloppets ringa storlek eller det sätt på vilket inkomsten uppbäres, t. ex. inkomst som utgöres enbart av naturaförmåner, *dels ock* om inkomst varå skatteavdrag i och för sig kan verkställas, men allmän dispens meddelas av centrala uppbornds-nämnden eller befrielse från avdrag i det enskilda fallet medgives på grund av särskilda förhållanden, t. ex. därför att ett skatteavdrag skulle medföra särskilt stora olägenheter för arbetsgivaren eller den skattskyldige. I sådana fall skall inkomsten vid uttagandet av preliminär skatt likställas med annan inkomst än av tjänst.

Vid debitering av preliminär skatt utan ledning av preliminär deklaration skall preliminär B-skatt påföras skattskyldig, som icke åtnjuter inkomst av tjänst eller tillfällig förvärvsverksamhet. Sker debiteringen med ledning av preliminär deklaration eller verkställs omdebitering efter jämningsbeslut skall preliminär B-skatt påföras skattskyldig, som icke åtnjuter sådan inkomst av tjänst, för vilken enligt vad ovan anförts preliminär A-skatt skall utgöras.

Ätnjuter den skattskyldige inkomst dels av tjänst och dels av tillfällig förvärvsverksamhet, har den skattskyldige att erlægga allenast preliminär A-skatt, därest tillgång till preliminär deklaration ej finnes och kännedom saknas om att den skattskyldige uppbär annan inkomst av tjänst än sådan, för vilken preliminär A-skatt skall erläggas, eller inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet. Annan inkomst än sådan för vilken A-skatt utgår blir i följd därav icke preliminärbeskattad.

Därest — vid debitering av preliminär skatt utan ledning av preliminär deklaration — den skattskyldige enligt senaste taxering blivit taxerad *dels* för inkomst av tjänst och tillfällig förvärvsverksamhet och *dels* för annan inkomst, bör för den skattskyldige endast utfärdas debetsedel å preliminär A-skatt, om den senare inkomsten uppgår till högst en fjärdedel av den sammanlagda uppskattade inkomsten från olika förvärvskällor. Är inkomsten av andra förvärvskällor än tjänst och tillfällig förvärvsverksamhet större än nyss nämnts, bör den skattskyldige påföras preliminär B-skatt. Sker debiteringen med ledning av avlämnad preliminär deklaration, får frågan huruvida A- eller B-skatt skall påföras bedömas efter jämförelse mellan å ena sidan sådan inkomst av tjänst, varå skatteavdrag kan verkställas, och å andra sidan den skattskyldiges inkomst i övrigt.

Då särskilda förhållanden därtill föranleda må den lokala skattemyndigheten efter ansökan eller av eget initiativ förordna att preliminär B-skatt skall utgå i stället för preliminär A-skatt även om sidoinkomsten understiger ovan angivna del av den sammanlagda uppskattade inkomsten, t. ex. om förmögenhetsskatt ingår i den beräknade slutliga skatten med relativt stort belopp, ehuru förmögenhetens avkastning av någon anledning är låg i förhållande till tjänsteinkomsten. Vidare bör dylikt förordnande komma i fråga beträffande skattskyldiga, vilka normalt med hänsyn till sina förvärvskällor ha att erlægga preliminär B-skatt men för vilka visst år inkomstens fördelning på de olika förvärvskällorna med tillämpning av ovan angivna regel skulle föranleda utfärdande av debetsedel å preliminär A-skatt. Är sidoinkomsten större än en fjärdedel av den sammanlagda uppskattade inkomsten, torde däremot vid ändring av skatteform anledning icke föreligga att utbyta B-skatt mot »vanlig» A-skatt. Skall i sådant fall ändring ske, bör i stället för B-skatten träda A-skatt jämte C-skatt eller A-skatt med förhöjt skatteavdrag.

Beräkning av debiterad preliminär skatt, m. m.

A. Gällande bestämmelser.

Enligt 13 § UF skall preliminär B-skatt beräknas med ledning av antingen den till statlig och kommunal inkomstskatt taxerade inkomst och den beskattningsbara förmögenhet, varom beskattningsnämnd fattat beslut senast den 10 oktober året näst före inkomståret, eller en särskild uppskattning av den skattskyldiges inkomster under inkomståret (preliminär taxering).

Preliminär taxering skall verkställas, om skattskyldig under året näst före inkomståret icke taxerats för inkomst men kan antagas komma att under inkomståret uppbära inkomst varför skattskyldighet föreligger. Preliminär taxering skall vidare verkställas, om det med sannolikhet är att antaga, att vid årlig taxering året näst efter inkomståret till statlig och kommunal inkomstskatt taxerad inkomst kommer att avvika från motsvarande inkomst vid den årliga taxeringen året näst före inkomståret med minst $\frac{1}{5}$ av sistnämnda inkomst, dock minst 600 kr. Även i andra än nämnda fall må preliminär B-skatt beräknas på grundval av preliminär taxering, därest särskilda omständigheter därtill föranleda. Efter det debetsedel å preliminär skatt för inkomståret utfärdats för den skattskyldige må preliminär taxering icke verkställas.

Lokal skattemyndighet skall verkställa beräkning av preliminär B-skatt beträffande skattskyldiga, vilka för inkomståret ha att utgöra sådan skatt i kommun eller kommundel inom myndighetens tjänstgöringsområde. Därvid skola enligt 15 § UF beskattningsbar inkomst och beskattningsbar förmögenhet fastställas i enlighet med bestämmelserna i förordningen om statlig inkomstskatt, kommunalskattelagen samt förordningen om statlig förmögenhetsskatt.

Om så finnes påkallat med hänsyn till det konjunkturläge, som kan antagas komma att råda under inkomståret, äger Kungl. Maj:t enligt 14 § UF förordna att B-skatt, som beräknas med ledning av årlig taxering, skall för riket i dess helhet eller viss del därav eller för vissa kategorier skattskyldiga utgå å allenast viss procentuell del av den beskattningsbara inkomst, som skall ligga till grund för uträkningen av den preliminära skatten.

Preliminär taxering skall enligt 17 § UF åsättas med ledning av preliminär självdeklaration men må även åsättas med stöd av annan uppgift eller upplysning.

Skattskyldig, som har att utgöra preliminär B-skatt, är enligt 18 § UF under vissa förutsättningar pliktig att utan anmaning till vederbörande lokala skattemyndighet avge preliminär självdeklaration. Deklaration skall avlämnas senast den 1 december under året näst före inkomståret eller, om den skattskyldige då icke ägde kännedom om att han kommer att uppbära inkomst, varför skatt-

skyldighet föreligger, senast 14 dagar efter det han vunnit sådan kännedom. Skattskyldig må även i andra fall avge preliminär självdeklaration, därest han så finner erforderligt. Sådan deklaration skall avlämnas senast den 1 december året näst före inkomståret.

Ovan angivna bestämmelser för beräkning av preliminär B-skatt m. m. äga enligt 23 § UF med vissa avvikelser motsvarande tillämpning beträffande preliminär C-skatt.

För äkta makar, av vilka den ene skall utgöra A-skatt och den andre B-skatt eller A-skatt jämte C-skatt, finnas i 3 § UK särskilda föreskrifter meddelade, hur lokal skattemyndighet bör beräkna och debitera den preliminära skatten för makarna.

Tekniska detaljer rörande debitering av preliminär B- och C-skatt behandlas närmare i Kap. IV. De bestämmelser, som reglera skattens förfallotid, skola dock här beröras. Därvidlag gäller f. n. enligt 32 § UF att preliminär B- eller C-skatt skall förfalla till betalning, om skattens belopp uppgår till högst 120 kr., med 20 kr. under den första och envar av de närmast följande uppbördsterminerna till dess hela beloppet sålunda förfallit till betalning, dock att under den första terminen dessutom skall förfalla belopp som vid sådan fördelning icke uppgår till 20 kr., samt om skattens belopp överstiger 120 kr., med lika belopp under envar av uppbördsterminerna, dock att belopp, som skall förfalla under annan termin än den första, skall avrundas till närmast lägre hela antal kronor därvid återstoden skall förfalla under den första terminen.

B. Framförda yrkanden om ändringar, m. m.

Militära skatteanståndskommittén avgav den 25 september 1946 betänkande med förslag till bestämmelser angående anstånd med inbetalning av värnpliktiga påförda utskylder. I betänkandet anförde kommittén bl. a.:¹

Vissa värnpliktiga, inkallade till första tjänstgöring, kunna vara att hänföra till någondera av kategorierna rörelseidkare eller jordbrukare och hava som sådana att utgöra preliminär B-skatt. En sådan värnpliktig torde i åtskilliga fall bliva tvingad att under militärtjänstgöringen inskränka eller till och med nedlägga rörelsen. Den på grund härav minskade inkomsten föranleder i allmänhet, att den värnpliktige begär och erhåller jämkning av den preliminära skatten. Men även efter jämkning kan viss preliminär skatt kvarstå att erlägga, när denna skall utgå å de beräknade skattepliktiga intäkterna under året och — efter avdrag för redan till betalning förfallen skatt — jämnt fördelas å återstående uppbördsterminer under året. Då man torde kunna utgå ifrån att den värnpliktiges ekonomiska ställning avsevärt försämrats under militärtjänstgöringen, kan en sådan skattebetalning för honom bliva mycket betungande.

¹ Prop. nr 372/1946 s. 19.

Kommittén fann skäl föreligga för att skattskyldig i sådant fall erhöle anstånd med erläggande av den preliminära skatten.

I yttrande över betänkandet anförde *centrala uppborðsnämnden* bl. a.¹, att enligt nämndens uppfattning jämkningsförfarandet torde erbjuda större möjligheter att komma till rätta med de värnpliktigas betalningssvårigheter än kommittén antagit. Nämnden ville erinra att om den värnpliktige kunde göra sannolikt, att till följd av militärtjänstgöringen hans inkomst under inkomståret komme att bli lägre än den lokala skattemyndigheten antagit vid utfärdandet av den preliminära debetsedeln, jämkning kunde äga rum enligt 53 § UF. Ett sådant förfarande torde vara användbart jämväl i de fall (jordbrukare och rörelseidkare), som av kommittén särskilt åberopats såsom skäl för anståndets utsträckning till debiterad preliminär skatt. Nämnden ifrågasatte om den av kommittén uttalade meningen, att det skattebelopp, som efter jämkning kvarstode att erlægga, alltid skulle jämnt fördelas å återstående uppborðsterminer under uppborðsåret på enahanda sätt som skulle ske vid debitering av sådan skatt före uppborðsårets ingång, stode i överensstämmelse med principerna för jämkning. Hinder syntes icke böra möta för den lokala skattemyndigheten att verkställa sådan jämkning av den preliminära skatten, att om inkomsten upphörde under viss tid, t. ex. på grund av sjukdom under en å två månader eller såsom i det av kommittén angivna exemplet på grund av militärtjänstgöring under 60 dagar, det på närmast följande uppborðstermin belöpande skattebeloppet avsevärt nedsattes eller helt undanröjdes och att den lägre skatt, som skulle erläggas, fördelades å övriga därefter följande uppborðsterminer.

Även i andra yttranden ifrågasattes, om icke eventuella svårigheter att erlægga debiterad preliminär skatt borde kunna undanröjas genom jämkning av skatten.

I anledning därav framhöll *departementschefen* i det vid prop. nr 372/1946 fogade statsrådsprotokollet (s. 37), att enligt 53 § UF jämkning skulle avse åvägabringande av sådan ändring av preliminär skatt, att denna komme att så nära som möjligt överensstämma med motsvarande slutliga skatt. *Departementschefen* anförde vidare:

Vid sådant förhållande synes jämkningsförfarandet knappast kunna, utan att ändring av förordningen sker, utnyttjas för åstadkommande av en annan fördelning å uppborðsterminerna av det efter jämkningen kvarstående skattebeloppet än som enligt eljest gällande regler skall ske. En dylik författningsändring — som ur vissa synpunkter kan vara önskvärd men som å andra sidan skulle medföra en ökning av skattemyndigheternas arbetsbörda — anser jag mig dock icke böra föreslå på grundval allenast av den nu föreliggande utredningen, utan torde denna fråga lämpligen böra upptagas vid den översyn av uppborðsförordningen, som förutsättes skola komma till stånd sedan det nya uppborðssystemet varit i tillämpning under någon tid. Emellertid bör framhållas, att en dylik författningsändring kommer att aktualisera jämväl frågan om medgivande av rätt för skattskyldig, vars inkomstförhållanden därtill föranleda, att — utan att ned-

¹ Prop. nr 372/1946 s. 26 o. f.

sättning sker av det totala skattebeloppet — erhålla annan fördelning av skattebeloppet å uppördsterminerna än som enligt huvudregeln skall ske.

I åtskilliga av de till uppördssakkunniga inkomna yttrandena över erfarenheterna av det nya uppördssystemet har frågan om beräkning av den preliminära B-skatten berörts. Av de inkomna yttrandena må följande återgivas.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har yttrat:

Enligt nuvarande bestämmelser skall B-skatt — med vissa undantag — debiteras på grundval av under året näst före inkomståret åsatt taxering, därvid för inkomståret gällande procent- och utdebiteringssatser skola tillämpas. Underlaget för debiteringen är sålunda mycket approximativt, varför den preliminära skatten redan med anledning därav endast i undantagsfall kan tänkas nå överensstämmelse med slutliga skatten. Då tvenne å varandra följande års utdebiteringssatser i vanliga fall utvisa endast smärre variationer, torde det ej heller framstå som nödvändigt, att debiteringen sker enligt för inkomståret fastställda procent- och utdebiteringssatser. Länsstyrelsen ifrågasätter om icke B-skatt, utan fördelning å titlar, skulle kunna påföras med det belopp, som debiterats såsom slutlig skatt i debiteringslängden för året näst före inkomståret. Å debetsedeln skulle angivas taxerad och beskattningsbar inkomst med upplysning om att uppgifterna avsåge näst föregående års taxering. Sistnämnda uppgifter tjäna vederbörande till ledning, då en framställning göres om jämkning på grund av ändring i inkomstförhållandena.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har uttalat sig för en sådan författningsändring, att lokal skattemyndighet skulle när helst så ansåges påkallat äga verkställa preliminär taxering utan ansökan av den skattskyldige. Länsstyrelsen har vidare ansett tillräckligt, att B-skatten uträknas på grundval av den sammanräknade nettointkomsten med ledning av tabellerna för preliminär A-skatt eller särskilt för detta ändamål upprättad tabell.

Häradsskrivaren i Allbo fögderi har yttrat, att en begränsning av lokal skattemyndighets skyldighet att debitera preliminär B-skatt syntes önskvärd beträffande skattskyldig, som hade att utgöra kommunal inkomstskatt i annan kommun än den, där han vore mantalsskriven. De inkomster som en person åtnjöte i annan kommun, t. ex. på grund av fastighetsinnehav, vore vanligen från år till år högst varierande och ofta även svåra att beräkna genom preliminär deklARATION. Enligt nuvarande bestämmelser komme B-skatt vanligen att påföras redan vid en taxering till kommunal inkomstskatt av endast cirka 200 kr. Det kunde ifrågasättas, om skyldighet att utfärda debetsedel å sådan skatt borde föreligga vid lägre taxerad eller i preliminär deklARATION angiven inkomst än 500, eventuellt 1 000 kr.

Ett liknande spörsmål har berörts i en till de sakkunniga överlämnad skrivelse från *Skofabriksaktiebolaget Oscaria, Örebro*. Bolaget, som driver rörelse i ett stort antal kommuner, har ifrågasatt huruvida icke frågan om preliminär skatt för rörelseidkare, i vart fall för aktiebolags och ekonomiska föreningars vidkommande, skulle kunna erhålla en annan lösning än för närvarande. Med

nu gällande bestämmelser inträffade det ofta, att tre deklARATIONER finge avgivas i de olika kommunerna, först en preliminär deklARATION året före inkomståret, sedan en deklARATION för jämkning under inkomståret, om prognoserna bedömts felaktigt, och slutligen den definitiva deklARATIONEN året efter inkomståret. För bolagets del skulle det innebära en lättnad, om preliminärskatten finge inbetalas enbart i Örebro, enär enligt mellankommunala prövningsnämndens fördelning av inkomsterna större delen av dessa hänfördes till Örebro. Givetvis skulle därvid den totala preliminära skatten icke bli mindre, men bolaget skulle slippa en mängd debetsedlar på jämförelsevis små belopp, som nu måste betalas inom olika kommuner.

Bestämmelsen, att preliminär taxering icke må verkställas efter det debetsedel å preliminär skatt för inkomståret utfärdats för den skattskyldige, har föranlett erinran i ett par yttranden. *Länsstyrelsen i Uppsala län* har sålunda ansett ett förtydligande erforderligt med hänsyn till jämningsbestämmelserna, medan *länsstyrelsen i Malmöhus län* under åberopande av ett utlåtande av kronokamreraren i Hälsingborg föreslagit, att ifrågavarande bestämmelse skall utgå. Kronokamreraren har framhållit, att det synnerligen ofta förekomme, att jämkning begärdes av preliminär B-skatt eller att debetsedel å sådan skatt utfärdades för skattskyldig, som tidigare under inkomståret erlagt preliminär A-skatt. I sådana fall vore det ofrånkomligt att verkställa preliminär taxering.

Föreningen Sveriges kronokamrerare har uttalat, att lokal skattemyndighet borde erhålla uttrycklig befogenhet att åsätta skattskyldig preliminär taxering efter skön.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har yttrat:

Skyldigheten att under de i uppbördsförordningen angivna förutsättningarna avlämna preliminär självdeklARATION fullgöres i synnerligen ringa utsträckning och huvudsakligast i sådana fall, där den preliminära självdeklARATIONEN föranleder skattesänkning.

Så länge konjunkturerna icke äro vikande utan snarare stigande innebär underlåtenhet att avlämna preliminär självdeklARATION, att självständiga jordbrukare, rörelseidkare och jämförliga skattskyldiga i påfallande stor utsträckning erlagga för låg preliminär skatt. Då kravet på rättvisa och likformighet mellan olika inkomsttagare bör upprätthållas även vid uttagandet av preliminär skatt, synas åtgärder böra vidtagas för att råda bot på här påtalade missförhållanden. Härvid bör måhända steget tagas fullt ut och obligatorisk skyldighet att avlämna preliminär självdeklARATION införas för alla skattskyldiga, vilkas huvudsakliga inkomst härflyter från annan förvärvskälla än tjänst eller arbetsanställning. Mot obligatorisk deklARATIONsplikt har tidigare anförts, att förfarandet kunde medföra frestelse för de skattskyldiga att uppge för låga inkomstbelopp vid den preliminära taxeringen och en därav följande obenägenhet att i självdeklARATIONEN för den årliga taxeringen rätta till eventuella felaktigheter. Med den allt större effektivitet, som kännetecknar den nuvarande taxeringsorganisationen, synas dessa farhågor icke böra tillmätas avgörande betydelse. Däremot skulle obligatorisk deklARATIONsplikt för preliminär taxering medföra avsevärt ökad arbetsbelastning för de lokala skattemyndigheterna. Denna ökning skulle emellertid till någon del uppvägas av minskat antal jämkningar och nedbringa de skattskyldigas besök hos de lokala skattemyndigheterna.

C. Uppbördssakkunnigas förslag.

Debiteringen av preliminär B-skatt bygger normalt på de inkomster, som den skattskyldige haft under andra året före inkomståret, med beaktande av bl. a. de ändringar i mantalsskrivnings- och familjeförhållandena, som kunna inverka på ortsavdragets storlek. I den preliminära skatten ingående statlig inkomstskatt och kommunal inkomstskatt samt i förekommande fall pensionsavgift och statlig förmögenhetsskatt uträknas var för sig. Den så beräknade skatten överensstämmer givetvis sällan med motsvarande slutliga skatt. Arbetet med detaljuträkning av den preliminära B-skatten är därför knappast motiverat ens vid ändringar i den kommunala utdebiteringen eller i det procenttal, som ligger till grund för beräkning av den statliga inkomstskatten; man synes med fog kunna ifrågasätta, om icke detta arbete bör kunna ersättas av ett förenklat tillvägagångssätt. Om B-skatten i stället debiteras med samma belopp som den slutliga skatt, vilken senast påförts den skattskyldige, bör i stort sett ett lika gott resultat ernås. Eftersom det här är fråga om ett mycket schematiskt tillvägagångssätt, synes man kunna bortse ifrån att i de fall, där i den slutliga skatten ingår olycksfallsförsäkringsavgift, även den preliminära skatten till synes kommer att omfatta dylik avgift. Till ledning för den skattskyldige bör å debetsedeln angivas, att den påförda preliminära skatten är densamma som senaste slutliga skatt. Å debetsedeln för sistnämnda skatt finnas nämligen alla uppgifter om huru skattebeloppet beräknats. Omlägges B-skattedebiteringen på angivet sätt vinnes — utan några egentliga nackdelar för de skattskyldiga eller det allmänna — en väsentlig arbetslättnad för de lokala skattemyndigheterna.

Debiteras den preliminära B-skatten med samma belopp som senaste slutliga skatt, kommer den skattskyldige att automatiskt få åtnjuta det särskilda avdrag för nedsatt skatteförmåga, som kan ha beviljats vid den senast verkställda årliga taxeringen. Detta kan i och för sig icke anses fullt tillfredsställande särskilt i sådana fall där det extra avdraget medgivits på grund av existensminimum. Praktiska skäl torde dock tala för att man jämväl i dessa fall debiterar B-skatten efter huvudregeln, d. v. s. med ett belopp motsvarande senaste slutliga skatt. Detta får icke anses innebära att den lokala skattemyndigheten prövat frågan, om extra avdrag bör beviljas. Såvida icke särskilt jämningsbeslut meddelas, blir nämnda fråga icke aktuell förrän vid den årliga taxeringen året efter inkomståret.

Efter ansökan bör B-skatten jämkas om t. ex. den skattskyldige på grund av ändrat civilstånd är berättigad till annat ortsavdrag än vid senast verkställda taxering. Vid jämkningen bör skatten uträknas med ledning av de taxerade inkomsterna vid nämnda taxering, såvida icke preliminär taxering ägt rum. Jämkning med omdebitering av skatten bör vidare äga rum, om den skattskyldige anmäler, att han icke vidare har att erlægga folkpensionsavgift eller

att den preliminära skatten bör minskas med ett belopp motsvarande i den slutliga skatten ingående olycksfallsförsäkringsavgift. Den lokala skattemyndigheten bör vara oförhindrad vidtaga ändring av B-skatten av nu angivna orsaker utan ansökan av den skattskyldige. Man torde emellertid kunna förut-sätta, att sådana ändringsbeslut komma att meddelas endast i undantagsfall.

Beträffande preliminär B-skatt, som beräknas med ledning av årlig taxering, ifrågasatte 1944 års uppborädsberedning (SOU 1945: 27 s. 224), om icke vid allmänt stigande inkomster den uträknade beskattningsbara inkomsten borde procentuellt höjas, innan den lades till grund för skatteuträkningen. Uppborädsberedningen fann emellertid detta icke tillrädligt, enär en dylik generell förhöjning av den eljest utgående skatten kunde befaras i ett stort antal fall föranleda jämkning i skatten eller restitution av viss del därav.

Frågan har emellertid på nytt blivit aktuell genom den allmänna inkomstökningen de senaste åren, som medfört att rörelseidkare och jordbrukare i regel genomsnittligt erlagt en alltför låg preliminär skatt, därför att varje år inkomsterna två år tidigare legat till grund för skatteuträkningen. För löntagarna har däremot automatiskt uttagits den högre preliminära skatt, som motsvarar de höjda lönerna. Den skillnad i skatteuttag mellan å ena sidan löntagarna och å andra sidan företagarna, som sålunda varit för handen, har från flera håll påtalats. För att åvågabringa ett likformigare skatteuttag mellan de båda grupperna har ifrågasatts, huruvida icke — därest företagarnas inkomster kunna antagas genomsnittligt bli avsevärt högre under inkomståret än två år dessförinnan — sådan preliminär B-skatt, som ej skall beräknas med ledning av preliminär taxering, borde genomgående höjas.

Frågan har berörts i det avsnitt av prop. nr 203/1951, som avser förslaget om införande av bestämmelser om ränta å kvarstående skatt. Departementschefen har därvid bl. a. framhållit, att det borde ankomma på uppboräds-sakkunniga att närmare överväga frågan, om UF på denna punkt borde ändras så, att Kungl. Maj:t erhöile fullmakt att fatta beslut om generell höjning av B-skatten.

Enligt den finska lagen om förskottsuppbörd äger finansministeriet rätt förordna, att inkomst, som skall utgöra grund för beräkning av förskott å skatt (motsvarande den svenska B-skatten), i hela riket eller i vissa delar därav skall höjas eller nedsättas med visst belopp, då det till följd av konjunkturväxlingar eller fluktuationer i penningens värde eller av andra dylika orsaker bör anses att beskattningsbar inkomst av fastighet, näring, rörelse m. m. i allmänhet stigit över eller sjunkit under vad de vid senast verkställda beskattning eller taxering varit.

Liknande stadgande återfinnes i en i Norge innevarande år framlagd proposition med förslag till uppborädsförfattning enligt källskattesystemet.

De innevarande år beslutade bestämmelserna om ränta å kvarstående skatt kunna antagas åstadkomma en viss förbättring av källskatteuppboräden även

i en sådan situation, varom nu är fråga. Emellertid skall ränta icke påföras om den kvarstående skatten icke uppgår till minst 1 000 kr. Eftersom det stora flertalet skattskyldiga icke uppnår så hög inkomst, att med denna begränsning någon risk för räntepåföring behöver uppkomma, kommer räntan icke att utgöra någon sporre för denna grupp skattskyldiga att söka undvika kvarstående skatt. Om man verkligen vid en avsevärd inkomststegring vill åvägabringa en bättre uppörd av preliminär skatt bland ifrågavarande grupper av skattskyldiga synes ofrånkomligt, att beslut om en generell höjning av B-skatten fattas.

De uppördssakkunniga finna emellertid icke nödvändigt, att bestämmelser härom intagas i UF. Sannolikt måste, innan ett dylikt beslut fattas, ett flertal olika omständigheter tagas i beaktande. Det synes icke lämpligt att i förväg reglera förfarandet i den angivna situationen.

Någon anledning att utesluta den hittillsvarande bestämmelsen i 14 § UF synes däremot icke föreligga. Med hänsyn till den statliga inkomstskattens progressivitet borde därvid rätteligen såsom f. n. den procentuella sänkningen hänföra sig till inkomsten. Utgående ifrån att de högre inkomstagarna vid ett konjunkturläge som överlag medför minskade inkomster allmänt inkomma med preliminär deklaration ha de sakkunniga dock ansett sig kunna föreslå att — i överensstämmelse med de föreslagna nya reglerna hur B-skatten skall beräknas — B-skatten i angivna fall skall nedsättas med viss procent av den slutliga skatt som senast påförts.

Har skattskyldig, som bör erlägga preliminär B-skatt, flyttat mellan kommuner, belägna inom olika lokala skattemyndigheters förvaltningsområden, skall enligt 7 § UK den lokala skattemyndighet, från vars distrikt utflyttningen skett, uppräta utdrag ur senaste taxeringslängder rörande den skattskyldiges taxering för inkomst och förmögenhet. Dessa utdrag skola tillställas den lokala skattemyndighet, som har att utfärda debetsedel å preliminär skatt för inkomståret.

Skattskyldig, som tidigare haft preliminär B-skatt, kan efter flyttningen finnas böra erlägga preliminär A-skatt eller vice versa. Även om skattskyldig, som förut erlagt preliminär B-skatt, också i fortsättningen bör erlägga sådan skatt, bli hans inkomster i allmänhet andra än vad den senast verkställda taxeringen visar. Kännedom om den senaste taxeringen saknar i dylika fall större värde. Förenämnda underrättelseförfarande torde därför utan olägenhet kunna upphöra.

Med ledning av uppgifterna till mantalsskrivningen bör den lokala skattemyndigheten i regel kunna avgöra om en inflyttad skattskyldig för inkomståret bör påföras preliminär A-skatt eller B-skatt. Avskaffas underrättelseförfarandet, uppkommer frågan, hur myndigheten skall kunna beräkna B-skatt, när sådan

skatt skall påföras. Då myndigheten saknar uppgift om senast verkställda årliga taxering, kan myndigheten icke bedöma, om den skattskyldige är pliktig att utan anmaning avgiva preliminär självdeklaration. Nuvarande deklarationsplikt avser ej detta fall. En utväg vore att föreskriva deklarationsplikt för alla skattskyldiga, som flyttat mellan olika lokala skattemyndigheters tjänstgöringsområden och som för inkomståret skola erlægga preliminär B-skatt. Skatten skulle sålunda alltid uträknas med ledning av preliminär taxering. Att införa deklarationsskyldighet för specialfall måste emellertid anses mindre lämpligt. Skyldigheten skulle sannolikt ofta komma att förbises. Det torde också vara tillräckligt, om lokal skattemyndighet berättigas att infordra deklaration där så erfordras. Såväl häremot som mot en ökad deklarationsplikt skulle kunna invändas, att de skattskyldiga icke böra besvärans i onödan. De för skattepåföringen erforderliga uppgifterna skulle lika väl kunna inhämtas från den lokala skattemyndighet, som debiterat den skattskyldiges sista slutliga skatt. Emellertid förbises då, att inkomsterna för dessa skattskyldiga vanligen ändras vid flyttning. I regel torde det vara till fördel för den skattskyldige, att den preliminära skatten uträknas på grundval av hans egen beräkning av inkomsterna under inkomståret. Motsvarande bör gälla vid flyttning mellan kommuner inom samma lokala skattemyndighets tjänstgöringsområde.

Uppbördssakkunniga förorda därför, att den preliminära B-skatten alltid bör beräknas med ledning av preliminär taxering, då senaste slutliga skatt påförts i annan kommun än den där B-skatten skall debiteras samt att den lokala skattemyndigheten i sådant fall skall äga infordra preliminär självdeklaration från den skattskyldige.

I övrigt böra bestämmelserna om de fall, då preliminär taxering skall ske, bibehållas oförändrade.

Enligt dessa bestämmelser må, om särskilda omständigheter därtill föranleda, preliminär taxering verkställas även om inkomstförändringarna icke uppgå till minst 1/5 av inkomsten enligt den senaste taxeringen och minst 600 kr. Enligt de sakkunnigas mening böra sådana omständigheter anses föreligga, då fråga är t. ex. om ömmande omständigheter eller om en betydande skillnad mellan preliminär och påräknelig slutlig skatt. En liberal tillämpning av regeln är att förorda, särskilt då preliminär taxering påkallas av den skattskyldige.

I 13 § sista stycket UF stadgas att preliminär taxering icke må verkställas efter det debetsedel å preliminär skatt för inkomståret utfärdats. Denna bestämmelse bör utgå.

Till klargörande av begreppet preliminär taxering få de sakkunniga anföra följande.

Den preliminära B-skatten skall enligt de sakkunnigas förslag normalt påföras

med samma belopp som den senaste slutliga skatten. I de fall där det finnes anledning att till grund för debiteringen lägga annan inkomst än den, varå nämnda slutliga skatt utgått, förekommer preliminär taxering och den preliminära B-skatten uträknas på den sålunda fastställda inkomsten. Under inkomst-året kan behov föreligga att få den preliminära B-skatten ändrad. Sådan ändring sker genom jämkning i olika former. Vid jämkning kan inträffa, att debiteringsförrättaren till grund för skattens uträknande måste lägga andra inkomst-belopp eller avdrag än som tidigare använts. Härvid måste ofta förfaras på samma sätt som vid preliminär taxering, d. v. s. man måste räkna fram den beskattningsbara inkomst, varå skatten skall utgå.

Den preliminära taxeringen föregår sålunda utfärdandet av den första debetsedeln för inkomståret. En därefter vidtagen ändring av skatten betecknas som jämkning men här kan det vara nödvändigt, att ett arbetsmoment, som liknar den preliminära taxeringen, föregår jämningsbeslutet.

Efter preliminär taxering bör den preliminära B-skatten uträknas på samma sätt som nu. Det skulle visserligen kunna ifrågasättas, att skatten finge uträknas mera schematiskt även i sådant fall. Den preliminära taxeringen skulle eventuellt kunna utmynna allenast i ett fastställande av den behållna inkomsten, varefter skatten beräknas med ledning av de vanliga skattetabellerna eller efter skattetabeller med skatten uträknad per år. Om emellertid en verklig preliminär taxering sker, synes det merarbete, som ligger i en specifik skatteuträkning, vara av relativt ringa omfattning. Härtill kommer, att någon hänsyn icke skulle komma att tagas till förmögenhetsskatten, om icke en verklig debitering sker. Förmögenhetsskatten finge i alla fall uträknas särskilt för sig. De sakkunniga förorda därför, att vid preliminär taxering beskattningsbar inkomst och beskattningsbar förmögenhet skola såsom f. n. fastställas i enlighet med bestämmelserna i förordningen om statlig inkomstskatt, kommunalskattelagen samt förordningen om statlig förmögenhetsskatt samt att skatten därefter skall uträknas efter samma grunder, som skola tillämpas vid debitering av slutlig skatt. Däri ligger även, att lokal skattemyndighet skall pröva om den skattskyldige skall erhålla särskilt avdrag för nedsatt skatteförmåga.

Emot föreskrifterna i 3 § UK angående de fall, då av äkta makar den ene skall utgöra A-skatt och den andre B-skatt eller A-skatt jämte C-skatt, har anförts, att desamma icke äro ägnade att befrämja en god överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt. Dessa anvisningar, som icke äro tvingande, innehålla endast en hjälpregel, avsedd att underlätta myndigheternas arbete. Myndigheterna äro därför oförhindrade att — med beaktande av huvudregeln, att den preliminära skatten skall så nära som möjligt överensstämma med den slutliga — fastställa andra grunder efter vilka den preliminära skatten skall beräknas.

Skattelagarnas bestämmelser om beskattningsort äga tillämpning även beträffande preliminärskatten. Debetsedel å A-skatt och C-skatt skall utfärdas i hemortskommunen för inkomståret eller, om den skattskyldige saknar hemortskommun, i Stockholm. Preliminär B-skatt skall påföras — förutom i hemortskommunen eller, om hemortskommun saknas, i Stockholm — i varje annan kommun, där den skattskyldige kan beräknas för nämnda år bli taxerad till kommunal inkomstskatt.

Skattskyldiga, som driva samma rörelse i flera kommuner, ha uttalat önskemål om att den lokala skattemyndigheten i hemortskommunen skulle debitera och å en enda debetsedel påföra den skattskyldige all preliminär skatt, som denne hade att erlægga under inkomståret, varefter denna preliminära skatt skulle avräknas på den slutliga skatten inom de olika kommunerna. Såsom framgår av ovan återgivna skrivelse från Skofabriksaktiebolaget Oscaria i Örebro, åsamkar nuvarande system skattskyldiga med inkomst i flera kommuner åtskilligt arbete i sådana fall, där preliminär deklaration finnes böra avgivas för preliminär taxering eller jämkning. Härtill kommer den olägenhet som ligger i att dessa skattskyldiga ofta skola handskas med ett stort antal debetsedlar å preliminär skatt. De sakkunniga förbise icke, att en del besvär sålunda kan uppkomma. Skulle emellertid all preliminär skatt få inbetalas i allenast en kommun, måste särskilda åtgärder vidtagas av de skattskyldiga och myndigheterna för avräkning av nämnda skatt mot den slutliga skatten i de olika kommunerna, vilka åtgärder förorsaka minst lika mycket besvär som det nuvarande systemet. De sakkunniga, som icke ha anledning ifrågasätta ändring av de gällande beskattningsreglerna, kunna icke förorda ändrade bestämmelser i förevarande avseende.

Önskemål har vidare framförts om en begränsning av skyldigheten att erlægga preliminär skatt för inkomst, som skattskyldig haft i annan kommun än den där han är mantalsskriven. Därvid har ifrågasatts, om icke gränsen för denna skyldighet kunde sättas vid en inkomst å 500—1 000 kr. Detta skulle emellertid strida mot principen, att den preliminära skatten skall så nära som möjligt överensstämma med den slutliga och kan därför icke förordas. En viss begränsning i skattskyldigheten uppkommer dock genom bestämmelsen att preliminär skatt understigande f. n. 20 kr. och enligt de sakkunnigas förslag (se Kap. IV) 30 kr. ej skall påföras.

Sådana skattskyldiga, som skola erlægga preliminär B-skatt, kunna i allmänhet icke i förväg med säkerhet beräkna sina inkomster. Den nu gällande skyldigheten att utan anmaning avgiva preliminär självdeklaration bör därför icke utvidgas. En skärpning skulle med största sannolikhet bli utan effekt.

Däremot bör lokal skattemyndighet erhålla ökade möjligheter att infordra preliminär självdeklaration. För närvarande är anmaningsrätten begränsad till sådana fall, då den skattskyldige försummat att fullgöra sin deklara-

plikt. I de flesta fall torde det vara omöjligt för myndigheterna att avgöra, om sådan skyldighet varit för handen. Anmaningsrätt bör därför föreligga så snart myndigheten anser sig ha anledning antaga, att den skattskyldige varit pliktig att utan anmaning avgiva deklaration.

Vidare bör, såsom tidigare anförts, lokal skattemyndighet äga infordra preliminär självdeklaration från sådan skattskyldig, som skall erlægga preliminär B-skatt men påförts senaste slutliga skatt i annan kommun. Lokal skattemyndighets rätt att infordra preliminär självdeklaration i jämkningsärenden behandlas i Kap. VI.

Det har framhållits, att lokal skattemyndighet borde erhålla uttrycklig befogenhet att åsätta preliminär taxering efter skön. Sådan befogenhet finnes redan nu, då den skattskyldige försummat att förebringa erforderlig utredning. Skönstaxering bör emellertid endast åsättas i undantagsfall och med största försiktighet, så att icke för hög preliminär skatt uttages. Är avgiven deklaration ofullständig, bör möjlighet alltid beredas den skattskyldige att komplettera deklarationen, innan skönstaxering tillgripes.

Enligt de sakkunnigas förslag skola preliminär A-skatt och preliminär B-skatt vara de normala skatteformerna. Såväl i samband med utfärdande av debetsedel som därefter skall dock ettvarvt av dessa skatteslag kunna genom jämkning utbytas mot preliminär A- och C-skatt eller mot preliminär A-skatt med förhöjt skatteavdrag. Den preliminära C-skatten skall därvid utgå för alla sådana inkomster, för vilka preliminär A-skatt ej erlägges, eller om C-skatten påföres utan tillgång till preliminär deklaration, för annan inkomst än av tjänst och tillfällig förvärvsverksamhet. För påförande av C-skatt skall icke krävas, att de inkomster för vilka sådan skatt skall utgå, skall utgöra en viss minsta del av den skattskyldiges sammanlagda inkomst.

Den preliminära C-skatten bör i första hand debiteras med ett belopp motsvarande den senast påförda slutliga skatten minskad med den A-skatt, som den skattskyldige kan beräknas få erlægga under inkomståret. A-skatten kan uträknas med ledning av skattetabellerna.

Beräknas inkomsterna under inkomståret komma att avvika från de inkomster, varå den senaste slutliga skatten utgått, bör efter ansökan därom eller efter den lokala skattemyndighetens prövning C-skatten debiteras med skillnaden mellan den påräkneliga slutliga skatten å inkomsterna under inkomståret, inkl. ev. förmögenhetsskatt, och det belopp, som den skattskyldige kan antagas komma att erlægga i form av A-skatt. Därvid måste taxerade och beskattningsbara inkomster beräknas. A-skatten kan uträknas efter skattetabellerna.

Enär preliminär C-skatt är en subsidiär skatteform, som skall tillämpas allenast efter särskilt beslut, bör den skattskyldige endast efter anmaning vara pliktig att avgiva preliminär självdeklaration till ledning för påförande av

sådan skatt. Lokal skattemyndighet bör äga infordra sådan deklaration i alla de fall, där myndigheten finner antagligt, att C-skatt bör utgå och där deklaration erfordras för skattens uträkning. Behov av deklaration föreligger icke, om skatten skall debiteras med ledning av senaste slutliga skatt. Skulle så visa sig nödvändigt för skatteuträkningen i sistnämnda fall, bör den lokala skattemyndigheten kunna begära uppgift från den skattskyldige om storleken å de inkomster, varå skatteavdrag för preliminär A-skatt skall verkställas.

För närvarande skall B-skatten och C-skatten förfalla till betalning med lika belopp å uppbördsterminerna med den justering som erfordras för att erhålla hela krontal för varje termin.

Vid upprepade tillfällen ha önskemål om en smidigare skatteinbetalning framförts av skattskyldiga, främst av sådana som uppbära sina inkomster oregelbundet eller företrädesvis under viss del av året. De sakkunniga finna skäligt att dessa önskemål beaktas och förorda därför att debiterad preliminär skatt skall kunna förfalla till betalning vid allenast viss eller vissa terminer med överhoppande av de andra terminerna. För att sådan ojämn fördelning av skatteinbetalningarna skall medgivas, torde som regel framställning från den skattskyldige böra förutsättas men lokal skattemyndighet bör även av eget initiativ kunna bestämma att viss eller vissa terminer skola överhoppas, om så tillämpats under året före inkomståret. De skattskyldiga böra icke ha ovillkorlig rätt att få skatten uppdelad efter egen önskan. Avvikelserna från huvudregeln måste motiveras av den skattskyldiges inkomstförhållanden och bli beroende av den lokala skattemyndighetens prövning från fall till fall. Det är tydligt, att en viss försiktighet måste iakttagas. Annars kan man befara, att myndigheterna bli överhopade med dylika framställningar och att sådana göras utan att annat motiv föreligger än en önskan att få skjuta på skattebetalningen. Det må framhållas, att de sakkunniga redan i sitt förra betänkande föreslogo vissa åtgärder för att underlätta förskottsinsbetalning av skatt och för att möjliggöra för den skattskyldige att inbetala preliminär skatt med annat belopp än som förfaller till betalning under uppbördstermin. För skattskyldiga som uppbära huvuddelen av sina inkomster under första delen av året torde därför i allmänhet icke föreligga behov av särskild fördelning av skatten på de olika terminerna.

Det har också ifrågasatts, att den debiterade preliminära skatten skulle kunna förfalla med olika belopp under de olika terminerna. Av arbetstekniska skäl är emellertid en sådan ordning svår att genomföra. Redan i sitt förra betänkande föreslogo de sakkunniga för att underlätta skatteinbetalningen, att det beträffande debiterad preliminär skatt skulle ankomma på den skattskyldige att å skatteanvisningarna själv ange det belopp, som skulle inbetalas. Förslaget återkommer i förevarande betänkande (se Kap. X). För det av postverkets skatteavdelningar utförda bokföringsarbetet med avstämning av den influtna

skatten mot den debiterade är det emellertid i så fall till stor fördel, att skatten förfaller med lika belopp under de återstående uppbördsterminerna då skatten skall betalas. Olika belopp böra därför icke komma i fråga. Jämkningsbehovet bör för övrigt på denna punkt anses tillgodosett, om skatten får fördelas på allenast vissa av uppbördsterminerna.

Debitering av olika slags skatt; utfärdande av debetsedlar av olika slag.

A. Inledning.

I detta kapitel behandlas i huvudsak tekniska detaljer rörande debitering av olika slag av skatt samt upprättande och utsändande av debetsedlar. I nästföljande kapitel upptagas till behandling frågor om debitering av skatt med uteslutande av öretal.

Frågor som beröra antalet uppbördsterminer och tiderna för desamma behandlas i kapitlet om uppbörd och redovisning av skatt (Kap. X).

B. För olika skatteslag gemensamma frågor.

1. Vissa begreppsbestämningar.

I 2 § 2 mom. UF stadgas, att med *slutlig skatt* förstås utskylder, vilka debiteras på grund av sådan taxering till statlig inkomstskatt, statlig förmögenhets-skatt, utskiftnings-skatt, ersättningsskatt och kommunal inkomstskatt, varom beskattningsnämnd fattat beslut senast den 10 oktober under taxeringsåret, skogsvårdsavgifter och andra utskylder, vilka debiteras på grund av sådan taxering av fastighet, varom beslut fattats av taxeringsnämnd eller fastighetsprövningsnämnd, ävensom andra i 1 § UF omförmälda avgifter och annuiteter, vilka debiteras i sammanhang med nämnda utskylder.

Nämnda avgifter och annuiteter utgöras av folkpensionsavgifter, olycksfallsförsäkringsavgifter samt annuiteter å avdikningslån och å förskott för avlösnings av frälseräntor.

Med *kvarstående skatt* förstås skatt, som återstår att erlagga, sedan preliminär skatt avräknats från slutlig skatt.

Med *tillkommande skatt* slutligen förstås dels fastighetsskatt och skogsvårdsavgifter, som debiteras på grund av sådant beslut rörande taxering, vilket fattats av prövningsnämnd eller av kammarrätten eller av Kungl. Maj:t, dels annan skatt än fastighetsskatt och skogsvårdsavgifter, som debiteras på grund av sådant beslut rörande taxering, vilket fattats av prövningsnämnd senare än den 10 oktober under taxeringsåret eller av kammarrätten eller av Kungl. Maj:t, dels skatt, som påföres på grund av eftertaxering, dels ock skatt, som skall erläggas på grund av sådant beslut rörande ändrad debitering av kvarstående skatt, vilket fattats av lokal skattemyndighet eller länsstyrelse efter utgången av den första av de uppbördsterminer, varunder den kvarstående skatten skall erläggas, eller av kammarrätten eller av Kungl. Maj:t.

Har skattskyldig å debetsedel å slutlig skatt gottskrivits preliminär skatt med för högt belopp, kan enligt centrala uppborðsnämnden (meddelande nr 6/1950) rättelse ske genom att den skattskyldige påføres tillkommande skatt för det felande beloppet.

Debitering och uppborð av slutlig skatt sker i särskild ordning beträffande fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter och ovannämnda annuiteter, å ena sidan, och annan slutlig skatt, å den andra.

Avräkning av preliminär skatt sker endast å annan slutlig skatt än fastighets-skatt, skogsvårdsavgifter och nämnda annuiteter; dessa skatter erläggas icke preliminärt.

Det förhållandet att begreppet slutlig skatt utgör en gemensam beteckning å två olika huvudgrupper av skatt, för vilka debitering och uppborð ske efter olika linjer, medför att författningstexter och framställningar bli tyngande och i viss mån också svåröverskådliga. Det är därför önskvärt att i detta avseende söka åstadkomma ändrad terminologi. Slutlig skatt bör omfatta allenast sådana skatter och avgifter, varifrån den preliminära skatten skall avräknas, d. v. s. statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt och kommunal inkomstskatt samt pensionsavgifter, ävensom andra skatter och avgifter, som debiteras samtidigt med de nu nämnda, d. v. s. för närvarande utskiftningskatt och ersättningskatt samt olycksfallsförsäkringsavgifter. Detta synes även befogat rent språkligt sett. För fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter och ovannämnda annuiteter borde i stället skapas en annan, för dessa tre slag av skatter m. m. gemensam beteckning. Därvidlag vore beteckningen »fastighetsskatt» tänkbar. Denna beteckning återfinnes emellertid redan i kommunalskattelagen och avser där den del av den allmänna kommunalskatten, som uttages efter fastigheternas taxeringsvärden. Invändningar kunna icke utan fog riktas emot att i UF använda samma beteckning som i kommunalskattelagen men där låta beteckningen få ett vidare innehåll. Beteckningen »skatt å fastighet» företer sådan likhet med begreppet fastighetsskatt att liknande invändning kan riktas mot densamma. Icke heller synes ett uttryck som t. ex. fastighetsutskylder böra komma i fråga. Annan möjlighet synes icke stå till buds än att, såvitt gäller fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter och ovannämnda annuiteter, även i fortsättningen begagna samma skrivsätt som hittills. I sammanhang där tvekan icke kan råda om innebörden, dock icke i författningstext, torde emellertid — i stället för den fullständiga uppräkningsnamn — uttrycket »fastighetsskatt m. m.» kunna användas, t. ex. debitering av fastighetsskatt m. m. eller utfärdande av debetsedel å fastighetsskatt m. m.

Definitionen i UF å slutlig skatt och å fastighetsskatt m. m. synes vidare böra i viss mån ändras för att klarlägga förhållandet till begreppet tillkommande skatt.

Skillnaden mellan slutlig och kvarstående skatt samt fastighetsskatt m. m., å ena sidan, och tillkommande skatt, å den andra, är huvudsakligen av teknisk art. Om efter det debetsedlarna å slutlig och kvarstående skatt, resp. å fastighetsskatt m. m. utsänts till de skattskyldiga, skattskyldig på grund av beslut i taxerings- eller debiteringsmål befinnes skola erlägga ytterligare skatt, har det ansetts lämpligt att uppbära denna tilläggsskatt i särskild ordning och giva den särskild beteckning. Huruvida skatten skall uppbäras i den ena eller andra formen har i UF gjorts beroende av när det beslut meddelats, som skall ligga till grund för debiteringen.

Beträffande den slutliga och kvarstående skatten är i detta avseende den 10 oktober under taxeringsåret den avgörande tidpunkten. Debitering av ytterligare skatt på grund av senare meddelade beslut skall ske i form av tillkommande skatt. Emellertid meddelas åtskilliga av dessa senare beslut i så god tid före den första uppbördsterminen för kvarstående skatt, att den redan verkställda debiteringen mycket väl skulle kunna rättas och ny debetsedel å slutlig och kvarstående skatt kunna utfärdas, innan skatten förfaller till betalning. I och för sig vore det därför tänkbart att begränsa den tillkommande skatten till sådan ytterligare skatt, varå debetsedel icke hinner utfärdas före första uppbördsterminen för kvarstående skatt. Utfärdande av ny debetsedel å högre belopp torde dock — för undvikande av felaktiga skatteinbetalningar — förutsätta, att den tidigare utfärdade debetsedeln återlämnas till den lokala skattemyndigheten. Någon säkerhet för att så sker föreligger emellertid ej. Därest omdebiteringen avsåge en arbetstagare, vilken hade att vidkännas avdrag å lönen för skatten, skulle förhöjd skatt kunna medföra vissa svårigheter att genom skatteavdrag under återstående avlöningstillfällen före uppbördsterminen få kvarskatten täckt. Med hänsyn härtill synes det vara att föredraga att vid höjning av skatten sedan debetsedel utfärdats låta tilläggsskatten uttagas i form av tillkommande skatt. Däremot bör hinder icke möta att utsträcka tiden för beaktande av beslut i taxerings- och debiteringsmål till efter den 10 oktober. Dylika beslut böra beaktas så nära som möjligt intill den tidpunkt då debetsedlarna å slutlig och kvarstående skatt skola sändas ut till de skattskyldiga.

Med *slutlig skatt* bör sålunda förstås statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningsskatt, ersättningsskatt och kommunal inkomstskatt ävensom folkpensionsavgifter och olycksfallsförsäkringsavgifter, som debiterats inom sådan tid, att debiteringen kan beaktas vid utfärdandet av den debetsedel å skatten som f. n. skall utsändas till den skattskyldige senast den 10 december under taxeringsåret. I sådant hänseende synes lämpligt att föreskriva att hänsyn skall tagas till beslut, som beskattningsnämnd fattat så tidigt under taxeringsåret att meddelande om beslutet kommit den lokala skattemyndigheten tillhanda senast den 20 november samma år.

Med *kvarstående skatt* bör förstås skatt, som återstår att erlägga sedan i förekommande fall preliminär skatt avräknats från slutlig skatt.

Något behov synes icke föreligga att i 2 § UF särskilt angiva vad som menas med *fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter och ovannämnda annuiteter*. Å debetsedel å fastighetsskatt m. m. skola upptagas fastighetsskatt samt nämnda avgifter och annuiteter, vilka debiterats inom sådan tid att debiteringen kan beaktas vid utfärdandet av debetsedel å skatten. För närvarande gäller — och härutinnan ha de sakkunniga icke för avsikt att föreslå någon ändring — att debetsedlarna skola utsändas till de skattskyldiga senast den 25 augusti. Den å dessa debetsedlar upptagna fastighetsskatten och skogsvårdsavgiften måste vid årlig taxering bygga på taxeringsnämndernas beslut. Vid allmän fastighets-taxering kunna även fastighetsprövningsnämndernas beslut beaktas. Beslut av prövningsnämnd eller av kammarrätten eller av Kungl. Maj:t, innebärande höjd taxering, måste medföra debitering av tillkommande skatt.

Med *tillkommande skatt* slutligen bör förstås *dels* fastighetsskatt och skogsvårdsavgifter, som debiteras utöver tidigare påförd skatt på grund av sådant beslut rörande taxering av fastighet, vilket fattats av prövningsnämnd eller av kammarrätten eller av Kungl. Maj:t, *dels ock* statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningskatt, ersättningskatt och kommunal inkomstskatt ävensom pensionsavgifter, som debiteras utöver tidigare påförd skatt på grund av sådant beslut rörande taxering, vartill hänsyn icke tagits vid debitering av slutlig skatt.

Vidare bör med tillkommande skatt förstås skatt, som utöver tidigare påförd skatt skall erläggas på grund av beslut rörande ändrad debitering. Sådant beslut kan fattas av lokal skattemyndighet, länsstyrelse, riksräkenskapsverket, kammarrätten eller Kungl. Maj:t eller, beträffande olycksfallsförsäkringsavgifter, av riks-försäkringsanstalten.

Efter utfärdandet av debetsedlarna å slutlig skatt kunna uppkomma fall, där omdebitering måste ske och ytterligare skatt uttagas på grund av att fel ägt rum vid avräkning av den preliminära skatten mot den slutliga. Även i dessa fall av ändrad debitering, bör den ytterligare skatten såsom f. n. uttagas i form av tillkommande skatt. Detsamma gäller skatt som debiteras efter s. k. reservationskrav.

Såsom tillkommande skatt bör vidare, likaledes i enlighet med vad som nu gäller, betecknas skatt, som påföres på grund av eftertaxering.

Innebär beslut i debiterings- eller taxeringsmål, att skatten skall utgå med lägre belopp än som finnes upptaget å redan utfärdad debetsedel, kan i vissa fall enligt ett av Kungl. Maj:t den 30 januari 1948 meddelat beslut omdebitering ske. Kungl. Maj:ts beslut innebär, att om på grund av beslut av länsstyrelse, prövningsnämnd, kammarrätten eller Kungl. Maj:t sådan fastighetsskatt, kvarstående skatt eller tillkommande skatt, som helt eller delvis ännu icke förfallit till betalning, skall utgå med lägre belopp än som finnes upptaget å redan ut-

färdad debetsedel, den lokala skattemyndighet som utfärdad debetsedeln har att efter framställning av skattskyldig eller efter anmodan av länsstyrelsen verkställa av beslutet föranledd ändring i debiteringen samt utfärda ny debetsedel upptagande det lägre skattebeloppet. Sådan skyldighet föreligger även efter framställning från riks försäkringsanstalten, då anstalten nedsatt eller undanröjt i kvarstående skatt ingående olycksfallsförsäkringsavgift. Framställning eller anmodan om utfärdande av ny debetsedel bör ha inkommit till den lokala skattemyndigheten senast tre veckor före ingången av den uppbördstermin, under vilken det lägre skattebeloppet skall gäldas.

I dessa fall bör omdebitering ske även i fortsättningen. Formellt är här fråga allenast om en på grund av avkortning sänkt debitering. Som slutlig och kvarstående skatt, fastighetsskatt m. m. och tillkommande skatt kan därför även betecknas skatt, som efter det debetsedel å skatt av angivna slag utfärdats men innan skatten, helt eller delvis, förfallit till betalning, på grund av beslut av lokal skattemyndighet, länsstyrelse, prövningsnämnd, kammarrätten eller Kungl. Maj:t eller, beträffande olycksfallsförsäkringsavgifter, riks försäkringsanstalten debiteras med lägre belopp än den redan utfärdade debetsedeln utvisar.

Omdebitering kan även ske, därest det i anledning av besvär eller eljest framkommer att för lågt preliminärt skattebelopp avräknats från den slutliga skatten. I sådana fall bör dock i första hand rättelse kunna ske genom att det ytterligare preliminära skattebeloppet räknas den skattskyldige tillgodo såsom avbetalning på den kvarstående skatten eller i förekommande fall återbetalas till den skattskyldige, detta i överensstämmelse med av finansdepartementet meddelade anvisningar i en den 21 december 1948 utfärdad »P.M. angående rättelse av fel, som uppkommit vid avräkning av preliminär skatt mot slutlig skatt, m. m.». Särskilda bestämmelser härom i UF torde dock icke vara erforderliga.

Omdebitering med nedsättning av skatten bör verkställas ex officio, när beslutet i taxerings- eller debiteringsmålet kommer den lokala skattemyndigheten tillhanda. Särskild ansökan om omdebitering synes icke erforderlig.

2. Tid för utsändande av debetsedlar av olika slag, m. m.

Tidigare skedde såväl debitering som kreditering av skatt i bunden liggare (uppbördsbok). Enligt nu gällande bestämmelser utnyttjas för debiterings- och krediteringsarbetet jämväl i viss utsträckning kortregister (uppbörds kort). Författningsbestämmelserna härom återfinnas i 38 och 39 §§ UF samt i 8 o. ff. §§ UK. Närmare redogörelse för gällande bestämmelser och de ändringar däri, som ifrågasättas, lämnas i härefter följande olika avsnitt rörande de skilda slagen av skatt. Någon erinran mot debiteringsförfarandet i stort har icke framkommit och de sakkunniga ha icke haft anledning föreslå ändring däri.

Detsamma gäller frågor, som beröra utfärdande av debetsedlar av olika slag. Här skall allenast närmare beröras tiderna för debetsedlarnas utsändande till de skattskyldiga.

Enligt 42 § UF skall debetsedel å fastighetsskatt m. m. senast den 25 augusti under taxeringsåret samt debetsedel å annan slutlig skatt senast den 10 december under samma år översändas till den skattskyldige. Debetsedel, avseende preliminär skatt, för vars gäldande skatteavdrag skall verkställas, skall översändas till skattskyldig senast den 18 januari under inkomståret, dock att debetsedel, som avser sjöman inskriven vid sjömanshus, skall avsändas senast den 15 november året dessförinnan. Har skattskyldig under året näst före inkomståret icke haft att utgöra preliminär skatt med skatteavdrag, men skall han, enligt vad antagas kan, under inkomståret utgöra sådan skatt, skall efter anmälan av den skattskyldige debetsedel översändas till honom senast den 18 december året näst före inkomståret.

Debetsedel upptagande preliminär B-skatt utan skatteavdrag skall enligt 43 § UF översändas till skattskyldig senast den 25 februari under inkomståret. Debetsedel å preliminär B-skatt, som grundar sig på preliminär taxering verkställd under inkomståret, debetsedel å preliminär A-skatt för skattskyldig, som under inkomståret börjar förvärvsarbete, samt debetsedel å tillkommande skatt skola översändas till skattskyldig så snart ske kan. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning beträffande preliminär C-skatt.

I vissa av de yttranden, som länsstyrelserna avgivit rörande erfarenheterna från det nya uppördssystemet, ha framkommit önskemål, att utsändandet av debetsedlar å preliminär skatt med skatteavdrag skall få uppskjutas till utgången av januari månad under inkomståret. I ett yttrande har föreslagits, att bestämmelsen om utsändande i vissa fall av debetsedlar senast den 18 december året dessförinnan skall utgå. Bestämmelsen om att debetsedlar för sjöman skola utsändas senast den 15 november året före inkomståret, vilken bestämmelse visat sig vara svår att tillämpa, har likaså föreslagits skola utgå. Vidare har en länsstyrelse ifrågasatt, att debetsedlarna å slutlig skatt (dock ej fastighetsskatt) skola utsändas senare än den 10 december under taxeringsåret.

Å andra sidan har från arbetsgivarhåll till de sakkunniga framförts önskemål om att sådana debetsedlar, enligt vilka skatteavdrag skall verkställas, skola utsändas tidigare än nu. Debetsedlar å preliminär A-skatt borde sålunda sändas ut redan i december månad före inkomståret och debetsedlarna å kvarstående skatt tidigare än den 10 december. Om preliminärskattdebetsedlarna utsändas före inkomståret, skulle rätta skatteavdrag kunna verkställas redan fr. o. m. inkomstårets ingång, varigenom den mängd ändringar kunde undvikas, som nu måste vidtagas, då de nya debetsedlarna komma in till arbetsgivarna i slutet av januari. Beträffande debetsedlarna å kvarstående skatt har fram-

hållits, att arbetsgivarna ha svårt att få in dessa debetsedlar i tid för skatteavdragen i januari.

I två likalydande motioner I: 58 och II: 79 till 1951 års riksdag har slutligen föreslagits utredning om möjligheterna att på ett tidigare stadium än f. n. tillhandahålla de skattskyldiga debetsedeln å slutlig skatt. I motionerna har ifrågasatts, om icke skattens uträknande borde ske redan på taxeringsstadiet och verkställas av taxeringsnämndernas ordförande. Ändringen syntes dock icke kunna genomföras utan att densamma under viss tid blivit prövad. Motionärerna ha därför förordat, att en försöksverksamhet skulle igångsättas i Stockholm och eventuellt också i några andra större städer. Under åberopande att frågan om den tid, inom vilken ifrågavarande debetsedlar skola utfärdas, torde komma att beröras av uppördssakkunniga, har riksdagen lämnat motionerna utan åtgärd.

Med hänsyn till angelägenheten av att de anställdas debetsedlar å preliminär skatt fortast möjligt komma arbetsgivarna till handa kunna de sakkunniga icke biträda de önskemål, som uttalats om senare utsändande av debetsedlarna än f. n., annat än beträffande sjömännen. För dessa föreslå de sakkunniga, att samma bestämmelser fastställas att gälla som för övriga arbetstagare. I stället böra rederierna äga rätt att verkställa källskatteavdrag enligt föregående års skatttabell under längre tid under inkomståret än vad nu är medgivet.

De sakkunniga föreslå vidare upphävande av bestämmelsen i 42 § fjärde stycket UF att debetsedel skall utsändas senast den 18 december året näst före inkomståret, om skattskyldig, som icke tidigare haft att utgöra preliminär skatt, kan antagas komma att under inkomståret utgöra sådan skatt. Gällande bestämmelser om rekvisition och utsändande av debetsedel till skattskyldig som först under inkomståret börjar uppbära inkomst, för vilken preliminär A-skatt skall utgöras, böra utsträckas att gälla jämväl skattskyldig, som beräknas börja i förvärvsarbete redan vid inkomstårets början.

För arbetsgivarna hade det uppenbart varit till fördel, om debetsedlarna å preliminär A-skatt kunnat utsändas redan före inkomståret. Den tidpunkt, som f. n. finnes fastställd, eller den 18 januari under inkomståret, sammanhänger med tiderna för mantalsskrivningen. Det skulle vara förenat med avsevärda svårigheter att utsända debetsedlarna tidigare utan att samtidigt tidpunkten för mantalsskrivningsförrättningarna i motsvarande mån ändrades. Någon ändring i sistnämnda avseende ifrågasättes ej. De sakkunniga ha därför icke funnit sig kunna förorda ändrad tid för utsändande av debetsedlarna å preliminär A-skatt. Fastslås bör emellertid, att den 18 januari skall utgöra den tidpunkt, då debetsedlarna senast skola vara utsända, och att utsändandet bör ske tidigare i den mån detta är möjligt.

Debetsedlarna å slutlig skatt torde arbetstagarna mer regelmässigt komma att överlämna i tid till arbetsgivarna, sedan numera bestämmelse införts om

skatteavdrag med 25 procent, om debetsedeln icke företes. I och för sig skulle det eljest ur olika synpunkter vara önskvärt, om debetsedlarna å slutlig skatt kunde utsändas tidigare än nu sker. Emellertid är det angeläget, att de beslut, som prövningsnämnderna meddela om ändring av taxeringarna, kunna beaktas i så stor utsträckning som möjligt, innan debetsedlarna sändas ut. Om så ej sker, blir följden att främst de skattskyldiga men även myndigheterna åsamkas besvär och arbete. Det i ovannämnda motioner I: 58 och II: 79 till 1951 års riksdag väckta förslaget, att — för att möjliggöra ett tidigare utsändande av debetsedlarna å slutlig skatt — debiteringsarbetet till en del skulle utföras av taxeringsnämndsordförandena kunna de sakkunniga icke förorda. Ett dylikt tillvägagångssätt skulle på intet vis påskynda debiteringsarbetet och skulle därjämte icke kunna förenas med de allmänt omfattade och i hög grad berättigade önskemålen om att taxeringsnämnderna genom att befrias från rutinmässiga kontorsgöromål skola få mera tid att ägna åt den egentliga deklara-tionskontrollen. I UF angiven tidpunkt, då debetsedlarna å slutlig skatt senast skola vara utsända, torde i stället böra förläggas något senare än f. n. I Kap. XII föreslå de sakkunniga att debetsedlarna för skattskyldiga med rätt till överskjutande preliminär skatt skola genom postverkets försorg förses med särskilda återbetalningskort. För detta arbete måste postverket få någon tid till förfogande. De sakkunniga föreslå därför att debetsedlarna å slutlig skatt skola vara utsända senast den 18 december under taxeringsåret. Härvid förut-sattes emellertid att debetsedlarna avseende skattskyldiga med kvarstående skatt utsändas tidigare och senast såsom f. n. den 10 december ävensom att övriga debetsedlar utsändas successivt så snart som möjligt. Erforderliga före-skrifter härom torde kunna utfärdas i administrativ ordning.

Gällande bestämmelser om utsändande av debetsedlar å fastighetsskatt m. m. och å tillkommande skatt synas icke behöva ändras.

3. Utnyttjande av tekniska hjälpmedel i debiterings- och uppbördsarbetet.

De tekniska hjälpmedel, som f. n. utnyttjas i debiterings- och uppbördsar-betet, äro i huvudsak *dels* länsstyrelsernas adressmaskinanläggningar (länsbyråer-nas för folkbokföringen tryckande register), med hjälp varav inkomstlängder och fastighetslängder i original och avskrifter, debiteringslängder å slutlig skatt samt debetsedlar och uppbörds kort å preliminär skatt, slutlig skatt och fastig-hetsskatt m. m. förses med tilltryck av de skattskyldigas namn m. m., *dels* sär-skilda bokföringsmaskiner för utskrift av debetsedlar och kreditkort, *dels* skriv- och vanliga räknemaskiner för utskrifts- och räknearbeten, *dels* och särskilda maskiner för vikning av debetsedlar samt för igenklistring av kuvert. Härtill

kommer att postverket för bokföring av influten skatt använder sig av moderna hålkortsmaskiner.

Säkerligen skulle hålkortsmaskiner med fördel kunna utnyttjas inom debiterings- och uppbördsarbetet i mycket större utsträckning än f. n. Det synes icke osannolikt, att hålkortssystemet skulle kunna komma till användning icke allenast för utskrift av taxeringslängder och debiteringslängder utan även för vissa vid debiteringen förekommande räkneoperationer. Vidare skulle debetsedlar med tillhörande skatteanvisningar kunna framställas hålkortsmässigt, därvid skatteanvisningarna skulle kunna komma till användning som hålkort i postverkets bokföring. Anskaffningskostnaderna för erforderliga maskinläggningar skulle visserligen bli höga men å andra sidan skulle besparingar sannolikt vinnas bl. a. genom minskning av den med förevarande arbetsuppgifter sysselsatta personalen.

Frågan om vidgad användning av hålkortsmaskiner är f. n. föremål för undersökning inom statens organisationsnämnd. Denna undersökning torde komma att omfatta bl. a. taxerings-, debiterings- och uppbördsväsendet. Under sådana förhållanden och då förevarande spörsmål i vad avser skatteväsendet icke bör utredas separat beträffande debitering och uppbörd, ha de sakkunniga ansett sig icke böra i sin utredning gå närmare in på denna fråga.

I samband härmed må omnämnas, att fil. lic. G. Lindgren, Uppsala, i en till statens sakrevision överlämnad P.M. rörande mekanisering av längdföring, skatteuträkning och debetsedelsutskrivning inom taxerings- och uppbördsväsendet behandlat frågan om utnyttjande av hålkortssystemet inom taxerings- och uppbördsväsendet. Promemorian har av sakrevisionen överlämnats till uppbörds-sakkunniga. Av nyss anförda skäl har promemorians innehåll icke föränlett särskild åtgärd från de sakkunnigas sida.

De sakkunniga ha utgått ifrån att de lokala skattemyndigheterna i sitt arbete skola utnyttja tekniska hjälpmedel av i stort sett samma beskaffenhet som f. n. Detta innebär dock icke, att icke förbättringar inom denna ram böra vidtagas.

C. Preliminär skatt.

1. Gällande bestämmelser.

I fråga om preliminär A-skatt skall den lokala skattemyndigheten enligt 29 § UF endast ange, vilken skattetabell och vilken kolumn i vederbörlig avdelning av tabellen som skall tillämpas.

Vid debitering av preliminär B-skatt skall enligt 30 § UF iakttagas, att pensionsavgift uträknas med tillämpning av 19 § lagen om folkpensionering, därvid sådan avgift icke påföres någon för inkomstår före det, under vilket han

fyller 17 år, eller efter det, under vilket han fyllt 65 år. Den statliga inkomstskatten skall för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt (fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser) uträknas med tillämpning av det procenttal av grundbeloppet, som bestämts för inkomståret. Kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel skola uträknas med ledning av de belopp för skattekrona och skatteöre, som för inkomståret bestämts för utdebitering till vederbörande kommun, municipal-samhälle, landsting och tingslag.

Preliminär C-skatt skall enligt 31 § UF debiteras dels med ett belopp motsvarande skillnaden mellan preliminär skatt å den skattskyldiges sammanlagda beräknade beskattningsbara inkomst och det belopp som den skattskyldige kan antagas komma att erlägga i form av preliminär A-skatt dels ock, därest den skattskyldige äger förmögenhet varför skattskyldighet till statlig förmögenhets-skatt föreligger, med belopp vartill nämnda skatt beräknas.

I 32 § UF stadgas, att preliminär B-skatt skall, liksom preliminär C-skatt, debiteras i en gemensam post, därvid öretal icke medtagas. Preliminär skatt, som icke uppgår till 20 kr., skall icke påföras. Preliminär B- eller C-skatt skall förfalla till betalning:

om skattens belopp uppgår till högst 120 kr., med 20 kr. under den första och envar av de närmast följande uppbördsterminerna till dess hela beloppet sålunda förfallit till betalning, dock att under den första terminen dessutom skall förfalla belopp, som vid sådan fördelning icke uppgår till 20 kr., samt

om skattens belopp överstiger 120 kr., med lika belopp under envar av uppbördsterminerna, dock att belopp, som skall förfalla under annan termin än den första, skall avrundas till närmast lägre hela antal kronor därvid återstoden skall förfalla under den första terminen.

Debitering av preliminär B- och C-skatt skall enligt 38 § UF ske å uppbördskort. I fråga om preliminär A-skatt skall å uppbördskort antecknas tillämplig skattetabell och kolumn i tabellen.

I 41 § UF stadgas, att debiterad preliminär skatt eller uppgift angående tillämplig skattetabell och kolumn i tabellen skall upptagas å särskild debetsedel. Har skattskyldig att utgöra både preliminär A-skatt och preliminär C-skatt, skall särskild debetsedel utfärdas för vardera slaget av skatt.

Vid debetsedlarna finnas fogade 6 genom perforering frånskiljbara skatteanvisningar för inbetalning av skatt. Skatteanvisningarna äro försedda med samma debetsedelsnummer som motsvarande debetsedel och uppbördskort, uppgift å den uppbördstermin då anvisningen är avsedd att användas samt — beträffande preliminär B- och C-skatt — det belopp som enligt den verkställda debiteringen skall inbetalas under uppbördsterminen.

I stora drag kan arbetsgången beskrivas sålunda. Tryckning av blanketter till uppbördskort och debetsedlar ombesörjes av postverket. Varje debetsedels-

blankett levereras sammanhängande med motsvarande uppbörds kort. Dessa äro två till antalet, ett debet kort för debiteringen av den preliminära skatten och ett kredit kort för kreditering av inflytande skatt.

Blanketterna översändas från postverket till länsstyrelserna och förses där medelst de tryckande registren å länsstyrelsernas folkbokföringsavdelningar med tilltryck av de skattskyldigas namn m. m. Tryckningen sker efter det mantalsskrivningsförrättningen för vederbörlig kommun eller kommundel avslutats och sedan om möjligt det tryckande registret justerats med ledning av den rättade stomme till mantalslängd, vilken det åligger den lokala skattemyndigheten att sända in till länsstyrelsen omedelbart efter mantalsskrivningsförrättningen.

Från länsstyrelserna översändas de tilltryckta blanketterna, fortfarande i sammanhängande skick, till de lokala skattemyndigheterna. Hos dessa skiljas debet korten från kredit kort och debetsedlar och bilda därefter som ett kort register underlag för debiteringsarbetet och därefter följande arbete med jämkning m. m. Efter avslutat debiteringsarbete förses debetsedlar och kredit kort för sådana skattskyldiga, vilka ha att erlægga preliminär A-skatt, med anteckning om tillämplig skattetabell och kolumn i tabellen. För skattskyldiga med preliminär B-skatt utskrivs debetsedlarna och, genom kopiering, kredit korten med hjälp av särskilda räknemaskiner. Härefter skiljas kredit korten från debetsedlarna. Kredit korten insändas till länsstyrelsen (dock ej i städer med egen uppbördsförvaltning) och debetsedlarna utsändas till de skattskyldiga.

Insändandet av kredit korten till länsstyrelsen skall ske före februari månads utgång under inkomståret. Samtidigt skola insändas sammandrag över den debiterade preliminära skatten. Sammandragen skola, särskilt för preliminär B-skatt och särskilt för preliminär C-skatt för varje uppbördsdistrikt utvisa summa debiterad skatt inom distriktet och dennas fördelning å de olika uppbördsterminerna.

Om efter förstnämnda tidpunkt upprättas uppbörds kort eller utan att nytt uppbörds kort upprättas, meddelas beslut om jämkning, skola de upprättade kredit korten eller underrättelse om de ifrågavarande besluten insändas till länsstyrelsen vid utgången av den månad, då uppbörds korten upprättats eller besluten meddelats. Därvid skola bifogas sammandrag dels över debiterad preliminär skatt, dels ock över tidigare debiterad sådan skatt, som genom beslut om jämkning nedsatts och på grund därav skall avkortas. Sammandragen skola upprättas på sätt i föregående stycke angivits.

Även kronokamrerare skall upprätta sådana sammandrag, som ovan nämnts. Dessa skola insändas till länsstyrelsen i samband med månadsräkningen.

Med ledning av sammandragen uppdubiteras den påförda preliminära B- och C-skatten i länsstyrelsens räkenskaper resp. avkortas den skatt, som genom beslut om jämkning nedsatts.

2. Framförda förslag om ändringar, m. m.

I sitt första betänkande föreslago *uppbördssakkunniga* (s. 86 o. f.) för att underlätta förskottsinsbetalning av skatt samt möjliggöra för den skattskyldige att inbetala debiterad preliminär skatt med annat belopp än som förfölle till betalning under uppbördstermin, att inbetalning av skatt skulle få verkställas medelst företeende av debetsedel och skatteanvisning jämväl under annan tid än under löpande uppbördstermin ävensom att det beträffande debiterad preliminär skatt skulle ankomma på den skattskyldige att själv å skatteanvisning angiva det belopp som skulle inbetalas. Å debetsedlarna skulle dock lokal skattemyndighet ha angivit påfört skattebelopp och de delbelopp, som förfölle till betalning under de olika uppbördsterminerna. För att möjliggöra de nyss föreslagna anordningarna föreslago de sakkunniga att den debiterade preliminära skatten skulle förfalla till betalning med lika stora belopp under de uppbördsterminerna, varunder sådan skatt skulle gäldas. Antalet vid varje debetsedel fogade skatteanvisningar skulle ökas från 6 till 8. Terminsbeteckningarna på skatteanvisningarna skulle borttagas.

I flertalet yttranden över betänkandet har de sakkunnigas förenämnda förslag tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

I fråga om förslaget, att skattskyldig vid inbetalning av debiterad preliminär skatt själv skulle ange skattebeloppet å skatteanvisningen, ha dock några myndigheter uttalat betänkligheter.

Riksräkenskapsverket har yttrat, att det berörda tillvägagångssättet medförde en viss risk för misstag, när de skattskyldiga skulle fylla i beloppen på anvisningarna. Med hänsyn härtill sattes i fråga, huruvida icke syftet med förslaget skulle tillräckligt tillgodoses genom att de två skatteanvisningar, som föreslagits skola tillkomma, bleve disponibla för fyllnadsinbetalningar, under det att förfallande belopp liksom nu skulle av lokal skattemyndighet angivas på de övriga 6 skatteanvisningarna.

Länsstyrelsen i Örebro län, som i princip icke haft något att erinra mot förslaget i denna del, har framhållit, att de sakkunniga icke berört frågan huru belopp, som skattskyldig inbetalat utöver honom påförd preliminär skatt skulle redovisas.

I fråga om förslaget att avskaffa terminsbeteckningarna å skatteanvisningarna har *länsstyrelsen i Malmöhus län* anfört, att länsstyrelsen hade svårt att tänka sig, huru man skulle kunna undvara terminsbeteckningarna, om den preliminära B-skatten fortfarande skulle uppdebiteras. *Länsstyrelsen i Gotlands län* har ifrågasatt, huruvida icke borttagandet av terminsbeteckningarna kunde medföra, att såväl postens som länsstyrelsens arbete med avstämningen av uppbörderna skulle komma att försvåras.

I sitt förra betänkande föreslog de sakkunniga vidare (s. 90), att till debetsedeln å preliminär skatt skulle fogas ett särskilt skattekort med uppgift om namn m. m. samt debetsedelsnummer och uppbördsår, vilket kort — beträffande preliminär A-skatt — arbetstagaren skulle frånskilja, innan debetsedeln överlämnades till arbetsgivaren.

Detta förslag har genomgående tillstyrkts eller lämnats utan erinran i de överbetänkandet avgivna yttrandena.

Genom blankettkommissionens försorg tillhandahållas de lokala skattemyndigheterna blanketter till s. k. hjälpdebekort. Medelst dessa kort kunna nämnda myndigheter i förväg förbereda debiteringsarbetet genom att å korten införa erforderliga uppgifter från inkomstlängden för löpande taxeringsår. I en rapport över organisationsundersökningar vid vissa häradskrivarkontor, som statens organisationsnämnd avlämnat, har föreslagits att — under förutsättning att debitering av preliminär B-skatt i fortsättningen skulle ske enligt nu tillämpade grunder — dylika hjälpdebekort skulle komma till användning hos alla lokala skattemyndigheter. Hjälpdebekorten borde emellertid icke som f. n. avse endast ett år och hopfästas med det till debetsedeln hörande debekortet. I stället borde hjälpdebekortet konstrueras för användning under flera år i följd och under användningstiden tjäna som register för därunder inträffade ändringar (jämkningar o. d.).

Från arbetsgivarhåll har förslag framlagts om att samma debetsedelsnummer skulle gälla år från år för de skattskyldiga. För företag med adressmaskinanläggning skulle härigenom inbesparas kostnader och mycket arbete.

Uppbörd av preliminär skatt sker för närvarande varannan månad, d. v. s. under envar av de sex uppbördsterminerna. I de yttranden, som inkommit till de sakkunniga angående erfarenheterna av det nya uppbördssystemet, ha *länsstyrelserna i Kalmar och Kristianstads län* ifrågasatt en begränsning av antalet uppbördsterminer till fyra. Förstnämnda länsstyrelse har anfört härom:

Därest antalet uppbördsterminer reducerades från exempelvis 6 till 4 skulle man vinna *dels* en avsevärd lättnad i arbetet för de arbetsgivare, som äro skyldiga att verkställa löneavdrag för sina anställda, *dels* en minskning i statsverkets kostnader för uppbörden. Om länsstyrelsen tvekar att föreslå en dylik ändring i fråga om antalet uppbördsterminer, beror detta på de överväganden, som måste göras med hänsyn till arbetet med restförteckningarna. Dessa förteckningar skulle då komma de lokala skattemyndigheterna tillhanda ännu senare än vad som nu är fallet, och därmed skulle också större risk för skatteförluster uppkomma i fall av arbetsgivares obestånd.

3. Uppbördssakkunnigas förslag.

För att undvika alltför många ändringar av preliminärskatten, föranledda av att det tryckande registret hos länsstyrelserna under mantalsskrivningsarbetet

ändras och rättas efter det blanketterna till uppbördskort och debetsedlar blivit tilltryckta, är det angeläget att detta tilltryck sker så sent som möjligt. Härigenom blir emellertid samtidigt den tid mycket kort som de lokala skattemyndigheterna få till förfogande för debiteringsarbetet. En mycket kraftig arbetanhopning inträder under månaderna december—februari, vilket uppenbarligen ur olika synpunkter icke är tillfredsställande. De sakkunniga ha därför undersökt de möjligheter, som kunna finnas att minska eller utjämna denna arbetsbelastning. I detta avseende må först erinras om att de lokala skattemyndigheternas arbete kommer att underlättas högst väsentligt genom de sakkunnigas i Kap. III framförda förslag, att den preliminära B-skatten skall, såvida icke preliminär taxering eller jämkning kommer i fråga, debiteras med ett belopp motsvarande senaste slutliga skatt samt att å debetsedlarna icke skall angivas någon specifikation av sålunda debiterad preliminär skatt.

För att underlätta debiteringsarbetet ha de sakkunniga vidare övertvägt att låta ersätta debetkortet med en enkel debiteringslängd, kombinerad med hjälpdebetkort för skattskyldiga med debiterad preliminär skatt i sådana fall, då skatten icke kan angivas till samma belopp som senaste slutliga skatt. Denna debiteringslängd skulle i så fall förses med tilltryck av namn m. m. samtidigt med tryckning av stommarna till mantalslängd. Härigenom skulle de lokala skattemyndigheterna få längre tid på sig för debiteringsarbetet. Å andra sidan skulle emellertid härigenom uppkomma visst merarbete, bl. a. måste alla i samband med mantalsskrivningen vidtagna ändringar i stommen till mantalslängden beaktas även vid förändret av debiteringslängden. Vidare måste debetsedelsnummer införas i längden manuellt. Slutligen blir det efterföljande arbetet med jämkningar m. m. lättare, i det att ett kortregister är mer hanterligt än en längd. Frågan om upprättande av hjälpdebetkort torde emellertid komma i ett avsevärt ändrat läge genom de sakkunnigas förslag, att B-skatten skall debiteras med ett belopp motsvarande den slutliga skatt, som senast påförts den skattskyldige. Under sådana förhållanden finnes intet behov av att i förväg anteckna vederbörandes taxerade inkomst m. m. enligt inkomstlängden. Visserligen skulle ett för flera år upplagt hjälpdebetkort kunna vara av viss betydelse ur kontrollsynpunkt. Värde härav torde emellertid icke uppväga merarbetet och kostnaden att föra dylika hjälpdebetkort.

Beträffande preliminär A-skatt skall f. n. endast angivas, vilken skattetabell och vilken kolumn av tabellen som skall tillämpas.

Inom kommittén har ifrågasatts, att stadgandet borde kompletteras med föreskrift om att å debetsedeln i förekommande fall i stället för skattetabell och kolumn däri skall angivas det procenttal eller eljest de andra grunder, efter vilket skatteavdrag skall beräknas. 1944 års uppbördsberedning framhöll att något procenttal icke kunde angivas, enär lokal skattemyndighet i regel icke vid utsändandet av debetsedeln kunde veta, om inkomsten skulle komma att

uppbäras vid oregelbundet återkommande utbetalningstillfällen. Utom av nämnda anledning skall vidare enligt de sakkunnigas förslag skatteavdraget beräknas procentuellt i flera andra fall. Angivande å debetsedeln av särskild procentsats eller annan grund för skatteberäkningen innefattar emellertid ett jämningsbeslut. Bestämmelser om jämningsbeslutens avfattning och innehåll äro avsedda att såsom f. n. återgivas i särskild avdelning av UF. Förevarande stadgande synes därför icke böra ändras på denna punkt.

I överensstämmelse med vad de sakkunniga anført i Kap. III bör beträffande debitering av preliminär B-skatt gälla att sådan skatt skall debiteras *antingen* med ett belopp, motsvarande vad den skattskyldige året näst före inkomståret blivit påförd såsom slutlig skatt,
eller efter preliminär taxering eller jämkning med ett i särskild ordning uträknat belopp.

Beträffande preliminär C-skatt bör stadgas, att sådan skatt skall debiteras med ett belopp, motsvarande skillnaden mellan den skatt, som den skattskyldige skulle ha påförts om han haft att utgöra preliminär B-skatt, och det belopp som den skattskyldige kan antagas komma att erlägga i form av preliminär A-skatt. Verkställes debiteringen utan tillgång till preliminär deklaration eller eljest närmare uppgifter om den skattskyldiges inkomst av tjänst, får antagandet i sistnämnda avseende anses även omfatta, att preliminär A-skatt kommer att erläggas för hela det belopp, som i inkomstlängden finnes upptaget som inkomst av tjänst och tillfällig förvärvsverksamhet.

Enligt vad nu gäller, skall preliminär B- eller C-skatt, som icke uppgår till 20 kr., icke påföras. Med hänsyn till penningvärdets fall torde en höjning till 30 kr. vara motiverad.

I enlighet med vad de sakkunniga föreslogo redan i sitt förra betänkande (s. 86) bör B- och C-skatten förfalla till betalning med lika belopp under envar av de uppbördsterminer, varunder skatten enligt den lokala skattemyndighetens beslut skall erläggas. Fördenskull måste skatten därjämte debiteras med belopp (angivet i närmast lägre hela krontal) vilket — utan att öretal uppkomma — är jämnt delbart med det antal uppbördsterminer, varunder skatten sålunda skall förfalla till betalning.

För närvarande skall B- och C-skatt debiteras så, att skatten icke under någon uppbördstermin understiger 20 kr. Bestämmelsen föreslås upphävd.

Den preliminära skatten bör såsom f. n. förfalla till betalning under normalt sex uppbördsterminer. Det skulle visserligen såväl för arbetsgivare och skattskyldiga som för uppbördsmyndigheterna medföra viss arbetslättnad med minskat antal uppbördsterminer. Denna fördel torde dock icke uppvägas av risken att om tiden mellan uppbördsterminerna bleve längre än f. n. vissa ekonomiskt svaga arbetsgivare skulle i än större utsträckning än vad nu är fallet använda genom skatteavdrag innehållna medel för annat ändamål än

gäldande av arbetstagarnas skatt och sedan sakna möjlighet att fullgöra sin betalningsskyldighet gentemot det allmänna.

De sakkunniga ha icke funnit anledning att frågå sitt förslag i det förra betänkandet, att skattskyldig med debiterad skatt själv skall å skatteanvisning angiva det belopp, som skall inbetalas, samt att terminsbeteckningarna å skatteanvisningarna skola tagas bort. Härigenom underlättas skatteinbetalningen i olika avseenden. Måhända kan man befara — såsom också framhållits i ett par yttranden — att möjligheterna till underbetalning i början kommer att utnyttjas i viss utsträckning. Emellertid torde detta sakna större betydelse, eftersom skatten i så fall ganska snabbt blir föremål för restindrivning. De erinringar, som i några yttranden framkommit emot dessa förslag, synas därför icke böra hindra förslagets genomförande. Riksräkenskapsverkets förslag, att den debiterade skatten fortfarande skulle angivas å sammanlagt högst 6 av skatteanvisningarna medan övriga exemplar av skatteanvisningarna skulle utnyttjas för fyllnadsinbetalningar, är svårt att genomföra med hänsyn till debetsedelns konstruktion.

Skattskyldig bör vid behov kunna rekvirera duplettdebetsedel hos den lokala skattemyndigheten, t. ex. om den tidigare utfärdade debetsedeln förkommit, om de vid debetsedeln fogade skatteanvisningarna tagit slut eller om skattskyldig med preliminär A-skatt har inkomst av bisyssla och önskar att skatten därå skall beräknas med ledning av och redovisas medelst debetsedel och skatteanvisning.

Enligt uppördssakkunnigas mening bör den nuvarande uppdebiteringen i länsräkenskapen av debiterad preliminär skatt redan i samband med debiteringen upphöra. Uppdebiteringen bör i stället ske först efter varje uppördstermin och då avse dels de belopp, som för uppördsterminen bokförts som erlagda, och dels restförda belopp. För avstämningen av skatteuppörden och restlängderna måste dock postverket även i fortsättningen erhålla uppgifter från länsstyrelserna (kronokamrerarna) om den debiterade preliminära skatt, som vid varje uppördstermin förfaller till betalning inom ettvarit uppördsdistrikt. Dessa uppgifter kunna sammanställas genom summering före varje uppördstermin av de skattebelopp, som enligt kreditkorten förfalla till betalning under terminen. Närmare föreskrifter i detta avseende böra kunna utfärdas av riksräkenskapsverket.

Anledning synes icke föreligga, att i räkenskapen skilja mellan preliminär B- och preliminär C-skatt.

Debetsedeln å preliminär skatt förutsättes få i stort sett samma utseende som f. n., dock skall i överensstämmelse med förslaget i uppördssakkunnigas tidigare betänkande preliminär skatt, vilken debiteras med samma belopp som senaste slutliga skatt, icke närmare specificeras å debetsedeln varjämte till debetsedeln skola fogas 8 skatteanvisningar i stället för de nuvarande 6 ävensom

ett fränskiljbart skattekort. I övrigt torde det icke finnas anledning att här närmare uttala sig om de tekniska detaljerna rörande debetsedelns typografiska utformning.

De sakkunniga ha övertvägt olika möjligheter att underlätta inbetalning av skatt genom att förse debetsedlarna å preliminär skatt med än flera skatteanvisningar än de föreslagna 8 men funnit detta svårt att genomföra i praktiken. Redogörelse härför lämnas i Kap. X.

Önskemålen att underlätta avlöningsbokföringen och skatteredovisningen för sådana större företag, vilka för dessa arbetsuppgifter använda sig av ändamålsenliga kontorsmaskiner, genom att debetsedeln å preliminär skatt skulle erhålla samma nummer år från år, ha de sakkunniga icke funnit möjligt att tillmötesgå. Den utväg, som därvid skulle stå till buds, om man över huvud taget skulle kunna utnyttja de moderna system, som nu tillämpas för tilltryck genom de tryckande registren hos länsstyrelserna av namn m. m. å debetsedelsblanketternas och för postverkets kreditering av influten skatt å uppörtdskorten med hjälp av hålkortsmaskiner, skulle vara att använda sig av de föödelsennummer, som numera tilldelas varje fysisk person. Såsom närmare framgår av en i Kap. X lämnad redogörelse härför ha de sakkunniga funnit en dylik metod behäftad med så stora olägenheter att de icke ansett sig kunna förorda densamma.

D. Slutlig skatt.

1. Gällande bestämmelser m. m.

Underlaget för debitering av den slutliga skatten utgöres i första hand av inkomstlängden och förmögenhetslängden.

Stomme till inkomstlängd i original och två avskrifter upprättas av länsstyrelsens folkbokföringsavdelning medelst tilltryck av de skattskyldigas namn m. m. Original exemplet överlämnas till taxeringsnämnden och avskrifterna till den lokala skattemyndigheten. Efter slutfört taxeringsarbete överlämnar taxeringsnämnden originalet till den lokala skattemyndigheten, som efter komplettering av längden i vissa avseenden låter avskrivna densamma i två exemplar med användande av de från länsstyrelsen erhållna stommarna. I originallängden skall den lokala skattemyndigheten införa uträknad statlig inkomstskatt och pensionsavgift för varje skattskyldig, som skall påföras sådan skatt eller avgift, ävensom i förekommande fall utskiftningsskatt och — beträffande 1952 års taxering — investeringsskatt. Ett exemplar av avskriften överlämnas senast den 15 juli till kommunalnämnden (drätselkammaren i stad) för att sedermera tillställas nästkommande års taxeringsnämnd och därefter förvaras hos länsstyrelsen. Den andra avskriften överlämnas likaledes senast den 15 juli till läns-

styrelsen. Den 1 april året efter taxeringsåret sker utbyte av originallängd och avskrift mellan lokal skattemyndighet och länsstyrelse. Originallängden översändes av länsstyrelsen till riksräkenskapsverket.

Förmögenhetslängden upprättas av taxeringsnämnden och översändes därefter till den lokala skattemyndigheten, som *dels* avskriver längden i två exemplar, *dels ock* i originallängden inför uträknad statlig förmögenhetsskatt för varje skattskyldig, som skall påföras sådan skatt. Den ena avskriften överlämnas nästkommande år av den lokala skattemyndigheten till vederbörande taxeringsnämnd för att sedermera förvaras hos länsstyrelsen. Den andra avskriften överlämnas till länsstyrelsen. Vad i föregående stycke omnämnts beträffande inkomstlängden om utbyte av längder och översändande av originallängden till riksräkenskapsverket gäller även beträffande förmögenhetslängden.

Till grund för debiteringen av slutlig skatt ligga även *dels* prövningsnämndens ändringslängder intill den 10 oktober under taxeringsåret, *dels ock* de av riksförsäkringsanstalten överlämnade arbetsgivarförteckningarna med däri införda olycksfallsförsäkringsavgifter.

Uträknandet av den slutliga skatten sker i en särskild debiteringslängd för varje uppbördsdistrikt. I debiteringslängden, som genom länsstyrelsens försorg samtidigt med upprättandet av stommen till inkomstlängd försetts med tilltryck av de skattskyldigas namn m. m., införes från inkomstlängd och förmögenhetslängd samt prövningsnämndens ändringslängder statlig inkomstskatt och pensionsavgift samt statlig förmögenhetsskatt ävensom i förekommande fall utskiftningsskatt och ersättningsskatt samt investeringsskatt. Från arbetsgivarförteckning sker överföring av olycksfallsförsäkringsavgifter. Med ledning av till kommunal inkomstskatt beskattningsbar inkomst och fastställd utdebiteringssats uträknas och införes i debiteringslängden därjämte kommunal inkomstskatt samt landstingsmedel och tingshusmedel.

I 34 § 1 mom. UF stadgas att vid debitering av slutlig skatt skall iakttagas: att slutsumman utföres i helt antal kronor, därvid öretal, om de uppgå till högst 50, bortfalla och, om de överstiga 50, höjas till närmaste hela krontal;

att för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, sådan skatt uträknas med tillämpning av det procenttal av grundbeloppet, som fastställts att gälla för den preliminära skatt, vilken skall avräknas mot den ifrågavarande slutliga skatten;

att kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel likaledes uträknas med ledning av den utdebitering för skattekrona och skatteöre, som fastställts att gälla för den preliminära skatt, vilken skall avräknas mot ifrågavarande slutliga skatt, dock att, därest i stad fastställts annan utdebitering för den slutliga skatten än för den preliminära skatten, den kommunala inkomstskatten skall utgöras efter den utdebitering som bestämts att gälla för den slutliga skatten; samt

att kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel påföras i en gemensam post.

Vid debitering av nämnda slutliga skatt skall enligt 34 § 2 mom. UF skattskyldig gottskrivas debiterad preliminär B- och C-skatt, så ock erlagd eller uppdebiterad preliminär A-skatt. För detta ändamål har länsstyrelsen jämlikt 11 § 1 mom. UK att i debiteringslängden, innan denna överlämnas till den lokala skattemyndigheten, vilket skall ske före den 30 juni under taxeringsåret, införa den preliminärskatt, som skall tillgodoräknas envar skattskyldig. Sker uppdebitering av preliminär A-skatt efter det debiteringslängden överlämnats till den lokala skattemyndigheten, ankommer det på denna myndighet att efter anmälan av länsstyrelsen i längden införa det sålunda uppdebiterade beloppet. I stad med egen uppbördsförvaltning fullgöras länsstyrelsens nu nämnda åligganden av kronokamreraren.

Enligt 21 § 1 mom. UK (SFS 1951: 472) äger skattskyldig, vars slutliga skatt för visst inkomstår kan antagas komma att överstiga den preliminära skatt, som enligt bestämmelserna i nämnda förordning skolat erläggas för samma år, inbetala felande skattebelopp eller del därav senast den 30 april året näst efter taxeringsåret. Även sålunda inbetald skatt skall tillgodoföras den skattskyldige i debiteringslängden.

Vid avräkningen av den slutliga skatten mot den preliminära uppkommer kvarstående skatt eller överskjutande preliminär skatt, såvida icke den preliminära skatten helt täcker den slutliga.

Överstiger den slutliga skatten den skattskyldige gottskrivna preliminär skatt med minst $\frac{1}{5}$ av den slutliga skatten eller med minst 10 000 kr. skall jämlikt 34 § 3 mom. UF den skattskyldige påföras ränta å kvarstående skatt med 5 procent å den del av det överskjutande beloppet, som överstiger 1 000 kr. Om å andra sidan den preliminära skatten i motsvarande omfattning överstiger den slutliga skatten, skall den skattskyldige enligt 90 § 1 mom. samma förordning erhålla ränta å det överskjutande beloppet. Dessa bestämmelser äro helt nya (SFS 1951: 421) och skola första gången tillämpas i fråga om den slutliga skatten enligt 1952 års taxering.

Om den kvarstående skatten icke uppgår till minst 5 kr., skall densamma jämlikt 36 § UF icke påföras. I övrigt skall enligt samma författningsrum den kvarstående skatten förfalla till betalning,

om skattens belopp uppgår till högst 20 kr., under den första uppbördsterminen under uppbördsåret näst efter taxeringsåret; samt

om skattens belopp överstiger 20 kr., med lika belopp under vardera av de båda första uppbördsterminerna under nämnda uppbördsår, dock att belopp, som skall förfalla under den senare terminen, skall avrundas till närmast lägre hela antal kronor, därvid återstoden skall förfalla under den förra terminen.

I fråga om den kvarstående skatten enligt såväl 1948 som 1949 års taxering har emellertid från nämnda bestämmelse gällt det undantaget, att skatten för-

fallit till betalning icke under den första och den andra, utan under den andra resp. den fjärde uppbördsterminen, d. v. s. under uppbördsterminerna i maj och september månader.

Den överskjutande preliminära skatten skall enligt 89 § 1 mom. UF av länsstyrelsen i det län, där skatten debiterats, utan kostnad för den skattskyldige återbetalas till honom. Restitution skall dock icke ske av belopp understigande 5 kr.

Med ledning av debiteringslängden utfärdas debetsedlar å den slutliga skatten. Samtidigt med att dessa utskrivs erhålles, genom kopiering, särskilda uppbördskort, avsedda för kreditering av den kvarstående skatten, då denna betalas. Dessa kreditkort insändas av den lokala skattemyndigheten till länsstyrelsen, dock ej i stad med egen uppbördsförvaltning, där de kvarbliva hos kronokamreraren. Debiteringslängderna ligga kvar hos de lokala skattemyndigheterna.

2. Framförda förslag om ändringar.

Beträffande avräkningen av den preliminära skatten mot den slutliga har *Föreningen Sveriges kronokamrerare* i sitt yttrande till de sakkunniga angående erfarenheterna av det nya uppbördssystemet anfört:

Emellertid synas de sakkunniga noga böra undersöka, huruvida icke avräkningsförfarandet bör förändras därhän, att endast erlagd preliminär skatt avräknas från den slutliga. Härigenom skulle undvikas sådana stötande företeelser, som att debetsedel å slutlig skatt utvisar, att den skattskyldige har att återfå preliminär skatt, oaktat att den i själva verket icke är betald. Även om den överskjutande preliminära skatten avräknas mot den restförda eller särskilt uppdebiterade, framstår förfarandet som oförståeligt för den skattskyldige. Svårigheten vid en avräkning, som bygger på den verkliga erlagda skatten, är att vid en bestämd tidpunkt kunna för medel, som äro föremål för indrivningsåtgärder, fixera vad som är betalt och att avbryta ett pågående indrivnings-, i vissa fall utmättningsförfarande. Det måste förhindras, att indrivning av uppdebiterad skatt verkställs så sent, att indrivet belopp ej kan avräknas. Detta kan tänkas ske genom ett stadgande, att indrivning av uppdebiterad skatt för visst inkomstår upphör en bestämd dag, exempelvis utgången av mars månad året efter inkomståret, samt att utmättningsmannen per denna dag slutredovisar indriven skatt. Problemet synes emellertid svårlöst med hänsyn även till de nackdelar ett avbrott i indrivningen kan medföra. En skattskyldig kan exempelvis under ett sådant avbrott bliva insolvent.

Angående det av föreningen ifrågasatta avräkningsförfarandet har *kronokamreraren Karl Bergstrand* anfört avvikande mening, därvid han yttrat:

En dylik anordning skulle betydligt komplicera redovisnings- och indrivningsförfarandet samt, vad värre är, nödvändigöra ett uppehåll om 12—14 månader i den pågående indrivningsverksamheten, en åtgärd, som skulle strida mot källskattens idé och strävandena att åstadkomma en effektiv och snabb skatteindrivning. Om det nuvarande förfarandet verkligen anses svårförståeligt för den skattskyldige — en erfarenhet som jag icke gjort — måste det väl med minst lika starka skäl vara att befara, att det nya systemet bleve oförståeligt, kanske rentav stridande mot den skattskyldiges önskan att

snarast komma ifrån sina skatteskulder. — Självfallet är det felaktigt, att en debetsedel utvisar ett skattetillgodohavande, som i realiteten ej finns, men den olägenheten kan ju enkelt avhjälpas genom att ändra debetsedelns text, så att den icke som nu ställer i utsikt, att all »överskjutande preliminär skatt» skall återbetalas.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har i denna fråga yttrat bl. a. följande:

Emellertid skulle icke det debiterade beloppet tillgodoräknas vederbörande utan endast vad som faktiskt erlagts. Genom en effektiv och skyndsam indrivning borde till båtnad för de skattskyldiga och i samklang med uppbördsförordningens anda de å restlängden uppförda beloppen kunna indrivnas i stort sett under inkomståret och i varje fall inom sådan tid att utestående rester vid debiteringsarbetets påbörjande kunna antagas vara förhållandevis små. Under sådana omständigheter böra restlängderna från uppbörden av den preliminära skatten kunna avkortas och ny uppdebitering ske av restlängd å slutlig skatt. Mot detta talar att indrivningen härigenom skulle fördröjas ungefär ett år. Länsstyrelsen är emellertid av den uppfattningen att har den preliminära skatten icke kunnat uttagas i anslutning till inkomstförvärvet — länsstyrelsen utesluter de första övergångsåren, innan det nya uppbördssystemet börjat flyta jämnt — torde i det största flertalet fall skatten över huvud taget icke kunna uttagas eller ock uttagningen behöva planläggas på längre sikt. Länsstyrelsen anser det dessutom psykologiskt oriktigt och stötande att skattskyldig skall äga tillgodoräkna sig belopp, som icke erlagts. Länsstyrelsen har vidare i flerfaldiga fall kunnat konstatera att skattskyldig, som tack vare att han gottskrivits den debiterade skatten erhåller överskjutande skatt, ställer sig frågan varför han icke återfår det å debetsedeln å slutlig skatt såsom överskjutande skatt antecknade beloppet. Mången gång har det trots utförliga förklaringar icke varit möjligt att för skattskyldig klarlägga innebörden av gällande bestämmelser om gottskrivande av belopp samt huru dessa bestämmelser inverkat i det aktuella fallet. Man vinner därjämte den förenklingen att antalet restlängder hos utmätningsmännen nedbringas högst betydligt, därigenom att aldrig flera än 6—7 restlängder å preliminär skatt äro aktuella hos utmätningsmännen. Vidare skulle givetvis inestående avbetalningar å restförd preliminär skatt redovisas till länsstyrelsen för gottskrivande. Utmätningsmännen skulle härigenom kunna tömma kassan på väsentliga belopp, som nu måste balanseras icke blott månad för månad — denna olägenhet skulle ju kvarstå — utan även från ett år till ett annat. Betydelsen härav i redovisningshänseende torde icke få underskattas.

Påförande av kvarstående skatt, även om beloppet understiger 5 kr., och restitution av överskjutande skatt under 5 kr. har förordats eller ifrågasatts i flera yttranden. *Föreningen Sveriges kronokamrerare* har sålunda anfört:

Erfarenheten vid upprättandet av överskottsförteckning efter debiteringen av slutlig skatt enligt 1948 års taxering har visat, att föreskrifterna om femkronorsgränsen vid debitering av slutlig skatt och vid restitution av för mycket erlagd skatt (89 § 1 mom.) försakat de lokala skattemyndigheterna ett betydande merarbete. Arbetet och kostnaden är med all sannolikhet större, än om debitering resp. restitution av skatt under fem kronor verkställdes. Förefintligheten av denna gräns måste anses i onödan komplicera debiteringsarbetet utan att vara till större gagn för de skattskyldiga och statsverket. Det skulle således otvivelaktigt utgöra en välbetänkt förenkling av förfarandet, om femkronorsgränsen slopades.

Länsstyrelsen i Örebro län har däremot framhållit, att en avsevärd minskning i antal av såväl restitutionerna av preliminär skatt som av debiteringarna

av kvarstående skatt skulle vinnas, om den nu gällande femkronorsgränsen höjdes. Redan en så förhållandevis ringa höjning av denna gräns som till 10 kr. skulle medföra en betydande arbetsbesparing.

Ändring av gällande uppbördsterminer för den kvarstående skatten har föreslagits i några yttranden. Sålunda har *länsstyrelsen i Jönköpings län* föreslagit, att uppbörden borde ske under uppbördsterminerna i maj och juli eller i maj och september för att så många rättelser som möjligt på grund av felkrediteringar och prövningsnämndens ändringar skulle kunna iakttagas.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har ifrågasatt, om icke kvarstående skatt normalt borde erläggas vid uppbördsterminerna i maj och september, varigenom större utsikter torde finnas att utfå skatten.

Föreningen Sveriges kronokamrerare har anfört:

Det kan ifrågasättas, om icke kvarstående skatt normalt bör erläggas vid uppbördsterminerna i maj och september. Härigenom skulle skattebetalningen underlättas för dem, som i början av året sakna inkomst eller ha sämre förtjänstmöjligheter än längre fram på året. Emot en sådan framflyttning kan emellertid invändas, att systemet skulle komma att premia sådana, som hade möjlighet skjuta på skattebetalningen, och medföra, att det avskräckande momentet i en korttidsbetalning skulle försvinna.

I detta sammanhang må omnämnas, att i de likalydande motionerna I: 84 och II: 78 till 1951 års riksdag föreslagits, att riksdagen skulle besluta att kvarstående skatt skulle fördelas på 6 månader och inbetalas till statsverket under uppbördsterminerna i april och juni. Motionerna ha emellertid av riksdagen lämnats utan åtgärd.

Föreningen Sveriges kronokamrerare har ifrågasatt, om det icke ur arbetsbesparande synpunkt borde övervägas att låta inkomstlängden användas jämväl som debiteringslängd.

Även *länsstyrelserna i Gävleborgs, Jämtlands och Malmöhus län* ha framhållit önskvärdheten av en gemensam taxerings- och debiteringslängd. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* har anfört:

Av arbetstekniska skäl kan debiteringen icke lämpligen ske i originalexemplaret av taxeringslängden. Hos lokala skattemyndigheten skola göras två avskrifter av taxeringslängden. Det synes emellertid icke erforderligt att samtliga taxeringslängdens uppgifter ingå i dessa längder. Sålunda torde utan särskilt men kolumnerna 11—12, 20—21 och 25 kunna uteslutas, varigenom skulle vinnas utrymme för debiteringen. Kolumnerna 17—19 kunna därjämte uteslutas ur taxeringslängden och debiteringen verkställas enbart i det ena exemplaret av dess nyssnämnda »avskrift». Riksräkenskapsverkets kontroll av debiteringen skulle då kunna verkställas genom stickprovvis infordrade debiteringslängder. Därjämte bör all debitering ske med helt antal kronor och nuvarande avräkningar med utjämmande öretal bortfalla. I debiteringslängden torde gemensamma kolumner kunna införas för dels preliminär A-skatt och B- eller C-skatt och dels kvarstående skatt, som efterskänkes och som skall erläggas. Vid summeringen skiljas dock mellan de skilda kategorierna liksom överskjutande preliminärskatt, som innehålles av statsverket och som skall återbetalas. I sammandragen böra givetvis finnas skilda kolumner för beloppen.

Genom att debiteringen icke sker i taxeringslängdens original exemplar, kan införingen av preliminärskatten ske under tiden för taxeringsnämndsarbetet. Införandet i längderna bör lämpligen ske under mars—april månader och utföras av lokala skattemyndighetens personal. Länsstyrelsen skulle därvid hava att tillhandahålla häradskrivarna kreditkortet jämte uppgift för varje uppördsdistrikt om debiterade A- och B-skatternas slutsumma. Härigenom skulle längderna kunna färdigställas beträffande preliminärskatten i så god tid, att taxeringsnämnderna skulle kunna erhålla del därav för kontroll, att skattskyldigs debiterade preliminära A-skatt ungefär täcker hans slutliga skatt enligt taxeringsnämndens beslut.

Möjligheterna att åstadkomma en gemensam inkomst- och debiteringslängd har också berörts av *statens organisationsnämnd* i dess tidigare omnämnda »Rapport över organisationsundersökningar vid vissa häradskrivarkontor». Organisationsnämnden framhåller, att arbetet med att skriva av inkomstlängden och att från inkomstlängd till debiteringslängd föra över olika uppgifter kräver mycken tid, samtidigt som arbetet är koncentrerat till en relativt kort period. I syfte att minska detta arbete och samtidigt nedbringa risken för fel-skrivningar och felöverföringar föreslår nämnden såväl att vissa kolumner i inkomstlängden skola utgå som att avskriften av inkomstlängden skola avse endast vissa delar av originallängden. Vidare föreslås, att ena avskriften av inkomstlängden tillika skall användas som debiteringslängd. Organisationsnämnden anför härom:

Betraktar man i första hand originalet till inkomstlängd, synas följande kolumner kunna utgå.

- a) Nummer å självdeklaration eller annan bilaga.
- b) Antal barn, för vilka familjeavdrag äger rum.
- c) Av prövningsnämnd beslutade ändringar i statligt taxerad och beskattningsbar inkomst.
- d) Av prövningsnämnd beslutade ändringar i kommunalt beskattningsbar inkomst.
- e) Paragraf i prövningsnämnds protokoll.

I fråga om kolumnen för nummer å självdeklaration m. m. synes det naturligtast, att inkomna deklarerationer, uppgifter m. m. betecknas med nummer på det uppslag och rum i inkomstlängden, som deklarerationen avser. Därigenom bör arbetet med behandlingen av självdeklarerationer m. m. ävensom med återfinnande i längden av den person en deklareration gäller underlättas. (Detta förfaringsätt tillämpas redan nu inom Stockholms län.) Att genom anteckningen om deklarerationens nummer utmärka, att deklareration inkommit, synes i detta fall icke nödvändigt. Regeln är den att deklareration inkommer. I ett fall som det föreliggande är det då mindre tidskrävande att endast anteckna de oregel-mässigheter, som förekomma.

Antal barn, för vilka familjeavdrag skall äga rum, blir i fortsättningen icke aktuellt att anteckna, annat än i det fall att ensamstående har barn att försörja. I dylika fall kan anteckning om förhållandet antingen göras i anmärkningskolumnen eller ske genom att ett »b» antecknas i kolumnen för civilstånd.

Särskilda kolumner för anteckning om av prövningsnämnd beslutade ändringar liksom av paragraf i prövningsnämnds protokoll synas icke erforderliga. Utrymmet för varje person i inkomstlängden är fullt tillräckligt för att dessa anteckningar skola kunna verkställas ovanför de ursprungliga anteckningarna. Ändringarna böra för att skilja sig från originalanteckningarna göras med rött bläck.

Slutligen kan ifrågasättas, huruvida icke kolumnerna för debiterad statlig inkomstskatt och pensionsavgifter kunna slopas. Detta skulle innebära, att ifrågavarande debitering skulle verkställas direkt i debiteringslängden och att den kontroll, som RRV¹ kan behöva verkställa, skulle utövas på så sätt, att RRV — med lämpliga tidsintervaller — efter den 31/8 året efter taxeringsåret från de olika skattemyndigheterna under begränsad tid lånade debiteringslängderna. Någon anledning att efter en dylik omläggning insända originalet till inkomstlängd till RRV skulle icke vidare föreligga.

I fråga om kommunavskriften har kommunerna enligt från vissa kommuner inhämtade uppgifter knappast behov av andra uppgifter än om till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst samt möjligen av till kommunalskatt beskattningsbar inkomst. Denna avskrift skulle således ur denna synpunkt kunna inskränkas till att omfatta endast dessa båda kolumner.

Avskriften skall emellertid sedermera överlämnas till taxeringsnämndens ordförande för att tjäna denne till ledning vid nästkommande års taxering. Ur taxeringsnämndsordförandens synpunkt torde det få anses vara till fördel, att avskriften inrymmer även uppgift om de taxerade beloppen samt möjligen även om civilstånd. Genom att dessa tre uppgifter förekomma kan taxeringsnämndsordförande konstatera, dels om någon, som föregående år haft inkomst, icke inkommit med deklaration, dels huruvida något extra avdrag beviljats. Erfordras närmare studium av de förhållanden, som påverkat föregående års beslut, bör detta ske genom att gå till det årets deklaration, vilken taxeringsnämndsordföranden ävenledes har tillgång till.

Ur taxeringsnämndsordförandens synpunkt synes alltså kommunavskriften kunna inskränkas till att omfatta endast uppgift om civilstånd, till statlig och kommunal skatt taxerad och beskattningsbar inkomst.

Nu ifrågavarande avskrift överlämnas slutligen av taxeringsnämndsordföranden till länsstyrelsens taxeringsavdelning.

Under förutsättning att taxeringsavdelningen har tillgång till inkomstlängdens original, saknar kommunavskriftens innehåll för länsstyrelsens del betydelse.

Kommunavskriften av inkomstlängden skulle således kunna inskränkas till att omfatta endast uppgift om civilstånd, taxerad och beskattningsbar inkomst för statlig resp. kommunal beskattning.

Går man så till den avskrift av inkomstlängden, som för närvarande insändes till länsstyrelsens taxeringsavdelning för att sedermera utbytas mot det hos lokala skattemyndigheten förvarade originalet, kan i första hand diskuteras, huruvida den nuvarande arbetsgången är nödvändig.

Den till taxeringsavdelningen insända avskriften ligger till grund dels för provningsnämndsarbetet dels för viss statistik över inkomsternas fördelning på olika yrkesgrupper. Med ledning av provningsnämndens beslut införes i avskriften ändrade taxeringar m. m. Samma ändringar skola av lokala skattemyndigheten införas i originalet. Sedan utbyte av längder skett kontrollerar taxeringsavdelningen (i varje fall i vissa län), att provningsnämndsändringarna iakttagits i originalet. De ytterligare ändringar, som äga rum, antecknas.

Den nuvarande arbetsgången medför för länsstyrelsens del ett onödigt kontrollarbete. Jämför man med arbetsgången i fråga om fastighetstaxeringslängderna, finner man, att originallängden efter uträkning av antalet skattekonor skrives av och insändes till taxeringsavdelningen. En avskrift behålles och användes för debitering av fastighetsskatt m. m. Någon utväxling av längder mellan taxeringsavdelningen och lokala skattemyndigheten förekommer alltså icke. En liknande rutin i fråga om inkomstlängden skulle medföra icke oväsentliga besparingar. En sådan rutin förutsätter, att debiteringslängden

¹ Riksräkenskapsverket.

sammansläs med ena avskriftsexemplaret av inkomstlängden. Det blir vidare nödvändigt att i någon mån omlägga arbetet med att i debiteringslängden införa uppgift om influten resp. debiterad preliminärskatt. För närvarande tillgår detta arbete i stort på följande sätt. Efter utgången av sista uppbördsterminen för preliminärskatt kompletteras kreditkorten med uppgifter om avkortningar, uppdebiteringar m. m., avslutas och avstämmas för varje uppbördsdistrikt. Därefter införes uppgift om influten resp. debiterad skatt i debiteringslängden, som avstämmas mot kreditkorten. Debiteringslängden utsändes till lokala skattemyndigheten. Utsändande sker i regel under tiden medio av maj—juli. Under denna tid och även sedan debiteringslängden utsänts bli de införda uppgifterna föremål för korrigeringar, beroende på upptäckta bokföringsfel, identifierade inbetalningar till länsstyrelsens skattekonto/centrala skattekontot m. m., omständigheter, som mer eller mindre förrycka lokala skattemyndighetens arbete. Länsstyrelsen måste för fullgörande av ovanstående arbetsuppgifter i regel anlita extra personal.

Den ifrågasatta omläggningen skulle innebära, att lokala skattemyndigheten, så snart inkomstlängden för ett uppbördsdistrikt färdigställts och skrivits av, skulle insända den avskrift av inkomstlängden, som kombinerats med debiteringslängd, till länsstyrelsen för komplettering med uppgift om influten och debiterad preliminär skatt. Så snart längden kompletterats med dessa uppgifter, skulle den återställas till lokala skattemyndigheten för debitering av slutskatten.

Med den erfarenhet av arbetsförlopp och arbetsbelastning, som lokala skattemyndigheten numera torde ha förvärvat, böra inga svårigheter möta att beräkna tidpunkter för insändande till länsstyrelsen av de olika längderna. Det är alltså möjligt att upprätta ett preliminärt schema över de olika tidpunkter, då de skilda inkomstlängderna komma att tillställas länsstyrelsen. Med ledning av detta schema och sin egen erfarenhet rörande tidsåtgången för komplettering av en längd med ifrågavarande uppgifter torde länsstyrelsen kunna organisera sitt arbete så, att tidpunkten för slutlig avstämning av de olika uppbördsdistrikten förskjutes till en tid, som nära ansluter till tidpunkten för mottagande av resp. längder. Den justering i tidsschemat, som med hänsyn till länsstyrelsens arbete kan bli erforderlig, bör utan svårighet kunna överenskommas mellan länsstyrelsen och lokala skattemyndigheten. Arbetet med att komplettera längderna med uppgift om influten preliminär skatt torde med hänsyn till att lokala skattemyndigheten skall ha avslutat debiteringen av statlig inkomstskatt före den 15 juli och att en del längder torde inkomma alltför sent till lokala skattemyndigheten för att längderna skola kunna avstås före den 15 icke hinna avslutas till detta datum. Något hinder för att kompletteringsarbetet avslutas vid senare tidpunkt synes emellertid icke föreligga. Genom att lokala skattemyndigheten fullföljer debiteringsarbetet behöver någon tidsförlust icke uppkomma.

Genom att lägga upp arbetet på angivet sätt bör även andra fördelar vinnas än minskat avskriftsarbete. För länsstyrelsens del blir arbetet med avstämning av uppbördsdistrikten och kompletteringen av debiteringslängderna utslaget på en längre period, vilket bör medföra, att den extra arbetskraften kan minskas till antalet men i stället måste användas under längre tid. Någon direkt besparing blir det således knappast tal om, men den tillfälliga arbetskraften kan lättare övervakas och ledas och bör därigenom bli bättre insatt i arbetet och sålunda mer användbar. Vidare innebär förskjutningen av ifrågavarande arbete, att fler korrigeringar än för närvarande kunna vidtagas före debiteringslängdernas avslutande och återsändande, vilket både för länsstyrelsens och lokala skattemyndighetens del bör medföra arbetslättnad.

Kan det sålunda konstateras, att något hinder ur nu anförda synpunkter icke föreligger för att kombinera en avskrift av inkomstlängden med debiteringslängden, återstår att utröna, huruvida denna avskrift behöver omfatta alla originalets kolumner.

För själva debiteringsarbetet erfordras endast uppgift om för statlig resp. kommunal inkomstskatt beskattningsbar inkomst resp. till statlig inkomstskatt taxerad inkomst. Lokala skattemyndigheten har emellertid att på begäran tillhandagå såväl allmänheten som olika myndigheter med vissa uppgifter ur inkomstlängd. Så t. ex. begära enskilda m. fl. esomoftast taxeringsbevis och polismyndighet uppgift om taxerad inkomst (för bedömande av dagsbotsbelopp). Med hänsyn härtill erfordras även uppgift om taxerad inkomst. Därutöver förekommer, att enskilda begära fullständigt utdrag ur inkomstlängden, således även om ur vilka källor inkomsterna härröra sig, nettoinkomst m. m. Dessa senare utdrag begäras emellertid så jämförelsevis sällan, att dylika framställningar utan att vålla större olägenhet böra kunna vidarebefordras till länsstyrelsens taxeringsavdelning.

Med hänsyn till vad ovan sagts föreslås att original till inkomstlängd skall erhålla samma utseende som f. n. med undantag för att följande kolumner utgå.

Nummer å självdeklaration eller annan bilaga.

Antal barn för vilka familjeavdrag äger rum.

Statlig inkomstskatt.

Pensionsavgifter.

Av prövningsnämnd beslutad ändring i till statlig inkomstskatt antagen taxerad inkomst samt beskattningsbar inkomst.

Av prövningsnämnd beslutad ändring i enligt kommunalskattelagen antagen beskattningsbar inkomst.

Paragraf i prövningsnämnds protokoll.

Blankettens utseende efter dessa ändringar framgår av bilagt förslag (bilaga B 18).¹

att den ena avskriften skall kombineras med debiteringslängd och omfatta med avseende på inkomstlängdsdelen endast avskrift av originalets uppgifter om civilstånd, taxerad och beskattningsbar inkomst, statlig och kommunal, jämte anteckningar i anteckningskolumn under det att debiteringslängdsdelen skall omfatta alla för debiteringen erforderliga kolumner.

Blankettens utseende efter dessa ändringar framgår av bilagt förslag (bilaga B 19).¹

att den andra avskriften (kommunavskriften) skall omfatta endast uppgift om civilstånd, taxerad och beskattningsbar inkomst, statlig och kommunal, jämte anteckningar i anteckningskolumn.

Blankettens utseende framgår av bilagt förslag (bilaga B 20).¹

Arbetsgången skulle efter genomförande av dessa förslag bli i huvudsak följande.

Länsbyrån trycker stomme till inkomstlängd jämte avskrifter. Originalet tillställs taxeringsnämndsordföranden och avskrifterna lokala skattemyndigheten.

Lokala skattemyndigheten framräknar sedan originalet inkommit från taxeringsnämndsordföranden beskattningsbar inkomst. Uppgifterna om civilstånd, taxerad och beskattningsbar inkomst (statlig och kommunal) överförs jämte taxeringsnämndens anteckningar i en arbetsoperation medelst genomskrift till de båda avskrifterna.

Allt eftersom avskrifterna färdigställas debiteras statskatt och expedieras taxerings-/debiteringslängdsdelen till länsstyrelsens uppördsavdelning. Kommunavskrifterna expedieras till vederbörliga kommuner, originalet till taxeringsavdelningen.

Länsstyrelsens uppördsavdelning kompletterar taxerings-/debiteringslängden med

¹ Bilagan här utesluten.

uppgift om influten och debiterad preliminär skatt och återställer den till lokala skattemyndigheten.

Lokala skattemyndigheten slutför debiteringen.

Ovanstående förslag bygger på den förutsättningen, att länsstyrelsens taxeringsavdelning icke kan undvara inkomstlängdens uppgifter om yrken och fördelningen av inkomst på olika förvärvskällor med hänsyn till skyldigheten att upprätta inkomststatistik och till att grunduppgifterna för arbetet med besvärshärenden m. m. hämtas ur inkomstlängd. (Enligt uppgift äro deklARATIONERNA ofta icke behandlade på så sätt, att man därur med säkerhet kan utläsa taxeringsnämndens beslut.)

Genomförs ett av statistiska centralbyrån väckt förslag att omlägga den årliga inkomststatistiken från total räkning till urvalsundersökning torde i viss mån andra förutsättningar komma att föreligga och det skulle kunna ifrågasättas, huruvida det icke för taxeringsavdelning skulle vara tillfyllest med en enligt ovan reducerad avskrift av inkomstlängden (särskilt för det fall taxeringsnämnd kan åläggas att föra självdeklARATIONER på ett sätt som möjliggör, att nämndens beslut otvetydigt framgår av anteckNINGARNA och att — ev. på särskild blankett — göra motsvarande anteckningar rörande skattskyldiga, som taxerats utan att självdeklARATIONER ingått). I sådant fall kan originalet till inkomstlängd kvarstanna hos lokala skattemyndigheten och kombineras med debiteringslängd. Någon inverkan på arbetsmängdsberäkningarna skulle en dylik ändring av förslaget knappast få.

Under förutsättning att den särskilda debiteringslängden bibehålles har *länsstyrelsen i Malmöhus län* föreslagit, att tidpunkten för debiteringslängdernas avlämnande till de lokala skattemyndigheterna ändras från den 30 juni till den 25 augusti. Länsstyrelsen har anfört:

Länsstyrelserna torde ofta sakna möjlighet att färdigställa längderna till denna dag. Vidare är det önskvärt, att länsstyrelserna få tillfälle verkställa ändringar i längderna så länge som möjligt. För det tredje är det enligt vad erfarenheten här i länet visar, ej erforderligt för häradskrivarna att erhålla debiteringslängderna förrän i slutet av augusti månad. De ha knappast möjlighet att gripa sig an med debiteringslängderna förrän vid denna tidpunkt och för övrigt behöva de ej börja tidigare därmed för att medhinna arbetet. Nuvarande bestämmelse föranleder en aldeles onödig forcering och därtill onödiga kostnader, då extrapersonal för närvarande flerstädes torde behöva anställas för detta arbete.

Liknande synpunkter ha uttalats av *länsstyrelsen i Jönköpings län*, som dock föreslår den 15 augusti såsom senaste tidpunkt för längdernas översändande.

3. Uppbördssakkunnigas förslag.

Tillgodoräknande av preliminär skatt. För närvarande gäller, som tidigare nämnts, att den skattskyldige vid debitering av slutlig skatt skall tillgodoräknas erlagd preliminär A-skatt, uppdebiterad sådan skatt samt debiterad preliminär B- och C-skatt ävensom senast den 30 april året näst efter inkomst-året ytterligare inbetald preliminär skatt.

I flera yttranden har föreslagits, att endast erlagd preliminär skatt skall avräknas från den slutliga skatten. Ett sådant förfarande skulle emellertid kräva, att indrivningen av restförd preliminär skatt måste avbrytas vid viss

tidpunkt och samtliga indrivna belopp redovisas för anteckning i debiteringslängd. Det uppskov med skatteuttagandet, som ett avbrytande av indrivningen måste medföra, låter sig ej förena med strävandena att åstadkomma en snabb och effektiv skatteuppbörd. Tvärtom måste ett dylikt tillvägagångssätt anses stå i direkt strid med dessa strävanden. Härtill kommer att allmänna redovisningssvårigheter med olägenheter främst för de skattskyldiga men även för myndigheterna måste befaras inträda. Ett dylikt system kan därför icke förordas. Såvitt angår preliminär B-skatt bör i stället från den slutliga skatten såsom f. n. avräknas debiterat belopp, oavsett om skatten restförts eller erlagts i behörig tid. Har skattskyldig med preliminär B-skatt inbetalt mer preliminär skatt än vad som påförts enligt utfärdad debetsedel, skall det överskjutande beloppet därjämte tillgodoräknas den skattskyldige. Belopp som ytterligare inbetalas, efter det på tidigare uppbördsterminer belöpande skatt restförts, skall icke avräknas å den restförda skatten utan likaledes tillgodoräknas utöver det debiterade beloppet. Det sagda innebär med andra ord att skattskyldig med preliminär B-skatt skall tillgodoräknas *dels* utan samband med restindrivning erlagd skatt, *dels ock* restförd skatt. Detta står jämväl i överensstämmelse med det system, som de sakkunniga tidigare förordat beträffande uppdebitering i länsräkenskapen av B- och C-skatt först i samband med skatteuppbörden och då med *dels* influtet och *dels* restfört belopp.

Det sagda gäller jämväl preliminär C-skatt.

Beträffande uppdebiterad preliminär A-skatt bör skillnad råda mellan det fall, där arbetsgivaren underlåtit att verkställa skatteavdrag, och den situation, som uppkommer när arbetsgivaren verkställt skatteavdrag men underlåtit att inbetala det innehållna beloppet. I det förra fallet är det uppdebiterade beloppet att likställa med för arbetstagaren restförd preliminär skatt. I det senare fallet däremot bör skattebeloppet räknas arbetstagaren till godo som erlagd skatt och samtidigt uppdebiteras för restindrivning hos arbetsgivaren såsom en dennes skuld till staten. Sistnämnda uppdebitering, som avser arbetsgivaren, får ingen inverkan på avräkningen mellan preliminär och slutlig skatt.

Av praktiska skäl torde det vara lämpligt, att i debiteringslängden i skilda kolumner införa å ena sidan utan samband med restindrivning erlagd preliminär skatt och sådan i föregående stycke omförmäld skatt, som skall betraktas som erlagd, samt å andra sidan, oavsett om skatten erlagts eller ej, restförd preliminär skatt och därmed likställd hos arbetstagaren uppdebiterad preliminär A-skatt.

Har — bortsett från restförd skatt som erlägges efter indrivning — preliminär skatt inbetalts efter den 30 april året efter inkomståret, bör sådan skatt icke införas i debiteringslängden. Beloppet bör balanseras i länsstyrelsens (kronokamrerarens) räkenskaper, intill dess debitering av slutlig skatt slutförts. Om det då visar sig, att den skattskyldige har att erlagga kvarstående skatt, bör beloppet överföras till postverket som avbetalning å nämnda skatt och

underrättelse härom lämnas den skattskyldige. I annat fall bör beloppet återbetalas till denne.

Överförande av preliminär skatt mellan äkta makar. Beträffande äkta makar förekommer icke sällan att ena maken påföres kvarstående skatt, under det att andra maken erhåller återbetalning av överskjutande preliminär skatt. Det skulle i sådana fall vara förmånligt för såväl de skattskyldiga som det allmänna, om det överskjutande beloppet icke behövde återbetalas utan kunde tillgodoföras den andre maken för att minska dennes kvarstående skatt. Det har ifrågasatts huruvida icke bestämmelser om sådan avräkning, som sannolikt redan nu torde förekomma i viss utsträckning, borde införas i UF.

De sakkunniga vilja till en början fastslå, att avräkning på angivet sätt icke kan ifrågakomma utan båda makarnas medgivande.

Härefter synes följande vara att iakttaga.

Häftar den, som är berättigad återbekomma erlagd skatt, för restförd skatt, äger han utfå allenast vad som överstiger det oguldna beloppet. Innan avräkning kan ske, måste därför fastställas, att den av makarna, till vilken eljest återbetalning skulle ske av för mycket erlagd preliminär skatt, icke häftar för restförd skatt. Är så icke fallet, synes avräkning kunna ske, under förutsättning att den av makarna, som eljest skulle erhålla skatterestitution, gör framställning härom eller i varje fall lämnar sitt medgivande därtill, innan debetsedlarna å slutlig skatt sändas ut. Om makarna begära dylik avräkning och det blivit utrett, att den av makarna, som erlagt för mycket preliminär skatt, icke häftar för restförd skatt, kan sådant önskemål beaktas av den lokala skattemyndigheten. Härför tarvas ingen annan åtgärd än en anteckning om saken i debiteringslängden med åtföljande sänkning och höjning av den preliminära skatt, som skall tillgodoräknas en var av makarna. Efter det debetsedlarna å slutlig skatt utfärdats, kan avräkning icke ske. Utbetalningskort å den överskjutande preliminära skatten avses enligt de sakkunnigas förslag nedan i Kap. XII skola utfärdas samtidigt med debetsedeln å slutlig skatt.

Avräkning mellan andra skattskyldiga än äkta makar synes icke böra medgivas.

Föreskrifter om möjlighet till sådan avräkning mellan makar, varom nu varit tal, torde icke behöva intagas i UF.

Fråga om bibehållande av viss minimigräns. I vissa yttranden till de sakkunniga har framhållits, att om gällande gräns om 5 kr. för uttagande av kvarstående skatt, resp. återbetalning av för mycket inbetald preliminär skatt avskaffades, en förenkling i debiteringsarbetet skulle bli möjlig. Å andra sidan har en länsstyrelse yttrat, att en höjning av angivna gräns skulle åstadkomma en betydande arbetsbesparing.

Ifrågavarande undantagsbestämmelse hindrar utan tvekan den löpande arbetsrutinen genom att man bl. a. vid utskrift av debetsedlarna städse måste ha uppmärksamheten riktad på om den kvarstående skatten, resp. den över-skjutande preliminära skatten understiger 5 kr. eller ej. Härigenom ävensom på grund av de särskilda bokföringsåtgärder, som måste vidtagas, uppkommer visst merarbete. Å andra sidan kan det icke vara tillfredsställande att låta hela uppörds- och indrivningsorganisationen fungera för de obetydliga belopp varom här är fråga. De sakkunniga kunna därför icke förorda att undantagsbestämmelsen avskaffas. Icke heller anse de sakkunniga det motiverat att höja nu gällande gräns om 5 kr. För det allmänna skulle måhända en höjning av gränsen till 10 kr. icke innebära någon större förlust. Sammanlagda beloppet av den av denna anledning efterskänkta kvarstående skatten torde icke mera avsevärt överstiga den preliminära skatt, som icke återbetalas. Hos skattskyldiga med låga inkomster skulle det dock kunna väcka missnöje, om statsverket skulle underlåta att återbetala överskjutande preliminär skatt om högre belopp.

Uppördsterminer för kvarstående skatt. I fråga om den debiterade preliminära skatten förorda de sakkunniga för att underlätta skatteinbetalningen — bl. a. för att möjliggöra inbetalning av högre belopp än det debiterade — att den vid varje uppördstermin till betalning förfallande skatten icke skall angivas å skatteanvisningarna, utan att det skall ankomma på de skattskyldiga själva att ifylla inbetalt belopp å anvisningarna. Detta har i sin tur föranlett förslag om att skatten skall förfalla med lika stora belopp på de olika uppörds-terminerna.

Samma behov av mera fria inbetalningsformer föreligger icke beträffande den kvarstående skatten för sådana skattskyldiga, som själva ha att inbetala nämnda skatt. Sålunda kan här någon överbetalning icke ifrågakomma. Där-emot kunde det vara av visst värde om något skattebelopp icke funnes angivet å skatteanvisningarna för skattskyldiga arbetstagare. För sådan skattskyldig, som slutar sin anställning mellan två uppördsterminer, kan f. n., om den innehållna skatten icke helt täcker det belopp, vilket skall inbetalas vid nästa uppördstermin, skatteanvisningen för terminen icke utnyttjas utan beloppet måste i stället inbetalas till centrala skattekontot. Liknande gäller i alla andra fall, då av arbetsgivaren innehållet belopp icke täcker den till betalning förfallande kvarstående skatten. Om i sådana fall något skattebelopp icke funnes angivet å skatteanvisningarna, skulle inbetalning likväl kunna ske medelst användande av skatteanvisning. En förutsättning härför är dock att debetsedeln förses med flera skatteanvisningar än f. n. Vidare skulle det — för att underlätta för postverket att på ett rationellt sätt ombesörja krediteringsarbetet beträffande den kvarstående skatten — vara önskvärt att så avjämna skatten, att densamma förfölle till betalning med lika belopp på envar av de två uppörds-

terminerna, varunder den skall erläggas. Anledning finnes emellertid att räkna med att arbetsgivarnas skyldighet att verkställa avdrag för kvarstående skatt relativt snart skall omprövas. Vid sådant förhållande ha de sakkunniga icke ansett tillräckliga skäl föreligga att föreslå någon ändring av det nuvarande tillvägagångssättet.

Den kvarstående skatten förfaller till betalning under uppbördsterminerna i mars och maj månader. Önskemål ha uttalats om att man — såsom skedde under åren 1949 och 1950 — skulle låta den kvarstående skatten betalas under uppbördsterminerna i maj och september. Även andra önskemål ha framkommit om förlängning av inbetalningstiden.

De sakkunniga ha till en början diskuterat, om uppbörden av den kvarstående skatten som hitintills bör ske under två uppbördsterminer eller om antalet uppbördsterminer bör minskas till en eller utökas till tre eller flera. Ur kostnadssynpunkt för det allmänna vore det naturligtvis önskvärt med allenast en uppbördstermin. Detta skulle också kunna motiveras med att den kvarstående skatten framdeles bör nedgå avsevärt. Emellertid torde det likväl icke kunna undvikas, att den kvarstående skatten i enskilda fall kan bli så stor att betalningssvårigheter kunna uppkomma, om den skall erläggas på en gång oberoende av när under året uppbörden skall ske. Med hänsyn härtill bör antalet uppbördsterminer icke nedsättas. Å andra sidan torde några hållbara skäl icke kunna åberopas för en utökning av uppbördsterminernas antal. De sakkunniga förorda, att den kvarstående skatten skall såsom f. n. uppbäras under två uppbördsterminer.

De sakkunniga förorda vidare att bestämmelserna i UF om uppbörd av kvarstående skatt under uppbördsterminerna i mars och maj månader skola bibehållas. Visserligen medgavs under åren 1949 och 1950 en viss förskjutning av uppbördsterminerna på grund av den kvarstående skattens storlek. Under år 1951 ha dock uppbördsterminerna varit förlagda till mars och maj. De förändringar i uppbördsförfarandet, som redan beslutats och som de sakkunniga därutöver förorda i förevarande betänkande, böra därjämte åstadkomma en sådan nedgång i de kvarstående skatterna, att av denna anledning något behov av en sådan förskjutning icke kan anses föreligga. Så länge arbetsgivarna ha skyldighet att verkställa avdrag å lönen för den kvarstående skatten, måste hänsyn tagas till deras berättigade önskemål, att den tid, varunder sådana avdrag skola verkställas, blir så kort som möjligt.

Som skäl för en framflyttning av uppbördsterminerna till senare än i mars har också anförts, att man därigenom skulle kunna medhinna att i större utsträckning än eljest ändra verkställda debiteringar på grund av meddelade beslut i debiterings- och taxeringsmål. Detta skäl har visst fog för sig, särskilt som det torde vara ofrånkomligt, att även i fortsättningen liksom hitintills ett

stort antal debiterings- och taxeringsbesvär ingivas först efter det debetsedlarna å slutlig skatt kommit de skattskyldiga tillhanda i början av december månad. Det kan vara förenat med svårigheter att meddela beslut i dessa mål så snabbt, att nya debetsedlar kunna utfärdas före uppbördsterminen i mars. En framflyttning av första uppbördsterminen till maj skulle emellertid medföra att den andra uppbördsterminen komme antingen i semestermånaden juli eller i september månad. Intetdera av dessa alternativ kan förordas.

Nu gällande regler för den kvarstående skattens fördelning på de olika uppbördsterminerna synas böra bibehållas.

Gemensam inkomst- och debiteringslängd m. m. Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen ha olika förslag framlagts att förenkla debiteringsarbetet genom att låta inkomstlängden sammanföras med debiteringslängden. I samband härmed ha också förslag väckts om att förenkla arbetet med att skriva av längden. Uppenbart är att avskrivandet av en omfattande inkomstlängd och överföring till en särskild debiteringslängd från bl. a. inkomstlängden av de olika skattebeloppen kräver mycket arbete och medför risker för överföringsfel. Avskrivande av inkomstlängden och debitering av slutlig skatt är kvantitativt sett de lokala skattemyndigheternas mest omfattande arbetsuppgift. Förenklingar på detta område äro därför av särskild betydelse, då man försöker nedbringa arbetsbördan för nämnda myndigheter.

Lösningen av frågan om en gemensam inkomst- och debiteringslängd är i viss mån beroende av hur avskrifterna av inkomstlängden skola vara beskaffade. Inkomstlängden framställes f. n. i 3 ex. (ett original exemplar och två fullständiga avskrifter). Hos såväl länsstyrelsen som den lokala skattemyndigheten bör finnas ett exemplar av inkomstlängden, antingen i original eller avskrift. En avskrift av längden är därför alltid erforderlig. Under förutsättning att de kommunala myndigheterna kunde avvara det för dem avsedda exemplaret av längden och att riksräkenskapsverket kunde nöja sig med att för sitt granskningsarbete för kortare tid från den lokala skattemyndigheten rekvirera dennes exemplar av inkomstlängden med däri införda skattebelopp, skulle däremot den andra avskriften av längden kunna undvaras. Såvitt gäller städer med egen uppbördsförvaltning, där tillgång till längden finnes i stadens uppbördsverk, vore detta genomförbart. För riket i övrigt torde dock jämväl i fortsättningen två avskrifter erfordras med hänsyn till de kommunala myndigheternas behov att bl. a. i sin sociala verksamhet ha tillgång till ett exemplar av längden. Under sådana förhållanden synes icke anledning föreligga att föreslå ändring i vad nu gäller beträffande antalet avskrifter.

Av praktiska skäl är det icke möjligt att verkställa avskrifterna samtidigt med originallängden medelst kopiering. Däremot skulle det vara tekniskt genomförbart att åstadkomma avskrifterna medelst fotografering. Verkställda

undersökningar ha emellertid givit vid handen, att även om endast en avskrift skulle vara erforderlig, kostnaderna härför skulle bli större än vid vanligt avskriftsförfarande.

Enligt organisationsnämndens förslag skulle avskrifterna begränsas att omfatta allenast vissa delar av originallängden, nämligen kolumnerna för skattskyldigs namn m. m. och civilstånd samt till statlig och kommunal inkomstskatt taxerad och beskattningsbar inkomst samt anteckningskolumnen. Såvitt gäller det exemplar av avskriften, som skall tillställas kommunen och därefter taxeringsnämnden, torde en dylik begränsad avskrift vara tillräcklig. Frågan gäller därefter, om även den andra avskriften kan begränsas på angivet sätt. Denna avskrift finnes f. n. under större delen av den tid, då prövningsnämndsarbetet pågår, tillgänglig å länsstyrelsen, medan originallängden disponeras av den lokala skattemyndigheten. Enligt nu gällande bestämmelser åligger det länsstyrelsen att till statistiska centralbyrån för dess inkomststatistik insända uppgifter angående sammanräknad nettoinkomst för de skattskyldiga med uppgifterna grupperade efter de skattskyldigas yrkesbeteckning. För detta ändamål skulle en på angivet sätt begränsad avskrift av längden icke vara tillräcklig. Emellertid skall den årliga inkomststatistiken omläggas (se organisationsnämndens rapport i ovan återgiven del ävensom statsverkspropositionen till 1951 års riksdag, bilaga 9 avseende sjunde huvudtiteln, s. 14—15 och 22). Efter denna omläggning torde angivna hinder för en begränsning av avskriften icke längre föreligga. För prövningsnämndsarbetet skulle det emellertid innebära en avgjord försämring att icke ha tillgång till ett fullständigt exemplar av inkomstlängden. I varje besvärsakt måste fullständigt utdrag av inkomstlängden eller motsvarande uppgifter kunna återfinnas. Visserligen kan uppgift införskaffas genom att länsstyrelsen rekviderar fullständigt utdrag ur den hos den lokala skattemyndigheten förvarade originallängden. Detta måste dock medföra ökat arbete och onödig omgång. För länsstyrelsens del synes sålunda ett fullständigt exemplar av längden erforderligt. Den lokala skattemyndigheten har ävenledes behov av ett fullständigt exemplar av inkomstlängden bl. a. för den upplysningsverksamhet, som myndigheten har att utöva till allmänhetens tjänst. Uppbördssakkunniga kunna sålunda på denna punkt icke dela organisationsnämndens mening, att det för den lokala skattemyndighetens del skulle vara tillräckligt med en förkortad avskrift av längden. Eftersom under sådana förhållanden den ena avskriften av inkomstlängden måste vara fullständig, finnes icke anledning ifrågasätta annat i fråga om det andra avskriftsexemplaret.

Enligt organisationsnämndens förslag skulle debiteringslängden sammanföras med en avskrift av inkomstlängden, medan originallängden skulle översändas till länsstyrelsen. Därest det för den lokala skattemyndighetens del hade varit tillräckligt med ett förkortat exemplar av inkomstlängden, hade nämndens förslag kunnat tillstyrkas. Då nu så ej är fallet, bör undersökas, hur inkomstlängd

och debiteringslängd i stället böra sammanföras. Med inkomstlängdens nuvarande omfattning skulle en gemensam inkomst- och debiteringslängd bli otymplig till formatet och därför besvärlig att handskas med i arbetet. Flera av de nuvarande kolumnerna i inkomstlängden synas emellertid kunna undvaras. Organisationsnämnden har föreslagit, att kolumnerna för *dels* nummer å självdeklaration m. m., *dels* antal barn för vilka familjeavdrag äger rum, *dels* till statlig inkomstskatt taxerad och beskattningsbar inkomst samt till kommunal inkomstskatt beskattningsbar inkomst enligt prövningsnämndens beslut, *dels* ock paragraf i prövningsnämndens protokoll skola utgå. Vad nämnden sålunda föreslagit tillstyrka de sakkunniga. Därutöver bör kolumnen för antagen yrkesbeteckning kunna utgå, då ju uppgifter för yrkesstatistiken avses skola införskaffas på annat sätt än f. n. I stället för kolumnen för den skattskyldiges civilstånd kan i kolumnen för den skattskyldiges namn m. m. inpassas en ruta, vari kan angivas en kodbeteckning med ledning varav ortsavdraget kan bestämmas (o = ogift; ob = ogift med barn, för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat; g = gift; x = ortsavdrag enligt grunder angivna i anteckningskolumnen; — = intet ortsavdrag). Kolumnerna för ortsavdrag synas icke erforderliga. Då framdeles variationerna i ortsavdragens storlek komma att minska högst betydligt bör beskattningsbar inkomst kunna uträknas med ledning av anteckningarna i nyssnämnda ruta eller i anteckningskolumnen. Vad 86 § taxeringsförordningen innehåller därom att i inkomstlängden skall särskilt antecknas, jämte annat, yrkesbeteckning för den skattskyldige samt beloppet av medgivna ortsavdrag bör utgå. Erforderliga föreskrifter angående angivande av ortsavdrag kunna införas i kungörelsen med föreskrifter rörande taxeringsförfarandet. Kolumnerna för uträknad statlig inkomstskatt och pensionsavgift överföras till längdens debiteringsdel.

Uppbördssakkunniga få sålunda föreslå, att inkomstlängden förses med särskilda kolumner för allenast *dels* den skattskyldiges namn och titel m. m., *dels* beträffande statlig inkomstskatt uppskattad inkomst av olika förvärvskällor, medgivet avdrag för underskott å förvärvskälla, sammanräknad nettoinkomst, medgivna allmänna avdrag, som icke avse underskott å förvärvskälla, samt taxerad och beskattningsbar inkomst, *dels* beträffande kommunal inkomstskatt taxerad och beskattningsbar inkomst, *dels* ock taxeringsnämndens anteckningar. Av prövningsnämnden beslutade ändringar i taxeringen angivas med rött i kolumnerna för taxerad och beskattningsbar inkomst. Paragraf i prövningsnämndens protokoll angives i anteckningskolumnen.

Inkomstlängden har f. n. en bredd av ca 30 cm. Samtliga kolumner i längden taga dock i anspråk ett helt uppslag (2 sidor) med en textbredd av ca 52 cm. Genomförandet av föreslagna ändringar av inkomstlängden medför att för samtliga kolumner påfordras allenast en textbredd av ca 35 cm. Därest samtliga kolumner sammanföras å en sida, behöver bredden därav icke överstiga

40 cm. De sakkunniga föreslå en sådan omläggning av blanketten. Visserligen får inkomstlängden härigenom en något ökad bredd. Å andra sidan underlättas de tekniska möjligheterna att sammanföra inkomstlängden med debiteringslängden. De i debiteringslängden ingående kolumnerna kunna nämligen tryckas å baksidan av blanketten till inkomstlängd. Blanketterna kunna därefter sammanhäftas så, att den del av blanketten, som avser inkomstlängden, kommer å ett uppslags vänstersida med längdens debiteringsdel å uppslagets högersida.

Blanketterna till övriga två exemplar av inkomstlängden böra å båda sidor förses med tryck för inkomstlängd. Å ett uppslag av längden kommer härigenom att rymmas dubbla antalet skattskyldiga mot f. n.

Skattedebiteringen bör ske i det exemplar av inkomstlängden, som förvaras hos den lokala skattemyndigheten. Praktiska skäl tala för att detta exemplar bör vara originallängden.

I övrigt ligga två hinder i vägen för att sammanföra inkomstlängden och debiteringslängden. Sålunda skall genom länsstyrelsens (i stad med egen uppborädsförvaltning genom kronokamrerarens) försorg i debiteringslängden införas uppgift om den preliminära skatt, som skall tillgodoräknas de skattskyldiga vid avräkningen mot den slutliga skatten. Detta sker f. n. successivt under tiden till den 30 juni taxeringsåret, då debiteringslängden överlämnas till den lokala skattemyndigheten. Någon svårighet att — på sätt organisationsnämnden angivit — i stället låta införandet ske senare allt eftersom inkomstlängderna insändas till länsstyrelsen från den lokala skattemyndigheten, resp. inkomma till kronokamreraren synes dock icke föreligga. Härigenom tillgodoses därjämte önskemål från vissa länsstyrelsers sida att införandet av uppgifterna om preliminärskatten finge ske senare än nu är fallet. I viss utsträckning torde f. n. debiteringslängderna med däri införda uppgifter om den erlagda preliminärskatten utlånas till taxeringsnämnderna för att nämnda uppgifter skola utnyttjas vid taxeringen. Detta omöjliggöres genom det härovan föreslagna systemet. Emellertid äga nämnderna möjlighet att där kontroll av den deklarerade inkomsten med ledning av preliminärskatten anses påkallad, inhämta uppgift om nämnda skatt från länsstyrelsen (kronokamreraren). Denna kontrollmöjlighet, rätt utnyttjad, bör vara tillräcklig.

Inkomstlängden skall f. n. översändas till riksräkenskapsverket för kontroll av skattedebiteringen. Översändandet sker dock icke förrän efter utgången av augusti månad året efter taxeringsåret. Vid ett sammanförande av inkomst- och debiteringslängd måste den gemensamma längden i stället översändas till riksräkenskapsverket. Något hinder att så sker torde icke föreligga under förutsättning att detta icke behöver ske förrän i slutet av året efter taxeringsåret. Intill dess torde den lokala skattemyndigheten ha behov av längden för omdebiteringar på grund av prövningsnämndens beslut om ändrade taxeringar. Efter denna tid inträffa omdebiteringar i betydligt mindre omfattning. I dessa

fall kunna uppgifter om den tidigare debiteringen inhämtas från kreditkorten. Den lokala skattemyndighetens behov av att alltid ha tillgång till inkomstlängden kan tillgodoses genom att kommunexemplaret av inkomstlängden, vilket f. n. arkiveras å länsstyrelsen, i stället kan överlämnas till skattemyndigheten.

Enligt organisationsnämndens förslag skulle inkomst- och debiteringslängden översändas till riksräkenskapsverket allenast efter rekvisition och för den tid, som kunde erfordras för granskningen av längden. Ändring av rådande praxis i detta avseende synes dock icke erforderlig.

Sammanfattningsvis innebär sålunda de sakkunnigas förslag följande:

1. Inkomstlängden erhåller något ändrad uppställning med uteslutande av vissa kolumner. Blanketten till inkomstlängd konstrueras så, att alla i längden ingående uppgifter sammanföras å en sida av blanketten.

2. Inkomstlängden utskrives som f. n. i ett huvudexemplar och två fullständiga avskrifter. Huvudexemplaret förvaras hos den lokala skattemyndigheten. Avskrifterna tillställas de kommunala myndigheterna och länsstyrelsen. Kommunexemplaret återgår efter påföljande års taxeringsarbete till den lokala skattemyndigheten att där förvaras.

3. Blanketten till huvudexemplaret av inkomstlängden förses å ena sidan med tryck för inkomstlängd och å andra sidan med tryck för debiteringslängd. Skattedebiteringen verkställs i en särskild avdelning av inkomstlängden (högersidan av varje uppslag). I debiteringsdelen av inkomstlängden införes genom länsstyrelsens försorg uppgift om preliminär skatt. För detta ändamål insändes inkomstlängden till länsstyrelsen efter i förväg upprättad plan. Inkomstlängden översändes till riksräkenskapsverket i slutet av året efter taxeringsåret.

I debiteringslängden påkallas vissa smärre ändringar, föranledda av de sakkunnigas i andra sammanhang framlagda förslag, bl. a. om att de i slutlig skatt ingående olika delposterna skola utföras i helt antal kronor. I debiteringslängden finnas f. n. särskilda kolumner, vari angives den kvarstående skattens fördelning på de olika uppbördsterminerna. Organisationsnämnden har i sin tidigare nämnda rapport föreslagit att dessa kolumner skola uteslutas såsom icke erforderliga. De sakkunniga biträda förslaget.

Debetsedeln å slutlig skatt. De sakkunniga ha slutligen närmare diskuterat vissa spörsmål beträffande utformningen av debetsedeln å slutlig skatt. Vid upprättandet av den allmänna självdeklarationen behöva de skattskyldiga ha tillgång till vissa uppgifter i den senaste debetsedeln, bl. a. angående storleken av den kommunala inkomstskatten. Om nu debetsedeln förvaras hos arbetsgivaren, kan det möta svårigheter för arbetstagaren att vid önskat tillfälle ta del av debetsedeln. De sakkunniga föreslå att ifrågavarande uppgifter anbringas å en särskild avskiljbar del av debetsedeln. Å den del av debetsedeln, som skall

överlämnas till arbetsgivaren, är det tillräckligt med uppgift om den kvarstående skattens belopp.

För att underlätta utbetalningen av överskjutande preliminär skatt förorda vidare de sakkunniga (se härom Kap. XII), att vid debetsedeln i förekommande fall skall fogas ett särskilt utbetalningskort.

Å debetsedeln skall finnas uppgift om den kommunala utdebitering, efter vilken kommunalskatten debiterats. Detta ombesörjes f. n. av de lokala skattemyndigheterna var för sig. Det torde böra övervägas, huruvida icke tilltryck av denna uppgift framdeles kan ombesörjas av postverket i samband med tryckningen av debetsedelsblanketterna.

E. Fastighetsskatt.

I. Gällande bestämmelser.

Beträffande debitering av fastighetsskatt, skogsvårdsavgifter samt annuiteter å avdikningslån och å förskott för avlösning av frälseräntor finnas i 33 § UF föreskrifter meddelade angående bl. a. slutsummans utförande i helt antal kronor.

Fastighetsskatt m. m. skall enligt 35 § UF förfalla till betalning,

om skattens belopp uppgår till högst 60 kr., med 20 kr. under uppbörds-terminen i september månad under taxeringsåret samt vardera av de två uppbördsterminer, som infalla i november månad under samma år samt i januari månad nästföljande år, till dess hela beloppet sålunda förfallit till betalning, dock att under den första terminen dessutom skall förfalla belopp, som vid sådan fördelning icke uppgår till 20 kr., samt

om skattens belopp överstiger 60 kr., med lika belopp under envar av nämnda terminer, dock att belopp, som skall förfalla under annan termin än den första, skall avrundas till närmast lägre hela antal kronor, därvid återstoden skall förfalla under den första terminen.

Som tidigare nämnts debiteras fastighetsskatt m. m. för sig. Debiteringen sker i fastighetslängden, som sålunda tillika fungerar som debiteringslängd. Med ledning av debiteringslängden utskrivs debetsedlar och medelst kopiering uppbördskort för kreditering av influten skatt (kreditkort).

I 39 § UF stadgas, att särskilt uppbördskort skall uppläggas för envar skattskyldig, som har att utgöra skatt. I 40 § UF stadgas vidare att för envar skattskyldig, för vilken upplagts särskilt uppbördskort, skall utfärdas debetsedel. Särskild debetsedel skall enligt 41 § UF utfärdas å fastighetsägare för varje honom tillhörig fastighet som särskilt taxerats, därest han före den 15 juni under taxeringsåret gör framställning därom hos vederbörande lokala skattemyndighet.

2. Framfört ändringsförslag.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har i yttrande till de sakkunniga angående erfarenheterna rörande det nya uppbördssystemet förordad, att antalet uppbördsterminer för uppbörd av fastighetsskatt m. m. minskas till två. Länsstyrelsen framhåller, att skattebeloppen äro små och att de skattskyldiga i stor utsträckning betala in hela skatten redan vid den första uppbördsterminen.

3. Uppbördssakkunnigas förslag.

I uppbördspropositionen nr 370/1945 föreslogs, att antalet uppbördsterminer för fastighetsskatt m. m. skulle vara två. Bevillningsutskottet förordade att antalet skulle utökas till tre. Detta blev riksdagens beslut.

Med ledning av en stickprovsundersökning, som uppbördssakkunniga låtit verkställa rörande debitering av fastighetsskatt m. m. enligt 1950 års taxering och som omfattar 30 fögderier och 10 städer med egen uppbördsförvaltning kan den nuvarande fördelningen av fastighetsskatten i olika grupper efter skattens storlek approximativt angivas sålunda:

Summa fastighetsskatt m. m. (Debetsedelns slutsumma)	Antal debetsedlar							
	Fögderier		Städer utom Stockholm		Stockholm		Hela riket	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Andra skattskyldiga än svenska aktiebolag:								
1—99 kr.	836 000	76	59 500	48	17 600	47	913 100	72
100—199 »	176 000	16	31 000	25	7 800	21	214 800	17
200—499 »	66 000	6	19 900	16	3 300	9	89 200	7
500—999 »	11 000	1	6 200	5	2 700	7	19 900	2
1 000 kr. och därutöver	11 000	1	7 400	6	6 100	16	24 500	2
Summa	1 100 000	100	124 000	100	37 500	100	1 261 500	100
Svenska aktiebolag:								
1—99 kr.	9 700	42	1 400	24	500	20	11 600	37
100—199 »	3 000	13	700	11	200	8	3 900	12
200—499 »	3 700	16	1 100	18	200	8	5 000	16
500—999 »	2 300	10	800	13	200	8	3 300	11
1 000 kr. och därutöver	4 300	19	2 000	34	1 400	56	7 700	24
Summa	23 000	100	6 000	100	2 500	100	31 500	100
Sammanlagt	1 123 000	—	130 000	—	40 000	—	1 293 000	—

Framhållas bör, att tablån bygger på taxeringsvärdena år 1950. En höjning av taxeringsvärdena vid 1952 års allmänna fastighetstaxering och av den kommunala utdebiteringen medför höjning jämväl av i kol. I ovan angivna marginaler.

Underhandsförfrågningar hos representanter för organisationer, som företräda fastighetsägarnas intressen ha givit vid handen, att ett allmänt intresse föreligger att få behålla nuvarande ordning med uppbörd under tre terminer. Skulle antalet uppbördsterminer nedbringas till två förutsättes för jordbrukarnas del, att uppbörden sker under november och januari. Likviderna för jordbrukets produkter uppbäras i stor utsträckning först i slutet av året.

En minskning av antalet uppbördsterminer till två skulle medföra att kostnaderna för debitering och uppbörd skulle nedgå med ca 200 000 kr.

Visserligen är såsom framgår av ovan intagna tablå fastighetsskatten för det stora flertalet fastighetsägare f. n. relativt låg. Förhållandet blir mellertid ett annat, om — vilket man torde ha anledning antaga — taxeringsvärdena höjas avsevärt vid 1952 års allmänna fastighetstaxering och den kommunala utdebiteringen ökar. Fastighetsskatten blir då avsevärt större och ett färre antal uppbördsterminer kan beräknas medföra besvärligheter för de skattskyldiga. Nämnvärd lättnad härutinnan torde sannolikt icke uppkomma, om uppbördsterminerna förläggas till november och januari.

Uppbördssakkunniga finna övervägande skäl tala för att antalet uppbördsterminer för fastighetsskatten bibehålles vid tre, såsom f. n. förlagda till månaderna september, november och januari. Skatten bör fördelas på de olika uppbördsterminerna efter samma grunder som gälla f. n.

Stadgandet i UF att uppbördskort och debetsedel skola utfärdas för envar skattskyldig, som har att utgöra skatt, har medfört svårigheter i tillämpningen, då samma fastighet (taxeringsenhet) äges av flera personer. Rörande detta spörsmål må anföras följande.

Skyldighet att erlagga fastighetsskatt åligger fastighetens ägare eller i vissa fall dess innehavare eller brukare. Skattskyldigheten skall framgå av fastighetslängden, som såvitt gäller särskild fastighetstaxering¹ upprättas av taxeringsnämnden. Detta tillgår så att i mantalslängdens fastighetsliggare fastigheternas av nämnden åsatta taxeringsvärden införas, sedan nämnden dessförinnan genomgått i liggaren förekommande anteckningar om ägare av fastigheterna samt verkställt de ändringar, som av förhållandena påkallats.

Fastighetsliggaren framställes med hjälp av det tryckande register över fastigheter, som föres vid länsstyrelserna (länsbyråerna för folkbokföringen). Det tryckande registret över fastigheter innehåller en tryckplåt för varje redovis-

¹ Vad här anføres angående särskild fastighetstaxering äger i sina huvuddrag tillämpning även å den allmänna fastighetstaxeringen.

ningsenhet. Registerfastighet utgör i regel redovisningsenhet. Utgör del av fastighet taxeringsenhet, utgör dock sådan del alltid tillika redovisningsenhet i det tryckande registret. Plåten innehåller uppgift om, bl. a., redovisningsenhetens beteckning samt namn och adress å dess ägare. Äges redovisningsenhet till ideella andelar av flera personer, som icke tillsammans utgöra särskilt rättssubjekt, upptages å fastighetsplåten allenast en av ägarna med tillägg av »flä» (flera ägare).

Till mantalsskrivningsförrättningen tillhandahåller länsbyrån en tryckt stomme till fastighetsliggaren. Denna stomme i rättat skick insändes efter förrättningen till länsbyrån, som med ledning av den rättade stommen inför erforderliga ändringar i det tryckande registret. Länsbyrån trycker så den färdiga fastighetsliggaren i ett huvudexemplar och två avskrifter, vilka handlingar därefter översändas till den lokala skattemyndigheten eller, om särskild mantalsskrivningsförrättare förordnats, till denne. Myndigheten (mantalsskrivningsförrättaren) har att med sin underskrift svara för att fastigheterna blivit fullständigt och i riktig ordning redovisade i liggaren.

För vissa områden av riket finnas fastighetsplåtar ännu icke upprättade. För dessa områden upprättas fastighetsliggarna manuellt av den lokala skattemyndigheten.

Med ledning av uppgifterna i fastighetslängden har den lokala skattemyndigheten att i egenskap av debiteringsförrättare debitera fastighetsskatten och utfärda debetsedlar. Myndigheten är därvid bunden av de i längden införda uppgifterna angående fastigheternas ägare. Om beträffande samägd fastighet endast en av ägarna finnes angiven i längden, torde den lokala skattemyndigheten icke äga befogenhet såsom debiteringsförrättare att fördela och debitera den skatt, som avser fastigheten, på olika delägare efter deras andelar i fastigheten. Den i längden upptagne delägaren måste i sådant fall påföras skatten för hela fastigheten. Därest alla delägarna finnas angivna men någon uppgift icke lämnats angående vars och ens andel av fastigheten, torde motsvarande situation uppkomma. Debiteringsförrättaren kan icke anses äga befogenhet att efter utredning, huru stor envar delägares andel är, utfärda skilda debetsedlar för envar av delägarna på dennes andel av skatten.

Det torde emellertid vara obestriddigt, att envar skattskyldig endast ansvarar för den skatt som belöper på honom. Något solidariskt ansvar för hela den fastighetsskatt, som avser en av flera personer gemensamt ägd fastighet, åvilar icke de olika delägarna och torde ej heller kunna genomföras. Envar delägare har allenast att gälda den del av fastighetsskatten, som motsvarar hans andel av fastigheten. I princip borde därför för envar skattskyldig utfärdas särskild debetsedel å den skatt han har att utgöra.

I överensstämmelse med det anförda torde kunna hävdas, att fastighetslängden bör vara så fullständig, att i sådana fall, där flera ägare finnas till en och samma fastighet (taxeringsenhet), längden innehåller uppgift om samtliga äga-

res namn och adress ävensom envars andel av fastigheten. Det torde kunna ifrågasättas om det icke redan enligt nu gällande bestämmelser åligger taxeringsnämnd att tillse att fastighetslängden innehåller fullständiga uppgifter i förevarande avseende. Enligt 10 § taxeringskungörelsen skall vid taxeringen uppmärksammas, att såsom skattskyldig för fastighet uppföres den som vederbör. Det åligger därför enligt samma författningsrum taxeringsnämnden att genomgå i längden förekommande anteckningar om ägare av fastighet och verkställa de ändringar, som av förhållandena påkallas.

Med hänsyn till sambandet mellan fastighetslängderna och fastighetslängden ävensom med beaktande av att mantalsskrivningsförfarandet syftar till en fullständig registrering av bl. a. fastigheterna i riket och dessas ägare synas vidare starka skäl tala för att denna fullständiga redovisning av samtliga ägare av samägd fastighet ävensom av de olika delägarnas andelar i fastigheten bör lämnas redan i fastighetslängderna genom försorg av den lokala skattemyndigheten i egenskap av mantalsskrivningsförrättare. Visserligen finnes icke föreskrift meddelad om att den lokala skattemyndigheten beträffande samägd fastighet (med beteckningen »flä» i fastighetsplåten) i fastighetslängderna skall anmärka angivna förhållanden. En följd av det ovan förda resonemanget skulle emellertid bli, att sådan skyldighet borde åvila nämnda myndighet.

En konsekvent och fullständigt genomförd tillämpning av angivna princip skulle emellertid ofta ge i praktiken otillfredsställande resultat. Särskilt må uppmärksammas de fall, där makar ha gemensam lagfart på en fastighet. Makarna önska säkerligen endast i undantagsfall skilda debetsedlar. Vidare torde det ofta i de fall, där en fastighet förvaltas gemensamt för delägarnas räkning och där fastighetsskatten ingår i förvaltningskostnaderna på samma sätt som vattenavgifter och inteckningsräntor m. m., stå i överensstämmelse med de skattskyldigas egna önskemål, att fastighetsskatten upptages å gemensam debetsedel.

Jämväl ur annan synpunkt kan en långt gående splittring av fastighetsskatten på mindre lotter medföra olägenhet. I de fall, där skattebeloppen på grund av en dylik uppdelning bli mycket små, kunna taxering och debitering samt uppbörd av skatten bli förenade med kostnader, som icke stå i rimlig proportion till skattens storlek. Uppdelning av skatten på flera delägare överensstämmer därvidlag icke med de aktuella rationaliseringssträvandena, vilka gå ut på att minska antalet småposter vid debiteringen.

Med beaktande sålunda av att något praktiskt behov i många fall icke föreligger att den fastighetsskatt, som belöper å samägd fastighet, fördelas på de olika delägarna, utan tvärtom att vissa olägenheter skulle kunna uppkomma, synes det enligt de sakkunnigas mening — även med godtagande i princip att för envar skattskyldig endast bör utfärdas debetsedel å den skatt, som han har att gälda — kunna ifrågasättas om en allmän översyn av ägareförhållandena på förevarande område är omedelbart påkallad. Det synes tillräckligt, att

rättelse härvidlag sker successivt och givetvis alltid i fall då de skattskyldiga påyrka att så sker.

Att märka är också att även om föreskrift skulle meddelas, att fastighetslängden skall innehålla uppgift om varje delägare av samägd fastighet och andelarnas storlek, likväl i praktiken fall måste uppkomma, där svårigheter kunna uppstå att beträffande samägd fastighet ange de olika ägarnas namn och adress eller där någon möjlighet icke finnes att fastställa storleken av de olika ägarnas andelar av fastigheten. Med hänsyn härtill torde det vara ofrånkomligt med föreskrifter, hur debitering av fastighetsskatt, avseende samägd fastighet, under olika förutsättningar skall ske. Därvidlag synes följande böra gälla.

Framgår av fastighetslängden, vilka de olika ägarna äro och hur stor del av fastigheten var och en av dem äger, bör den lokala skattemyndigheten självfallet utfärda debetsedel för var och en av delägarna.

Framgår icke av fastighetslängden, huru stora de olika ägarnas andelar av samägd fastighet äro, torde annan utväg icke föreligga än att utfärda en gemensam debetsedel. Denna debetsedel synes böra tillställas en av delägarna. Det skulle kunna ifrågasättas, huruvida icke i detta fall å debetsedeln — eller där så erfordras å särskild vid debetsedeln fäst bilaga — samtliga delägares namn borde angivas, varjämte underrättelse om att debetsedel utfärdats borde tillställas övriga delägare. Behov av ett sådant förfarande torde emellertid endast undantagsvis föreligga, varför skyldighet att meddela dylik underrättelse som skulle bli ganska tidskrävande, icke torde böra föreskrivas.

Slutligen föreligga de fall där av fastighetslängden för viss fastighet allenast framgår en ägares namn med tillägg av beteckning, utvisande att fastigheten äges av ytterligare en eller flera personer men utan angivande av vilka dessa äro eller hur stor varje delägares andel av fastigheten är. I dylika fall har den lokala skattemyndigheten ingen annan möjlighet än att utfärda debetsedel allenast å den av delägarna som angivits i fastighetslängden.

I detta sammanhang få de sakkunniga uttala det önskemålet, att där fullständig redovisning på ovan angivet sätt skall ske i fastighetslängden av de olika delägarna och deras andelar, särskilda fastighetsplåtar präglas för varje delägare. Härigenom kommer det efterföljande debiteringsarbetet, inklusive utfärdandet av debetsedlar, att underlättas avsevärt.

Påkallas ändring i fastighetsredovisningen, bör detta i första hand ske i samband med mantalsskrivningen. Den lokala skattemyndigheten kan då rätta fastighetsliggaren i berörda avseende. Därest emellertid frågan icke blir aktuell förrän senare — som regel först efter det debetsedel å fastighetsskatten utfärdats — måste rättelse ske genom besvär till prövningsnämnden. Den åtgärd, varigenom en persons skattskyldighet för en fastighet eller del av fastighet fastställs, innefattas i ett beslut av beskattningsmyndighet om taxering, som kan ändras allenast med iakttagande av den i taxeringsförrordningen stadgade ord-

ningen. Efter det prövningsnämnden meddelat beslut i ärendet, får avkortning eller restitution ske för den av delägarna, som fått hela skatten sig påförd, av så stor del av den debiterade fastighetsskatten, som belöper på de övriga delägarna, vilka i stället var för sig påföras sin andel av skatten i form av tillkommande skatt. I dylikt fall bör självfallet till ett kommande år fastighetsliggaren fullständigt ange de olika delägarna och storleken av deras andelar samt skilda debetsedlar utfärdas.

I förekommande fall bör rättelse av fastighetslängden ske även på yrkande av taxeringsintendenten, t. ex. om restförd fastighetsskatt hänförs sig till samägd fastighet och det innan utmätning av fastigheten sker för skatten befinnes lämpligt att skatten uppdelas på de olika delägarna.

Utan att saken behöver föranleda taxeringsbesvär torde rättelse mången gång kunna ske genom att den lokala skattemyndigheten på begäran av de olika delägarna lämnar uppgift å vars och ens andel av skatten, sedan utredning lämnats av delägarna angående deras olika andelar i fastigheten. I sådant fall bör den lokala skattemyndigheten tillse, att fastighetsredovisningen nästkommande år blir fullständig.

Ett särskilt problem föreligger beträffande avdrag vid taxeringen till statlig inkomstskatt för fastighetsskatten, när gemensam debetsedel utfärdas för flera delägare. Sammanlagt kan för alla delägarna större avdrag emellertid icke medgivas än hela det debiterade skattebeloppet. Inom denna ram bör det ankomma på de skattskyldiga att själva fördela avdraget. Uppkommer fråga om avdragets storlek, torde taxeringsmyndigheterna därvid ha att följa den överenskommelse de olika delägarna sinsemellan kunna ha träffat i saken. Ändring av lagtexten torde icke vara erforderlig.

Vidare kunna svårigheter uppkomma även vid tillämpning av 45 § kommunalskattelagen, d. v. s. beträffande procentavdraget vid den kommunala taxeringen. Emellertid torde väl som regel i fall, varom nu är fråga, upprättas en för alla delägarna gemensam fastighetsbilaga till deklarationen, varigenom avdraget kommer alla delägarna till godo. Frågan torde därför på denna punkt vara av mindre betydelse.

F. Tillkommande skatt.

1. Gällande bestämmelser.

Den tillkommande skatten avser i stort sett — förutom skatt som påföres på grund av eftertaxering — sådan skatt, som på grund av beslut i taxerings- eller debiteringsmål eller efter av lokal skattemyndighet vidtagen rättelse av verkställd debitering ytterligare skall erläggas, sedan debetsedel utfärdats å slut-

lig skatt eller å fastighetsskatt m. m. Närmare redogörelse för vad som avses med tillkommande skatt har lämnats i början av detta kapitel.

Enligt 37 § UF skall debitering av tillkommande skatt ske efter samma grunder, som gälla för debitering av motsvarande slutliga skatt (resp. fastighets-skatt m. m.). Skatten skall förfalla till betalning under en eller flera, högst sex på varandra följande uppbördsterminer. Lokal skattemyndighet bestämmer, under vilka uppbördsterminer skatten sålunda skall förfalla till betalning. Därvid böra tillämpas enahanda grunder, som gälla för debiterad preliminär skatt.

2. Framförda förslag om ändringar.

Föreningen Sveriges kronokamrerare har förordat, att den gräns om 5 kr., under vilken kvarstående skatt icke uttages, bör utsträckas att omfatta även tillkommande skatt, som grundar sig på taxering av inkomst och förmögenhet.

Länsstyrelsen i Uppsala län har anfört:

Tillkommande skatt synes lämpligen böra förfalla till betalning under högst 2 på varandra följande uppbördsterminer. Sådan skatt är ju egentligen ej annat än en särskild form av slutlig skatt. Då för den slutliga skattens betalning stadgats två uppbördsterminer, synes samma bestämmelse böra gälla även för den tillkommande skatten, vilken bestämmelse förmånligt skulle påverka arbetet med restindrivningen genom att minska antalet restlängder. Att en eftertaxerad, vars skatt enligt nuvarande bestämmelser erlägges i samma ordning som tillkommande skatt, beredes längre betalningstid än om utskylderna påförts i vanlig ordning, kan ej heller anses vara ett befogat önskemål.

3. Uppbördssakkunnigas förslag.

Bestämmelsen i 37 § UF att debitering av tillkommande skatt skall ske efter samma grunder, som gällt för debitering av motsvarande slutliga skatt, har föranlett tvekan rörande förfaringssättet vid debitering av tillkommande skatt på grund av eftertaxering. Vid debitering av slutlig skatt skall den kommunala inkomstskatten uträknas med ledning av den utdebitering för skattekrona och skatteöre, som fastställts att gälla för den preliminära skatt vilken skall avräknas mot ifrågavarande slutliga skatt. Om debitering av tillkommande skatt föranledes av beslut om höjd taxering, skall uppenbarligen den i nämnda skatt ingående kommunala inkomstskatten uträknas med ledning av samma utdebitering, som gällt vid uträknandet av det tidigare skattebeloppet, d. v. s. utdebiteringen för det år, som taxeringen avser. Vid eftertaxering skall däremot jämlikt 63 § kommunalskattelagen den kommunala inkomstskatten uträknas efter samma utdebitering som gäller för debitering av slutlig skatt det år då eftertaxeringen verkställts.

Det är uppenbart, att genom avfattningen av förevarande stadgande i UF någon ändring icke avsetts eller kunnat ske i kommunalskattelagens föreskrifter

på denna punkt. För att undanröja varje tvekan har det dock synt de sakkunniga lämpligt att förtydliga stadgandet.

Det har vidare ifrågasatts, huruvida icke bestämmelserna i 36 § UF angående efterskänkande av kvarstående skatt under 5 kr. borde äga tillämpning beträffande tillkommande skatt.

Angivna bestämmelser äga icke tillämpning beträffande fastighetsskatt m. m. och icke heller beträffande tillkommande skatt. Någon ändring härutinnan bör ej ske.

Enligt 37 § UF äger visserligen den lokala skattemyndigheten bestämma under vilka uppbördsterminer tillkommande skatt skall förfalla till betalning. Emellertid förutsättes, att om skattebeloppet uppgår till 120 kr., uppbörd skall äga rum under sex uppbördsterminer. En minskning av antalet uppbördsterminer torde dock som regel vara påkallad. De sakkunniga föreslå, att antalet uppbördsterminer för uppbörd av tillkommande skatt vanligen skall vara det samma som för uppbörd av motsvarande slutliga skatt, resp. fastighetsskatt m. m., d. v. s. två eller tre. Beträffande tillkommande skatt på grund av eftertaxering ävensom i fall, där skattebeloppet är mycket högt, bör dock uppbörd kunna ske under flera uppbördsterminer. Å andra sidan kan det i vissa fall vara lämpligt med allenast en uppbördstermin, t. ex. om skattebeloppet är mycket lågt. Sista punkten av 37 § UF föreslås skola utgå.

Debitering av skatt utan öretal.

A. Gällande bestämmelser.

Slutsumman av slutlig skatt, fastighetsskatt m. m. och tillkommande skatt utföres f. n. i helt antal kronor. I nämnda skatter ingående delbelopp debiteras däremot med förekommande öretal. Enligt 33, 34 och 37 §§ UF gäller, att om summan av de i skatten ingående delposterna icke utgöres av helt antal kronor, öretal som uppgå till högst 50 bortfalla och öretal som överstiga 50 höjas till närmaste hela krontal.

Även slutsumman av debiterad preliminär skatt utföres i helt antal kronor. Några bestämmelser om utjämnande öretal finnas dock icke meddelade. I 32 § UF stadgas allenast att preliminär B-skatt skall, liksom preliminär C-skatt, debiteras i en gemensam post, därvid öretal icke medtagas. Vid uträkandet av de i den debiterade preliminära skatten ingående olika skattebeloppen medtagas icke förekommande öretal.

Den preliminära A-skatten utgöres alltid i helt antal kronor.

B. Framförda förslag om ändringar.

Tillvägagångssättet att låta de olika skatternas slutsummor alltid utgå i helt antal kronor infördes genom uppbördsreformen i avsikt att förenkla arbetet med debitering och uppbörd. Åtskilliga fördelar vunnos härigenom, men problemet kan icke anses ha fått en tillfredsställande, slutlig lösning så länge bestämmelserna om utjämnande av öretalen vid slutlig och tillkommande skatt kvarstå. Dessa bestämmelser ha nämligen föranlett ett betydande arbete vid uppbördsbokföringen; särskilt gäller detta vid uppdebitering eller restitution och avkortning av skatt på grund av beslut i taxerings- eller debiteringsmål, varigenom skatten höjes eller nedsättes. I flera yttranden till de sakkunniga angående erfarenheterna av det nya uppbördssystemet har detta framhållits, därvid genomgående önskemål framförts om att öretalen skola avskaffas jämväl beträffande de i skatterna ingående delbeloppen.

Riksräkenskapsverket. Frågan om slopande av öretalen vid skattedebiteringen har på uppdrag av Kungl. Maj:t utretts av riksräkenskapsverket. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 13 november 1950, vilken skrivelse av finansdepartementet överlämnats till uppbördssakkunniga, har ämbetsverket framlagt förslag i ärendet. I denna skrivelse har riksräkenskapsverket till en början omnämnt att överenskommelse under hand träffats med uppbördssakkunniga om

att ämbetsverket i sin utredning skulle draga upp vissa allmänna riktlinjer för en reform, varefter det skulle ankomma på de sakkunniga att, efter prövning av dessa riktlinjer, ombesörja detaljutformningen och inpassningen i det över-
sedda uppbördssystemet. Härefter har ämbetsverket anfört följande:

Ursprunget till det föreliggande utredningsuppdraget är ett uttalande av riksdagens revisorer år 1941 (berättelsen § 26), enligt vilket det ansågs synnerligen önskvärt, att frågan om ett slopande av kronodebetsdarnas öretal utreddes. Efter tillstyrkande yt-
randen av statskontoret och riksräkenskapsverket anhöll riksdagen i sin nyssnämnda skrivelse 1942:423 om sådan utredning och uttalade i samband därmed bl. a., att det syntes komma att innebära en högst väsentlig rationalisering, med personalminskningar och kostnadsbesparingar som följd, om alla utskyldstitlar påfördes endast i helt kronotal.

Sedan frågan år 1941 togs upp av riksdagens revisorer ha — i samband med upp-
bördsreformen — vissa förskjutningar i utgångsläget inträffat. Ett första steg på vägen mot öretalens avskaffande har tagits genom att debetsdarnas slutsummor numera ut-
föras i helt antal kronor. Detta första steg har givetvis varit ett steg framåt i vad det berör uppbörd och indrivning samt redovisning av influtna medel; i fråga om debite-
ringen och vad därmed sammanhänger är det däremot ett steg tillbaka. På grund av att debetsdarnas delposter fortfarande skola utföras med öretal, har nämligen utjäm-
ningsposten »Utjämnande öretal» måst konstrueras för slutsummans avrundning till helt kronotal. Det betyder två extrakolumner i debiteringslängder och två extrarader på debet-
sedlar och uppbördskort. — Vidare förekommer icke längre specifikation på skattetitlar på restindrivningsstadiet. I sitt utlåtande den 14 februari 1942 över vad riksdagens
revisorer år 1941 anfört i ämnet framhöll riksräkenskapsverket bl. a., att de största för-
delarna genom en reform skulle vinnas i fråga om restindrivningen och dess redovisning. Nu har läget förändrats därhän, att ett slopande av delposternas öretal är likgiltigt från
restindrivningens synpunkt. — Slutligen ha åtskilliga slag av medel försvunnit från
debetsdarna, något som i och för sig gör en totalreform lättare att åstadkomma. —
I detta sammanhang må ytterligare nämnas, att riksförsäkringsanstalten numera övergått
till att fastställa olycksfallsförsäkringsavgifterna utan öretal.

Att nu fortsätta på den inslagna vägen genom att slopa delposternas öretal skulle
ge till resultat en påtaglig arbetsbesparing. Icke minst betydelsefullt är det, att det
många gånger oproportionerligt tidsödande — fast av bokföringsskäl f. n. nödvän-
diga — sysslandet med »Utjämnande öretal» skulle försvinna. Särskilt vid debite-
ringsändringar koncentreras ofta uppmärksamheten kring hur dessa öretal bokförings-
mässigt skola behandlas. Trots att riksräkenskapsverket genom cirkulärskrivelser lämnat
länsstyrelserna utförliga anvisningar på området, beröras sådana spörsmål icke sällan
i frågor till riksräkenskapsverket.

Några beräkningar om arbetsbesparingens omfattning har riksräkenskapsverket i frä-
gans nuvarande läge ansett sig icke böra göra. Det blir för övrigt en ren nettobesparing,
i den mån avrundningsreglerna icke måste utformas så, att de orsaka inkomstminskningar
för det allmänna. Som av det följande närmare framgår, aktualiseras denna risk för
inkostminskning endast beträffande ett par av fastighetsskattedebetsdarnas delposter.

De slag av medel, som upptagas på debetsdarna och som följaktligen skulle kunna
beröras av en reform, äro statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftnings-
skatt, ersättningskatt, allmän kommunalskatt, landstingsmedel, tingshusmedel, skogs-
vårdsavgifter, pensionsavgifter, olycksfallsförsäkringsavgifter, annuiteter å avdikningslån
och annuiteter å förskott för avlösning av frälseräntor ävensom i viss utsträckning, enligt
numera upphävida författningar, statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, värnskatt, sär-

skild skatt å förmögenhet och skogsaccis. Av dessa påföras redan nu *utskiftningskatt*, *ersättningsskatt*, *pensionsavgifter* och *olycksfallsförsäkringsavgifter* i helt antal kronor. De övriga — vilka alltså för närvarande påföras med öretal — komma i det följande att behandlas i tur och ordning.

Statlig inkomstskatt. I sitt ovannämnda utlåtande den 14 februari 1942 har riksräkenskapsverket i fråga om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, värnsskatt och särskild skatt å förmögenhet — efter att ha avvisat vissa andra möjligheter — framhållit följande:

»I stället får riksräkenskapsverket förorda den utvägen, att utan rubbning av gällande regler för fastställande av beskattningsbara belopp och beskattningsbar förmögenhet samt utan ingrepp i skatteskalorna öretalet borttages på det sättet, att, om det uträknade skattebeloppet skulle sluta på öretal som uppgår till eller överstiger 50, skattebeloppet skall jämkas till närmast högre hela krontal men i motsatt fall till närmast lägre hela krontal, dock att lägsta skatt skall vara en krona. Genom en avjämning enligt anförda grunder undgår man den skatteförlust, som skulle uppkomma, därest avjämningen skedde till närmast lägre hela krontal, och vilken skatteförlust med ifrågavarande skatters nuvarande omfattning torde hava en storleksordning av 2 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket finner en sådan reform under alla förhållanden önskvärd och får föreslå, att densamma genomföres redan i avseende på de skatter, som komma att grunda sig på 1942 års taxering.

En bestämmelse av nyss angivna innebörd torde böra infogas *dels* i förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, *dels* i förordningen om särskild skatt å förmögenhet och *dels* i den förordning om värnsskatt för budgetåret 1942/43, som torde komma att föreläggas nu pågående riksdag. I den praktiska tillämpningen torde böra så förfaras, att den förordade avjämningen verkställes redan i de tabeller, som Kungl. Maj:ts plägar utfärda till ledning för uträkning av skatterna i fråga, så att debiteringsförrättaren endast har att ur dessa tabeller direkt hämta de vederbörligen avrundade beloppen. I fråga om äkta makar, för vilka enligt 19 § 1 mom. förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skatten skall beräknas efter ett för makarna gemensamt beskattningsbart belopp och fördelas å makarna efter förhållandet mellan deras taxerade belopp, torde en supplerande bestämmelse vara erforderlig av innebörd, att efter den avjämnade debiteringen av deras gemensamma skatt, och sedan denna skatt fördelats mellan makarna i nyssnämnda proportion, en ytterligare avjämning skall göras för att uppträdande öretal må försvinna, exempelvis så att skatten jämkas till helt krontal uppåt för den ena maken och nedåt för den andra.»

Den sålunda förordade lösningen synes böra komma främst i åtanke, också när det nu gäller den statliga inkomstskatten. De justeringarna böra dock vidtagas, att, i avslutning till uppborädsförordningens gränsdragning, öretal *t. o. m.* femtio — i stället för *under* femtio — falla bort samt vidare att det föreslagna stadgandet om skattens minimering till en krona utgår såsom numera överflödigt. De erforderliga bestämmelserna synas kunna infogas i förordningen om statlig inkomstskatt i en ny paragraf efter nuvarande 12 § med ungefärligen följande lydelse:

»Uträknad skatt avrundas i förekommande fall till helt antal kronor på så sätt, att belopp, vars öretal är högst femtio, sänkes och annat belopp höjes till närmaste hela krontal.

Vid fördelning av skatt å makar enligt 11 § 1 mom. utföres skatten för vardera maken i helt antal kronor, varvid det skattebelopp, vars öretal är det lägre, eller, om öretalen äro lika, det ena skattebeloppet avrundas nedåt och det andra skattebeloppet avrundas uppåt.»

Tabellen till ledning vid skattens uträkning bör samtidigt justeras.

Emellertid äro de sålunda föreslagna reglerna icke alltid tillfyllest. Då överenskommelse till undvikande av dubbelbeskattning träffats med annan stats regering, må nämligen enligt 20 § 2 mom. 2 st. förordningen om statlig inkomstskatt Kungl. Maj:t förklara, att statlig inkomstskatt skall utgå med högre belopp än gällande bestämmelser eljest skulle föranleda. För att undvika öretal även i sådant sammanhang tarvas särskilda bestämmelser. Det kunde måhända te sig naturligtast att låta dessa flyta in i de olika tillämpningskungörelserna. Det lär dock icke möta något hinder att i stället komplettera 20 § med ett stadgande av innebörd, att de ovan föreslagna bestämmelserna skola äga motsvarande tillämpning i fråga om uträkning av skatt enligt särskilda föreskrifter, meddelade på grund av överenskommelse eller förordnande, varom i paragrafen sägs.

Ett likartat stadgande om motsvarande tillämpning av de föreslagna avrundningsreglerna synes vidare vara erforderligt i förordningen med provisoriska bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall (1947:584).

Statlig förmögenhetsskatt. Vad som sagts om statlig inkomstskatt gäller i det väsentliga också här. Förordningen om statlig förmögenhetsskatt bör följaktligen även den förses med avrundningsbestämmelser. Redaktionellt kan därvid lämpligen förfaras så, att grundstadgandet fogas in som ett tredje moment i 11 § och specialstadgandet beträffande äkta makar som ett nytt stycke i 12 § 1 mom. Vidare bör 20 § — berörande överenskommelser och förordnanden till undvikande av dubbelbeskattning — kompletteras på samma sätt som motsvarande paragraf i inkomstskatteförordningen. Slutligen bör skatteuträkningstabellen justeras.

Allmän kommunalskatt, landstingsmedel och tingshusmedel. Även i fråga om dessa skatter synes en avrundning vara väl genomförbar. På grund av att de — för inkomst och för fastighet var för sig — påföras i en gemensam post, måste emellertid avrundningsreglerna utformas något annorlunda än när det gäller de tidigare behandlade skatterna. Det kan till en början diskuteras, i vilken författning dessa regler skola införas. Att enbart taga in en föreskrift i uppborðsförordningen om avrundning av den gemensamma posten — en från praktisk synpunkt tilltalande utväg — lär icke vara tillräckligt, eftersom en föreskrift i denna form knappast kan få göra våld på resp. lagars stadganden om strikt proportionalitet: skatten skall utgöras »i förhållande till» det påförda antalet skattekronor och skatteören. Å andra sidan skulle det måhända vara något oegentligt att t. ex. i kommunalskattelagen föreskriva avrundning av en gemensam post, i vilken det ingår också skatter, som icke ha sin grund i denna lag. Från de anförda synpunkterna lär det däremot icke möta invändningar, om man reglerar avrundningen i uppborðsförordningen och därjämte kompletterar vederbörliga lagar med hänvisningar till denna förordning. I 1 § kommunalskattelagen kan det sålunda förslagsvis heta, att allmän kommunalskatt »skall, med beaktande av vad i uppborðsförordningen sägs om avrundning av skattebelopp till helt kronotal, utgöras i förhållande till»; i samband med en komplettering här bör kommunallagarnas »i förhållande till» genom en obetydlig omredigering kunna utgå.

Eftersom landstings- och tingshusmedel i princip aldrig debiteras annat än tillsammans med allmän kommunalskatt, skulle det i och för sig vara överflödigt att införa avrundningsregler beträffande dessa skatter. Om så icke skedde, skulle tydligen avrundningen i dess helhet drabba den allmänna kommunalskatten. Enligt de stora talens lag borde rimligtvis en sådan koncentration ge praktiskt taget samma finansiella resultat för de särskilda kommunala samfälligheterna som en fördelning av avrundningens verkan. Bl. a. med hänsyn till förfarings sättet vid fördelning på de olika slagen av skatter av de i gemensam post påförda beloppen — proportionering på grundval av utdebiteringen för resp. skatter — bör emellertid avrundningen beröra också landstings- och tingshus-

medel. I fråga om tingshusmedel gäller — enligt lag den 5 juni 1909 angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll av tingshus och häradsfängelse — att de skola utgöras av dem, som inom tingslaget erlägga kommunalutskylder, »efter de grunder, som för sådana utskylders utgörande i allmänhet äro stadgade». Efter den föreslagna kompletteringen av 1 § kommunalskattelagen få dessa grunder anses omfatta också avrundningsstadgandet; någon författningsändring beträffande tingshusmedlen skulle följaktligen icke vara erforderlig. I fråga om landstingsmedel ligger det annorlunda till: i 46 § lagen om landsting stadgas det, att de skola utgå »i förhållande till» antalet skattekoronor och skatteören enligt kommunalskattelagen. En ändring är tydligen nödvändig. Enklast synes en sådan kunna ske på det sättet, att man utbyter den nyssnämnda formuleringen mot den som förekommer beträffande tingshusmedel.

Det avrundningsstadgande i uppbördsförordningen, till vilket kommunalskattelagen — och indirekt även de båda andra lagarna — skulle hänvisa, skulle föreskriva höjning eller sänkning till helt kronor. Det kan sättas i fråga, om det icke i detta sammanhang också bör uttryckligt bestämmas, hur avrundningen verkan vid redovisningen från länsstyrelsen till de skilda kommunala samfälligheterna skall fördelas på de olika skat-terna. Såväl principiellt som praktiskt lär det ligga närmast till hands att fördela i proportion till utdebiteringen. Det är dock tveksamt, om denna fördelningsgrund är så självklar, att den kan undvara stödet av ett författningsstadgande.

Skogsvårdsavgifter. En bestämmelse om avrundning av samma typ som i det föregående föreslagits beträffande statlig inkomstskatt kan obehindrat föras in i 1 § 1 st. förordningen om skogsvårdsavgift.

Annuiteter å avdikningslån. I sitt utlåtande 1942 har riksräkenskapsverket utgått från att denna titel — liksom vissa andra — borde överföras till uppbörd i särskild ordning. Någon sådan överföring skedde emellertid icke i samband med uppbördsreformen, bl. a. därför att ett mycket stort antal annuiteter utgingo med belopp under en krona och det icke ansågs försvarligt att under sådana förhållanden uttaga annuiteterna särskilt för sig. Då sålunda frågan om att skilja dessa annuiteter från debetsedlarna så nyligen besvarats nekande, synes det icke finnas anledning att nu ta upp den på nytt.

Bestämmelserna om annuiteternas beräkning ingå i kungörelsen den 30 juni 1939 angående villkoren för lån från statens avdikningslånefond. Enligt dessa bestämmelser skall från och med sjätte året efter första lyftningsdagen erläggas en annuitet av 6 procent av summan av lånebeloppet och 3,25 procent årlig ränta för de fem första åren; av denna annuitet räknas 3,25 procent av det oguldna kapitalbeloppet som ränta. I fråga om lån, som beviljas före den 1 juli 1948, gälla i någon mån avvikande bestämmelser: de tre första åren äro räntefria, den första annuiteten avser det sjunde året, och räntefoten är 3,6 procent. Beslut om ordningen för låns återbetalning och i förekommande fall om dess fördelning på flera fastigheter meddelas av vederbörande länsstyrelse efter framställning från lantbruksstyrelsen (tidigare statskontoret). — För de årliga avbetalnings- och räntebeloppen åtnjuta kronan förmånsrätt enligt lag den 14 juni 1929. Sedan beslut om återbetalning och fördelning vunnit laga kraft, skall länsstyrelsen fördenskill underrätta inskrivningsdomaren om dessa belopp för vederbörlig registrering i inteckningsprotokoll samt intecknings- eller fastighetsbok. — Fastighetsägare må när som helst under lånetiden, sex månader efter uppsägning, inbetala den del av skuldbeloppet, som belöper på hans fastighet, jämte ogulden ränta. — Vad slutligen redovisningen angår, har det genom Kungl. Maj:ts beslut den 23 april 1948 och riksräkenskapsverkets cirkulär den 24 april 1948 föreskrivits, att länsstyrelserna till lantbruksstyrelsen skola inleverera de debiterade annuitetsbeloppen, alltså utan avdrag för vad som eventuellt icke inflyter.

Enligt uppgifter, som införskaffats av 1949 års uppbördssakkunniga och som under

hand ställts till riksräkenskapsverkets förfogande, var antalet annuitetsposter år 1949 ca 66 000 och summan av dessa posters öretal ca 33 000 kr.

Uppgiften att skaffa bort öretalen från annuiteterna å avdikingslån synes vara lätt-löst, när det gäller lån, som framdeles komma att beviljas: de särskilda årsbeloppen böra kunna avrundas till helt krontal, utan att därigenom dessa belopps summa för varje fastighet nämnvärt behöver rubbas. Vad beträffar redan beviljade lån måste man gå annorlunda tillväga. Här ha annuiteterna fixerats genom länsstyrelsernas lagakraftvunna beslut. Möjligheten att avrunda genom att höja annuitetsbelopp är därför utesluten. En avrundning genom sänkning av alla annuitetsbelopp till närnaste hela krontal skulle å andra sidan innebära, att kronan skulle efterskänka ett belopp av för närvarande 33 000 kronor om året. Med hänsyn till de finansiella konsekvenserna är ett sådant efterskänkande knappast oreserverat acceptabelt. I andra sammanhang har det visserligen satts i fråga, att kronan skulle avstå från att driva in fordringar i fall, då kostnaderna icke skulle stå i någon rimlig proportion till fordringsbopp. Denna synpunkt lär emellertid icke vara tillämplig här enär kostnaderna för debitering av annuiteternas ören icke torde uppgå till mer än en ringa del av öretalens summa. Arbetsbesparingen i fråga om debiteringen skulle dessutom i någon mån kunna motvägas av ett visst merarbete vid redovisningen. Om nämligen — som det framkastats — inkomstminskningen vid ett efterskänkande definitivt skulle belasta vederbörlig riksstatstitel, skulle länsstyrelserna icke som nu vid redovisningarna till lantbruksstyrelsen kunna bygga direkt på de lokala skattemyndigheternas debiteringssammandrag.

Inkomstminskningen vid en genomgående avrundning nedåt skulle teoretiskt kunna undvikas genom den modifikation, att de öresbelopp, som skulle falla bort vid avrundningen, påfördes något senare år, antingen så att påföring skedde de år, då summan av de tidigare icke debiterade öresbeloppen uppgick till minst en krona, eller så att samtliga öresbelopp lades på hög till det sista året och, med avrundning nedåt, påfördes då. En sådan ordning skulle vara liktydig med ett partiellt anstånd; om den valdes skulle kronan — bortsett från det sista årets avrundning redåt — icke lida annan ekonomisk förlust än den ränteförlust, som ett räntefritt ansänd innebär. Att räkna om annuiteterna på så sätt, att låntagarna skulle belastas med ytterligare ränta på grund av det partiella anståndet, synes nämligen icke kunna komma i fråga. Men även utan en sådan omräkning kan denna metod sägas i någon mån inkräkta på låntagarnas rätt, såtillvida nämligen som den medför en höjning av vissa annuiter. Formellt oantastlig skulle metoden följaktligen bli, först om den utbyggdes med en möjlighet för låntagarna att betala enligt den ursprungliga planen. Under dylika omständigheter förefaller det, som om metoden med tanke på komplikationerna måste lämnas ur räkningen.

Om man tvekar inför de finansiella följderna av ett efterskänkande och likaledes hyser betänkligheter mot att koncentrera öresdebiteringen till vist eller vissa år, återstår tydligen intet annat alternativ — vad angår redan beviljade lån — än att behålla den nuvarande ordningen. Även denna synes emellertid ge utrymme för rationalisering. Ett uppslag i detta sammanhang har gått ut på att bli kvitt »Utämmande öretal» genom att i princip återgå till det tidigare systemet med slutsumma med utfört öretal; från postverket har det emellertid upplysts att merkostnaderna härör skulle bli avsevärda. Enligt ett annat förslag skulle det vara till fördel att på debetsdelarna verkställa utjämningen i omedelbar anslutning till de delposter, som skulle påöras med öretal, d. v. s. annuiteterna. De exakta beloppen av dessa delposter skulle därvid antecknas »inom linjen», och i beloppskolumnen skulle endast utföras de avrundade beloppen. Härigenom skulle det bli möjligt att justera de använda räknemaskinerna för genomgående räkning utan ören. I anvisningarna på debetsdelns baksida borde det årskilt upplysas om att avrundningen — liksom nu — hänförde sig till slutsumman, fastän den av tekniska skäl

anknutits till vissa delposter. Det har övervägts, om det skulle vara nödvändigt att överhuvud upptaga andra belopp än de avrundade på debetsedlarna; förmodligen bör dock hänsynen till låntagarnas intresse av kunskap om de exakta beloppen ges utslagsrösten här.

Annuiteter å förskott för avlösning av frälseräntor. Vad som sagts om annuiteter å redan beviljade avdikningslån gäller i all huvudsak också här. Då någon avlösning av frälseräntor praktiskt taget icke vidare förekommer, erfordras inga avrundningsbestämmelser för framtida bruk.

Statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, värnskatt, särskild skatt å förmögenhet och skogsaccis. Anledning synes icke föreligga att överväga avrundningsbestämmelser för de fall, där debitering av dessa numera avskaffade slag av skatter fortfarande kan komma i fråga.

Sammanfattningsvis får riksräkenskapsverket anföras, att samtliga de slag av medel, som förekomma på debetsedlarna å annan slutlig skatt än fastighetsskatt, bör kunna påföras utan öretal, under det att däremot övervägande skäl icke synas föreligga för att öretalen redan nu i full utsträckning rensas bort också från debetsedlarna å fastighetsskatt och tillkommande skatt. Då emellertid de sistnämnda typerna av debetsedlar utgöra blott en relativt liten del av det totala antalet debetsedlar, skulle det väsentliga kunna vinnas av de fördelar, som ett avskaffande av öretalen skulle föra med sig, även om reformen begränsades på det sätt som här föreslagits.

Besparingsutredningen. Även 1950 års besparingsutredning har berört förevarande spörsmål. I skrivelse till chefen för finansdepartementet den 19 december 1950 har utredningen till en början erinrat om riksräkenskapsverkets utredning och därefter framhållit att svårigheter särskilt uppkomme då det gällde att finna utvägar, som möjliggjorde att avskaffa öretalsberäkningen beträffande annuiteter å avdikningslån och å förskott för avlösning av frälseräntor. I fråga om dessa annuiteter vore en avrundning uppåt av rättsliga skäl utesluten. Närmast syntes böra tagas under övervägande, om icke en avrundning nedåt till helt kronotal kunde ske av annuiteterna. Den minskade intäkt, som skulle föranledas därav, syntes obetydlig i jämförelse med den väsentliga administrativa förenkling, som skulle vara förenad med att öretalsberäkningen slopades över hela linjen.

C. Uppbördssakkunnigas förslag.

Enligt uppördssakkunnigas mening böra öretalen bortarbetas från samtliga de i slutlig skatt, fastighetsskatt m. m. och tillkommande skatt ingående delposterna. I övrigt biträda de sakkunniga i huvudsakliga delar de förslag, som riksräkenskapsverket framlagt i sin skrivelse. I vissa avseenden ha de sakkunniga, såsom den följande framställningen utvisar, dock funnit sig böra föreslå en del avvikelser från eller tillägg till vad riksräkenskapsverket föreslagit.

Statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt. Riksräkenskapsverkets förslag beträffande dessa skatter biträdas i huvudsak av de sakkunniga.

Allmän kommunalskatt, landstingsmedel och tingshusmedel. Dessa skatter påföras vid debiteringen i en gemensam post. Avrundningen bör avse den gemensamma posten. Bestämmelser härom böra införas i UF, till vilka bestämmelser — på sätt riksräkenskapsverket förordnat — hänvisning kan göras i kommunalskattelagen.

Enligt nu gällande bestämmelser äga kommunerna av statsverket uppbära kommunalskatt med debiterat belopp. Ett bibehållande av denna bestämmelse samtidigt med införande av föreskrift om avrundning av den uträknade skatten kan medföra svårigheter vid redovisningen till kommunerna. Detta spörsmål löses emellertid genom att låta varje kommun eller kommunal samfällighet av statsverket uppbära allmän kommunalskatt i förhållande till det antal skatte-kronor och skatteören, som vid taxeringen för visst år påförts de till kommunen skattskyldiga, och det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för året närmast dessförinnan. Möjligheterna för kommunerna att kontrollera länsstyrelsernas redovisning underlättas härigenom. För statsverket torde ett dylikt redovisningssystem icke innebära någon merkostnad. Genom avrundning såväl uppåt som nedåt av varje skattepost bör den sammanlagda debiterade kommunalskatten i stort sett komma att överensstämma med det belopp, som utbetalas till kommunerna.

Skogsvårdsavgift. I likhet med riksräkenskapsverket föreslå de sakkunniga att till 1 § första stycket förordningen om skogsvårdsavgift skall fogas en punkt av innehåll, motsvarande vad som föreslagits beträffande förordningen om statlig inkomstskatt.

I 1 § andra stycket förstnämnda förordning finnes stadgat, att om för viss ägare eller därmed likställd innehavare av fastighet summan av värdena å skogsmark och växande skog för fastigheter inom en och samma kommun icke uppgår till 2 000 kr. fastigheterna äro undantagna från avgiftsplikt. Denna begränsning av avgiftsplikten, därvid en ägares samlade fastighetsinnehav inom en kommun skall behandlas som en enhet, har motiverats av praktiska skäl (se prop. 126/1946 s. 120).

Är kommun uppdelad på flera taxeringsdistrikt, skola särskilda fastighetslängder upprättas för varje sådan del av kommunen, som bildar eget distrikt. Där så är fallet, torde i föregående stycke angivna bestämmelse icke kunna tillämpas.

Omfattar kommun eller sådan del av kommun, som bildar eget taxeringsdistrikt, flera församlingar, skola de inom varje församling förekommande fastigheterna i fastighetslängden sammanföras för sig till särskild avdelning. Motsvarande gäller beträffande vissa andra samfälligheter. Ägas eller innehavas flera fastigheter inom ett taxeringsdistrikt av en och samma person, skola fastigheterna förutom att de upptagas i sin kamerala ordning i fastighetslängden därjämte sammanföras till ett ställe i fastighetslängden. I stad erfordras dock icke sådant sammanförande. Stadgandet är besvärligt att tillämpa och till-

lämpningen blir än svårare efter den nya kommunindelningen, då i större utsträckning än f. n. ett taxeringsdistrikt torde komma att omfatta flera församlingar.

Det torde icke ligga inom ramen för uppördssakkunnigas uppdrag att föreslå någon förenkling i sistnämnda avseende. Under sådana förhållanden torde det vara nödvändigt att i någon form ändra de nuvarande bestämmelserna om begränsning av avgiftsplikten. Det synes därvidlag böra övervägas antingen att den ovan återgivna undantagsbestämmelsen i förordningen om skogsvårdsavgift upphäves eller att samma bestämmelse ändras därhän, att avgiftsplikten göres beroende av att summan av värdena å skogsmark och växande skog för en och samma *taxeringsenhet* uppgår till minst 2 000 kr.

Ett upphävande av bestämmelsen skulle visserligen medföra, att i ett icke ringa antal fall avgifter skulle komma att påföras å belopp mellan 1 och 3 kr. (Sistnämnda belopp, motsvarande 1,5 promille av 2 000 kr., utgör f. n. minsta avgift som påföres.) Detta överensstämmer i och för sig icke med strävandena att förenkla debiteringsarbetet genom att underlåta att debitera bagatellbelopp. Emellertid måste uppmärksammas, att oavsett om skogsvårdsavgift skall debiteras eller ej, debitering i alla fall måste ske av fastighetsskatt och att därför jämväl utfärdande av debetsedel och uppörd av skatt måste äga rum. Merarbetet med debitering jämväl av skogsvårdsavgift till belopp under 3 kr. blir därför av obetydlig omfattning i förhållande till hela debiterings- och uppördsproceduren och tager ur kostnadssynpunkt endast en ringa del av de ökade intäkterna i anspråk. Förenklingar i taxerings- och debiteringsarbetet skulle även möjliggöras, om avgiftsplikten göres beroende av att summan av värdena å skogsmark och växande skog för en och samma *taxeringsenhet* uppgår till minst 2 000 kr. En sådan ändring skulle å andra sidan kunna medföra, att det allmännas intäkter av skogsvårdsavgifter nedginge något. Med hänsyn härtill ha de sakkunniga funnit sig icke böra förorda denna ändring. De sakkunniga få i stället föreslå, att gällande stadgande om viss begränsning av avgiftsplikten upphäves.

Efter verkställda stickprovsundersökningar kan approximativt beräknas, att de debiterade skogsvårdsavgifterna, sammanlagt ca 4,6 milj. kr., skulle öka med ca 4 procent eller med ca 200 000 kr., därest bestämmelsen om viss begränsning av avgiftsplikten upphävdes. Den andra metoden skulle medföra, att skogsvårdsavgifterna i stället skulle nedgå med mindre än $\frac{1}{2}$ procent eller med högst ca 20 000 kr.

Annuiteter å avdikningslån. Såsom riksräkenskapsverket påpekat är det ogörligt att uppåt avrunda redan fastställda annuiteter. Debitering av annuiteterna i hela krontal måste därför förutsätta, att öretalen helt strykas och efterskänkas. Visserligen skulle härigenom, såsom riksräkenskapsverket framhåller, uppkomma ett årligt inkomstbortfall av f. n. ca 33 000 kr. Beloppet komme dock att successivt sjunka allteftersom de nuvarande lånen bleve slut-

betalda. De sakkunniga kunna icke dela riksräkenskapsverkets betänkligheter mot att efterskänka öretalen. Bibehållande av öretalen vid debitering av förevarande annuiteter skulle i icke ringa mån minska den genom öretalens borttagande från samtliga övriga delposter beräknade vinsten.

Uppbördssakkunniga föreslå att i UF införes bestämmelse om att vid debitering av annuitet å avdikningslån annuiteten skall påföras i helt antal kronor, därvid öretal bortfalla. Något hinder att likväl låta länsstyrelserna som hittills till lantbruksstyrelsen inleverera enligt vederbörligt utslag fastställda årliga avbetalnings- och räntebelopp synes icke föreligga.

Frågan om debitering av annuiteter å avdikningslån har även berörts i Kap. I ovan.

Annuiteter å förskott för avlösning av frälseräntor. Vad ovan anförts angående annuiteter å avdikningslån äger jämväl tillämpning å rubricerade annuiteter.

Jämkning av preliminär skatt.

A. Gällande bestämmelser m. m.

Enligt 53 och 54 §§ UF samt anvisningarna till 53 § äger lokal skattemyndighet besluta om jämkning av preliminär skatt. Vid sådant beslut skall myndigheten tillse, att den preliminära skatten för inkomståret så nära som möjligt kommer att överensstämma med den slutliga skatt som kan antagas komma att påföras på grund av taxering, verkställd under året näst efter inkomståret.

Jämkningsreglerna ha innevarande år blivit ändrade enligt förordning den 1 juni 1951, nr 421. Fr. o. m. år 1952, då de nya reglerna skola börja tillämpas, gäller om jämkning i huvudsak följande.

Jämkning kan ifrågakomma, då ändring skett i förhållande, vartill hänsyn skall tagas vid bestämmande av ortsavdrag för den skattskyldige vid den taxering, som skall verkställas under året näst efter inkomståret. Vid ändring av civilstånd vid sådan tidpunkt att detta inverkar på ortsavdragets storlek skall jämkning för preliminär A-skatt ske ex officio. I övrigt förutsättes ansökan från den skattskyldige.

Vidare skall jämkning verkställas under inkomståret

1) därest skattskyldig eller, om han avlidit, hans dödsbo gör sannolikt eller det eljest för myndigheten framstår såsom troligt att den preliminära skatten till följd av ändring i inkomsten eller rätt att vid taxering åtnjuta andra avdrag än sådana som vid beräkning av nämnda skatt beaktats, kommer att avvika från motsvarande slutliga skatt, eller

2) därest skattskyldig visar eller myndigheten eljest erhåller kännedom om att den skattskyldiges skatteförmåga blivit väsentligen nedsatt till följd av långvarig sjukdom, olyckshändelse, ålderdom, underhåll av andra närstående än barn, för vilka rätt till allmänt barnbidrag föreligger eller annan därmed jämförlig omständighet.

Om den skattskyldiges inkomst, efter avdrag av därå belöpande skatt, på grund av nedsatt arbetsförmåga, långvarig oförvållad arbetslöshet, stor försörjningsbörda eller annan därmed jämförlig omständighet understiger vad han kan anses behöva till underhåll för sig själv och för make och oförsörjda barn (existensminimum), kan jämkning jämväl erhållas, dock endast för preliminär B-skatt. För skattskyldiga med A-skatt tages hänsyn till existensminimum genom nedsättning av eller befrielse från skatteavdrag.

Där icke särskilda omständigheter till annat föranleda, skall i fall varom sägs under 1) här ovan jämkning icke äga rum, såvida icke ändringen i den

preliminära skatten skulle uppgå till minst $\frac{1}{5}$ av det förut beräknade skattebeloppet, dock minst 25 kr. Fråga om jämkning äger lokal skattemyndighet upptaga utan särskild anmälan från den skattskyldige. Jämkning må icke ske utan att den skattskyldige beretts tillfälle att yttra sig, därest detta icke uppenbarligen är obehövt. Vid höjning av preliminär skatt utan skattskyldigs medgivande bör iakttagas stor försiktighet, så att icke för hög sådan skatt uttages.

Slutligen skall erforderlig jämkning av den preliminära skatten vidtagas, därest den lokala skattemyndigheten genom anmälan av den skattskyldige eller eljest erhåller vetskap om att skatten blivit obehörigen eller med oriktigt belopp påförd eller att felaktighet ägt rum vid utskrivandet av debetsedeln.

Har skattskyldig under inkomståret, innan beslutet om jämkning meddelats, erlagt högre preliminär skatt än han rätteligen bort göra, skall icke sålunda inbetald skatt nedsättas och vad som för mycket erlagts restitueras, utan den preliminära skatt, som skall erläggas efter beslutet om jämkning, skall i motsvarande grad reduceras, så att den sammanlagda preliminärskatten kommer att uppgå till belopp, som beräknas böra utgå för inkomståret. Fall kunna förekomma — sådana torde inträffa i synnerhet vid jämkning under senare delen av inkomståret — då preliminärskatten nedsättes med så stort belopp att, trots det den skattskyldige helt befriats från att erlagga dylik skatt under återstående uppbördsterminer under uppbördsåret, han likväl för inkomståret inbetalt högre skatt än han kan antagas ha rätteligen bort göra. Uppgår det för mycket inbetalda beloppet till minst $\frac{1}{5}$ av den slutliga skatt, som kan beräknas komma att utgå, dock till minst 25 kr., äger skattskyldig återbekomma det för mycket inbetalda beloppet utan avvaktan å debitering av den slutliga skatten. Äro särskilda förhållanden för handen — fråga är t. ex. om s. k. ömmande omständigheter eller om ett särskilt stort skattebelopp — kan myndigheten, även om det angivna villkoret icke är uppfyllt, medge att det för mycket erlagda beloppet återbetalas till den skattskyldige.

Beslut om återbetalning av preliminär skatt må fattas av lokal skattemyndighet jämväl under året näst efter inkomståret, därest ansökan därom inkommer före utgången av april månad.

Innebär beslut om jämkning, att debiterad preliminär skatt, som förfaller till betalning efter det beslutet meddelats, skall utgöras med annat belopp än det som tidigare utfärdad debetsedel utvisar, skall ny debetsedel utfärdas upptagande den ändrade skatten. Sker jämkning i preliminär skatt, vilken beräknas enligt skattetabell, på grund av ändrat Ortsavdrag skall i beslutet angivas, vilken kolumn i tabellen som med hänsyn till det ändrade Ortsavdraget skall tillämpas vid skattens beräkning. Vidtages jämkning i nämnda preliminära skatt av annan anledning än nyss sagts, skall i beslutet därom angivas att den inkomst, varå skatten beräknas, skall nedsättas med visst belopp eller med viss del av inkomsten eller ock att skatt skall utgå med visst belopp vid varje avlönings-tillfälle eller med viss procent av inkomsten.

Vid jämkning av preliminär A-skatt, som enligt 7 § UF utgår med 10 resp. 15 procent av inkomsten, skall i beslutet angivas efter vilken procentsats den ändrade skatten skall utgöras.

Beslut om jämkning, som grundar sig på ansökan av skattskyldig, skall, där icke ärendes invecklade beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter till annat föranleda, meddelas beträffande lön senast inom 10 dagar samt beträffande annan inkomst senast inom 20 dagar efter det ansökan om jämkning inkommit till den lokala skattemyndigheten.

Centrala uppborädsnämnden har meddelat ett flertal förklaringar rörande jämkning av preliminär skatt. Av dessa må följande nämnas.

Av en lokal skattemyndighet hade ifrågasatts, huruvida icke det förhållandet, att en skattskyldig med preliminär B-skatt, debiterad på grundval av 1946 års taxering, blivit avsevärt högre taxerad år 1947 (inkomståret), kunde giva den lokala skattemyndigheten anledning att ingripa för att i mån av befo-genhet meddela beslut om skattens jämkning uppåt. Kunde den skattskyldige i sådant fall ej bestrida sannolikheten av att inkomsten under år 1947 komme att bättre överensstämma med 1946 års än 1945 års inkomst, borde myndigheten vara berättigad att meddela beslut om höjning av den preliminära B-skatten. Om ett sådant ingripande från den lokala skattemyndighetens sida kunde finnas befogat, borde det fastslås, huruvida myndigheterna hade skyldighet att åtminstone i mera framträdande fall vidtaga åtgärd för att utröna om jämkning uppåt av debiterad preliminär skatt rätteligen borde ske.

Centrala uppborädsnämnden förklarade (meddelande nr 58/1947), att UF:s bestämmelser om jämkning innebure, att icke allenast sänkning utan även höjning av preliminär B-skatt kunde komma i fråga. Vunne lokal skattemyndighet kännedom om fall, där anledning till höjning kunde föreligga, vore myndigheten berättigad att därest i övrigt i 53 § UF meddelade förutsättningar vore för handen, verkställa jämkning, sedan den skattskyldige beretts tillfälle att yttra sig. Framhållas borde dock, att vid höjning utan skattskyldigs medgivande stor försiktighet borde iakttagas, så att icke för hög preliminär skatt uttoges. Det hade icke i UF förutsatts, att lokal skattemyndighet skulle verkställa generella undersökningar till utrönande av huruvida anledning till höjning av preliminärskatten kunde föreligga.

I meddelande nr 71/1947 har centrala uppborädsnämnden bl. a. anfört, att om inkomst av tjänst avsåge bestämd tidsperiod och uppbares vid regelbundet återkommande tillfällen, det visserligen förutsattes såsom huvudregel, att A-skatt skulle beräknas enligt skattetabell. Om vid jämkning en bättre överensstämmelse mellan den preliminära och den slutliga skatten kunde antagas komma till stånd genom att den preliminära skatten uttoges med viss procent av vid varje avlöningstillfälle utbetalad lön och icke enligt skattetabell, borde

dock procentmetoden komma till användning. Icke heller föreläge hinder för lokal skattemyndighet att meddela beslut om höjning av preliminär skatt, om myndigheten vid behandling av en jämningsansökan funne att höjning borde ske, fastän den skattskyldige hade begärt sänkning av preliminärskatten.

B. Framförda förslag om ändringar.

Frågan om jämkning av preliminär skatt har behandlats i åtskilliga av yttrandena till uppördssakkunniga över erfarenheterna av det nya uppörds-systemet.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län har yttrat:

För gruppen stuveriarbetare och måhända även ytterligare någon yrkesgrupp med mycket varierande, tidvis höga och tidvis låga eller inga inkomster, torde det få läggas i vederbörande lokala skattemyndighets hand att efter bedömande av de särskilda lokala förhållandena (seglationens mer eller mindre säsongmässiga karaktär o. d.) fastställa en viss för ifrågavarande arbetaregrupp lämpad procentsats med inriktning på att skatten skall så nära som möjligt motsvara slutlig skatt på beräknad årsinkomst. Det har av lokala skattemyndigheter inom länet stundom framhållits, att det känts som en brist, att icke i uppördsförordningen uttryckligen utsagts, att lokal skattemyndighet äger justera procentavdrag icke allenast i enskilda fall utan jämväl för större arbetstagargrupper inom skattemyndighetens tjänsteområde.

Föreningen Sveriges kronokamrerare har uttalat, att det borde angivas, hur jämningsgränsen skulle tillämpas, då av äkta makar den ene begärde jämkning men även den andres skatt påverkades. Fråga vore, om hänsyn skulle tagas till endast sökandens skatt eller till bådas.

I några yttranden har föreslagits införande av skyldighet för skattskyldiga med debiterad preliminär skatt att begära jämkning vid inkomstökning.

Föreningen Sveriges kronokamrerare har ansett det tveksamt, om skattskyldig borde åläggas att påkalla jämkning uppåt av sin skatt. Med hänsyn till de fall då den skattskyldige mycket väl kunde beräkna sin inkomst, torde det dock böra övervägas att vidga skyldigheten att utan anmaning avgiva preliminär deklaration så, att dylik skyldighet föreläge även under inkomståret, så snart en inkomststegring med minst $\frac{1}{5}$ vore att påräkna.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har uttalat, att det borde övervägas, vilka ökade möjligheter som kunde stå de lokala skattemyndigheterna till buds att ex officio verkställa jämkning av debiterad skatt till högre skattebelopp, där omständigheterna ådagalade att så syntes böra ske.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har anfört:

Såsom jämningsbestämmelserna utformats i 53 § uppördsförordningen har i praktiken jämkning av skatt blivit detsamma som nedsättning av skatt. Det vill emellertid synas som om föreskrift för lokal skattemyndighet om skyldighet att följa de skattskyldigas ändrade inkomstförhållanden och företaga därav betingade höjningar av preliminär skatt skulle kunna bidra att i någon mån minska de stora beloppen kvar-

stående skatt för skattskyldiga med B-skatt. Visserligen kan denna uppgift bli svår och stundom omöjlig, men med ledning av inkomsttaxeringen under uppborärsåret torde i en del fall underlag för höjning av den preliminära skatten erhållas liksom för ändringar i fråga om skatteslag.

Länsstyrelsen i Malmöhus län och *Föreningen Sveriges kronokamrerare* ha framhållit angelägenheten av att lokal skattemyndighet erhåller generell rätt att när som helst under inkomståret infordra preliminär deklaration.

Häradsskrivaren i Norrvikens fögderi har föreslagit, att lokal skattemyndighet efter utgången av inkomstarets första hälft skulle anmoda samtliga skattskyldiga med preliminär B-skatt att med ledning av det gångna halvårets erfarenheter meddela, om inkomsterna under året väntades komma att mera väsentligt avvika från den inkomst, som låge till grund för den preliminära B-skatten. I så fall borde den beräknade inkomsten angivas med motivering för den ändrade inkomsten. Meddelandet borde avfattas å ett formulär av enkel beskaffenhet och befordras portofritt till den lokala skattemyndigheten, som i förekommande fall hade att verkställa jämkning uppåt eller nedåt.

I fråga om bestämmelsen att beslut om återbetalning av preliminär skatt må fattas jämväl under året näst efter inkomståret, därest ansökan därom inkommer före utgången av april månad, har *Föreningen Sveriges kronokamrerare* yttrat:

Stadgandet är intaget i anslutning till bestämmelserna i 53 § om jämkning, som enligt ordalagen i paragrafen skall äga rum under inkomståret. En viss oklarhet angående tiderna måste anses föreligga. Enligt praxis torde stadgandet ha kommit att tillämpas så, att återbetalning av preliminär skatt äger rum på grundval av ansökan, som inkommit före utgången av april månad året efter inkomståret och som bygger på avgiven självdeklaration. Överensstämmer denna praxis med avsikten med stadgandet, bör det samma utformas så, att ingen tvetydighet föreligger. Beslut torde regelmässigt icke ha kunnat fattas förrän taxeringsnämnden behandlat sökandens taxering. Från den lokala skattemyndighetens sida måste emellertid framhållas, att alltför stort tillmötesgående mot de skattskyldiga i fråga om förtida återbetalning av preliminär skatt kommer att inverka förryckande å arbetet. Begränsningar i rätten framstå därför som önskvärda. Rätten till återbetalning av preliminärskatt vid jämkning bör under alla förhållanden sättas vid ett icke alltför lågt belopp, exempelvis vid lägst 300 kr.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har anfört, att beslut om återbetalning knappast torde kunna meddelas inom föreskrivna 10 resp. 20 dagar efter det ansökan därom inkommit. Den lokala skattemyndigheten infordrade nämligen oftast yttrande från taxeringsnämnden, som i allmänhet icke vore villig avgiva yttrandet förrän taxeringarna vore avslutade eller i vart fall icke förrän vederbörandes deklaration vore föredragen. Oaktat »andra särskilda omständigheter» torde kunna åberopas, syntes tidsbegränsningen böra borttagas eller utsträckas till exempelvis senast den 1 juli.

T. f. *uppbördsdirektören i Stockholm* har framhållit, att tidsfristen för jämningsbesluts meddelande — 10 resp. 20 dagar — visat sig svår att iakttaga omkring årsskiftet. Den borde därför utbytas mot »snarast möjligt» eller liknande.

C. Uppbördssakkunnigas förslag.

Den preliminära skatten skall utgå med ett belopp, som så nära som möjligt överensstämmer med den slutliga skatten. Enligt de sakkunnigas förslag skall skatten i första hand erläggas i form av preliminär A-skatt eller preliminär B-skatt, därvid A-skatten beräknas antingen enligt skattetabell eller, beträffande vissa slag av inkomster, efter viss procent av inkomsten, och B-skatten påföres med ett belopp, motsvarande den senaste slutliga skatten eller beräknat efter särskild preliminär taxering.

På grund av ändrade inkomstförhållanden m. m. kan det bli nödvändigt för den lokala skattemyndigheten att ändra en tidigare utfärdad debetsedel å preliminär skatt eller över huvud taget ett tidigare meddelat beslut angående de grunder efter vilka den preliminära skatten skall beräknas för viss skattskyldig. I sådana fall vidtages en *jämkning* av den preliminära skatten. Den lokala skattemyndigheten kan vidare redan i samband med att han utfärdar den första debetsedeln å preliminär skatt för inkomståret bestämma, att skatten skall utgå enligt andra grunder än de, som normalt skola gälla. Även dylika beslut äro att rubricera som jämningsbeslut. Det har visserligen ifrågasatts, huruvida icke en särskild beteckning borde införas för sådana före inkomståret meddelade beslut. Endast ändringar av preliminär skatt, som vidtoges sedan debetsedel utfärdats, skulle i så fall anses utgöra jämkning. Behov av särskild beteckning å de före inkomståret meddelade besluten synes dock ej föreligga. Beteckningen »jämkning» torde — i överensstämmelse med centrala uppbördsnämndens tolkning av nu gällande bestämmelser — kunna användas även för en ändring av de grunder, efter vilka den preliminära skatten eljest skolat beräknas enligt bestämmelserna i UF.

I 53 § 1 mom. UF föreskrives, att i där angivna fall jämkning skall av den lokala skattemyndigheten verkställas »under inkomståret». Redan i sitt första betänkande föreslogo uppbördssakkunniga (s. 14), att nämnda tidsbegränsning skulle utgå. Jämkning förutsattes nämligen redan nu kunna ske såväl före som — i vissa fall — efter inkomståret.

Jämkning efter inkomståret kan f. n. endast verkställas i samband med beslut om återbetalning av preliminär skatt. Enligt 53 § 2 mom. andra stycket UF skall sådan jämningsansökan ha inkommit före utgången av april månad. På grund därav kan debiterad preliminär skatt, som restföres efter inkomstårets utgång eller som tidigare restförts men är obetald vid nämnda tidpunkt, icke

avkortas förrän den slutliga skatten debiterats och förteckningar å överskjutande preliminär skatt upprättats, trots att det redan omedelbart efter inkomstårets utgång kan ha stått fullt klart, att den debiterade preliminära skatten kommer att väsentligt överstiga den slutliga. Dröjsmålet kan medföra olägenheter vid skatteindrivningen för såväl den skattskyldige som myndigheterna. Möjlighet att efter inkomståret jämka den preliminära skatten bör därför gälla alla fall, då en nedsättning av skatten kan ifrågakomma, oavsett om jämkningen skall ligga till grund för ett beslut om återbetalning eller för ett beslut om avkortning.

Önskvärt hade varit om en särskild fatalietid kunnat undvikas för ansökningar om jämkning i syfte att få skatten avkortad. Förbiser den skattskyldige eller, om han avlidit, hans dödsbo att begära sådan jämkning, blir frågan om avkortning aktuell först i samband med att indrivningsåtgärder vidtagas. Skulle därvid tiden för ingivande av jämkningsansökan ha gått till ända, vore det många gånger otillfredsställande, om av formella skäl indrivningen måste fortgå. Emellertid föreslå de sakkunniga i annat sammanhang (se Kap. IX), att den skattskyldige i dylikt fall skall få möjlighet till anstånd med erläggande av skatten eller del därav. Obegränsad tid för jämkningsansökningar synes däremot utesluten, enär debiteringslängderna å slutlig skatt måste färdigställas senast före viss tid. Det synes lämpligast att föreskriva samma fatalietid som för ansökningar om jämkning för återbetalning av skatt.

Ett jämkningsbeslut efter inkomståret av innebörd, att ytterligare preliminär skatt skall erläggas, skulle skapa särskilda bokföringstekniska och andra därmed sammanhängande problem, eftersom särskild uppbördstermin efter uppbördsårets utgång måste fastställas för skattebetalningen. Jämkningsbeslut för höjning av skatten bör icke få meddelas senare än att den skattskyldige kan få del av beslutet i god tid före utgången av sista uppbördsterminen under uppbördsåret. Rent praktiska skäl tala sålunda för att dylika beslut icke fattas efter inkomstårets utgång. Något behov av att efter nämnda tidpunkt jämka skatten uppåt torde icke heller föreligga för de skattskyldigas del. Skattskyldig äger nämligen möjlighet att inbetala ytterligare preliminär skatt för inkomståret under tiden efter uppbördsterminen i januari månad påföljande år. Enligt riksdagsbeslut innevarande år (se prop. nr 203/1951 och bev. utsk. bet. nr 47/1951 samt SFS nr 472/1951) kan sådan inbetalning göras intill utgången av april månad. Denna möjlighet i förening med den samtidigt införda skyldigheten att erlægga ränta å kvarstående skatt torde säkerligen i längden komma att mera effektivt bidra till ett bättre uppbördsresultat än om möjlighet funnes att efter inkomstårets utgång jämka den preliminära skatten uppåt.

Uppbördssakkunniga förorda, att tidsbegränsningen »under inkomståret» i

53 § 1 mom. första stycket UF skall utgå. I stället bör stadgas, att jämkning icke må verkställas efter inkomstarets utgång med mindre den preliminära skatten skall nedsättas och, där jämkning grundar sig på ansökan, sådan ansökan inkommit före utgången av april månad året efter inkomståret.

Det har ifrågasatts, huruvida icke skattskyldiga med debiterad preliminär skatt, närmast B-skatt, borde vara skyldiga att begära jämkning vid inkomstökning. I allmänhet kunna emellertid ifrågavarande skattskyldiga icke med säkerhet uppskatta storleken av sina inkomster förrän efter inkomstarets utgång. Någon skyldighet att begära jämkning vid inkomstökning bör därför ej införas. Ett i viss utsträckning verksamt medel att förmå skattskyldiga, som under inkomståret få ökade inkomster, att begära jämkning uppåt ligger i risken av att ränta å kvarstående skatt eljest kan komma att påföras dem.

Det torde ej heller böra ifrågakomma, att de lokala skattemyndigheterna skola äga att när som helst under inkomståret infordra preliminär deklaration från olika grupper av skattskyldiga, t. ex. från alla jordbrukare inom vissa kommuner, eller att t. ex. efter utgången av inkomstarets första hälft anmoda samtliga skattskyldiga med B-skatt att med ledning av det gångna halvårets erfarenheter meddela, om inkomsterna under året väntas komma att mera väsentligt avvika från de inkomster, som legat till grund för beräkningen av skatten. Sådana åtgärder skulle åsamka de skattskyldiga ett i kanske flertalet fall onödigt besvär och de lokala skattemyndigheterna ett avsevärt arbete. Att de sakkunniga anse, att dylika generella anmaningar icke böra komma till stånd, utesluter dock icke att den lokala skattemyndigheten bör äga befogenhet att av eget initiativ i särskilda fall infordra preliminär självdeklaration samt efter nödig utredning och den skattskyldiges hörande meddela beslut om höjning av den preliminära skatten i händelse av konstaterad inkomstökning.

Jämväl i övrigt bör den lokala skattemyndigheten vara oförhindrad att, då myndigheten finner anledning därtill, av eget initiativ meddela beslut om jämkning. Härvid förutsattes dock, att den lokala skattemyndigheten iakttager stor försiktighet, så att de skattskyldiga varken få erlægga för stor preliminär skatt eller onödigtvis besväras med förfrågningar.

Den lokala skattemyndighetens rätt att för eventuell jämkning infordra preliminär självdeklaration bör i huvudsak begränsas till sådana fall, där den skattskyldige har att utgöra preliminär B-skatt och anledning finnes att antaga att hans inkomster ändrats så avsevärt att jämkning bör ske. Vid övriga jämkningsfall torde det i regel vara tillräckligt att infordra uppgifter från den skattskyldige i allenast mindre omfattning.

Den skattskyldige bör alltid beredas tillfälle att yttra sig, innan jämkning äger rum, där detta icke uppenbarligen är obehövt.

Det har framhållits, att skattskyldiga som erhållit debetsedel å preliminär B-skatt oftast försummade att göra vederbörlig anmälan till lokal skattemyndighet, då de bytt verksamhet och till följd därav borde erlägga preliminär A-skatt. I synnerhet gällde detta mindre rörelseidkare och jordbrukare, som lämnat sin tidigare verksamhet och tagit arbetsanställning, om dessa i egenskap av arbetstagare skulle få vidkännas skatteavdrag för A-skatt med högre belopp än den påförda B-skatten. Då det kunde dröja avsevärd tid, innan ett dylikt ombyte av verksamhet upptäcktes, föreläge risk för skatteförlust.

För att råda bot härpå har bland de sakkunniga ifrågasatts, om icke å debetsedeln för skattskyldiga, som kunna antagas böra erlägga debiterad preliminär skatt, borde utsättas såväl debiterat skattebelopp, fördelat på uppbördsterminer men icke utfört på skatteanvisningarna, som nummer å skattetabell och kolumn däri, med ledning varav skatteavdrag skulle kunna verkställas. Så länge den skattskyldige icke hade arbetsanställning, skulle han erlägga den debiterade skatten. Toge han dylik anställning, skulle däremot arbetsgivaren göra skatteavdrag enligt den å debetsedeln angivna tabellen och kolumnen. Härigenom skulle övergången mellan skatteformerna ske automatiskt.

Även om det ifrågasatta systemet genomfördes, skulle likväl lokal skattemyndighets medverkan icke kunna undvikas vid övergång till arbetsanställning. Skulle nämligen skatten enligt skattetabell vara lägre än den debiterade, måste jämkning ske för att förhindra restföring. Systemet lider också av åtskilliga brister. Sålunda skulle bl. a. arbetsgivarna icke kunna bedöma avdragsskyldigheten med ledning av för arbetstagaren utfärdad debetsedel å A-skatt eller B-skatt utan i stället vara tvungna att ingå på en prövning om utbetalad ersättning utgjorde vederbörandes huvudsakliga inkomst eller icke och i tveksamma fall inhämta lokal skattemyndighets besked i frågan. Vidare skulle besvärliga problem uppkomma beträffande skatteredovisningen.

Genom det system med skatteavdrag å bisysslor, som uppbördssakkunniga i annat sammanhang föreslå (se Kap. VII), kommer antalet skattskyldiga med preliminär B-skatt att nedgå. Antalet fall då utbyte av preliminär B-skatt mot preliminär A-skatt bör ske torde därför minska. Detta förhållande talar mot en så genomgripande omläggning av uppbördssystemet, som ovan ifrågasatts. Ett enklare sätt att komma till rätta med förevarande problem är, att arbetsgivarna underrätta den lokala skattemyndigheten om sådana under inkomståret nyanställda, som uppvisa debetsedel å preliminär B-skatt men som kunna antagas ha sin väsentliga utkomst av anställningen. Efter en sådan anmälan, i vilken endast behöver angivas den anställdes namn och debetsedelsnummer, skulle arbetsgivarens befattning med ärendet upphöra. Finnes utbyte av skatteform böra ske, har den lokala skattemyndigheten att besluta härom.

En bestämmelse av innehåll, att arbetsgivarna böra göra dylik anmälan, torde lämpligen kunna intagas i anvisningarna till UF.

De sakkunniga avse att i det följande närmare belysa olika typfall av jämkning.

Såvitt gäller preliminär A-skatt torde den vanligaste anledningen till jämningsansökan vara, att skatteavdrag enligt skattetabell å uppbyren lön medför för stort skatteuttag, enär hänsyn därvid icke toges till att den skattskyldige vid taxering äger rätt åtnjuta vissa avdrag, exempelvis för utgifter för inkomstens förvärvande eller allmänt avdrag för periodiskt understöd. Vidare kan som skäl för jämkning åberopas, att inkomsterna så nedgått, att redan erlagd preliminär skatt kan beräknas täcka eller överstiga den slutliga skatten å årsinkomsten. En annan anledning till jämkning kan vara, att skatteavdrag enligt skattetabell eller efter fastställd generell procentsats i det enskilda fallet visar sig medföra dålig överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt och därför anses böra ersättas av skatteavdrag enligt en särskilt uträknad procentsats. Vidare må även nämnas den jämningsorsaken, att å debetsedeln angivits fel skattetabell eller fel kolumn i tabellen eller att annan felaktighet ägt rum vid utskrivandet av debetsedeln. Slutligen kan jämkning ske på grund av ändring av ortsavdraget.

F. n. gälla vissa begränsningar beträffande rätten att erhålla jämkning. Sålunda har stadgats, att där icke särskilda omständigheter till annat föranleda, jämkning icke skall äga rum, såvida icke ändringen i den preliminära skatten skulle uppgå till minst $\frac{1}{5}$ av det förut beräknade skattebeloppet, dock minst 25 kr. Dessa begränsningar i jämningsrätten äro ägnade att befria skattemyndigheterna från bagatellärenden, där den skattskyldiges intresse av ändring saknar reell betydelse.

De sakkunniga förutsätta nu att som hittills jämkning ej skall kunna påfordras då ändringen i skatteuttaget skulle bli alltför obetydlig, dock bör jämkning alltid komma till stånd, då den påräkneliga slutliga skatten täckes av redan erlagd preliminär skatt, då fel förelupit vid debetsedelns utskrivande eller då ortsavdraget ändrats. Även om nu gällande regel, att ändringen måste uppgå till minst en femtedel av det förut beräknade skattebeloppet, måhända kan synas något hög, torde tillräckliga skäl till ändring knappast föreligga. Bestämmelserna äro icke tvingande och de lokala skattemyndigheterna ha att tillämpa desamma med den huvudregeln i minnet, att den preliminära skatten alltid bör så nära som möjligt överensstämma med den slutliga.

Vid jämkning, föranledd av att den skattskyldige vid taxering beräknas erhålla s. k. extra avdrag på grund av nedsatt skatteförmåga, skall enligt senaste ändring av 53 § UF någon minimigräns icke gälla. Någon ändring härutinnan ifrågasättes ej.

I samtliga ovannämnda fall äger såsom förut framhållits den lokala skattemyndigheten att meddela beslut om jämkning även utan ansökan av den skattskyldige.

Inom vissa yrkesgrupper variera inkomsterna avsevärt under inkomståret. För arbetstagare tillhörande sådan grupp kan det finnas lämpligt, att den preliminära skatten beräknas efter andra grunder än de normala, t. ex. efter särskilt bestämd procentsats. Härom bör centrala uppborädsnämnden äga ge direktiv, som skola vara bindande för de lokala skattemyndigheterna. De direktiv centrala uppborädsnämnden sålunda meddelar synas icke böra bindas vid ovannämnda femtedelsregel.

Önskemål ha uttalats om att även lokal skattemyndighet skulle få befogenhet att inom sitt verksamhetsområde efter bedömande av de särskilda lokala förhållandena generellt fastställa lämplig norm, efter vilken den preliminära skatten skulle beräknas för skattskyldiga inom dylik yrkesgrupp. En sådan rätt skulle emellertid med största sannolikhet medföra att grunderna för preliminärskattens beräkning komme att skifta högst avsevärt inom landets olika delar för samma kategorier skattskyldiga. Uppborädsnämnden anse sig därför icke kunna biträda nämnda önskemål.

Den preliminära B-skatten jämkas vanligtvis av den anledningen att inkomsterna beräknas bli andra än de som legat till grund för skatteberäkningen, att avdragen i de särskilda förvärvskällorna eller de allmänna avdragen ändras i förhållande till vad tidigare beräknats eller att den skattskyldige anser sig berättigad till s. k. extra avdrag för nedsatt skatteförmåga. Såsom ytterligare jämkningsorsaker må nämnas sådana ändringar beträffande civilstånd, som föranleda ändrat ortsavdrag, ävensom felaktigheter, som ägt rum vid utskrivandet av debetsedeln. Såsom framgår av vad ovan anförts i Kap. III kan jämkning vidare ifrågakomma, där den preliminära skatten beräknas med ledning av den senaste slutliga skatten men avvikelse därifrån finnes böra ske av anledning att den skattskyldige icke vidare har att erlægga folkpensionsavgift eller att den preliminära skatten bör minskas med i den slutliga skatten ingående olycksfallsförsäkringsavgift.

Enligt de sakkunnigas förslag (se Kap. III) må lokal skattemyndighet i samband med utfärdande av debetsedel avseende debiterad preliminär skatt besluta, att skatten skall förfalla till betalning vid viss eller vissa uppborädssterminer med överhoppande av de andra terminerna. Möjlighet att fatta dylikt beslut bör även finnas i fråga om skattebelopp, som kvarstår efter jämkning, varigenom storleken av skatten ändrats eller A-skatt utbyts mot B-skatt. Oavsett om sådan ändring eller sådant utbyte skall göras, bör emellertid genom jämkning kunna bestämmas andra förfallotider för den del av det totala skattebeloppet, som ännu icke förfallit till betalning. Jämkning bör med andra ord kunna avse enbart en omfördelning av skatten på andra uppborädssterminer än de å debetsedeln angivna.

Grundas ansökan om jämkning på ändring av ortsavdraget, ändring av anledning som nyss nämnts av B-skatt, som debiterats med belopp, motsvarande

den senaste slutliga skatten, förelupen felaktighet i debetsedeln eller extra avdrag vid nedsatt skatteförmåga, bör jämkning äga rum oavsett skattens storlek. Detsamma bör naturligtvis gälla, om jämkningsansökningen innebär, att skatten skall omfördelas på de olika uppördsterminerna. Beträffande övriga här ovan angivna jämkningsfall skall f. n. — enligt vad tidigare nämnts — där icke särskilda omständigheter till annat föranleda, jämkning icke äga rum, såvida icke ändringen av den preliminära skatten skulle uppgå till minst en femtedel av det förut beräknade skattebeloppet, dock minst 25 kr. Denna jämkningsgräns är besvärlig att tillämpa i praktiken för såväl de skattskyldiga som de lokala skattemyndigheterna. Uppördssakkunniga ha emellertid icke ansett tillrädligt att avskaffa spärren men föreslå den ändringen, att spärren skall hänföras till inkomsten i stället för till skattebeloppet. För de fall, där redan nu rätten till jämkning är inskränkt, bör således jämkningsgränsen ändras så, att jämkning icke bör äga rum, såvida icke ändringen av inkomsten utgör minst $\frac{1}{5}$ av den förut för inkomståret beräknade inkomsten. Med inkomst bör vid jämkning i hemortskommunen som regel förstås den sammanräknade nettoinkomsten vid taxering till statlig inkomstskatt, i förekommande fall justerad med hänsynstagande till avdrag för periodiskt understöd eller för avgift för pensionsförsäkring. Föreliggande särskilda förhållanden — t. ex. särskilt stora inkomster eller ömmande fall — bör lokal skattemyndighet dock företaga jämkning, oaktat det angivna villkoret ej är uppfyllt.

Såvitt gäller sambeskattade äkta makar bör jämkning beträffande en av makarna som regel ge anledning att jämka även den andra makens skatt oberoende av inkomstens och skattebeloppets storlek.

Liksom i fråga om preliminär A-skatt äger den lokala skattemyndigheten, då så prövas erforderligt, meddela jämkningsbeslut även beträffande skattskyldig med preliminär B-skatt utan ansökan av den skattskyldige. Detta ämne har behandlats utförligare tidigare under detta kapitel.

Uppördssakkunniga ha föreslagit (se Kap. II), att preliminär A-skatt och preliminär B-skatt skola vara de normala skatteformerna. Såväl i samband med utfärdande av debetsedel som därefter skola emellertid ettvar av dessa skattslag kunna ersättas med preliminär A- och C-skatt eller med preliminär A-skatt med förhöjt skatteavdrag. Ett dylikt utbyte av den normala skatteformen bör hänföras till jämkning. Ofta torde utbytet ske i syfte att åstadkomma en bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt. Såvitt gäller B-skatten kan emellertid utbytet komma att tillgripas för att förebygga skatteförluster genom underlåten skattebetalning. Härigenom vidgas syftet med jämknigen.

Till jämkning bör jämväl hänföras utbyte under inkomståret av preliminär A-skatt mot preliminär B-skatt eller tvärtom. Den normala orsaken till ett sådant utbyte är att den skattskyldige fått annan eller andra förvärvskällor än tidigare.

I 45 § UF finnas vissa bestämmelser om huru tidigare debiterad B-skatt skall erläggas vid övergång från B-skatt till A-skatt. Dessa bestämmelser borde, i den mån de vore att anse som erforderliga, inordnas under föreskrifterna om jämkning. Emellertid äro bestämmelserna svåra att tillämpa. Det bör ankomma på den lokala skattemyndigheten att från fall till fall fritt pröva, när vid övergång från B-skatt till A-skatt B-skatten skall upphöra att utgå. Paragrafen synes kunna utgå ur UF.

För återbetalning av preliminär skatt kräves f. n., att den till återbetalning ifrågasatta skatten uppgår till minst 25 kr. Denna gräns synes alltför låg. Uppbördssakkunniga föreslå att såsom förutsättning för återbetalning skall gälla, att den skattskyldige inbetalt preliminär skatt som beräknas överstiga motsvarande slutliga skatt med minst 100 kr. Då särskilda omständigheter därtill föranleda, bör beslut kunna fattas om återbetalning av för mycket erlagd preliminär skatt även om nyssnämnda villkor icke är uppfyllt.

Innan lokal skattemyndighet fattar beslut om jämkning av preliminär skatt efter inkomståret, må myndigheten där så anses erforderligt höra vederbörande taxeringsnämnds ordförande. Denne åligger jämlikt 78 § sista stycket taxeringsförordningen att lämna den lokala skattemyndigheten de upplysningar, som vid handläggning av ärenden enligt UF må erfordras och som av ordföranden kunna lämnas. Det är önskvärt, att denne handlägger sådana ärenden så snabbt som möjligt. Lämnas icke det begärda yttrandet inom sådan tid, att beslut i ärendet kan fattas inom föreskrivna 10, resp. 20 dagar, måste sådana särskilda omständigheter anses föreligga, som kunna göra försening av beslutet försvarbar. Såvitt gäller jämningsansökningar under inkomståret, har framhållits att de tidsfrister, som finnas angivna för fattande av beslut, äro svåra att iakttaga vid vissa tider av arbetsanhopning. Önskemål har därför framförts, att i stället för bestämda tidsfrister allenast skall angivas t. ex. att beslut skall meddelas snarast möjligt. Detta synes varken lämpligt eller erforderligt. Därest till följd av betydande arbetsanhopning beslut icke skulle kunna lämnas inom 10, resp. 20 dagar medgiver författningstextens lydelse i sådana särskilda fall, att beslut fattas senare. Understrykas bör emellertid, att det är synnerligen angeläget att beslut i jämningsärenden meddelas så snabbt som möjligt.

Fall kunna förekomma, där den lokala skattemyndigheten i ett jämningsärende har behov av den skattskyldiges debetsedel. Detta gäller särskilt, då enligt jämningsbeslutet A-skatt skall utgå med högre belopp än tidigare. I sådant fall är det angeläget, att beslutet anbringas å debetsedeln eller att den äldre debetsedeln utbytes mot en ny. Om så ej sker, kan den skattskyldige åstadkomma att jämningsbeslutet blir utan verkan genom att underlåta att

till arbetsgivaren överlämna jämkningsbeslutet eller den nya debetsedeln. Detta skulle måhända kunna undvikas genom att översända jämkningsbeslutet eller den nya debetsedeln direkt till arbetsgivaren, om denne vore känd. En dylik åtgärd skulle dock bli utan verkan, om arbetstagaren därefter byter arbetsanställning. I stället bör möjlighet finnas att genom vitesföreläggande infordra den äldre debetsedeln. De sakkunniga anse sig kunna förutsätta, att denna möjlighet endast i undantagsfall behöver utnyttjas.

Skatteavdrag.

A. Inledning.

Enligt 46 § UF skall vid utbetalning av kontant belopp, som för mottagaren (arbetstagaren) utgör inkomst av hans huvudsakliga arbetsanställning eller eljest hans huvudsakliga inkomst av tjänst (lön), den som utbetalar beloppet (arbetsgivaren) verkställa avdrag för gäldande av arbetstagaren påfordrad skatt (löneavdrag). Avdragsskyldighet föreligger dock icke, därest anställningen är avsedd att vara kortare tid än en vecka.

Såsom tidigare (Kap. II) framhållits föreslå uppbördssakkunniga att i stället för löneavdrag beteckningen skatteavdrag skall användas för innehållande av skatt. Denna beteckning användes i det följande även då redogörelse lämnas för gällande bestämmelser.

Förutsättningarna för skyldighet att verkställa avdrag för skatt äro:

1. Den, som verkställer den kontanta utbetalningen, skall vara arbetsgivare i förhållande till mottagaren såsom arbetstagare.
2. Det utbetalda beloppet skall i beskattningshänseende utgöra för arbetstagaren skattepliktig inkomst av tjänst.
3. Beloppet skall utgöra inkomst av arbetstagarens huvudsakliga anställning eller eljest hans huvudsakliga inkomst av tjänst.
4. Anställningen skall icke vara avsedd att räcka kortare tid än en vecka.

Beträffande förutsättningen av ett arbetsgivare-arbetstagareförhållande anges i anvisningarna till 46 § UF, att med arbetsgivare förstås envar, som ingått avtal med annan person att denne skall utföra arbete för hans räkning och som i följd härav är skyldig utbetala lön till denne. Med arbetstagare förstås i förordningen den, med vilken sådant avtal ingåtts. Såsom arbetstagare betraktas emellertid icke den, som är att anse som självständig företagare.

Lika med arbetsgivare betraktas enligt uppbördsförordningen den som till annan utbetalar pension, livränta m. m.

Riksdagens bevillningsutskott framhöll i sitt betänkande nr 65/1945 med anledning av uppbördspropositionen nr 370/1945, att frågan om vem som skulle anses såsom arbetsgivare borde bedömas bl. a. med ledning av den praxis, som i förevarande hänseende utbildats vid tillämpningen av olika författningar, som reglerade förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare, t. ex. semesterlagen. Med hänsyn härtill syntes — utöver en i anvisningarna lämnad allmänt hållen definition å begreppen arbetsgivare och arbetstagare —

mera detaljerade bestämmelser rörande vem som skulle anses såsom arbetsgivare, resp. arbetstagare icke böra meddelas.

De andra författningar, där begreppen arbetsgivare och arbetstagare förekomma, äro främst 1916 års lag om försäkring för olycksfall i arbete, 1928 års lag om kollektivavtal, 1936 års lag om förenings- och förhandlingsrätt och 1945 års semesterlag. I 1917 års lag om införsel i avlöning, pension eller livränta förekommer icke uttrycket arbetstagare. Däremot talas det i nämnda lag om arbetsgivare och om »den underhållsskyldige tillkommande avlöning för tjänst eller annan arbetsanställning». Gränsdragningen mellan begreppen arbetstagare och självständig företagare är ingalunda enhetlig vid tillämpningen av omförmälda lagar. Den mest vidsträckta innebörden av begreppen arbetstagare och arbetsanställning synes ha framkommit vid tillämpningen av införsellagen.

Den praxis, som utbildats vid tillämpningen av ovannämnda lagar, torde i görligaste mån ha följts beträffande skyldigheten att verkställa skatteavdrag. Uppenbart är emellertid att författningsbestämmelser, vilka tillkommit i helt annat syfte än att reglera skyldigheten för arbetsgivare att verkställa avdrag för skatt, icke generellt kunna tillämpas beträffande uppbördsproblemen. De skiftande förhållanden, som på olika håll föreligga i fråga om arbetsgivares och arbetstgares ställning till varandra, ha emellanåt nödgat myndigheterna att tillämpa ett arbetsgivarbegrepp, särskilt avpassat enligt UF:s mening. Naturligt är att man härvid kan förmärka en tendens att följa praxis enligt införsellagen. Denna tendens har bl. a. kommit till synes inom ett område, där det varit särskilt svårt att avgöra, om ett arbetstagareförhållande förelegat eller ej, nämligen beträffande s. k. provisionsförsäljare (agenter, handelsresande och platsförsäljare m. fl.). Centrala uppbördsnämnden har haft att besvara åtskilliga förfrågningar på detta område. Principiellt har nämnden förklarat, att frågan om anställning kan anses vara för handen måste bedömas med hänsyn till förhållandena i varje särskilt fall. I några ärenden, där det varit fråga om vissa angivna försäljares ställning, har nämnden därefter (se bl. a. nämndens meddelande nr 40/1947) förklarat, att ett arbetsgivare-arbetstagareförhållande i UF:s mening förelegat, ehuru i dessa fall varken semesterlagen eller olycksfallsförsäkringslagen ansetts tillämpliga. Dessa förklaringar stå i nära överensstämmelse med rättspraxis beträffande införsellagens avdragsbestämmelser (se NJA 1948 ref. 92).

Den andra förutsättningen för skatteavdrag enligt UF är, att det utbetalda beloppet skall i beskattningshänseende utgöra för arbetstagaren skattepliktig inkomst av tjänst. Det kan visserligen mången gång vara svårt att avgöra, huruvida en viss utbetalning för mottagaren utgör inkomst av tjänst eller inkomst av jordbruksfastighet, fritt yrke eller annan rörelse. Emellertid synes man vid tillämpningen i de enskilda fallen av UF:s löneavdragsbestämmelser — utan att mera ingående taga ställning till uppkommande gränsfall — i all-

mänhet ha sökt följa den uppfattning taxeringsmyndigheterna tillkännagivit vid senaste taxering. Om alltså en skattskyldig taxerats för inkomst av jordbruk eller av rörelse, har skatteavdrag icke ansetts böra komma i fråga även om det vid en närmare undersökning måhända skulle ha visat sig, att vederbörande snarare bort taxeras för inkomst av tjänst (se t. ex. centrala uppborädsnämndens meddelande nr 10/1946).

Såsom framgått av vad tidigare anförts kräves för att avdragsskyldighet skall föreligga, att båda nu omförmälda förutsättningar skola vara uppfyllda. I praxis torde därvid ha förmärkts en tendens att giva den senare förutsättningen — att det utbetalda beloppet ur taxeringssynpunkt betraktas som inkomst av tjänst — visst företräde, ehuru naturligtvis icke kravet på ett anställningsförhållande släppts.

Genom de båda återstående förutsättningarna för skyldigheten att verkställa skatteavdrag undantagas från avdrag dels inkomst av s. k. bisysslor och dels inkomst som åtnjutes vid kortare anställningstider än en vecka (korttidsanställningar).

Enligt UF skall preliminär skatt i princip utgöras för inkomster från den skattskyldiges samtliga förvärvskällor. Genom skatteavdrag kommer emellertid sådan skatt att innehållas endast för inkomst av tjänst (med undantag av inkomst av korttidsanställning och bisyssla), såvida icke den skattskyldige begärt förhöjt avdrag för preliminär A-skatt enligt 48 § 1 mom. UF eller skall erlagga preliminär B-skatt. I sistnämnda fall omfattar avdraget skatt å inkomsterna från den skattskyldiges samtliga förvärvskällor.

Skatteavdrag verkställas för såväl preliminär A-skatt som preliminär B-skatt ävensom för kvarstående skatt. Därest på grund av skattskyldigs anställnings- eller inkomstförhållanden särskilda svårigheter att göra skatteavdrag föreligga, kan dock den lokala skattemyndigheten medge befrielse från skatteavdrag för preliminär B-skatt och kvarstående skatt.

För att i största möjliga utsträckning göra uppborädsförfarandet oberoende av den skattskyldiges medverkan ha de sakkunniga övervägt, i vad mån avdrag för preliminär skatt kan och bör verkställas även å andra inkomster än av tjänst. Därjämte har övervägts att utvidga avdragsskyldigheten till inkomst av korttidsanställning och bisyssla. Vid dessa överväganden har särskilt beaktats, att ett villkor för utvidgning av avdragsskyldigheten måste vara att ett praktiskt och ekonomiskt genomförbart system kan tillskapas. Vidare måste förutsättas att utvidgningen resulterar i en skatteuppborä, som åtminstone någorlunda motsvarar den slutliga skatt, vilken framkommer på grund av näst-

följande årliga taxering. Uttagande av preliminär skatt genom avdrag å inkomsten i större omfattning än f. n. måste vara av så stort ekonomiskt och socialt värde för de skattskyldiga och det allmänna, att systemet uppväger nackdelarna med det arbete och besvär samt de kostnader, som åsamkas dem som skola verkställa skatteavdragen, ävensom de ökade kostnaderna för upp-bördsmyndigheterna. Vidare må framhållas, att en utvidgning av avdragsskyldigheten till att omfatta andra förvärvskällor än inkomst av tjänst medför, att man måste släppa det nuvarande kravet på att ett arbetsgivare-arbetstagare-förhållande skall föreligga.

Nämnda spörsmål upptagas till behandling i det följande. Dessförinnan skola dock frågorna om avdrag för preliminär B-skatt och kvarstående skatt beröras.

B. Skatteavdrag för olika slag av skatt.

1. Preliminär skatt.

Som ovan nämnts verkställas f. n. skatteavdrag för såväl preliminär A-skatt som preliminär B-skatt. I sitt förra betänkande (s. 56) konstaterade de sakkunniga att svårigheter förelågo för arbetsgivarna att göra avdrag för B-skatt. Med anledning härav och då de sakkunniga förmenade, att B-skattens tillämpningsområde borde begränsas, föreslogo de sakkunniga, att skyldigheten att verkställa avdrag för sådan skatt skulle upphöra. De sakkunniga yttrade, att risken icke borde vara särdeles stor för att B-skatten icke skulle erläggas i behörig ordning. Skulle emellertid i något fall skatten icke erläggas, borde lokal skattemyndighet utnyttja möjligheten att ersätta den preliminära B-skatten med preliminär A-skatt för tjänsteinkomsten och preliminär C-skatt för inkomsten i övrigt. Underrättelse härom borde av myndigheten lämnas direkt till arbetsgivaren, enär man eljest kunde befara att skatteavdrag icke komme att verkställas å tjänsteinkomsten.

De skäl, som de sakkunniga i sitt förra betänkande åberopade till stöd för förslaget att skyldigheten att verkställa avdrag för preliminär B-skatt skulle upphöra, kvarstå oförändrade. I anledning härav återfinnas icke i det vid detta betänkande fogade förslaget till ny UF bestämmelser om skatteavdrag för preliminär B-skatt.

2. Kvarstående skatt.

Skyldigheten att verkställa avdrag för kvarstående skatt är betungande för arbetsgivarna och avsevärt besvärligare än arbetet med avdrag för preliminär skatt. Från arbetsgivarhåll påyrkas också att avdragsskyldigheten för kvarstående skatt skall upphöra.

I sitt förra betänkande (s. 57) framhöllo uppberedssakkunniga, att det givetvis hade varit mest tillfredsställande, om avdragsskyldigheten kunnat borttagas beträffande den kvarstående skatten. Härigenom hade icke blott åstadkommits en lättnad för arbetsgivarna utan även uppnåtts enhetlighet i uppberedsförfarandet. Ett omedelbart upphävande av bestämmelserna syntes dock icke kunna förordas. Med nuvarande icke obetydliga kvarstående skatter skulle en dylik åtgärd säkerligen resultera i en återgång till det äldre systemet med ett omfattande införselsförfarande beträffande restförd skatt. Man torde emellertid ha berättigad anledning att räkna med att de föreslagna åtgärderna att ernå ett större uttag av preliminär skatt komme att medföra, att antalet skattskyldiga arbetstagare med kvarstående skatt skulle nedgå betydligt och vidare att den kvarstående skattens belopp för de olika skattskyldiga skulle minskas avsevärt mot vad som f. n. vore fallet. Sedan man fått närmare kännedom om i vilken omfattning den kvarstående skatten för arbetstagarna sålunda minskades, borde frågan om att avskaffa avdragsskyldigheten upptagas till prövning. Befunnes därvid, att antalet arbetstagare med kvarstående skatt väsentligen nedgått, borde arbetsgivarna befrias från skyldigheten att verkställa avdrag för sådan skatt.

Å andra sidan borde skyldigheten att verkställa avdrag för kvarstående skatt icke utsträckas utöver vad nu gällde. Avdragsskyldighet borde sålunda endast föreligga vid utbetalning av lön, som hänförde sig till arbetstagarens huvudsakliga arbetsanställning eller eljest utgjorde hans huvudsakliga inkomst av tjänst. Avdragsskyldighet borde icke föreligga, om anställningen vore avsedd att vara kortare tid än en vecka. Vidare borde en förutsättning för avdragsskyldighet vara, att arbetsgivaren tillika verkställde avdrag för arbetstagaren påförd preliminär A-skatt. Hade arbetstagaren att erlägga B-skatt, skulle avdragsskyldighet icke föreligga varken för B-skatten eller för kvarstående skatt.

De sakkunnigas förslag lämnades i flera remissyttranden utan egentlig erinran.

Länsstyrelsen i Malmöhus län framhöll sålunda, att ett upphävande av avdragsskyldigheten beträffande kvarstående skatt ofelbart skulle leda till en betydligt ökad restföring av denna skatt, samtidigt som de första årens strävanden att göra uttaget av preliminär skatt så lågt som möjligt ånyo skulle framtråda.

Riksräkenskapsverket uttalade, att verket icke vore berett att taga ställning till frågan att upphäva skyldigheten att göra avdrag för kvarstående skatt förrän det visat sig, i vilken mån de kvarstående skatterna för löntagare komme att gå ner som följd av de åtgärder, som de sakkunniga föreslagit.

Sveriges köpmannaförbund, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, Sveriges grossistförbund samt Handelsn arbetsgivareorganisation framhöllo, att

det vore mycket önskvärt att avdragsskyldigheten för kvarskatt så småningom skulle bortfalla, detta dock under förutsättning, att man icke därmed riskerade ett återinförande av införselinstitutet för skatt.

I åtskilliga yttranden förordades däremot, att avdragsskyldigheten för kvarstående skatt borde avskaffas omedelbart.

Länsstyrelsen i Uppsala län anförde sålunda:

Det kan ifrågasättas, huruvida ej, utöver förenämnda olägenheter vid löneavdrag för debiterad skatt, starka skäl tala för att jämväl löneavdrag för den kvarstående skatten bör slopas. Länsstyrelsen har under den gångna tiden vunnit kännedom om vilka svårigheter det mött för arbetsgivarna att erhålla de för löneavdrag å sådan skatt behövlige debetsedlarna, huru vid löneavdragens redovisning preliminär och slutlig skatt förväxlats samt arbetet hos länsstyrelsen försvårats m. m. Med den effektivisering av preliminärbeskattningen, som kan beräknas inträda med löneavdrag för bisysslor, korttidsanställningar och tillfälliga uppdrag, kan det beräknas, att den kvarstående skatten så kommer att nedgå, att i varje fall statens fiskaliska intresse ej synes kräva avdragsskyldighetens bibehållande i avseende å den slutliga skatten, varigenom avsevärda lindringar i arbetet åstadkommes såväl för länsstyrelsen som kronokamrerare samt — vad här är viktigast — avdragsförandet för arbetsgivarna förenklas, vilka därefter endast hava att taga befattning med preliminärskatten.

Länsstyrelsen i Jämtlands län uttalade, att med de skärpningar, som föreslagits beträffande uttagandet av preliminär skatt, länsstyrelsen funne övervägande skäl tala för att avdrag icke vidare borde ske för kvarstående skatt.

Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges industriförbund, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Svenska bankföreningen samt *Föreningen skogsarbeten* framhöllo, att avdrag för kvarstående skatt föranledde samma besvär och kostnader för arbetsgivarna som avdrag för preliminär B-skatt; båda dessa slag av skatter borde likställas i uppbördshänseende. Arbetsgivarna borde befrias jämväl från skyldigheten att verkställa avdrag för kvarstående skatt. *Svenska lantarbetsgivareföreningen* och *Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranter* yttrade, att det vore naturligt att avdragsskyldigheten beträffande kvarstående skatt borttoges samtidigt som avdragsskyldigheten beträffande B-skatten upphävdes.

Vid sina fortsatta överväganden av förevarande spörsmål ha uppbördssakkunniga funnit sig icke kunna frångå sitt tidigare ställningstagande. Avdragsskyldigheten för kvarskatt bör sålunda tills vidare bibehållas i den utsträckning de sakkunniga föreslogo i sitt förra betänkande. I överensstämmelse med vad de sakkunniga i nämnda betänkande framhöllo bör dock frågan om att avskaffa denna skyldighet upptagas till prövning, så snart erfarenhet vunnits i vad mån de olika åtgärder medfört resultat, som vidtagits i syfte att ernå ett större uttag av preliminär skatt. Befinnes därvid att antalet arbetstagare med kvarskatt väsentligen nedgått bör enligt de sakkunnigas mening avdragsskyldigheten för nämnda skatt upphöra.

C. Skatteavdrag å inkomst av annan förvärvskälla än tjänst.

I. Inkomst av jordbruksfastighet.

Frågan om skatteavdrag å inkomster i förvärvskällan jordbruksfastighet har tidigare diskuterats i det av f. d. skattedirektören K. G. A. Sandström år 1941 avgivna betänkandet med allmänna riktlinjer för åstadkommande av tidigare inbetalning av utskylder.¹ Sandström fann sig därvid emellertid icke kunna förorda skatteavdrag å inkomster av hithörande slag.

Icke heller uppördssakkunniga ha funnit sig kunna framlägga något förslag om uttagande av preliminär skatt i form av skatteavdrag å inkomst av jordbruk. Å visst slag av jordbruksinkomster skulle dock sådant avdrag kunna tänkas, nämligen vid vissa gränsfall mellan inkomst av jordbruksfastighet och inkomst av tjänst. Här avses närmast de i Norrland mycket vanliga fallen, att en jordbrukare med egen häst och egna redskap utför skogskörslor åt en skogsägare. Inkomsten härav hänföres taxeringsmässigt till inkomst av jordbruk, ehuru jordbrukaren i andra avseenden, t. ex. vid tillämpning av semesterlagen, betraktas som anställd hos skogsägaren. Samtidigt förekomma andra skogskörare, för vilka skogskörslainkomsten taxeras som inkomst av tjänst. Dessa skogskörare påföras f. n. med hänsyn till de betydande omkostnadsavdrag, som i regel förekomma, i stor utsträckning preliminär B-skatt liksom skogsköraren-jordbrukaren. Icke sällan bruka dock dessa skogskörare erhålla preliminär A-skatt, därvid skatten enligt besked av den lokala skattemyndigheten beräknas antingen enligt skattetabell men allenast å viss del av bruttoinkomsten eller till viss procent av sagda inkomst. I trakter, där sådan praxis utbildats, vore det tänkbart, att skogsköraren-jordbrukaren erhöle två debetsedlar å preliminär skatt, en A-skattesedel för skogskörslainkomsten och en C-skattesedel å inkomsten i övrigt. Skattebetalningen skulle säkerligen härigenom underlättas.

Liknande förhållande kan råda även på andra håll, t. ex. beträffande torpare och deras inkomst av körslor åt jordägaren.

Det torde emellertid vara mycket svårt att angiva de regler, efter vilka skatteavdrag skulle ske i dessa fall, där skogskörslainkomsten taxeras som inkomst av jordbruk. Då därjämte något större behov ur skatteuppördssynpunkt av särskilda avdragsregler icke torde föreligga på detta område, ha de sakkunniga icke velat framlägga något förslag härom.

Om däremot inkomsten av skogskörslor skall taxeras som inkomst av tjänst, blir förhållandet ett annat. I sådana fall skall redan nu skatteavdrag verkställas och någon ändring härutinnan synes icke böra ske. Nuvarande på vissa håll tillämpade praxis med preliminär A-skatt bör genomgående bli regel.

¹ SOU 1941:5 s. 427 o. ff.

2. Inkomst av annan fastighet.

Skatteavdrag å inkomst av hithörande slag torde enligt de sakkunnigas mening icke kunna komma i fråga.

3. Inkomst av rörelse.

För flertalet skattskyldiga, vilka taxeras för inkomst av rörelse, finnes icke anledning ifrågasätta annat sätt för skatteuppbörd än genom inbetalning av den skattskyldige själv. Liksom beträffande skattskyldiga med inkomst av jordbruksfastighet finnas emellertid även här vissa gränsfall, där man skulle kunna diskutera lämpligheten av att den preliminära skatten uppbäres genom avdrag å utbetalda belopp. Här avses bl. a. vissa *fria yrkesutövare* (författare och konstnärer), för vilka inkomsten väl som regel är att hänföra till inkomst av rörelse. För åtskilliga av dessa skulle ett skatteuppbördssystem i form av skatteavdrag vid utbetalande av författarearvoden eller annan ersättning för utfört arbete säkerligen underlätta skattebetalningen.

Det må nämnas, att enligt det norska källskatteförslaget möjlighet skall finnas att verkställa skatteavdrag å vissa närmare angivna slag av inkomst vid sidan av tjänsteinkomst, bl. a. ersättningar som utbetalas till författare, tonsättare och konstnärer. Det förutsättes, att närmare föreskrifter härom skola utarbetas i samråd med bl. a. på området verksamma organisationer. Av denna anledning och för att kunna göra avdragsreglerna så konkreta som möjligt har det föreslagits, att det skall ankomma på Kungl. Maj:t eller den Kungl. Maj:t förordnar att besluta härom.

Att i uppbördsförordningen nu införa en direkt bestämmelse om skyldighet för berörda inkomsttagargrupp att vidkännas skatteavdrag å sina inkomster synes möta svårigheter. Å andra sidan skulle det utan tvekan vara av värde, om möjlighet funnes att utvidga avdragssystemet även till inkomster av hithörande slag. En lösning av frågan synes vara att Kungl. Maj:t erhåller bemyndigande att besluta härom samt meddela de tillämpningsföreskrifter, som kunna erfordras. Skyldigheten att verkställa skatteavdrag bör därvid begränsas till företag, som äro verksamma inom förevarande branscher, t. ex. tidskrifts- och musikförlag. Uppenbart är att dylika bestämmelser böra meddelas först efter samråd med de organisationer, vilka företråda vederbörande skattskyldigas intressen ävensom deras intressen, vilka skola verkställa skatteavdrag. De sakkunniga föreslå, att till UF fogas ett stadgande av innehåll, att Kungl. Maj:t må föreskriva, att preliminär A-skatt skall utgå och skatteavdrag verkställas jämväl å annan inkomst än av tjänst, därvid vad i UF finnes stadgat om inkomst av tjänst (lön), arbetsgivare och arbetstagare skall äga motsvarande tillämpning å utbetald ersättning, resp. den som utbetalar och emottager ersättningen.

Innan föreskrift meddelats om att preliminär A-skatt skall utgå å inkomst

av litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet, bör skatteavdrag icke göras å sådan inkomst, såvida icke denna kan rubriceras som inkomst av tjänst (huvudanställning eller bisyssla), beroende på om inkomstagaren är mera fast knuten till visst eller vissa företag. I dylika fall bör hinder icke föreligga att utfärda debetsedel å A-skatt, därvid skatten med hänsyn till de omkostnadsavdrag, som bruka förekomma, synes böra beräknas efter viss procent av inkomsten.

Ett annat område, där skatteavdrag skulle kunna ifrågasättas, gäller *fiskerinäringen*.

Fiskarnas — här bortses från hos fiskarna anställda arbetstagare — inkomster variera avsevärt från år till år. Inkomsterna under de olika månaderna av ett år äro jämväl mycket varierande. Nu gällande regler för debitering av preliminär B-skatt — skatten beräknad på grundval av senast kända taxering, såvida ej preliminär deklaration avlämnats eller jämkning begäres, och förfallen till betalning med lika belopp under uppbördsårets sex uppbördsterminer — äro därför mindre lämpade för denna inkomstagargrupp. En preliminär skatt, beräknad till viss procent av det belopp, den fångade fisken inbringar vid försäljning, eller av ett uppskattat nettobelopp och innehållen av fiskuppköparen eller av någon fiskarnas förtroendeman vid fiskelikviden, skulle här vara mest att rekommendera. Visserligen måste väl i sådant fall procentsatsen som regel beräknas med ledning av den senaste taxeringen och den med ledning därav uträknade skatten och därför icke vid ändrade inkomstförhållanden komma att helt motsvara det procenttal, med vilket den preliminära skatten bort utgå. Skillnaden mellan den preliminära och den slutliga skatten blir likväl icke tillnärmelsevis så stor som med nuvarande regler. Den stora fördelen med ett sådant system skulle vara, att skatten icke skulle behöva erläggas med i förväg fixerade belopp å bestämda uppbördsterminer, före vilka i många fall fiskarna icke haft några inkomster alls eller så små inkomster, att desamma icke varit tillräckliga för att både bestrida levnadskostnader och andra nödvändiga utgifter och gälda skatten. I stället skulle skatten erläggas i samband med inkomstförvärvet och med varierande belopp beroende på inkomstens storlek.

En skatteuppbörd enligt nu antydda linjer förutsätter emellertid att andra än fiskarna själva verkställa skatteavdragen och inleverera de innehållna skatte-medlen till uppbördsmyndigheterna. Detta synes kunna komma i fråga i de trakter, där fiskarna äro sammanslutna till föreningar och enligt föreningsstadgarna förbundna att leverera all fisk till dessa föreningar eller där vissa större fiskuppköpare på grund av rådande förhållanden uppköpa all fisk. Vidare borde skatteavdrag kunna ske, då fiskarna sammanslutit sig i lag med en av laget som uppbördsman. Däremot är tillvägagångssättet icke möjligt i fråga om de fiskare, som icke fiska i lag och som sälja sin fisk i öppna marknaden eller till ett flertal fiskuppköpare.

Uppbördssakkunniga ha i denna fråga överlagt med bl. a. representanter för Västkustfiskarnas centralförbund. Enligt dessas mening borde försöksvis tillämpas ett system med skatteavdrag å de fiskelotter som utgå till delägarna i fiskelag, för vilka därvid debetsedlar å preliminär A-skatt skulle utfärdas. I varje fiskelag skulle det åligga en av medlemmarna att såsom uppbördsman verkställa skatteavdragen vid fiskelotternas utbetalning och därefter under de olika uppbördsterminerna inbetala den innehållna skatten. En förutsättning för dylika avdrag skulle dock vara att alla i fiskelaget voro ense härom.

Enligt det norska källskatteförslaget skall det — liksom i fråga om inkomst av litterär och konstnärlig verksamhet — ankomma på Kungl. Maj:t eller den Kungl. Maj:t förordnar att bestämma om skatteavdrag skall göras vid utbetalning av lott eller part av fiske. Frågan härom avses emellertid skola närmare utredas.

Även om förutsättningar icke torde föreligga att genomföra ett system med skatteavdrag å all inkomst av fiske, torde skatteavdrag å sådan inkomst vara möjligt i vissa fall. Det synes lämpligt att Kungl. Maj:t efter samråd med av frågan berörda organisationer får avgöra, om och i vilken utsträckning skatteavdrag skall verkställas.

Vidare må nämnas ytterligare ett slag av rörelseinkomst, där skatteavdrag skulle kunna ifrågasättas, nämligen inkomst av *royalty* och därmed likartade patentavgifter m. m. Enligt 28 § 1 mom. tredje stycket kommunalskattelagen är royalty och periodiskt utgående avgift för utnyttjande av patent, mönster eller dylikt att anse som intäkt av rörelse, såvitt icke royaltyn eller avgiften är av beskaffenhet att böra hänföras till intäkt av jordbruksfastighet eller av annan fastighet.

Eftersom royalty (härmed likställes i det följande även i föregående stycke omförmälda avgifter) sålunda taxeras som inkomst av rörelse eller av jordbruksfastighet eller annan fastighet, kan för närvarande preliminär A-skatt icke uttagas därå, ej heller kan skatteavdrag ske. Liksom skatteavdrag verkställas å inkomster i form av tantiem och provisioner och liknande, vore det emellertid tänkbart och möjligt med skatteavdrag å inkomster i form av royalty. Förutsättning härför är dock att skatten därå uttages i form av preliminär A-skatt med viss procent av det belopp, som utbetalas.

En förutsättning för nu skisserat system synes emellertid vara, att den lokala skattemyndigheten äger sådan kännedom om förekomsten av royalty, att han har möjlighet att, då han utfärdar debetsedel för preliminär skatt, beakta nämnda inkomst. Någon kännedom härom har han emellertid icke f. n. Huruvida inkomst av rörelse hänför sig till royalty, framgår icke av inkomstlängden. Endast om taxeringsnämnderna ålades att i längden särskilt (genom anteckning i anteckningskolumnen) angiva förekomsten och storleken

av royalty, skulle sådan kännedom kunna vinnas. Det måste vara tveksamt, om taxeringsnämndsordförandenas många arbetsåligganden kunna utökas även med denna uppgift.

Ett medel att undvika ytterligare arbetsuppgifter för lokala skattemyndigheter och taxeringsnämnder vore att föreskriva skyldighet för envar som utbetalade royalty att oavsett den skattskyldiges förhållanden i övrigt beträffande preliminär skatt alltid innehålla förslagsvis 25 procent av det utbetalda beloppet samt att insända skatteavdragsbeloppen till vederbörande länsstyrelse tillika med fullständiga identifieringsuppgifter beträffande mottagarna, varefter det sedan skulle ankomma på länsstyrelserna att ombesörja erforderliga bokföringsåtgärder. Om man beträffande utomlands bosatta royaltymottagare samtidigt kunde låta den sålunda innehållna preliminära skatten även bli slutlig och alltså likställa den med kupongskatt, skulle här genomföras en verklig källbeskattning.

Avdragsskyldighet vid utbetalning av royalty skulle särskilt vara av värde i de fall, där mottagaren är bosatt utomlands. Möjligheterna att eljest utfå skatt av sådana personer äro ofta begränsade. Här bör emellertid uppmärksammas, att enligt de dubbelbeskattningsavtal, som Sverige slutit med åtskilliga andra länder, royalty i regel skall beskattas allenast i det land, där mottagaren av royaltyn är bosatt. Är mottagaren i sådant fall bosatt utom Sverige, skall sålunda beskattning icke ske och förty icke heller någon preliminär skatt erläggas. Med hänsyn samtidigt till att royalty dock icke förekommer i någon större utsträckning, att preliminär skatt — i form av preliminär B-skatt — dock som regel uttages därå och att med nyssnämnda undantagsfall ur uppbördssynpunkt någon större risk icke föreligger, att skatten å royalty icke skulle erläggas, torde anledning knappast föreligga, att på detta område införa specialbestämmelser om skatteavdrag.

4. Inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet.

Redan i sitt förra betänkande (s. 46 o. ff) behandlade de sakkunniga frågan om skatteavdrag å inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet. De sakkunniga funno därvid på anförda skäl att med ett undantag skatteavdrag å sådan inkomst icke borde komma i fråga.

Detta undantag avsåg vissa tillfälliga inkomster, som stå inkomst av tillfällig arbetsanställning, d. v. s. inkomst av tjänst, så nära, att det ofta kan vara svårt att avgöra, om det belopp som utbetalas hänför sig till intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet, av korttidsanställning eller av bisyssla. De fall av tillfällig förvärvsverksamhet, som avsågos härmed, kunna enligt skattelagar-

nas terminologi betecknas som inkomst av tillfälligt bedriven vetenskaplig, litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet samt av tillfälligt uppdrag. Som en sammanfattande beteckning av dessa fall använde de sakkunniga uttrycket tillfälligt arbete.

Frågan om skatteavdrag å inkomst av tillfälligt arbete äger nära samband med spørsmålet, i vilken utsträckning skatteavdrag bör verkställas å inkomst av huvudsaklig arbetsanställning under kortare tid och av bisyssla, och behandlas därför i samband därmed.

5. Inkomst av kapital.

Skatteavdrag för preliminär skatt å inkomst av kapital diskuterades ingående såväl i ovannämnda av Sandström avgivna betänkande¹ och av dåvarande borgmästaren J. Laurin i en av honom år 1941 avgiven P.M. angående skatteavdrag å vissa slag av inkomster² som av 1944 års uppborädsberedning³. Både Sandström och Laurin förordade, att skatteavdrag skulle ske, då fråga vore om utdelning å aktier i svenska bolag, ränta å obligationer och liknande värdepapper samt ränta å medel i bank eller annan penninginrättning. Avdrag skulle ske med viss procent å aktieutdelningarna och räntebeloppen, enligt Sandström med 25 och enligt Laurin med 10 procent. Framhållas bör, att varken Sandström eller Laurin ifrågasatte någon individuell redovisning av skatteavdragen till uppborädsmyndigheterna. Innehållna skattebelopp skulle utan specifikation inlevereras till länsstyrelserna. Besked om skatteavdragen å aktieutdelningar och obligationsräntor skulle lämnas de skattskyldiga och taxeringsmyndigheterna genom anteckning å de sedvanliga taxeringsuppgifterna. Uppgift om skatteavdragen å bankräntor skulle instämplas i vederbörandes motböcker.

I och för sig kunde det måhända vara av intresse att systemet med skatteavdrag utvidgades att omfatta jämväl kapitalinkomsterna. Det skulle emellertid vara förenat med avsevärda svårigheter att i praktiken genomföra detta i fråga om all inkomst av kapital. Eftersom risken att på kapitalinkomsterna belöpande skatter icke skulle erläggas får anses vara skäligen ringa, torde det allmännas intresse att ur denna synpunkt utvidga källskattesystemet icke kunna uppväga nämnda svårigheter. De skattskyldigas intresse att redan under inkomståret få erlägga skatterna på kapitalinkomsterna får anses tillräckligt tillgodosett genom gällande uppborädsystem. Övervägande skäl tala för att skatteavdrag här ej bör komma i fråga.

¹ SOU 1941:5 s. 396 o. ff.

² Laurin s. 21 o. ff.

³ SOU 1945:27 s. 213 o. ff.

D. Skatteavdrag å inkomst av tjänst m. m.

1. Skatteavdrag å inkomst av korttidsanställning, bisyssla och tillfälligt arbete.

Under denna rubrik behandlas huvudsakligen frågan, om över huvud taget skatteavdrag bör ske å berörda slag av inkomster samt hur i så fall skatten bör beräknas. Frågan om avdragsskyldighetens omfattning beröres senare i detta kapitel.

a) Tidigare förslag m. m.

Uppbördssakkunniga föreslogo i sitt första betänkande, att skatteavdrag skulle verkställas å inkomst av korttidsanställningar, bisysslor och tillfälligt arbete.

I fråga om *korttidsanställning* framhöllo de sakkunniga (s. 34 o. ff.), att åtskilliga svårigheter och tvister uppstått vid tolkningen av bestämmelsen att avdragsskyldighet icke förelåge, om anställningen vore avsedd att vara kortare tid än en vecka. En tendens hade även kunnat märkas hos vissa arbetstagare att söka undkomma skatteavdrag genom att ofta byta anställning. Åtgärder för att undanröja rådande missförhållanden hade påkallats icke allenast av upp- bordsmyndigheterna utan även och kanske främst från arbetsgivar- och arbets- tagarhåll. Nuvarande system ledde även till att arbetstagare med korttids- anställning erhöle kvarstående skatt, som de i regel hade mycket svårt att erlägga. De sakkunniga ansågo det därför angeläget, att avdragsskyldigheten utsträcktes till att omfatta även de korttidsanställda.

Skatteavdrag å inkomst av korttidsanställning borde verkställas antingen enligt en i skattetabellerna intagen avdelning för dagsinkomst eller med viss procent av inkomsten, varvid avdrag med högst 15—20 procent torde kunna komma i fråga. Skattebeloppen i avdelningen för dagsinkomst borde uträknas under antagande, att inkomst åtnjötes med samma belopp för varje arbetsdag under året, d. v. s. under ca 300 dagar. Med anledning av vad som framkommit vid överläggningar mellan de sakkunniga och representanter för olika arbets- givarorganisationer förordade de sakkunniga, att skatteavdrag skulle beräknas enligt förenämnda i skattetabellerna intagna avdelning för dagsinkomst. Hinder borde dock icke möta för centrala uppborðsnämnden att för viss bransch eller viss ort lämna medgivande att i stället använda lämplig procentsats. Avdrag enligt skattetabell eller viss av centrala uppborðsnämnden fastställd procent- sats förutsatte emellertid, att arbetstagaren överlämnat debetsedel till arbets- givaren. Om så icke skett skulle skatteavdrag verkställas med 25 procent av inkomsten liksom eljest, då arbetsgivaren ej erhållit arbetstagarens debetsedel.

Beträffande *bisyssla* uttalade uppördssakkunniga (s. 39 o. ff.), att orsaken till att — beträffande arbetstagare — de kvarstående skatterna efter 1948 och 1949 års taxeringar i så många fall blivit jämförelsevis stora, i avsevärd mån finge tillskrivas det förhållandet, att arbetstagare med inkomst av bisyssla vid sidan av sin huvudsakliga arbetsinkomst icke fått vidkännas skatteavdrag å biinkomsten. Nackdelarna av att preliminär skatt i stor utsträckning icke uttoges å inkomst av bisysslor vore så betydande, att avdragsskyldigheten även borde omfatta sådan inkomst.

Enligt UF likställdes med tjänst rätt till pension, livränta och undantagsförmåner samt vissa periodiska understöd. I den mån pensionen etc. vore att betrakta som biinkomst i förhållande till den huvudsakliga tjänsteinkomsten, borde de ifrågasatta föreskrifterna om skatteavdrag å inkomst av bisysslor i princip tillämpas jämväl å förstnämnda inkomst.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle skatteavdrag å inkomst av bisyssla endast komma i fråga under förutsättning, att arbetstagaren hade att utgöra preliminär A-skatt.

De sakkunniga hade övervägt olika sätt att beräkna preliminär skatt å bisysslor. Därvid hade de sakkunniga icke ansett sig kunna förorda en beräkning enligt skattetabell eller efter olika procentsatser, avpassade efter det utbetalda beloppets storlek, när dessa metoder skulle giva alltför otillfredsställande resultat. Ej heller hade de sakkunniga, med hänsyn till det betydande merarbete som härav skulle föranledas för de lokala skattemyndigheterna, funnit sig böra förorda att preliminärskatten uttoges efter procentsatser, som individuellt fastställdes med hänsyn till de skattskyldigas inkomstförhållanden. De sakkunniga föreslogo i stället, att löneavdrag å inkomst av bisyssla skulle verkställas efter en enda procentsats, 25 procent. De sakkunniga uttalade, att detta procenttal torde motsvara ett allmänt genomsnitt i fråga om den nuvarande beskattningen av inkomst av bisysslor. Skulle i särskilda fall löneavdrag med 25 procent vara för högt, borde jämkning kunna ske genom beslut av lokal skattemyndighet.

I fråga om *tillfälligt arbete* anförde uppördssakkunniga (s. 50 o. f.) att inkomst därav i åtskilliga fall stode inkomst av tjänst så nära, att det ofta kunde vara svårt att avgöra, om ett belopp som skulle utbetalas hänförde sig till intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet, av korttidsanställning eller av bisyssla. Det kunde icke i sådana fall åläggas arbetsgivarna att träffa ett avgörande därvidlag. Om man därför föreskreve avdragsskyldighet beträffande de två sistnämnda kategorierna, syntes det ofrånkomligt att stadga att skatteavdrag — även om det ofta kunde vara fråga om ganska låga belopp — i princip skulle verkställas även å ifrågavarande intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet.

Då tillfälligt arbete som regel torde fullgöras vid sidan av huvudsaklig arbetsanställning, föreslogo de sakkunniga, att löneavdraget skulle beräknas på samma sätt som beträffande bisyssla, d. v. s. med 25 procent av inkomsten.

Jämlikt 10 § och 46 § 2 mom. UF skall preliminär A-skatt icke utgå för eller skatteavdrag verkställas å sådan pension eller livränta från försäkringsanstalt, som uppgår till högst 1 200 kr. för år.

Då enligt de sakkunnigas förslag skatteavdrag skulle verkställas jämväl å inkomst av bisysslor och tillfälligt arbete, förordade de sakkunniga, att nämnda begränsning av avdragsskyldigheten icke vidare skulle gälla.

Skatteavdrag verkställas f. n. ej å folkpensioner. Under framhållande, att folkpensionärerna påförts stora kvars-katter till följd härav, förordade de sakkunniga för att undanröja detta missförhållande att skatteavdrag i viss begränsad omfattning skulle verkställas å folkpensioner; avdrag skulle verkställas allenast för preliminär A-skatt — ej kvars-katt — och endast då folkpension utgick i form av enbart ålderspension jämte dyrtidstillägg.

I de yttranden, som avgåvos över uppördssakkunnigas betänkande voro meningarna delade, om systemet med skatteavdrag borde utsträckas till andra slag av inkomster än sådana, varå avdrag för närvarande verkställas. Vissa allmänna uttalanden i denna fråga ävensom huruvida avdragsskyldigheten borde göras så omfattande som föreslagits i betänkandet finnas återgivna i prop. nr 244/1950 s. 23—27.

De sakkunnigas förslag om skatteavdrag å inkomst av korttidsanställning tillstyrktes helt av ett par länsstyrelser, medan i flertalet yttranden i övrigt tillstyrkan lämnades allenast med vissa reservationer. I ett par yttranden rekommenderades sålunda, att avdragsskyldighet borde inträda först vid tre dagars anställning, enär skatteavdrag redan vid en dags anställning skulle medföra avsevärda olägenheter för såväl arbetsgivare som myndigheter.

Förslaget i förevarande del avstyrktes av *kammarrätten*, som bl. a. anförde:

Även om anledning finnes att antaga, att korttidsanställda arbetstagare i viss utsträckning förekomma inom flertalet av de förvärvskällor, som uppräknas i skattelagarna, kan dock ifrågasättas, om det härvidlag rör sig om sådana inkomstbelopp, att de böra göras till föremål för preliminär beskattning. Om så sker, uppkommer säkerligen för uppördsmyndigheterna ett ökat arbete med uppörd, redovisning samt, i den mån det är möjligt, kontroll av influten skatt. Kostnaderna härför torde icke bliva obetydliga. Därtill kommer, att förslagens genomförande skulle för arbetsgivarna komma att innebära ytterligare arbetsbelastning med därav ofta förenade kostnader, som icke stå i rimlig proportion till de skattebelopp, varom här kan vara fråga. Den skattebokföringsapparat, som de större arbetsgivarna nödgats inbygga i sina kontor, skulle kräva ytterligare utvidgningar.

Kammarrätten anser sig i detta sammanhang böra erinra om den brist på arbetskraft, som alltjämt råder inom de flesta näringsgrenar. Särskilt torde detta vara fallet på landsbygden, där flykten till städerna alltjämt gör sig påmind. Inom jordbruket föreligger framför allt under sommarmånaderna, då bråds-kande utarbeten pågå, knapphet särskilt på tillfällig arbetskraft. Införandet av en generell avdragsskyldighet för inkomst av dylika anställningar skulle säkerligen öka svårigheterna att erhålla tillfällig arbetskraft. Arbetsgivarna skulle sannolikt icke sällan finna med sin fördel förenligt att underlåta

såväl löneavdrag som, för undgående av upptäckt och efterräkningar, avlämnandet av föreskrivna löneuppgifter. Den tendens, som redan finnes att kringgå verkningarna av skattesystemet, skulle i fortsättningen göra sig kraftigare gällande. Någon effektiv kontroll över att löneavdrag verkställas skulle icke heller kunna utövas från myndigheternas sida, vilket även indirekt kan utläsas av de sakkunnigas betänkande. Kammarrätten måste bestämt avråda från en lagstiftning, som redan a priori måste förutsättas i väsentlig grad komma att icke efterlevas.

I ett par yttranden förordades, att skatteavdrag å inkomst av korttidsanställning skulle verkställas med ledning av en enda för hela riket gällande dagtabell. *Sveriges centrala restaurangaktiebolag* framhöll, att de sakkunnigas förslag för restauranternas del skulle medföra ett betydande merarbete, enär arbetsgivaren vid skatteuträkningen för sina korttidsanställda med olika hemorter måste använda ett stort antal olika dagtabeller. Bolaget anförde vidare:

Centralbolaget får fördenskull i första hand föreslå, att med bortseende från olika kommunal utdebitering och kommunala ortsavdrag en enda dagtabell för hela riket får komma till användning. En dylik dagtabell, som kan upprättas med hänsyn till den med stigande inkomst höjda marginalskatten, kommer att lämna ett mera tillfredsställande uppboordsresultat, än vad fallet blir vid likformig procentuell beräkning av skatteavdraget. Alternativt föreslås, att avdrag får göras med en lämplig procentsats, vilken av praktiska skäl bör vara densamma som för löneavdrag å inkomst av bisysslor. Detta avdrag har av de sakkunniga föreslagits till 25 procent, vilket emellertid beträffande inkomst av korttidsanställning torde vara väl högt, detta såväl med hänsyn till den slutliga skatt, vilken i genomsnitt kan beräknas för ifrågavarande anställda, som ock med hänsyn till de svårigheter vid personalrekryteringen, vilka i nuvarande arbetsmarknads-läge lätt föranledas av ett såsom för högt ansett skatteavdrag. Procentavdraget för inkomst av korttidsanställning torde fördenskull, såsom de sakkunniga även framhållit, i stället böra fastställas till 20 procent.

Liknande synpunkter framfördes av *Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranter*. Föreningen anförde vidare, att därest förslaget om en för hela riket gemensam dagtabell icke ansåges genomförbart, ett avdrag med 15 procent syntes tillräckligt för hotell- och restaurangfolkets del. Föreningen ville emellertid icke motsätta sig avdrag med 20 procent under förutsättning, att samma procentsats finge tillämpas även i de sannolikt mycket oftare förekommande fallen, då debetsedel ej avlämnades, samt i de fall procentuellt avdrag eljest ifrågakomme.

Länsstyrelserna i Stockholms och Kronobergs län förordade, att skatteavdrag vid korttidsanställning skulle ske med viss procent i stället för enligt tabell. Förstnämnda länsstyrelse uttalade, att det vore onödigt med dyrortsgraderade och efter kommunal utdebitering differentierade tabeller och att i stället avdrag borde verkställas med 15 procent av utbetald lön. Sistnämnda länsstyrelse yttrade, att då det här vore fråga om låga årsinkomster, skatteavdrag enligt tabell skulle leda till för höga skatteuttag. Det skulle därför bliva nödvändigt med jämkning eller fastställande av existensminimum, varigenom arbetsbördan

för de lokala skattemyndigheterna skulle ökas avsevärt. Procentsatsen för avdraget borde sättas relativt låg.

Länsstyrelsen i Malmöhus län framhöll, att skatteuttaget i de flesta fall skulle bli för stort vare sig avdrag för skatt vid korttidsanställning skedde efter tabell eller med 25 procent. Detta komme utan tvekan att verka irriterande på förhållandet mellan arbetstagare och arbetsgivare. Korttidsanställningar förekomme ofta vid arbeten av brådskande art eller i fall där arbetets utförande under viss bestämd tid vore ofrånkomligt. Bristen på arbetskraft vore redan nu besvärande. Därest för hög preliminär skatt uttoges, måste detta bli en kraftigt verkande broms på lusten att taga korttidsanställning. För länets vidkommande tänkte länsstyrelsen med särskilt bekymmer på huru det i en sådan situation skulle bli möjligt att skaffa arbetskraft till betfälten. Denna arbetskraft hade hittills i ganska stor utsträckning rekryterats bland gifta kvinnor på landsbygden. För deras del måste i varje fall skatteuttaget bli för högt. Det hade redan visat sig, att en preliminär skatt å 10 procent verkat avskräckande på arbetssökande.

Länsstyrelsen i Blekinge län yttrade, att det vore angeläget, att tabellskatten icke beräknades i överkant. *Länsstyrelsen i Hallands län* uttalade, att det vore önskvärt att skatteavdragen enligt tabell åtminstone beträffande lägre dagsinkomster icke alltför mycket skilde sig från det procentuella avdraget å inkomst av bisyssla eller tillfälligt arbete, enär gränsen mellan inkomstslagen kunde vara ganska obestämd.

Förslaget att skatteavdrag skulle verkställas å inkomst av bisysslor och tillfälligt arbete tillstyrktes eller lämnades i huvudsak utan erinran i några yttranden.

Länsstyrelsen i Södermanlands län framhöll, att preliminär skatt i princip borde uttagas å bisyssla. Då möjligheten att begära frivillig förhöjning av skatteavdrag förutsattes skola kvarstå, syntes det emellertid ligga närmast till hands att göra denna förhöjning av skatteavdraget obligatorisk genom att föreskriva skyldighet för utbetalaren av bisysslearvode att göra anmälan om bisysslan till huvudarbetsgivaren. Möjlighet att taga hänsyn till progressiviteten i den skattskyldiges inkomst skulle därigenom uppkomma.

Svenska stadsförbundet ifrågasatte en uppmjukning av den automatiska avdragskyldigheten, såvitt gällde inkomst av bisyssla eller tillfälligt arbete. Förbundet har uttalat, att rättvisesynpunkter talade för den föreslagna utvidgningen av avdragskyldigheten. Den komme visserligen att medföra merarbete men också bättre kontroll över att skattepliktig inkomst beskattades. Möjlighet borde dock finnas för den skattskyldige att påkalla förhöjt skatteavdrag hos huvudarbetsgivaren med skyldighet för denne att utfärda bevis till den skattskyldige, att han verkställde förhöjt avdrag. Endast om sådant bevis icke överlämnades till den, som utbetalade ersättningen för bisysslan eller det till-

fälliga arbetet, borde den obligatoriska avdragsskyldigheten inträda. Därigenom skulle området för det tungrodda redovisningssystemet minska liksom arbetsgivarens besvär m. m.

I några yttranden uttalades tvekan eller betänkligheter i anledning av förslaget om skatteavdrag å bisysslor och tillfälligt arbete. *Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranter*, som hyste tvekan om lämpligheten att genomföra förslaget i denna del, yttrade att det emellertid av praktiska skäl bleve nödvändigt att låta avdragsskyldigheten omfatta även bisysslor, enär det ofta för arbetsgivaren kunde vara svårt att konstatera, huruvida fråga vore om en korttidsanställning eller en bisyssla. Tillfälligt arbete förekomme mera sällan vad beträffade det egentliga hotell- och restaurangarbetet. Någon speciell olägenhet av avdragsskyldighetens utsträckning till att omfatta även detta slag av arbete torde därför ej föreligga för arbetsgivare inom detta fack. Allmänt sett torde dock stora svårigheter uppkomma. Det syntes lämpligast att skatteavdrag ägde rum allenast, då det verkställdes av personer, som fölle under det i olika lagar nu vedertagna arbetsgivarbegreppet. På så vis skulle man ernå den praktiska gränsdragningen, att rena uppdragstagare fölle utanför skatteavdrag, något som måste anses vara mycket motiverat.

Sveriges köpmannaförbund, *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation*, *Sveriges grossistförbund* samt *Handelns arbetsgivareorganisation* gävo uttryck åt samma uppfattning som *Sveriges arbetsgivareförening för hotell- och restauranter*, såvitt anginge skatteavdrag å bisysslor.

Kammarrätten underströk att de inkomsttagare, som av olika anledningar förskaffat sig inkomst av bisyssla, i regel vore goda skattebetalare. Någon risk för skatteflykt föreläge ej heller, eftersom arbetsgivaren vore skyldig att verkställa skatteavdrag beträffande den kvarstående skatt, som kunde uppkomma, därest vederbörande trots förekomsten av biinkomster icke begärt förhöjt avdrag. Om en sådan inkomsttagare till följd av underlåtenhet att begära förhöjt avdrag erhöle en mera betydande kvarstående skatt, torde han efter hand finna med sin fördel förenligt att medverka till ett större skatteuttag redan under inkomståret.

I åtskilliga yttranden avstyrktes förslaget i förevarande del.

Länsstyrelsen i Malmöhus län framhöll, att mot skatteavdrag å bisysslor talade dels att den av de sakkunniga föreslagna procentsatsen för avdrag icke vore representativ för flertalet skattskyldiga, dels att man framgent av flera anledningar torde kunna räkna med ökad medverkan av de skattskyldiga för att undvika kvarstående skatter.

Sveriges industriförbund och *Svenska bankföreningen* avstyrkte i princip att avdragsskyldighet stadgades beträffande inkomst av bisysslor och tillfälligt arbete. För att undvika vissa skattetekniska svårigheter, vilka uppstode om av-

drag skulle verkställas å korttidsanställning, skulle dock kunna föreskrivas, att då särskilda skäl därför föreläge, centrala uppborädsnämnden ägde förordna att inom viss angiven verksamhetsgren skyldighet skulle föreligga att, vare sig debetsedel lämnats eller ej, verkställa skatteavdrag med en enhetlig, av nämnden angiven procentsats vid utbetalning av ersättning för såväl korttidsanställning som bisysslor och annat tillfälligt arbete, dock endast under förutsättning att den som utbetalade ersättningen enligt hittills gällande praxis vore att anse som arbetsgivare, om ock ej huvudsaklig, i förhållande till mottagaren.

Sammanslutningarna framhöllö vidare, att enligt förslaget skyldighet stadgades för den ene medborgaren att i viss utsträckning ansvara för att en annan medborgare erlade sina skatter, trots att den senare icke stode i någon beroende ställning till den förre — förhållandet torde icke sällan snarare vara det motsatta. Uppdragsgivaren torde i de flesta fall sakna kännedom om eller förutsättningar att bedöma huruvida det utbetalda beloppet av mottagaren skulle deklarerats såsom inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet (tjänst), i vilket fall avdragsskyldighet enligt förslaget föreläge, eller såsom inkomst av rörelse eller yrke eller binäring till jordbruk, då avdrag icke skulle ske. Uppdragsgivaren bleve i stor utsträckning nödsakad att från mottagaren begära upplysning i berörda hänseende. De praktiska konsekvenserna vore i än högre grad än de principiella och skattetekniska synpunkterna ägnade att väcka betänkligheter, i det att *alla* medborgare enligt förslaget ålades att medverka vid skatteuppbörden. Beträffande det övervägande antalet utbetalningar kunde praktiskt taget icke någon kontroll utövas över bestämmelsernas efterlevnad. Det arbete och besvär, som vid redovisnings- och straffansvar enligt förslaget ålades alla medborgare, framstode som fullständigt orimligt.

Av liknande skäl, som anfördes av Sveriges industriförbund och Svenska bankföreningen, avstyrkte även *Svenska arbetsgivareföreningen* att avdragsskyldigheten utvidgades till att omfatta bisysslor och tillfälligt arbete. Föreningen anförde härvid, att då det emellertid i vissa fall vore svårt att draga en gräns mellan korttidsanställning och bisyssla centrala uppborädsnämnden borde äga utfärda anvisningar för skatteavdrag i dylika fall.

Svenska försäkringsbolags riksförbund avstyrkte under åberopande av de principiella skäl, vilka av Sveriges industriförbund och Svenska bankföreningen anförts mot att verkställa skatteavdrag å bisysslor och tillfälligt arbete, förslaget i förevarande del. Om förslaget likväl i huvudsak komme att genomföras, borde försäkringsbolagen i varje fall icke åläggas att göra avdrag för preliminär A-skatt å fritidsombudens inkomster av sitt försäkringsarbete i större utsträckning än som f. n. vore fallet.

Försäkringsanstalterna Folket-Samarbete ifrågasatte huruvida det vore lämpligt att genomföra nya kostnadskrävande åtgärder utan kännedom om kostnaderna för den nuvarande organisationen och den föreslagna utbyggnaden. Endast en del av dessa kostnader bestredes av det allmänna, större delen beta-

lades av arbetsgivarna. Ytterst svarade dock folkhushållet för alla kostnader. I dagens läge borde icke en ny ansvällning av samhällets servicesektor framtvingas. Effekten av det framlagda förslaget genomförande kunde bliva en kraftig och för medborgarandan skadlig stegring av hela skatteväsendets popularitet. Det vore välbetänkt med en viss tolerans i fråga om beskattning av bisysslor och tillfälligt arbete. Ett fullständighetsraseri kunde leda till en icke önskvärd minskning av sådana arbetsinsatser. Den eftersträfvade fullständigheten för skattskyldiga med preliminär A-skatt kunde icke nås. På grund av bristande kontroll skulle talrika mindre arbetsgivare underlåta att draga skatt. De sakkunniga borde ha förklarat att den förelagda uppgiften icke vore praktiskt lösbar.

De sakkunnigas förslag, att skatteavdrag å inkomst av bisyssla samt av tillfälligt arbete skulle verkställas med 25 procent av utbetalt belopp tillstyrktes eller lämnades i huvudsak utan erinran i flertalet yttranden.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län framhöll sålunda, att avdraget visserligen bleve synnerligen schablonmässigt beräknat; metoden hade dock den stora fördelen att den vore lätt att tillämpa, medan ett differentierat avdrag skulle förutsätta att hänsyn toges till olika faktorer, vilket säkerligen skulle vålla svårighet vid tillämpningen. Då de beräkningar de sakkunniga framlagt syntes visa att avdrag å 25 procent vore väl avvägt för det stora flertalet fall, hade länsstyrelsen därför intet att erinra mot den föreslagna procentsatsen. I de fall, där ett skatteavdrag efter 25 procent med hänsyn till att arbetstagaren haft omkostnader för inkomstens förvärvande eller av annan orsak kunde komma att slå mindre väl ut, förutsattes att lokal skattemyndighet skulle kunna meddela beslut om ändrad procentsats.

Föreningen Sveriges kronokamrerare uttalade, att med hänsyn till det värdefulla i ett enhetligt procenttal förslaget syntes kunna accepteras. Det borde dock på lämpligt sätt klargöras för de skattskyldiga, att ett skatteuttag efter 25 procent i många fall ej bleve tillräckligt och att frivillig förhöjning av skatteavdraget därför borde komma till stånd.

I åtskilliga yttranden ansågs den föreslagna procentsatsen vara för hög.

Sveriges köpmannaförbund, *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation*, *Sveriges grossistförbund* samt *Handelns arbetsgivareorganisation* ifrågasatte, huruvida avdrag borde ske med så hög procentsats som 25. Denna siffra torde nämligen överstiga marginalskatten för flertalet av de skattskyldiga som det här gällde. Ett alltför högt avdrag kunde befaras skapa motvilja mot att åtaga sig bisysslor och tillfälliga arbeten.

Generalpoststyrelsen uttalade, att den föreslagna procentsatsen ofta bleve för hög för ett stort antal av styrelsens arbetstagare (lantbrevbärare å korta linjer, lådbrevbärare med kort dagstjänstgöring m. fl.), vilka hade postarbetet

som bisyssla. Styrelsen förutsatte, att sådan arbetstagare efter framställning till den lokala skattemyndigheten utan dröjsmål skulle kunna få löneavdraget för skatt på inkomster från postverket anpassat efter totalinkomsten.

Länsstyrelsen i Blekinge län, Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranter samt Sveriges centrala restaurangaktiebolag ifrågasatte, huruvida avdragsprocenten lämpligen borde sättas högre än 20 procent. Länsstyrelsen uttalade, att det måste anses vara av större vikt, att skattskyldiga i svag ekonomisk ställning icke preliminärt avfordrades skatt, som i ett stort antal fall måste förutsättas bli för hög och giva anledning till återbetalning, än att i ett förhållandevis mindre antal fall kvarstående skatt med rimligt belopp uppkomme. Restaurangaktiebolaget utginge ifrån att om skatteavdrag icke generellt finge göras med 20 procent, centrala uppborgsnämnden likväl skulle ha befogenhet att för viss näringsgren medgiva, att avdrag skulle ske efter denna procentsats.

Skogs- och flottningsarbetareförbundet förordade, att skattskyldig, som kunde förete s. k. skattekort, skulle erhålla avdrag med lägre procenttal, t. ex. 15 eller 20 procent, än den, som uraktlåte att överlämna sin debetsedel.

Tjänstemännens centralorganisation (TCO) uttalade, att ytterligare undersökningar borde verkställas rörande skatteavdragets storlek för den händelse förslaget skulle genomföras och ett enhetligt procentuellt avdrag skulle tillämpas. De sakkunnigas statistiska undersökningar byggde på ett mycket begränsat utredningsmaterial.

De sakkunnigas förslag rörande löneavdrag å pensioner och livräntor tillstyrktes eller lämnades utan erinran i flertalet av de yttranden, vari denna fråga berördes.

En viss begränsning av avdragsskyldigheten förordades av *riksförsäkringsanstalten*, som yttrade:

Antalet livränteärenden hos riks-försäkringsanstalten var vid 1948 års utgång omkring 45 000. Större förändringar i fråga om det totala livräntebeståndets storlek torde därefter icke hava inträtt. I endast en mindre del av nu förefintliga ärenden överstiger livräntan 1 200 kr. för år, tilläggsförmåner på grund av dyrtid inräknade. Allenast sistnämnda ärenden hava sålunda enligt gällande bestämmelser blivit föremål för åtgärder i avseende å löneavdrag för preliminär skatt. Vid den förberedande utredningen härutinnan ha emellertid åtskilliga ärenden bortfallit antingen på grund av att den skattepliktiga livräntedelen ej utgjort vederbörandes huvudsakliga inkomst av tjänst eller ock av annat skäl, såsom att beslut om befrielse från skattskyldighet förelegat. Efter avskiljande av dylika ärenden utgör det antal livräntefall, vari löneavdrag för skatt f. n. verkställas, omkring 2 500. Ett genomförande av uppborgssakkunnigas förslag i förevarande avseenden skulle följaktligen för riks-försäkringsanstaltens vidkommande medföra, att ytterligare omkring 40 000 livränteärenden måste bli föremål för undersökning i avseende å eventuellt löneavdrag. De fall, där vederbörande skulle befinnas undantagna från skattskyldighet, torde utgöra ett relativt litet antal. Vidkommande den begränsning i avdragsskyldigheten, som stadgas i de sakkunnigas förslag till ändring av 7 § uppborgsförordningen, torde denna bli av ringa betydelse. Det torde sålunda kunna förväntas, att löneavdrag skulle behöva verkställas i flertalet av berörda ca 40 000 liv-

ränteärenden. Med hänsyn till den synnerligen betydande ökning av riks försäkringsanstaltens göromål med ifrågavarande skatteavdrag å livränta, som genomförande av förslaget därför skulle innebära, finner anstalten påkallat att föreslå vissa ändringar.

Vid övervägandet, på vad sätt riks försäkringsanstaltens arbete beträffande löneavdrag å livräntor för preliminär skatt skulle kunna nedbringas utan att ur skattesynpunkt nämnvärd olägenhet vållades, har anstalten funnit en utväg vara, att livräntor av mindre storlek helt undantagas från den obligatoriska preliminära beskattningen. Med hänsyn till att jämlikt 33 § taxeringsförordningen försäkringsanstalt icke är skyldig att till taxeringsmyndighet uppgiva utbetalade livräntebelopp, som icke uppgått till 200 kr. för år, böra enligt anstaltens mening livräntor av samma storleksordning, vilka torde sakna större betydelse såsom skatteobjekt, kunna undantagas från sådan beskattning.

För att underlätta anstaltens arbete föreslog anstalten därjämte, att i fråga om från anstalten utgående livräntor, vilka icke överstiga 1 200 kr. för år, löneavdrag skulle verkställas efter visst enhetligt procenttal, 20 eller 25 procent, uträknat å den skattepliktiga livräntedelen, oberoende av huruvida denna utgjorde vederbörandes huvudsakliga inkomst av tjänst eller icke. Från anstalten utgående livräntor, som icke överstiga 1 200 kr. för år, föreslogos vidare skola undantagas från avdrag för kvarstående skatt.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län ifrågasatte, om det icke vore ändamålsenligt att bibehålla någon begränsning av avdragsskyldigheten, så att åtminstone de lägsta inkomstbeloppen bleve undantagna från avdrag.

De sakkunnigas förslag avstyrktes av *pensionsstyrelsen, överståthållarämbetet, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Försäkringsanstalterna Folket-Samarbete, Kooperativa förbundet och Svenska sjöfolksförbundet.*

Pensionsstyrelsen erinrade om att den frivilliga pensionsförsäkringen inrättats i avsikt att bereda den enskilde tillfälle att genom egna insatser tillförsäkra sig en pension som komplement till folkpensionen. Pensionsstyrelsen utbetalade f. n. dylik »frivillig pension» till ca 7 600 pensionstagare. Omkring 1 400 av dessa uppbure en pension överstigande 1 200 kr. per år. Pensionsstyrelsen verkställde skatteavdrag för 216 pensionstagare vilka således kunde antagas ha denna pension som sin huvudsakliga inkomst. Redan de nuvarande uppbördsbestämmelserna medförde för pensionsstyrelsen stor arbetsbelastning. Betydande svårigheter förelågo ofta att av pensionstagaren erhålla klara och entydiga uppgifter. Det rörde sig nämligen här om äldre personer, vilka naturligt nog hade svårt att fatta innebörden i gällande föreskrifter och med vilka pensionsstyrelsen endast hade förbindelse per korrespondens.

Sedan pensionsstyrelsen därefter redogjort för den undersökning rörande avdragsskyldigheten, som enligt de sakkunnigas förslag måste verkställas i varje särskilt fall, anförde styrelsen:

Uppskattningsvis räknar pensionsstyrelsen med att ca 2 000 pensionärer uppbära en frivillig pension understigande 100 kr. per år. Att verkställa en så omfattande undersökning som ovan sagts bland dessa förefaller minst sagt orimligt.

Stora svårigheter komma att föreligga för pensionsstyrelsen att av varje pensions- tagare erhålla fullt tillfredsställande uppgifter i ovannämnda hänseende, enär pensions- tagarna, som förut påpekats, äro äldre personer, vilka i många fall knappast ha för- måga att lämna skriftligt besked. De äro också i ett flertal fall oförmögna att kunna framskaffa erforderliga intyg. I sådana fall skulle pensionsstyrelsen kunna bliva nöd- sakad att dels verkställa avdrag med 25 procent för preliminär skatt och dels med 25 procent för kvarstående skatt. Icke minst då det gäller små pensionsbelopp som utgå till personer som i övrigt endast ha sin folkpension att leva på skulle sådana avdrag vara uppenbart obilliga. — — — — —

Under pensionsstyrelsens tillsyn stå jämlikt understödsföreningslagen registrerade pensionskassor. Dessa kassor voro vid 1947 års slut till antalet 199 med sanmanlagt nära 16 000 pensionstagare. Under året utbetalade kassorna pensioner med i runt tal 11,6 miljoner kr. I genomsnitt per pensionstagare och år var ålderspensionen 865 kr., invalidpensionen 1 503 kr. och efterlevandepensionen 456 kr. Medelbeloppet per pen- sionstagare var 729 kr. I många kassor var dock pensionens medelbelopp per år mycket lågt. Sålunda understeg enligt en preliminär sammanräkning beloppet i fråga 100 kr. i en fjärdedel av kassorna. Antalet pensionstagare i genomsnitt per kassa var 80. Över 500 pensionstagare redovisades av 8 kassor.

Verkställandet av undersökningar för källskatteavdrag genom skrivelser till pen- sionstagarna skulle säkerligen i allmänhet bereda kassorna stora svårigheter. Arbets- uppgiften kunde medföra ökade förvaltningskostnader, eventuellt avgiftsförhöjning, vil- ket måste väcka betänkligheter med hänsyn till att kassorna icke bedriva affärsmässig försäkringsrörelse.

Av vad sålunda anförts torde framgå, att såväl för den av pensionsstyrelsen bedrivna frivilliga försäkringens del som för pensionskassorna ett genomförande av de sakkunnigas förslag skulle medföra en betydande ökning av arbetsbördan och en därmed samman- hängande ökning av försäkringskostnaderna. Därjämte skulle de försäkrade komma att i olika avseenden betungas. Pensionsstyrelsen får sålunda avstyrka förslaget i denna del.

Överståthållarämbetet yttrade, att det arbete, som för försäkringsanstalterna skulle bliva en följd av upphävandet av den nuvarande begränsningen i preli- minärbeskattningen, syntes ämbetet med hänsyn till skatteeffekten bli så om- fattande att införandet av den vidgade skyldigheten ej blott ur anstaltarnas egen synpunkt utan även rent samhällsekoniskt icke tedde sig försvarligt.

Svenska försäkringsbolags riksförbund anförde:

Vad angår frågan om källskatteavdrag å pensioner och livräntor, som utbetalas från försäkringsbolag, ha sådana avdrag hittills behövt verkställas endast i mycket begränsad omfattning, dels på grund av den nuvarande författningsbestämmelsen, att skatteavdrag över huvud ej skall verkställas, då pensionens eller livräntans årsbelopp understiger 1 200 kr., och dels i fråga om högre årsbelopp, emedan antingen pensionen eller liv- räntan icke varit vederbörandes huvudsakliga inkomst av tjänst eller ock pensions- eller livräntetagaren haft andra inkomster av sådan storlek, att han debiterats preliminär B-skatt utan löneavdrag. Riksförbundet bortser härvid från de s. k. lagolycksfallsförsäkringsbolagen och SPP, för vilka bolag förhållandena äro i viss mån annorlunda.

Riksförbundet har inhämtat uppgifter från två storlivförsäkringsbolag med vardera ca 5 000 pensions- eller livräntetagare och för vilka antalet utbetalningstillfällen per år uppgå till ca 25 000. I det ena bolaget verkställas nu källskatteavdrag i ca 150 fall och i det andra bolaget i endast ett sextiotal fall. Livräntor, s. k. skadelivräntor, utgå även från skadeförsäkringsbolag på grund av olycksfalls-, ansvarighets-, automobil-, trafik-, luftfärds- och cykelförsäkring. I det bolag som härutinnan har den mest omfattande

rörelsen — här bortses alltjämt från lagolycksfallsförsäkringsbolagen — uppgår antalet aktuella livräntor till något över 1 800, men källskatteavdrag verkställs endast i 8 av dessa fall. I ett annat skadeförsäkringsbolag med ca 300 livräntetagare sker skatteavdrag i 3 fall.

Om de uppbördssakkunnigas förslag skulle godkännas av statsmakterna, skulle detta för försäkringsbolagen medföra en mångdubbling av deras arbete och kostnader för källskatteuppbörden i fråga om pensions- och livräntetagarna. Att det allmänna därigenom skulle tillföras några ökade skatteinkomster förefaller uteslutet då ju försäkringsbolagen till taxeringsnämnderna lämna uppgifter om utbetalda pensioner och livräntor och definitiva skatterestantier för den kategori av skattebetalare, varom här är fråga, torde vara mycket sällsynta.

Riksförbundet måste därför bestämt motsätta sig en utvidgning av skyldigheten att verkställa skatteavdrag å pensioner och livräntor. Gränsen 1 200 kr. bör bibehållas, men författningstexten bör ändras så att denna gräns skall avse livräntans skattepliktiga belopp och icke bruttobeloppet.

I detta sammanhang vill riksförbundet slutligen framhålla, att den nuvarande skyldigheten att å vissa pensioner och livräntor verkställa avdrag jämväl för gäldande av kvarstående skatt vållar bolagen stora besvärligheter. Debetsedlar å den slutliga skatten eller intyg, att kvarstående skatt ej förefinnes, måste införas genom brevväxling med livräntetagarna, som i stor utsträckning uppnått sådan ålder att det ofta är svårt att från dem erhålla riktiga besked eller handlingar. Avdragskyldigheten torde i de fall, varom här är fråga, vara ur uppbördssynpunkt helt betydelselös och bör saklöst kunna slopas.

De sakkunnigas förslag rörande skatteavdrag å folkpensioner tillstyrktes eller lämnades utan erinran i några yttranden. I flertalet yttranden avstyrktes däremot detsamma.

Riksräkenskapsverket uttalade sålunda, att det visserligen i och för sig vore önskvärt, att också folkpensionärer i möjligaste mån befriades från kvarstående skatt. Förslaget innefattade emellertid betungande åligganden icke minst för de lokala skattemyndigheterna. Det skulle därtill förmodligen bliva synnerligen svårt att tillfredsställande avgränsa de grupper av folkpensionärer, för vilka avdrag skulle göras. Som framhållits i betänkandet borde i stor utsträckning även skattskyldiga med enbart icke behovsprövade pensionsförmåner undantagas från skatteavdrag. De föreslagna avdragsbeloppen slutligen syntes, med tanke på folkpensionärernas normala inkomstförhållanden, vara tilltagna i överkant.

Pensionsstyrelsen framhöll, att om de sakkunnigas förslag skulle genomföras styrelsen på grund av lokal- och personalbrist endast med svårighet skulle kunna lösa den arbetsuppgift, som skulle läggas på styrelsen, inom den tid som stode till buds varje år. Även de lokala skattemyndigheterna skulle få ökat arbete. Förslaget skulle även medföra olägenheter för pensionstagarna. Gentemot vad de sakkunniga anfört hävdade styrelsen, att det näppeligen med fog kunde göras gällande, att det ur ekonomisk synpunkt vore till nackdel för pensionstagaren med en förskjutning av skattebetalningen. Förskjutningen inne-

bure i stort sett, att en del av den skatt, som belöpte på de två första år folkpension utginge, skulle erläggas först efter pensionstagarens död. Enligt pensionsstyrelsens mening kunde förslaget om källskatt å vissa folkpensioner icke motiveras med pensionstagarnas utan endast med det allmännas fiskaliska intresse.

I det vid prop. nr 244/1950 fogade statsrådsprotokollet har *departementschefen* (sid. 41, 42) framhållit, att under den närmaste tiden utredningar skulle komma att verkställas rörande möjligheten att nå fram till enklare skatteregler för att därigenom åstadkomma bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt men att redan innan resultatet av nämnda utredningar föreläge, man emellertid borde pröva, i vad mån partiella förbättringar av uppborðsförfarandet kunde genomföras. Även om flertalet av de myndigheter och sammanslutningar, som hörts över 1949 års uppborðssakkunnigas förslag, förordat en utbyggnad av uppborðssystemet, hade de likväl ansett, att skyldigheten att göra avdrag för skatt icke borde utsträckas så långt som de sakkunniga föreslagit. Några myndigheter och sammanslutningar hade ansett, att med genomförandet av den föreslagna utbyggnaden borde anstå, till dess ytterligare erfarenheter vunnits av verkningarna av uppborðssystemet i dess nuvarande form. I andra yttranden åter hade framhållits, att resultatet av de sakkunnigas fortsatta utredning borde avvaktas, innan mera väsentliga ändringar i uppborðsförfarandet vidtoges. Med hänsyn till vad sålunda förekommit vid remissbehandlingen av de sakkunnigas förslag, vore departementschefen icke beredd att för det dåvarande taga definitiv ställning till frågan om en utsträckning av avdragsskyldigheten. Departementschefen förordade att denna fråga hänskötes till de sakkunniga för ytterligare utredning.

b) *Uppborðssakkunnigas förslag.*

Om arbetstagare med biinkomster eller med tillfälliga korttidsanställningar mellan perioder med mera stadigvarande arbete i större utsträckning än f. n. skulle begära förhöjda skatteavdrag å inkomsten från den huvudsakliga arbetsanställningen, skulle givetvis uppborðsresultatet därigenom förbättras, så att utvidgad avdragsskyldighet icke behövde ifrågasättas.

De sakkunniga finna det dock icke försvarligt att med en dylik förhoppning låta nuvarande, otillfredsställande förhållanden kvarstå oförändrade. Även om många ordentliga skattebetalare genom ovan nämnda eller andra åtgärder söka undvika kvarstående skatt, komma alltid stora grupper att finnas, vilka av olika anledningar sakna förmåga eller vilja att frivilligt fullgöra sin skatteplikt.

Obestridligt måste anses vara att en utvidgning av det område, inom vilket skatteavdrag skall ske, utgör ett verksamt medel, då det gäller att minska de kvarstående skatterna. Emellertid måste uppenbarligen den vinst, som därige-

nom kan uppnås, noga vägas mot det besvär och de kostnader, som utvidgningen åsamkar arbetsgivare och arbetstagare ävensom det allmänna.

De sakkunniga ha ånyo ur dessa synpunkter behandlat förevarande spörsmål. Vad beträffar *skatteavdrag å inkomst av korttidsanställningar* synas de skäl, som de sakkunniga tidigare åberopat till stöd för sitt förslag, att skatteavdragssystemet skall utvidgas att omfatta jämväl dylika inkomster, fullt bärande. I det övervägande antalet avgivna yttranden har också förslaget lämnats utan erinran. De sakkunniga anse sig därför böra vidhålla sitt förslag.

Även i fråga om *skatteavdrag å inkomst av bisysslor* har i de avgivna yttrandena de sakkunnigas förslag mestadels mött en välvillig kritik. Icke ens Sveriges industriförbund m. fl., som i princip avstyrkt de sakkunnigas förslag på denna punkt, ha velat ifrågasätta att skatteavdrag å inkomst av bisyssla ej alls skall komma i fråga.

De sakkunniga finna fortfarande, att skatteavdrag måste verkställas även å inkomst av bisyssla om en verklig förbättring av uppbördsresultatet skall komma till stånd. Emellertid äro därvid vissa moderationer påkallade, närmast med hänsyn till de kostnader och besvär, som påläggas arbetsgivarna. Sålunda synes det t. ex. motiverat att icke göra skatteavdrag obligatoriskt å de biinkomster, som flertalet av försäkringsanstaltens fritidsombud åtnjuta av denna sin verksamhet. För visso finnas härutöver åtskilliga grupper av skattskyldiga eller icke skattskyldiga, för vilka skatteavdrag å bisysslor icke bör ifrågakomma. Att katalogisera dessa fall synes icke möjligt. Enligt de sakkunnigas mening bör problemet lämpligen lösas så att centrala uppbördsnämnden bemyndigas att förordna om befrielse från skatteavdrag, där sådant inom viss verksamhetsgren finnes önskvärt. Därutöver äga naturligtvis de lokala skattemyndigheterna att i enskilda fall besluta om sådan befrielse, när särskilda skäl härför föreligga. Är det fråga om viss skattskyldig med ett flertal bisysslor, kan det undantagsvis vara lämpligt, att den skattskyldige påföres B-skatt i stället för A-skatt, varigenom på så sätt de olika arbetsgivarna bli befriade från avdragsskyldigheten. Den motsatta vägen, som föreslagits av industriförbundet, innebär att skattemyndigheterna skulle erhålla befogenhet att ålägga avdragsskyldighet i de särskilda fallen. Den av de sakkunniga föreslagna metoden — generell avdragsskyldighet men vidsträckt befogenhet för myndigheterna att befria från denna skyldighet — synes äga väsentliga fördelen.

Såsom de sakkunniga redan angåvo i sitt förra betänkande, bör ur uppbörds-synpunkt med bisyssla förstås en anställning eller ett stadigvarande uppdrag, som innehaves av en arbetstagare med annan anställning, vilken i förhållande till förstnämnda anställning eller uppdrag är att betrakta som hans huvudsakliga anställning.

Enligt UF likställes med tjänst rätt till pension, vissa livräntor m. m. samt undantagsförmåner ävensom vissa periodiska understöd. I den mån pensionen

etc. är att betrakta som biinkomst i förhållande till den huvudsakliga tjänsteinkomsten, böra såsom de sakkunniga framhöllo redan i förra betänkandet, bestämmelserna om skatteavdrag å inkomst av bisysslor tillämpas jämväl å förstnämnda inkomst. Den nu gällande föreskriften om viss minimigräns, under vilken avdragsskyldighet för pensioner och livräntor från försäkringsanstalt icke föreligger, föreslås avskaffad. Särskilt såvitt gäller pensioner och livräntor bör möjlighet finnas för centrala uppborädsnämnden att lämna dispens från skatteavdrag.

Uppboräds-sakkunniga föreslogo i sitt förra betänkande att skatteavdrag i viss utsträckning skulle verkställas jämväl å folkpensioner. Förslaget mötte stark kritik; de sakkunniga ha icke ansett sig böra återkomma med nämnda förslag. Med folkpension böra — såsom de sakkunniga framhöllo redan i förra betänkandet — likställas vissa sociala bidrag och understöd. Se härom närmare den föreslagna lagtexten och förra betänkandet s. 66 och 67.

Vad slutligen beträffar *inkomst av tillfälligt arbete* befarade de sakkunniga i sitt förra betänkande, att svårigheter skulle uppkomma för arbetsgivarna när de skulle avgöra, om viss utbetalning hänförde sig till inkomst av sådant slag eller till inkomst av bisyssla eller av korttidsanställning. För att dessa svårigheter skulle undgås föreslogo de sakkunniga att avdrag för skatt skulle verkställas även å inkomst av tillfälligt arbete. Med hänsyn till den kritik, som på denna punkt riktats mot förslaget, torde detta förslag icke böra vidhållas. Det må också påpekas att de begränsningar i avdragsskyldigheten med hänsyn till arbetsgivarens person, varom närmare talas i ett följande avsnitt, böra medföra, att de nyss nämnda svårigheterna icke bli så omfattande. Vägledande anvisningar böra på detta område kunna utfärdas av centrala uppborädsnämnden, varjämte enskilda arbetsgivare naturligtvis i särskilda fall äga påkalla besked av den lokala skattemyndigheten till vilket inkomstslag viss inkomst är att hänföra. Det oaktat kunna måhända ursäktliga misstag i förevarande avseende begås. Om sålunda arbetsgivare i tveksamma fall felaktigt men i god tro hänföra en utbetalning till tillfälligt arbete i stället för till bisyssla eller korttidsanställning och därför underlåter göra skatteavdrag, bör frågan om eventuella ekonomiska och straffrättsliga påföljder bedömas under beaktande av de föreliggande svårigheterna.

De sakkunniga föreslogo i sitt förra betänkande, att skatteavdrag skulle verkställas, å inkomst av korttidsanställning efter särskilda i skattetabellerna intagna avdelningar för dagsinkomst — dock med rätt för centrala uppborädsnämnden att för viss bransch eller viss ort meddela andra bestämmelser — och å inkomst av bisyssla med 25 procent av inkomsten.

I ett par yttranden har förordats, att skatteavdrag å inkomst av korttidsanställning skulle ske med ledning av en enda, för hela riket gällande dagtabell.

Såsom de sakkunniga angivit redan tidigare (se förra betänkandet s. 72) kan dock en enda dagtabell anses mindre lämplig med hänsyn till de avsevärt varierande kommunala utdebiteringarna. Om inom viss bransch dagtabell blir svår att tillämpa, bör som tidigare nämnts centrala uppborädsnämnden äga möjlighet meddela andra bestämmelser, lämpligen då att avdrag i stället skall verkställas med viss procent av inkomsten.

Skatteavdrag efter dagtabell förutsätter, att debetsedel överlämnats till arbetsgivaren. Har så ej skett skall liksom eljest, då skatteavdrag verkställas utan ledning av debetsedel, avdrag göras med 25 procent av inkomsten. I några yttranden har framhållits, att avdraget härigenom blir för stort. Både principiella och praktiska skäl tala dock för denna avvägning. Emellertid bör även här centrala uppborädsnämnden erhålla befogenhet att meddela dispens. De sakkunniga föreslå i annat sammanhang, att vid debetsedeln å preliminär skatt skall finnas fogat ett för den skattskyldige avsett skattekort med uppgift om namn m. m. och debetsedels nummer. Inom vissa verksamhetsgrenar, t. ex. inom skogsbruk och flottning, och vid vissa hamnar synes det av praktiska skäl vara mindre lämpligt, att debetsedlarna skola företes vid varje anställning. I sådant fall bör skattekortet kunna ersätta debetsedeln.

Avdrag med 25 procent vid huvudanställning behöver uppenbarligen icke ske, om arbetstagaren vid en tidigare anställning under året lämnat debetsedeln till arbetsgivaren och denne då i sin avlöningsbokföring antecknat skattetabell och debetsedelsnummer m. m., med ledning varav behörigt skatteavdrag kan verkställas och riktig redovisning av skatten kan ske.

Det föreslagna avdraget med 25 procent å inkomst av bisyssla har i några yttranden ansetts vara för högt. Angivna procentsats, som är schematiskt beräknad, kan otvivelaktigt i ett mycket stort antal fall vara för hög eller för låg. Av de skäl, som de sakkunniga åberopat i sitt förra betänkande, torde annan procentsats likväl icke kunna förordas. Skulle procentsatsen medföra för högt skatteuttag, kan den skattskyldige få avdraget nedsatt genom jämkning.

2. Skatteavdrag å oregelbundet inflytande inkomster.

a) Tidigare förslag m. m.

Då inkomst av tjänst icke avser bestämd tidsperiod eller icke uppbäres vid regelbundet återkommande tillfällen, skall enligt 7 och 46 §§ UF preliminär A-skatt utgå och skatteavdrag ske med 10 procent eller, om den skattskyldige under inkomståret kan antagas komma att uppbära inkomst överstigande 10 000 kr., med 15 procent av inkomsten.

I förra betänkandet föreslogo uppborädsnämnden, att skatteavdrag å dylika

oregelbundet inflytande inkomster i stället skulle verkställas med 25 procent av inkomsten, såvida icke annat beslut meddelades av den lokala skattemyndigheten i det enskilda fallet.

I flertalet yttranden tillstyrktes eller lämnades uppbördssakkunnigas förslag i denna del i huvudsak utan erinran.

I några yttranden ifrågasattes huruvida icke den föreslagna procentatsen vore för hög.

Länsstyrelserna i Blekinge och Örebro län uttalade sålunda tvekan, huruvida avdragsprocenten borde sättas högre än 20 procent.

Länsstyrelsen i Kronobergs län anförde:

Länsstyrelsen är tveksam beträffande lämpligheten av en allmän höjning av löneavdraget för skattskyldiga med oregelbundet inflytande inkomster av tjänst till så hög procentats som 25 procent. Under denna kategori kommer t. ex. många skogsarbetare, vilka kunna ha en relativt god inkomst under några vintermånader men en tämligen blygsam årsinkomst. Då de själva bestämma sin arbetstid och under samma tidsrymd kunna växelvis arbeta åt mer än en arbetsgivare samt avlöningens storlek fastställs först efter uppmätning vid arbetsbetingets slut, kan löneavdrag enligt tabell sällan tillämpas. För denna ganska stora grupp arbetstagare torde ett löneavdrag med 15 procent bäst motsvara skattebördan på deras inkomst. De kunna visserligen vinna rättelse genom beslut av lokal skattemyndighet om jämkning, men som de ofta äro bosatta på längre avstånd från sagda myndighets stationsort, måste det för dem framstå som en väsentlig olägenhet att årligen nödgas göra framställning om särskilt beslut för att freda sig mot alltför högt löneavdrag. Dessutom skulle måhända lokala skattemyndigheten finna sig nödsakad att i dylika fall påföra preliminär B-skatt i stället för preliminär A-skatt med därav följande risk, att skatten icke blir erlagd.

I det vid prop. nr 244/1950 fogade statsrådsprotokollet har *departementschefen* icke upptagit denna fråga till behandling.

b) *Uppbördssakkunnigas förslag.*

Under sina fortsatta överväganden ha de sakkunniga icke funnit anledning frångå sitt tidigare avgivna förslag. Ett avdrag med 25 procent kan uppenbarligen mången gång vara för högt. De sakkunniga förutsätta dock, att rättelse i sådant fall sker jämkningsvägen. Beträffande skogs- och flottningsarbetare förutsattes vidare, att särskilda anvisningar av centrala uppbördsnämnden jämväl i fortsättningen komma att meddelas. Möjligen kan ett liknande tillvägagångssätt finnas lämpligt i fråga om stuveriarbetarna i en del större hamnar. Inom byggnadsfacket gälla f. n. av centrala uppbördsnämnden utfärdade anvisningar angående beräkning av preliminär A-skatt å inkomst av ackordsarbete. Det torde böra ankomma på nämnden att efter överläggningar med arbetsmarknadens parter träffa avgörande, om nämnda eller liknande anvisningar fortfarande böra äga tillämpning eller om dessa böra ersättas med bestämmelser om procentuellt beräknade skatteavdrag å ackordsöverskotten.

3. Avdragsskyldighetens omfattning.

a) Tidigare förslag m. m.

Uppbördssakkunniga framhöllo i sitt förra betänkande (s. 51—55), att det ofta kunde vara svårt att avgöra, om viss inkomst skulle hänföras till korttidsanställning, bisyssla eller tillfälligt arbete. Om möjligt borde undvikas att låta arbetsgivarna taga ståndpunkt till denna fråga. Samma förutsättningar för avdragsskyldighetens inträde borde därför såvitt möjligt gälla beträffande alla tre kategorierna.

Det sist sagda gällde bl. a. den inkomstgräns, under vilken skatteavdrag icke borde verkställas. Därvidlag föreslogo de sakkunniga gränsen satt vid 5 kr. i de fall, då skatteavdrag skulle göras med viss procent av utbetalt belopp. Skulle avdrag verkställas med ledning av skattetabell, bleve avdragsskyldigheten beroende av den begränsning nedåt, som föranleddes av tabellernas uppbyggnad.

Beträffande frågan om begränsning av avdragsskyldigheten med hänsyn till de arbetsgivare som skola verkställa avdragen, övervägde de sakkunniga olika skäl för och emot en sådan begränsning. De sakkunniga funno därvid sig böra — om än med tvekan — förorda att någon begränsning icke skulle införas. Avdragsskyldighet skulle sålunda åvila varje arbetsgivare, bl. a. även vid utbetalning av ersättning för tillfällig hemhjälp och liknande ersättningar. De sakkunniga framhöllo, att det av praktiska skäl vore lämpligt att liksom f. n. använda beteckningarna arbetstagare och arbetsgivare för de personer, som bleve föremål för, respektive hade att verkställa avdrag för skatt, ävensom lön för det belopp, varå avdrag för skatt verkställdes. Man måste dock hålla i minnet, att begreppen arbetstagare och arbetsgivare därigenom ur uppördssynpunkt erhöles en vidare omfattning än f. n. vid tillämpningen av uppördsförordningen och även i förhållande till arbetsmarknaden berörande lagstiftning, t. ex. arbetarskydds- och arbetsfredslagstiftningen. Även begreppet lön komme att få en mera vidsträckt betydelse vid tillämpningen av uppördsförordningen än eljest.

I yttrandena över de sakkunnigas betänkande mötte förslaget, att den undre inkomstgränsen för avdragsskyldigheten skulle utgöra 5 kr., i flertalet yttranden icke erinran.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anmärkte, att då avdraget skulle avrundas till närmast lägre hela krontal detta innebure, att avdrag icke komme att göras på belopp under 4 kr. En begränsning till belopp icke understigande 5 kr., som alltså endast skulle komma att beröra ersättningsbelopp mellan 4 och 5 kr., syntes då knappast motiverad.

Åtskilliga av de hörda myndigheterna och sammanslutningarna ansågo dock den föreslagna undre inkomstgränsen vara för låg.

Sålunda förordade *generalpoststyrelsen* bestämt en höjning av gränsen till 8 kr. Generalpoststyrelsen yttrade därvid, att skatteavdrag vid sådant förhållande aldrig skulle uppgå till lägre belopp än 2 kr. Vidare torde det få anses riktigt att det lägsta krontal, på vilket skatteavdrag skulle verkställas, vore jämnt delbart med 4 med hänsyn till dels att avdrag skulle verkställas med 25 procent, dels att avdraget belopp alltid skulle utgöra helt krontal.

Svenska stadsförbundet yttrade, att med en så låg gräns som 5 kr. skatte-restitutionerna måste bli onödigt talrika, bl. a. därför att åtskilliga av dessa inkomstagare icke under beskattningsåret komme upp till sådan inkomst, att de över huvud taget bleve skattskyldiga.

Sveriges köpmannaförbund, Sveriges grossistförbund, Handels arbetsgivareorganisation samt *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation* förordade en höjning av den föreslagna inkomstgränsen till 10 kr. Sammanslutningarna yttrade därvid, att om senare så funnes behöfligt denna gräns kunde sänkas till 5 kr. Även *länsstyrelserna i Östergötlands, Blekinge och Västmanlands län* föreslogo, att gränsen skulle dragas vid 10 kr.

I andra yttranden förordades avdragsskyldighet först vid en inkomst om 15, 20 eller 25 kr.

Kooperativa förbundet förordade som lägsta gräns för avdragsskyldigheten 5 kr. för korttidsanställning samt 25 kr. för bisysslor och tillfälligt arbete. Förbundet uttalade, att sistnämnda gräns möjligen borde höjas till 100 kr., som utgjorde gräns beträffande skyldigheten att lämna löneuppgifter. Härigenom skulle arbetsgivare och myndigheter befrias från skyldighet att behandla en mängd bagatellfrågor.

Överståthållarämbetet framhöll, att en viss begränsning i avdragsskyldigheten å inkomst av bisysslor och tillfälligt arbete borde genomföras i förhållande till storleken av det belopp, som utbetalades. I detta avseende ifrågasattes, huruvida icke skatteavdrag borde ske först i den mån en arbetsgivares utbetalningar till viss person för utfört arbete under ett och samma kalenderår överstege 200 kr.

Förslaget om avdragsskyldighet även beträffande inkomst av tillfällig hemhjälp och liknande verksamhet tillstyrktes av *statskontoret, flera länsstyrelser, Sveriges häradsarkivarförening, Föreningen Sveriges kronokamrerare, Föreningen Sveriges stadsfogdar, Svenska exekutionsmännens riksförbund* samt *Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranter*. I ett par av yttrandena uttalades dock viss tvekan med hänsyn till de olägenheter, som förslagets genomförande kunde befaras föranleda.

Länsstyrelsen i Gotlands län anförde:

I princip synes det vara riktigt att preliminär skatt uttages å alla inkomster, som en arbetstagare uppbär. I allmänhet bör ju detta även kunna ske lätt genom löneavdrag i samband med löneutbetalningen. Emellertid är det antagligt, att ett utsträckande av

den preliminära skatteplikten till korttidsanställningar och tillfälliga arbeten kommer att menligt inverka på arbetsvilligheten och därmed på tillgången till arbetskraft. Icke minst tänker länsstyrelsen härvid på de svårigheter, som härigenom kunna komma att beredas husmödrarna. För dessa är det ofta redan nu nästan omöjligt att uppbringa hemhjälp och det kan befaras att uttagande av skatt omedelbart vid löneutbetalningen för denna kategori av skattskyldiga kommer att ytterligare öka motvilligheten att åtaga sig arbete. Högst antagligt är också att för hemhjälp utgående ersättningar komma att till sina belopp påverkas av en bestämmelse av föreslaget innehåll. Då emellertid Sveriges husmodersföreningars riksförbund ansett avdrag i förevarande fall böra ske, finner länsstyrelsen icke anledning till erinran mot förslaget i denna del. En nödvändig förutsättning synes emellertid vara att alla husmödrar solidariskt ställa sig bestämmelserna till efterlevnad. Sker icke detta måste ovillkorligen förseelser av ifrågavarande slag kraftigt beivras så att icke lojala medborgare bliva missgynnade på bekostnad av mindre nogräknade. Framhållas må även i detta sammanhang att, då arbetsgivaren icke är avdragsberättigad för detta slag av löneutbetalningar, har han själv intet intresse av att kunna visa, att skatten verkligen är erlagd.

Föreningen Sveriges kronokamrerare yttrade:

Föreningen är visserligen medveten om de svårigheter, som äro förenade med en sådan utsträckning av avdragsskyldigheten, och de bördor, som härigenom läggas å ifrågavarande arbetsgivare. Dock överväga enligt föreningens förmenande de skäl, som tala för denna utsträckning. Alla kategorier skattskyldiga böra vänjas vid skattebetaling. Mestadels torde den arbetskraft, som sysselsättes med tillfälligt hemarbete, bestå av gifta kvinnor, varför även en ringa inkomst medför skatt. Den av de sakkunniga förordade utvecklingen av källskatten till att bliva en definitiv skatt för en majoritet av landets skattskyldiga under en viss inkomstgräns befrämjas av att alla skattskyldiga redan nu få betala källskatt. Dessutom skulle ett avsteg från avdragsförfarandet för ifrågavarande löntagare i realiteten legalisera skatteflykt, när arbetsgivaren beträffande dessa i allmänhet icke är skyldig att för inkomsttaxeringen avlämna löneuppgift, vilket förhållande de skattskyldiga merendels känna till och beakta i sitt handlande.

Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranter uttalade, att föreningen ställde sig mycket tveksam till förslaget i denna del, enär en skatteövervältring vore att förvänta. Av principiella skäl hade föreningen dock svårt att tillstyrka undantag för den tillfälligt anställda hemhjälp. Det vore här ofta fråga om samma kategorier arbetstagare, som tillfälligt arbetade inom restaurangfacket, och en uttrycklig premiering av hemhjälsarbetet i skatteavseende skulle sannolikt komma att inverka menligt på restaurangernas möjligheter att skaffa tillfällig arbetskraft.

Även i andra yttranden uttalades starka betänkligheter mot förslaget. *Sveriges redareförening* anförde sålunda, att ett betydande antal av de arbetsgivare, varom här vore fråga, vore mycket oerfarna, när det gällde att handlägga ärenden av förevarande natur. Risk förelåge även för att skatteuppbörden i dylika fall komme att medföra tvister mellan arbetstagarna och arbetsgivarna, icke minst på grund av det föreslagna procentuella avdraget på inkomsten, som vore för högt för flertalet av dessa arbetstagare. Det kunde därför befaras att personer, som tidigare haft dylikt arbete, komme att med hänsyn till de stora

skatteavdragen upphöra med sitt arbete eller att arbetsgivarna nödgades att själva betala skatterna för att få behålla sådan extra arbetskraft. Risk förefunnnes därjämte att många mindre nogräknade personer komme att underlåta att redovisa de innehållna skattebeloppen. Skulle utvecklingen gå i sådan riktning och medföra minskad arbetskraft i hemmen, komme detta att särskilt hårt drabba familjer med barn.

Länsstyrelsen i Västerbottens län yttrade, att den vittgående avdragsskyldigheten vid löneutbetalningar för bisysslor och tillfälliga arbeten komme att medföra svårigheter, som framför allt drabbade jordbrukare, husmödrar och en del andra mindre arbetsgivare. Det hade varit önskvärt, om dessa svårigheter kunnat övervinnas. Länsstyrelsen kunde icke komma med något förslag men befarade, att den ifrågasatta avdragsskyldigheten i stor utsträckning icke komme att fullgöras.

Länsstyrelsen i Hallands län yttrade, att ehuru länsstyrelsen funnit de sakkunnigas ståndpunkt principiellt riktig det med hänsyn till uppkommande svårigheter torde böra undersökas, om icke inkomst av tillfällig hemhjälp eller liknande verksamhet lämpligen kunde undantagas från skatteavdrag. I många fall skulle uppdragsgivaren här ställas inför svårigheter, då det gällde att bedöma, huruvida utbetald ersättning skulle hänföras till inkomst av tjänst (tillfälligt arbete) eller rörelse.

Ett trettiotal myndigheter och sammanslutningar avstyrkte förslaget om skatteavdrag även å inkomst av tillfällig hemhjälp m. m. Sålunda yttrade *länsstyrelsen i Stockholms län*, att en effektiv kontroll över efterlevnaden av en föreskrift om avdragsskyldighet för tillfällig hemhjälp icke torde vara praktiskt möjlig att genomföra. Resultatet av en dylik avdragsskyldighet bleve sannolikt, att den lojala husmodern själv finge erlägga den anställdes skatt och sålunda bleve skyldig att betala högre timpenning för sin hemhjälp än den mindre nogräknade. Med nuvarande taxeringsorganisation torde det f. ö. ofta inträffa, att den tillfälliga hemhjälpen komme att återfå det av husmodern inbetalda beloppet som överskjutande skatt.

Svenska arbetsgivareföreningen anförde:

Föreningen kan väl förstå, att om källskatten skulle kunna göras definitiv, det skulle stöta på vissa betänkligheter att icke verkställa avdrag för nu ifrågavarande uppdragstagare. Då emellertid frågan om en definitiv skatt är ett spørsmål, som ligger helt vid sidan av den fråga de uppördssakkunniga haft att taga ställning till, anser föreningen det sist anförda skälet icke böra tillmätas betydelse i nu ifrågavarande sammanhang. Tvärtom anser föreningen, att huvudspörsmålet är i vad mån skatteavdrag kan verkställas utan att skatteövervältring sker och utan att betydande irritation uppstår. Skulle skatteavdrag föreskrivas för uppdragstagare av sist angiven art, bleve det med säkerhet i det alldeles övervägande antalet fall uppdragsgivaren som helt finge svara för skattelikviden. Det kan icke vara rimligt att stifta en skattelag, som torde medföra en sådan icke avsedd skatteövervältring.

I några yttranden förordades, att även inkomst av annan verksamhet än tillfällig hemhjälp och dylikt skulle undantagas från den föreslagna avdragsskyldigheten.

Överståthållarämbetet framhöll, att det för att undvika ett med hänsyn till skatteeffekten orimligt tyngande uppbördssystem vore nödvändigt att i första hand söka uppnå den erforderliga begränsningen i fråga om de arbetsgivargrupper, som skulle verkställa skatteavdragen. Avdragsskyldigheten skulle kunna tänkas begränsad till sådana arbetsgivare, som vore bokföringspliktiga. Emellertid syntes en sådan regel i praktiken vara alltför svårgripbar. Ämbetet hade i stället funnit sig böra föreslå, att avdragsskyldighet endast skulle åvila arbetsgivare, som i regel hade flera än 4 personer anställda. En motsvarande begränsning återfunnes i 1 § lagen den 16 maj 1930 om arbetstidens begränsning.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län uttalade, att avdragsskyldigheten icke borde gälla i fråga om hantverk samt visst jordbruks- och skogsarbete.

Riksräkenskapsverket anförde, att goda skäl föreläge att i fråga om icke bokföringsskyldiga arbetsgivare nöja sig med den nuvarande avdragsskyldigheten. Härigenom skulle, förutom den tillfälliga hemhjälpen, också exempelvis arbetstagare, som en jordbrukare tillfälligt anlitate för skörde- och tröskningshjälp eller en villaägare för småreparationer, fortfarande falla utom tillämpningsområdet för skatteavdragen.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län ifrågasatte, om icke den föreslagna utvidgningen av avdragsskyldigheten tills vidare borde inskränkas till att avse endast bokföringspliktiga arbetsgivare eller sådana, som sysselsatte ett visst antal arbetstagare samtidigt, för att senare eventuellt vidgas att omfatta även övriga arbetsgivarekategorier. Uppbördssystemet torde på så sätt komma att vinna ökad stadga. Den sista utvidgningen borde i så fall anstå tills den nu rådande högkonjunkturen dämpats. Samma risker föreläge då icke, att en tillfällig arbetstagare skulle avstå från en arbetsanställning.

Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges industriförbund, Svenska försäkringsbolags riksförbund och Svenska bankföreningen förordade, att avdragsskyldighet beträffande korttidsanställning endast skulle inträda, då ersättningen utbetalades av statlig eller kommunal myndighet, juridisk person eller bokföringsskyldig rörelseidkare, i sistnämnda fall dock endast om löntagaren varit anställd i rörelsen. Nämnda sammanslutningar anförde vidare:

Om ovan angivna begränsning av avdragsskyldigheten vid korttidsanställning likväl skulle anses vara allt för snäv, kan måhända tagas under övervägande, huruvida avdragsskyldighet bör stadgas även i sådana fall, då den för korttidsanställningen utbetalade ersättningen utgör för utgivaren avdragsgill utgift i viss förvärvskälla. I och med att detta är fallet skapas nämligen en viss, om ock begränsad kontrollmöjlighet. Om man därvid medtog andra förvärvskällor än jordbruksfastighet och rörelse, skulle emellertid bland de avdragsskyldiga inrymmas personer, vilka icke äro yrkesutövare i egentlig mening såsom exempelvis pensionärer, som äga en egnehemsfastighet m. fl. Med hänsyn härtill synes avdragsskyldighet för inkomst av korttidsanställning icke under några för-

hållanden böra utsträckas längre än att avse ersättning för sådan anställning, då ersättningen utbetalas av statlig eller kommunal myndighet eller juridisk person eller då den utgör för utgivaren i beskattningshänseende avdragsgill utgift vid beräkning av inkomst av jordbruksfastighet eller av rörelse.

Vi vilja emellertid understryka, att möjligheterna att utöva kontroll däröver, att löneavdrag behörigen verkställas och innehållna skattebelopp redovisas, i praktiken måste bli mycket begränsade, om avdragsskyldigheten erhåller senast angivna utsträckning. Om så likväl skulle ske, kan den enligt vår uppfattning i allt fall icke bibehållas, för den händelse den preliminära skatten i en eller annan omfattning skulle göras definitiv. Detta måste nämligen såsom ovan framhållits befaras föranleda intensifierade påtryckningar på de s. k. arbetsgivarna att underlåta löneavdrag och någon möjlighet att åstadkomma en efterföljande justering genom taxering skulle icke längre föreligga.

Kooperativa förbundet, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges grossistförbund, Handels arbetsgivareorganisation samt *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation* föreslogo, att den utvidgade avdragsskyldigheten endast skulle avse statlig och kommunal myndighet, juridisk person samt fysisk person, som dreve rörelse eller jordbruk, i sistnämnda fall dock endast i fråga om ersättning från rörelsen resp. jordbruket.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län ifrågasatte, om icke avdragsskyldigheten kunde begränsas så att den överensstämde med skyldigheten att lämna uppgift till inkomsttaxeringen. Denna överensstämmelse mellan taxering och källskatt syntes länsstyrelsen värdefull.

Länsstyrelsen i Jämtlands län förordade av principiella skäl, att skatteavdrag skulle göras även å sådant periodiskt understöd och sådan därmed jämförlig periodisk intäkt, varför givaren enligt 46 § kommunalskattelagen vore berättigad till avdrag, men där de sakkunniga ansett att skatteavdrag icke borde ske. Länsstyrelsen anförde, att de sakkunnigas motivering för att undantaga nämnda understöd eller intäkt från avdragsskyldighet icke syntes bärande. Någon tvekan huruvida understödsgivaren vid taxering ägde åtnjuta avdrag för understödet kunde icke anses föreligga i de fall, då yrkat avdrag icke föranlett anmärkning mot givarens fjolårsdeklaration. I övriga fall torde vederbörande taxeringsnämndsordförande kunna lämna tillfredsställande upplysning, huruvida avdrag vore medgivet.

I fråga om den av de sakkunniga förordade utvidgningen av arbetsgivare- och arbetstagarebegreppen anförde *Svenska arbetsgivareföreningen*:

De sakkunniga anse, att till arbetstagare i uppbördsförordningens mening fortsättningsvis icke böra hänföras allenast egentliga arbetstagare utan även uppdragstagare av olika slag, t. ex. sådana som bedriva tillfällig litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet. De sakkunniga vilja såsom arbetsgivare beteckna den som utbetalar belopp, som för mottagaren utgör inkomst av tjänst eller tillfälligt arbete, och som arbetstagare den som uppbär dylikt belopp. Såvitt föreningen kan finna, torde härigenom en bety-

dande rättsosäkerhet komma att tillskapas. I olika hänseenden är det av ytterlig vikt att kunna bestämt angiva, huruvida en person är arbetsgivare eller arbetstagare eller självständig företagare. Det synes föreningen vara olyckligt, om man i ett speciellt hänseende skulle uppluckra de gränser, som uppdragits beträffande ifrågavarande begrepp. Det skulle sannolikt medföra svårigheter för arbetsgivaren att arbeta med ett visst arbetstagarebegrepp i arbetarskydds-, arbetsfreds- och semesterhänseende och ett helt annat beträffande skatteavdrag. Centrala uppbornämnden har träffat vissa avgöranden, som — såvitt föreningen kan finna — icke i nämnvärd grad utvidgat arbetstagarebegreppet utöver vad som gäller inom t. ex. olycksfallsförsäkringslagstiftningen. Med hänsyn till de mycket viktiga fördelar, som stundom äro knutna till en persons egenskap av arbetstagare, och de kostnader, som kunna uppkomma för arbetsgivaren i samband med att en uppdragstagare förklaras vara arbetstagare, synes det vara angeläget, att man i möjligaste mån rör sig med ett enhetligt arbetstagarebegrepp. Intresset av ett enhetligt arbetstagarebegrepp anser föreningen böra sättas framför intresset att vissa uppdragstagare, som enligt sedvanlig arbetslagstiftning betraktas såsom självständiga företagare, i uppbornhänseende hänföras till arbetstagaregruppen och av denna anledning bli skyldiga vidkännas löneavdrag.

Liknande uttalanden gjordes av *Svenska lantarbetsgivareföreningen, Föreningen skogsarbeten, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges grossistförbund, Handelsn arbetsgivareorganisation* samt *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation*.

Sveriges centrala restaurangaktiebolag, som i princip tillstyrkte utvidgad avdragsskyldighet, förklarade, att denna tillstyrkan skedde endast under förutsättning, att gällande arbetstagarebegrepp härigenom icke uppluckrades eller utvidgades.

I prop. nr 244/1950 förklarade sig *departementschefen* såsom tidigare nämnts icke vara beredd att taga definitiv ställning till frågan om en utsträckt avdragsskyldighet. Frågan borde ytterligare utredas av de sakkunniga.

b) *Uppbornssakkunnigas förslag.*

De sakkunniga angåvo i sitt tidigare betänkande en inkomstgräns om 5 kr., under vilken skatteavdrag icke skulle verkställas.

Efter förnyade överväganden och efter att ha tagit del av vad i yttrandena över betänkandet anförts i denna sak vilja de sakkunniga förorda, att inkomstgränsen höjes till 10 kr. I något yttrande har föreslagits, att olika lägsta belopp skulle gälla vid korttidsanställningar och vid bisysslor. Detta synes näppe- ligen av behovet påkallat. Icke heller ha de sakkunniga ansett sig böra binda avdragsskyldigheten vid ett visst minsta inkomstbelopp för år från en och samme arbetsgivare. De sakkunniga åberopa härvidlag vad de sakkunniga an- fört i sitt föregående betänkande.

De sakkunnigas förslag om en i stort sett obegränsad avdragsskyldighet vid inkomst av tjänst och tillfälligt arbete har mött stark kritik i remissyttrandena. De skäl, som i dessa yttranden åberopats, ha dock i huvudsak samtliga varit under de sakkunnigas övervägande och innehålla för de sakkunniga intet nytt. Mot dessa skäl tala emellertid andra, i betänkandet återgivna synpunkter för den av de sakkunniga föreslagna utvidgningen. Det val, som skall träffas mellan de olika ståndpunkterna, är svårt. De sakkunniga vilja också erinra om att de sakkunniga endast med tvekan funno sig böra förorda en så långt driven avdragsskyldighet, som det i betänkandet föreslagna.

Alla torde vara ense om det önskvärda och befogade i en utvidgning av den nuvarande avdragsskyldigheten. Frågan är då, hur långt denna utvidgning bör gå. De sakkunnigas förslag innebar, som framhållits, att skatteavdrag i princip skulle verkställas å all inkomst av tjänst och tillfälligt arbete. Härigenom skulle uppkomma fördelar för de skattskyldiga och det allmänna, varjämte skulle åstadkommas, att i stort sett någon tvekan icke behövde uppstå, om avdragsskyldighet föreläge eller icke. Samtidigt skulle emellertid arbetsgivarnas och det allmännas besvär och kostnader öka.

En begränsning av den föreslagna avdragsskyldigheten kommer att minska nämnda besvär och kostnader. Samtidigt komma emellertid också fördelarna av den vidsträcktare avdragsskyldigheten att minska och antalet fall att öka, där tvekan uppkommer och där tvister kunna befaras uppstå mellan arbetsgivare och arbetstagare rörande avdragsskyldighetens omfattning till men för lugnet på arbetsplatserna.

De sakkunniga vilja emellertid, med hänsyn till frågans läge, föreslå avdragsskyldighet för inkomst av korttidsanställning och av bisyssla endast för arbetsgivare, som normalt ha arbetstagare anställda. Avdragsskyldighet i detta hänseende kommer i så fall att åvila rörelseidkare, jordbrukare, statliga och kommunala myndigheter samt juridiska personer.

De sakkunniga få sålunda föreslå, att då kontant belopp utbetalas, som för mottagaren (arbetstagaren) utgör inkomst av tjänst, det skall åligga den som utbetalar beloppet (arbetsgivaren) att verkställa avdrag till gäldande av den preliminära A-skatt som arbetstagaren har att erlægga å inkomsten. Annan arbetsgivare än statlig eller kommunal myndighet, juridisk person eller sådan arbetsgivare, för vilken beloppet utgör utgift i rörelse, jordbruk eller skogsbruk, bör dock vara skyldig att verkställa skatteavdrag endast under förutsättning, att inkomsten hänför sig till sådan huvudsaklig arbetsanställning för arbetstagaren, som icke är avsedd att vara kortare tid än en vecka, eller eljest utgör hans huvudsakliga inkomst av tjänst.

Med tjänst likställes, såsom närmare angivits här ovan, rätt till pension, livränta m. m. Lika med arbetsgivare betraktas den, som utbetalar sådan pen-

sion etc. I den mån i UF stadgas, att preliminär A-skatt icke skall utgå å vissa slags inkomster av tjänst, skall naturligtvis ej heller skatteavdrag ske därå.

Tidigare i detta kapitel ha de sakkunniga föreslagit, att skatteavdrag icke skall verkställas för preliminär B-skatt. Uppenbart är, att avdragsskyldighet föreligger, intill dess arbetstagare med preliminär B-skatt styrkt, att han har att utgöra sådan skatt.

4. Kontrollmöjligheter beträffande skatteavdrag å inkomst av korttidsanställning m. m.

a) Tidigare förslag m. m.

Uppbördssakkunniga framhöllo i sitt förra betänkande (s. 55 o. f.), att en förutsättning för den föreslagna utvidgningen av avdragsskyldigheten till att omfatta jämväl inkomst av korttidsanställningar, bisysslor och tillfälligt arbete borde vara, att möjlighet finnes att kontrollera bestämmelsernas efterlevnad.

Nuvarande kontrollsystem bygger huvudsakligen på de efter varje uppbörds-termin upprättade s. k. restförteckningarna. Skattekontroll verkställs jämväl genom granskning i viss utsträckning av arbetsgivares avlöningsbokföring. De sakkunniga framhöllo, att endast genom granskning i sistnämnda fall under löpande uppbördsår någon egentlig kontroll torde kunna utövas från myndigheternas sida, att avdragsbestämmelserna beträffande inkomst av korttidsanställningar, bisysslor och tillfälligt arbete efterföljdes. Med hänsyn till kostnaderna borde dock en utvidgad bokföringsgranskning, som krävde anställande av ytterligare tjänstemän, ifrågasättas i allenast begränsad omfattning. Man torde i stället få lita till den kontroll, som åstadkommes därigenom att det låge i arbetstagarnas intresse att bevaka, att arbetsgivarna icke behölle av dem innehållna skattebelopp. I detta avseende komme kontrollkravet att tillgodoses genom det redovisningssystem, som de sakkunniga föreslogo.

Möjlighet till kontroll skulle även kunna erhållas genom ökad skyldighet att lämna löneuppgift till ledning för annans taxering eller därigenom att taxeringsmyndigheterna utnyttjade de av de skattskyldiga till uppbördsmyndighet ingivna kvittona å erlagd preliminär skatt. De sakkunniga vore emellertid icke beredda att i detta sammanhang framlägga förslag i ämnet.

Vad uppbördssakkunniga anfört i fråga om möjligheten till kontroll beträffande skatteavdrag å inkomst av korttidsanställning, bisysslor och tillfälligt arbete berördes endast i några yttranden.

Länsstyrelsen i Örebro län framhöll, att någon kontroll i förevarande avseende icke torde kunna genomföras i praktiken, såvida icke de lokala skattemyndigheternas personaluppsättning avsevärt förstärktes.

Länsstyrelsen i Malmöhus län yttrade, att om den föreslagna avdragsskyldig-

heten genomfördes det syntes nödvändigt att borttaga nu gällande inskränkning i arbetsgivares skyldighet att lämna löneuppgifter vid taxering.

Länsstyrelsen i Hallands län anförde:

Beträffande inkomster av korttidsanställningar, bisysslor och tillfälligt arbete bör enligt länsstyrelsens uppfattning ett skarpt uppborðsförfarande, som förorsakar väsentligt merarbete och medför betydande kostnadsökning, icke genomföras utan att det samtidigt tillses, att tillräckliga garantier finnas för att ifrågasvarande inkomster verkligen också bli taxerade. Ur denna synpunkt kan ifrågasättas, huruvida icke en omprövning av gällande bestämmelser om skyldigheten att avlämna löneuppgift till ledning för annans taxering måste anses erforderlig i detta sammanhang. En viss kontrollmöjlighet erbjuda de föreslagna metoderna för preliminärskattens redovisning i dessa fall därigenom, att av arbetsgivarna utfärdade skattekvitton skulle kunna tillhandahållas taxeringsmyndigheterna. Det bör emellertid uppmärksammas, att metoden att med ledning av erlagd preliminärskatt framräkna motsvarande inkomst i många fall blir mindre tillförlitlig i fråga om korttidsanställning eller tillfälligt arbete, då skatteavdragen för smärre dagsinkomster efter avrundning till närmast lägre hela kronor torde bli lika stora, ehuru inkomstbeloppen sinsemellan kunna förete en relativt stor skillnad. Denna fråga synes f. ö. sammanhänga med gränsdragningen för avdragsskyldigheten, som enligt förslaget i princip skall inträda, så snart inkomstbeloppet uppgår till 5 kr. Att utsträcka uppgiftsskyldigheten i taxeringshänseende lika långt torde av praktiska skäl knappast kunna ifrågakomma, men bör minimibeloppet 100 kr. i 33 § taxeringsförordningen betydligt sänkas.

Föreningen Sveriges kronokamrerare uttalade, att föreningen ansåge, att en var arbetsgivare, som varit skyldig att verkställa skatteavdrag, även borde för taxeringsändamål lämna uppgift om utbetald lön och därå innehållen skatt.

Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranter anförde:

Beträffande kontrollen av löneavdrag ha de sakkunniga ifrågasatt en utvidgning av skyldigheten att lämna löneuppgifter till att omfatta all utbetald lön, varå skatt dragits. Denna utökning av skyldigheten kommer att medföra en stor arbetsbelastning för företagens kontor och detta just under den månad, då arbetsbelastningen redan förut regelmässigt är som högst. Med hänsyn härtill anse vi önskvärt att någon ökad uppgiftsskyldighet nu ej föreskrives. I varje fall bör någon utvidgning icke ske om systemet med kvitton kommer till användning, ty då torde kunna krävas att taxeringsmyndigheterna skaffa sig erforderliga kontrolluppgifter genom dessa kvitton. Ett införande av det för arbetsgivaren ganska betungande kvittosystemet och dessutom utökning av uppgiftsskyldigheten måste för arbetsgivarna framstå som en alltför kraftig ökning av deras redan nu omfattande arbete med de anställdas skatter. Om en utökning av uppgiftsskyldigheten skulle ifrågakomma, synes det under alla förhållanden vara ett berättigat krav, att tiden för uppgifternas avlämnande framflyttas till den 15 februari.

Även *Sveriges centrala restaurangaktiebolag* framhöll, att redan den nuvarande skyldigheten att lämna löneuppgifter medförde en stor arbetsbelastning. Den av de sakkunniga ifrågasatta utvidgningen av denna skyldighet kunde därför icke tillstyrkas. Om däremot skattekvittona kunde förses med de för taxeringsmyndigheterna erforderliga kontrolluppgifterna och arbetsgivarna därigenom befriades från skyldigheten att avlämna löneuppgifter, skulle detta hälsas med den allra största tillfredsställelse.

b) *Uppbördssakkunnigas förslag.*

De sakkunniga ha under sina fortsatta överväganden funnit sig icke kunna förorda en utsträckning av nu gällande skyldighet att lämna löneuppgift för taxering. En vidgad uppgiftsskyldighet skulle åsamka arbetsgivarna ytterligare arbete och kostnader, vartill kommer, att taxeringsnämndernas arbete skulle ökas genom insortering i deklARATIONERNA av en mängd löneuppgifter, i stor utsträckning med ofullständiga uppgifter för vederbörande skattskyldigas identifiering och därför svåra att placera.

Kontrollen av att arbetsgivarna behörigen fullgöra sin avdragsskyldighet får i stället bygga på löpande undersökningar av arbetsgivarnas avlöningsbokföring. Frågan härom beröres närmare i nästföljande kapitel.

Arbetsgivares ansvar för arbetstagares skatt; kontroll av arbetsgivare.

A. Gällande bestämmelser m. m.

Om arbetsgivare, som är skyldig verkställa skatteavdrag, utan skälig anledning underlåter att vederbörligen fullgöra denna skyldighet, är han enligt 95 § UF jämte arbetstagaren ansvarig för skatt, vilken skatteavdraget skolat avse, till belopp som svarar mot vad han underlåtit att avdraga. Arbetsgivarens ansvarighet må dock göras gällande endast om arbetstagaren underlåter att efter anmaning erlægga ifrågavarande skatt. Det felande beloppet må i sådant fall uttagas hos arbetsgivaren i samma ordning som stadgats i fråga om indrivning av skatt, därvid arbetsgivaren tillika är skyldig att å beloppet erlægga restavgift. Bestrider emellertid arbetsgivaren i sådant fall skyldighet att svara för arbetstagarens skatt, har utmätningsmannen att av den lokala skattemyndigheten i orten inhämta besked, huruvida arbetsgivaren är ansvarig för skatten. Denna må icke hos arbetsgivaren uttagas, därest icke sistnämnda myndighet funnit arbetsgivaren ansvarig för skatten. Har arbetstagares skatt uttagits hos arbetsgivare, skall nämnda förhållande anmärkas i det indrivningskvitto, som överlämnas till arbetsgivaren.

Arbetsgivare, som enligt förenämnda bestämmelser betalt skatt för arbetstagare, äger enligt 96 § UF söka beloppet åter av arbetstagaren. Härvid har arbetsgivaren att till vederbörande utmätningsman insända det till arbetsgivaren överlämnade indrivningskvittot. Utmätningsmannen må hos arbetstagaren uttaga beloppet i samma ordning som stadgats i fråga om indrivning av skatt, därvid arbetstagaren tillika är skyldig att å beloppet erlægga restavgift.

Om arbetsgivare verkställt skatteavdrag men icke inbetalt det innehållna beloppet i föreskriven tid och ordning, må beloppet enligt 97 § UF uttagas hos arbetsgivaren i samma ordning, som stadgats i fråga om indrivning av skatt, och skall arbetsgivaren därvid å beloppet erlægga restavgift. Arbetstagaren är fri från betalningsansvar för motsvarande skattebelopp, ändå att på grund av arbetsgivarens obestånd det innehållna icke kan utfås hos denne.

Arbetsgivare, som enligt lag är skyldig föra handelsböcker, skall enligt 98 § UF ha sin bokföring så ordnad att därav framgå arbetstagares namn, utbetald lön samt skatteavdrags belopp. Det åligger sådan arbetsgivare att efter anmaning av vederbörande föredragande i uppbörsärenden hos länsstyrelsen tillhandahålla sin bokföring med därtill hörande handlingar för kontroll å verkställandet av skatteavdrag.

Enligt 52 § UF har länsstyrelsen att övervaka, att arbetsgivare behörigen

fullgör sina skyldigheter att verkställa skatteavdrag m. m. Det åligger lokal skattemyndighet att med hjälp av exekutionsbiträden inom myndighetens tjänstgöringsområde biträda länsstyrelsen vid fullgörande av nämnda övervakning.

Rörande exekutionsbiträdes medverkan vid arbetsgivarkontrollen finnas föreskrifter meddelade i kungörelsen den 20 juni 1947 (nr 269) med vissa bestämmelser angående exekutionsbiträden. I 1 § nämnda kungörelse stadgas att exekutionsbiträde har att biträda — förutom utmättningsman vid åtgärd i utskönningsmål och vid indrivning av skatt m. m. — jämväl lokal skattemyndighet vid övervakning att arbetsgivare fullgör skyldigheten att verkställa löneavdrag för skatt, vid meddelande av råd och upplysningar åt skattskyldiga och arbetsgivare i frågor rörande uppbördsförfarandet samt vid fullgörande av andra uppgifter, som ankomma på nämnda myndighet. Då biträde av exekutionsbiträde erfordras vid övervakning att arbetsgivare fullgör skyldigheten att verkställa skatteavdrag eller vid fullgörande i särskilt fall av annan uppgift, som ankommer på lokal skattemyndighet, har denna enligt 4 § samma kungörelse att hos vederbörande utmättningsman påkalla sådant biträde. Utmättningsmannen är därvid skyldig att uppdraga åt exekutionsbiträde att lämna den lokala skattemyndigheten det påkallade biträdet så snart ske kan och i den utsträckning så är möjligt med hänsyn till angelägenheten att i första hand utföra mera brådskande utskönnings- och polisgöromål.

Kontrollen av arbetsgivarna bygger i stor utsträckning på de s. k. särskilda restförteckningarna. Härom stadgas i 23 § 3 mom. UK att postverkets skatteavdelning i residensstaden efter envar uppbördstermin skall för varje uppbördsdistrikt upprätta förteckning (särskild restförteckning) över skattskyldiga, vilka ha att utgöra A-skatt men för vilka sådan skatt icke erlagts under uppbördsterminen. Restförteckningen översändes i tre exemplar till länsstyrelsen (i stad med egen uppbördsförvaltning i två exemplar till kronokamreraren), som har att däri anteckna skattebelopp, som för i förteckningen upptagen skattskyldig inbetalts till länsstyrelsen (kronokamreraren). Länsstyrelsen har därefter att skyndsamt vidaresända två exemplar av restförteckningen till vederbörande häradsskrivare. Enligt 24 § UK har den lokala skattemyndigheten att med hjälp av exekutionsbiträden inom myndighetens tjänstgöringsområde eller andra till förfogande ställda biträden verkställa undersökning rörande anledningen till att skatt icke erlagts för de i särskild restförteckning upptagna skattskyldiga. Framkommer vid sådan undersökning att arbetsgivare underlåtit att fullgöra honom åliggande skyldighet att verkställa skatteavdrag eller att arbetsgivare verkställt sådant avdrag men underlåtit att inbetala det innehållna beloppet, eller framkommer eljest att arbetsgivare verkställt skatteavdrag med för lågt belopp eller inbetalt lägre belopp än han innehållit, har den lokala skattemyndigheten att fastställa det belopp, som arbetsgivaren skolat avdraga eller inbetala. Lokal skattemyndighet på landet skall därefter redovisa ärendet till länsstyrelsen. Sedan länsstyrelse eller lokal skattemyndighet i stad i räk-

skapen uppdebiterat det belopp, som arbetsgivare sålunda befunnits icke ha inbetalt, skall ärendet överlämnas till vederbörande utmätningsman för indrivning av beloppet på sätt i UF sägs.

I cirkulär den 11 juni 1948 har riksräkenskapsverket meddelat närmare anvisningar rörande handläggning m. m. av i restförteckning upptagna ärenden.

B. Framförda förslag om ändringar.

I några av de från länsstyrelser m. fl. till de sakkunniga inkomna yttrandena angående erfarenheterna från tillämpningen av UF ha berörts vissa frågor på förevarande område.

Enligt *länsstyrelsen i Norrbottens län* hade det vid verkställda bokföringsgranskningar i flera fall visat sig vara otillräckligt, att bokföringen utvisade allenast arbetstagarens namn. Ytterligare uppgifter för vederbörandes identifiering såsom mantalsskrivningsadress och födelsedag vore erforderliga.

Föreningen Sveriges kronokamrerare har framhållit behovet av en sådan komplettering av bestämmelserna i 98 § UF, att även konkursförvaltare ålades skyldighet att för kontroll å verkställandet av skatteavdrag tillhandahålla bokföringsskyldig gäldenärs avlöningsbokföring. Samma förening har vidare anfört:

Enligt 98 § har arbetsgivare att efter anmaning av vederbörande föredragande i uppöbördsärende hos länsstyrelsen tillhandahålla sin bokföring med därtill hörande handlingar för kontroll å verkställandet av löneavdrag. Det borde till förenkling av förfarandet kunna anförtros jämväl kronokamrerare att meddela sådant beslut, så mycket mera som kontrollen ofta torde utföras av kronokamreraren underställd personal. Härigenom underlättas också möjligheterna att stickprovsvis verkställa undersökningar.

Enligt *länsstyrelsen i Jönköpings län* borde lokal skattemyndighet medgivas befogenhet att verkställa kontroll av avlöningsbokföring utan länsstyrelsens särskilda förordnande.

Länsstyrelsen i Kristianstads län har anfört:

Stora svårigheter föreligga för ett tillämpande i praktiken av bestämmelserna om att arbetsgivare är skyldig tillhandahålla sin bokföring för kontroll å verkställande av löneavdrag samt för själva bokföringsgranskningens verkställande. Tredskande arbetsgivare ha enligt länsstyrelsens erfarenhet genom att blott tillhandahålla bokföringen delvis eller genom att förebära hinder eller bortresa kunnat försena och försvåra granskningen. Visserligen finnes möjlighet att genom vitesföreläggande öva påtryckning på vederbörande. Då emellertid bokföringsgranskning ofta måste förekomma i sådana sammanhang, då stor skyndsamhet är av nöden, synas de hjälpmedel, som enligt nu gällande bestämmelser stå till länsstyrelsens förfogande för att komma i tillfälle att granska en arbetsgivares bokföring, alltför ringa. Fråga är, om icke i uppöbördsförordningen skulle föreskrivas, att länsstyrelsen kunde genom polismyndigheternas försorg låta göra undersökning, om en arbetsgivare fört handelsböcker, samt i så fall genom samma myndigheter infordra bokföringen.

Kronokamreraren i Örebro har yttrat:

Den övervakning, att arbetsgivare behörigen fullgör sina skyldigheter enligt bestämmelserna i 46—51 §§, som länsstyrelse med biträde av lokal skattemyndighet skall fullgöra, utgör en mycket diffus bestämmelse. Man frågar sig onekligen hur denna övervakning skall ske och om den är tekniskt genomförbar. Enligt uppgift finnas städer, som satt denna övervakning i system för att i sinom tid gå igenom alla arbetsgivare. Å andra håll göres s. k. stickprovskontroller, vissa besök göras hos arbetsgivare i konsultativt syfte o. s. v., å andra håll vidtagas inga åtgärder alls. Stadgandet kan ju icke på något sätt innebära en obligatorisk plikt för de lokala skattemyndigheterna att ombesörja denna övervakning i andra fall än då länsstyrelse sådant påkallar. Det förefaller som om denna övervakning vore helt onödig. I varje fall bör stadgandet få sådan utformning, att det åligger länsstyrelse att påkalla biträde med övervakning i de särskilda fall, där länsstyrelsen funnit dylik övervakning erforderlig, samt att stadgandet icke får användas generellt.

Kronokamreraren i Hälsingborg har yttrat:

Det föreskrives här, att övervakningen av arbetsgivarna skall ombesörjas av länsstyrelsen med biträde av den lokala skattemyndigheten. Såvitt angår stad med egen uppborädsförvaltning torde kontrollen helt utföras av den lokala skattemyndigheten, d. v. s. utan någon länsstyrelsens medverkan. Det skulle alltså motsvara de faktiska förhållandena, om stadgandet ändrades i enlighet härmed. Även med tanke på ansvarigheten för ev. försummelse vid kontrollen, synes en ändring motiverad, ty det måste anses som föga tilltalande om en länsstyrelsens befattningshavare — vilket väl med bestämmelsens nuvarande lydelse kunde tänkas möjligt — ställdes till svars för en åtgärd eller underlåtenhet, vari han praktiskt taget ej kunnat taga del.

Samme kronokamrerare har vidare anfört:

Lokal skattemyndighet torde icke f. n. äga avfordra arbetsgivare uppgift om samtliga hos honom under en viss tidsperiod anställda skattskyldigas namn, debetsedelsnummer och inkomst. Detta är en olägenhet, som visat sig i samband med kontrollarbetet, exempelvis då en arbetsgivare utan att vara försatt i konkurs förmodas vara på obestånd. Det är i sådana fall angeläget att snabbt kunna undersöka, huruvida han fullgjort sina skyldigheter beträffande löneavdrag etc. Naturligtvis bör värdet av en dylik uppgift ej överskattas. En arbetsgivare, som underlåtit verkställa löneavdrag eller att inbetala innehållen skatt för någon eller några anställda, kan falla för frestelsen att uppgiva endast sådana personer, beträffande vilka han ordentligt fullgjort nämnda åligganden. Icke desto mindre anser jag, att den ifrågasatta uppgiftsskyldigheten, vars eftersättande omedelbart på grund av stadgandet i 100 § skulle kunna föranleda ansvar, komme att visa sig vara av stort värde.

I flera yttranden har föreslagits, att restförteckning skulle upprättas endast efter tre av de sex uppborädssterminerna. I ett par yttranden har framhållits, att det vore tillräckligt med två exemplar av restförteckningen. Länsstyrelsen hade ytterst ringa användning för det därstädes kvarliggande exemplaret.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har anfört:

Bearbetandet av restförteckningarna har, såvitt länsstyrelsen kunnat förstå, varit icke utan god effekt för uppdagandet av underlåten skatteinbetalning. Systemet lider emellertid av den bristen, att förhållandevis lång tid förflyter mellan den tidpunkt, då skatten skulle vara inlevererad och den tidpunkt, då den lokala skattemyndigheten kan fatta sitt beslut. Granskning av arbetsgivares räkenskaper har medfört snabbare resultat.

Jämväl möjlighet till granskning av eventuella anteckningar hos arbetsgivare, som ej är bokföringsskyldig, är enligt länsstyrelsens förmenande ett önskemål som, om det kunde förverkligas, skulle utgöra ett värdefullt hjälpmedel i kontrollverksamheten. En intensifierad granskningsverksamhet erfordrar dock ökning av nuvarande personaltillgångar. Driftiga och skickliga granskningsmän med befogenhet att utöva »flygande kontroll» kanske rentav skulle kunna göra restförteckningarna överflödiga.

I den »Rapport över organisationsundersökningar vid vissa häradskrivarkontor», som enligt vad tidigare omnämnts avgivits av *statens organisationsnämnd* har beträffande restförteckningarna anförts följande:

Huruvida resultatet av restförteckningarnas bearbetning motsvaras av den icke ringa arbetsinsats bearbetningen kräver, därom råda delade meningar. Nu verkställda undersökningar synas emellertid ge vid handen, att, där tillräckligt intresse ägnas åt denna bearbetning, resultatet väl motiverar en relativt stor arbetsinsats. Därvid avses i första hand det resultat som kan utläsas i beloppet av uppdebiterad A-skatt. Det bör emellertid icke förbises, att som en biprodukt erhålles en reduktion av massan för inbetalning aktuella kreditkort ävensom för nästkommande år en reduktion av antalet preliminära debetsedlar att expediera till de skattskyldiga. Resultatet i förstnämnda hänseende skulle troligen förbättras, därest icke så lång tid (ca tre månader) förflöte mellan uppbördsterminens slut och restförteckningarnas utsändande till lokala skattemyndigheten. I detta avseende liksom även i fråga om den fortsatta behandlingen av restförteckningarna kunna vissa förenklingar vidtagas. Dessa förenklingar synas även kunna medföra, att efter viss tid endast restförteckningarna för första och en eller två av efterföljande uppbördsterminer skulle behöva granskas.

Förenkningarna innebära i huvudsak följande.

Den förteckning över inbetalade poster (uppbördslista), som av postverkets skatteavdelningar upprättas efter varje uppbördstermin, upprättas i ytterligare ett exemplar, som tillställs lokala skattemyndigheten.

Lokala skattemyndigheten utsorterar efter uppbördslistan debetkort i fråga om vilka inbetalning icke ägt rum. Med ledning av dessa debetkort upprättas förfrågningar till de skattskyldiga. Debetkorten i fråga tjäna i fortsättningen som bevakningsregister över att svar inkomma och på debetkorten antecknas svarens innebörd.

Särskilt register lägges upp över arbetsgivare, som visat sig mindre tillförlitliga i vad gäller att avdraga lönebelopp och/eller redovisa innehållna belopp.

Genom dessa åtgärder vinnes i första hand, att arbetet med »restförteckning» kan påbörjas i omedelbar anslutning till ifrågasvarande uppbördstermin, att postverkets bestyr med upprättande av restförteckning bortfaller ävensom kostnader för papper och tryck samt att en smidigare arbetsgång kan tillämpas hos lokala skattemyndigheten. I andra hand och på längre sikt vinnes, att, sedan genom det särskilda registret vissa mindre tillförlitliga arbetsgivare utkristalliserats, »restförteckningarna» icke behöva bearbetas för varje termin. Kontrollen kan i stället genom upprepade bokföringsgranskningar koncentreras på dessa arbetsgivare. Genom att därefter regelmässigt kontrollera »restförteckningen» för första uppbördsterminen och en eller två av de återstående — olika för varje år — erhålles kontroll över att icke nya otillförlitliga arbetsgivare oemärkt tillkomma liksom även en möjlighet att reducera massan av aktuella kreditkort och antalet preliminära debetsedlar att utsända nästkommande år.

I en genom länsstyrelsen i Jämtlands län till Kungl. Maj:t inkommen skrivelse har *kronokamreraren i Östersund* hemställt om sådan ändring av gällande

bestämmelser, att särskild restförteckning skulle kunna ersättas av kortregister, upprättat av vederbörande lokala skattemyndighet. Skrivelsen har av Kungl. Maj:t överlämnats till uppördssakkunniga för att övervägas vid fuligörande av de sakkunnigas utredningsuppdrag.

Vidare må nämnas, att till de sakkunniga för övervägande överlämnats en till centrala uppördsnämnden ingiven framställning från *Aktiebolaget Stjernfors-Ställdalen*, vari hemställts, att å de debetsedlar, som utfärdades i Stockholm, borde såsom eljest skedde angivas de skattskyldigas födelsetid och mantalsskrivningsadress.

C. Uppördssakkunnigas förslag.

De sakkunniga vilja icke ifrågasätta någon ändring i nu gällande huvudprinciper för arbetsgivares ansvar för arbetstagares skatt.

För att underlätta identifieringen av arbetstagarna böra bokföringsskyldiga arbetsgivare vara skyldiga att ha sin avlöningsbokföring så ordnad, att därav för varje arbetstagare framgå, förutom utbetald lön och skatteavdrags belopp, fullständigt namn samt där så kan ske födelsetid och gällande mantalsskrivningsadress ävensom nummer å för arbetstagaren utfärdad debetsedel å preliminär A-skatt och i förekommande fall å kvarstående skatt. Åt uttrycket »där så kan ske» får givas den tolkningen, att arbetsgivarna icke skola vara skyldiga att närmare efterforska fullständiga uppgifter i fråga om exempelvis korttidsanställda, som icke förete vare sig debetsedel eller skattekort. Jämväl i Stockholm bör liksom eljest i riket å debetsedlarna å preliminär skatt och å kvarstående skatt angivas de skattskyldigas födelsetid. På grund av konstruktionen av det tryckande register, som användes i Stockholms stad, kunna däremot icke f. n. debetsedlarna förses med uppgift om mantalsskrivningsadressen.

Anledning synes icke föreligga att — såsom Föreningen Sveriges kronokamrerare ifrågasatt — särskilt framhålla konkursförvaltares skyldighet att tillhandahålla bokföringsskyldig konkursgäldenärs avlöningsbokföring för granskning. Att sådan skyldighet utan vidare föreligger torde man få utgå ifrån. Icke heller anse de sakkunniga sig böra upptaga länsstyrelsens i Kristianstads län förslag att arbetsgivares avlöningsböcker vid tredska skola kunna införskaffas genom polismyndighetens försorg. Annan möjlighet än att ålägga arbetsgivaren lämpligt avvägt vite synes icke böra användas, även om det hade varit önskvärt med starkare tvångsmedel gentemot arbetsgivare, som medvetet hindra kontrollarbetet genom att vägra att förete sin avlöningsbokföring och som därigenom — i fall där skatteavdrag verkställts men innehållna skattemedel ej redovisats — försvåra möjligheterna för arbetstagarna att få den innehållna skatten sig tillgodoräknad.

Beträffande rörelseidkare stadgas i 32 § 3 mom. taxeringsförordningen att skattskyldig, som enligt lag är skyldig föra handelsböcker eller, utan att sådan

skyldighet förelegat, likväl fört dylika böcker i av honom bedriven rörelse, har att efter anmaning av taxeringsintendenten tillhandahålla sin bokföring för granskning. Enahanda skyldighet åligger rörelseidkare, som ej fört handelsböcker, med avseende å av honom förda anteckningar rörande intäkter och utgifter inom rörelsen jämte därtill hörande handlingar.

Arbetsgivare, vilka icke enligt lag äro skyldiga föra handelsböcker, kunna icke f. n. enligt UF åläggas att tillhandahålla sin bokföring för granskning. Emellertid föreligger även beträffande sådana arbetsgivare ett påtagligt behov för myndigheterna att kunna kontrollera, att skatteavdrag verkställts i behörig ordning. Någon befogad invändning torde icke kunna resas mot att skyldigheten att ställa räkenskaper till förfogande för kontroll av skatteavdragen utsträcker sig att omfatta alla sådana arbetsgivare, som kunna åläggas tillhandahålla sina räkenskaper för taxeringskontroll.

Vidare synes böra erinras om bestämmelserna i 35 § 1 mom. a) och 40 § 2 mom. taxeringsförordningen angående skyldighet att efter anmaning tillhandahålla vissa uppgifter. Likartade förpliktelser synas böra åläggas arbetsgivare för åstadkommande av ökad möjlighet att kontrollera skatteavdragen. En var arbetsgivare bör således vara skyldig att efter anmaning lämna för skatteavdragskontrollen erforderliga uppgifter om anställda arbetstagare, utbetalda löner och verkställda skatteavdrag. Om detta underlåtes bör länsstyrelsen äga förelägga den försumlige lämpligt vite.

Kontrollen att arbetsgivare behörigen fullgöra skyldigheten att verkställa skatteavdrag bygger f. n. i huvudsak på bearbetningen av restförteckningarna. Kontrollen sker sålunda på en omväg genom arbetstagarna. Granskningsarbetet tar härigenom lång tid i anspråk och direkt mot arbetsgivarna riktade kontrollåtgärder bli väsentligt fördröjda. Systemet med restförteckningarna är bristfälligt ur den synpunkten, att arbetsgivare genom att varje uppbördstermin inleverera ett obetydligt belopp för varje arbetstagare kan undvika, att arbetstagarna bli upptagna i restförteckningarna. Även om icke erfarenheten givit vid handen att så skett i större omfattning, föreligger här en möjlighet för arbetsgivare att för avsevärd tid undgå upptäckt av försummad avdragsskyldighet. Å andra sidan är systemet med restförteckningarna onödigt omfattande såtillvida, att om en arbetsgivare brustit i sin redovisning samtliga hans arbetstagare bli upptagna i restförteckning och i följd därav föremål för undersökning. Vidare må nämnas att många av de i restförteckningarna upptagna skattskyldiga icke ha att vidkännas skatteavdrag. De ha således upptagits i förteckningarna av annan orsak än bristande redovisning av arbetsgivare. I dylika fall skapar icke sällan utsändandet av förfrågan från den lokala skattemyndigheten om anledningen till att någon skatt icke inbetalts en lättbegriplig irritation. Även i övrigt åsamkas de skattskyldiga besvär genom dylika förfrågningar.

Framhållas bör därjämte att man genom bearbetning av restförteckningarna i huvudsak når allenast ett konstaterande av att viss arbetsgivare underlåtit verkställa skatteavdrag eller underlåtit redovisa innehållna skattebelopp. Omfattningen av arbetsgivarens försumlighet måste som regel klarläggas genom granskning av dennes avlöningsbokföring; endast om antalet anställda är så ringa, att klarhet kan vinnas genom en förfrågan hos arbetsgivaren, kan man vinna målet utan sådan granskning.

Systemet med restförteckningar är sålunda i betydelsefulla avseenden otillfredsställande ur kontrollsynpunkt samtidigt som detsamma åsamkar allmänheten icke ringa besvär samt uppbördsmyndigheterna avsevärda arbetsinsatser och kostnader. De sakkunniga ha därför funnit angeläget att undersöka möjligheterna att införa annat kontrollsystem och därvid närmast siktat på att söka åstadkomma en fortlöpande direkt kontroll av arbetsgivarna.

Dylik kontroll torde förutsätta att ett särskilt register upprättas över arbetsgivarna, i vilket fortlöpande anteckningar för varje uppbördstermin göras angående verkställda skatteinbetalningar. Genom att granska anteckningarna i ett dylikt register skulle sådana arbetsgivare uppmärksammas, vilka helt underlåtit att betala in några skattemedel eller vilkas inbetalningar förefalla anmärkningsvärt låga.

Ett register över samtliga arbetsgivare torde emellertid icke av praktiska skäl kunna tänkas komma till stånd. Det synes nödvändigt att begränsa registret till arbetsgivare med avdragsskyldighet av någon betydenhet. I samråd med generalpoststyrelsen ha de sakkunniga utarbetat en metod för upprättande av ett sådant register, vilken metod i korthet innebär, att det skall åläggas varje arbetsgivare med minst två stadigvarande anställda att, då inbetalning sker medelst skatteanvisning, inbetala genom skatteavdrag innehållna belopp till skatteavdelningen vid postkontor i residensstaden. Varje sådan arbetsgivare erhåller särskilt redovisningsnummer, varom uppgift lämnas till den lokala skattemyndigheten i arbetsgivarens hemortskommun. Hos den lokala skattemyndigheten upplägges med ledning härav ett register över dessa arbetsgivare. På lämpligt sätt, bl. a. genom jämförelse med riks försäkringsanstaltens arbetsgivarförteckningar, kontrolleras att alla kända arbetsgivare med minst två arbetstagare finnas medtagna i registret. Någon större svårighet att avgöra, när skyldighet föreligger att redovisa skatt till skatteavdelning, bör icke föreligga. Arbetsgivare, som tillämpat detta redovisningssystem, bör fortsätta därmed även om antalet arbetstagare skulle nedgå. Länsstyrelsen eller i stad den lokala skattemyndigheten bör därjämte äga befogenhet att ålägga även arbetsgivare med endast en arbetstagare att redovisa skatt till skatteavdelning, därest detta ur kontrollsynpunkt befinnes påkallat. Detta gäller särskilt om arbetsgivare befunnits brista i sin redovisning.

Några statistiska uppgifter om antalet arbetsgivare med minst två anställda ha icke stått att få. Med ledning av riks försäkringsanstaltens arbetsgivarförteck-

ningar kan sammanlagda antalet arbetsgivare beräknas överstiga 700 000. Antalet arbetsgivare med högst en anställd är emellertid mycket stort. Antalet arbetsgivare med två eller flera anställda torde approximativt kunna beräknas utgöra ca 150 000.

Efter varje uppbördstermin lämnar postverket uppgift till vederbörande lokala skattemyndighet om skattebelopp och antal skatteposter för arbetsgivare med särskilt redovisningsnummer. Uppgifterna härom överförs till myndighetens register.

Hos den lokala skattemyndigheten underkastas härefter registret granskning. Arbetsgivare, för vilka någon skattelikvid ej registrerats eller i fråga om vilka den inbetalda skatten synes anmärkningsvärt låg, tillfrågas angående anledningen härtill. I förekommande fall få uppgifter infordras om vidtagna åtgärder beträffande skatteavdrag och redovisning av skatten, varjämte granskning av avlöningsbokföringen bör förekomma i erforderlig omfattning. Beslut om dylik bokföringsgranskning bör till skillnad mot f. n. kunna fattas av den lokala skattemyndigheten under förutsättning att granskningen kan utföras av myndigheten själv eller honom underställda tjänstebiträden eller av exekutionsbiträden. Beträffande arbetsgivare med ett flertal arbetstagare, i fråga om vilka granskningen kan beräknas bli mera omfattande, bör dock i fögderi anmälan göras till länsstyrelsen för beslut om bokföringsgranskning genom någon tjänsteman å länsstyrelsen. I stad med egen uppbördsförvaltning bör även beträffande större arbetsgivare bokföringsgranskningen ombesörjas av den lokala skattemyndigheten.

För arbetsgivare med endast en arbetstagare måste kontrollen ordnas på annat sätt. Arbetsgivarförteckningarna kunna här komma till användning. Med ledning av dessa kunna förfrågningar göras hos dessa mindre arbetsgivare om anställd arbetskraft och verkställda skatteavdrag. Eftersom det stora flertalet arbetsgivare i behörig ordning verkställa skatteavdrag och redovisa den innehållna skatten, skulle möjligen angivna förfaringssätt kunna anses onödigt vidlyftigt för att uppdaga ett relativt sett litet antal försunliga arbetsgivare, varjämte åtskilliga lojala arbetsgivare kunna befaras uttrycka sitt missnöje över att besväras av dylika förfrågningar. Vikten av dessa invändningar synes dock obetydlig under förutsättning att förfrågningarna utsändas stickprovsvis en gång om året. Lämpligen bör därvid exekutionsbiträdes orts- och personkänedom utnyttjas. Arbetsgivare, som vid dylik kontroll eller eljest befinnes ha försummat sina skyldigheter, kan antingen särskilt registreras för fortlöpande tillsyn eller av den lokala skattemyndigheten åläggas att redovisa skatteavdragen till skatteavdelning. Då den skatt som av arbetsgivare med högst en anställd kan undanhållas från redovisning i regel är relativt låg, kan avsaknaden av ytterligare kontrollmöjligheter beträffande dessa arbetsgivare icke ha större betydelse, såvitt gäller sammanlagda beloppet av den oredovisade skatten.

Även om arbetet med restförteckningarna är i olika avseenden mindre ändamålsenligt, resulterar detsamma dock som regel i att försummelser i fråga om skatteavdrag och skatteredovisning upptäckas under inkomståret eller ganska snart därefter. Genom det nu föreslagna tillvägagångssättet kan det inträffa, att dylika försummelser icke bli upptäckta före debiteringen av den slutliga skatten med påföljd att arbetstagarna bli påförda kvarstående skatt. Om denna skatt blir restförd och därefter icke erlägges frivilligt eller genom införsel, blir en viss förtyngning av indrivningsarbetet ofrånkomlig genom den undersökning, som då måste verkställas om försumlighet föreligger från någon arbetsgivares sida. Under förutsättning att uppgift lämnas den lokala skattemyndigheten om dylika försumliga arbetsgivare och dessa därefter underkastas fortlöpande kontroll, torde dock antalet sådana fall ganska snart bli relativt begränsat.

Å länsstyrelsen bör ankomma att övervaka att de lokala skattemyndigheternas kontroll av arbetsgivarna ombesörjes tillräckligt effektivt och efter enhetliga linjer.

Om verkställd undersökning givit vid handen att arbetsgivare underlåtit verkställa skatteavdrag eller underlåtit att redovisa den innehållna skatten, fastställer f. n. den lokala skattemyndigheten det belopp, som arbetsgivaren skolat avdraga eller inbetala, varefter länsstyrelsen uppdebiterar beloppet i räkenskapen samt överlämnar ärendet till utmätningsmannen för indrivning.

Med hänsyn till omläggningen av kontrollarbetet synes arbetsrutinen böra bli något ändrad. Sålunda bör verkställd undersökning leda till att granskningsmannen, vare sig denne är tjänsteman å länsstyrelsen, lokal skattemyndighet eller dennes tjänstebitråde eller exekutionsbitråde, anger det belopp, specificerat för varje arbetstagare, som arbetsgivaren bör inbetala, samt anmodar arbetsgivaren att erlagga beloppet till länsstyrelsen (i stad med egen uppborädsförvaltning till kronokamreraren) inom viss kort tid. Skriftlig granskningsrapport bör lämnas, så att arbetsgivaren vid frivillig betalning erhåller en urkund som han senare kan åberopa vid eventuellt regresskrav gentemot arbetstagaren. Avskrift av granskningsrapporten överlämnas till den lokala skattemyndigheten i arbetsgivarens hemortskommun ävensom, i fögderi, till länsstyrelsen. Den lokala skattemyndigheten prövar, huruvida det besked granskningsmannen lämnat överensstämmer med UF:s skatteavdragsbestämmelser, och fastställer — såvida beloppet icke influtit inom den föreskrivna tiden — därefter det belopp, som arbetsgivaren skolat avdraga eller inbetala. Fastställelsebeslutet, varigenom exekutionstitel tillskapas, tillställs arbetsgivaren och överlämnas i fögderi till länsstyrelsen för vidare åtgärd.

I viss utsträckning torde förekomma, att arbetsgivaren erbjuder sig erlagga betalning i samband med undersökningen. I dylika fall bör granskningsmannen vara arbetsgivaren behjälplig med att iordningställa inbetalningskort för inbetalning till länsstyrelsen (kronokamreraren) samt lämna anvisningar för in-

betalningen. Däremot bör det vara granskningsmannen förbjudet att själv ta emot bjuden likvid.

Vissa variationer i rutinen torde uppkomma, beroende på om arbetsgivaren underlåtit verkställa skatteavdrag eller om han underlåtit redovisa innehållet belopp och därjämte om arbetsgivare och arbetstagare äro hemmahörande i samma län eller ej. Som arbetsgivarens hemortslän bör därvid som regel anses det län, där ur taxerings synpunkt arbetsgivarens hemortskommun är belägen. Med län avses här och i det följande jämväl stad med egen uppbördsförvaltning.

Följande fall synas här böra omnämnas:

1. *Skatteavdrag har icke verkställts.*

a) *Arbetstagaren är för inkomståret mantalsskriven i länet.*

Erlägges beloppet efter anmaning, sker kreditering å arbetstagarens kreditkort. Vid försummad likvid inom den föreslagna tiden sker uppdebitering såsom för restförd skatt. Anteckning härom göres å arbetstagarens kreditkort med angivande av ansvarig arbetsgivare. Indrivningsorder expedieras till utmätningsmannen i arbetstagarens hemortskommun.

b) *Arbetstagaren är för inkomståret mantalsskriven i annat län.*

Vid likvid översändes beloppet till arbetstagarens hemortslän för kreditering enligt ovan. Vid försummad likvid redovisas ärendet till samma län för fortsatta åtgärder enligt ovan.

2. *Innehållet skattebelopp har icke redovisats.*

a) *Arbetstagaren är för inkomståret mantalsskriven i länet.*

Vid likvid sker kreditering å arbetstagarens kreditkort. Vid försummad likvid krediteras likaså arbetstagaren beloppet, samtidigt som ärendet med uppdebitering å arbetsgivaren överlämnas till utmätningsmannen i arbetsgivarens hemort för indrivning.

b) *Arbetstagaren är för inkomståret mantalsskriven i annat län.*

Vid likvid översändes beloppet till arbetstagarens hemortslän för kreditering enligt ovan. Vid försummad likvid sker uppdebitering och indrivning enligt ovan. Samtidigt expedieras avskrift av beslutet till arbetstagarens hemortslän för beloppets kreditering å arbetstagarens kreditkort.

Då indrivning skall ske av skatt, som arbetsgivaren underlåtit att innehålla i arbetstagares lön, bör såsom f. n. indrivningsmyndigheten innan indrivningsåtgärd vidtages gentemot arbetsgivaren anmana arbetstagaren erlægga skatten. Däremot synes icke erforderligt att utmätningsmannen, om indrivningen grundar sig på lokal skattemyndighets fastställelsebeslut och arbetsgivaren vid indrivningen bestrider betalningsskyldighet, skall inhämta besked hos

den lokala skattemyndigheten huruvida sådan skyldighet föreligger. Detta har prövats av den lokala skattemyndigheten vid fastställelsebeslutet.

Om utmättningsman vid indrivning av restförd kvarstående skatt konstaterar, att viss arbetsgivare verkställt skatteavdrag för kvars-katten men underlåtit att redovisa detsamma, bör han om arbetsgivaren underlåter att efter anmaning betala beloppet, anmäla ärendet till länsstyrelsen för avkortning av arbetstagarens skatt och uppdebitering av beloppet hos arbetsgivaren. Konstateras vid indrivningen att arbetsgivare underlåtit att verkställa skatteavdrag och underlåter han att efter anmaning erlægga beloppet, böra indrivningsåtgärder i vanlig ordning vidtagas. Bestrider arbetsgivaren betalningsansvar, bör utmättningsmannen såsom f. n. vända sig till den lokala skattemyndigheten för inhämtande av besked, om arbetsgivaren är ansvarig för skatten.

Är arbetsgivare missnöjd med granskningsmans betalningsföreläggande, bör han däröver framställa erinran hos den lokala skattemyndigheten. Över nämnda myndighets fastställelsebeslut må såsom f. n. besvär anföras hos länsstyrelsen. Över länsstyrelsens beslut bör i överensstämmelse med vad som gäller i fråga om länsstyrelsens beslut rörande verkställande av skatteavdrag klagan icke kunna föras. Anförda besvär böra icke utgöra hinder för att indriva beloppet.

Anstånd med inbetalning av skatt.

A. Gällande bestämmelser m. m.

Skattskyldig, vars skattebetalningsförmåga på grund av arbetslöshet eller sjukdom eller eljest oförvållat blivit nedsatt, må enligt 56 § 1 mom. UF beviljas anstånd med erläggande av kvarstående eller tillkommande skatt, som förfaller till betalning under högst två av de uppbördsterminer, vilka utlöpa närmast efter det ansökan om anstånd gjorts. Anståndstiden må bestämmas till längst ett år efter utgången av den månad, varunder den första av nyssnämnda terminer infaller, dock att anstånd med erläggande av fastighetsskatt m. m. icke må beviljas för längre tid än att den i 17 kap. 6 § handelsbalken stadgade förmånsrätten för dylik skatt kan göras gällande; nämnda förmånsrätt kan göras gällande om fastighetsskatten icke stått inne längre tid än ett år efter förfallodagen.

Enligt 56 § 2 mom. UF må värnpliktig, som inryckt till militärtjänstgöring och vars skattebetalningsförmåga till följd härav blivit nedsatt, beviljas anstånd med erläggande av debiterad preliminär skatt eller kvarstående eller tillkommande skatt, vilken förfaller till betalning under uppbördstermin, som helt eller delvis infaller under tiden för militärtjänstgöringen eller under tiden därefter, dock senast under tredje kalendermånaden efter den då tjänstgöringen upphör. Anståndstiden må bestämmas till längst ett år efter utgången av den månad, varunder den uppbördstermin infaller som anståndet avser, dock att anstånd därutöver må beviljas för tiden intill dess den värnpliktige efter beviljad ledighet för återgång till civil verksamhet (hempermittering) eller hemförlovning tre kalendermånader i följd varit fri från tjänstgöring. Anstånd med erläggande av fastighetsskatt m. m. må likväl icke beviljas för längre tid än i föregående stycke sägs.

Har, sedan anstånd beviljats, den skattskyldiges ekonomiska förhållanden undergått väsentlig förbättring, må frågan om anstånd för den skattskyldige upptagas till förnyad prövning.

Gör skattskyldig sannolikt, att han taxerats å mera än en ort vid årlig taxering för samma inkomst eller förmögenhet samt vid sådan taxering eller allmän fastighetstaxering för samma fastighet, och har han anfört besvär över endera av taxeringarna, må den skattskyldige enligt 57 § UF beviljas anstånd med betalning av det lägre av de skattebelopp, som påförts på grund av taxeringarna, eller, om skattebeloppen äro lika stora, med ettdera beloppet. Anståndet skall gälla intill dess antingen prövningsnämnden eller fastighetsprövningsnämnden eller, om besvären anförts direkt hos kammarrätten, denna meddelat beslut i anledning av besvären.

Anstånd beviljas efter ansökan av skattskyldig av den lokala skattemyndighet, som utfärdat debetsedel å den skatt som med anståndet avses.

Medgives arbetstagare på grund av nedsatt skattebetalningsförmåga anstånd med erläggande av skatt, för vilken skatteavdrag skall göras, har han att ofördröjligen överlämna anståndsbeslutet till sin arbetsgivare. Denne skall då icke verkställa skatteavdrag för den skatt, som anståndet avser; beslutet skall iakttagas med början vid det avlöningstillfälle, som infaller näst efter det en vecka förflutit från det beslutet överlämnades till arbetsgivaren. Har arbetsgivaren avdragit större belopp än som bort ske med hänsyn till anståndsbeslutet, skall han skyndsamt mot kvitto tillhandahålla arbetstagaren vad som för mycket innehållits.

Om beviljat anstånd skall verkställas anteckning å uppbördskort och i restlängd. Har restlängd överlämnats till utmätningsman, skall länsstyrelsen eller lokal skattemyndighet i stad skyndsamt underrätta denne om anståndet.

Sedan meddelande om anstånd inkommit till utmätningsmannen, må den av anståndet omfattade skatten icke indrivs under tiden för anståndet, ej heller må restavgift uttagas för skatten. Har anståndstiden gått till ända utan att skatten till fullo guldits, skall dock den skattskyldige erlägga restavgift å den del av skatten, som då återstod ogulden.

B. Framförda förslag om ändringar.

Bestämmelserna om anstånd för värnpliktiga tillkommo efter förslag av militära skatteanstånds-kommittén. I flera yttranden över kommitténs betänkande gjordes gällande, att något egentligt behov av anståndsregler icke föreläge såvitt anginge debiterad preliminär skatt. Därvid ifrågasattes bl. a. om icke eventuella svårigheter att erlägga sådan skatt borde kunna undanröjas genom jämkning av skatten. Departementschefen anförde¹, att frågan om annan fördelning å uppbördsterminerna av efter jämkning kvarstående skattebelopp än som enligt gällande regler skulle ske, lämpligen borde upptagas vid den blivande översynen av UF. På anförda skäl ansåg sig departementschefen böra godtaga kommitténs förslag att anstånds-förfarandet för värnpliktiga skulle kunna avse även debiterad preliminär skatt. En dylik lösning av frågan finge anses vara av i viss mån provisorisk karaktär. Därest jämkningsinstitutet framdeles utbyggdes på antytt sätt, torde nämligen anståndsregler beträffande preliminär skatt i huvudsak bli obehövlige. Skulle å andra sidan en dylik utbyggnad av jämkningsinstitutet icke komma till stånd, borde övervägas att utsträcka anståndsreglerna i fråga om debiterad preliminär skatt till att avse jämväl andra än värnpliktiga.

¹ Prop. nr 372/1946 s. 37 o. f.

I åtskilliga av yttrandena till uppbördssakkunniga ha önskemål framlagts om ändring i vissa avseenden av bestämmelserna om anstånd med inbetalning av skatt.

Föreningen Sveriges kronokamrerare har uttalat, att bestämmelserna om anstånd med inbetalning av kvarstående eller tillkommande skatt voro ganska diffusa och vid tillämpningen ofta föranledde stor tvekan, huruvida förutsättningar för anstånd vore för handen. Detta berodde närmast på ordalagen »eljest oförvållat». Fråga vore om denna bestämmelse kunde återopas av varje köpman, som på grund av konjunkturernas växlingar kommit i betalningssvårigheter. Större klarhet härutinnan vore av nöden. Tillika rådde tvekan om tolkningen av ordalagen »högst två av de uppbördsterminer, vilka utlöpa närmast efter det ansökan om anstånd gjorts». Det vore även önskvärt med ett förtydligande om skattskyldig, vars skatt förfölle till betalning vid flera än två uppbördsterminer, kunde återkomma med begäran om anstånd varannan termin.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har föreslagit, att lokal skattemyndighet borde, när myndigheten funne skäl därtill, kunna meddela ett så utformat anstånd, att skatteavdrag för den kvarstående skattens erläggande utsträcktes att verkställas under anståndsperioden. Detta förutsatte skyldighet för arbetsgivaren att verkställa skatteavdrag för skatt, som avsåges med anståndet, även efter utgången av april månad varje år. Nuvarande ordning med ett uppskov av skatten till anståndstidens utgång vore i många fall olämplig, både med hänsyn därtill att skattebeloppet kunde befaras icke komma att inflyta efter anståndstidens utgång och till det förhållandet, att den skattskyldige ofta vore tillräckligt hjälpt med ett på längre tid fördelat avdrag. Anståndet borde även kunna utformas så, att detsamma omfattade endast viss del av den kvarstående skatten och att sålunda skillnadsbeloppet, som motsvarade den beräknade kvarstående skatten, inflöte genom skatteavdrag.

Överståthållarämbetet har yttrat, att de enda fall av felaktig taxering, som f. n. kunde berättiga till anstånd, vore dubbeltaxeringsfallen. Denna ram hade i praktiken visat sig alltför snäv. På grund av den stora anhopningen av taxeringsbesvär hade det visat sig omöjligt att med nuvarande omständliga procedur för rättelse av även de enklaste felaktigheter i fråga om ortsavdrag o. dyl. hinna tillstålla de skattskyldiga nya debetsedlar, så att skatteavdrag och inbetalning av skatt kunnat ske efter dessa. För att minska den skattskyldiges olägenheter av för höga skatteavdrag hade efter undersökning anstånd medgivits helt eller delvis med den kvarstående skattens erläggande. Det syntes önskvärt att i UF bereddes utrymme för en dylik myndigheternas rätt att medgiva anstånd även i andra fall av felaktiga taxeringar än dubbeltaxeringsfallen.

Länsstyrelsen i Stockholms län har anfört, att bestämmelserna i 57 § UF syntes böra vidgas att även avse de fall att en person överklagat sin taxering till prövningsnämnd eller högre instans. En förutsättning för anstånd i dylikt

fall torde emellertid böra vara att vederbörande taxeringsintendent tillstyrkt bifall till de anförda besvärerna. Detta kunde lämpligen ske så enkelt att den skattskyldige från taxeringsintendenten införskaffade en på en blankett ifylld uppgift att nedsättning av vederbörandes taxeringar tillstyrkts med så och så många kronor.

C. Uppbördssakkunnigas förslag.

Anstånd må beviljas skattskyldig, vars skattebetalningsförmåga på grund av arbetslöshet eller sjukdom eller eljest oförvällat blivit nedsatt. Det har anmärkts, att nämnda förutsättningar för anstånd skulle vara diffusa och att de ofta föranledde stor tvekan vid tillämpningen. Häremot må invändas, att det är omöjligt att i detalj angiva alla tänkbara fall, då anstånd bör medgivas. Vid tvekan angående tolkningen finnes alltid möjlighet att inhämta yttrande från centrala uppboränsnämnden.

Anstånd må vidare beviljas med erläggande av skatt, som förfaller till betalning under högst två av de uppborästerminer, vilka utlöpa närmast efter det ansökan om anstånd gjorts. Även denna bestämmelse har ansetts böra förtydligas. Fråga vore sålunda, huruvida skattskyldig som beviljats anstånd med skattebetalningen vid viss eller vissa uppborästerminer kunde efter utgången av denna eller dessa terminer medgivas anstånd jämväl för den del av återstående skatten, som förfölle till betalning vid påföljande uppborästermin(er). Uppborässakkunniga finna uppenbart, att så kan ske enligt nämnda bestämmelse. Däri har en gräns satts endast för det antal uppborästerminer, som varje särskilt beslut om anstånd kan avse. En sådan gräns är befogad, eftersom det i allmänhet icke går att förutsäga, hurudan den skattskyldiges betalningsförmåga kommer att vara i en mer avlägsen framtid. Fortfar den omständighet som föranlett anstånd äger den skattskyldige givetvis påkalla prövning av anstånd även för återstoden av skatten. Det ifrågasatta förtydligandet torde icke vara nödvändigt.

Vidare har föreslagits, att anstånd med erläggande av kvarstående skatt, för vilken avdragsskyldighet föreligger, skall kunna ske genom en förlängning av den tid, varunder skatteavdrag skall verkställas. Härigenom skulle arbetsgivarna komma att belastas med ytterligare arbete för uppboräden av kvarstående skatt. Från arbetsgivarhåll ha emellertid rests starka krav på att avdragsskyldigheten för nämnda skatt skall avskaffas, enär denna skyldighet är mycket betungande och avsevärt besvärligare att fullgöra än avdragsskyldigheten för preliminärskatten. Särskilt med beaktande härav bör någon utvidgning av avdragsskyldigheten för kvarstående skatt icke komma i fråga.

I vissa fall kan den skattskyldige vara tillräckligt hjälpt med anstånd endast för viss del av den skatt, som förfaller till betalning vid påföljande uppborä-

termin. Det synes då vara av betydelse för såväl denne som det allmänna, att den skatt som han utan olägenhet kan erlägga inbetalas så snart som möjligt, d. v. s. senast under uppbördsterminen. Risk föreligger eljest, att den skattskyldige efter anståndstidens utgång icke kan erlägga någon del av skattebeloppet. För arbetsgivarnas del uppkommer givetvis den olägenheten, att ett så utformat anstånd för arbetstagare med kvarstående skatt medför fortsatt skatteavdrag i stället för den fullständiga befrielse från avdragsskyldighet, som följer med nuvarande anståndsbeslut. Eljest torde anståndets omfattning icke inverka nämnvärt på arbetsgivarnas arbete med skatteuppbörden.

Uppbördssakkunniga föreslå, att lokal skattemyndighet då skäl därtill föreligger skall kunna begränsa anståndet att avse allenast viss del av den skatt, för vilken anstånd sökes.

Om skattskyldig, som påförts preliminär B-skatt, fått sin skattebetalningsförmåga nedsatt genom militärtjänstgöring, kan han få skatten jämkad nedåt. Ändå att inkomstminskningen icke uppgår till en femtedel av den förut beräknade inkomsten, måste här sådana särskilda omständigheter anses föreligga som motivera jämkning.

Är inkomstminskningen icke så stor, att den skattskyldige blir helt befriad från att erlägga preliminär skatt efter inryckningen till militärtjänstgöring, kan det mången gång vara tillfyllest med att den efter jämkningen återstående preliminära skatten fördelas till betalning å uppbördstermin eller uppbördsterminer efter tjänstgöringens slut. Möjlighet härtill beredes genom det förslag, uppbördssakkunniga framlagt i Kap. VI. Skall militärtjänstgöringen vara året ut, kan dock denna utväg icke användas. Dessa skattskyldiga böra emellertid beredas tillfälle att genom anstånd med skatteinbetalningen kunna undkomma restavgift. De nuvarande bestämmelserna om att värnpliktig, som inryckt till militärtjänst och vars skattebetalningsförmåga till följd härav blivit nedsatt, må beviljas anstånd även med erläggande av debiterad preliminär skatt, böra därför bibehållas oförändrade. Dessa bestämmelser böra dock tillämpas endast om den skattskyldiges intressen icke kunna tillgodoses genom jämkning och lämplig fördelning av skatten på vissa uppbördsterminer.

Erfarenheten har visat, att behov finnes av att kunna bevilja anstånd även vid andra feltaxeringar än dubbeltaxeringar. Har sålunda skattskyldig på grund av felskrivning taxerats för en inkomst å t. ex. 20 000 kr. i stället för 2 000 kr. eller ha andra uppenbara fel skett vid taxeringen och kan rättelse icke göras i så god tid, att skatteinbetalning kan verkställas efter ny debetsedel, bör den skattskyldige kunna erhålla anstånd med skattens erläggande.

Anstånd synes emellertid böra i undantagsfall kunna beviljas också vid sakliga felbedömanden i första instans, där det är uppenbart att taxeringen skall nedsättas eller helt undanröjas. Över huvud bör skattskyldig kunna få uppskov

med skatteinbetalningen, då han överklagat taxeringsnämnds beslut, antingen besvären anförts i vanlig ordning eller i den särskilda ordning, varom i 124 § taxeringsförordningen sägs, och vederbörande taxeringsintendent i avgivet yttrande tillstyrkt bifall till besvären helt eller delvis. Den begränsningen bör likväl gälla, att sedan prövningsnämnden eller, om besvären anförts direkt hos kammarrätten, denna meddelat beslut i anledning av besvären, fortsatta besvär till högre instans icke skola berättiga till vidare anstånd. Längre gående rätt till anstånd skulle säkerligen icke vara lämplig. Anståndet bör uppenbarligen endast omfatta så stor del av skatten, som sedermera efter meddelat ändringsbeslut kan beräknas skola avkortas.

Vid feltaxering kan det inträffa, att den skattskyldige erhåller kännedom härom först då åtgärder vidtagas för indrivning av skatten. Även i sådana fall bör den skattskyldige givetvis kunna få anstånd med att erlægga skatten. Skall viss tid föreskrivas, inom vilken ansökan om anstånd på grund av feltaxering skall ingivas, kan denna därför icke generellt sättas i förhållande till den uppbördstermin, varunder skatten förfaller till betalning. Har den skattskyldige fått kännedom om feltaxeringen först efter uppbördsterminens utgång, måste fatalietiden i stället anknytas till den tidpunkt, då han vann nämnda kännedom. Något behov av särskild fatalietid synes dock icke föreligga. Det ligger nämligen i den skattskyldiges eget intresse att i detta fall snarast möjligt ansöka om anstånd, enär indrivningsåtgärderna eljest fullföljas. Ej heller i övrigt torde någon särskild tidsfrist vara erforderlig. Erhåller den skattskyldige sålunda debetsedeln i vanlig ordning och upptäcker han av denna, att feltaxering gjorts, lär han vara angelägen om att snarast möjligt söka anstånd, om han vill komma i åtnjutande därav. I synnerhet gäller detta, om avdrag för skatten skall verkställas å hans lön. Skulle den skattskyldige ha försummat såväl att begära anstånd före uppbördsterminens utgång som att erlægga skatten, torde någon olägenhet icke uppkomma, om anstånd i det fåtal fall varom här kan vara fråga beviljas i efterhand, t. ex. i samband med att indrivningsåtgärder vidtagas.

För att den skattskyldige skall få viss tid på sig för skatteinbetalningen, bör anstånd på grund av feltaxering utlöpa först viss tid efter det beslut fattats i anledning av de anförda besvären. Att såsom ifrågasatts bestämma anståndstiden till den tidpunkt, då beslut i ärendet vunnit laga kraft, synes lika litet böra komma i fråga som att medgiva anstånd i anledning av besvär till kammarrätten eller regeringsrätten. Uppbördssakkunniga förorda i stället, att anstånd på grund av feltaxering skall gälla intill dess en månad förflutit efter den dag, då den skattskyldige erhållit del av prövningsnämndens eller, om besvären anförts direkt hos kammarrätten, dennas beslut i anledning av besvären.

Enligt nuvarande bestämmelser skall anstånd i anledning av dubbeltaxering avse det lägre av de skattebelopp, som påförts på grund av taxeringarna. Denna regel kan icke anses till fyllest. För att så långt möjligt är minska den skattskyldiges olägenheter av dubbeltaxeringen, bör anståndet i stället anpassas efter de föreliggande förhållandena i varje särskilt fall. Detta kan icke ske med mindre lokal skattemyndighet — i förekommande fall efter samråd med annan av ärendet berörd lokal skattemyndighet — får fritt bedöma, huru anståndsbeslutet bör utformas.

På grund av det stora antalet variationer kunna några normer för dessa avgöranden icke uppställas. Här må endast framhållas följande.

Mången gång kan med rätt stor säkerhet bedömas i vilken kommun taxeringen kommer att upphävas. Anståndet bör då avse den skatt, som påförts i denna kommun. Har preliminär skatt erlagts i samma kommun men icke i den andra kommunen, bör anstånd kunna meddelas även för så stor del av den slutliga (kvarstående) skatten i den andra kommunen, som motsvaras av den inbetalade preliminära skatten. För anståndets omfattning i sistnämnda fall är emellertid av betydelse, om den skattskyldige kan antagas komma att få erlagga tillkommande skatt i kommunen på grund av att den där åsatta taxeringen höjes. Är sådan höjning trolig och föreligger samtidigt risk för att den tillkommande skatten icke kommer att erläggas, kan det vara lämpligt att i motsvarande mån minska det skattebelopp för vilket anstånd eljest skulle beviljas.

Om det är ovisst, var den skattskyldige rätteligen skall påföras taxering, bör anstånd som regel medgivas för det lägre av de skattebelopp, som påförts på grund av taxeringarna. Skall preliminär skatt avräknas från nämnda lägre belopp, bör anstånd därjämte beviljas för så stor del av det högre skattebeloppet, som svarar mot den erlagda preliminära skatten.

Möjlighet att erhålla anstånd bör även beredas dödsbo, som ansökt om befrielse helt eller delvis från erläggande av skatt, som påförts dödsboet eller den avlidne. Åtnöjes ej dödsboet med prövningsnämndens beslut i ärendet, böra emellertid besvär till högre instans icke medföra rätt till anstånd. Det torde icke vara nödvändigt att föreskriva särskild tid inom vilken ansökan om sådant anstånd skall inges. Anståndet synes böra gälla intill dess en månad förflutit efter det dödsboet erhållit del av taxeringsnämndens eller prövningsnämndens beslut i anledning av den sökta skattebefrielsen.

Beräknas den preliminära skatt, som skall tillgodoräknas skattskyldig, komma att överstiga motsvarande slutliga skatt, kan den skattskyldige erhålla jämkning. Ansökan om jämkning måste dock ha inkommit före utgången av april månad året efter inkomståret (se Kap. VI). Har den skattskyldige restförts

för den preliminära skatten och skulle han förbise att ingiva ansökan om jämkning inom nämnda tid, kan såsom tidigare framhållits indrivningen av formella skäl icke avbrytas, vilket särskilt i vissa fall skulle te sig stötande. Anstånd med skattens erläggande bör därför kunna beviljas i sådant fall. Anståndet bör gälla så stor del av den restförda skatten, som kan beräknas bli avkortad. Någon begränsning av anståndstiden synes icke erforderlig.

Uppbörd och redovisning av skatt.

A. Inledning.

För nuvarande bestämmelser angående uppbörd och redovisning av skatt har en sammanfattande redogörelse lämnats i uppbördssakkunnigas första betänkande (s. 81 o. ff.).

Uppbördssystemet bygger på att all skatt — såväl skatt som den skattskyldige själv erlägger som skatt vilken redovisas av arbetsgivare — inbetalas kontant till uppbördsmyndigheterna och hos dessa myndigheter bokföres individuellt för varje inbetald post och för varje skattskyldig.

Beträffande den skatt, som den skattskyldige själv betalar in, har annat uppbördssystem ej tidigare föreslagits; ej heller ha de sakkunniga funnit anledning ifrågasätta något sådant.

Däremot ha olika inbetalningssätt diskuterats, såvitt gäller inleverering av de skattemedel, som arbetsgivarna innehålla genom skatteavdrag. Närmast ha därvid mot varandra vägts å ena sidan systemet med individuell inbetalning och kreditering av varje särskild skattepost och å andra sidan det s. k. skattemärkessystemet. De olika synpunkterna på detta spörsmål ha ingående redovisats i 1944 års uppbördsberednings betänkande¹, vartill här må hänvisas.

Uppbördssakkunniga framlade i sitt föregående betänkande (s. 88 o. ff.) två olika förslag rörande inbetalning och bokföring av skatt i sådana fall, där skatteanvisning icke ansågs kunna användas. Det ena förslaget byggde i huvudsak på redan gällande system med individuell inbetalning och kreditering, medan det andra innebar en tillämpning av skattemärkessystemet. Båda förslagen förutsatte viss medverkan av den skattskyldige för att underlätta eller möjliggöra de inbetalade beloppens identifiering. I prop. nr 244/1950 (s. 42) anvisades emellertid de sakkunniga att i det fortsatta utredningsarbetet söka finna en sådan lösning av frågan om redovisning av preliminär skatt, som innehållits utan att debetsedel företetts, att skatten kan tillgodoföras den skattskyldige utan dennes medverkan.

Skattemärkessystemet har således avvisats för ett begränsat område av skatteuppbörden. Det synes icke tänkbart att nu ifrågasätta att tillämpa nämnda system vid all skatteinbetalning genom arbetsgivare. De skäl, som 1944 års uppbördsberedning anförde som stöd för sitt förslag till individuell inbetalning och bokföring av arbetstagarnas genom arbetsgivarna redovisade skattemedel, synas fortfarande bärande. Det må nämnas att enligt det i Norge framlagda källskatteförslaget skatteuppbörden avses skola ske efter en metod, som liknar den svenska.

¹ SOU 1945:27 s. 271 o. ff.

De sakkunniga ifrågasätta sålunda icke någon ändring av gällande huvudprinciper för uppbörd och redovisning av skatt. Förslag till olika detaljändringar i det gällande systemet framläggas i det följande.

B. Förfallotid för skatt.

1. Gällande bestämmelser m. m.

I 28 § UF stadgas att skatt skall förfalla till betalning under uppbördstermin. Uppbördsterminerna under uppbördsåret äro sex och infalla under tiden fr. o. m. den 6 t. o. m. den 13 i månaderna mars, maj, juli, september, november och januari; dock att under sön- eller helgdag uppbörd förrättas endast i den utsträckning generalpoststyrelsen bestämmer. Skulle uppbördstermin enligt angivna regel börja å sön- eller helgdag, förskjutes uppbördsterminen i motsvarande mån.

Skatt, som förfaller till betalning under viss uppbördstermin, skall enligt 61 § UF inbetalas senast å terminens sista dag. Vid inbetalning över postgiro — dock icke till penninginrättning — skall vederbörlig försändelse ha inkommit till postanstalt senast nämnda dag.

Har någon försummat att inbetala den skatt han haft att erlägga under uppbördstermin, har han enligt 62 § UF rätt att under viss kortare tid efter terminens utgång med företeende av debetsedeln erlägga skatten. Detta gäller icke blott beträffande skatt, som skattskyldig betalar för egen räkning, utan även beträffande sådan skatt som arbetsgivare har att inbetala för arbetstagare. Inbetalning, varom här är fråga, får endast göras å fast postanstalt. Inbetalningen skall göras senast den 18 i den månad, under vilken terminen infallit. Tillika med skatten skall då erläggas en särskild avgift. Vederbörande posttjänsteman skall förse skatteanvisningen med frimärke till belopp motsvarande den erlagda särskilda avgiften.

Ifrågarande avgift uppgår till 20 öre, resp. 50 öre för skattebelopp om högst 20 kr., resp. högst 50 kr. För högre skattebelopp utgör avgiften 1 kr. för varje påbörjat hundratal kronor.

I fråga om inbetalning av skatt för sjöman, inskriven vid sjömanshus och för vilken skatteavdrag verkställs, gälla enligt 63 § UF särskilda inbetalningstider.

För skatt, som enligt vad nu sagts icke erlagts i behörig tid, skall erläggas särskild restavgift.

Jämlikt 61 § 3 mom. UF äger dock Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, generalpoststyrelsen då särskilda skäl därtill äro bl. a. medgiva att viss arbetsgivare eller viss grupp av arbetsgivare må utan att gälda sådan särskild respitavgift, varom ovan nämnts, eller restavgift, inbetala arbetstaga-

res under uppbördstermin förfallande skatt efter utgången av samma termin. I brev till generalpoststyrelsen den 19 september 1947 (nr 787) har Kungl. Maj:t med stöd av nämnda stadgande bemyndigat generalpoststyrelsen att lämna arbetsgivare sådant medgivande.

2. Framförda förslag om ändringar m. m.

I de yttranden, som inkommit till uppbördssakkunniga angående erfarenheterna av det nya uppbördsförfarandet, ha vissa uttalanden gjorts angående förfallotiden för skatt.

Länsstyrelsen i Gotlands län har framhållit, att från lantbrukarhåll uttalats önskvärdheten av att uppbördsterminerna toge sin början först den 10 i uppbörds månaden, enär mjölklikviderna i regel icke erhöles förrän omkring mitten av månaden. Enligt vad länsstyrelsen erfarit skulle detta emellertid medföra betydande svårigheter för postverket på grund av uppkommande kollision med folkpensionsutbetalningen. Med hänsyn härtill torde någon ändring knappast vara genomförbar, huru önskvärt det än skulle vara.

Häradsskrivaren i Ämåls fögderi har yttrat, att flera arbetsgivare önskat en förlängning av uppbördsterminerna till den 15 i resp. månad, enär många företag hade sin avlöningsredovisning per den 15 i månaden. En dylik förlängning skulle i hög grad minska avlöningskontorens stora arbetsanhopning å sista uppbördsdagen och även utgöra en rationell samordning mellan företagens egen bokföring och skatteredovisningen. Om detta av postala skäl icke kunde tänkas realiserbart, kunde kanske övervägas att utsträcka Kungl. Maj:ts dispensrätt att gälla jämväl särskilda företag under alla uppbörds månader.

Sandvikens Jernverks aktiebolag har föreslagit, att större företag efter ansökan skulle få tillstånd att inleverera skatten kvartalsvis. Därigenom skulle såväl arbetsgivare som uppbördsmyndigheter få litet andrum mellan uppbörderna, varjämte arbetet skulle bli jämnare fördelat.

Skogsförvaltningen vid Uddeholms aktiebolag har uttalat önskemål om att uppbördsterminerna skola ändras till den 12—20 i uppbörds månaderna.

Stora Kopparbergs Bergslags aktiebolag har anført, att redovisningen av den preliminära skatten under mars månad borde för arbetsgivare med större antal anställda framflyttas till senare hälften av nämnda månad, enär det visat sig svårt att få in debetsedlarna i tid.

Aktiebolaget Elektrolux har yttrat, att redovisningarna av preliminär skatt och av kvarstående skatt om möjligt borde vara förlagda till skilda månader enär det vore svårt att medhinna båda redovisningarna inom den korta tidsrymd, som stode till buds.

Till uppbördssakkunniga ha överlämnats ett par skrivelser, vari önskemål uttalats om en förlängning eller förskjutning av uppbördsterminerna. Sålunda

har *Skaraborgs högerförbund* hemställt, att uppbördsterminerna måtte för jordbrukarna utsträckas t. o. m. den 18 i varje uppbörds månad. För skatteinbetalningen vore nämligen det stora flertalet lantbrukare i första hand beroende av sina månatliga mjölklikvider. Dessa komme i regel vederbörande till handa först omkring den 15 i månaden. Av samma skäl har *Skaraborgs distrikt av landsbygdspartiet bondeförbundet* hemställt om att uppbördsterminerna måtte förläggas minst två dagar senare än f. n. Verkställda undersökningar hade visat, att andelsemejerierna som regel icke hade möjlighet att expediera månadslikviderna tidigare. En liknande framställning har vidare inkommit från *Värmlands socialdemokratiska partidistrikt*.

I sitt förra betänkande föreslogo de sakkunniga för att underlätta skattebetalningen att, bl. a., terminsbeteckningarna skulle borttagas å skatteanvisningarna. De sakkunnigas förslag på denna punkt har föranlett *generalpoststyrelsen* att i sitt yttrande över betänkandet anföra följande beträffande den särskilda respitavgiften enligt 62 § UF:

Slopandet av terminsbeteckningarna på skatteanvisningarna kommer att medföra, att någon mera ingående kontroll av att respitavgift erlägges i vederbörlig ordning svårigen kan åstadkommas. Generalpoststyrelsen vill därför ifrågasätta, att nuvarande bestämmelser om skatteinbetalning mot erläggande av särskild avgift efter uppbördstermins slut men före den 18 i uppbörds månad sloopas. Skulle emellertid bestämmelserna angående inbetalning av skatt mot erläggande av respitavgift komma att kvarstå, kan generalpoststyrelsen för postverkets vidkommande icke lämna postanstalter m. fl. annan föreskrift i detta hänseende, än att den mottagande funktionären skall tillfråga den inbetalande korrespondenten, vilken uppbördstermin inbetalningen avser. De uppgifter, som därvid lämnas, komma att godtagas av postverket.

3. Uppbördssakkunnigas förslag.

Uppbördsterminerna under ett uppbördsår äro förlagda till månaderna mars, maj, juli, september, november och januari med uppbörd av preliminär skatt och tillkommande skatt under samtliga terminer, av fastighetsskatt under september, november och januari samt av kvarstående skatt under mars och maj. Önskemål ha som ovan nämnts framförts från arbetsgivarhåll om att uppbördsterminerna för den kvarstående skatten skulle förläggas till andra månader än då uppbörd sker av preliminär skatt för att arbetsgivarna därigenom skulle kunna fördela arbetet med skatteredovisningen jämnare under året. Ett tillmötesgående av detta önskemål skulle emellertid förorsaka postverket väsentliga svårigheter att organisera uppbördsarbetet. De sakkunniga kunna därför icke förorda någon ändring av nu gällande bestämmelser rörande de månader, varunder skatteuppbörd skall äga rum. För större arbetsgivare torde emellertid redovisningssvårigheterna minska genom de sakkunnigas förslag senare i detta kapitel att genom skatteavdrag innehållen preliminär skatt i viss utsträckning

får redovisas summariskt under de fem första uppbördsterminerna av uppbördsåret.

Antalet uppbördsterminer för de olika slagen av skatt och vilka uppbördsterminer som därvid skola komma i fråga, har berörts i Kap. IV.

Uppbördsterminerna äro förlagda till dagarna den 6—den 13 i uppbörds-månaderna. I flera yttranden och framställningar ha önskemål uttalats om att uppbördsterminerna skola infalla senare under de olika månaderna. Denna fråga behandlades ingående vid införandet av det nya uppbördssystemet, därvid det konstaterades att uppbördsterminerna med hänsyn till de postala arbetsförhållandena icke utan svårighet kunde avslutas senare än den 13. Frågan har ånyo dryftats med representanter för generalpoststyrelsen. Det har därvid konstaterats, att om uppbörden skulle avslutas senare än nu är fallet skatteinbetalningarna skulle kollidera med bl. a. utbetalningarna av folkpensionerna. Detta skulle föranleda en ur arbetssynpunkt synnerligen svår belastning i postkassorna. En förskjutning av pensionsutbetalningarna skulle i sin tur medföra att dessa utbetalningar skulle sammanfalla med andra stora, postverket åvilande arbetsuppgifter. De sakkunniga ha därför funnit sig förhindrade att framlägga förslag om ändrade tider för själva uppbördsterminerna.

För vissa arbetsgivare torde emellertid en viss utsträckning av inbetalningstiderna vara möjlig. Enligt bemyndigande av Kungl. Maj:t äger generalpoststyrelsen som ovan nämnts i särskilda fall medgiva arbetsgivare att — utan att gälda restavgift eller i 62 (nya 63) § UF omförmälda särskilda respitavgift — inbetala skatt senare än under uppbördstermin. Då sådant medgivande lämnas, brukar generalpoststyrelsen föreskriva att skatten skall inbetalas till skatteavdelning vid postkontor i residensstaden. Senare i detta kapitel föreslå de sakkunniga, att det framdeles skall åligga arbetsgivare med minst två arbetstagare att inbetala genom skatteavdrag innehållen skatt till skatteavdelning. Sådana erinringar med hänsyn till arbetsbördan vid postanstalternas kassor, som kunna resas mot att uppbördsterminerna infalla senare än f. n., göra sig icke gällande beträffande postverkets skatteavdelningar i residensstäderna. De sakkunniga föreslå att arbetsgivare, som äro skyldiga att redovisa genom skatteavdrag innehållna skattebelopp till skatteavdelning vid postkontor i residensstad, medgivas rätt att — utan att gälda restavgift eller ovannämnda särskilda avgift — inbetala skattebeloppen till skatteavdelningen senast den 18 i uppbörds-månaden. Möjlighet bör därjämte finnas för generalpoststyrelsen att från fall till fall medgiva dispens för inbetalning efter angivna tid.

Enligt de sakkunnigas förslag skall skatt kunna inbetalas medelst skatteanvisning även mellan uppbördsterminer. Sålunda influten skatt skall normalt bokföras såsom avseende nästkommande uppbördstermin. På grund av svårigheterna att kontrollera, huruvida skatt som inflyter mellan den 13 och den 18

i en uppbördsmanad avser sådan skatt, som skall hänföras till den gångna uppbördsterminen — i vilket fall den särskilda respitavgiften skall erläggas — eller är att betrakta som i förväg inbetald skatt, har generalpoststyrelsen ifrågasatt, om icke bestämmelsen om skatteinbetalning senast den 18 i uppbördsmanaden mot erläggande av särskild avgift borde avskaffas. Enligt de sakkunnigas mening bör emellertid rätten att mot en lägre avgift inbetala skatt under dagarna närmast efter uppbördstermin kvarstå som ett komplement till den möjlighet, som vissa arbetsgivare ha att vid inbetalning av skatt till skatteavdelning utan påföljd njuta visst anstånd. Där det direkt framgår av vederbörande skatteanvisning, t. ex. beträffande kvarstående skatt, fastighetsskatt m. m. och tillkommande skatt, att skatten skulle ha erlagts under den gångna uppbördsterminen, bör det utan vidare kunna avgöras om särskild respitavgift skall utgå. I andra fall bör det under respittiden ankomma på postfunktionären att fråga den som betalar in skatten, vilken uppbördstermin inbetalningen avser. Beroende på svaret får antingen respitavgift uttagas och skatten betraktas som inbetald under den gångna uppbördsterminen eller också skatten hänföras till nästkommande termin.

Har skatt under respittiden inkommit till, bl. a., penninginrättning eller postgirokontorets skatteavdelning, skall enligt nuvarande 64 § andra stycket UF den skattskyldige anmanas att ofördröjligen inbetala ovannämnda särskilda respitavgift. Anledning att bibehålla detta anmaningsförfarande synes icke föreligga.

Den särskilda respitavgiften bör närmast betraktas som ett medel att förhindra en för postkassorna hinderlig eftersläpning av skatteinbetalningarna. Ur denna synpunkt behöver avgiften icke vara större än att detta önskemål tillgodoses. Emellertid har det i en del fall förekommit att respitavgiften blivit anmärkningsvärt stor på grund av att den inbetalda skatten uppgått till mycket högt belopp. För att undvika detta synes böra stadgas, att högsta respitavgift skall vara 100 kr.; detta maximibelopp bör gälla även om en skattskyldig eller arbetsgivare samtidigt inbetalar skatt enligt flera debetsedlar.

Å skatt som icke erlägges inom förfallotiden skall restavgift erläggas. Med hänsyn härtill är det av vikt att förfallotiden blir klart fixerad. Beträffande debiterad skatt råder härom ingen tvekan. Beträffande preliminär A-skatt bör stadgas, att sådan skatt skall inbetalas senast under den uppbördstermin, som infaller närmast efter den manad, under vilken skatteavdrag verkställts eller bort verkställas. För arbetsgivare, vilken har att inbetala arbetstagers skatt till skatteavdelning vid postkontor i residensstaden, framflyttas sista inbetalningsdagen från den 13 till den 18 i uppbördsmanaden. Har anstånd med skatteinbetalningen medgivits av generalpoststyrelsen, blir sista inbetalningsdagen den dag som generalpoststyrelsen fastställt. Har anstånd lämnats enligt 56 eller 57 § UF, uppkommer icke fråga om restavgift, därest skatten erlägges före utgången av anståndstiden. När denna skall anses inträffa, har behandlats i Kap. IX.

Frånsett sådana fall, där skatt inbetalas mellan den 13 och 18 i uppbörds månaden mot erläggande av den särskilda respitavgiften, i vilka fall skatten är att anse som inbetald under uppbördsterminen, skall restavgift utgå å skatt, som icke inbetalas senast å sista inbetalningsdagen.

Skatt, såväl kvarstående som preliminär, som arbetsgivare innehållit för arbetstagare utan tillgång till dennes debetsedel, skall inbetalas enligt särskilda bestämmelser, för vilka redogörelse lämnas i det följande. För sådan skatt bör restavgift utgå allenast om skatten icke inbetalas senast under den uppbördstermin, varunder den förfallit till betalning.

C. Tillvägagångssättet vid inbetalning av skatt.

1. Gällande bestämmelser m. m.

Skattskyldig kan med företeende av debetsedel med vidfogade skatteanvisningar inbetala skatt antingen å fast postanstalt eller i penninginrättning. Skatten kan också insändas till postgirokontorets skatteavdelning. Vidare kan skattskyldig inbetala skatt till vederbörande länsstyrelse eller, i stad med egen uppbördsförvaltning, kronokamrerare genom att insätta skattebeloppet på länsstyrelsens (kronokamrerarens) särskilda skattepostgirokonto. Sistnämnda inbetalningsform kan användas av skattskyldig, som vill inbetala skatt efter det densamma förfallit till betalning. Länsstyrelsens (kronokamrerarens) särskilda skattepostgirokonto kan även utnyttjas av skattskyldig för delinbetalning av debiterad skatt. Sådan skatt kan nämligen inbetalas medelst debetsedel och skatteanvisning endast då likvid sker av hela skattebeloppet. Slutligen kan skattskyldig till nämnda postgirokonto eller till ett särskilt centralt postgirokonto (postgirokonto nr 300 eller det s. k. centrala skattekontot) inbetala preliminär skatt utöver preliminär A-skatt, som under inkomståret innehållits genom skatteavdrag, eller utöver debiterad preliminär skatt, som påförts honom.

Arbetsgivare har att inbetala genom skatteavdrag innehållna skattemedel efter i stort sett samma regler som skattskyldig. Skatten kan sålunda antingen inbetalas å postanstalt eller i penninginrättning eller insändas till postgirokontorets skatteavdelning. Arbetsgivare med flera än tjugufem arbetstagare äger därjämte möjlighet att inbetala skatten till postverkets skatteavdelningar i residensstäderna. Då arbetstagare slutar sin anställning mellan två uppbördsterminer, skall den innehållna skatten inbetalas till centrala skattekontot. Vid försenad skattelikvid liksom då skatteavdrag verkställts utan tillgång till arbetstagares debetsedel skall inbetalning ske till vederbörande länsstyrelses (kronokamrerarens) särskilda skattepostgirokonto.

Varje annan inbetalning av skatt än till centrala skattekontot och länsstyrelsernas (kronokamrerarnas) särskilda skattepostgirokonton skall ske medelst de-

betsedel och/eller skatteanvisning. Härifrån har dock Kungl. Maj:t enligt brev till generalpoststyrelsen den 30 december 1946, nr 894, medgivit visst undantag beträffande arbetsgivare med flera än tjugufem arbetstagare, vilken redovisar genom skatteavdrag innehållna medel till skatteavdelning vid postkontor i residensstad. Sådan arbetsgivare äger att i stället för skatteanvisningar till skatteavdelningen insända förteckningar — enligt av generalpoststyrelsen godkänt formulär — upptagande debetsedels nummer och skattebelopp. En förutsättning härför är emellertid, att debetsedels nummer å förteckningarna anges medelst hålkorts- eller adresseringsmaskin.

Inbetalningar till centrala skattekontot samt till länsstyrelsernas (kronokamrerarnas) särskilda skattepostgirokonton skola ske medelst särskilda postgiroinbetalningskort, ett kort för varje inbetald post. Å kortet skola alltid angivas den skattskyldiges (arbetstagarens) namn och mantalsskrivningsadress samt debetsedels nummer. För större arbetsgivare (med flera än tjugufem arbetstagare) har kravet att inbetalning av skatt till centrala skattekontot skall ske med separata inbetalningskort för varje arbetstagare slopats enligt ovannämnda brev den 30 december 1946, nr 894. Skatten för flera arbetstagare må i stället inbetalas på så sätt att det sammanlagda skattebeloppet medelst inbetalnings- eller girokort inbetalas eller överföres till postgirokonto nr 300 samt att till centrala skattekontot insändas förteckningar, upprättade enligt av generalpoststyrelsen godkänt formulär samt upptagande ovannämnda uppgifter om namn och debetsedelsnummer m. m. för arbetstagarna.

I meddelande nr 8/1947 har centrala uppborgsnämnden förklarat, att om en arbetsgivare har flera än tjugufem anställda, skatteinbetalning till skatteavdelning med insändande av skatteanvisningar och förteckning må ske oavsett antalet skatteposter, som vid varje särskild uppborgstermin kan komma att inbetalas.

Den 29 januari 1947 har centrala uppborgsnämnden uttalat, att om skatteavdrag verkställts i början av ett år för arbetstagare som slutat sin anställning, innan debetsedeln hunnit tillställas arbetsgivaren, och den sistnämnde sålunda icke äger kännedom om arbetstagarens debetsedelsnummer, innehållet skattebelopp bör redovisas på enahanda sätt som då en arbetstagare slutar sin anställning mellan två uppborgsterminer. Beloppet bör alltså inbetalas eller gireras till centrala skattekontot.

Beträffande skatt, som skall inbetalas till vederbörande länsstyrelse (kronokamrerare), har centrala uppborgsnämnden den 7 oktober 1948 förklarat, att med vederbörande länsstyrelse (kronokamrerare) förstås länsstyrelsen i det län där den kommun är belägen, inom vilken den skattskyldige är mantalsskriven för inkomståret, resp. kronokamreraren i den stad med egen uppborgsförvaltning, där den skattskyldige är mantalsskriven för nämnda år. Kan uppgift om mantalsskrivningsorten undantagsvis icke erhållas, må det innehållna be-

loppet inbetalas eller överförs till länsstyrelsen i det län, där den ort är belägen där arbetsgivaren har sitt kontor eller lönen eljest utbetalas, eller — om denna ort är stad med egen uppbördsförvaltning — till kronokamreraren.

2. Framförda förslag om ändringar m. m.

I de yttranden, som inkommit till de sakkunniga från länsstyrelser och lokala skattemyndigheter angående erfarenheterna av det nya uppbördsförfarandet, ha vissa uttalanden gjorts angående användandet av centrala skattekontot och länsstyrelsernas (kronokamrerarnas) särskilda skattepostgirokonton.

Sålunda har *kronokamreraren i Göteborg* föreslagit, att sådan preliminär skatt, som innehållits med 25 procent av lönen på grund av att debetsedel icke överlämnats, skulle inbetalas eller överförs till postgirokonto nr 300 i stället för till vederbörande länsstyrelse eller kronokamrerare.

I anledning av ett förslag från *kronokamreraren i Östersund* att bestämmelserna om det centrala skattekontot skulle utgå och ersättas med föreskrift om inbetalning eller överföring till det särskilda postgirokontot för vederbörande länsstyrelse eller kronokamrerare, har *länsstyrelsen i Jämtlands län* yttrat:

Länsstyrelsen vill bestämt motsätta sig kronokamrerarens förslag till slopande av centrala postgirokontot. Däremot vore det enligt länsstyrelsens uppfattning fördelaktigt, om postverket vid skatteinbetalningen kunde åtaga sig att å inbetalningskvittot angiva debetsedelsnummer och kontrollera å inbetalningskorts kupong angivna debetsedelsnummer och skatteslag ävensom tillse att insatt belopp avser till betalning icke förfallen skatt. Om kupongens uppgifter bestyrkes av den mottagande postfunktionären, kan beloppet översändas direkt till rätt skatteavdelning och utan undersökning hos vederbörande uppbördsmyndighet gottskrivas uppgivet kreditkort.

Föreningen Sveriges kronokamrerare har framhållit, att det s. k. centrala skattekontot i mycket stor utsträckning utnyttjades av skattskyldiga, som försummat skatteinbetalningen å uppbördsterminen. Detta gällde alla kategorier skattskyldiga, främst dock kanske arbetsgivare. Dessa försummade eller försenade skatteinbetalningar skulle rätteligen jämte restavgift insättas å länsstyrelsens eller kronokamrerarens särskilda skattepostgirokonto. Om inbetalningen verkställdes å centrala skattekontot förutsattes, att inbetalningen vore en s. k. mellaninbetalning och sålunda avsåge arbetstagare, som slutat anställning. Länsstyrelsen eller kronokamreraren hade icke möjlighet att kontrollera, om alla inbetalningarna å nämnda konto vore verkliga mellaninbetalningar eller försenade inbetalningar, varå restavgift egentligen skulle utgå. Det förefölle nödvändigt, att bestämmelserna i dessa avseenden förtydligades och preciserades, eventuellt genom användande av tydligare inbetalningskort.

Föreningen har vidare yttrat:

I detta sammanhang må framhållas, att inbetalningskortet (form. 755 c och 755 d), som tillhandahållas av postverket, böra omarbetas och få en formulering som är mera

ändamålsenlig. Bl. a. måste anges, vilket år skatten avser, om skatten avser fastighets-skatt eller dylikt, vilket är nödvändigt, om debetsedelnumret icke är känt. Dessutom bör finnas föreskrift, att postfunktionärerna äro pliktiga tillse, att dessa inbetalningskort äro behörigen ifyllda med rätt att vägra expedition, om ett inbetalningskort icke är försett med avsändarens namn och adress och om den skattskyldiges namn icke är behörigen och fullständigt ifyllt. — —

Särskilda gireringskort, som avse girering av skattemedel, böra tillhandahållas med i huvudsak samma tryck, som nyssnämnda inbetalningskort. Vid gireringen slarvas f. n. betydligt med uppgifterna om vad det inbetalda beloppet avser o. s. v. med en mängd eljest fullständigt onödigt arbete som följd.

Kvittona å insättningar å postgirokonto nr 300 böra till förkommande av missbruk innehålla uppgift om debetsedels nummer.

Vissa arbetsgivare ha erhållit medgivande att samla s. k. mellaninbetalningar och redovisa dem först vid avdragsperiodens slut. Det är förstäeligt, att större arbetsgivare med en rörlig arbetarstam vill skapa sig arbetslättnad i det eljest tunga arbetet med indrivning av och redovisning av skatt för sina arbetstagare. Det kan dock ifrågasättas, om detta uppskovsmedgivande är i allo lyckligt. Otivelaktigt vore det mera rätlinjigt och riktigt att tillämpa den bestämmelse, som faktiskt gäller, att innehållet löneavdrag för arbetstagare, som under avdragsperiod slutar sin anställning, omedelbart inbetalas på föreskrivet sätt. Därigenom kan ock vad som stadgas i 51 § om skyldighet för arbetsgivare att i sådant fall omedelbart återställa debetsedeln bringas till efterlevnad. Genom uppskovsmöjligheterna med inleveransen förskjutes oftast även återlämnandet av debetsedeln till arbetstagaren, vilket medfört trassel och besvär av skilda slag. Nyss angiven olägenhet att kontrollera, att det måhända är fråga om försenad inbetalning, varå restavgift skulle utgå, ökas genom dessa uppskovsmöjligheter.

Även *länsstyrelserna i Uppsala* och *Blekinge län* ha uttalat, att det vore önskvärt med en ökad medverkan från postverkets sida för erhållande av fullständiga uppgifter å inbetalningskort.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har anfört, att influtna avbetalningar å preliminär B-skatt och kvarstående skatt borde i likhet med fullbetalningar krediteras å kreditkortet av postverket, varvid endast återstående oguldet belopp skulle uppföras i restlängd. Härigenom skulle mycket arbete inbesparas för länsstyrelsen med beloppens annotering i restlängd och översändande till vederbörande utmätningsmän. I synnerhet gällde detta den kvarstående skatten, å vilken avbetalningar i stor utsträckning gjorts genom insättning å centrala skattekontot. Hinder syntes icke böra möta för postverkets kreditering av ifrågasvarande belopp.

Häradsskrivaren i Skara fögderi har föreslagit, att anställningstiden skulle angivas vid inbetalning av skatt till länsstyrelsernas (kronokamrerarnas) särskilda postgirokonton för att myndigheterna med säkerhet skulle kunna avgöra, vilken uppbördstermin inbetalningen avsåge. *Häradsskrivaren i Karlshamns fögderi* har uttalat, att debetsedelnumret borde vid inbetalning till centrala skattekontot angivas av vederbörande posttjänsteman å kvittot. En sådan åtgärd vore påkallad för att försvåra för en arbetsgivare att inbetala de innehållna skattemedlen för egen räkning. F. n. kunde arbetstagaren icke av

kvittot upptäcka, om arbetsgivaren förfarit på dylikt sätt. Om arbetstagaren icke uppfördes i restförteckning för uppbördsterminen, kunde förfarandet upptäckas först då han erhöle sin debetsedel å slutlig skatt.

Från arbetsgivarhåll har påpekats att om en arbetstagare med kvarstående skatt bytt arbetsanställning mellan två uppbördsterminer och båda arbetsgivarna var för sig innehållit en del av den under nästkommande uppbördstermin till betalning förfallna skatten, båda arbetsgivarna måste inbetala de innehållna skattemedlen till det centrala skattekontot. Ingen av arbetsgivarna ägde sålunda möjlighet att inbetala skatten medelst skatteanvisning. Härigenom åsamkades både arbetsgivare och uppbördsmyndigheter visst merarbete.

3. Uppbördssakkunnigas tidigare framlagda förslag och yttrandena häröver.

I sitt första betänkande (s. 85 o. ff.) föreslogo uppbördssakkunniga att, bl. a., inbetalning av skatt skulle få verkställas medelst företeende av debetsedel och skatteanvisning jämväl under annan tid än under löpande uppbördstermin.

De sakkunniga föreslogo vidare, att inbetalning av preliminär skatt för arbetstagare, som slutat sin anställning mellan två uppbördsterminer, skulle få ske medelst skatteanvisning i stället för genom inbetalning till centrala skattekontot. För att detta skulle kunna ske skulle antalet vid varje debetsedel fogade skatteanvisningar ökas från 6 till 8 samt terminsbeteckningarna på skatteanvisningarna borttagas. Om alla de vid en debetsedel fogade skatteanvisningarna förbrukats skulle möjlighet finnas att erhålla duplettdebetsedel. Överlämnades icke debetsedel till arbetsgivaren, skulle skatten redovisas enligt de särskilda regler, som enligt nedan föreslagits för sådana fall. Inom branscher, där kortare anställningar vore allmänt förekommande, borde hinder icke möta att även om debetsedeln överlämnades till arbetsgivaren skatten redovisades på nyssnämnda särskilda sätt. Härigenom uppstode icke i dessa fall något behov av duplettdebetsedel.

Centrala skattekontot skulle tills vidare behållas för inbetalning av kvarstående skatt för arbetstagare, som slutat sin anställning mellan två uppbördsterminer.

För redovisning av innehållen skatt, då skatteavdrag verkställts å inkomst av bisysslor och tillfälligt arbete eller då eljest debetsedel icke överlämnats till arbetsgivaren, hade de sakkunniga övervägt två olika system, benämnda hålkorts- och skattemärkessystemen. Enligt båda systemen skulle arbetsgivaren å den innehållna skatten utfärda skattekvitton, vilka skulle tillställas arbetstagaren. För att skattebeloppen enligt dessa kvitton skulle tillgodoföras den skattskyldige, hade denne själv att anmäla beloppen för kreditering. Beträf-

fande detaljutformningen av de båda systemen torde få hänvisas till betänkandet (s. 88 o. ff.).

Uppbördssakkunniga förordade — om än med tvekan — skattemärkessystemet. Att de sakkunniga intogo denna ståndpunkt berodde väsentligen därpå att skattemärkessystemet möjliggjorde en omedelbar kontroll genom arbetstagarnas medverkan över att skatten erlagts av arbetsgivaren. Härtill komme, att skattemärkessystemet borde vara — om icke enklare ur arbetsynpunkt — så dock mera tilltalande särskilt för mindre arbetsgivare. I synnerhet gällde detta arbetsgivare i hemmen.

För yttrandena över uppbördssakkunnigas förslag, så vitt gäller inbetalning av debiterad preliminär skatt, har redogjorts i Kap. IV.

I fråga om förslaget att preliminär skatt skulle få erläggas medelst skatteanvisning mellan två uppbördsterminer, har *statens organisationsnämnd* yttrat, att förslaget syntes medföra vissa risker för att postverkets, särskilt vid månadsskiften, svårbemästrade kassaproblem skulle ytterligare förvärras. Det torde ur denna synpunkt böra övervägas, huruvida icke en viss begränsning av inbetalningsrätten borde föreskrivas t. ex. så att inbetalning mellan den 25 och 5 icke skulle få äga rum.

Generalpoststyrelsen har anfört:

Om tendensen att inbetala skatt mellan uppbördsterminerna blir allmänt utbredd, skulle detta kunna leda till att hela året bleve en praktiskt taget sammanhängande uppbördstermin med mer eller mindre jämn fördelning av inbetalningarna. Detta skulle kunna medföra mindre önskvärda konsekvenser med hänsyn till personalbehov, toppbelastningen i postkassorna vid månadsskiften m. m. Önskvärt vore därför, att huvudparten av skatteinbetalningarna såsom hittills sker under särskilda klart markerade uppbördsterminer. Det synes därför tydligt böra utsägas, att arbetsgivare beträffande mera stadigvarande anställda böra vara skyldiga att alltid inbetala preliminär skatt under de särskilda uppbördsterminerna. Mellan uppbördsterminerna förekommande skatteinbetalningar torde i så fall icke komma att uppgå till så stort antal, att de kunna inverka alltför hindrande på det löpande kassaarbetet. Under denna uttryckliga förutsättning vill generalpoststyrelsen — med hänsyn till de stora praktiska fördelar inbetalning med skatteanvisning innebär framför nuvarande system med inbetalning till centrala skattekontot — för sin del biträda de sakkunnigas förslag i nu nämnda hänseende. Då emellertid konsekvenserna av den föreslagna anordningen för postverkets vidkommande icke nu kunna helt överblickas, bör Kungl. Maj:t meddelas befogenhet att i förekommande fall medgiva sådana ändringar i förfaringssättet, som av postverket befinnas påkallade.

I fråga om redovisningen av preliminär skatt för arbetstagare, som slutat anställningen mellan två uppbördsterminer, medelst skatteanvisningar har *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* yttrat, att arbetsgivare borde beredas möjlighet att å skatteanvisningens baksida ange vem som inbetalat beloppet. Särskilt tilltryck borde för detta ändamål ske å skatteanvisningen. Härigenom torde utredningen i krediteringsärenden komma att underlättas avsevärt.

Sveriges arbetsgivareförening för hotell och restauranter har anfört att föreningen förutsatte, att inom branscher med allmänt förekommande kortare anställningar hinder icke borde möta att skatten, även om debetsedel avlämnades, redovisades på samma sätt som då debetsedel icke avlämnades. Om det nämligen visade sig, att debetsedel i allmänhet icke komme att avlämnas vid korttidsanställningar, torde det av praktiska skäl vara ett intresse att få det för dessa fall föreskrivna systemet tillämpligt över hela linjen.

Generalpoststyrelsen har uttalat:

Beträffande de s. k. mellaninbetalningarna av preliminär A-skatt vill generalpoststyrelsen föreslå, att den av uppördssakkunniga föreslagna lydelsen av § 51 i uppördsförordningen ändras på sådant sätt, att dylik inbetalning skall kunna äga rum endast till postanstalt eller skatteavdelning. För skatteavdelningarna torde det nämligen bli synnerligen betungande, om även penninginrättningarna skola delta i denna uppörd.

Vidare har generalpoststyrelsen — för att förhindra att arbetsgivare i alltför stor utsträckning belastade postanstalterna med skatteinbetalning under annan tid än uppördstermin — föreslagit sådan utformning av § 61 UF, att större arbetsgivare skulle kunna verkställa förskotts-inbetalning beträffande arbetstagares skatt till den skatteavdelning, som mottog deras redovisning under uppördstermin, att övriga arbetsgivare — liksom för närvarande — skulle kunna verkställa förskotts-inbetalning beträffande arbetstagares skatt till postgirokontorets skatteavdelning samt att skattskyldiga — beträffande skatt, som icke redovisades genom arbetsgivare — skulle kunna verkställa förskotts-inbetalning å postanstalt eller till postgirokontorets skatteavdelning.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har uttalat betänkligheter mot förslaget i förevarande del. Länsstyrelsen har anfört:

En utökad användning av skatteanvisningar för så kallade mellaninbetalningar medför större svårighet än för närvarande att fastställa vem som inbetalt beloppet. Vid försummelse från arbetsgivares sida att inbetala innehållen skatt är man vid undersökningen mycket beroende av att veta, vem som verkställt inbetalningen. Redan för närvarande då mellaninbetalningarna gå över konto 300 är detta ofta svårt att få reda på. Ökad användning av skatteanvisningar kommer att göra granskningsarbetet än svårare. Anskaffande av duplettdebetsedel kommer under alla förhållanden att bli omständligt. Särskilt på landsbygden torde det vara betydligt enklare att verkställa inbetalning direkt å postkontor än att först skriva till den lokala skattemyndigheten och sedan betala in beloppet på posten på den erhållna anvisningen. Man kan därför förmoda, att för mellaninbetalningar kommer länsstyrelsernas särskilda skattepostgirokonton att användas i större utsträckning än hittills. Samtidigt som man ökar antalet möjligheter för inbetalning av skatt, mångdubblas möjligheterna för felaktigt inbetalningssätt.

I det vid prop. nr 244/1950 fogade statsrådsprotokollet har uppördssakkunnigas förslag i fråga om inbetalning av skatt medelst debetsedel och skatteanvisning icke upptagits till behandling.

I förenämnda prop. (s. 27 o. ff.) har redogjorts för de allmänna uttalanden, som i yttrandena över uppördssakkunnigas betänkande gjorts angående den

föreslagna redovisningen av preliminär skatt, som av arbetsgivare innehållits utan tillgång till arbetstagares debetsedel.

I flertalet yttranden har förordats, att hålkortssystemet skulle tillämpas. Ett antal myndigheter och sammanslutningar har emellertid uttalat betänkligheter mot hålkortssystemet eller avvisat användningen såväl av hålkortssystemet som av skattemärkessystemet. Härvid har kritik särskilt riktats mot förslaget, att den innehållna preliminärskatten skulle tillgodoräknas de skattskyldiga endast om de insände de erhållna skattekvittona till uppborndsmyndigheten. I några av dessa yttranden ha framförts olika förslag om att preliminärskatten liksom för närvarande automatiskt borde tillgodoföras de skattskyldiga.

Departementschefen (s. 41 o. f.) anförde, att han med hänsyn till vad som förekommit vid remissbehandlingen av de sakkunnigas förslag icke vore beredd att taga definitiv ställning till frågan om en utsträckning av avdragsskyldigheten utan ville förorda att denna fråga hänskötes till de sakkunniga för ytterligare utredning. Under den fortsatta utredningen borde de sakkunniga ånyo pröva, huruvida det vore möjligt att finna en sådan lösning av frågan om redovisning av preliminärskatt, som innehållits utan att debetsedel företetts, att skatten kunde automatiskt, d. v. s. utan den skattskyldiges medverkan, tillgodoföras honom. Visade det sig att en tillfredsställande lösning efter denna linje icke kunde ernås, borde de sakkunniga undersöka huruvida några förbättringar kunde ske av hålkortssystemet för att så långt sig göra läte tillgodose i yttrandena framförda önskemål.

Av de myndigheter och sammanslutningar, som ifrågasatt annat förfaringsätt för inbetalning av skatt än tillämpning av hålkorts- eller skattemärkessystemet, har *överståthållarämbetet* yttrat, att med de av ämbetet ifrågasatta begränsningarna av avdragsskyldighetens omfattning ökade möjligheter förelågo att utfinna ett smidigare och mindre betungande redovisningssystem än vad de sakkunniga föreslagit. Ämbetet åsyftade härmed främst att någon medverkan från arbetstagarnas sida i allmänhet icke borde erfordras utan att impulsen till krediteringen i stället skulle liksom hittills komma från arbetsgivarna. Att de skattskyldiga kunde äga ett starkt intresse av att bevaka att arbetsgivarna inlevererade innehållna belopp kunde givetvis icke bestridas. Överståthållarämbetet ville emellertid hålla före att de större arbetsgivarnas medverkan i allmänhet icke skulle giva anledning till erinringar. Ämbetet har vidare anført:

Beträffande det föreslagna redovisningssystemet vill *överståthållarämbetet* ifrågasätta, huruvida exempelvis icke de skattskyldiga samtidigt med debetsedlarna å preliminär A-skatt kunde erhålla — förutom såsom nu särskilda tabeller — skattekort, försedda med särskilda kartor eller häften med extra skatteanvisningar att av arbetsgivaren ifyllas vid inbetalning av skatt för arbetstagare med inkomst av korttidsanställning, bisysslor och tillfälligt arbete. Därest arbetstagare icke tillhandahölle arbetsgivaren någon skatteanvisning, kunde ett system med kvitton i enlighet med vad nedan sägs komma till använd-

ning. En annan tänkbar utväg synes vara, att arbetsgivarna åläggas att vid korttidsanställningar, bisysslor och tillfälligt arbete alltid utfärda kvitto å avdragen skatt på sätt föreslagits i fråga om hålkortssystemet, dock med den skillnaden att arbetsgivaren skulle å kvittot angiva den skattskyldiges debetsedelsnummer i enlighet med det för denne utfärdade skattekortet. Redovisning av dessa medel kunde ske på liknande sätt som föreslagits vid hålkortssystemet. Emellertid skulle arbetsgivaren därvid uppgiva debetsedelsnumret. Med hänsyn till att inbetalning av skattemedel, då skattekort ej företes, enligt ämbetets mening bör ske till centrala skattekontot kan ifrågasättas om icke lämpligen all inbetalning av skatt för korttidsanställda m. fl. borde ske till nämnda konto. Då debetsedelsnummer angivits, skulle inbetalningen av posten registreras å hålkort och efter uppbördsårets utgång samtidigt med alla andra liknande inbetalningar krediteras arbetstagaren utan särskild åtgärd från hans sida. Hans medverkan vid detta system skulle sålunda inskränkas till att han finge förete sitt skattekort för arbetsgivaren. Företeddes ej skattekortet, skulle arbetsgivaren vid inbetalning till centrala skattekontot ha att uppgiva, förutom eget namn och adress, den skattskyldiges namn, såvitt möjligt mantalsskrivningsadress och födelsedatum, samt att beloppet avsåge preliminärskatt för den och den tiden. Någon undersökning för beloppets rätta gottskrivande skulle ej ske, utan beloppet skulle exempelvis överföras till skattereklamationskontot för att där kvarstå och först på skattskyldigs begäran tillgodoföras honom. Dylik begäran torde icke böra tillåtas senare än inom fem år efter inkomståret.

Länsstyrelsen i Kalmar län har uttalat, att en enklare och för statsverket billigare ehuru måhända icke fullt så effektiv lösning av föreliggande redovisningsproblem vore, att skatten inlevererades till ett centralt skattekonto. Då vederbörande arbetsgivare icke torde komma att ha tillgång till arbetstagarens preliminärdebetsedel — i varje fall icke då det gällde bisysslor — kunde den skattskyldige uppvisa sitt skattekort för arbetsgivaren för anteckning av namn, mantalsskrivningsadress och debetsedelsnummer. Arbetstagare, som verkställt löneavdrag utan att debetsedel överlämnats, skulle vara skyldig att utfärda och till arbetstagaren överlämna kvitto å det innehållna skattebeloppet. Dessa kvitton borde förvaras av arbetstagaren och av honom användas för kontroll av att han å debetsedeln å slutlig skatt gottskrivits preliminär skatt med rätt belopp. Genom det föreslagna förfaringsättet komme de inlevererade löneavdragens kreditering att ske fullständigt oberoende av varje medverkan från den skattskyldiges sida.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har yttrat, att om avdragsskyldigheten begränsades på sätt länsstyrelsen föreslagit, inbetalningen av skatt skulle kunna ske på samma sätt som för närvarande. Genom att arbetstagaren hade det föreslagna skattekortet att uppvisa för arbetsgivaren syntes risken för felkreditering icke behöva bli större än vid hålkorts- eller skattemärkessystemet.

Liknande synpunkter ha anförts av *Kooperativa förbundet*.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län har ifrågasatt, huruvida icke skatteinbetalningarna utan debetsedel skulle kunna nedbringas till ett så litet antal, att dessa kunde redovisas såsom hittills till vederbörande länsstyrelses (kronokamrerars) särskilda skattepostgirokonto. I detta syfte syntes skatt, som innehållits vid utbetalning av ersättning för bisyssla eller tillfälligt arbete, kunna

inbetalas medelst skatteanvisningar å duplettdebetsedlar, som av den skattskyldige skulle rekvireras från lokal skattemyndighet och överlämnas till vederbörande arbetsgivare. De till duplettdebetsedlarna hörande skatteanvisningarna borde förses med någon lämplig beteckning för att inbetalningarna skulle kunna upptagas särskilt i postens redovisningar analogt med kupongernas nuvarande redovisning. På så sätt bleve det möjligt att i postens redovisning utläsa, om ett inbetalt löneavdrag härrörde från huvudsyssla eller bisyssla. I stället för genom rekvisition av duplettdebetsedlar skulle erforderliga skatteanvisningar kunna erhållas genom att skattekortet insändes till den lokala skattemyndigheten, som t. ex. medelst gummering försedde kortet med ett antal anvisningar. Skattekortet kunde även från början vara försett med ett antal skatteanvisningar eller också kunde postanstalterna tillhandahålla onummerade lösa skatteanvisningar för avhämtning. Genom det sålunda skisserade förslaget vunnnes, att endast ett litet antal poster, där debetsedelsnummer saknades, komme att inflyta till länsstyrelsens (kronokamrerarens) postgirokonto, vilket i allt fall borde finnas kvar. Arbetet med identifiering av sådana kuponger ansåge sig länsstyrelsen kunna bemästra. Vidare framstode länsstyrelsens förslag såsom det enklaste och minst arbetstyngda för såväl arbetsgivare som arbetstagare. Dessutom avveke det i ringa utsträckning från nuvarande redovisningsförfarande.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har ifrågasatt, huruvida icke genom den föreslagna möjligheten att anskaffa duplettdebetsedlar en tillfredsställande kontroll på att genom löneavdrag innehållen skatt redovisades till statsverket skulle kunna åstadkommas inom ramen för det nuvarande uppbördssystemet. Länsstyrelsen har härom anfört:

Bristerna i nuvarande system i denna del ha huvudsakligen berott på att arbetsgivarna icke kunnat kontrolleras, förrän de avhänt sig debetsedlarna, vilket i regel skett först vid uppbördsårets utgång. Om postens kvitto i stället för å debetsedeln anbringades å en särskild kontrollkupong, som inom uppbördsmånaden skulle av arbetsgivaren tillställas den skattskyldige, hade han själv möjlighet att i nära anslutning till verkställda löneavdrag kontrollera, att skatten verkligen inlevererades till statsverket och i annat fall anmäla förhållandet till den lokala skattemyndigheten. Nuvarande bestämmelser om rätt för arbetsgivare med minst 25 arbetare att inbetala skatt direkt till vederbörande skatteavdelning synes utan större olägenhet kunna utsträckas till arbetsgivare med ett mindre antal arbetare, förslagsvis 10 stycken. För dylika arbetsgivare skulle skatteavdelningen kunna utfärda kvitton i dubbla exemplar, ett för arbetsgivaren såsom verifikation till hans räkenskaper och ett för arbetstagaren. Övriga arbetsgivare skulle uppmanas att å debetsedeln verkställa anteckningar om verkställda inbetalningar och postens redovisningsnummer. Arbetsgivare, som inbetala löneavdrag på annat sätt än direkt till skatteavdelningen, borde dessutom åläggas verkställa anteckning om sitt namn och sin adress å baksidan av skatteanvisningen, vilket torde vara nödvändigt, då flera mindre poster å samma belopp kunna hava avdragits för inbetalning å skattskyldigs konto under viss uppbördstermin.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har uttalat, att arbetsgivare borde åläggas att samtidigt som avdrag för skatt gjordes inbetala skatten till länsstyrelsens

(kronokamrerarens) särskilda skattekonto. Härför skulle användas inbetalningskort med två talonger, varå arbetsgivaren skulle anteckna arbetstagarens namn, debetsedelsnummer, skattebeloppet m. m.; arbetsgivaren skulle tillstålla arbetstagaren den ena talongen med därå tecknat bevis om inbetalningen. Detta bevis skulle kunna inskränkas till en poststämpel med vederbörande posttjänstemans signatur. Krediteringen skulle då ske utan arbetstagarens medverkan.

Svenska byggnadsindustriförbundet samt *Svenska väg- och vattenbyggarnas arbetsgivareförbund* ha förordat, att ett nytt centralt konto inrättas för inbetalning av ifrågavarande skattemedel.

Försäkringsanstalterna Folket-Samarbete ha uttalat:

Anledningen till att arbetstagaren enligt förslaget i allmänhet ålägges att själv ombesörja anmälan till postverket om kreditering av källskatteavdraget är ju, att arbetsgivaren i fråga om bisysslor i regel saknar kännedom om det från år till år varierande debetsedelsnumret. Om arbetsgivaren ägde kännedom om detta nummer och man därjämte ansåge sig kunna gentemot arbetsgivaren avstå från den kontrollmöjlighet, som följer av arbetstagarens nyssnämnda anmälan, skulle skattekvittot i stället kunna insändas av arbetsgivaren till uppbördsmyndigheten. Med hänsyn härtill föreslås dispensrätt för Kungl. Maj:t, vilken bl. a. skulle kunna utnyttjas av försäkringsanstalter för livräntetagare.

De sakkunniga påpeka emellertid icke, att arbetsgivare (försäkringsanstalt), som erhållit sådan dispens, måste *varje år* införskaffa uppgift från arbetstagaren (livräntetagaren) om debetsedelsnumret. Detta kräver en avsevärd arbetsmängd och innebär stora felmöjligheter, vilka förstoras genom att man icke av debetsedelsnumret kan se vilket år detta avser.

Båda de alternativa arbetskrävande procedurerna — nämligen antingen arbetstagarnas anmälan till postverket eller arbetsgivarens årliga korrespondens med arbetstagarna om debetsedelsnumret — skulle till största delen bortfalla, om postverket kunde bokföra alla källskatteposter under ett för varje skattskyldig *under hela livetiden* gällande nummer. Sedan 1947 existerar ett sådant nummer, *folkbokföringsnumret*. I folkbokförings-sakkunnigas uppdrag ingår att utreda användningen av detta nummer inom olika områden av förvaltningen, bl. a. värnpliktsredovisningen, samt ikraftträdandet av de tills vidare suspenderade bestämmelserna om medborgarkort. Beslut om folkbokföringsnumrets användning i värnpliktsredovisningen har sedermera fattats. Om uppbördskorten registreras efter folkbokföringsnummer skulle det av de sakkunniga föreslagna dispensförfarandet kunna bli huvudregel. Arbetsgivaren hade då endast att *en gång för varje arbetstagare* taga reda på folkbokföringsnumret, för vilket arbetstagaren ändock i olika sammanhang har användning och som genom sin konstruktion är relativt lätt att komma ihåg. Om medborgarkort införs, blir arbetstagaren van vid detta nummer på ett helt annat sätt än han genom de föreslagna, varje år förnyade skattekort skulle bli med sitt årligen växlande debetsedelsnummer. Åtgärd från arbetstagarens sida skulle endast behöva vidtagas i de relativt sällsynta fall, då kreditering icke verkställts (t. ex. på grund av försummelse från arbetsgivarens sida), något som skattebetalaren kan upptäcka då han debiteras för kvarstående skatt, vilket synes innebära en tillräcklig kontroll av redovisningen. Dublettredovisning, dublettstansning och avstämning hos postverket skulle helt bortfalla.

Även om uppbördskorten icke ännu kunna registreras efter folkbokföringsnummer synes det här beskrivna förfarings sättet kunna tillämpas under förutsättning, att ett centralt register för »översättning» av folkbokföringsnummer till debetsedelsnummer upp-

lägges. Ett sådant register kan tryckas varje år samtidigt med debetsedlarna, vilkas matriser innehålla folkbokföringsnumret. Merarbetet med översättningen torde icke väga tyngre än den av de sakkunniga föreslagna hålkortsavstämningen hos postverket.

4. Uppbördssakkunnigas förslag.

De sakkunniga föreslogo som ovan nämnts i sitt förra betänkande, att inbetalning av skatt medelst debetsedel och skatteanvisning skulle få ske å annan tid än under uppbördstermin. Senare i detta kapitel föreslås, att arbetsgivare med minst två arbetstagare skall redovisa genom skatteavdrag innehållen skatt till postverkets skatteavdelning i residensstaden. De av generalpoststyrelsen framförda invändningarna emot inbetalning å annan tid än uppbördstermin torde härmed förfalla. I övrigt har förslaget i huvudsak lämnats utan erinran i de avgivna yttrandena. De sakkunniga vidhålla förslaget.

a) *Skattskyldigs inbetalning av skatt.*

Liksom f. n. bör skattskyldig äga möjlighet att efter eget val med företeende av debetsedel och skatteanvisning inbetala debiterad skatt å fast postanstalt eller i bank eller till postgirokontorets skatteavdelning. Delbetalning av preliminär B- eller C-skatt möjliggöres genom att den skattskyldige har att själv å skatteanvisningen anteckna det belopp, som skall erläggas. Detsamma gäller, om den skattskyldige önskar betala större belopp än vad som förfaller under uppbördsterminen. Skattskyldig med preliminär A-skatt, vilken önskar erlagga preliminär skatt utöver vad som innehålles genom skatteavdrag, bör inbetala sådan skatt till centrala skattekontot. Till detta konto bör vidare inbetalas ytterligare skatt efter sista uppbördsterminen för inkomståret. Även delbetalning av kvarstående skatt, fastighetsskatt m. m. och tillkommande skatt bör ske till detta konto. Önskar skattskyldig erlagga skatt efter utgången av vederbörlig uppbördstermin, bör ävenledes sådan skatt inbetalas till centrala skattekontot, såvida icke den skattskyldige utnyttjar möjligheten att senast den 18 i uppbördsmånaden å postanstalt betala in skatten jämte den särskilda respitavgiften.

b) *Arbetsgivares inbetalning av arbetstagares skatt.*

Inbetalning medelst skatteanvisning. Såsom framgår av Kap. VIII föreslås de sakkunniga, att särskilda register över arbetsgivarna skola föras hos de lokala skattemyndigheterna för löpande kontroll av arbetsgivarnas skatteinbetalningar. Registret är avsett att föras med ledning av uppgifter för varje uppbördstermin från postverkets skatteavdelningar i residensstäderna om de skattebelopp, som arbetsgivare inbetala till avdelningarna. En förutsättning för att denna registrering skall kunna bli av verkligt värde är att arbetsgivarna

i avsevärt större utsträckning än för närvarande utnyttja skatteavdelningarna för sina skatteinbetalningar. I anslutning till vad som anförts i Kap. VIII föreslå de sakkunniga, att det skall åligga arbetsgivare med minst två arbetstagare stadigvarande anställda att då inbetalning sker medelst skatteanvisning inbetala genom skatteavdrag innehållna skattebelopp till skatteavdelningen vid postkontor i residensstaden. Genom att arbetsgivarnas skatteinbetalningar på detta sätt i huvudsak komma att gå över skatteavdelningarna vinnes samtidigt en önskvärd avlastning av arbetet å postanstalterna. Hinder synes icke böra möta för arbetsgivarna att utnyttja skatteavdelningarna för inbetalning även av den egna skatten.

Övriga arbetsgivare böra såsom f. n. äga att efter eget val inbetala arbetstagares skatt å fast postanstalt eller i penninginrättning eller till postgirokontorets skatteavdelning.

Ändring av tillvägagångssättet vid inbetalning till postverket eller till bank ifrågasättes icke.

Enligt de sakkunnigas förslag i förra betänkandet skulle arbetsgivare, då arbetstagare slutade sin anställning under annan tid än under pågående uppbördstermin och innehållet skattebelopp inestode hos arbetsgivaren, inbetala preliminär A-skatt till postverket, penninginrättning eller skatteavdelning medelst skatteanvisning samt inbetala eller girera kvarstående skatt till centrala skattekontot.

De erinringar, som rests mot de sakkunnigas förslag, att preliminär skatt för arbetstagare som slutat sin anställning, skulle inbetalas medelst skatteanvisning i stället för till centrala skattekontot, ha i huvudsak varit föranledda av att det därigenom bleve svårare att konstatera, vem som inbetalt skatten. Denna olägenhet bör emellertid kunna undgås, om uppgift lämnas å skatteanvisningens baksida om den inbetalandes namn och adress. I fråga om skatt, som inbetalas till skatteavdelning, kan viss ledning erhållas av arbetstagarens kreditkort. Varje arbetsgivare, som skall inbetala skatt till skatteavdelning, skall nämligen tilldelas särskilt redovisningsnummer, vilket vid bokföringen av den inbetalda skatten kan antecknas å kreditkortet. En olägenhet här är dock att om för samma uppbördstermin skatt bokföres från flera arbetsgivare, endast ett redovisningsnummer kan angivas å kreditkortet.

Systemet med redovisning av preliminär skatt medelst skatteanvisning, då arbetstagare slutar sin anställning mellan två uppbördsterminer, underlättar redovisningsarbetet för arbetsgivarna och förenklar bokföringsarbetet hos myndigheterna. De sakkunniga ha därför funnit sig böra återkomma med förslaget i detta betänkande. Däremot ha de sakkunniga icke ansett sig böra vidhålla det tidigare förslaget, att skatten i förevarande fall skall redovisas ofördröjligen efter slutad anställning. Redovisning bör kunna ske i samband med övrig skatt under nästkommande uppbördstermin.

Nu nämnda system kan bli svårt att tillämpa inom sådana branscher, t. ex. vid restaurangerna och i hamnarna, där korttidsanställning är vanlig. Även om — för att underlätta en riktig bokföring av influten skatt — all skatt om möjligt bör redovisas medelst skatteanvisning, bör det därför icke möta hinder om inom dylika branscher skatten redovisas på samma sätt som då debetsedel icke överlämnats till arbetsgivaren. Till frågan hur skatten i sådana fall bör redovisas återkomma de sakkunniga i det följande.

Inbetalning av kvarstående skatt medelst skatteanvisning måste däremot liksom hittills avse hela den skatt, som förfaller till betalning under nästkommande eller löpande uppbördstermin. Delinbetalningar böra ske till centrala skattekontot.

Centrala skattekontot. Skatt, som innehållits av arbetsgivare utan tillgång till arbetstagarens debetsedel, skall för närvarande redovisas till vederbörande länsstyrelses (kronokamrerares) särskilda skattepostgirokonto. De sakkunniga framhöllo redan i sitt förra betänkande, att det i allmänhet vore svårt för länsstyrelserna och kronokamrerarna att identifiera de skattebelopp, som inflöto på dessa skattepostgirokonton. För arbetsgivarna vore det besvärligt att taga reda på till vilken myndighet innehållna skattebelopp skulle redovisas. Dessa svårigheter skulle bli än större om arbetsgivarna skulle vara skyldiga att verkställa skatteavdrag även för inkomst av korttidsanställningar, bisysslor och tillfälligt arbete.

Som tidigare nämnts angåvo de sakkunniga i nämnda betänkande två olika system — de s. k. hålkorts- och skattemärkessystemen — efter vilka skatt skulle kunna redovisas, då arbetsgivaren saknade tillgång till arbetstagarens debetsedel, därvid de sakkunniga — om än med tvekan — förordade det sistnämnda.

Med föranledande av departementschefens uttalande i prop. nr 244/1950 ha de sakkunniga ånyo övervägt redovisningsfrågan.

Den enklaste och mest tillförlitliga formen av skatteredovisning är inbetalning medelst skatteanvisning. Denna inbetalningsform bör därför användas i så stor utsträckning som möjligt icke allenast vid huvudsaklig arbetsanställning utan även vid bisysslor och vid korttidsanställning.

Genom att debetsedeln å preliminär skatt förses med åtta skatteanvisningar, varå terminsbeteckningar icke finnas angivna, bör skatten kunna redovisas medelst skatteanvisning för flertalet arbetstagare med en stadigvarande huvudanställning utan bisysslor, även om vederbörande byter anställning ett par gånger om året. För arbetstagare med stadigvarande bisyssla bör skatten å inkomsten av bisysslan även kunna redovisas medelst skatteanvisning. Förutsättning härför är att arbetstagaren rekvirerar duplettdebetsedel och överlämnar denna till den arbetsgivare, hos vilken han förvärfvar biinkomsten. För arbetstagare, som huvudsakligen livnär sig av inkomst av kortare anställningar eller som har ett flertal bisysslor, är det däremot svårt att tillämpa ett system som

skulle förutsätta innehav av ett ganska stort antal duplettdebetsedlar. De sakkunniga ha undersökt möjligheterna att förse debetsedeln å preliminär skatt med ett avsevärt större antal skatteanvisningar än eljest, varigenom arbetstagaren skulle kunna tillhandahålla alla sina arbetsgivare erforderligt antal anvisningar. Tekniskt är detta möjligt men förutsättning härför synes vara, att redovisningen av preliminär A-skatt sker med ledning av de skattskyldigas födelsenummer i stället för debetsedelsnumren. Födelsenumren finnas angivna å debetsedlarna och de därvid fogade skattekortet samt å uppbörds korten. Med hjälp av länsstyrelsernas adressmaskinanläggningar och postverkets hålkortsmaskiner skulle för varje skattskyldig på maskinell väg kunna framställas ett stort antal skatteanvisningar, vilka skulle kunna direkt användas som hålkort vid postverkets bokföring av den influtna skatten. Skatteanvisningarna skulle för normalfallen räcka flera år. Vid ett flertal bisysslor och vid korttidsanställningar bleve det visserligen snabbare åtgång men i sådana fall kunde detta motvägas genom att tillhandahålla ett än större antal skatteanvisningar. Skatteanvisningarna skulle levereras till de skattskyldiga i något praktiskt omslag och icke vara vidhäftade debetsedeln. Då producerandet av skatteanvisningarna huvudsakligen skulle ske med hjälp av moderna maskiner, skulle kostnaderna sannolikt icke behöva hindra det angivna tillvägagångssättet. För bokföringsarbetet vore det emellertid nödvändigt, antingen att för varje inbetalning skatteanvisningen försåges med rätt debetsedelsnummer eller också att kreditkortet omsorterades i födelsenummerordning. Denna omsortering måste ske antingen centralt för hela riket eller efter födelselän. Det första alternativet skulle medföra åtskilliga tekniska svårigheter i samband med »översättningen» av folkbokföringsnumren till debetsedelsnummer och risker för felaktigheter i samband med detta arbete skulle icke kunna elimineras. Det senare alternativet skulle medföra den avsevärda olägenheten, att krediteringen under uppbördsåret icke finge ske i mantalsskrivningslänet. Det är också att märka att även med ett dylikt system åtskilliga skatteinbetalningar likväl skulle komma att ske utan skatteanvisning. De sakkunniga ha funnit nackdelarna med det ifrågasatta förfarandet så stora att detsamma icke synes böra förordas.

Då skatt skall redovisas utan tillgång till debetsedel och skatteanvisning, sker redovisningen enklast genom inbetalning över postgiro. Kan därvid numret å gällande debetsedel fullständigt angivas, föreligger viss säkerhet, att skatten tillgodoföres rätt skattskyldig. Om däremot debetsedelsnumret icke kan angivas och därtill ofullständiga namnuppgifter lämnas vid inbetalningen, föreligger risk att skatten icke kan bokföras på rätt person. Inbetalningar med bristfälliga identifieringsuppgifter måste alltid beräknas förekomma. Beroende på antalet sådana inbetalningar måste mer eller mindre omfattande åtgärder vidtagas för att åstadkomma en nöjaktig kreditering.

Den omfattning, vari skatteavdrag skulle ske enligt de sakkunnigas tidigare förslag, beräknades medföra att antalet skatteinbetalningar, där uppgift om

debetsedelsnummer finge antagas komma att saknas, skulle bli mycket stort och att det därför skulle bli svårt att verkställa riktig kreditering av alla de in-flutna beloppen. Av denna anledning ansågo de sakkunniga det nödvändigt att åstadkomma ett system, som skulle minska dessa svårigheter, och funno därvid att den effektivaste åtgärden skulle vara att kräva de skattskyldigas egen medverkan.

Enligt det förslag, som de sakkunniga nu framlägga, blir avdragsskyldigheten avsevärt begränsad jämfört med det tidigare förslaget. Just sådana fall, där man enligt det tidigare förslaget hade att räkna med svårigheter beträffande identifieringen, skulle man nu icke behöva ta hänsyn till. Enligt det nu framlagda förslaget skola endast sådana personer, som normalt ha arbetstagare anställda och som därför få anses ha viss vana att verkställa och redovisa skatteavdrag, behöva syssla med skatteredovisningen. Detta kommer att medföra, att antalet skatteinbetalningar med bristfälliga identifieringsuppgifter kan förväntas bli avsevärt mindre än vad som skulle blivit fallet enligt de sakkunnigas tidigare förslag.

En avsevärd minskning av antalet svåridentifierade inbetalningsposter skulle vidare säkerligen kunna åstadkommas om arbetsförmedlingarna kunde medverka med upplysningsverksamhet bland arbetstagarna beträffande angelägenheten av att debetsedel överlämnas eller i förekommande fall skattekort uppvisas för arbetsgivaren. En än effektivare medverkan skulle erhållas, om uppgift om debetsedels nummer lämnades i de anvisningskort på arbete, som arbetsförmedlingarna utfärda, eller i varje fall fullständiga uppgifter om namn, födelsetid och mantalsskrivningsadress infördes å dessa anvisningskort. De sakkunniga ha överlagt med arbetsmarknadsstyrelsen härom. Emellertid sammanhänger detta spörsmål med vissa på Kungl. Maj:ts prövning beroende frågor om arbetsförmedlingsregistrens offentlighet. Styrelsen har förklarat sig önska avvakta Kungl. Maj:ts beslut i ärendet, innan styrelsen tager definitiv ståndpunkt till ovannämnda önskemål. De sakkunniga ha därför icke ansett sig böra framlägga något förslag i denna fråga.

Även om sålunda den ytterligare förbättring av läget icke kan påräknas, som eljest säkerligen skulle ha åstadkommits genom arbetsförmedlingsorganens medverkan, torde likväl de ändrade förutsättningarna medgiva, att kravet på de skattskyldigas medverkan vid skatteredovisningen icke längre behöver vidhållas. De sakkunniga ha därför funnit sig böra förorda, att nuvarande redovisningssystem, då skatt skall inbetalas utan tillgång till skatteanvisning, i sina huvuddrag skall behållas.

Som flera gånger tidigare nämnts kan skatteinbetalning över postgiro ske antingen till det s. k. centrala skattekontot eller till länsstyrelsernas (kronokamrerarnas) särskilda skattepostgirokonton. Centrala skattekontot är därvid närmast avsett för inbetalning av skatt före eller senast under vederbörlig upp-

bördstermin, då skatteanvisning icke kan användas men likväl fullständig uppgift om skatteslag och debetsedelsnummer kan lämnas. I övriga fall komma uppördsmyndigheternas skattepostgirokonton till användning. Inbetalningarna å centrala skattekontot bokföras — efter det länsstyrelserna (kronokamrerarna) kontrollerat att rätt debetsedelsnummer finnes angivet å postgirokupongerna och att skatten icke inbetalts för sent — av postverket direkt å vederbörande skattskyldigs kreditkort. Innan inbetalningarna till länsstyrelsernas (kronokamrerarnas) skattepostgirokonton kunna bokföras av postverket, måste beloppen gireras över till postverket. Det kamerala arbetet blir sålunda enklare, om skatten inbetalas till centrala skattekontot. Här bortses då från sådana fall, där till centrala skattekontot inbetalas skatt, som redan förfallit till betalning och som därför icke skall bokföras av postverket utan skall likställas med efter restföring influten skatt. Vidare bör erinras, att åtskilliga inbetalningar till länsstyrelserna (kronokamrerarna) icke skola bokföras av postverket, t. ex. alla inbetalningar av redan till betalning förfallen skatt och frivilliga inbetalningar efter utgången av ett uppördsår.

Det har icke kunnat undvikas att åtskilliga fel förekommit vid inbetalningarna. Sålunda har i icke ringa utsträckning redan förfallen skatt inbetalats till centrala skattekontot. Mången gång saknas uppgift om skatteslag och debetsedelsnummer. Om därtill även övriga uppgifter äro bristfälliga, kan identifieringsarbetet bli ganska tidsödande. Värdet av centrala skattekontot har därför understundom ifrågasatts. Å andra sidan har från arbetsgivarhåll framhållits, att det ofta är svårt för arbetsgivarna att avgöra, till vilken länsstyrelse (kronokamrerare) skatteinbetalning skall ske, då centrala skattekontot icke får utnyttjas.

Med hänsyn till fördelarna ur bokföringssynpunkt bör centrala skattekontot bibehållas. Visserligen kan härigenom redan till betalning förfallen skatt i vissa fall komma att bokföras i vanlig ordning utan att restavgift uttages. Detta förhållande synes dock icke böra tillmätas för stor vikt.

För arbetsgivare och även för de skattskyldiga skulle det innebära en avsevärd förenkling, om all inbetalning av skatt — fränsett där skatteanvisning kan komma till användning — finge ske till ett för hela riket centralt postgirokonton, oberoende av om uppgift om skatteslag och debetsedelsnummer kan lämnas eller ej. Häremot få vägas möjligheterna för uppördsmyndigheterna att för en rimlig kostnad identifiera och rätt bokföra inkomna skatteposter. För att belysa frågan torde böra angivas hur arbetet lämpligen bör ordnas. Å kupong till inbetalningskort eller girokort bör angivas, i den utsträckning så är möjligt, den skattskyldiges fullständiga namn, födelsetid samt bostadsadress och mantalskrivningsadress ävensom skatteslag, debetsedels nummer samt uppördsstermin och uppördsår. Då skatt skall redovisas utan tillgång till debetsedel och skatteanvisning eller till skattekort vore uppgift om födelsetid av stort värde för identifieringen. Emellertid torde det som regel stöta på svårigheter

för arbetsgivaren att i sådana fall, där arbetstagaren icke vill förete ens skatte-kortet, få kännedom om födelsenumret. Skyldighet att infordra uppgift härom torde därför icke böra föreskrivas. Huruvida utrymme för sådan uppgift likväl bör lämnas å postgirokupongen får övervägas närmare, då formulär till inbetalningskort skall fastställas. Har arbetsgivare inbetalt skatt för arbetstagare bör vidare uppgift lämnas om arbetsgivarens namn och adress. Postgirokupongerna fördelas av postverket på de olika länsstyrelserna (kronokamrerarna) med ledning av de å kupongerna angivna debetsedelsnumren eller, om uppgift härom ej lämnats, mantalsskrivningsadresserna. Har icke heller adressuppgift lämnats, torde skattebeloppen böra översändas direkt till det särskilda skattereklama-tionskontot vid länsstyrelsen i Stockholms län. De till länsstyrelserna (krono-kamrerarna) översända postgirokupongerna granskas och kontrolleras. Kuponger, avseende skatteposter, vilka skola av postverket bokföras såsom i laga ordning influtna under pågående eller nästkommande uppbördstermin, återställas till postverket med besked härom. Kuponger, avseende för sent inbetalda skat-tebelopp, återställas till postverket med besked, att beloppen skola överföras till länsstyrelsen (kronokamreraren) för på länsstyrelsen (kronokamreraren) vi-dare ankommande åtgärder. Detsamma gäller preliminär skatt, som inbetalas efter utgången av den sista uppbördsterminen för ett inkomstår och som hänför sig till det gångna året. Kuponger, som konstateras avse annan länsstyrelse (kronokamrerare), tillställas denna länsstyrelse (kronokamrerare) genom post-verket. Vad slutligen beträffar kuponger, som icke kunna av länsstyrelsen (kro-nokamreraren) identifieras, synas å dessa kuponger inbetalda skattebelopp böra överföras till ovannämnda skattereklama-tionskonto vid länsstyrelsen i Stock-holms län.

Genom detta tillvägagångssätt torde arbetet vid postverket och hos de olika länsstyrelserna (kronokamrerarna) kunna begränsas till ett relativt enkelt rutin-arbete under förutsättning, att efterforskningsarbetet beträffande skattepos-ter, som icke omedelbart kunna identifieras, icke göres för omfattande. Huru-vida arbetet vid reklama-tionskontot skall inskränkas till uteslutande registre-ring av de influtna beloppen eller om visst efterforskningsarbete skall bedrivas även där, synes tveksamt. Med hänsyn till kostnaderna synas beloppen endast böra registreras, åtminstone till dess närmare erfarenheter vunnits.

Fördelarna för allmänheten med ett centralt skattekonto för inbetalning av skatt få anses överväga det ökade arbetet och de ökade kostnaderna för det allmänna. De sakkunniga få därför föreslå, att det centrala skattekontot i fort-sättningen lämnas öppet för skatteinbetalning av vad slag det vara må, då skatt icke kan inbetalas medelst skatteanvisning eller, såvitt gäller vissa större arbetsgivare, medelst förteckningar tryckta med hjälp av hålkorts- eller adres-seringsmaskin. Arbetsgivare tillhörande sistnämnda grupp böra äga rätt att på sina förteckningar taga med även skattebelopp för arbetstagare, som icke

överlämnat debetsedel till arbetsgivaren, under förutsättning att kännedom finnes om vederbörandes debetsedelsnummer. Saknas kännedom härom måste redovisning ske till centrala skattekontot.

Samtidigt torde emellertid länsstyrelsernas (kronokamrerarnas) särskilda skattepostgirokonton böra bestå. Dessa konton böra bl. a. kunna tagas i anspråk, då postverket skall till länsstyrelserna (kronokamrerarna) överföra belopp, som influtit till centrala skattekontot.

Kvarstående skatt, som av arbetsgivare innehållits med ledning av debetsedel men som icke kan redovisas medelst skatteanvisning, enär arbetstagaren slutat sin anställning mellan två uppbördsterminer, måste också redovisas till centrala skattekontot. Några svårigheter för arbetsgivaren att lämna fullständiga uppgifter för identifiering av det redovisade beloppet böra dock icke föreligga, då tillgång funnits till debetsedeln. Detsamma gäller om skattskyldig vill verkställa delbetalning av kvarstående skatt, fastighetsskatt m. m. eller tillkommande skatt.

Men även kvarstående skatt, som arbetsgivare innehållit utan tillgång till debetsedel å sådan skatt, bör redovisas till centrala skattekontot. Här ligger det särskild vikt uppå, att uppgift lämnas om att inbetalningen avser kvarstående skatt. Det är att befara att identifieringssvårigheterna bli speciellt svåra beträffande dessa inbetalningar. Å andra sidan torde man ha befogad anledning att antaga att antalet dylika poster icke kommer att bli särskilt stort.

För att möjliggöra för myndigheterna att i tid före nästkommande uppbördstermin hinna identifiera till centrala skattekontot inflytande skattebelopp, böra arbetsgivarna inbetala dessa snarast möjligt efter det desamma innehållits. Föreskrift torde böra meddelas, att om arbetstagare slutat sin anställning inbetalning skall ske senast inom två veckor efter anställningens slut med rätt dock för länsstyrelse (kronokamrerare) att på framställning av arbetsgivare härifrån medgiva de undantag, som kunna finnas påkallade.

Det hade varit önskvärt, om det hade kunnat åläggas postfunktionärerna att kontrollera att fullständiga uppgifter lämnades å kupongerna till postgiroinbetalningskortet vid inbetalning till centrala skattekontot. Detta skulle emellertid medföra att annat postalt arbete finge eftersättas. Då detta ej kan komma i fråga, kunna de sakkunniga icke föreslå att sådan kontroll skall äga rum.

Närmare föreskrifter angående förfaringssättet beträffande överföring av skatt till skattereklamationskontot och om handhavandet av detta konto torde få utfärdas i administrativ ordning.

Om skattskyldig gör gällande att visst skattebelopp icke blivit tillgodoräknat honom och beloppet befinnes innestå å skattereklamationskontot, får beloppet återföras till vederbörande länsstyrelse (kronokamrerare) och rättelse ske. Beträffande preliminär skatt bör därvid avräkning om möjligt ske mot den slut-

liga skatten. Samtidigt bör kontrolleras, att den skattskyldige i vederbörlig ordning blivit taxerad för den mot skattebeloppet svarande inkomsten, och i förekommande fall rättelse i taxeringen om möjligt påyrkas. Avser det innestående skattebeloppet kvarstående skatt, som sedermera blivit restförd men som ännu ej erlagts, bör det restförda beloppet nedsättas i motsvarande mån. Kan avräkning ej verkställas eller kvittning mot annan skatteskuld — i förekommande fall den tillkommande skatt som kan föränledas av yrkande om höjd taxering enligt ovan — ej ske skall skatten återbetalas. Huruvida ränta bör utgå å det belopp, som betalas åter, får bedömas efter de grunder som gälla vid restitution av skatt efter besvär över debitering.

Viss begränsning i rätten till återbetalning bör dock stadgas. I sitt förra betänkande föreslog de sakkunniga i fråga om hålkortssystemet, att hos postverket innestående skattebelopp, vilka icke inom fem år efter inkomståret kunnat tillgodoräknas skattskyldig, skulle tillfalla statsverket. Rörande motivet till detta förslag hänvisas till nämnda betänkande s. 91. Liknande bestämmelse synes böra meddelas beträffande å skattereklamationskontot innestående skatteposter, därvid preskriptionstiden bör angivas till utgången av femte året efter det år, under vilket skatten inbetalts till centrala skattekontot.

Summarisk skatteredovisning i särskilda fall. Som ett led i kontrollen av arbetsgivarna upprättas f. n. för varje uppbördstermin restförteckningar över skattskyldiga, för vilka någon preliminär skatt icke influiter under uppbördsterminen. Denna kontrollmetod förutsätter, att individuell redovisning av arbetstagarnas skatt sker varje uppbördstermin. I Kap. VIII föreslås nu, att några restförteckningar icke vidare skola upprättas och att kontrollen över arbetsgivarnas redovisningar skall äga rum med andra hjälpmedel. Då det för arbetsgivarkontrollen icke blir nödvändigt att individuell skatteredovisning sker varje uppbördstermin, få de sakkunniga föreslå, att arbetsgivare med minst 100 arbetstagare efter tillstånd av vederbörande länsstyrelse skall äga redovisa innehållna skattemedel på så sätt, att under var och en av de fem första uppbördsterminerna till skatteavdelningen inbetalas sammanlagda skattebeloppet för terminen utan specifik redovisning, varefter under den sjätte uppbördsterminen vid redovisningen i vanlig ordning fogas skatteanvisningar, varå den under det gångna året innehållna skatten finnes angiven. Efter kontroll att summa skatt enligt samtliga skatteanvisningar motsvaras av under uppbördsåret inbetald skatt sker kreditering å arbetstagarnas kreditkort i vanlig ordning. Detta redovisningssätt som ju innebär en radikal förenkling av arbetet för de större arbetsgivarna bör dock endast avse preliminär skatt, som eljest skulle redovisas med skatteanvisning. Kvarstående skatt bör redovisas såsom f. n. Inbetalningar till centrala skattekontot böra ske separat för varje uppbördstermin.

Uppenbart är att tillstånd till dylik förenklad skatteredovisning bör lämnas allenast sådana arbetsgivare, gentemot vilka anmärkning icke kan riktas med avseende å sättet för verkställande av skatteavdrag och redovisning av innehållna belopp och vilka därjämte ha en välordnad avlöningsbokföring. Meddelat tillstånd bör när som helst kunna återkallas.

Sammanfattning. I stora drag kan tillvägagångssättet vid inbetalning av skatt beskrivas på följande sätt. Inbetalning av skattskyldigs egen skatt skall såsom f. n. ske å postanstalt eller i bank med företeende av debetsedel och skatteanvisning. Detsamma gäller då arbetsgivare med endast en anställd skall inbetala den anställdes skatt. Arbetsgivare med två eller flera arbetstagare skall inbetala arbetstagarnas skatt till postverkets skatteavdelning i residensstaden, därvid samtidigt skola insändas skatteanvisningar med summerad förteckning. För vissa större arbetsgivare kan skatteredovisningen ske summariskt i viss utsträckning. Då inbetalning av skatt skall ske men skatteanvisning icke kan användas, skall skatten inbetalas till centrala skattekontot. Detta gäller sålunda bl. a., *då* skattskyldig vill inbetala del av kvarstående skatt, fastighetsskatt eller tillkommande skatt, *då* skattskyldig vill inbetala ytterligare preliminär skatt utöver sådan skatt som innehålles genom skatteavdrag eller, oavsett om skatteavdrag verkställles eller icke, efter utgången av den sista uppbördsterminen under uppbördsåret, *då* arbetsgivare skall inbetala kvarstående skatt för arbetstagare, som slutat anställning mellan två uppbördsterminer, samt *då* arbetsgivare skall inbetala preliminär skatt eller kvarstående skatt för arbetstagare, vilken icke till arbetsgivaren överlämnat någon debetsedel, ävensom vid försenad skatteinbetalning av skattskyldig eller arbetsgivare.

D. Utfärdande av kvitto å erlagd skatt.

1. Gällande bestämmelser.

Se härom de sakkunnigas förra betänkande s. 82 o. f.

2. Framförda förslag om ändringar.

I yttrande över de sakkunnigas föregående betänkande ha *Sveriges köpmannaförbund*, *Sveriges grossistförbund*, *Handelns arbetsgivareorganisation* samt *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation* framhållit som ett viktigt önskemål, att arbetsgivare i lämplig form finge kvitto å inbetald skatt för arbetstagare. Denna fråga hade icke berörts av de sakkunniga men det vore uppenbarligen till stor olägenhet för rörelseidkarnas redovisning, att de icke erhöles dylika kvitton.

Svenska exekutionsmännens riksförbund har anfört:

Arbetsgivare bör erhålla specificerat kvitto å det inbetalda skattebeloppet genom en duplett av skattemärke och postkvitto. Det kvitto, som man nu kan erhålla på en klumpsumma, är otillräckligt. Kvitto bör vara sådant, att det kan tjäna som bevis för att visst, enstaka skattebelopp verkligen inbetalats. Samtidigt skulle härigenom kontrollen hos arbetsgivarna förenklas och effektiviseras. Det händer nu ofta, att arbetsgivare uttalar sitt missnöje med, att han saknar dylikt kvitto och, om arbetstagarens skattsedel ej kvarligger hos arbetsgivaren, är det vid kontroll faktiskt omöjligt avgöra, om ett belopp är inbetalt eller ej. Då arbetstagaren förlorat sina kvitton, blir det då svårt fastställa vad han verkligen betalt. De fall då skattsedeln kommer att saknas hos arbetsgivaren torde även avsevärt öka med en utvidgad avdragsskyldighet och vissa risker för uppkomsten av ett vad man skulle kunna kalla fusksystem föreligger därvid alltid.

3. Uppbördssakkunnigas förslag.

F. n. skola av postverket eller penninginrättning utfärdade kvitton å inbetald skatt fästas å den debetsedel, som inbetalningen avser. Har arbetsgivare inbetalt skatt för arbetstagare utan att kvittot därvid fästs vid debetsedeln, skall kvittot separat tillställas arbetstagaren. Arbetsgivare med flera än 25 arbetstagare äger dock som regel själv utfärda kvitto å skatteinbetalningarna.

En avsevärd olägenhet med nu gällande system är att arbetsgivarna i allmänhet icke få några verifikationer till sina räkenskaper beträffande av dem verkställda skatteinbetalningar. Endast så länge debetsedlarna med åsatta skattekvitton finnas kvar hos arbetsgivarna kunna dessa styrka sina skattelikheder. Möjligheterna för uppbördsmyndigheterna att kontrollera, att innehållen skatt inbetalts i behörig ordning, äro ävenledes som följd härav mindre goda, om kontrollen sker efter det att debetsedlarna återlämnats till arbetstagarna. Önskemål ha därför i olika sammanhang framkommit om duplettkvittot å alla skatteinbetalningar.

Det förekommer i stor omfattning, att arbetstagare icke längre är i arbetsgivarens tjänst, då skatten inbetalas och skattekvittot skall tillställas honom. Arbetsgivaren åsamkas härvid extra besvär och kostnader med att eftersända kvittot. Vidare bruka ofta i sådana fall arbetsgivarna behålla debetsedlarna, till dess skatten inbetalts, vilket i sin tur medför besvär och svårigheter för arbetstagarna, då dessa tillträda ny anställning och därvid icke kunna överlämna sin debetsedel till den nye arbetsgivaren. Med den av de sakkunniga förordade utvidgningen av avdragsskyldigheten, kombinerad med en automatisk kreditering av skattebeloppen, d. v. s. utan medverkan av arbetstagarna, skulle nu angivna svårigheter och besvär samt kostnader bli så stora, att bestämmelsen om att postverkets kvitton skola tillställas arbetstagarna icke kan bibehållas oförändrad. Särskilt torde det vara omöjligt att påfordra, att kvittot

skall överlämnas till arbetstagaren, då skatteavdrag göres å inkomst av korttidsanställning.

Om man sålunda måste eftergiva den möjlighet till kontroll av arbetsgivarna genom arbetstagarnas medverkan, som finnes genom att postverkets kvitton skola överlämnas till arbetstagarna, i fråga om sådana skatteinnehållanden som även eljest kunna vara svåra att kontrollera, ligger nära till hands att ifrågasätta, huruvida icke föreskriften om skattekvittonas överlämnande till arbetstagarna kan utgå i fråga om all skatt, som erlägges av arbetsgivare för arbetstagares räkning. Det bör påpekas att den möjlighet att kontrollera arbetsgivarnas skatteinbetalningar, som består i att arbetstagarna tillse att deras debetsedlar äro i behörig ordning kvitterade, i allmänhet icke kan utnyttjas förrän efter inkomstårets slut, då debetsedlarna återställas till arbetstagarna. Även med nu gällande ordning är angivna möjlighet till kontroll av reducerat värde under löpande inkomstår. Visserligen skulle det förhållandet, att skattekvittona icke behövde överlämnas till arbetstagarna som bevis på att innehållna skattebelopp i behörig ordning redovisats, måhända i och för sig kunna medföra, att mindre nogräknade arbetsgivare i större utsträckning än för närvarande skulle underlåta att redovisa de innehållna skattemedlen. Emellertid föreslå de sakkunniga i annat sammanhang åtgärder för en mera effektiv kontroll av arbetsgivarna, varigenom nu angivna risk torde kunna minskas.

Genom att slopa bestämmelsen om att postverkets kvitton skola överlämnas till arbetstagarna skulle de olägenheter, som äro förenade med nuvarande ordning, kunna undvikas. Sålunda finge arbetsgivarna fullständiga verifikationer till sina räkenskaper. Arbetstagarnas debetsedlar kunde återställas till dem omedelbart vid slutad anställning med intyg om innehållna skattebelopp. Eftersändande av debetsedlar eller särskilda skattekvitton skulle icke behöva komma i fråga. Motsvarande skulle komma att gälla där skatteavdrag verkställts utan tillgång till debetsedel. Kravet på duplettkvitto skulle förfalla. Genom att arbetsgivarna alltid skulle kunna styrka verkställda redovisningar av skatteavdragen komme vidare uppbördsmyndigheternas granskning av arbetsgivarnas avlöningsbokföring att underlättas.

Även om viss tveksamhet måste hysas gentemot nu angivna förfaringsätt med hänsyn till risken att arbetsgivarna i större utsträckning än f. n. skulle underlåta att redovisa innehållna skattebelopp, finna de sakkunniga likväl övervägande skäl tala för detsamma. De sakkunniga föreslå därför, att de kvitton, som utfärdas av postverket eller av penninginrättning vid inbetalning av arbetstagares skatt, icke skola behöva överlämnas till arbetstagarna utan kunna behållas av arbetsgivarna.

Från arbetsgivarhåll har i olika sammanhang framställts krav på ersättning för de portokostnader, som arbetsgivarna åsamkas genom att de i stor utsträckning måste till arbetstagare, som slutat sin anställning, eftersända debet-

sedlar och skattekvitton. Genom att arbetsgivarna nu kunna lämna tillbaka debetsedlarna omedelbart vid slutad anställning synas kostnader i förevarande avseende icke vidare behöva uppkomma.

Redan för närvarande åligger det arbetsgivarna jämlikt 16 § UK att vid varje avlöningstillfälle genom särskilt kvitto eller på annat lämpligt sätt lämna arbetstagare uppgift om det belopp, som genom skatteavdrag innehållits å lönen. Skyldighet att lämna sådan uppgift föreligger dock ej, om lönen kvitteras å avlöningslista, varå skatteavdraget angivits. Dessa bestämmelser böra fortfarande gälla, dock att om debetsedel icke överlämnats till arbetsgivaren, särskilt kvitto alltid skall lämnas arbetstagaren om innehållet skattebelopp. Som sådant kvitto bör även godtagas lönebesked — upptagande uppgift jämväl om innehållet skattebelopp — som arbetstagare bruka erhålla vid löneutbetalning. Av dylika kvitton och lönebesked bör bl. a. framgå den tid, under vilken skatteavdrag verkställts. Har debetsedel överlämnats till arbetsgivaren, bör debetsedeln vid återlämnandet vara försedd med intyg om sammanlagda beloppet av den skatt, som innehållits enligt debetsedeln, och om den tid, under vilken skatteavdrag verkställts. Det torde däremot icke kunna krävas, att intyget skall ange om och när skatten redovisats till uppbördsmyndigheterna. Tidpunkten för redovisning av den innehållna skatten behöver nämligen icke ännu ha inträtt, då debetsedeln återlämnas.

Liksom f. n. böra kvittoblanketter tillhandahållas kostnadsfritt genom statsverkets försorg. Närmare föreskrifter böra utfärdas i administrativ ordning.

Av arbetsgivare utfärdat intyg om verkställda skatteavdrag torde som regel böra äga vitsord gentemot statsverket, såvitt gäller arbetstagarens rätt att få räkna sig skatteavdragen till godo. Tillgodoräknande bör dock uppenbarligen icke få ske, om uppbördsmyndigheterna kunna styrka, att skatteavdrag icke verkställts. Frågan om påföljd för arbetsgivare, som lämnar felaktigt intyg om skatteavdrag, beröres i Kap. XIV.

Vid inbetalning av skatt medelst skatteanvisning å postanstalt eller i penninginrättning eller till postgirokontorets skatteavdelning bör liksom f. n. särskilt skattekvitto utfärdas för varje skatteanvisning. Direkt å debetsedeln anbringat kvitto torde f. n. vara det vanliga vid skatteinbetalning till penninginrättning. Detta förfaringsätt bör naturligtvis även i fortsättningen kunna tillämpas där icke vederbörande begär särskilt kvitto. Av postverket utfärdat skattekvitto torde böra lämnas separat, varefter det får bero på den inbetalandes eget bedömande, om kvittot skall fästas å debetsedeln eller ej.

Å skatt, som inbetalas medelst skatteanvisningar till skatteavdelning vid postkontor i residensstad, torde det däremot icke vara erforderligt med separata skattekvitton för varje skatteanvisning. Det skulle — med beaktande av det avsevärt ökade arbete, som måste bli en följd av de sakkunnigas förslag — säkerligen bli mycket svårt för skatteavdelningarna att medhinna dylikt kvitto-

skrivande. Specifik uppgift bör återfinnas i arbetsgivarens räkenskaper om den inbetalda skattens fördelning på olika arbetstagare. Detsamma bör gälla jämväl då skatt inbetalas till centrala skattekontot samtidigt för flera arbetstagare.

Inom kommittén har övervägts, huruvida icke vid inbetalning till centrala skattekontot å postens kvitto borde angivas numret å den debetsedel, för vilken skatt inbetalas, så att arbetsgivaren icke skall kunna utnyttja skattekvittot som verifikation för annan arbetstagares skatt. Häremot må emellertid erinras, att debetsedelsnummer icke alltid finnes angivet å postgirokupongen. Vidare skulle ett dylikt förfaringssätt medföra en alltför stor belastning på postkassorna. Särskilt angivande av debetsedelsnummeret bör icke ifrågasättas i detta fall.

E. Myndigheternas redovisning av influten skatt m. m.

1. Gällande bestämmelser.

En sammanfattande redogörelse för gällande bestämmelser rörande den bokföring och redovisning av influten skatt, som ombesörjes av uppbördsmyndigheterna, har lämnats i de sakkunnigas förra betänkande (s. 84 o. f.). Närmare föreskrifter finnas meddelade i 65 § UF samt i 22 och 23 §§ UK, vartill här må hänvisas.

2. Uppbördssakkunnigas förslag.

De sakkunniga ha icke funnit anledning ifrågasätta andra ändringar av gällande bestämmelser än sådana som påkallas av att skatt kan inflyta till penninginrättning eller till postverket även under annan tid än under uppbörds-termin. För penninginrättnings del torde det vara tillräckligt om redovisning sker vid varje uppbördstermins slut av skatt, som influtit sedan senast förflutna uppbördstermin. För skatteredovisningen mellan postverkets olika organ torde det ankomma på generalpoststyrelsen att utfärda bestämmelser.

Icke heller i fråga om postverkets medverkan i uppbördsarbetet med kreditering å uppbörds-korten av influten skatt m. m. torde några egentliga ändringar böra vidtagas. Vissa med kreditering av debiterad skatt sammanhängande frågor ha behandlats i Kap. IV, vartill här hänvisas.

I nuvarande 65 § UF finnes stadgat att restlängd skall upprättas i tre exemplar. Det synes icke erforderligt, att i UF stadga i hur många exemplar restlängden skall upprättas. Bestämmelser härom böra lämpligen utfärdas i administrativ ordning.

Indrivning av skatt.

A. Gällande bestämmelser.

Efter utgången av varje uppbördstermin skall enligt 65 § UF skatteavdelningen vid postkontor i residensstad upprätta och till länsstyrelsen (i stad med egen uppbördsförvaltning till kronokamreraren) översända restlängd i tre exemplar, särskilt för varje kommun eller del av kommun, över skattskyldiga som icke inbetalt debiterad skatt på föreskrivet sätt under terminen eller under den därpå följande särskilda respittiden. Länsstyrelsen (kronokamreraren) åligger jämlikt 68 § UF att med ledning av befolkningsregistret undersöka, huruvida restförd skattskyldig avflyttat till annan fastighet inom kommunen eller till annan kommun eller huruvida skattskyldig som är arbetstagare erhållit anställning hos annan arbetsgivare än som finnes angiven å vederbörligt uppbördskort. I förekommande fall skall i restlängden antecknas, vad sålunda eller eljest må vara av betydelse för skattens indrivande. Därefter skola enligt 67 § UF två exemplar av restlängden överlämnas till vederbörande utmätningsman för indrivning av de restförda beloppen. Utmätningssmannen skall så snart ske kan till vederbörande exekutionsbiträde överlämna ett av de honom tillställda exemplaren.

I några städer ombesörjes icke restlängdsskrivningen av postverket utan av kronokamreraren.

Å skatt, som icke erlagts i vederbörlig ordning under uppbördstermin eller den därpå följande särskilda respittiden, skall enligt 66 § UF restavgift erläggas med 4 öre för varje hel krona av den icke erlagda skattens slutsumma, dock ej mindre än 25 öre. Restavgift kan uttagas exekutivt utan särskilt bemyndigande.

Såsom tvångsmedel vid indrivningen av restförd skatt kan utmätningsmannen använda utmätning; beträffande arbetstagare kan dessutom förekomma införsel. Utmätningssmannen äger enligt 69 § UF uppdraga åt exekutionsbiträde att verkställa indrivningen samt att för sådant ändamål förrätta utmätning av lös egendom. Införsel får av exekutionsbiträde beviljas endast i stad eller inom område på landet, där enligt Kungl. Maj:ts särskilda förordnande ärenden angående införsel till gäldande av utskylder eller avgifter må handläggas jämväl av exekutionsbiträde. Då exekutionsbiträde förrättat utmätning, skall det vid utmätningen förda protokollet av honom genast insändas till utmätningsmannen, som har att med ärendet vidare lagligen förfara.

Innan utmätningsman eller exekutionsbiträde verkställer utmätning eller meddelar införsel, skall han enligt 69 § UF genom tjänstbrev anmana den skattskyldige att fullgöra sin betalningsskyldighet.

Å medel som utmätningsman eller exekutionsbiträde uppbär skall enligt 78 § UF särskilt kvitto (indrivningskvitto) utfärdas, dock att sådant kvitto icke erfordras då medel erläggas genom insättning å utmätningsmannens eller exekutionsbitrådets tjänstepostgirokonto. Indrivningskvittot skall vid betalningstillfället lämnas till den som erlagt beloppet eller, där så icke kan ske, såsom då beloppet översänts med posten, tillställas honom i tjänstebrev. Annat kvitto än indrivningskvitto eller av postverket utfärdat kvitto om insättning å tjänstepostgirokonto är icke gällande.

Indrivningskvittot tecknas enligt 26 § 1 mom. UK å därför avsedd blankett och utskrivs med en kopia. Avser hos arbetsgivare indrivet belopp flera arbetstagare, erfordras icke att å kvittot upptages merå än det erlagda beloppet, namnet å arbetsgivaren samt arbetstagarnas antal. I sådant fall skall dock vid kopiebladet till kvittot fogas förteckning å arbetstagarna med angivande för envar av dem vad av det indrivna beloppet å honom belöper samt vad beloppet avser.

Är skattskyldig enligt restlängden bosatt inom det utmätningsmansdistrikt, där skatten påförts honom, men kan han icke där anträffas och kan skatten till följd därav icke uttagas inom distriktet, skall utmätningsmannen enligt 72 § UF undersöka, var den skattskyldige eller annan, som är pliktig att svara för skatten, må kunna anträffas.

Framgår av restlängden eller av förenämnda undersökning eller annorledes, att den skattskyldige vistas å ort utom utmätningsmannens distrikt men inom riket, skall utmätningsmannen enligt 71 och 72 §§ UF med överlämnande av restlängdsutdrag begära handräckning för skattens uttagande hos den utmätningsman, inom vilkens distrikt nämnda ort är belägen. Anträffas den skattskyldige icke å handräckningsorten, skall jämlikt 73 § UF undersökning som i föregående stycke sägs verkställas. Utrönes därvid att den skattskyldige finnes inom ett annat utmätningsmansdistrikt, skall ärendet vidareändas till utmätningsmannen i detta distrikt och underrättelse härom lämnas handräckningssökanden. Har vid utredningen icke framkommit var den skattskyldige må kunna anträffas, skall utmätningsmannen i handräckningsorten återsända restlängdsutdraget till sökanden.

Utmätningsman hos vilken handräckning begärts skall enligt 74 § UF, intill dess slutredovisning avgivits, senast den 20 i varje månad över postgiro till sökanden redovisa dittills influtna medel. Han skall i övrigt så skyndsamt ombesörja handräckningen att slutredovisning, såvitt på honom beror, kommer sökanden tillhanda senast inom 6 månader efter det framställningen om handräckning emottagits.

Vistas den skattskyldige å känd ort utom riket, skall enligt 75 § UF utmätningsmannen, om det restförda beloppet överstiger 50 kr., anmäla detta hos länsstyrelsen. Länsstyrelsen föranstaltar om krav genom svensk beskickning eller svenskt konsulat. Föreligger avtal mellan Sverige och främmande stat om

handräckning för uttagande av skatt, skall utmätningsmannen vidtaga de åtgärder, som enligt avtalet ankomma på honom.

Finner länsstyrelsen eller, i stad med egen uppbördsförvaltning, kronokamreraren sådana omständigheter föreligga att skattskyldig eller arbetsgivare, som är ansvarig för arbetstagares skatt, bör försättas i konkurs här i riket för utfående av skatt, skall enligt 76 § UF länsstyrelsen eller kronokamreraren förordna, att framställning därom skall göras. Understiger skattebelopp för vilket den skattskyldige eller arbetsgivaren häftar 100 kr., må dock sådan framställning ej ske, med mindre i det föreliggande fallet synnerliga skäl därtill äro.

Bevakning i skattskyldigs konkurs av fordran å ogulden skatt skall jämlikt 25 § UK göras av utmätningsmannen i den skattskyldiges hemortskommun, oavsett i vilken kommun skatten påförts. Bevakning i arbetsgivares konkurs av fordran å arbetstagares skatt, för vilken arbetsgivaren är ansvarig, skall göras av utmätningsmannen i arbetsgivarens hemortskommun.

Varje månad skall enligt 77 § UF utmätningsman till länsstyrelsen specifikt redovisa de skatteposter, beträffande vilka efter avgivandet av nästföregående redovisning indrivningen slutförts till följd av verkställd inbetalning eller meddelat beslut om avkortning eller avskrivning, med undantag likväl för sådan skatt som på grund av handräckning skall slutligen redovisas till annan än länsstyrelsen. I stad med egen uppbördsförvaltning skall dock nämnda redovisning göras till kronokamreraren, som sedan i sin tur avgiver redovisning till länsstyrelsen. Redovisningarna skola verkställas av utmätningsman i stad med egen uppbördsförvaltning den 15 i varje månad samt av annan utmätningsman och av kronokamrerare å tredje söckendagen före varje månads utgång.

Beslut om avkortning och avskrivning av skatt meddelas enligt 85 § UF av länsstyrelsen. Till avkortning hänföras endast sådana fall, då ett skattebelopp avföres ur räkenskaperna på grund av att någon fordran å beloppet icke längre föreligger. Avskrivning avser de fall, då ett skattebelopp av annan anledning avföres ur räkenskaperna. Till följd härav skall avskrivning och icke avkortning äga rum, då den skattskyldige saknar utmätningsbara tillgångar till skattens gäldande och införsel ej kan verkställas. Avkortning medför den rättsverkan, att åtgärder för skattens indrivning icke vidare skola äga rum. Har avskrivning skett, kvarstår däremot vederbörandes betalningsskyldighet.

I månaderna februari, juni och oktober skall utmätningsman jämlikt 84 § UF hos länsstyrelsen till avkortning eller avskrivning anmäla skatt, som enligt då tillgängliga intyg eller andra handlingar må avkortas eller avskrivas, varvid utmätningsmannen skall bifoga längd över samtliga till avkortning eller avskrivning ifrågakommande poster samt bevis om de förhållanden, på vilka anmälningen grundas. Av utmätningsman i stad med egen uppbördsförvaltning skall dock dylik anmälan göras hos kronokamreraren i staden. Ifrågasättes därvid avskrivning på grund av att den skattskyldige icke äger tillgång till skattens gäldande eller vistas å okänd ort, skall kronokamreraren granska vederbörliga hin-

dersbevis och teckna intyg om granskningen m. m. å hindersbevisen eller å en förteckning över desamma. Efter granskning av handlingarna skall kronokamreraren översända desamma till länsstyrelsen tillika med bevis om granskningen.

Om beslut rörande avkortning och avskrivning skall enligt 85 § UF länsstyrelsen underrätta vederbörande utmätningsman, resp. kronokamreraren.

Före den 15 januari varje år skall utmätningsman enligt 88 § UF upprätta balanslängd över all skatt, som är oredovisad å tredje söckendagen före nästföregående december månads utgång. Därvid må skatt, som restförts under senast tilländalupna år, upptagas summariskt. I övrigt skall balanslängden specifikt upptaga dels den skatt, som beror på sökt handräckning, med uppgift för envar skattskyldig om den eller de utmätningsmän hos vilka handräckning blivit sökt och dagen för varje sådan åtgärd, och dels all övrig skatt, vilken är beroende på åtgärd inom distriktet, med noggrann uppgift om de åtgärder som vidtagits och om det hinder som mött för indrivningen.

Balanslängden och de intyg om hinder som mött för indrivningen eller verkställigheten skola insändas till länsstyrelsen, resp. kronokamreraren. Efter granskning skall kronokamreraren före utgången av januari månad till länsstyrelsen översända balanslängden tillika med bevis om granskningen.

I stad med egen uppbördsförvaltning är kronokamreraren jämlikt 94 § 1 mom. UF ansvarig för indrivningens och redovisningens behöriga verkställande. I annan stad eller på landet ansvarar vederbörande utmätningsman för indrivning eller befordrande till avkortning eller avskrivning av ogulden skatt.

Underlåter kronokamrerare eller utmätningsman i fögderistad eller på landet att inom föreskriven tid fullgöra vad på honom ankommer enligt uppbördsförordningen, skall enligt 94 § 2 mom. UF länsstyrelsen då sådant blir känt omedelbart vidtaga de åtgärder, vartill förhållandena kunna föranleda. Gör utmätningsman i stad med egen uppbördsförvaltning sig skyldig till dylik underlåtenhet, skall kronokamreraren förfara på sätt nyss nämnts.

Över ärenden, som avses i UF eller i UK, skall jämlikt 29 § UK utmätningsman föra dels handräkningsdagbok, såvitt angår ärenden i vilka handräckning begärts av annan utmätningsman, dels ock restlängdsdagbok såvitt angår andra ärenden.

Kronokamrerare, utmätningsmän och exekutionsbiträden äro enligt kungörelsen den 6 december 1946, nr 739, skyldiga att ha tjänstepostgirokonto samt att å detta konto insätta de medel, som de i kraft av sitt uppdrag erhålla. Utbetalning som skall verkställas med medel, vilka insatts å tjänstepostgirokonto, bör ske över postgiro, där ej annat följer av lag eller författning eller meddelad order. Exekutionsbiträde må ej förfoga över medel, som innestå å hans tjänstepostgirokonto, annorledes än genom girering till vederbörande utmätningsmans tjänstepostgirokonto.

Enligt kungörelsen den 20 juni 1947 (nr 269) med vissa bestämmelser angående exekutionsbiträden skall exekutionsbiträde minst en gång i månaden å tid, som utmätningssmannen bestämmer, redovisa innestående medel, som av exekutionsbiträdet indrivits, ävensom avgiva redovisning för sådana indrivningsposter, beträffande vilka vederbörlig utredning föreligger om att hinder för indrivning mött.

Redovisning sker genom avlämnande av redovisningsräkning. Redovisning av poster, beträffande vilka hinder för indrivning mött, skall vara åtföljd av föreskrivna hindersbevis. Samtidigt med att redovisningsräkning avlämnas, skola redovisade kontanta medel översändas till utmätningssmannen. Andra medel än denne tillkommande andel i restavgift skola översändas genom girering till hans postgirokonto.

Redovisningsräkning upprättas enligt formulär som fastställas av riksräkenskapsverket och utskrivs genom självkopiering i två exemplar. Huvudskriften överlämnas till utmätningssmannen, medan kopian behålles av exekutionsbiträdet för att av honom förvaras.

Exekutionsbiträde åligger att i enlighet med de närmare föreskrifter, som av riksräkenskapsverket meddelas, föra dels dagböcker över inkomna ärenden, dels ock kassabok över indrivna, mottagna och utbetalda medel. Dagböcker och kassabok upprättas enligt formulär som fastställas av riksräkenskapsverket.

Utmätningssmannen är pliktig övervaka, att de honom underställda exekutionsbiträdena behörigen fullgöra sina tjänsteåligganden. Utmätningssmannen skall vidare söka förvissa sig därom, att av exekutionsbiträde meddelade bevis om hinder för indrivning på grund av bristande tillgångar äro riktiga. Förden skull bör utmätningssmannen årligen anmana ett flertal i bevisen avsedda personer, som icke uppenbarligen sakna tillgångar, att betala dem påförda belopp, där ej annat förfaringsätt beträffande någon eller några av dem befinnes ändamålsenligare. Anteckning om vidtagen åtgärd skall göras i den dagbok eller restlängd, i vilken den med åtgärden avsedda posten upptagits.

Minst en gång om året skall utmätningssmannen verkställa inventering hos varje honom underställt exekutionsbiträde. Då exekutionsbiträde tillträtt tjänsten, därifrån avgått eller avlidit, så ock om han avvikit ur tjänsten eller beträffs med tillgrepp, förskingring eller brist i fråga om medel, som han i tjänsten omhänderhaft, skall inventering ske ofördröjligen. Då så befinnes lämpligt, bör länsstyrelsen förordna tjänsteman hos länsstyrelsen att förrätta inventering hos exekutionsbiträde.

Enligt kungörelsen den 13 november 1931 (nr 396) med föreskrifter angående medelsförvaltningen i länen skola kronokamrerare och utmätningssmän föra kassajournal och upprätta månadsräkning enligt formulär, som fastställas av riksräkenskapsverket.

Kassajournalen skall avslutas månatligen å tredje söckendagen före månadens

utgång. Summariskt utdrag ur journalen, upptagande behållningen från närmast föregående månadsavslutning, därefter influtna och utbetalda medel samt behållningen vid sista månadsavslutningen, skall därefter ofördröjligen insändas till länsstyrelsen. Utmättningsman i stad med egen uppborðsförvaltning skall dock avsluta kassajournalen den 15 i varje månad samt ofördröjligen översända utdraget ur journalen till kronokamreraren i staden.

Månadsräkningen skall upptaga varje särskilt slag av medel, som kronokamrerare eller utmättningsman på grund av länsstyrelsens uppborðs- eller utbetalningsorder har att redovisa till länsstyrelsen, med undantag av erhållet förskott. I den av kronokamrerare upprättade månadsräkningen må de redovisade medlen upptagas summariskt.

I månadsräkningen skola kronokamrerare och utmättningsman påföra sig, jämte balansen från sista månadsräkningen, beloppen av de till uppborð eller indrivning under månaden beordrade eller eljest på indrivning och redovisning beroende medel samt avföra under månaden avkortade eller avskrivna uppborðsmedel, till avkortning eller avskrivning anmälda böter, influtna och i riksbanken insatta eller till vederbörande utbetalda medel och utbalansera vad vid månadsavslutningen återstår att redovisa.

Vid månadsräkningen skola fogas de uppgifter, längder och handlingar, som det bl. a. jämlikt UF åligger kronokamrerare och utmättningsman att avlämna och som icke tidigare ingivits till länsstyrelsen, ävensom uppgift över uppdebiterade uppborðsmedel och böter. Uppgifterna skola i vissa hänseenden verifieras.

Månadsräkningen skall avslutas å tredje söckendagen före varje månads utgång. Ett duplettexemplar därav skall ofördröjligen insändas till länsstyrelsen. Utmättningsman i stad med egen uppborðsförvaltning skall dock avsluta månadsräkningen den 15 i varje månad och ofördröjligen insända duplettexemplaret till kronokamreraren i staden, som vidarebefordrar detta till länsstyrelsen i samband med översändandet av duplettexemplaret av sin egen månadsräkning.

Hos kronokamrerare och utmättningsman skall inventering förrättas minst en gång årligen. Då sådan befattningshavare tillträtt tjänsten, därifrån avgått eller avlidit, så ock då han eller ledamot av magistrat, som utövar utmättningsmans befattning, avvikit ur tjänsten eller beträtts med tillgrepp, förskingring eller brist i fråga om i tjänsten omhänderhavda medel, skall inventering ske ofördröjligen. Inventering förrättas hos utmättningsman i stad med egen uppborðsförvaltning av kronokamreraren samt hos kronokamrerare och utmättningsman på landet och i stad, som tillhör fögderi, av den tjänsteman hos länsstyrelsen, som länsstyrelsen därtill förordnar. Då så befinnes lämpligt, äger länsstyrelsen förordna tjänsteman hos länsstyrelsen att förrätta inventering hos utmättningsman i stad med egen uppborðsförvaltning.

B. Framförda förslag om ändringar, m. m.

Indrivningsförfarandet och därmed sammanhängande frågor ha berörts i ett flertal till uppördssakkunniga från finansdepartementet överlämnade eller direkt till de sakkunniga inkomna skrivelser från olika myndigheter och organisationer ävensom i de yttranden över erfarenheterna av det nya uppördssystemet, som länsstyrelserna m. fl. avgivit till de sakkunniga. Förslag till förenkling av indrivningsverksamheten m. m. har framlagts av statens organisationsnämnd i en promemoria den 20 april 1950 varjämte i vissa städer med egen uppördsförvaltning utarbetats förslag till omorganisation av respektive städers uppörds- och exekutionsverk. Även i andra sammanhang ha frågor uppkommit rörande indrivningen av skatt.

Beträffande arbetsrutinen vid skatteindrivningen har *statens organisationsnämnd* i huvudsak anfört följande.

För att i möjligaste mån förbilliga indrivningskostnaderna borde såsom första åtgärd kravskrivelse med bifogat inbetalningskort alltid expedieras.

Det syntes eftersträvansvärt, att kravskrivelserna upprättades och expedierades genom länsstyrelsens försorg. Därigenom skulle utmätningmän och exekutionsbiträden befrias från ett icke obetydligt arbete och kunna ägna mera tid åt indrivningsverksamheten i övrigt. Vidare skulle arbetsbesparande metoder (blanketter i ändlös bana, kuvertklistringsmaskiner o. d.) kunna komma till användning på ett helt annat sätt än hos utmätningmän och exekutionsbiträden. Utskrift av kravskrivelse skulle även kunna kombineras med utskrift av andra handlingar till nytta i indrivningsverksamheten, t. ex. restlängdskort för varje restförd. Genom att ordna dessa kort i bokstavsordning skulle utmätningmannen lättare än under nuvarande förhållanden erhålla överblick över för vilka belopp en och samma person resterade, något som i indrivningsverksamheten torde vara en icke oväsentlig fördel. Även exekutionsbiträdena hade intresse av samlade uppgifter om varje restförd person åvilande skatteskuld.

I huvudsak enligt det system, som f. n. tillämpades i Stockholm, skulle följande förfaringsätt kunna användas:

Postverkets skatteavdelning utskriver i stället för restlängd i dess nuvarande form ett hektograferingsoriginal till restlängd med i huvudsak samma uppställning och samma uppgifter som f. n. Originalen överlämnas till länsstyrelsen.

Uppördsavdelningen framställer medelst direkt hektografering restlängd i två exemplar, restlängdskort i två exemplar och kravskrivelse. Den fortsatta verksamheten kan därefter ske på två sätt.

A. Kravskrivelsen innehåller anmaning till den skattskyldige att inbetala restfört belopp till länsstyrelsen.

Uppördsavdelningen genomgår ett exemplar av den medelst hektografering framställda restlängden (utmätningmannens blivande exemplar) mot kuponger av till länsstyrelsens skattepostgirokonton/centrala skattekontot inbetalad skatt och förser rest-

längden med uppgift om inbetalade belopp. Kravskrivelserna till skattskyldiga, som inbetalat skatt till förenämnda konton, makuleras. I de fall icke hela beloppet erlagts, upprättas nya kravskrivelser, omfattande det resterande beloppet. Restlängdskorten för ifrågavarande skattskyldiga förses med anteckning om erlagt belopp. Kravskrivelserna expedieras till de skattskyldiga. Restlängder och restlängdskort expedieras till landskontorets bokföringsdetalj.

Bokföringsdetaljen påför restlängdens summa på ett för detta ändamål upplagt konto, särskilt för varje slag av skatt. De på restlängdskorten angivna inbetalningarna avförs på kontot. Restlängd och kort behållas under den i kravskrivelsen angivna tidsfristen för inbetalning till länsstyrelsen. Influtna medel avförs på kontot och tillförs inkomstitel. I restlängd angives, vilka poster som erlagts. Restlängdskorten makuleras vid hel betalning. Vid avbetalning angives det inbetalade beloppet på korten, som behållas tillsammans med övriga. När den i kravskrivelsen angivna tidsfristen för inbetalning till länsstyrelsen utlöpt, avförs på kontot summan av per utmätningsmannadistrikt obetalade belopp. Dessa summor påföras vederbörlig utmätningsmans konto. Ett exemplar av restlängden och båda exemplaren av restlängdskortet expedieras till utmätningsman.

Utmätningsman påför sig summan av oguldna belopp och expedierar ett exemplar av restlängdskortet till vederbörlig exekutionsbiträde. Det andra exemplaret av restlängdskortet inordnas i bokstavsordning i särskild kortlåda. Finnas för samma skattskyldiga kort beträffande tidigare restförd skatt, inordnas nytillkomna restlängdskort i tidsföljd. Beroende på omständigheterna vidtagas därefter följande åtgärder.

a) Vid redovisning från exekutionsbiträde av avbetalningar.

Influtna avbetalningar antecknas, förutom i kassajournal, på restlängdskort. När skatteskulden slutbetalats, göres anteckning härom i restlängd.

b) Vid slutredovisning från exekutionsbiträde.

Har redovisningen skett kontant bokföres influtet belopp i kassajournal och restlängd samt redovisas till länsstyrelsen i vanlig ordning. Från exekutionsbiträde mottaget restlängdskort arkiveras efter exekutionsbiträde och år och inom dessa grupper i bokstavsordning efter de skattskyldiga. Eget restlängdskort makuleras. Sker slutredovisning med hinder och är hindret beroende på flyttning inom utmätningsmannens distrikt, sändes det från den redovisande erhållna restlängdskortet till det nya exekutionsbiträdet. Åtgärden antecknas på eget restlängdskort. Är hindret beroende på utflyttning ur distriktet, begäres handräckning på vanligt sätt. Eget restlängdskort makuleras och ersättes med det från exekutionsbiträdet erhållna, som förses med anteckning om handräckningsåtgärden. Är hindret slutligt, makuleras det egna restlängdskortet, hindersredovisning till länsstyrelsen äger rum i vanlig ordning och det från exekutionsbiträdet erhållna restlängdskortet arkiveras.

Exekutionsbiträde inordnar mottagna restlängdskort i kortlåda på samma sätt som utmätningsman. Influtna belopp antecknas på korten. Vid slutredovisning förses korten med anteckning därom och insändas till utmätningsmannen.

B. Kravskrivelsen innehåller anmaning till den skattskyldige att inbetala restfört belopp till utmätningsman.

Uppbördsavdelningen genomgår ett exemplar av den medelst hektografering framställda restlängden (utmätningsmannens blivande exemplar) mot kuponger av till länsstyrelsens skattepostgirokonton/centrala skattekontot inbetalad skatt och förses restlängden med uppgift om inbetalade belopp. Förteckning över inbetalade belopp upprättas i två exemplar. Kravskrivelserna till skattskyldiga, som inbetalat skatt till förenämnda konton, makuleras. I de fall icke hela beloppet erlagts, upprättas nya kravskrivelser, om-

fattande det resterande beloppet. Kravskrivelserna expedieras. Restlängder, restlängdskort och förteckningar expedieras till landskontorets bokföringsdetalj.

Bokföringsdetaljen verkställer de bokföringsåtgärder, som föreslås i avsnittet om utmättningsmans bokföring. Restlängder, restlängdskort och ett exemplar av förteckningen expedieras till utmättningsman.

Utmättningsman vidtager de bokföringsåtgärder, som senare föreslås beträffande utmättningsmans bokföring. Restlängdskort, i fråga om vilka hela det restförda beloppet inbetalats till länsstyrelsens skattepostgirokonton/centrala skattekontot, makuleras. Övriga kort inordnas i kortlåda på samma sätt som under A sagts. Därefter vidtagas beroende på omständigheterna följande åtgärder.

a) Full betalning erlägges inom den i kravskrivelsen angivna tiden. Båda restlängdskorten makuleras. Inbetalningen bokföres och redovisas i vanlig ordning.

b) Vid överenskommelse om avbetalning av skatteskulden.

Influtna avbetalningar antecknas, förutom i kassajournal, på ett exemplar av restlängdskorten. När skatteskulden slutbetalats, göres anteckning härom i restlängden. Restlängdskorten makuleras. Influtna belopp redovisas i vanlig ordning.

c) Betalning erlägges icke inom föreskriven tid.

Ett exemplar av restlängdskorten översändes till exekutionsbiträde. Har avbetalning förekommit, kompletteras kortet med uppgift om avbetalat belopp.

d) Vid mottagande av redovisning med avbetalningar från exekutionsbiträde.

Influtna avbetalningar antecknas, förutom (med klumpsumma) i kassajournal, på restlängdskort och redovisas i vanlig ordning. När skatteskulden slutbetalats göres anteckning härom i restlängd. Eget restlängdskort makuleras. Från exekutionsbiträde återkommet restlängdskort arkiveras efter exekutionsbiträde och är samt i bokstavsordning.

e) Vid slutredovisning från exekutionsbiträde.

Har redovisning skett kontant, bokföres influtet belopp i kassajournal och restlängd, samt redovisas till länsstyrelsen i vanlig ordning. Eget restlängdskort makuleras. Från exekutionsbiträde återkommet kort arkiveras. Sker slutredovisningen med hinder och är hindret beroende på flyttning inom utmättningsmannens distrikt, sändes det från den redovisande mottagna kortet till det nya exekutionsbiträdet. Åtgärden antecknas på eget restlängdskort. Är hindret beroende på utflyttning ur distriktet, begäres på vanligt sätt handräckning. Eget restlängdskort makuleras och ersättes med det från exekutionsbiträdet återkomna, som förses med anteckning om handräkningsframställningen. Är hindret slutligt, makuleras det egna restlängdskortet, hindersredovisning till länsstyrelsen äger rum i vanlig ordning och det från exekutionsbiträdet återkomna restlängdskortet arkiveras.

Exekutionsbiträde inordnar mottagna restlängdskort i kortlåda på samma sätt som utmättningsman. Influtna belopp antecknas på korten och redovisas i vanlig ordning. Vid slutredovisning förses korten med anteckning härom och insändas till utmättningsmannen.

Oavsett vilket av de båda ovan beskrivna systemen, som komme till användning, vunnas den fördelen, att exekutionsbiträde icke belastades med andra indrivningsuppdrag än sådana, som skulle kräva personlig bearbetning. Mera tid kunde således ägnas åt dessa mera svårbearbetade fall och bättre resultat av indrivningsverksamheten borde kunna erhållas. Arbetsmaterialet (restlängdskorten) vore mera lättarbetat än det nuvarande och medgäve en samlad bild över vederbörandes skatteskuld och därigenom en lättare utövad kontroll över att inbetalade medel tillgodofördes den äldsta posten. Insände exekutionsbiträde

korten beträffande slutredovisade uppdrag, kunde utmätningsmannen förlöpande utöva all erforderlig kontroll och några kvarvarande anteckningar i fråga om dessa indrivningsuppdrag skulle icke vara erforderliga hos exekutionsbiträdet. Handräkningsdagboken skulle således icke behöva föras i vad avsågs dessa medel. Vidare skulle även utmätningsmännen utan tidsödande genomgång av restlängder erhålla en samlad bild över de restförda skatteskuld och lättare kunna övervaka, att influtna medel i första hand tillgodofördes de äldsta restskatterna ävensom att vid handräkningsframställning alla restförda poster medtoges. Kontrollen av förteckningar å överskjutande preliminär skatt underlättades även. Slutligen minskades kostnaderna för indrivning av sådana medel, som inflöte utan exekutionsbiträdes medverkan.

Det under A beskrivna förfaringssättet medförde därutöver att icke heller utmätningsmannen belastades med andra indrivningsuppdrag än sådana som skulle kräva personlig bearbetning. Däremot medförde detta förfaringssätt mera arbete för länsstyrelserna. Då det kunde vara tveksamt vilket system, som vore det mest ändamålsenliga, torde båda böra prövas. Även ur en annan synpunkt syntes systemen böra prövas. Ett genomförande av systemen komme nämligen att medföra icke oväsentliga kostnader både av engångsnatur och av förlöpande beskaffenhet och det vore vanskligt att nu bedöma, huruvida indrivningsresultatet skulle förbättras i sådan utsträckning, att systemen bleve lönsamma. Med hänsyn till de möjligheter till ett bättre indrivningsresultat, som systemen emellertid syntes inrymma, torde det få anses önskvärt, att systemen försöksvis prövades i ett eller annat län. Det borde emellertid vid bedömandet av lönsamheten beaktas, att en hektograferingsanläggning även kunde utnyttjas till andra ändamål än för duplicering av restlängd m. m. Så kunde t. ex. överskottsfor-teckningar med utbetalningskort, restförteckningar med kort för förfrågningar etc. med fördel upprättas genom hektografering, varvid möjligheter till förenklingar av såväl länsstyrelsernas som lokala skattemyndigheternas och utmätningsmännens arbete förefunnes.

Det nuvarande systemet för exekutionsbiträdes bokföring och redovisning av influtna belopp medförde ett flertal noteringar av samma uppgifter. Medlens art, ärendets beteckning, den betalningsskyldiges namn och beloppet antecknades sålunda i indrivningskvitto, kassabok och redovisningsräkning; det influtna beloppet, dagen för dess mottagande och dagen för dess redovisning till utmätningsmannen dessutom i handräkningsdagbok resp. restlängd. I fråga om redovisning av hinder förekomme i huvudsak samma noteringar. Det nuvarande redovisningssystemet innebure vidare att kontroll över exekutionsbiträdes redovisning icke kunde effektivt utövas annat än vid inventeringstillfälle och då endast i de fall inventeringen verkställdes på platsen.

Det syntes önskvärt både att minska exekutionsbiträdes bestyr med bokföring och redovisning och att öka kontrollen över redovisningen av influtna belopp.

För att nå detta dubbla resultat syntes följande tillvägagångssätt kunna tillämpas:

Vid kontantbetalning utfärdas för varje post indrivningskvitto medelst genomskrift i tre exemplar. Originalen överlämnas till den betalande, en kopia överlämnas vid redovisningstillfället till utmätningsmannen och en kopia kvarsitter i indrivningsblocket. Denna sistnämnda kopia bör vara tryckt på genomskinligt papper. Genom en sådan anordning kan kopieringen ske med användande av endast *ett* — dubbelfärgat — kopiepapper, inlagt mellan första och andra kopian. I de fall indrivningskvitto måste makuleras, insändes original och andrakopia till utmätningsmannen tillsammans med övriga redovisningshandlingar.

Vid betalning över tjänstepostgirokontot utskrives en inbetalningsuppgift, med i huvudsak samma uppgifter om den betalande, medlens art och beteckning som på indrivningskvitto. En inbetalningsuppgift utskrives för varje person och särskild post som inbetalningen omfattar (t. ex. en inbetalning omfattar ett bötesbelopp och en restförd skatt. En inbetalningsuppgift upprättas för böterna och en för den restförda skatten och därpå belöpande restavgift.) Vid redovisningen insändas inbetalningsuppgifterna och postgirokontoutdragen till utmätningsmannen.

Kassaboken föres medelst genomskrift i två exemplar.

Vid kontantbetalning antecknas i särskilda kolumner i kassaboken dag för betalning, indrivningskvittots nummer och indrivet belopp. För underlättande av utmätningsmannens kontroll och fortsatta redovisning synas därvid beloppen bära bokföras i olika kolumner nämligen i en kolumn böter och skatter m. m., som av utmätningsmannen skola redovisas till länsstyrelsen; i en kolumn statens andel i restavgift, som av utmätningsmannen skall redovisas till länsstyrelsen; i en kolumn belopp, som av utmätningsmannen skola redovisas till andra utmätningsmän och i en kolumn exekutionsbiträdes andel i restavgift.

Vid betalning över tjänstepostgirokontot bokföres varje inbetalning för sig. Kupongen förses med löpande nummer för år. Numret antecknas föregånget av bokstaven G (= giro) i kassaboken. Beloppen bokföras i särskilda kolumner efter samma regler, som nyss angivits. Kupongerna förvaras i nummerföljd.

För underlättande av utmätningsmannens kontroll synas kontantinbetalade medel och medel inbetalade till tjänstepostgirokontot bära föras i särskilda avdelningar av kassaboken.

Vid redovisningstillfälle nedsummeras de olika kolumnerna och slutsiffrorna sammanställas på baksidan av det sist använda kassaboksbladet. Av sammanställningen bör framgå det sammanlagda beloppet av skatter m. m. att av utmätningsmannen redovisas till länsstyrelsen; det sammanlagda beloppet av statens andel i restavgift att av utmätningsmannen redovisas till länsstyrelsen; det sammanlagda beloppet av medel att av utmätningsmannen redovisas till andra utmätningsmän; summan av nu nämnda belopp eller det belopp som skall gireras till utmätningsmannen; exekutionsbiträdets del i restavgift och summan av influtna medel. Kopian av kassaboksbladen och indrivningskvittona, inbetalningsuppgifterna och postgirokontoutdrag för redovisningsperioden insändas till utmätningsmannen.

I handräkningsdagbok (motsvarande) resp. restlängd (motsvarande) anges endast influtna belopp och dagen för deras mottagande. För uppdrag, i fråga om vilka hinder mött för indrivningen, anges belopp, som icke kunnat indrivas och dagen för redovisning till utmätningsmannen.

Hinder redovisas till utmätningsmannen med hindersbevis. På baksidan av det för redovisningsperioden sist använda kassaboksbladet antecknas det antal ärenden, som återsänts med hindersbevis.

Med ovan angivet system för bokföring och redovisning av influtna medel och av uppdrag, som redovisades med hinder, nedbringades antalet noteringar och text till ett minimum (medlens art, ärendets beteckning, den betalningsskyldiges namn och beloppet antecknades enligt förslaget endast en gång, nämligen i indrivningskvitto resp. inbetalningsuppgift mot f. n. tre gånger; i detta avseende uppkomme således en arbetsbesparing på i runt tal 60 procent). Samtidigt skapades möjlighet för utmätningsmannen att fortlöpande och effektivt kontrollera, att influtna belopp — i fråga om kontantinflutna belopp sådana, vid vars mottagande indrivningskvitto i behörig ordning utfärdats — redovisades utan otillbörlig fördröjning. En bestämd tidpunkt för avslutande av kassaboken och insändande av redovisning syntes böra fastställas för samtliga exekutionsbiträden, exempelvis den 14 i varje månad. Genom att bestämma att kassabok skall avslutas i mitten av månaden och redovisning insändas, finge utmätningsman möjlighet att utan brådska granska redovisningen och verkställa eventuella rättelser.

Den kontroll, som kunde behöva utövas över att vid kontant betalning indrivningskvitto verkligen utfärdades eller att vid utfärdande av indrivningskvitto inga oregelmässigheter förekomme, borde stickprovsvis utövas dels vid inventering och dels efter mottagande av månadsredovisning genom förfrågningar till personer, som enligt anteckningarna i restlängder (motsvarande) m. fl. indrivningshandlingar alltjämt vore betalningsskyldiga.

Mot ovanstående förslag skulle möjligen kunna invändas, att bestämmelsen om att endast indrivningskvittots nummer resp. löpande nummer på kupong till inbetalningskort skulle angivas i kassaboken skulle kunna försvåra inventering och vid bestridda krav undersökning av att inbetalning ägt rum. Vad anginge inventeringsförrättningarna syntes dessa närmast underlättas av att i kassaboken hänvisades till verifikationen. Vidare syntes det vara till fördel, att avprickning i restlängder och handräkningsdagbok (motsvarande) måste ske från grundhandlingen för det fullgjorda indrivningsuppdraget. Härigenom eliminerades bl. a. risken för misstag på grund av felöverföringar från indrivningskvitto till kassabok. Vad åter anginge undersökningar av att inbetalning verkligen ägt rum, torde sådana undersökningar icke vara alltför talrikt förekommande. I de fall de förekomme torde den betalningsskyldige väl i regel kunna precisera tidpunkten för den påstådda betalningen åtminstone till den månad, då den skulle ha ägt rum liksom även angiva, huruvida betalningen skett kontant eller över postgiro. Även med mindre precisa uppgifter torde det icke vara förenat med mer avsevärda svårigheter att framleta uppgiften ur de kvarliggande kopiorna till indrivningskvittot resp. kupongerna till inbetalningskort än att framleta den ur de nuvarande anteckningarna i kassaboken.

Vidare skulle kunna invändas, att arbetsuppgifterna för utmätningsmannen ökades. En ökning av arbetsuppgifterna inträdde givetvis genom det nytillkommande kontrollarbetet. Ökningen torde emellertid bliva relativt obetydlig.

Summering måste ske även med nu tillämpat system. Ökningen av arbetet skulle sålunda endast ligga i kontrollen av nummerföljden på indrivningskvittona. Även i fråga om arbetet med att i indrivningshandlingar notera de influtna beloppen torde någon ökning inträda, nämligen arbetet med att upp-sortera indrivningskvitton och inbetalningsuppgifter efter medelsslag. Även denna arbetsökning torde få anses oväsentlig i jämförelse med de vinster, som uppkomme hos exekutionsbiträdena.

Slutligen skulle kunna invändas att slopande av uppgiften i restlängd resp. handräkningsdagbok (motsvarande) om dag för redovisning till utmätningsmannen komme att inverka försvårande vid inventeringsförrättning. Redovisning av influtna belopp skulle emellertid ske vid nästföljande redovisningstillfälle. Hade så icke skett borde detta i första hand upptäckas av exekutionsbiträdet därigenom att behållningen på postgirokontot icke överensstämde med det belopp, som enligt kassaboken skulle levereras. Skulle av någon anledning misstaget icke upptäckas av exekutionsbiträdet, borde utmätningsmannen vid kontrollsummeringen och granskningen av indrivningskvittonas nummerföljd upptäcka felet. Under sådana förhållanden syntes den ifrågavarande uppgiften sakna värde.

Debiteringsbokföringen hos länsstyrelserna vore tämligen omständlig och medförde dubbelnoteringar i betydande omfattning. Den kontroll över utmätningsmännen, som möjliggjordes genom denna bokföring, inskränkte sig i huvudsak till en kontroll över indrivningsverksamheten och redovisningen av utfärdade uppbördsorder. Effektiv kontroll över redovisningen av influtna medel syntes under nuvarande förhållanden kunna utövas endast vid inventeringstillfälle. Det kunde med hänsyn härtill förtjäna att övervägas, huruvida icke bokföringsarbetet skulle kunna förenklas och kontrollen över redovisningen effektiviseras. Därvid kunde diskuteras, huruvida debiteringsbokföringen i sin nuvarande form behövde bibehållas och huruvida redovisning av influtna medel behövde ske post för post.

Debiteringsbokföringen i sin nuvarande form tjänade i vad avsåge medel, som icke vore beroende på uppbördsorder, för länsstyrelsens och utmätningsmännens del intet ändamål. I fråga om dessa medel skulle debiteringsbokföringen således icke behöva förekomma.

Vad åter anginge medel, som vore beroende på uppbördsorder, möjliggjorde den nuvarande debiteringsbokföringen för länsstyrelsens del en kontroll över att utmätningsmännen påförde sig de belopp, varom uppbördsorder utfärdats. Vidare erhöles en samlad uppgift över statsverkets utestående fordringar i dessa avseenden. Slutligen skulle kontroll kunna utövas över utmätningsmännens indrivningsverksamhet. Denna kontroll utövades emellertid för närvarande på annat sätt, nämligen genom granskning av balanslängderna och i viss utsträckning vid inventeringar. Någon kontroll över att redovisningen av influtna me-

del icke otillbörligen fördröjdes eller över att meddelade uppbördsorder slutligt redovisades medgåve emellertid den nuvarande debiteringsbokföringen icke. Kontrollen över att utfärdade uppbördsuppdrag slutredovisades utövades nu genom den specificerade redovisningen av influtna medel resp. av hinder.

För utmätningsmännens del medgåve debiteringsbokföringen kontroll över till vilket belopp redovisningsskyldighet på grund av mottagna uppbördsorder föreläge.

Samma resultat i kontrollhänseende skulle med avsevärt mindre arbetsinsats kunna nås genom att ersätta debiteringsbokföringen i dess nuvarande form hos länsstyrelsen med ett särskilt konto för varje utmätningsman och hos utmätningsmännen med ett särskilt uppbördskort, på vilka utfärdade uppbördsuppdrag påfördes och kontant resp. med hinder redovisade uppbördsuppdrag avfördes. För kontroll av överensstämelsen mellan utmätningsmannens konto hos länsstyrelsen och uppbördskortet skulle utmätningsmannen ha att tillsammans med månadsredovisningen sända ett saldobesked över uppbördskortet.

Bokfördes uppbördsuppdrag på nu angivet sätt, hade länsstyrelsen möjlighet att fortlöpande och på ett enkelt sätt övervaka indrivningsverksamheten. Med en lämplig uppdelning av utmätningsmans konto hos länsstyrelsen (t. ex. i ett konto för under ett år utfärdade restlängder för vardera preliminär B-skatt, fastighetsskatt m. m., kvarstående skatt och tillkommande skatt samt ett för övriga uppbördsuppdrag) kunde dessutom slutredovisning av i vart fall uppbördsuppdrag, avseende restförda medel, övervakas. Samma resultat men avseende alla uppbördsuppdrag skulle erhållas genom att vid slutredovisning av ett uppbördsuppdrag den handling, på vilken uppdraget grundat sig, bifogades redovisningen. Genom att länsstyrelsen (redan nu) innehade ett exemplar av ifrågavarande handlingar kunde kontroll utövas över att intet uppbördsuppdrag förbleve oredovisat.

Någon egentlig ändring i förfaringssättet vid inventering hos utmätningsman förutsatte en enligt ovan förenklad bokföring av utfärdade uppbördsuppdrag icke. Inventeringsförrättaren skulle ha att med ledning av uppgifter om ställningen på utmätningsmans konto och liksom för närvarande summering post för post av hos utmätningsmannen utestående medel konstatera, att summan av redovisade och oredovisade medel bleve lika med summan av utmätningsmannen påförda uppbördsuppdrag.

Redovisning av influtna medel post för post medgåve för länsstyrelsens del kontroll över att utfärdade uppbördsuppdrag slutredovisades och i viss mån även över indrivningsverksamheten. Däremot medgaves icke någon kontroll över att influtna belopp icke otillbörligen utnyttjades. Det kunde synas som om den specifika redovisningen ävensom det summariska utdraget ur kassajournal skulle möjliggöra en sådan kontroll. Utan en kontroll post för post mellan de redovisade medlen, indrivningshandlingar, fjärdingsmännens/exekutionsbiträdenas redovisningar, indrivningskvitton och postgirokuponger kunde

emellertid icke konstateras, huruvida fullständig redovisning ägt rum. Dylik kontroll kunde endast ske vid inventering. Den kontroll, som syntes kunna utövas genom jämförelse mellan kontokurant från postgirokontoret (erhålles varje månad) och det summariska utdraget ur kassajournal saknade ävenledes värde i nu föreliggande avseende. Det torde icke möta någon större svårighet att i utdraget ur kassajournalen lämna vilseledande och okontrollerbara uppgifter.

Kontroll över att utfärdade uppbördsuppdrag slutredovisades kunde såsom ovan framhållits erhållas på mindre arbetskrävande sätt än genom den specificerade redovisningen av influtna medel. Samma förhållande gällde i viss utsträckning i fråga om kontrollen över indrivningsverksamheten. Den ytterligare kontroll, som i sistnämnda avseende kunde behöva utövas, torde böra äga rum vid inventeringsförrättning. Den specificerade redovisningen till länsstyrelsen av influtna medel syntes sålunda utan olägenhet kunna undvaras.

Redovisades influtna medel utan specificering, bortfölle även anledningen till att icke redovisa även avbetalningar. Redovisades avbetalningarna skulle vinnas, att möjligheterna skulle försvinna att genom utnyttjande av balanserade avbetalningsmedel manipulera med redovisningen. En ytterligare fördel syntes vara, att icke obetydliga belopp skulle komma att utan omgång ställas till statsverkets förfogande i stället för att som nu räntelösa innestå på postgirokonto.

Bokfördes i fråga om restlängder utfärdade uppbördsuppdrag på sätt förut sagts och skedde redovisningen av influtna medel — även avbetalningar — med en summa för varje restlängd (eventuellt för under året utfärdade restlängder av samma slag), skulle skattebelopp, som inflöte till länsstyrelsens skattepostgirokonto eller till centrala skattekontot icke såsom för närvarande behöva utanordnas till vederbörlig utmätningsman utan direkt kunna avföras på hans konto hos länsstyrelsen och tillföras resp. inkomstitlar. Härigenom skulle arbetet med behandling av till ovannämnda skattekonton influtna medel icke oväsentligt förenklas. Utmätningmännen måste emellertid alltjämt under rättas om att beloppen influtit för att kunna avföra motsvarande belopp på sina uppbörds kort och för att indrivningsuppdraget icke skulle fullföljas eller — om indrivning redan skett — återbetalning av för mycket erlagt belopp skulle kunna äga rum.

Den överskjutande preliminära skatt, som eventuellt toges i anspråk för att kvittas mot restförd skatt, skulle icke behöva utanordnas till utmätningsmannen, därest redovisningen skedde summariskt. Upprättades sammandrag i två exemplar över ifrågavarande medel, skulle ett exemplar kunna användas som order till landskontorets bokföringsdetalj att avföra medlen på resp. utmätningmans konto och tillgodoföra vederbörliga inkomstitlar medlen samt ett exemplar som meddelande till utmätningsmannen, att indrivningsuppdraget upphört för de i sammandraget förtecknade medlen. Sammandragen syntes böra

upprättas av utmätningsmännen i samband med granskningen av överskottsfor-teckningarna.

För att åvägbringa effektivast möjliga kontroll över att inga influtna belopp undandroges redovisningen eller otillbörligen utnyttjades, syntes kopia av ut-mätningmannens kassajournal och av samtliga under redovisningsperioden av honom utfärdade kvitton över mottagna medel böra insändas till länsstyrelsen. Kassajournalen borde vara uppställd på samma sätt, som föreslagits för kassa-bok för exekutionsbiträde, men med ytterligare kolumner för influtna exeku-tionsmedel och för medel som redovisats, samt ordnad för genomskrift. Indriv-ningskvitto borde likaledes vara utfört på tidigare föreslaget sätt. Anteckning-arna i kassajournalen torde kunna inskränkas till angivande — förutom av datum, medlens beteckning och belopp — av inkomstverifikationens nummer.

Insändes kopia av kassajournal och kvitton kunde länsstyrelsen fortlöpande övervaka, att kontant influtna medel, över vilkas mottagande kvitto i behörig ordning utfärdats, bokfördes som influtna. Att över postgiro influtna medel bok-fördes kunde kontrolleras genom jämförelse mellan kopian av kassajournal och den kontokurant per utmätningsman, som månadsvis tillställdes länsstyrelsen av postgirokontoret.

Kontroll över att influtna medel, som vore beroende på handräckningsuppdrag från den rättssökande allmänheten eller från andra utmätningsmän, redo-visades, torde få anses utövad i tillräcklig omfattning av den handräcknings-sökande.

Kontroll över att influtna medel, som skulle levereras till länsstyrelsen, i ve-derbörlig ordning redovisades liksom även i viss mån över redovisningen i övrigt kunde, därest även influtna avbetalningar levererades, utövas av länsstyrelsen genom jämförelse mellan kopia av kassajournal, kontokurant och utmätnings-mannens månadsredovisning.

Den kontroll över att kvitto verkligen utfärdades vid kontantbetalning, som utöver ovan angiven kontroll måste äga rum, syntes böra ske vid inventerings-tillfälle. Därvid borde stickprovvis förfrågningar utsändas till betalningsskyl-diga, vilka enligt anteckningar i indrivningshandlingarna allttjämt häftade för obetalade utskylder eller dylikt. Eventuellt kunde denna kontroll kompletteras genom att under tiden mellan inventeringsförrättningarna specificerad balans-uppgift infordrades beträffande en eller annan äldre restlängd samt att förfråg-ningar utsändes för vissa i balansuppgiften upptagna poster.

Med hänsyn till ovan framförda synpunkter har organisationsnämnden före-slagit, att landsfiskals/utmätningmans bokföring och redovisning av medel, som skola redovisas till länsstyrelsen i månadsräkning, och länsstyrelsens mot-svarande bokföring skall ske på följande sätt:

Utfärdade uppördsuppdrag bokföras hos länsstyrelsen på ett eller flera särskilda konton för varje utmätningsman och hos utmätningsmannen på ett särskilt för alla upp-bördsuppdrag gemensamt uppördskort.

Influtna medel redovisas av utmätningsmannen med en summa för varje förekommande slag av medel, varvid även avbetalningar redovisas.

Redovisade influtna medel, som äro beroende på uppbördsuppdrag, avföras hos utmätningsmannen på uppbördskortet och hos länsstyrelsen på utmätningsmannens konto (konton).

Slutredovisade uppbördsuppdrag insändas till länsstyrelsen.

Beträffande indrivningen i städer med egen uppbördsförvaltning har i de inkomna yttrandena över erfarenheterna av det nya uppbörds-systemet i huvudsak berörts frågan om ansvaret för indrivningen samt förhållandet mellan kronokamrerare och stadsfogde.

Bestämmelsen om att kronokamreraren är ansvarig för indrivningens och redovisningens behöriga verkställande i stad med egen uppbördsförvaltning har sålunda föranlett erinran i åtskilliga yttranden, därvid bl. a. *Föreningen Sveriges kronokamrerare* framhållit, att stadganden om denna ansvarighets innebörd och omfattning saknades. Likaså saknades närmare uppgifter angående kronokamrerarens tjänsteställning i förhållande till utmätningsmannen. Ett klarläggande av dessa spörsmål vore av synnerlig vikt för kronokamrerarnas tjänsteutövning.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har icke ansett bärande skäl föreligga för att icke återgiva stadsfogden hans gentemot uppbördsmyndigheten tidigare fristående ställning.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har anfört, att ett visst dubbelarbete utfördes i stad med uppbördsverk genom att stadsfogdens indrivning redovisades i kronokamrerarens månadsräkning. Länsstyrelsen ville därför ifrågasätta, huruvida icke stadsfogden borde i indrivningsavseende kunna erhålla samma ställning som landsfiskal och lyda direkt under länsstyrelsen. Förslaget torde medföra någon omkostnadsökning för statsverket men motsvarades av en större besparing hos städerna.

Föreningen Sveriges stadsfogdar har uttalat:

Ansvaret för indrivningen åvilar i magistratsstäderna kronokamrerarna, medan däremot på landsbygden utmätningsmännen själva ansvara för indrivningen. Visserligen har man från ansvarigt håll framhållit, att denna olikhet vore helt grundad på historiska skäl och ingalunda finge tolkas såsom ett mistroende eller såsom ett underkännande av stadsfogdarnas förmåga eller lämplighet att själva svara för indrivningen. Föreningen kan emellertid för sin del icke anse rimligt, att en i och för sig obillig och för systemet ej heller nödvändig anordning får äga bestånd enbart på så svaga grunder, så mycket mer som den på sina håll rentav visat sig vara till skada. Förhållandet att kronokamrerarna i magistratsstäderna tillagts det formella ansvaret för indrivningen, har nämligen i en del städer förorsakat onödiga konflikter och försvårat samarbetet mellan executionsverket och den lokala skattemyndigheten. Det nya uppbördssystemet har i praktiken visat sig inrymma så många ömtåliga och svårbemästrade spörsmål, att ett friktionsfritt och gott samarbete mellan de myndigheter, som ha att taga befattning med detsamma, är en grundväsentlig förutsättning för att det hela skall gå i lås. Föreningen har med uppmärksamhet följt utvecklingen under de år, uppbördsförordningen varit i

kraft, och har redan på ett tidigt stadium påvisat, att några sakliga skäl av avgörande betydelse för denna olikhet icke kunna förebringas. Föreningen har tidigare till finansdepartementet överlämnat en promemoria angående ifrågasatta ändringar i uppbördsförordningen, och vidhåller föreningen, att hithörande frågor böra ordnas efter de i berörda promemoria uppdragna riktlinjerna.

Föreningen har föreslagit, att samma föreskrifter skola gälla för stadsfogdarna som för landsfiskalerna i fråga om indrivning och redovisning.

Såsom inledningsvis framhållits, ha i vissa städer med egen uppbördsförvaltning utarbetats förslag till omorganisation av resp. städers uppbörds- och indrivningsverk. För *exekutionsverken i Jönköping och Norrköping* ha sålunda föreslagits i huvudsak samma åtgärder för att frigöra exekutionsbiträdena från den kontorsmässiga delen av indrivningsarbetet som organisationsnämnden förordat men med den speciella tillrättaläggning, som kan lämpa sig för en större stad. Det avses att å ettvart av dessa exekutionsverk skall inrättas ett s. k. centralregister och en kassaavdelning, varå det kontorsmässiga indrivningsarbetet, kassagöromålen och redovisningarna skola utföras. På centralregistret skola samtliga restförda poster med ledning av indrivningskorten registreras på särskilda centralkort, som uppläggas första gången en person restföres. Debitering och kreditering skall ske med bokföringsmaskin, varvid debiterings- och krediteringsjournaler samtidigt erhållas. Exekutionsbiträde skall icke ha något tjänstestpostgirokonto utan av honom mottagna medel skola i regel varje dag insättas på exekutionsverkets centrala konto för restantier. En gång i veckan skall exekutionsbiträdet avge redovisning till exekutionsverkets kassa, därvid redovisningskopiorna till indrivningskvittona summeras och sammanhäftas med en slagremsa från additionsmaskin. Avstämning av summa uppburna medel sker mot inbetalningskvittona från posten, varefter en redovisningsuppgift ifylles. Denna, inbetalningskvittona och indrivningskvittokopiorna jämte eventuella hindersbevis utgöra redovisningshandlingarna.

I fråga om handräckningsförfarandet har *statens organisationsnämnd* anfört, att någon särskild missivskrivelse icke syntes böra upprättas vid begäran om handräckning. Av restlängdsutdragen framginge nämligen anledningen till att handräckning begärdes samt av vem och hos vem den borde begäras.

Vidare borde övervägas, om icke handräckningsdagboken kunde utbytas mot ett kortregister. Diariefördes mottagna handräckningsärenden på kort, skulle korten för slutförda ärenden kunna arkiveras, varigenom övervakningen av ärendenas redovisning skulle underlättas. Kortet borde förvaras i kronologisk ordning efter ärendenas inkomstdag. I de fall ytterligare uppdelning kunde vara erforderlig, torde en uppdelning efter handräckningssökande vara lämplig.

Om vid utskriften av handräckningskortet kopia toges och tillställdes exeku-

tionsbiträde samtidigt med handräckningsakten, skulle kopian kunna behandlas på samma sätt, som föreslagits i fråga om restlängdskort d. v. s. inordnas i bokstavsordning och vid slutredovisning återsändas jämte handräckningsakten. Under sådana förhållanden syntes anteckning i handräckningsdagbok icke erforderlig.

Med det nu beskrivna förfaringssättet för handläggning av handräckningsärenden skulle utmätningsmän och exekutionsbiträden få ett i huvudsak ensartat system för behandling av indrivningsärenden. Övervakningen av ärendenas handläggning skulle underlättas och mera tid skulle disponeras för indrivningsverksamheten.

Statens organisationsnämnd har beträffande införsel för skatt framhållit att befogenheten att bevilja införsel numera i allmänhet borde kunna delegeras till exekutionsbiträde. Ärendena i fråga torde få anses vara av tämligen enkel beskaffenhet. Med hänsyn till att det alljämt finnes och väl även i framtiden komme att finnas ett eller annat exekutionsbiträde, som saknade nödiga kvalifikationer att behandla införselärenden, syntes emellertid beslut om införsel även i fortsättningen böra ankomma på utmätningsmannen men med befogenhet för honom att förordna exekutionsbiträde att utöva beslutanderätten.

Möjlighet att bevilja införsel i fiskares tillgodohavande för försald fisk har påyrkats av *kommunalfullmäktige i Hasslö socken* i underdånig framställning den 15 april 1946. Vid lagfiske borde införsel kunna ske hos den person, som hos fiskhandlaren utkvitterade likvid för den av laget försalda fisken.

I yttrande över en av fångvårdsstyrelsen framlagd utredning angående skyddsarbetets organisation m. m. (kriminalvård i frihet) har *länsstyrelsen i Malmöhus län* bl. a. anfört:

Skyddskonsulenten i sjätte distriktet har påpekat, att utredningen icke bland eftervårdsfrågorna behandlat spørsmålet om lättnader för en frigiven, då det gäller införsel i lön. Andre stadsfogden i Malmö har upplyst, att vid införsel för skatt det fria beloppet brukar bestämmas till existensminimum endast då fråga är om notoriska skattesolkare och att om en frigiven råkar i svårigheter på grund av införsel för skatt detta i regel torde bero på att indrivningsmyndigheten icke ägt kännedom om att vederbörande är en frigiven och alltså icke kunnat taga vederbörlig hänsyn därtill. Till vinnande av bättre förhållanden i detta avseende synes utredning böra verkställas angående den lämpliga formen för ett samarbete mellan fångvårds- och indrivningsmyndigheterna i dylika fall.

Belopp, för vilket arbetsgivare blivit ansvarig på grund av att han underlåtit att verkställa föreskrivet skatteavdrag eller verkställt sådant avdrag men underlåtit att redovisa innehålllet belopp, må enligt 95 och 97 §§ UF uttagas hos arbetsgivaren »i samma ordning som stadgas i fråga om indrivning av skatt». Motsvarande gäller enligt 96 § beträffande arbetstagares skatt, som arbetsgivare icke innehållit men sedermera betalt och som arbetsgivaren på grund därav äger utfå av arbetstagaren. Hos *centrala uppbořdsnämnden* har fråga förevarit,

om sådant belopp kunde uttagas genom införsel. Nämnden har såsom svar återopat följande av *riksräkenskapsverket* avgivna yttrande:

Uttrycket »i samma ordning som stadgats i fråga om indrivning av skatt» torde innebära, att beloppet i fråga kan uttagas utan föregående dom eller utslag. Om därvid såsom tvångsmedel kan tillgripas införsel beror på om villkoren i införsellagen kunna anses uppfyllda. Enligt bestämmelserna i 21 § nämnda lag kan införsel meddelas om någon häftar för »oguldna debiterade utskylder eller allmänna avgifter». Härmed torde hava avsetts allenast en löntagares egna utskylder. Då införsellagen enligt sakens natur bör tolkas restriktivt, torde författningsenligt stöd för att tillämpa införselinstitutet mot en försumlig arbetsgivare icke kunna återopas. Vad därefter beträffar en arbetsgivares regressanspråk mot en arbetstagare torde man över huvud taget ej kunna tala om att någon häftar för oguldna utskylder. Med hänsyn till det anförda är riksräkenskapsverket för sin del närmast benäget att besvara de framställda frågorna nekande.

Handläggningen av besvär över införselbeslut rörande skatter, böter m. m., såvitt gäller städer med egen uppbördsförvaltning, bör enligt *länsstyrelsen i Västernorrlands län* och *Föreningen Sveriges kronokamrerare* överflyttas från överexekutor i staden till länsstyrelsen. Föreningen har härom anført:

Om med nuvarande bestämmelser skattskyldig vill överklaga beslut om existensminimum, varav det ena hänför sig till av kronokamrerare fattat beslut, att tillämpas vid verkställande av löneavdrag, och det andra till beslut av utmätningsman om införsel för gäldande av restförda skatter, har han att ingiva särskilda besvär, dels till länsstyrelsen i länet och dels till överexekutor i staden. Dessa båda myndigheter handlägga sedan besvären oberoende av varandra och kunna lätt komma till olika beslut. Nuvarande bestämmelser föranleda sålunda till att besvär angående en och samma persons skattebetalning måste ingivas till tvenne myndigheter och att risk för ej samstämmiga beslut föreligger.

I några yttranden ha frågor berörts, vilka avse ansökan om konkurs och om utmätningsed.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har anslutit sig till ett förslag av *stadsfogden i Lund*, att stadsfogde i stad med egen uppbördsförvaltning skall äga göra framställning om skattskyldigs försättande i konkurs. Sådan framställning vore otvivelaktigt ett tvångsmedel vid indrivningen, varför förfarandet rent naturligt borde falla under stadsfogdens beslutanderätt.

Föreningen Sveriges stadsfogdar har föreslagit, att 76 § UF, som avser framställning om att gäldenär skall försättas i konkurs, skall erhålla följande ändrade lydelse:

Finner utmätningsmannen i vederbörandes hemortskommun anledning antaga, att skattskyldig eller arbetsgivare, som jämlikt denna förordning är ansvarig för arbetstagarens skatt, äger utmätningsbar tillgång ehuru sådan ej kunnat hos honom anträffas, skall utmätningsmannen mot gäldenären omedelbart vidtaga åtgärder enligt lagen den 13 maj 1921 om utmätningsed; och äger utmätningsmannen, där gäldenären vistas utom hemorten, påkalla bistånd av annan utmätningsman.

Det åligger utmättningsman i gäldenärens vistelseort att om antagande som nyss nämnts, i förekommande fall underrätta utmättningsman i hans hemort.

Stadsfogden i Umeå har anfört, att förenämnda paragraf borde ändras så, att därav tydligt framginge, huruvida länsstyrelsen eller kronokamreraren skulle själv ombesörja konkursansökningen eller ägde uppdraga detta åt någon annan och i så fall vilken. Då konkursfrågor närmast kunde hänföras till ärenden, som borde handläggas av kronans ombudsman i länet, och för övrigt stode i närmaste samband med avskrivningsfrågor, borde de strängt taget icke kunna prövas och avgöras av annan än länsstyrelsen. Där så ansåges lämpligt, borde också förfarande med utmättningsed kunna användas.

Angående indrivningsmyndighets möjlighet att erhålla uppgifter ur skattskyldigs självdeklaration eller ur arbetsförmedlingshandlingar föreligga en del uttalanden.

I 56 § taxeringsförordningen angives vilka som få taga del av skattskyldigs självdeklaration. Huruvida självdeklaration må utlämnas till utmättningsman beror närmast på tolkningen av föreskriften i 1 mom. tredje stycket nämnda paragraf, att självdeklaration skall tillhandahållas de ämbets- och tjänstemän, vilka i och för sin befattning böra erhålla del därav. Härom har *justitiekanslern* i skrivelse den 17 februari 1950 till länsstyrelsen i Uppsala län bl. a. anfört, att förarbetena närmast syntes tyda på att man haft i tankarna ämbets- och tjänstemän, vilka, även om de ej toge befattning med taxering, likväl sysslade med hithörande ärenden; före år 1910 var rätten att utfå självdeklaration begränsad till ämbets- och tjänstemän, som i och för sin befattning »med taxering» borde erhålla del därav. Å andra sidan hade polis- och åklagarmyndighet i praxis tillerkänts rätt att utfå självdeklarationer (RÅ 1940 s. 174). Men det förefölle rimligt att anse, att det intresse som betingade denna rätt vore starkare än det enbart fiskaliska, varom här vore fråga. Även om det ur skilda synpunkter vore tilltalande, att en utmättningsman för att ernå ett materiellt riktigt resultat finge tillgång till en restskyldigs självdeklaration, syntes det dock kunna antagas, att meningen icke varit att enbart av fiskaliska grunder eftergiva det sekretesskydd för deklARATIONER, vid vilket synbarligen så stor vikt hade lagts.

Frågan om länsstyrelses rätt att utbekomma en skattskyldigs deklARATION för att vara tillgänglig vid länsstyrelsens prövning, om den skattskyldige borde försättas i konkurs, föranledde enligt justitiekanslerns mening väl i högre grad än beträffande utmättningsmän tvekan, huruvida sekretesskyddet för självdeklARATIONER verkligen kunde anses trätt för nära, om dessa utlämnades, men frågan syntes dock böra principiellt bedömas på samma sätt.

I cirkulärskrivelse den 11 maj 1950 till samtliga länsarbetsnämnder har *arbetsmarknadsstyrelsen* utfärdat föreskrifter angående utlämnande av uppgifter ur arbetsförmedlingsmaterialet. I dessa föreskrifter har bl. a. uttalats, att uppgifter ur arbetsförmedlingsmaterialet i allmänhet icke finge utlämnas till

offentlig myndighet på andra grunder än dem, som gällde för allmänheten. Polismyndigheter och taxeringsmyndigheter, nykterhetsnämnder, barnavårdsmän etc. hade icke rätt att utan vidare få uppgifter om av arbetsökande till förmedlingen uppgivna bostadsadresser o. s. v. I cirkulär den 28 augusti 1950 har styrelsen anmodat länsarbetsnämnderna att inhämta arbetsmarknadsstyrelsens mening i sådana fall, då nämnden vore tveksam, huruvida utlämnande till offentlig myndighet eller enskild person borde ske. Arbetsmarknadsstyrelsen har uppgett, att sådana förfrågningar i ett tämligen stort antal fall gjorts hos styrelsen och att styrelsen därvid i samtliga fall intagit en restriktiv hållning.

Genom två framställningar från socialstyrelsen har frågan om utlämnande av uppgifter från arbetsförmedlingshandlingarna till myndigheter och tjänstemän i offentlig tjänst dragits under Kungl. Maj:ts prövning. I utlåtande däröver den 2 maj 1951 har arbetsmarknadsstyrelsen bl. a. anfört:

Styrelsens ställningstagande har grundats på följande omständigheter. Bestämmelserna i 1937 års lag om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar reglera icke frågan, i vilken utsträckning handlingar skola tillhandahållas annan myndighet eller den, som eljest för tjänst eller allmänt uppdrag önskar erhålla del därav. Utlämnandet av uppgifter ur arbetsförmedlingshandlingarna till andra myndigheter blir därför beroende av i vilken mån arbetsmarknadsmyndighetens allmänna intresse av att icke utlämna uppgift är starkare än den andra myndighetens intresse att få uppgiften. Enligt styrelsens uppfattning är det av stor betydelse att icke blott arbetsgivare och arbetstagare utan också arbetsförmedlingen skyddas. Om arbetsförmedlingshandlingarna i allt mer ökad omfattning användas såsom ett adressregister, skulle detta troligen medföra, att arbetsökande i många fall skulle mista sitt förtroende för den offentliga arbetsförmedlingen och icke längre anlita densamma. Detta skulle i sin tur försvåra arbetsförmedlingens arbete för bästa möjliga utnyttjande av arbetskraften. Styrelsen har med hänsyn härtill ansett det vara av vikt, att uppgifter från arbetsförmedlingshandlingarna utlämnas endast i undantagsfall, och har icke lämnat andra generella medgivanden om utlämnande till andra myndigheter än de som angivits i ovan omnämnda cirkulär av den 28 augusti 1950. Styrelsen anser sig ha ett visst stöd för sin uppfattning, att arbetsförmedlingshandling icke får utlämnas, därest detta skulle kunna lända arbetsförmedlingen såsom sådan till men, i de uttalanden som gjorts av föredragande departementschefen i prop. nr 140/1936 sid. 111. Departementschefen, statsrådet Schlyter, åberopade däri ett yttrande från de sakkunniga, som tillkallats för utredning av frågan om allmänna handlingars offentlighet. De sakkunniga hade i sitt betänkande förklarat sig anse det angeläget, att sekretess ej infördes i vidare mån än som påkallades *med hänsyn till förmedlingsverksamhetens intressen* eller till den skada, som kunde drabba arbetsgivare eller arbetsökande. En sekretess av sådan omfattning förklarade sig departementschefen anse motiverad.

En viss tveksamhet har emellertid med hänsyn till lagtextens avfattning ansetts råda angående innebörden av den ifrågavarande paragrafen i sekretesslagen. Möjligt är sålunda, att paragrafen bör tolkas så, att frågan huruvida arbetsförmedlingen såsom sådan skulle lida men av handlingars utlämnande icke har betydelse ur sekretessynpunkt. Om så skulle vara förhållandet, synes det dock styrelsen angeläget, att lagbestämmelserna omformas på sådant sätt, att ett dylikt skydd erhålles.

Styrelsen vill i detta sammanhang framhålla, att arbetsmarknadsverket med nuvarande organisation icke har möjlighet att i någon större utsträckning tillhandagå myndigheter med upplysningar av nu ifrågavarande art, därest Kungl. Maj:t skulle finna lämp-

ligt att upplysningar utan restriktioner lämnas myndigheterna. Framställningar om utlämnande av uppgifter ur arbetsförmedlingshandlingar kunna förväntas komma att begäras av ett mycket stort antal statliga och kommunala myndigheter och tjänstemän.

I fråga om avkortning och avskrivning av skatt ha *länsstyrelserna i Malmöhus* och *Örebro län* samt *Föreningen Sveriges kronokamrerare* uttalat, att praktiska skäl talade för att beslutanderätten i dessa ärenden såvitt gällde stad med egen uppbördsförvaltning överflyttades från länsstyrelsen till kronokamreraren i staden.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län har framhållit, att enligt 81 § UF avkortning av debiterad skatt skall ske, då någon vunnit nedsättning i eller befrielse från honom åsatt taxering. Bestämmelser saknades emellertid för det fall, att dödsbo efter avliden skattskyldig medgivits befrielse från erläggande av kvarstående eller tillkommande skatt eller fastighetsskatt. Sådan skatt borde avföras ur räkenskaperna genom avkortning, när kommunerna borde bära sin andel av skattebefrielsen. Liknande synpunkter ha uttalats av *länsstyrelserna i Malmöhus, Gävleborgs, Jämtlands och Norrbottens län*.

Har arbetsgivare till gäldande av arbetstagares skatt verkställt avdrag å lön jämlikt UF eller införsellagen, men kan på grund av arbetsgivarens obestånd det innehållna beloppet icke utfås hos denne, skall enligt 81 § sista stycket UF motsvarande preliminära eller kvarstående skatt avkortas, såvitt den skattskyldige angår, och samma belopp i stället uppdebiteras såsom fordran hos arbetsgivaren. Nämda avkortningsgrund borde enligt *länsstyrelsen i Norrbottens län* göras vidare, enär annan omständighet än obestånd — t. ex. vistelse utrikes — kunde föranleda att skatt, som innehållits genom avdrag å lön, ej kunde uttagas hos arbetsgivaren.

Föreningen Sveriges kronokamrerare har ifrågasatt, om det icke vore riktigare att uppdebiterad skatt omedelbart avkortades hos den skattskyldige, då arbetsgivare dragit skatt men ej inlevererat den. Mångenstädes torde förfaras så, att beloppet kvarstode debiterat å arbetstagarens kreditkort men med anteckning om att viss arbetsgivare svarade för beloppet. I andra fall torde, framför allt då det gällde preliminär A-skatt, förevarande bestämmelse helt negligeras.

Stadsfogden i Umeå har anfört:

Avskrivning av debiterad skatt för skattskyldig, som å utrikes ort avfordrats skattebelopp, får jämlikt 82 § 1 st. 3) uppbördsförordningen icke ske, förrän minst två år förflutit efter kravet. Detta stadgande synes meningslöst och torde endast och allenast medföra ett onödigt förstorande av balanslängderna. En å utrikes ort bosatt person lär i allmänhet mycket väl veta, huruvida ett i Sverige debiterat skattebelopp kan tvångsvis uttagas hos honom, och följaktligen sällan fästa sig vid det hos honom framställda kravet. Om han emellertid verkligen önskar göra rätt för sig, ehuru skattebeloppet icke kan indrivivas, så göres säkerligen likviden, medan kravet ännu är i färskaste minne och icke lång tid efteråt. Stadgandet synes lämpligen böra borttagas.

Jämlikt 82 § 2 st. uppbördsförordningen får avskrivning av preliminär skatt icke ske

»förrän efter utgången av andra uppbördsåret efter det, under vilket skatten förfallit till betalning» eller sålunda tidigast under juni månad av tredje kalenderåret efter det, under vilket första uppbördsstämman för skatten i fråga infallit. Bestämmelsen i fråga har enligt motiven tillkommit därför att preliminär skatt ansetts icke böra avskrivnas tidigare än kvarstående skatt för samma år (se s. 284 i betänkandet). Då den emellertid har till följd, att utskyldsbelopp, vilka på grund av bristande tillgångar kunnat avskrivnas så gott som omedelbart efter det restlängd å desamma ankommit till utmätningsman, onödigtvis betunga dennes längder i tre år, samt sambandet mellan preliminärskatt och kvarstående skatt för ett och samma år i allt fall är tämligen lösligt, synes det vara lämpligast att borttaga bestämmelsen.

Avskrivning av debiterad skatt för skattskyldig, som icke kunnat anträffas, får jämlikt 82 § 4 st. uppbördsförordningen icke ske förrän två år efter hindersbevisets utfärdande. Någon anledning att bibehålla denna bestämmelse synes icke förefinnas. Det inträffar nämligen ytterst sällan, att indrivningsmyndighet efter utfärdande av »okändbevis» för viss skattskyldig, erhåller någon tillförlitlig uppgift om hans vistelseort, och i dessa få undantagsfall finnes ju alltid möjligheten att uppdebitera hans utskylder, om dessa skulle vara avskrivna, när adressuppgift erhålles.

Statens organisationsnämnd har ifrågasatt, huruvida icke redovisningen av hinder skulle kunna ske med tätare mellanrum än vad nu vore fallet. Redovisningen tre gånger per år medförde en icke obetydlig anhopning av arbete vid dessa tidpunkter. Till följd därav torde varken utmätningsmännen eller länsstyrelsen hinna ägna dessa ärenden all den uppmärksamhet som vore önskvärd. Genom att redovisa hinder varje månad — förslagsvis den femtonde för att icke arbetet härmed skulle sammanfalla med arbetet med redovisning av inlutna medel — skulle en jämnare arbetsbelastning åstadkommas till fördel för såväl utmätningsmän som länsstyrelser.

Beträffande *balanslängden* har *länsstyrelsen i Norrbottens län* anfört:

Upprättandet av balanslängden är för utmätningsmännen mycket betungande, särskilt med hänsyn till anteckningarna om vidtagna åtgärder och hinder för indrivningen. I större landsfiskalsdistrikt i länet är minst en arbetskraft sysselsatt mera än en månad om året med uppgörande av balanslängden.

Länsstyrelsen vill icke föreslå, att balanslängden avskaffas, då den nämligen ur kontrollsynpunkt är värdefull, men länsstyrelsen anser, att den kan göras mindre vidlyftig. Sålunda torde uppgifterna om vidtagna åtgärder och hinder för indrivningen vara onödiga, därest länsstyrelsen i samband med de årliga inventeringarna hos utmätningsmännen mera ingående kontrollerar indrivningen. Vid sådant förhållande skulle balanslängderna behöva innehålla allenast numret i uppbördsboken och den restfördes efternamn. De lokala skattemyndigheternas granskning av längden kan saklöst bortfalla då den saknar egentligt värde.

Statens organisationsnämnd har föreslagit, att balanslängden skall avskaffas. I en promemoria den 12 december 1949 angående organisationsundersökningar vid länsstyrelsen och vissa landsfiskalskontor i Östergötlands län har nämnden bl. a. anfört, att balanslängdens huvudsakliga uppgift torde vara att lämna länsstyrelserna och även riksräkenskapsverket möjlighet till kontroll av indrivningsverksamheten. Dessutom tjänade den som specifikation över statsverkets

utestående fordringar i fråga om restförd skatt och böter. Något behov av särskild specifikation av utestående fordringar syntes för länsstyrelsernas del icke föreligga. För riksräkenskapsverkets del torde de specifika uppgifterna om utestående balans sakna betydelse. Vad anginge frågan om kontroll av indrivningsverksamheten, syntes den detaljerade kontrollen böra utövas enbart av länsstyrelserna. Med avseende på kontrollen i stort hade riksräkenskapsverket möjlighet att genom den uppbördsstatistik, som fördes, kunna konstatera, huruvida något distrikt försummade indrivningsverksamheten. Erforderliga åtgärder kunde sedan vidtagas genom riksräkenskapsverkets egen försorg eller genom att uppdraga åt vederbörande länsstyrelse att verkställa närmare utredning, eventuellt i form av extra inventering. För länsstyrelsernas del syntes tillgång till balanslängd icke erforderlig för att möjliggöra effektiv kontroll över utmätningsmännens indrivningsverksamhet. En sådan kontroll syntes i första hand böra utövas i samband med inventeringsverksamheten. Vid inventeringarna borde sålunda befintliga restlängder m. m. noga granskas och all utredning i möjligaste mån verkställas på platsen. Utfördes kontrollen på detta sätt torde inventeringsförrättaren bli nödsakad att disponera ytterligare tid för inventeringen. I jämförelse med nuvarande system torde detta emellertid väl löna sig. Vidare skulle bättre förutsättningar skapas för att kontrollen komme att utföras med intresse och leda till mera påtagliga resultat än för närvarande. Nu tillämpat system syntes nämligen inbjuda till slentrianmässigt förfarande. Ur arbetssynpunkt torde avsevärda vinster göras. Besparingen i arbetstid kunde beräknas till ca 2.800 arbetsdagar, vartill borde läggas de besparingar som uppstode hos städer utom fögderiförvaltningen.

I fråga om restavgiften har *statens organisationsnämnd* framhållit, att kostnaderna för indrivning av enbart sådan avgift säkerligen oftast överstege de tämligen obetydliga intäkter, varom här i regel kunde bli fråga. Det vore således, i vart fall om restavgiften icke belöpte sig till mer än 5 kr., mest ekonomiskt att låta bero vid det resultat, som kunde ernås genom kravskrivelse till den skattskyldige. Samma synpunkter kunde anläggas i fråga om restförda och andra medel, som icke uppginge till högre belopp än 5 kr.

I en i september 1948 upprättad promemoria angående vissa spörsmål om restavgift m. m. enligt uppbördsförordningen har *riksräkenskapsverket* anfört, att i de fall, där kostnaderna för fastställelse av restavgift, för särskild indrivning av sådan avgift eller för undersökning, huruvida restavgift skulle uttagas o. s. v., icke stode i skäligt förhållande till det belopp, varom fråga vore eller kunde beräknas vara fråga, mötte från riksräkenskapsverkets sida icke hinder, att åtgärderna underlättes. I den mån restavgiften understege eller beräknades understiga 2 kr. borde som regel de berörda åtgärderna för avgiftens uttagande icke vidtagas, därest icke länsstyrelsen eller den lokala skattemyndigheten i stad

med egen uppbördsförvaltning i det enskilda fallet skulle finna särskilda skäl föreligga för avgiftens uttagande, t. ex. uppenbar tredska o. d.

I samma promemoria har riksräkenskapsverket framhållit, att fall kunde uppkomma, där sådana särskilda omständigheter föreläge att uttagande av restavgift över huvud taget icke borde komma i fråga, t. ex. då för viss uppbörds-termin debiterat belopp kommit att av den lokala skattemyndigheten angivas å annan skatteanvisning än som bort ske, då fel skatteanvisning avrivits å postanstalt eller då annat uppbördsorgan begått något fel, då skattskyldig oaktat framställning därom icke erhållit debetsedel i så god tid att det varit möjligt att inbetala förfallet skattebelopp i rätt tid, o. s. v. Med hänsyn till riksräkenskapsverkets granskande verksamhet borde — särskilt i fall då restavgiftsbelopp överstege 50 kr. — uttalande under hand eller skriftligen inhämtas hos riksräkenskapsverket. Därigenom befrämjades en önskvärd likformighet i tillämpningen.

Länsstyrelsen i Hallands län har uttalat, att restavgift icke borde utgå, då restförd debiterad preliminär skatt avkortades på grund av jämningsbeslut. Däremot vore det möjligen motiverat, att restavgift uttoges vid avkortning i övriga fall, eftersom skyldigheten att trots anförda besvär erlægga påförd skatt motsvarades av en rätt att i händelse av nedsatt taxering eller debitering återfå för mycket erlagt belopp jämte ränta.

Riksdagens revisorer ha i sin berättelse över den år 1949 av dem verkställda granskningen angående statsverket bl. a. redogjort för sina iakttagelser beträffande skatteuppbörden (Del I, s. 171—175). I redogörelsen har bl. a. framhållits, att sedan det av Kungl. Maj:t den 14 december 1917 utfärdade uppbördsreglementet den 1 januari 1947 ersatts med den av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda uppbördsförordningen, Kungl. Maj:t icke längre ägde medgiva befrielse från skyldighet att erlægga efter nyssnämnda tidpunkt påförda restavgifter. Enligt vad revisorererna inhämtat, hade alltsedan uppbördsförordningens ikraftträdande ett antal ansökningar om sådan befrielse ingivits till Kungl. Maj:t, i vilka åberopats särskilda omständigheter för att befrielse rimligen bort medgivas. Med hänsyn härtill syntes det revisorererna angeläget, att Kungl. Maj:t, så snart ske kunde, bemyndigades att medgiva befrielse från erläggande av restavgift, när särskilda skäl därför föreläge. I anledning av vad revisorererna sålunda uttalat, anförde *statsutskottet* (utlåtande nr 177/1950, s. 33, 34), att av vissa under hand inhämtade speciella upplysningar jämväl utskottet bibragts den uppfattningen, att en smidigare form för handläggningen lämpligen borde komma till stånd. Då emellertid denna fråga syntes vara av karaktär att böra närmare prövas i samband med pågående översyn av gällande uppbördssystem, inskränkte sig utskottet till att omförmåla för riksdagen vad i ärendet förekommit.

Värmlands socialdemokratiska partidistrikt har hemställt, att det borde undersökas om icke restavgiften kunde avskaffas. Uraktlåtenheten att betala skatten berodde i många fall på bristande förmåga och icke på försumlighet.

För vissa kostnader vid utmätning för skatt, nämligen kostnad för införande i ortstidning av kungörelse om utmätt lös egendoms försäljning och för resa vid utmätning av fast egendom, är utmätningsman enligt 79 § tredje stycket UF berättigad till ersättning på sätt i enskilda utsokningsmål gäller. Sådan ersättning må utan särskilt bemyndigande uttagas.

I yttrande över 1944 års uppbördsberednings betänkande med förslag till omläggning av uppbördsförfarandet framhöll *Svenska polisförbundet*, att bestämmelserna om ersättning till utmätningsman för egen resa vid utmätning borde gälla även fjärdingsman, som vid dylika tillfällen medföljde som vittne. När fjärdingsman själv förrättade utmätning i lös egendom, borde likaledes ersättning utgå för resekostnader varjämte till vittne, som fjärdingsman i sådant fall anlidade, borde utgå ersättning för resekostnader samt ett mindre arvode, förslagsvis 5 kr. för förrättning. Det förefölle förbundet skäligt, att fjärdingsmän och vittnen hölles skadeslösa för här omnämnda kostnader. *Departementschefen* anförde (prop. nr 370/1945, s. 312), att han icke vore beredd att taga ställning till nämnda fråga.

C. Uppbördssakkunnigas förslag.

1. Indrivningsförfarandet.

a) *Allmänna synpunkter.*

För närvarande är indrivningen och redovisningen av restförd skatt — bortsett från städer med egen uppbördsförvaltning — i stora drag så anordnad, att länsstyrelsen till indrivning beordrar hela det restförda beloppet, mottager redovisning, övervakar indrivningsarbetet och beslutar om konkursåtgärder, avkortning och avskrivning m. m. Med anlitage av exekutionsbiträden svarar utmätningsmannen för indrivningen och redovisningen.

Med nuvarande indrivningsförfarande kan utmätningsmännens och exekutionsbiträdenas orts- och personkännedom utnyttjas på ett tidigt stadium. Omedelbart påkallade exekutiva åtgärder, t. ex. utmätning eller konkursåtgärder i fråga om rörelseidkare med stora restantier, kunna vidtagas utan större omgång varjämte handräckningsförfarandet kan igångsättas relativt snabbt. Skulle indrivningsförfarandet påbörjas hos länsstyrelsen, komme indrivningen genom utmätningsmän och exekutionsbiträden att avsevärt försenas och indrivningsresultatet sannolikt att försämrast. En sådan ändring av indrivningsförfarandet kan därför icke förordas.

Skäl kunna anföras för att länsstyrelsen bör överlämna indrivningshandlingarna direkt till vederbörande exekutionsbiträde, som i så fall skulle redovisa direkt till länsstyrelsen. Ett sådant system måste dock ur åtskilliga synpunkter väcka betänkligheter. Det måste sålunda befaras, att omedelbart påkallade exekutiva åtgärder av svårbedömd natur kunna komma att försummas. Ej heller kan det vara lämpligt att åtskilja handläggningen av exekutionen i enskilda mål, å ena sidan, och i skatteärenden m. m., å andra sidan. Vidare skulle den angivna omläggningen av restindrivningen försvåra tillsynen och kontrollen av indrivningen samt troligen medföra ökade kostnader. Såvitt gäller landsbygden torde för övrigt en sådan omläggning icke kunna genomföras, så länge nuvarande förening av skatteindrivning och polisverksamhet på landsbygden består.

Även andra ändringar av grunddragen för indrivningsförfarandet ha ifrågasatts. Uppbördssakkunniga ha emellertid funnit, att det nuvarande systemet i princip bör bibehållas. Inom ramen för detta system böra möjliga förenklingar genomföras samt åtgärder vidtagas för att i största möjliga utsträckning befria exekutionsbiträdena från kontorsmässigt arbete.

b) *Redovisningsförfarandet.*

Exekutionsbiträdes redovisning till utmätningsmannen. För att minska exekutionsbiträdenas arbete med bokföring och redovisning och samtidigt vinna en fortlöpande kontroll av att influtna belopp redovisas har statens organisationsnämnd förordat att redovisning till utmätningsmannen skall ske genom överlämnande av kassaboks- och indrivningskvittokopior och av s. k. inbetalningsuppgifter, såvitt avser medel inbetalda å exekutionsbiträdes tjänstepostgirokonto. Indrivningskvittokopiorna och inbetalningsuppgifterna skola ersätta de nuvarande redovisningsräkningarna, vilka föreslås avskaffade.

Organisationsnämndens förslag i fråga om inbetalningsuppgifterna bygger på att — såsom fallet var före det nya uppbördssystemets införande — indrivningskvitto icke skall utfärdas å medel, som inbetalts genom insättning å utmätningsmans eller exekutionsbiträdes tjänstepostgirokonto. Enligt nuvarande bestämmelser får mottagaren av sålunda inbetalda medel avgöra, om indrivningskvitto skall utfärdas eller ej. Anledning saknas att återgå till de tidigare gällande bestämmelserna. Föreskrift bör dock utfärdas att om indrivningskvitto utfärdas å medel, som insatts å tjänstepostgirokonto, inbetalningssättet skall angivas å indrivningskvittot. Detta synes erforderligt för att förhindra missbruk av de dubbla kvitton (postverkets kvitto å insättningen och indrivningskvittot), som härigenom komma att utfärdas och som båda äro gällande gentemot statsverket, men är även nödvändigt med hänsyn till den föreslagna omläggningen av redovisningsförfarandet.

Har exekutionsbiträde utfärdat indrivningskvitto å medel, som insatts å

hans tjänstepostgirokonto, och avser kvittot endast en redovisningspost, behöver någon inbetalningsuppgift icke utskrivas; indrivningskvittokopian kan då användas som allegat till redovisningen. Inbetalningsuppgifter bli erforderliga endast då indrivningskvitto icke utfärdats å sådana medel eller då utfärdat indrivningskvitto avser flera redovisningsposter.

I övrigt ha uppbördssakkunniga icke funnit anledning till anmärkning mot det ifrågasatta sättet för exekutionsbiträdes redovisning. Då förslaget torde medföra minskat kontorsarbete för exekutionsbiträdena och förbättrade kontrollmöjligheter, förorda de sakkunniga, att förslaget — med nyssnämnda ändring — genomföres.

Enligt gällande bestämmelser skall exekutionsbiträde avgiva redovisning minst en gång i månaden å tid, som utmätningssmannen bestämmer. Organisationsnämnden har förordat, att en bestämd tidpunkt — förslagsvis den 14 i varje månad — fastställas för samtliga exekutionsbiträden i fråga om avslutande av kassabok och insändande av redovisning.

För mindre distrikt på landsbygden kan det möjligen anses tillräckligt, att exekutionsbiträde redovisar endast en gång i månaden. I allmänhet torde det emellertid — särskilt såvitt gäller distrikt i stad eller distrikt med större tätorter — vara påkallat med tätare redovisningar, t. ex. en gång varje vecka eller den 1 och 14 i varje månad. Utmätningssmannen bör därför fortfarande få avgöra, om exekutionsbiträde skall redovisa en eller flera gånger varje månad. Skall endast en redovisning per månad avgivas, torde denna böra ske den 14 i månaden. Skola redovisningarna avse längre tid än en vecka synes dock böra föreskrivas, att redovisning av hinder på grund av flyttning bör göras minst en gång i veckan för att handräckningsförfarandet ej skall i onödan försenas; redovisning enbart av sådana hinder kan ske genom överlämnande av restlängdsutdrag. Givetvis böra även brådskande ärenden redovisas omgående.

Utmätningssmannens redovisning. Av betydelse för utmätningssmannens bokföring och redovisning av restförda medel är den ståndpunkt, som intages till frågan, om utmätningssmannen i sin månadsredovisning till länsstyrelsen skall såsom för närvarande upptaga allenast sådana poster, beträffande vilka indrivningen slutförts, eller även influerna avbetalningar å ännu ej slutförda poster. Denna fråga har nära samband med valet av system för länsstyrelsens debiteringsbokföring.

Organisationsnämnden har framhållit olika skäl, som tala för att utmätningssmannen månatligen bör till länsstyrelsen inleverera alla till honom influerna medel, sålunda även avbetalningar. Med nuvarande system för individuell redovisning till och debiteringsbokföring hos länsstyrelsen skulle emellertid ett sådant förfarande bli alltför betungande. Om däremot organisationsnämndens för-

slag i dessa avseenden genomföres, varigenom den individuella redovisningen skulle bortfalla, möjliggöres redovisning även av avbetalningar till länsstyrelsen.

Organisationsnämnden har förordnat, att utmätningsmannens kassajournal skall utskrivas med en kopia och indrivningskvitto med två kopior samt att kopian av kassajournalen och ena exemplaret av indrivningskvittokopiorna skola översändas till länsstyrelsen i samband med redovisningen för månaden. Genom att kontrollera nummerföljden å indrivningskvittokopiorna, summera indrivningskvittokopiorna avseende kontant influtna medel och kontrollera summan mot summa kontant influtna medel enligt kopian till kassajournalen skulle länsstyrelsen härigenom kunna fortlöpande övervaka, att till utmätningsmannen kontant influtna medel, över vilkas mottagande kvitto i behörig ordning utfärdats, bokförts såsom influtna. Att över postgiro influtna medel bokförts, skulle kunna kontrolleras genom jämförelse mellan kopian av kassajournalen och den kontokurant för utmätningsmannen, som månadsvis tillställs länsstyrelsen av postgirokontoret. Motsvarande kontroll kan för närvarande endast ske vid inventeringarna.

Förenämnda förfarande kan genomföras oberoende av det system för debiteringsbokföring och redovisning, som väljes. De i föregående stycke angivna kontrollmöjligheterna föreligga antingen förfarandet kombineras med det nuvarande systemet eller med det av organisationsnämnden förordade. I sistnämnda fall, då även influtna avbetalningar skola levereras, kan länsstyrelsen därjämte genom att jämföra kopian av kassajournalen, kontokuranten och utmätningsmannens månadsredovisning fortlöpande kontrollera, att de influtna medlen redovisas i vederbörlig ordning till länsstyrelsen.

Vid inventeringarna tillses för närvarande att alla influtna medel enligt indrivningskvittokopiorna och kupongerna å postgiroinbetalningar ha bokförts i kassajournalen. Det kan ifrågasättas, om denna kontroll behövs, därest det föreslagna förfarandet införes. Avskaffas kontrollen, synes därigenom möjlighet till oegentligheter uppkomma endast om å den kvittokopia, som skall insändas till länsstyrelsen, antecknas ett lägre belopp än det erlagda. Införes detta lägre belopp i kassajournalen, skulle förskingringen ej kunna upptäckas vid länsstyrelsens granskning av kopiorna av kassajournal och indrivningskvitton. Mot ett dylikt tillvägagångssätt är emellertid även en kontroll vid inventeringarna verkninglös, eftersom man får förutsätta, att det lägre beloppet kommer att angivas jämväl å den kvittokopia, som kvarligger hos utmätningsmannen. Samma möjlighet till oegentligheter föreligger för närvarande. Det enda sätt, på vilket sådana förskingringar kunna uppdagas, är att betalningsanmaningar utsändas till sådana skattskyldiga, för vilka avskrivning begäres eller redovisning dröjer anmärkningsvärt länge.

Insändas kopior av kassajournal och indrivningskvitton till länsstyrelsen, torde det sålunda ej vara nödvändigt att vid inventeringarna kontrollera att influtna medel bokförts i kassajournalen. Det merarbete, som uppkommer hos länssty-

relserna genom granskningen av nyssnämnda kopior, skulle sålunda kompenseras av minskat arbete vid inventeringarna.

Med hänsyn härtill och till de ökade kontrollmöjligheter, som vinnas, förorda uppördssakkunniga, att även om det av organisationsnämnden föreslagna systemet för debiteringsbokföring och redovisning icke genomföres, utmätningsmans kassajournal skall utskrivas med en kopia samt att kopian av journalen ävensom en omgång kopior av de indrivningskvitton, som utmätningsmannen utfärdar, skola översändas till länsstyrelsen tillsammans med månadsräkningen.

Vad ovan anförts om kontroll vid inventering gäller även inventering hos exekutionsbiträde. Eftersom utmätningsmannen fortlöpande skall kontrollera kopian av exekutionsbitrådets kassabok mot indrivningskvittokopiorna och inbetalningsuppgifterna samt mot redovisningen medföljande kontoutdrag från postgirokontoret, synes således kontroll av att influtna medel bokförts i kassaboken ej vara erforderlig vid inventering.

Skall det av organisationsnämnden rekommenderade systemet för debiteringsbokföring och redovisning genomföras, bör det avse alla av länsstyrelsen meddelade indrivningsuppdrag och sålunda icke enbart restlängder för skatter, debiterade på grundval av de årliga taxeringarna.

Såsom organisationsnämnden framhållit är det nuvarande systemet för debiteringsbokföring och redovisning tämligen omständligt. Ersättes systemet med det av organisationsnämnden förordade, skulle bl. a. följande arbetsmoment bortfalla:

1) upprättande varje månad av förteckningar å alla under månaden slutbetalda skatter m. m. I förteckningarna upptagas skatterna f. n. post för post under särskilda rubriker för varje skatteslag, uppördstermin och uppördsdistrikt; posterna antecknas med angivande av debetsedelsnummer, den betalningsskyldiges namn samt redovisat belopp;

2) införande i utmätningsmannens restlängder m. fl. handlingar av redovisningsmånad för de till länsstyrelsen redovisade posterna; samt

3) införande i länsstyrelsens restlängder m. fl. handlingar post för post att redovisning skett och månad härför.

Av det anförda framgår, att en ej ringa arbetsbesparing skulle vinnas, om det av organisationsnämnden förordade systemet genomföres. Detta torde gälla även om antalet restposter skulle nedgå. Mot systemets förtjänster måste emellertid vägas, om det tillgodoser berättigade krav på säkerhet och kontrollmöjligheter. I detta avseende må framhållas följande.

För att en tillfredsställande överblick skall kunna vinnas av mellanhavandena mellan länsstyrelse och utmätningsman synes det icke tillräckligt med enbart ett konto för utmätningsmannen. I vart fall bör det för varje utmätningsman finnas ett konto för under varje år utfärdade indrivningsuppdrag. Önskvärt är emellertid, att även detta årskonto uppdelas. Alla för utmätningsmansdistriktet

under ett år utfärdade restlängder, avseende samma skatteslag, torde sålunda bära påföras ett konto för skatteslaget i fråga, dock att preliminär B-skatt och preliminär C-skatt kunna sammanföras till samma konto. Härigenom uppkomma för varje utmätningsman fyra årskonton, ett för preliminär B- och C-skatt, ett för fastighetsskatt, ett för kvarstående skatt och ett för tillkommande skatt. För övriga indrivningsuppdrag synas tre årskonton bära uppläggas för varje utmätningsman, ett för hos arbetstagare uppdebiterad preliminär A-skatt och för fordringar gentemot arbetsgivare, som verkställt skatteavdrag men underlåtit att redovisa innehållet belopp, ett för böter och ett för övriga medel. Sistnämnda medel bära i månadsräkningen fördelas å vederbörliga bokföringstitlar.

Det ifrågasatta nya systemet måste kompletteras med åtgärder för att förhindra, att avkortning eller avskrivning av samma post beslutas mer än en gång. I annat fall möjliggöras oegentligheter i det att t. ex. hinder kan redovisas flera gånger för skattskyldiga, av vilka det restförda beloppet icke kan uttagas. Lämpligast synes vara, att beslutade avkortningar och avskrivningar antecknas i länsstyrelsens exemplar av restlängden.

I fråga om andra indrivningsuppdrag än sådana, som avse enligt UF restförd skatt eller böter, bör ett exemplar av den handling, på vilken uppdraget grundat sig, bifogas slutredovisningen. Genom att länsstyrelsen innehar ett exemplar av ifrågavarande handlingar kan kontroll utövas, att intet av dessa indrivningsuppdrag förblir oredovisat. Erforderlig kontroll över att enligt UF restförd skatt eller böter redovisas torde erhållas genom de särskilda årskontona för varje skatteslag och för böter.

Oavsett vilket system för debiteringsbokföring och redovisning som kommer att tillämpas, anse uppördssakkunniga erforderligt, att länsstyrelsen verkställer kontroll över att indrivningskvitto utfärdats vid kontant betalning och att det å kvittot antecknade beloppet överensstämmer med det inbetalda. Det är av synnerlig vikt, att någon lucka i kontrollsystemet icke lämnas. Länsstyrelsen bör därför stickprovvis anmana skattskyldiga, för vilka avskrivning begäres, att betala resterande skattebelopp. Dylig kontroll bör även göras i fråga om äldre, oredovisade poster.

Det av organisationsnämnden förordade systemet, ändrat på sätt ovan angivits och kombinerat med förslaget att utmätningsmannen skall överlämna kopior av kassajournal och indrivningskvitton till länsstyrelsen, innebär ur säkerhets- och kontrollsynpunkt följande:

1) risken för fel och oegentligheter minskas genom att även influtna avbetalningar skola levereras till länsstyrelsen;

2) genom att kopior av kassajournal och indrivningskvitton varje månad skola insändas till länsstyrelsen, kan länsstyrelsen fortlöpande kontrollera, att kontant influtna medel, över vilkas mottagande kvitto i behörig ordning utfärdats, bokföras såsom influtna samt att de influtna medlen vederbörligen redovisas till länsstyrelsen;

3) kontona för utmätningsmannen lämna en viss bild av indrivningens intensitet;

4) erfordras under året uppgift på den aktuella balansen för varje restlängd, kan sådan vinnas med ledning av anteckningarna i utmätningsmannens restlängdsdagbok;

5) avskrivning eller avkortning av samma post mer än en gång förhindras genom att besluten om avskrivning och avkortning skola antecknas i länsstyrelsernas restlängder;

6) kontroll av att indrivningsuppdrag avseende kontona »uppdebiterad preliminär A-skatt m. m.» och »övrige medel» slutredovisas, sker genom att länsstyrelsen behåller ett exemplar av indrivningshandlingarna och utmätningsmannen vid slutredovisningen återställer ett exemplar av samma handlingar;

7) kontroll av att indrivningskvitto utfärdats vid kontantbetalning och att det å kvittot antecknade beloppet överensstämmer med det inbetalda göres stickprovsvis genom anmaningar till de skattskyldiga att betala, då avskrivning begäres eller då äldre, oredovisade poster finnas;

8) övrig erforderlig kontroll kan utövas vid inventeringsförrättning.

Med de härovan föreslagna ändringarna synes det av organisationsnämnden rekommenderade systemet fullt betryggande ur säkerhets- och kontrollsynpunkt. Uppbördssakkunniga få därför föreslå, att debiteringsbokföringen och redovisningen omlägges i enlighet därmed.

Närmare föreskrifter om de ändringar i länsstyrelsernas inkomst- och utgiftsbokföring m. m., som kunna föranledas av förslaget, torde böra utfärdas av riksräkenskapsverket.

c) *Indrivningshandlingarna, m. m.*

I syfte att minska den kontorsmässiga delen av exekutionsbiträdenas arbete med indrivningen har organisationsnämnden förordat, att vissa åtgärder prövas, enligt vilka kravskrivelserna till de restförda skola upprättas och avsändas av länsstyrelsen samt exekutionsbiträdena skola tillställas indrivningskort i stället för restlängder. Kravskrivelser samt indrivningskort och restlängder i två exemplar avses skola framställas av länsstyrelsen med ett hektograferingsoriginal till restlängd, som utskrives av skatteavdelningen vid postkontor i residensstad.

Med de avvikelser från organisationsnämndens förslag som nedan angivas, få de sakkunniga föreslå, att systemet med att framställa restlängder, indrivningskort och kravskrivelser med ett hektograferingsoriginal till restlängd prövas inom två län för att utröna lämpligaste arbetsrutin ävensom systemets lönsamhet och lämplighet i övrigt.

Enligt organisationsnämndens förslag skola kravskrivelserna innehålla en anmaning att inbetala det restförda beloppet till länsstyrelsen eller alternativt en

anmaning att inbetala nämnda belopp till utmätningsmannen. Av skäl som tidigare angivits bör indrivningsarbetet icke påbörjas redan hos länsstyrelsen. Alternativet med inbetalning till länsstyrelsen bör därför icke komma i fråga. Utöver de föreslagna alternativen bör emellertid övervägas, huruvida icke inbetalning bör ske till exekutionsbiträdet.

Anmanas de skattskyldiga att verkställa inbetalning till utmätningsmannen, minskas exekutionsbitrådets kontorsgöromål och redovisningsvägen för erlagda belopp. Ytterligare fördelar ur dessa synpunkter skulle vinnas, om exekutionsbiträdet erhöle endast sådana indrivningsuppdrag, som krävde personlig bearbetning eller efterforskning av de skattskyldiga, d. v. s. då den skattskyldige saknar inkomst, vari införsel kan beviljas, och icke kan förmås att frivilligt betala sin skuld eller då den skattskyldiges vistelseort eller arbetsanställning icke kunnat utrönas å utmätningsmannens kontor.

Skola kravskrivelserna innehålla en anmaning att göra inbetalningen till exekutionsbiträdet, bör utmätningsmannen för indrivning tillställa exekutionsbiträdet en omgång av samtliga indrivningskort utom korten för sådana skattskyldiga, som enligt anteckning i restlängden eller eljest enligt utmätningsmannens kännedom flyttat från exekutionsbitrådets distrikt. Såsom skäl för att inbetalningen bör göras till exekutionsbiträdet och att alla indrivningskort (med nämnda undantag) böra överlämnas till denne kan anföras, att exekutionsbiträdet bör få handha alla ärenden från början för att hans Orts- och personkännedom bäst skall kunna utnyttjas och de skattskyldiga lättare skola kunna komma i kontakt med indrivningsmyndigheten. Dessa skäl ha mindre betydelse i fråga om städer med egen utmätningsman eller landsfiskalsdistrikt med liten ytvidd, men vinna i styrka beträffande exekutionsbitrådesdistrikt som äro belägna på större avstånd från landsfiskalens stationeringsort.

Vid övervägande av om och i vilken omfattning den kontorsmässiga delen av indrivningen bör överflyttas till landsfiskalens kontor måste även beaktas i vad mån en sådan överflyttning lämpligen kan göras med hänsyn till omfattningen av landsfiskalens åligganden som polischef och åklagare m. m.

För att vinna praktisk erfarenhet av de olika förfaringssätten torde dessa böra prövas vid de ifrågasatta försöken.

Vare sig kravskrivelserna skola innehålla en anmaning att inbetala det restförda beloppet till utmätningsmannen eller till exekutionsbiträdet, böra skrivelserna överlämnas till utmätningsmannen för att utsändas genom denne eller exekutionsbiträdet.

Organisationsnämnden har föreslagit, att indrivningskorten skola upprättas i två exemplar. Det kan ifrågasättas, om icke dessa kort böra göras i ännu ett exemplar, som i så fall skulle användas såsom restlängdsutdrag och fastsättas på en särskild blankett med plats för intyg av samma slag, som förekomma på nuvarande restlängdsutdrag. Lämpligen synes dock denna fråga böra lösas se-

nare, då erfarenheter vunnits av de föreslagna försöken med kravskrivelser och indrivningskort samt av handräkningsärendenas omfattning efter de ändringar av uppbördssystemet, som redan genomförts och av de sakkunniga nu föreslås.

I detta sammanhang må framhållas, att kravskrivelserna och indrivningskorten måste innehålla uppgifter om skatteslag m. m. Till skillnad från nuvarande restlängder måste sålunda de föreslagna hektograferingsoriginalen till restlängd förses med uppgift om restlängdens beteckning och debetsedelns fullständiga nummer beträffande varje restförd skattskyldig.

De till exekutionsbiträdet överlämnade indrivningskorten skola enligt organisationsnämndens förslag återställas till utmätningsmannen vid slutredovisning av ärendet, antingen detta sker med influtna medel eller med hinder. Förslaget torde i denna del bygga på att kontrollmöjligheterna därigenom skulle ökas. Om — såsom nedan förordas — förteckningar upprättas över indrivningsuppdrag, som meddelas exekutionsbiträde, synes emellertid ur kontrollsynpunkt hinder ej behöva möta att låta exekutionsbiträde få behålla indrivningskorten, därest denne för den fortsatta indrivningsverksamheten har behov av anteckningarna å korten. Sådant behov torde framför allt föreligga, om avståndet mellan exekutionsbiträdesdistriktet och utmätningsmannens stationeringsort är stort. Tjänstgör exekutionsbiträdet å nämnda ort, synas däremot indrivningskorten utan olägenhet kunna återställas till utmätningsmannen.

Jämväl nämnda båda förfaringssätt torde böra prövas vid ovan omnämnda försök.

Skall utmätningsman, såsom de sakkunniga förordat, redovisa alla influtna medel varje månad, torde såsom f. n. såväl slutbetalningar av restförda poster som avbetalningar böra antecknas i restlängden allt efter det de inflyta till utmätningsmannen. I annat fall måste vid varje redovisningstillfälle kortregistret genomgå för fördelning av inbetalningarna på varje restlängd. En sådan genomgång måste bli mycket omfattande och tidsödande, enär korten i registret äro ordnade alfabetiskt för hela utmätningsmansdistriktet utan uppdelning på olika uppbördsdistrikt och restlängder. Vidare ökas möjligheterna till fel med åtföljande svårigheter att avstämma redovisningarna.

Om sålunda alla inbetalda belopp böra införas i restlängd, uppstår frågan, om beloppen skola antecknas även å indrivningskorten (här bortses från de anteckningar, som kunna behöva göras, om indrivningen verkställs å utmätningsmannens kontor). Anteckningarna å indrivningskorten ha betydelse i det avseendet, att utmätningsmannen utan mera ingående efterforskningar kan taga reda på vederbörandes skatteskuld vid varje tidpunkt. Göras icke sådana anteckningar, kunna indrivningskorten likväl användas som register till icke slutredovisade poster i restlängderna, under förutsättning att korten vid slutredovisning uttagas ur registret och arkiveras. Vid undersökning t. ex. om skatt-

skyldig, som erhållit överskjutande preliminär skatt, häftar för restförd skatt, eftersökes han i registret. Påträffas därvid indrivningskort för honom, kan hans skatteskuld relativt lätt framräknas ur restlängderna med ledning av indrivningskortens uppgifter om restlängdsbeteckning och debetsedelsnummer. Behöver den aktuella skatteskulden efterforskas endast i begränsad omfattning, torde därför anteckningarna å indrivningskortet om gjorda inbetalningar kunna undvaras utan större olägenhet. I andra fall åter kan det dubbelarbete, som dessa anteckningar medföra, uppväga det eljest uppkommande merarbetet för nämnda undersökningar. För att vinna närmare erfarenheter bör vid de tidigare omnämnda försöken prov göras med att anteckna avbetalningar även å utmätningsmannens indrivningskort.

Organisationsnämnden har förordat, att exekutionsbiträdena skola befrias från skyldigheten att föra dagbok över mottagna indrivningsuppdrag. Förslaget skulle även med nuvarande arbetsrutin medföra arbetslättning för exekutionsbiträdena men får verklig betydelse för den händelse indrivningsuppdrag beträffande inom exekutionsbiträdesdistriktet restförd skatt skall meddelas genom överlämnande av indrivningskort i stället för restlängd.

Ur kontrollsynpunkt torde förenämnda skyldighet icke böra avskaffas, om icke indrivningsuppdragen till exekutionsbiträdet förtecknas på annat sätt. Detta kan ske genom utmätningsmannen, eftersom exekutionsbiträdet erhåller alla indrivningsuppdrag från denne.

Det synes angeläget, att exekutionsbiträdena inom de län, där försöksverksamheten med indrivningskort skall bedrivas, icke betungas med det omfattande registreringsarbete, som skulle följa med bibehållen skyldighet att föra dagbok. De sakkunniga förorda därför, att exekutionsbiträdena inom dessa län skola befrias från nämnda skyldighet och att utmätningsmannen i stället skall upprätta förteckningar över meddelade indrivningsuppdrag; förteckningarna skola överlämnas till vederbörande exekutionsbiträde samtidigt med indrivningsuppdragen. Inom övriga län torde däremot gällande bestämmelser tills vidare böra tillämpas.

Förenämnda förteckningar, som böra utskrivs med en kopia, torde förutom de betalningsskyldigas efternamn och förnamnsinitialer endast behöva innehålla uppgift å restlängdsbeteckning och debetsedelsnummer för varje indrivningskort eller i fråga om handräckningsärende eller annat ärende utmätningsmannens diarienummer för ärendet. Kopian bör behållas av utmätningsmannen för att användas vid inventering hos exekutionsbiträdet. Då ett indrivningsuppdrag slutredovisas, strykes ärendet i såväl exekutionsbiträdets som utmätningsmannens exemplar av förteckningen.

d) *Sammanfattning av de sakkunnigas förslag under b) och c).*

I den följande sammanfattningen lämnas redogörelse även för systemet med kravskrivelser och indrivningskort, vilket system emellertid avses först skola försöksvis prövas inom ett par län. Vid beskrivningen av de olika arbetsmomenten ha detaljerna i nämnda system inpassats i sitt sammanhang med detaljerna i förslaget i övrigt.

Skatteavdelningen vid postkontor i residensstad skall utskriva ett hektograferingsoriginal till restlängd, vilket överlämnas till länsstyrelsen. Med nämnda original framställer länsstyrelsen restlängd i två exemplar samt för varje restförd skattskyldig indrivningskort i två exemplar, av vilka ett är avsett för utmätningsmannen och ett för exekutionsbiträdet, samt ett kravbrev med anmaning till den skattskyldige att inom viss tid inbetala det restförda beloppet jämte restavgift till utmätningsmannen eller exekutionsbiträdet. Indrivningskorten, kravbreven och det ena exemplaret av restlängden skola överlämnas till utmätningsmannen.

I början av varje år uppläggas hos länsstyrelsen för varje utmätningsman sju konton, ett för preliminär B- och C-skatt, ett för fastighetsskatt, ett för kvarstående skatt, ett för tillkommande skatt, ett för uppdebiterad preliminär A-skatt m. m., ett för böter och ett för övriga medel. Meddelade indrivningsuppdrag påföras och redovisade medel, avseende dessa uppdrag, avföras på vederbörligt konto.

Hos utmätningsmannen skall förutom ett indrivningskortregister i alfabetisk ordning finnas kontokort, varå alla från länsstyrelsen erhållna indrivningsuppdrag påföras och till länsstyrelsen redovisade medel, avseende nämnda uppdrag, avföras.

Då indrivningsuppdrag meddelas exekutionsbiträde, skall denne erhålla ett exemplar av indrivningskorten. Även dessa kort ordnas i ett alfabetiskt register.

Inom de län, där försök med indrivningskort skall verkställas, skall exekutionsbiträdes dagbok ersättas med förteckningar å utfärdade indrivningsuppdrag. Förteckningarna skola av utmätningsmannen genom kopiering utskrivas i två exemplar, varav han behåller det ena och översänder det andra till exekutionsbiträdet samtidigt med indrivningshandlingarna. Vid slutredovisning av ärende avföres detta å såväl exekutionsbiträdets som utmätningsmannens exemplar av förteckningen.

Indrivningskvitto skall genom kopiering utskrivas i tre exemplar, varav originalet överlämnas till den betalande, en kopia användes vid redovisningen av influtna medel och en kopia kvarsitter i indrivningskvittohäftet. Utfärdas indrivningskvitto å medel, som insatts å tjänstepostgirokonto, skall inbetalningssättet angivas å indrivningskvittot. För inbetalningar å exekutionsbiträdes tjänstepost-

girokonto varå indrivningskvitto icke utfärdats för varje redovisningspost skall exekutionsbiträdet utskrivna inbetalningsuppgifter, angivande den betalande samt medlens art och beteckning. En inbetalningsuppgift skall utskrivas för varje person och särskild post som inbetalningen omfattar. Inbetalningsuppgifterna skola bifogas exekutionsbitrådets redovisning till utmätningsmannen. Kupongerna till insättningarna å tjänstepostgirokonto skola förses med löpande nummer för år.

Såväl utmätningsmans kassajournal som exekutionsbitrådes kassabok skola medelst genomskrift föras i två exemplar med kolumner för betalningsdag, för nummer å indrivningskvitto eller å kupong till postgiroinbetalning och för olika slag av inbetalda medel. I utmätningsmannens kassajournal tillkomma kolumner för utbetalda medel, m. m.

Vid redovisning till utmätningsmannen skall exekutionsbiträde summera de olika kolumnerna i kassaboken och sammanställa slutsiffrorna på baksidan av det sist använda kassaboksbladet. Vidare skall han där anteckna det antal ärenden, som redovisas med hindersbevis. De nuvarande redovisningsräkningarna skola avskaffas. Till utmätningsmannen skola i stället insändas kopiorna av kassaboksbladen och av indrivningskvittona samt inbetalningsuppgifterna och postgirokoutdragen för redovisningsperioden. Skola ärenden redovisas med hinder för indrivningen, bifogas restlängdsutdrag försedda med hindersbevis. Redovisning skall avgivas å de tider, som utmätningsmannen med hänsyn till de lokala förhållandena finner lämpligt. Skall redovisning verkställas endast en gång i månaden, skall den avgivas den 14. Vid längre redovisningsperioder än en vecka böra likväl hinder på grund av flyttning redovisas minst en gång i veckan.

Restförda medel, som influtit till utmätningsmannen, skola liksom f. n. antecknas i restlängderna, oavsett om beloppen utgöra avbetalningar eller slutbetalningar. Detsamma gäller medel, som avkortats eller avskrivits. Vidare skall anteckning om slutredovisning göras å vederbörligt indrivningskort, som där-efter arkiveras. Försöksvis skola även avbetalningar antecknas å indrivningskorten.

Utmätningsmannen skall till länsstyrelsen inleverera alla till honom under redovisningsperioden influtna medel, som skola redovisas till länsstyrelsen. Uppgift om medlens fördelning å konton och medelsslag skall lämnas i månadsräkningen. I denna skall även angivas den balans, som utmätningsmannens kontokort utvisar. Till länsstyrelsen skola bl. a. överlämnas kopiorna av kassajournalen och av de indrivningskvitton, utmätningsmannen utfärdat.

Den nuvarande redovisningen post för post avskaffas. Länsstyrelsen skall dock fortfarande i restlängderna införa beslutade avkortningar och avskrivningar. I kontrollsyfte skall länsstyrelse stickprovsvis anmana skattskyldiga att betala, då avskrivning begäres eller då anledning därtill eljest föreligger.

Sedan indrivningshandlingarna avseende restförd skatt färdigställda å länsstyrelsen, blir arbetsgången följande.

Summa restförda belopp enligt restlängden påföres vederbörligt konto för utmätningsmannen. Till länsstyrelsen influtna restbelopp och restavgifter antecknas i utmätningsmannens restlängd. Summa inbetald skatt avföres å kontot. Restlängd samt indrivningskort och kravbrev avseende kvarstående restposter översändas till utmätningsmannen.

När utmätningsmannen mottagit indrivningshandlingarna, påför han sig å kontokortet summa skatt som skall indrivas. Motsvarande anteckningar göras i restlängdsdagboken. Därefter går han igenom restlängden, ev. tillsammans med vederbörande exekutionsbiträde, för en första undersökning av om exekutiva åtgärder kunna finnas vara omedelbart påkallade beträffande någon av de restförda. Är så fallet, vidtagas dessa åtgärder omgående. Vidare undersökes, om skattskyldig avflyttat till annat utmätningsmansdistrikt eller eljest erhållit annan adress.

Har avbetalning skett, antecknas det erlagda beloppet å indrivningskortet och kravbrevet rättas. Kända flyttningar inom utmätningsmansdistriktet antecknas å indrivningskortet varjämte adresserna på kravskrivelserna ändras. Ett exemplar av indrivningskortet inordnas i bokstavsordning i ett register, omfattande hela utmätningsmansdistriktet. Finnes för samma skattskyldig kort för tidigare restförd skatt, insättes det nya kortet i tidsföljd.

Kravbreven och återstående exemplar av indrivningskortet för dem, som flyttat till annat utmätningsmansdistrikt, utsorteras varjämte anteckning om flyttningen göres å indrivningskortet i kortregistret. Övriga kravbrev kompletteras med uppgift om utmätningsmansdistriktet, postadress och tjänstepostgirokonto, kuverteras tillsammans med ett inbetalningskort och avsändas. Har vederbörande exekutionsbiträde icke granskat restlängden, överlämnas dock dessförinnan kravbreven till honom för undersökning av vilka som enligt hans känedom flyttat till annat distrikt. Skola inbetalningarna enligt kravbreven göras till exekutionsbiträde, översändas emellertid till denne kravbreven och ett exemplar av indrivningskortet för dem, som icke utflyttat från exekutionsbitrådets distrikt. Exekutionsbiträdet kompletterar kravbreven med uppgift om distrikt, postadress och tjänstepostgirokonto. Breven kuverteras tillsammans med ett inbetalningskort och avsändas.

Till utmätningsmannen inbetalade belopp antecknas i kassajournalen och i restlängden (ev. även å indrivningskortet). Vid slutbetalning göres anteckning härom å det i kortregistret insatta indrivningskortet, som därefter arkiveras. Träffas överenskommelse om avbetalning av skatteskulden, antecknas detta å indrivningskortet, som insättes i ett bevakningsregister för avbetalningar och uttages, när slutbetalning skett.

Indrivningsuppdrag meddelas exekutionsbiträdet genom att det ena exemplaret av indrivningskortet jämte en förteckning över dessa kort överlämnas till

honom. Lyckas exekutionsbiträdet utröna den skattskyldiges arbetsanställning, iordningställes införselbeslut. Anträffas den skattskyldige men har han icke sådan inkomst, att införsel kan meddelas, träffas om möjligt uppgörelse om frivillig betalning. Sådana betalningar böra erläggas till och övervakas av exekutionsbiträdet. I förekommande fall verkställas utmätning. Vidtagna åtgärder, gjorda inbetalningar ävensom hinder för indrivningen antecknas å de överlämnade indrivningskortet.

Sedan exekutionsbitrådets redovisningshandlingar inkommit till utmätningsmannen, kontrolleras nummerföljden på indrivningskvittokopiorna, dessa och inbetalningsuppgifterna summeras och summorna kontrolleras mot kassabokskopiorna. Kontroll sker även mot postgirokontoutdragen. De redovisade medlen bokföras med klumpsummor i kassajournalen. Indrivningskvittokopiorna och betalningsuppgifterna uppsorteras efter medelsslag och såvitt gäller inom utmätningsmansdistriktet restförda skatter, debetsedelsnummer. De redovisade beloppen införs i restlängderna och ev. å indrivningskortet. Skola beloppen införs endast i restlängderna, skall slutfört indrivningsuppdrag likväl antecknas å indrivningskortet, som uttages ur kortregistret och arkiveras. Hinder på grund av flyttning antecknas på indrivningskortet i kortregistret och handräckning begäres (då exekutionsbiträdet återställt sitt indrivningskort, göras inga anteckningar å utmätningsmannens kort, som i stället utbytes mot exekutionsbitrådets kort och makuleras; detta gäller även för slutförda indrivningsuppdrag).

Kontroll över att exekutionsbiträde utfärdar indrivningskvitto, då så skall ske, utövas genom stickprovsviis gjorda betalningsanmaningar till skattskyldiga, då slutligt hinder redovisas eller redovisning dröjer anmärkningsvärt länge.

Då utmätningsmannen skall redovisa till länsstyrelsen, sammanräknas de under redovisningsperioden influtna beloppen med ledning av anteckningarna i restlängderna med en summa för varje restlängd. Beloppen för restlängder, avseende samma skatteslag och år, summeras. Dessa summor ävensom summan av vart slag av övriga influtna medel antecknas i månadsräkningen. Månadsräkningen summeras och avstämmes mot kassajournalen. I restlängdsdagboken avförs för varje restlängd levererade medel, varjämte erforderliga uppgifter införs i uppbördsstatistiken. De influtna medlen gireras till länsstyrelsen varjämte den del av dessa medel, som beror på uppbördsuppdrag, avföres på kontokortet. Månadsräkning, uppbördsstatistik, kopior av kassajournal och av utmätningsmannens indrivningskvitton ävensom ett exemplar av handlingarna till slutredovisade indrivningsuppdrag, avseende utmätningsmannens konton »uppbäbetad preliminär A-skatt m. m.» och »övriga medel», insändas till länsstyrelsen.

När redovisningen inkommit till länsstyrelsen, kontrolleras nummerföljden på indrivningskvittokopiorna. Indrivningskvittokopiorna avseende kontant influtna medel summeras och summan kontrolleras mot summa kontant influtna medel enligt kopian av kassajournalen. Vidare kontrolleras, att redovisningen enligt

nämnda kopia överensstämmer med uppgifterna i postgirokontorets kon-
kurant. Influtna belopp inkomstbokföras och de på uppbördsuppdrag beroende
levererade medlen avföras på utmätningsmannens konton. De inkomna hand-
lingarna till slutredovisade uppdrag granskas och motsvarande handling hos
länsstyrelsen förses med uppgift om slutredovisningen och uttages ur bevaknings-
registret. Debiteringsrapporten upprättas.

Såvitt gäller hindersredovisning av medel skall utmätningsmannen förteckna
dessa medel på särskilda sammandrag i två exemplar. Sedan sammandragen med
tillhörande verifikationer inkommit till länsstyrelsen, granskas verifikationerna.
I ett antal fall utsändas anmaningar till de skattskyldiga för kontroll av att
indrivningskvitto utfärdats vid betalning. I sammandragen strykas de medel,
för vilka avkortning eller avskrivning icke medges. Summan av medgivna av-
kortningar resp. avskrivningar anges och bestyrkes. De beslutade avkortning-
arna och avskrivningarna antecknas i länsstyrelsens restlängder och saköres-
längder. Såvitt gäller uppbördsuppdrag, avseende utmätningsmannens konton
»uppedebiterad preliminär A-skatt m. m.» och »övriga medel», förses länsstyrel-
sens exemplar av uppdraget med anteckning om slutredovisningen och uttages
ur bevakningsregistret. Ett exemplar av sammandragen expedieras till utmät-
ningsmannen jämte verifikationerna till icke medgivna avkortningar och av-
skrivningar. Med ledning av uppgifterna på det andra exemplaret av samman-
dragen avföres summa avkortningar och avskrivningar på utmätningsmannens
konton.

Utmätningsmannen avför å kontokortet summan av de till avkortning och
avskrivning medgivna medlen samt antecknar i indrivningshandlingarna post
för post, att avkortning resp. avskrivning ägt rum. I restlängdsdagboken anges
för varje restlängd summan av avkortade och avskrivna medel varjämte upp-
gifter om avkortningarna och avskrivningarna införas i uppbördsstatistiken.

e) *Städer med egen uppbördsförvaltning.*

Den lokala skattemyndigheten i stad med egen uppbördsförvaltning, vilken
myndighet har att svara för kreditering av influten skatt, torde alltjämt böra
mottaga redovisning av medel, som beordrats till indrivning. Skulle dessa arbets-
uppgifter (d. v. s. krediteringen och redovisningsgranskningen) läggas på skilda
myndigheter, komme arbetet för den myndighet, som handhar krediteringen, att
i åtskilliga hänseenden försvåras. Så länge kronokamrerare ansvarar för kredite-
ring av skatt inom staden, bör därför utmätningsmannen i staden avgiva redo-
visning till kronokamreraren.

Det bör också påpekas att bestämmelsen om att utmätningsman i stad med
egen uppbördsförvaltning skall redovisa till indrivning beordrade medel till kro-
nokamreraren sammanhänger med de särskilda regler, som gälla för organisa-
tionen av rättsväsende och uppbördsförvaltning i sådan stad. Ursprungligen

skedde redovisningen till magistraten. Frågan sammanhänger således med spörsmålet om städernas särskilda rättigheter och skyldigheter i förhållande till staden. Det synes knappast lämpligt att ändring av dessa bestämmelser överväges, förrän nämnda spörsmål regleras. Framhållas må, att om redovisningsförfarandet förenklas på sätt tidigare föreslagits, kostnadsfrågan måste bli av begränsad betydelse.

Den omständigheten, att stadsfogde i stad med egen uppbördsförvaltning skall avgiva redovisning till kronokamreraren i staden, kan icke anses innebära, att stadsfogden står i subordinationsförhållande till kronokamreraren. Bestämmelsen i nuvarande 94 § 1 mom. UF, att kronokamreraren är ansvarig för indrivningens och redovisningens behöriga verkställande, torde ha tillkommit i samband med att magistraterna befriades från ansvaret för kronouppbörderna. Uppbördssakkunniga förorda, att nämnda bestämmelse såsom betydelselös skall utgå och att utmättningsman i stad — i likhet med vad som gäller utmättningsman på landet — ensam skall ansvara för indrivning och redovisning av restantierna.

Med hänsyn till att länsstyrelsen utövar tillsynen över indrivningsverksamheten inom länet föreslå de sakkunniga vidare, att inventering hos utmättningsman i stad skall förrättas efter förordnande av länsstyrelsen. Kronokamreraren i staden bör emellertid vara skyldig mottaga sådant förordnande.

Eftersom städer med egen uppbördsförvaltning själva ha att bestrida kostnaderna för indrivningsarbetet, torde dessa städer böra beredas möjlighet att tillämpa den rutin för indrivningsarbetet, som de finna mest rationell. För ett sådant tillstånd, som för varje särskilt fall bör meddelas av Kungl. Maj:t, synes böra förutsättas, att indrivningsförfarandet i huvudsak ordnas på sätt förut förordats, att effektiviteten och säkerheten i arbetet icke eftersättas samt att statsverket icke åsamkas ökade kostnader.

f) *Handräckningsförfarandet.*

Statens organisationsnämnd har föreslagit, att handräckningsdagboken hos utmättningsman skall avskaffas och att inkomna handräckningsansökningar i stället skola diarieföras å kort. Av varje kort borde tagas en kopia, som jämte restlängdsutdraget skulle tillställas exekutionsbiträdet.

Att avskaffa handräckningsdagboken kan ur kontrollsynpunkt icke anses tillrådligt. Den torde därför böra bibehållas men synes kunna förenklas. Då handräckning skall begäras, bör handräckningssökanden utskriwa indrivningskort i tre exemplar, varav ett behålles av honom. De behållna korten ordnas i ett särskilt bevakningsregister för sökta handräckningar. Restlängdsutdrag jämte två indrivningskort översändas till utmättningsmannen å handräckningsorten (någon särskild missivskrivelse erfordras ej). Denne förser korten med handräckningsansökningens diarienummer enligt handräckningsdagboken. De

fortsatta åtgärderna få bero av de lokala förhållandena. Vare sig indrivningsuppdrag till exekutionsbiträdet meddelas omedelbart eller först sedan av utmätningsmannen vidtagna indrivningsförsök misslyckats, överlämnas restlängdsutdraget och ett av korten till exekutionsbiträdet. Vid kontantredovisning till handräckningssökanden kunna erforderliga uppgifter om de redovisade posterna antecknas å talongen till girokortet.

Riktigheten av utfärdade restlängdsutdrag bör kunna intygas av exekutionsbiträde eller biträde å utmätningsmannens kontor. Har den skattskyldige flyttat till ort inom annat distrikt, torde det ej vara erforderligt, att av exekutionsbiträde utfärdat intyg om att skatten ej kunnat uttagas inom det egna distriktet bestyrkes av utmätningsmannen.

Såvitt på utmätningsmannen beror, skall f. n. handräckningsärende slutredovisas inom 6 månader efter ankomstdagen. Av orsaker, varöver utmätningsman ej kan råda, kan en stor mängd av dessa ärenden ej slutredovisas inom nämnda tid. Den uteblivna slutredovisningen föranleder, att handräckningssökanden eller vederbörande länsstyrelse gör förfrågningar om anledningen därtill. Nämnda procedur med utskrivande av förfrågningar, besvarande av dessa och granskning av svaren medför mycket arbete, som oftast icke torde vara till någon egentlig nytta. Ändamålsenligare synes vara, att kontrollen av att utmätningsman icke försummar handläggningen av mottagna handräckningsansökningar utövas vid den årliga inventeringen hos denne. Därvid torde undersökningen kunna begränsas till ärenden, som inkommit till utmätningsmannen tidigare än 6 månader före inventeringsdagen. Den nuvarande tidsgränsen för slutredovisning torde kunna ersättas med en allmän föreskrift om att handräckningsärende skall handläggas skyndsamt.

2. Tvångsmedel vid indrivningen, m. m.

Önskemål ha uttalats om ändrad lagstiftning för att förhindra missbruk av boskillnad eller bodelning mellan äkta makar i syfte att undkomma skatt och för att möjliggöra införsel för skatt i fiskares tillgodohavanden för försåld fisk. Dessa och andra liknande frågor torde böra prövas i annat sammanhang.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har ifrågasatt samarbete i någon form mellan fångvårds- och indrivningsmyndigheterna för att frigiven fånge skall beredas lättnad vid införsel i lön. I anledning därav må framhållas, att om för någon skattskyldig — t. ex. en frigiven fånge — särskilda omständigheter böra medföra en höjning av det införselbeloppet, detta skall beaktas vid meddelande av införselbeslut. Det torde få ankomma på den skattskyldige själv att bringa dessa förhållanden till indrivningsmyndighetens kännedom; något undantag härifrån såvitt gäller frigiven fånge torde sväriligen kunna genomföras.

Förslag har framförts, att varje exekutionsbiträde skall få befogenhet att meddela införsel för skatt. Erhåller exekutionsbiträde sådan befogenhet, kunna införselbesluten omgående tillställas arbetsgivarna, varigenom indrivningsförfarandets effektivitet ökas.

Mot en dylik befogenhet kan invändas, att antalet beslutande organ därigenom ökas avsevärt, vilket kan medföra risk för minskad enhetlighet i avgörandena. Denna risk torde emellertid vara tämligen obetydlig.

Erhåller exekutionsbiträde befogenhet att meddela införsel för skatt torde det bli nödvändigt, att utmätningsmannen underrättar honom om beslutade införselar för underhållsbidrag i fråga om personer, bosatta inom exekutionsbitrådets tjänstgöringsområde. Det är nämligen angeläget, att exekutionsbitrådets införselbeslut för sådan person kommer att överensstämma med den av utmätningsmannen meddelade införseln för underhållsbidraget såvitt gäller det förbehållna införselfria beloppet.

För förevarande frågas bedömande må även omnämnas, att antalet införselbeslut för skatt nedgått avsevärt efter det nya uppbördssystemets införande. Medan antalet sådana beslut år 1944 utgjorde ca 896 000 för hela riket, var motsvarande antal år 1950 endast ca 112 000, en nedgång således med 87,5 procent.

Enligt uppbördssakkunnigas mening tala övervägande skäl för att exekutionsbiträde bör erhålla befogenhet att i sådana ärenden, som överlämnats till honom för åtgärd, meddela beslut om införsel för skatt och därmed jämförliga medel. Med hänsyn till att exekutionsbiträde i visst fall kan sakna nödiga kvalifikationer, torde emellertid nämnda befogenhet få göras beroende av överordnad myndighets beslut. Sådant beslut bör enligt organisationsnämndens mening fattas av utmätningsmannen. De sakkunniga anse dock lämpligare, att förordnandet meddelas av länsstyrelsen. Utfärdat förordnande bör gälla visst exekutionsbiträde personligen och icke generellt för exekutionsbiträdena i distriktet. Har Konungen beträffande viss stad eller visst område på landet redan förordnat, att införsel till gäldande av utskylder eller avgifter skall kunna handläggas jämväl av exekutionsbiträde, bör sådant förordnande givetvis gälla även för framtiden; särskild föreskrift härom torde icke vara erforderlig.

Vare sig införselbesluten meddelas av utmätningsman eller av exekutionsbiträde, böra arbetsgivarna som regel anmodas att inbetala innehållna belopp till utmätningsmannen. Har införselbeslutet fattats av exekutionsbiträde, bör i så fall indrivningsärendet redovisas åter till utmätningsmannen tillika med kopia av beslutet. Mot vad som sålunda förordats kan invändas, att om den restförde slutar sin anställning, innan hela skatteskulden betalats, en förnyad indrivningsorder måste tillställas exekutionsbitrådet, därest icke utmätningsmannen genom arbetsgivaren eller eljest kan erhålla upplysning om att den skattskyldige erhållit ny arbetsanställning inom utmätningsmannens distrikt eller flyttat till ort utom distriktet. Den förkortning av redovisningsvägen, som

en inbetalning till utmätningsmannen innebär, synes emellertid mer än uppväga nämnda olägenhet.

Vad i utsökningslagen är stadgat om klagan i fråga om utmätningsmans förfarande gäller i tillämpliga delar beträffande införsel. Besvär över exekutionsbiträdes eller utmätningsmans beslut rörande införsel skola sålunda anföras hos överexekutor. Överexekutors beslut må överklagas i hovrätt och talan mot hovrätts beslut fullföljes genom besvär till högsta domstolen. Besvär över lokal skattemyndighets beslut om skatteavdrag skola däremot anföras hos länsstyrelsen. Över länsstyrelsens beslut beträffande skatteavdrag må talan icke föras.

Såsom framhållits i ett par yttranden uppkomma vissa olägenheter av att besvärsvägarna äro olika vid skatteavdrag och vid införsel. Göras sålunda å arbetstagarens lön såväl skatteavdrag som avdrag enligt införselbeslut och är arbetstagaren missnöjd med de beslut om s. k. existensminimum, som den lokala skattemyndigheten och indrivningsmyndigheten var för sig fattat, måste han anföra två besvär. Vidare finnes den möjligheten, att besvärinstanserna kunna komma till skilda beslut, varigenom för den skattskyldige olika existensminimibelopp kunna fastställas.

Givetvis vore det önskvärt, om besvär över fastställande av existensminimum handlades i enahanda ordning såväl vid införsel som vid skatteavdrag enligt UF. En sådan lösning synes dock — i vart fall för närvarande — icke kunna nås. Det torde sålunda få anses uteslutet att i fråga om skatteavdrag tillämpa samma besvärshöjningsbestämmelser som gälla utsökningsmål. Lika uteslutet synes det vara att för införselbeslut tillämpa en annan besvärsväg än som gäller exekution i allmänhet.

Anträffas icke några utmätningsbara tillgångar vid försök till utmätning, kan anledning finnas att påkalla avläggande av utmätningsed enligt lagen den 13 maj 1921 om utmätningsed. Uppbördsförfattningarna sakna bestämmelser om huru sådan ansökan skall göras. Då förfarandet i allmänhet icke medför några särskilda kostnader, torde det böra ankomma på utmätningsmannen att besluta, om avläggande av utmätningsed skall begäras, och att ingiva ansökan därom.

Önskemål har uttalats, att utmätningsman i stad skall äga pröva, huruvida ansökan bör ingivas om att skattskyldig skall försättas i konkurs för utfående av skatt. Skall sådan befogenhet tilläggas utmätningsman i stad, torde den även böra tillkomma utmätningsman på landet. De sakkunniga anse dock lämpligast, att nämnda prövning i samtliga fall skall ankomma på länsstyrelsen. Finner länsstyrelsen efter anmälan från utmätningsmannen eller t. ex. i samband med prövning av fråga om avskrivning av skatten, att konkursansökan bör göras, torde länsstyrelsen böra uppdraga åt utmätningsmannen att ombestyra ansökningen.

Justitiekanslern har framhållit, att nuvarande sekretessbestämmelser icke medgiva indrivningsmyndigheterna rätt att taga del av skattskyldigs självdeklaration. Någon ändring härutinnan anse sig de sakkunniga icke kunna föreslå. Är anledning antaga, att den skattskyldige trots utmätningförsök har utmätningbara tillgångar, får det anses tillfyllest med möjligheten att påkalla avläggande av utmätningssed inför konkursdomaren.

För anställningar avsedda att vara minst fyra veckor skola enligt nuvarande bestämmelser arbetsgivarna lämna särskild anmälan till utmätningsmännen. Iakttages skyldigheten att lämna anställningskort, synas uppgifterna i arbetsförmedlingshandlingarna huvudsakligen få betydelse i fråga om arbetstagare med kort anställningstid.

Utsikterna att utfå skatt av de korttidsanställda utan deras egen medverkan torde för närvarande icke vara stora. Genomföres de sakkunnigas förslag om skatteavdrag även vid korttidsanställningar, bör emellertid den resterande skatten för dessa skattskyldiga minska och därmed även behovet för indrivningsmyndigheterna att tillgå uppgifterna i arbetsförmedlingshandlingarna. Tillgången till dessa uppgifter skulle dock alltfört underlätta indrivningsarbetet och göra det mera effektivt. Gentemot de skäl arbetsmarknadsstyrelsen anfört för att handlingarnas innehåll bör hemlighållas anse sig de sakkunniga icke kunna föreslå, att indrivningsmyndigheterna skola äga taga del av dessa uppgifter.

3. Avkortning och avskrivning samt balanslängd.

Har dödsbo efter avliden skattskyldig medgivits befrielse från att erlægga kvarstående eller tillkommande skatt eller fastighetsskatt m. m. och har denna icke erlagts, bör det icke erlagda skattebeloppet avföras ur räkenskaperna genom avkortning.

Har arbetsgivare på grund av UF:s bestämmelser eller meddelat införselbeslut verkställt avdrag å arbetstagares lön till gäldande av dennes skatt men icke inbetalat det innehållna beloppet, är arbetstagaren fri från betalningsansvar för motsvarande belopp. Kan på grund av arbetsgivarens obestånd det innehållna beloppet icke utfås hos denne, skall f. n. motsvarande debiterade preliminära eller kvarstående skatt avkortas, såvitt den skattskyldige angår, och samma belopp i stället uppdebiteras såsom en fordran hos arbetsgivaren.

Mot nämnda bestämmelser kan invändas, att avkortning resp. uppdebitering såvitt gäller arbetstagares debiterade skatt bör ske så snart det innehållna beloppet icke kan utfås hos arbetsgivaren, vare sig detta beror på hans obestånd eller har annan orsak. Dessa bokföringsåtgärder böra vidtagas redan då arbetsgivaren underlåtit att efter anfordran erlægga beloppet och exekutiva åtgärder till följd därav måste tillgripas.

I 82 § UF ha meddelats vissa bestämmelser om den tidpunkt, före vilken avskrivning av skatt ej må ske. Motivet härför är, att avskrivning icke bör vidtagas förrän alla medel, som kunna anses verksamma för skattens indrivande, försökts samt, därest den skattskyldiges vistelseort är obekant, ingående efterforskningar efter denna företagits. Sålunda må avskrivning av kvarstående skatt icke äga rum förrän efter utgången av det uppbördsår, under vilket skatten förfallit till betalning. Då preliminär skatt icke lämpligen bör avskrivas tidigare än den kvarstående skatt, som skattskyldig efter taxering må ha att erlægga, må avskrivning av preliminär skatt icke äga rum förrän efter utgången av andra uppbördsåret efter det under vilket denna skatt förfallit till betalning. Vidare må, då upplysning icke kunnat vinnas om skattskyldigs vistelseort eller skattskyldig icke kunnat anträffas å ort där han enligt inhämtade upplysningar antagits uppehålla sig, avskrivning ske tidigast 2 år efter det att bevis om sådant hinder först utfärdats. Vistas skattskyldig å utrikes ort, må skatten avskrivas, då minst 2 år förflutit från det åtgärd av beskickning eller konsulat eller vederbörande utländska myndighet vidtagits för beloppets utfående, utan att det samma influtit.

Nämnda bestämmelser ha föranlett den erinran, att de i vissa fall ledde till att skattéposter, som med visshet icke komme att inflyta och därför borde avskrivas omedelbart, belastade restlängderna onödigtvis länge.

De generella bestämmelserna om den tid, före vilken preliminär och kvarstående skatt icke få avskrivas, torde icke böra ändras. Däremot synas de speciella tidsbestämmelserna i fråga om skattskyldiga, som icke kunna anträffas eller som vistas å utrikes ort, utan olägenhet kunna avskaffas. I dessa fall bör sålunda avskrivning få verkställas, om de generella tidsfristerna för avskrivning av preliminär eller kvarstående skatt utlöpt och särskilda omständigheter i det enskilda fallet ej föranleda att med avskrivning bör anstå tills vidare.

För avskrivning av tillkommande skatt finnes icke någon tidsfrist stadgad. Sådan avskrivning torde i likhet med avskrivning av kvarstående skatt icke böra äga rum förrän efter utgången av det uppbördsår, under vilket skatten förfallit till betalning. Såvitt gäller arbetstgares preliminära och kvarstående skatt, som arbetsgivaren är betalningsskyldig för, torde någon särskild tidsföreskrift för avskrivning av fordran gentemot arbetsgivaren icke vara erforderlig utan det bör kunna överlätas till länsstyrelserna att i varje enskilt fall pröva om avskrivning bör ske omedelbart eller anstå tills vidare.

Har exekutionsbiträde utfärdat hindersbevis, som skall ligga till grund för anmälan om avkortning eller avskrivning, åligger det utmätningssmannen att granska beviset. För länsstyrelsens prövning av dessa anmälningar måste av de insända handlingarna framgå, att nämnda granskning skett. Utmätningssmannen bör därför med sin namnteckning eller signatur underteckna ett intyg om granskningen. Detta kan tecknas på varje hindersbevis eller — vid hindersredo-

visning till länsstyrelsen — å avkortnings- eller avskrivningslängden. Genom sådant intyg får utmätningsmannen anses ha vitsordat, att kontroll verkställt av att hindersbevis avseende avkortning grunda sig på vederbörligt beslut etc. samt att utmätningsmannen icke äger kännedom om något som strider mot uppgifterna i hindersbevis avseende avskrivning.

Såvitt gäller städer med egen uppbördsförvaltning har ifrågasatts, om icke beslutanderätten i fråga om avkortning och avskrivning borde överflyttas från länsstyrelsen till kronokamreraren i staden. Genom en sådan överflyttning skulle emellertid länsstyrelsens möjlighet att övervaka indrivningen i sådan stad väsentligen minskas, varjämte minskad enhetlighet i avskrivningsbesluten måste befaras. De nuvarande bestämmelserna synas därför icke böra ändras.

Kronokamrerarna böra även i fortsättningen granska utmätningsmännens hindersredovisningar. Förutom att denna granskning kan vara till nytta för kronokamrerarens tjänsteutövning i övrigt, bör all tillgänglig Orts- och personkännedom utnyttjas för att så långt möjligt är vinna ett materiellt riktigt resultat.

I likhet med statens organisationsnämnd anse uppbördssakkunniga lämpligt, att anmälan om avkortning och avskrivning göres oftare än nu. De sakkunniga föreslå, att sådan anmälan skall ingivas till länsstyrelsen senast å fjortonde söckendagen varje månad, resp. till kronokamreraren senast å femte söckendagen varje månad.

Anledning synes icke föreligga att ändra nuvarande föreskrift att länsstyrelses beslut rörande avkortning eller avskrivning skall meddelas senast den 20 i månaden näst efter den, då anmälan härom inkommit till länsstyrelsen.

Enligt 86 § UF skall länsstyrelsen upprätta särskild avkortningslängd över skatt, som avkortas före upprättandet av restlängd, med angivande tillika av orsaken till avkortningen. Nämda bestämmelse torde kunna utgå.

Balanslängden har huvudsakligen tjänat såsom underlag för länsstyrelsernas och riksräkenskapsverkets kontroll av indrivningsverksamheten, såsom specification av statsverkets utestående fordringar och såsom grund för avstämning av räkenskapen.

Genomföres det föreslagna systemet för debiteringsbokföring och redovisning, kan nödvändigheten av att bibehålla balanslängden ifrågasättas. Upprättandet av balanslängden kräver avsevärt arbete och infaller för övrigt å en ur arbetsynpunkt olämplig tidpunkt. Statens organisationsnämnd har för sin del förordat, att balanslängden avskaffas.

Uppbördssakkunniga ha funnit övervägande skäl tala för att balanslängden bibehålles. Längden bör emellertid kunna förenklas. Är ärende beroende på handräckning, behöver endast angivas handräckningsorten och den dag, då handräckning begärdes. I fråga om övriga ärenden torde det vara tillräckligt,

att specificerade uppgifter om vidtagna åtgärder endast lämnas för större oredovisade poster, förslagsvis å 1 000 kr. och däröver. Vidare bör den tid, inom vilken balanslängden skall avlämnas, framflyttas till den 15 februari. Kronokamrerare bör efter granskning vidarebefordra balanslängden till länsstyrelsen före den 15 mars.

4. Restavgift, m. m.

För att skattebetalningen icke skall försämrats torde det vara oundgängligen nödvändigt att ha kvar restavgiften. Då det emellertid i vissa fall kan vara uppenbart obilligt att utkräva restavgift, synes möjlighet böra föreligga att befria den betalningsskyldige från att erlægga avgiften eller också böra bestämmelser införas om att restavgift icke skall uttagas i särskilda fall. I sistnämnda hänseende må följande anföras.

Är den skattskyldige löntagare, synes i stort sett frågan om att icke uttaga restavgift vid bristande betalningsförmåga icke längre ha samma aktualitet som tidigare, enär med nuvarande system preliminär skatt uppbäres samtidigt med inkomstförvärvet genom skatteavdrag. Förbättras överensställningen mellan preliminär och slutlig skatt, vilket redan genomförda och nu föreslagna ändringar av uppbördssystemet syfta till — särskilt må erinras om de vid årets riksdag antagna bestämmelserna om s. k. existensminimum — torde frågan minska ytterligare i betydelse. Härtill kommer, att ev. kvarstående skatt likaledes uttages genom skatteavdrag. Vidare må framhållas, att skattskyldig, vars skattebetalningsförmåga på grund av arbetslöshet eller sjukdom eller eljest oförvällat blivit nedsatt, kan efter ansökan beviljas anstånd viss tid med erläggande av kvarstående eller tillkommande skatt och på så sätt undkomma restavgift, därest skatten erlägges före anståndstidens utgång. Detsamma gäller värnpliktig, som inryckt till militärtjänstgöring och vilkens skattebetalningsförmåga till följd härav blivit nedsatt. Att generellt föreskriva att restavgift icke skall uttagas då underlåtenhet att erlægga skatten beror på bristande förmåga och icke på försumlighet, synes därför icke böra ifrågakomma. En sådan bestämmelse skulle för övrigt bli mycket svår att tillämpa.

Underlåter skattskyldig att inbetala skatt i behörig ordning, skall restavgift uttagas, såvida icke den skattskyldige erhållit anstånd med skattens erläggande. Under tiden för anståndet må skatten icke indrivs. I annat sammanhang (Kap. IX) föreslå uppbördssakkunniga, att nuvarande möjligheter att medge anstånd väsentligt utvidgas. Sålunda föreslås, att skattskyldig skall kunna erhålla anstånd även vid annan feltaxering än dubbeltaxering. Vidare förordas, att anstånd skall beviljas dödsbo, som ansökt om befrielse helt eller delvis från erläggande av dödsboet eller den avlidne påförd skatt, samt att skattskyldig, vilken restförts för preliminär skatt och försummat att begära jämkning inom föreskriven tid, må beviljas anstånd med att erlägga så stor del av den restförda skatten, som kan

antagas bli avkortad på grund av att den skattskyldige påförts debiterad preliminär skatt med högre belopp än som svarar mot hans inkomster under inkomståret. Det kan därför ifrågasättas, om behov föreligger av att generellt undantaga dessa fall från bestämmelserna om när restavgift skall påföras. Enligt förslaget skall emellertid möjligheten till anstånd på visst sätt begränsas. Vid påstådd feltaxering t. ex. skall sålunda sedan prövningsnämnden eller, om besvären över taxering anförts direkt hos kammarrätten, denna meddelat beslut i anledning av besvären, fortsatta besvär till högre instans icke berättiga till vidare anstånd. Härigenom kunna uppkomma fall, då anstånd icke föreligger men skatten likväl skall avkortas. Att fortsätta indrivningen enbart i fråga om restavgiften, sedan skatten avkortats, kan te sig mindre tilltalande. I sådant läge kan det vara motiverat att icke uttaga restavgiften.

Slutligen förekomma de av riksräkenskapsverket påtalade fallen, där sådana särskilda omständigheter föreligga att uttagande av restavgift över huvud taget icke bör komma i fråga. Såsom exempel härpå ha nämnts fall, då för viss uppbördstermin debiterat belopp kommit att av den lokala skattemyndigheten angivas å annan skatteanvisning än som bort ske, då fel skatteanvisning avrivits å postanstalt, då annat uppbördsorgan begått något fel eller då skattskyldig oakttat framställning därom icke erhållit debetsedel i så god tid att det varit möjligt att inbetala förfallet skattebelopp i rätt tid.

Svårigheter föreligga att i författningstext angiva, när med frångående av huvudregeln restavgift icke skall erläggas. I stället för särskilda undantagsbestämmelser bör därför möjlighet införas att medgiva befrielse från restavgift, då särskilda omständigheter därtill föranleda. Närmast till hands ligger, att Kungl. Maj:t bemyndigas att meddela sådan befrielse. På grund av ärendenas mångfald torde det emellertid icke vara lämpligt att varje fråga om avgiftsbefrielse skall prövas av Kungl. Maj:t. De sakkunniga anse sig böra förorda, att det skall ankomma på länsstyrelse att meddela befrielse från restavgift. Skulle närmare anvisningar erfordras, torde dessa kunna utfärdas av riksräkenskapsverket.

I likhet med riksräkenskapsverket och statens organisationsnämnd anse uppbördssakkunniga, att något större arbete icke bör nedläggas på att indriva enbart restavgift av mindre storlek eller mindre restförda belopp. Bestämmelser torde dock icke böra intagas i någon författning om att därest medel understigande visst belopp icke inflyta efter kravskrivelse ytterligare indrivningsåtgärder ej skola vidtagas. Skulle så ske, torde dessa småbelopp aldrig komma att inbetalas och kravskrivelserna bli meningslösa. Lämpligen bör Kungl. Maj:t eller den myndighet, Kungl. Maj:t därtill förordnar, utfärda de föreskrifter, som kunna finnas erforderliga.

I riksräkenskapsverkets tidigare omnämnda promemoria från september 1948 ha behandlats bl. a. följande spörsmål om när restavgift skall uttagas och hur erlagd restavgift skall fördelas.

Enligt 95 § UF är arbetsgivare, som utan skälig anledning underlåtit att fullgöra sin skyldighet att verkställa skatteavdrag, jämte arbetstagaren ansvarig för det sålunda icke avdragna skattebeloppet. Arbetsgivarens ansvarighet må dock göras gällande endast om arbetstagaren underlåtit att efter anmaning erlægga skattebeloppet. Riksräkenskapsverket har framhållit, att om arbetstagaren på grund av anmaningen betalade skattebeloppet inom eller efter förelagd tid, restavgift icke kunde uttagas, enär föreskrift saknades om att arbetstagaren i sådant fall vore skyldig erlægga restavgift. Uppbördssakkunniga ha icke funnit anledning att föreslå införandet av sådan föreskrift.

Vid indrivning hos arbetsgivare av skattebelopp, som denne underlåtit att avdraga eller som denne innehållit men underlåtit att inbetala, utgår restavgift. Har länsstyrelse efter besvär av arbetsgivare över lokal skattemyndighets beslut funnit arbetsgivaren icke vara ansvarig för arbetstagarens skatt, skall länsstyrelsen till arbetsgivaren återbetala skatt, som denne erlagt för arbetstagaren, jämte ränta efter fem procent för år. Riksräkenskapsverket har uttalat, att i samband med sådan återbetalning jämväl erlagd restavgift torde böra återbetalas av statsmedel. Då detta synes skäligt, föreslå de sakkunniga, att författningstexten kompletteras med en uttrycklig bestämmelse härom.

Uttrycklig föreskrift saknas om vilka åtgärder som skola ha vidtagits av exekutionsbiträde för att denne skall anses vara berättigad att uppbära sin andel av restavgiften.

Genomföres det föreslagna systemet med indrivningskort, synes nämnda fråga lösas enkelt. Exekutionsbiträde bör sålunda äga rätt till sådan andel, när indrivningskort överlämnats till honom för indrivning av den därå uppförda skatten. Om exekutionsbiträde redovisar ärende med införselbeslut, enligt vilket de innehållna medlen skola tillställas utmätningssmannen, bör exekutionsbiträdet följaktligen vara berättigad till andel i restavgiften å de till utmätningssmannen influtna införselmedlen.

Överlämnas restlängd till exekutionsbiträdet, bör i enlighet med den mening, riksräkenskapsverket uttalat i förenämnda promemoria, tidpunkten för exekutionsbiträdets mottagande av restlängden i princip vara avgörande för frågan om rätt till andel i restavgift. Till följd härav bör andel i restavgift icke tillkomma exekutionsbiträde beträffande i restlängden upptagna ärenden, där skattebelopp och restavgift kommit utmätningssmannen eller exekutionsbiträdet till handa, innan exekutionsbiträdet mottog restlängden. Ej heller bör andel i restavgift tillkomma exekutionsbiträde, om samtidigt med mottagandet av restlängden ett eller flera ärenden återkallats.

Önskemål ha uttalats om att bestämmelserna i 79 § tredje stycket UF ändras så, att varje förrättningsman berättigas erhålla ersättning för all kostnad, han fått vidkännas i samband med utmätning för skatt. Hithörande spörsmål äga samband med principerna för avlöning av de befattningshavare, som kunna tagas i anspråk vid utmättningsförrättningar. Då de sakkunniga icke anse sig böra uttala sig om dessa befattningshavares avlöningsfrågor, ha de sakkunniga lämnat nämnda bestämmelser oförändrade. Framhållas må, att landsfiskal jämlikt 3 § kungörelsen den 24 november 1932, nr 533, har rätt till ersättning av statsmedel för sådan utmätningkostnad, som han icke äger eller kunnat uttaga av den skattskyldige. Rätten därtill tillkom i samband med att landsfiskalernas löner reglerades och deras sportler indrogos till statskassan. Utmätningkostnad, som en kommunalanställd förrättningsman fått vidkännas och som icke ersättes enligt bestämmelserna i UF, torde — beroende på träffade överenskommelser — förrättningsmannen själv eller vederbörande kommun få svara för.

Restitution av skatt.

A. Gällande bestämmelser m. m.

Enligt 89 § UF skall till skattskyldig utan kostnad för denne återbetalas

1) belopp varmed erlagd preliminär skatt överstiger motsvarande slutliga skatt, dock ej belopp understigande 5 kr.,

2) preliminär skatt, som skattskyldig äger återbekomma på grund av lokal skattemyndighets beslut jämlikt 53 § 2 mom. UF, d. v. s. belopp varmed erlagd preliminär skatt beräknas överskjuta motsvarande slutliga skatt,

3) slutlig, kvarstående eller tillkommande skatt, som länsstyrelsen efter underrättelse från riksräkenskapsverket eller eljest finner, att skattskyldig till följd av feldebitering erlagt obehörigen eller med för högt belopp, samt

4) vad skattskyldig, som eljest vinner nedsättning i eller befrielse från honom påförd slutlig, kvarstående eller tillkommande skatt, erlagt för mycket.

Restitution skall verkställas av länsstyrelsen i det län, där skatten debiterats. Återbetalning av för mycket erlagd olycksfallsförsäkringsavgift skall dock ske genom riks-försäkringsanstalten.

Skall den, som enligt 3) och 4) är berättigad återbekomma skatt, som debiterats å en ort för visst år, i stället erlägga skatt, som debiterats eller bör debiteras å annan ort eller för annat år, och är sistnämnda skatt vid meddelandet av beslut i restitutionsärendet ej gulden, äger den skattskyldige utfå allenast den del av det för mycket erlagda beloppet, som överstiger det belopp vilket han sålunda rätteligen har att erlägga. Återstoden skall gottskrivas den skattskyldige till gäldande av sistnämnda skatt och i förekommande fall skyndsamt tillställas länsstyrelsen i det län, inom vilket den ort är belägen, där skatten debiterats eller bör debiteras.

Häftar den, som är berättigad återbekomma erlagt skattebelopp och i förekommande fall ränta å överskjutande preliminär skatt (se härom följande stycke), för restförd skatt, äger han utfå allenast vad som överstiger det oguldna beloppet jämte därå belöpande restavgift. Återstoden skall gottskrivas honom till gäldande av den oguldna skatten jämte restavgift och i förekommande fall tillställas annan länsstyrelse med motsvarande tillämpning av vad i föregående stycke sägs.

Om den preliminära skatten överstiger motsvarande slutliga skatt kan under de särskilda förutsättningar, som angivas i 90 § 1 mom. UF, vartill här må hänvisas, viss ränta utgå å det utbetalade beloppet. Bestämmelserna härom, vilka skola första gången tillämpas år 1952, ha samband med de samtidigt införda reglerna om ränta å kvarstående skatt.

Enligt 90 § 2 mom. UF äger envar, som jämlikt 3) här ovan eller efter besvär över taxering eller debitering vinner nedsättning i eller befrielse från honom påförd slutlig, kvarstående eller tillkommande skatt, vid återbekommande av för mycket erlagt belopp tillika erhålla ränta å det belopp, som utbetalas, efter 5 procent för år. Sådan ränta skall dock icke utgå vid återbetalning av räntebelopp, som erlagts å kvarstående skatt. Vid beräkning av ränta skall iakttagas:

att ränta utgår för skatt, som preliminärt erlagts under vederbörligt uppbördsår, från utgången av nämnda år samt för annan skatt, därest den erlagts under förra hälften av ett uppbördsår, från och med den 1 därpå följande september och, därest den erlagts under senare hälften av ett uppbördsår från och med den 1 därpå följande mars;

att, därest skatten betalats i flera poster och restitutionen avser allenast viss del av det sammanlagda skattebeloppet, det för mycket erlagda beloppet avräknas mot det eller de belopp som sist guldits; samt

att ränta utgår till och med den dag, då beloppet återbetalas.

Tillvägagångssättet vid återbetalning av överskjutande preliminär skatt är i korthet följande.

Med ledning av debiteringslängd eller kreditkort upprättas av länsstyrelserna eller de lokala skattemyndigheterna förteckningar å av riksräkenskapsverket tillhandahållna blanketter över skattskyldiga, till vilka återbetalning skall ske (överskottsfor-teckningar). Dessa förteckningar översändas till utmätningmännen för anteckning rörande kvittning, som skall vidtagas enligt 89 § 4 mom. UF, m. m. Sedan överskottsfor-teckningarna återkommit, resp. inkommit till länsstyrelsen och ytterligare granskats — bl. a. för kontroll av att felaktig taxering icke föreligger — utskrivs med ledning av desamma utbetalningskort jämte särskilda förteckningar över utbetalningskort, varefter utanordning sker. Blanketter till utbetalningskort och till förteckningar över dessa tillhandahållas genom postverkets försorg.

Vid återbetalningen av den överskjutande preliminära skatten enligt 1950 års taxering användes inom *Stockholms stad* en ny metod. Såsom återbetalningskort utnyttjades därvid — efter tilltryck bl. a. av särskilda inlämningsnummer — den del av kreditkorten, varå den skattskyldiges namn och adress finnes tryckt. Återstående del av kreditkorten, innehållande skatteuträkningen, behölls av överståthållarämbetets skatteavdelning (de inom Stockholm använda kreditkorten ha annat utseende än kreditkorten för landet i övrigt; bl. a. finnes debet-sedelsnumret tryckt både på den del av kreditkortet, som utnyttjades som återbetalningskort, och på den återstående delen). Sedan de belopp, som skulle utbetalas, medelst checkprotektor angivits å återbetalningskort, summerades beloppen å räknemaskin, varvid inlämningsnumret för varje kort samtidigt utfördes å slagremsan. Kortet och slagremsorna överlämnades till posten, som

efter kontroll utsände korten till de skattskyldiga. Återbetalningskorterna voro gällande för utbetalning endast å postanstalt inom Stockholms stad och deras giltighetstid hade begränsats till den 28 februari 1951. Utbetalade återbetalningskort och däröver upprättade förteckningar insändes från postanstalterna till generalpoststyrelsens skattekontor i Stockholm, som efter kontrollsummering sammanställde slagremssornas slutsummor. Sammanställningen, remssorna och de kvitterade återbetalningskorterna överlämnades till överståthållarämbetets skatteavdelning. De återställda korten sorterades därefter manuellt i debetsedelnummerföljd för att kontroll vid reklamtion från skattskyldigs sida skulle kunna ske om överskjutande preliminär skatt återbetalts till den skattskyldige eller icke. För utbetalningarna erhöll postverket förskott från överståthållarämbetet med slutavräkning, sedan de kvitterade återbetalningskorterna överlämnats till ämbetet.

Beträffande möjligheterna att avräkna överskjutande preliminär skatt mot tillkommande skatt har *riksräkenskapsverket* i en promemoria i december 1948 angående vissa spörsmål i samband med återbetalning av överskjutande preliminär skatt anfört:

Fråga uppkommer vidare om återbetalning till skattskyldig skall ske av överskjutande preliminär skatt i de fall där av denne uppburen skattepliktig inkomst, för vilken preliminärskatt erlagts under inkomståret, icke motsvaras av någon före den 10 oktober under taxeringsåret därefter åsatt taxering. Av prövningsnämnd efter den 10 oktober under taxeringsåret i sådant fall åsatt taxering skall enligt 2 § UF debiteras såsom tillkommande skatt. Sådant skatt skall enligt 37 § UF förfalla till betalning å *en* eller flera, högst sex på varandra följande uppbördsterminer under det att den skattskyldige på grund av den för honom utfärdade debetsedeln å slutlig skatt enligt 89 § 1 mom. UF, som regel är berättigad att återbekomma den preliminärt erlagda skatten innan ännu ifrågavarande tillkommande skatt kan ha helt eller delvis förfallit till betalning. Enär statsverkets genfordran vid tidpunkten för återbetalningen sålunda regelmässigt icke är förfallen till betalning och skattefordringen av denna anledning icke heller kan vara restförd skulle någon kvittning enligt ordalydelsen i 89 § 4 mom. UF icke kunna ske. Man torde det oaktat ha fog för att under beaktande av de särskilda omständigheter, som kunna föreligga, till säkerställande av statsverkets rätt kvarhålla tillgodohavandet och låta det avräknas enligt 89 § 4 mom. UF mot den tillkommande skatten trots att denna icke är förfallen till betalning eller restförd. Det sagda gäller dock som regel under förutsättning att vid tidpunkten för restitutionen prövningsnämndens beslut i taxeringsfrågan föreligger. — — —

I de fall där skattskyldig visserligen åsatts taxering men denna på grund av prövningsnämnds beslut först efter den 10 oktober höjts synes även skäl föreligga för befohåheten att kvarhålla den skattskyldiges tillgodohavande att avräknas mot den på grund av prövningsnämndens beslut föranledda tillkommande skatten.

I samma promemoria har *riksräkenskapsverket* även berört frågan om restitution av skatt på grund av beslut, som icke vunnit laga kraft. Enligt ämbetsverkets mening syntes UF kunna tolkas så, att återbetalning av överskjutande

preliminär skatt skulle kunna ske utan att taxeringarna vunnit laga kraft. I andra fall åter torde i enlighet med allmänna förvaltningsrättsliga grunder få anses att återbetalning icke i regel borde ske utan att laga kraft förelåge. Till stöd härför åberopades bl. a. RÅ 1924 ref. 1. Då restitutionstalan bifölles vid allmän domstol, finge restitutionsbeloppet allenast mot säkerhet lyftas innan laga kraft åkommit utslaget (NJA 1933:597).

Rörande återbetalning till skattskyldig eller arbetsgivare av felaktigt inbetalda belopp har Kungl. Maj:t meddelat särskilda föreskrifter i brev den 28 mars 1947 till länsstyrelserna i samtliga län.

B. Framförda förslag om ändringar m. m.

I ett flertal av de till uppördssakkunniga inkomna yttrandena över erfarenheterna av det nya uppördssystemet har framhållits, att nuvarande metod för återbetalning av överskjutande preliminär skatt visat sig mycket arbetskrävande och alltför tidsödande. Förslag har väckts, att debetsedeln å slutlig skatt skulle förses med en talong, som berättigade den skattskyldige att direkt å postanstalt kunna utfå för mycket erlagd preliminärskatt. Det arbete, som f. n. nedlägges på utskrift av överskottsförteckningar och utbetalningskort, skulle därigenom inbesparas. *Överståthållarämbetet* har anfört:

En ofrånkomlig men föga tilltalande konsekvens av den nuvarande sena slutavräkningen efter taxering utgör dröjsmålet med återbetalning av överskjutande preliminär skatt. Det ligger i öppen dag att den skattskyldige, som på grund av bestämmelser om respit- och restavgift icke ostraffat kan uppskjuta en skatteinbetalning, har rätt att ställa vissa anspråk på att inom rimlig tid återfå sådan skatt, som han inbetalt för mycket. Denna återbetalning kan ej annat än undantagsvis ske förrän debetsedlar utfärdats å slutlig skatt. Sådana debetsedlar skola enligt nuvarande bestämmelser tillställas de skattskyldiga senast den 10 december under taxeringsåret. I praktiken har emellertid återbetalning i regel icke ägt rum ens under taxeringsåret utan först påföljande år. Det framstår därför som angeläget att utfinna en snabbare återbetalningsmetod. En dylik utväg synes stå till buds genom att en utbetalningsanvisning fogas vid debetsedeln och den skattskyldige får rätt att omedelbart tillgodogöra sig denna anvisning å postkontor. En förutsättning för att en dylik utbetalningsmetod skall kunna begagnas är emellertid att de tekniska svårigheterna att före debetsedlarnas utsändande verkställa kvittning enligt 89 § uppördsförordningen kunna bemästras. Med hänsyn till frågans betydelse synes undersökning jämväl härutinnan böra ske.

Länsstyrelsen i Hallands län har uttalat, att debetsedeln å slutlig skatt borde användas för utkvittering av överskjutande belopp, sedan med hänsyn till eventuella reklamationer viss tid, ungefär en månad, förflutit efter debetsedlarnas utsändande. Undersökning av om kvittning mot restförd skatt borde ske, borde i så fall före debetsedlarnas utfärdande kunna verkställas av utmätningsmännen med ledning av debiteringslängderna. Hänsyn syntes emellertid också

böra tagas till önskvärdheten av att förhindra på grund av bristfälligheter i taxeringen oberättigade restitutioner.

Länsstyrelsen i Blekinge län har yttrat, att utvägen med en vid debetsedeln fogad utbetalningsanvisning icke syntes vara generellt framkomlig, enär det vore av synnerlig vikt, att kvittning resp. avkortning av icke erlagd preliminär skatt skedde. Då det emellertid regelmässigt vore B-skatt, beträffande vilken kvittning och avkortning måste ske i detta sammanhang, skulle måhända restitution genom en dylik anvisning kunna tagas under övervägande beträffande samtliga skattskyldiga med A-skatt, vilka utgjorde det stora flertalet restitutionsfall. Beträffande B-skatt skulle hittills tillämpat system med överskotts-förteckningar, kvittning och avkortning kunna fortfara.

Länsstyrelsen i Stockholms län har framhållit, att risker måste anses vidlåda ett förfarande med utbetalningsanvisning å debetsedlarna på grund av det stora antalet felkrediteringar, som förekommit och som uppmärksammades först sedan de skattskyldiga fått sina debetsedlar å den slutliga skatten. En viss tidsfrist måste alltid beräknas för rättelser av felkrediteringar, varför återbetalning under inga förhållanden borde få ske före förslagsvis den 1 februari året efter taxeringsåret.

Föreningen Sveriges kronokamrerare har anfört, att metoden att uppgöra överskotts-förteckning icke vore tillfredsställande. Arbetet vore ganska tidsödande och medförde, att återbetalningarna försenades. När debetsedlar å slutlig skatt utskrevs, upprättades samtidigt alltid kreditkort även för skattskyldiga, som hade rätt till återbetalning av överskjutande preliminärskatt. Dessa kreditkort komme för närvarande icke till någon praktisk användning. Under sådana förhållanden vore det en lämplig utväg att låta kreditkorten i stället tjäna som överskotts-förteckning men för kontrollens skull sammanförda på en lista, varå debetsedelsnummer och överskottsbelopp funnes angivna och summerade.

Beträffande kvittning av skatt har *länsstyrelsen i Stockholms län* ifrågasatt, om icke kvittning av överskjutande preliminär skatt mot restförd skatt borde avskaffas. Därigenom skulle länsstyrelsernas utbetalningar kunna ske väsentligt snabbare.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har anfört:

Enligt 89 § 4 mom. uppbördsförelsen äger skattskyldig, som häftar för restförda utskylder, att i fall av restitution utfå allenast vad som överstiger oguldna beloppet jämte restavgift. Vid vanliga restitutionsfall torde bestämmelsen icke föranleda större bekymmer. Arbetet med restitution av för mycket inbetald preliminärskatt blir däremot genom bestämmelsen mycket betungat och försenat. Allmänheten blir irriterad över att behöva vänta på belopp, som enligt erhållna debetsedlar skola utgå. Ju större svårigheterna att återbekomma preliminärskattebeloppen äro, desto angelägnare torde också de skattskyldiga bli att se till, att preliminärskatten icke kommer att överstiga den slutliga skatten. Man kan under sådana förhållanden befara en tendens mot ökat antal kvarstående skatter, en utveckling som knappast är önskvärd.

Det kunde måhända synas egendomligt, om statsverket utan att kvitta återbetalade preliminärskatt till personer, som resterade för oguldna utskylder. Om genom ett sådant förfarande källskattesystemet komme att fungera mera tillfredsställande lär dock böra övervägas, om icke fördelarna uppväga nackdelarna. Skulle så vara fallet, torde bestämmelserna i 89 § 4 mom. uppbördsförordningen böra mildras exempelvis så att den utbetalande myndigheten visserligen medgives rätt, om så skulle befinnas lämpligt, kvitta överskjutande preliminärskatt mot restförd skatt, men att detta endast borde komma i fråga med mera notoriska skattesolkare.

Föreningen Sveriges kronokamrerare har yttrat, att uttrycket »restförd skatt» i bestämmelserna om kvittning vore för vittomfattande. Säkerligen komme synnerligen stora svårigheter att uppstå vid ett avräkningsförfarande mot all restförd skatt. Dessa avräkningssvårigheter bleve ännu mera markanta, då en skattskyldig årligen eller ofta bytte mantalsskrivningsort. Det borde övervägas, om icke avräkningen kunde inskränka sig till enbart den preliminära skatten för det inkomstår den slutliga skatten debiterades.

Länsstyrelsen i Örebro län har framhållit, att kvittningsbestämmelserna borde utvidgas så, att kvittning kunde ske mellan för mycket erlagd preliminär skatt och debiterad tillkommande skatt för ett och samma inkomstår. Denna kvittning borde dock icke göras obligatorisk, enär det i vissa fall vore lämpligast att restituera den preliminära skatten oberoende av blivande beslut om tillkommande skatt.

I fråga om ränta å skatt, som skall återbetalas, har *länsstyrelsen i Blekinge län* anført, att ränta icke utginge vid restitution av preliminär skatt men däremot vid restitution till följd av besvär över taxering eller debitering. I båda dessa fall hade den skatt, som restituerades, från början erlagts preliminärt, och det kunde synas tveksamt ur rättvisesynpunkt, om endast den omständigheten, att taxerings- eller debiteringsfråga varit föremål för prövning i högre instans — måhända endast för rättelse av uppenbart formellt fel vid taxering eller debitering — borde tillmätas sådan vikt, att ränta därför borde utgå. Denna fråga torde på ett flertal håll ha vällat berättigad tveksamhet.

Länsstyrelsen i Värmlands län har yttrat, att gällande bestämmelser angående ränta vid restitution av skatt finge beträffande ränteberäkningen å erlagd preliminär skatt anses oberättigat gynna sådana skattskyldiga, som finge sina mål avgjorda i prövningsnämnden efter den 10 oktober.

I en till de sakkunniga överlämnad skrivelse har *Josef Jonssons förvaltningsaktiebolag* framhållit, att de sena utbetalningarna av överskjutande preliminär skatt syntes böra föranleda någon lagstiftningsåtgärd, exempelvis i form av en bestämmelse, innefattande skyldighet för staten att senast viss tid efter utfärdande av debetsedel å slutlig skatt ha återbetalat överskjutande preliminär skatt vid äventyr att ränta efter viss procentsats eljest skulle gottgöras den skattskyldige å skattebeloppet för hela tiden från debetsedelns utfärdande.

C. Uppbördssakkunnigas förslag.

De sakkunniga finna angeläget att för mycket erlagd skatt så snabbt som möjligt återbetalas till de skattskyldiga. Den arbetsrutin, som f. n. tillämpas vid återbetalning av överskjutande preliminär skatt, synes icke vara tillfredsställande och bör därför förbättras. Man synes böra eftersträva att förenkla arbetet med att expediera utbetalningskorten till de skattskyldiga och dessutom söka tillse att kontrollarbetet kan utföras tidigare än nu. För att åstadkomma ett snabbare expeditjonsarbete har diskuterats att använda kreditkortet eller del av detsamma som utbetalningskort. Praktiska svårigheter torde emellertid möta om man skulle använda hela kreditkortet som utbetalningskort. Länsstyrelsen är nämligen i oundgängligt behov av samtliga kreditkort. Metoden att använda en del av kreditkortet har visserligen med fördel tillämpats i Stockholm, som utgör endast en kommun, men synes icke genomförbar i länen.

Det har också ifrågasatts att förse debetsedeln å slutlig skatt med ett särskilt återbetalningskort. Därvid måste särskild uppmärksamhet ägnas frågan hur kontrollen av utbetalningarna enklast skall ordnas. Vid utbetalning från länsstyrelserna över postgiro åtföljas utbetalningskorten av särskilda förteckningar, då korten översändas till postgirokontoret. Vid översändande till postanstalterna av debetsedlar med utbetalningskort synas också förteckningar nödvändiga men det torde därvid vara tillräckligt att debetsedelsnummer och belopp angivas. Utskrift av debetsedlar sker medelst räknemaskin. Beloppen därå angivas allenast i siffror. Åtgärder till skydd mot förfalskning måste vidtagas; i sådant hänseende ligger närmast till hands att tänka sig att det belopp, som skall utbetalas, å återbetalningskorten anges jämväl med bokstäver eller också måste beloppet inpräglas medelst checkprotektor. Anmäler skattskyldig, att han icke erhållit något utbetalningskort eller att dylikt kort förkommit, måste möjlighet finnas att kontrollera, om utbetalning likväl skett. För detta ändamål är det nödvändigt, att länsstyrelserna erhålla förteckningar från postverket å utbetalda belopp. Manuell utskrift av dylika förteckningar och av förteckningar över utsända debetsedlar med återbetalningskort skulle bli mycket tids- och arbetskrävande. Detsamma gäller de åtgärder, som erfordras för att förhindra förfalskning av beloppen å utbetalningskorten.

Emellertid synes det möjligt att avsevärt minska det manuella arbetet genom att utnyttja de hålkortsmaskiner, som finnas vid postverkets skatteavdelningar i residensstäderna. Härigenom torde även den postala revisionen kunna underlättas. Följande tillvägagångssätt skulle tillämpas.

Debetsedlar å slutlig skatt avseende sådana skattskyldiga, till vilka överskjutande preliminär skatt skall utbetalas, överlämnas uppbördsdistriktsvis till postverkets skatteavdelning i länet. Med ledning av debetsedlarna stansar skatteavdelningarna två serier hålkort med hål för debetsedelsnummer och belopp.

Den ena serien skall utgöra återbetalningskort; den andra skall för revisionsändamål kvarligga vid skatteavdelningen till dess återbetalningskorten dit inkomma från postanstalterna efter utbetalningen (revisionskort). Medelst hålkorten upprättas för varje uppbördsdistrikt förteckning över återbetalningarna i två ex., av vilka ett överlämnas till länsstyrelsen. För att hålkorten skola kunna användas som återbetalningskort, översättas hålen i korten med hjälp av särskild maskin till klartext, så att man å varje kort direkt kan utläsa det belopp, som skall återbetalas. Eftersom nämnda belopp är instansat i kortet och kan avläsas även genom hålen, torde särskild skyddsstämpling för att förhindra förfalskning icke erfordras.

Återbetalningskorten fästas därefter medelst häftmaskin vid debetsedlarna; häftningen får göras å en genom perforering avskiljbar del av återbetalningskortet. Debetsedlarna kuverteras och expedieras till de skattskyldiga, vilka kunna lyfta dem tillkommande belopp å postanstalt mot att kvitto tecknas å det vid debetsedeln fastsittande återbetalningskortet (avskiljande måste göras av postfunktionären).

Från postanstalterna översändas de kvitterade återbetalningskorten till skatteavdelningen i utbetalningslänet, där avstämning med postanstalterna sker. Återbetalningskort avseende andra län utsorteras maskinellt och utväxlas med övriga skatteavdelningar efter samma system som f. n. tillämpas i fråga om inbetald skatt. Sedan varje skatteavdelning erhållit sådana kort, som avse det egna länet, sorteras korten för varje uppbördsdistrikt i debetsedelsnummerordning. Den vid skatteavdelningen kvarliggande kortserien (revisionskorten) framtages och ur denna serie utsorteras maskinellt de revisionskort, som motsvaras av utbetalade återbetalningskort. I nummerföljd för varje uppbördsdistrikt utskrivs så två förteckningar, en över utbetalningarna (utbetalningslista) och en över kvarvarande revisionskort (balanslista). Avstämning sker mellan slutsummorna enligt dessa förteckningar och den tidigare upprättade förteckningen över utfärdade återbetalningskort. Ett exemplar av utbetalnings- och balanslistorna överlämnas till länsstyrelsen.

Genom detta system, som utarbetats av de sakkunnigas expert i postala frågor, förste revisorn i generalpoststyrelsen Einar Lindvall, förenklas arbetet med att iordningställa återbetalningskort m. m., varjämte en effektiv kontroll möjliggöres. En förutsättning för postverkets medverkan på angivet sätt torde vara att de debetsedlar, enligt vilka överskjutande preliminär skatt skall återbetalas, överlämnas till skatteavdelningarna fortlöpande för de olika uppbördsdistrikten och senast den 1 december. Om detta skall medhinnas är det nödvändigt att erforderliga undersökningar för kvittning mellan överskjutande preliminär skatt och restförd skatt, m. m. kunna genomföras snabbt och på ett tidigt stadium. Detta synes också möjligt, om kreditkorten utnyttjas för dessa undersökningar. Följande tillvägagångssätt bör kunna tillämpas.

Så snart debiteringsarbetet slutförts för ett uppbördsdistrikt och debetsed-

larna å slutlig skatt utskrivits, utsorteras de debetsedlar, enligt vilka överskjutande preliminär skatt skall återbetalas. Kreditkorten avskiljas från dessa debetsedlar och överlämnas omedelbart till vederbörande utmättningsman för omgående undersökning huruvida några av de skattskyldiga äro restförda för skatt. I de fall kvittning eller — beträffande restförd ogulden B- eller C-skatt — avkortning bör ske, göras erforderliga anteckningar å vederbörandes kreditkort. Dessa kort sammanföras för sig och översändas jämte övriga kort till länsstyrelsen. Å länsstyrelsen sker ytterligare granskning, huruvida avräkning kan ifrågakomma av anledning varom i 89 (nya 90) § 3 mom. UF förmåles, ävensom erforderlig kontroll att den överskjutande preliminära skatten icke föranletts av att skattskyldiga icke blivit taxerade eller taxerats till uppenbart för lågt belopp. Kreditkorten återsändas därefter till den lokala skattemyndigheten, sorterade i två grupper, den ena avseende skattskyldiga till vilka återbetalning skall ske medelst vid debetsedeln fogat återbetalningskort och den andra avseende skattskyldiga för vilka kvittning skall ske mot restförd skatt m. m. eller beträffande vilka frågan om återbetalning ännu icke är avgjord. I fråga om skattskyldiga, till vilka allenast en del av den överskjutande preliminära skatten skall återbetalas medan återstoden tages i anspråk för kvittning, skulle kunna ifrågasättas att återbetalning av det reducerade beloppet skedde på samma sätt som vid återbetalning medelst vid debetsedeln fogat återbetalningskort. Tills vidare synes dock lämpligast, att dylik återbetalning sker genom länsstyrelsen. Detsamma gäller när utöver överskjutande preliminär skatt jämväl ränta därå skall utbetalas. På den lokala skattemyndigheten ankommer att snarast möjligt sortera ut debetsedlar, avseende skattskyldiga till vilka utbetalning omedelbart kan ske, och översända dessa debetsedlar till postverkets skatteavdelning i länet för tidigare angivna åtgärder. Å övriga debetsedlar för skattskyldiga med överskjutande preliminär skatt anges medelst stämpel att eventuell återbetalning skall göras genom länsstyrelsen. Kreditkorten återsändas därefter till länsstyrelsen för på länsstyrelsen ankommande åtgärder (kvittning mot restförd skatt, avkortning av ogulden restförd B- eller C-skatt, utbetalning av delbelopp, utbetalning av överskjutande preliminär skatt jämte ränta därå, då så bör ske, etc.). I detta sammanhang bör framhållas, att i varje fall, där icke återbetalning till den skattskyldige sker av hela det å debetsedeln angivna överskjutande skattebeloppet, det bör åligga länsstyrelsen att underrätta den skattskyldige om anledningen härtill, antingen — då en del av beloppet utbetalas — å utbetalningskortet eller i särskild skrivelse. Innehålles skattebelopp i avvaktan på särskild utredning eller av annan orsak bör den skattskyldige underrättas jämväl härom.

Det torde vara nödvändigt att begränsa giltighetstiden för återbetalningskorten. Uppger skattskyldig att han icke erhållit något återbetalningskort eller att dylikt kort förkommit, torde som regel någon utbetalning ej kunna ske, förrän länsstyrelsen genom de från postverket erhållna förteckningarna kon-

trollerat, om återbetalningskort utfärdats och utbetalning till äventyrs skett. För att kontrollen skall bli effektiv kunna postverkets förteckningar ej upp- rättas, förrän efter det giltighetstiden utlöpt. Giltighetstiden bör vara relativt kort så att icke handläggningen av reklamationsärendena fördröjes. Vid senaste återbetalning av överskjutande preliminär skatt i Stockholm var såsom tidigare nämnts utbetalningskortens giltighetstid begränsad till den 28 februari 1951. Vid tillämpning av det nu ifrågasatta systemet torde giltighetstiden kunna begrän- sas ytterligare. Med utgångspunkt från att debetsedlarna utsändas senast den 18 december under taxeringsåret torde det vara tillräckligt med en återbetal- ningstid t. o. m. utgången av januari månad påföljande år.

Som ovan framhållits är angivna tillvägagångssätt genomförbart allenast un- der förutsättning, att undersökningarna för kvittningsförfarande m. m. genom- föras snabbt och på ett tidigare stadium än f. n. Man torde svårligen kunna an- taga, att dylika undersökningar skulle komma att bli överflödiga, men det synes icke möta några betänkligheter, om undersökningarna begränsas till överskju- tande skatt av visst minsta belopp, t. ex. beträffande kvittning mot restförd skatt 50 kr.

Uppbördssakkunniga föreslå att skattskyldig, till vilken överskjutande pre- liminär skatt skall utbetalas, skall — såvida icke återbetalning i särskilt fall finnes böra ske genom länsstyrelsen — äga utfå denna skatt å postanstalt mot företeende av debetsedel å slutlig skatt jämte därvid fogat återbetalningskort. De sakkunniga förorda vidare, att i sådana fall återbetalningskortet skola iord- ningställas av skatteavdelningen vid postkontor i residensstaden samt att kort- ens giltighetstid skall utlöpa den 31 januari året efter taxeringsåret. Belopp som icke utkvitterats senast nämnda dag, skall efter ansökan från den skatt- skyldige utbetalas av länsstyrelsen med vanligt utbetalningskort. Erforderliga föreskrifter torde kunna utfärdas i administrativ ordning.

Ytterligare några frågor beträffande återbetalning av preliminär skatt må här beröras.

Är den skattskyldige i konkurstillstånd, bör betalning ske till hans konkursbo. Det bör ankomma på utmättningsman att vid granskningen av kreditkortet an- teckna sådant förhållande å vederbörandes kreditkort. Beloppet bör i dylikt fall utbetalas av länsstyrelsen.

Omyndiga, d. v. s. de som äro under 21 år (underåriga) eller som av rätten förklarats omyndiga, äga enligt 9 kap. 1 § och 10 kap. 3 § föräldrabalken icke själva råda över sin egendom i vidare mån än som följer av vad som skall gälla på grund av lag eller villkor vid förvärv genom gåva eller testamente. Enligt 9 kap. 3 § och 10 kap. 5 § föräldrabalken äger underårig själv råda över vad han genom eget arbete förvärvat efter det han fyllt 16 år, resp. omyndigför- klarad råda över vad han genom eget arbete förvärvat efter omyndighetsförkla- ringen. Detsamma gäller avkastningen av sådan egendom och vad som trätt i

egendomens ställe. Förmyndaren må dock med överförmyndarens samtycke omhändertaga dylik egendom, såvitt det må anses erforderligt med hänsyn till myndlingens uppfostran eller välfärd. Innan samtycke meddelas skall överförmyndaren bereda myndlingen tillfälle att yttra sig. Då någon förklarats omyndig eller då omyndigförklarad förklarats åter myndig genom laga kraft ägande dom, skall kungörelse därom genom rättens försorg införas i allmänna tidningarna.

Frågan om återbetalning av överskjutande preliminär skatt, avseende omyndig, har varit föremål för prövning av domstol. I ett av rådhusrätten i Göteborg den 12 juni 1951 avgjort mål har Kungl. Maj:t förpliktats att till förmyndaren för omyndigförklarad person utgiva överskjutande preliminär skatt, oaktat länsstyrelsen tidigare direkt till den omyndigförklarade utbetalt skatten. Besvär över rådhusrättens dom ha anförts i högre instans. Målet är ännu icke slutligt avgjort.

Det är givetvis angeläget, att överskjutande preliminär skatt icke återbetalas till omyndig, som icke äger råda över skattemedlen. Det synes icke kunna ifrågasättas att länsstyrelse ex officio skall undersöka, huruvida envar restitutionsberättigad skattskyldig eventuellt är omyndig och om i så fall den omyndige icke äger råda över någon del av sitt gods. Undersökningar i detta avseende skulle bli mycket tidsödande och skulle icke kunna medhinnas före det debetsedlarna senast måste utsändas. Det skulle tvärtom bli nödvändigt att i stor utsträckning låta anstå med utbetalningarna. Det omfattande arbete, som skulle få nedläggas på undersökningarna, skulle i det övervägande antalet fall bli meningslöst, eftersom huvuddelen av de omyndiga ha enbart arbetsinkomst eller också vid sidan av sådan inkomst allenast en mindre inkomst, t. ex. av kapital. Det synes därför icke rimligt, att nämnda undersökningar skola företagas. Tillräckligt torde vara, att taxeringsnämnd i de fall skattskyldigs självdeklaration undertecknats av dennes förmyndare, antecknar förmyndarens namn och adress i taxeringslängden och att lokal skattemyndighet med ledning av dessa anteckningar eller eljest till myndigheten inkommen anmälan från förmyndaren angiver å debetsedeln att den skattskyldige är omyndig samt förmyndarens namn och adress. Motsvarande anteckning bör göras jämväl å kreditkortet. Därigenom möjliggöres att myndlingens överskjutande preliminära skatt kan återbetalas till förmyndaren. Iakttages nämnda förfarande, varom föreskrifter synas kunna utfärdas i administrativ ordning, torde i största utsträckning kunna undgås att skattemedel utbetalas till omyndig, som icke äger råda över medlen.

Återkommer försändelse, innehållande debetsedel med överskjutande preliminär skatt, såsom obeställbar till den lokala skattemyndigheten, har denna att med ledning av det hos myndigheten befintliga avtryckskortregistret eller genom införskaflande av upplysningar ur länsstyrelsens befolkningsregister eller annorledes undersöka, varest den skattskyldige må kunna anträffas. Leder sådan

undersökning icke till något resultat, bör debetsedeln kvarligga viss tid hos den lokala skattemyndigheten samt därefter — försedd med anteckning om obeställbarheten — överlämnas till länsstyrelsen. Återbetalning av skatten får i sådant fall liksom i övrigt, då skattskyldig icke utkvitterat belopp å återbetalningskort, bero på om den skattskyldige ger sig till känna.

Såsom tidigare framhållits, bör skyldigheten att kvitta överskjutande preliminär skatt mot restförd skatt m. m. icke avskaffas. De nuvarande bestämmelserna torde i stället böra kompletteras med en föreskrift om att kvittning må ske även mellan överskjutande preliminär skatt och redan debiterad tillkommande skatt samt att överskjutande preliminär skatt må innehållas för att kvittas mot tillkommande skatt, som enligt vad uppenbart är kommer att påföras på grund av prövningsnämnds beslut om höjd taxering eller länsstyrelses beslut om höjd debitering, under förutsättning att den preliminära och den tillkommande skatten avse inkomst för samma inkomstår. Därvid förutsättes, att återbetalning av mindre belopp som regel icke skall fördröjas av framställda reservationsyrkanden från taxeringsintendent om höjd taxering samt att i övrigt viss varsamhet iakttages med att uppskjuta återbetalning i och för eventuell kvittning mot ännu icke debiterad tillkommande skatt.

För närvarande åligger det riksförsäkringsanstalten att återbetala för mycket erlagd olycksfallsförsäkringsavgift. De sakkunniga ha i annat sammanhang (Kap. I) föreslagit, att även sådan restitution skall ankomma på länsstyrelsen.

Skattskyldig, som är berättigad att återbekomma skatt, behöver icke ingiva särskild ansökan om återbetalning av skatten utan länsstyrelsen skall ex officio beakta förekommande restitutionsfall. Uttrycklig föreskrift saknas emellertid om huruvida restitution kan ske omedelbart eller huruvida med återbetalningen skall anstå till dess laga kraft föreligger. Ej heller finnes någon föreskrift om att utbetalning skall göras senast viss dag.

Återbetalning av överskjutande preliminär skatt bör givetvis kunna ske utan att taxeringarna vunnit laga kraft. I andra fall får, såsom riksräkenskapsverket framhållit, f. n. i princip anses gälla, att det beslut som skall ligga till grund för utbetalningen vunnit laga kraft. I verkligheten sker emellertid restitution i största utsträckning utan att lagakrafttiden avbidas. Kan det förutsättas att skattskyldig, som vunnit nedsättning av honom påförd skatt, därefter icke kommer att få skatten höjd, är det meningslöst att invänta laga kraft å beslutet för att återbetala den för mycket erlagda skatten. Detta gäller t. ex. de fall, då skatten sänkts efter besvär över debitering eller då taxeringsintendenten förklarar sig icke skola anföra besvär över nedsatt taxering. I sistnämnda fall kan visserligen kommun föra ärendet till högre instans såvitt angår den kommunala beskattningen, men sådana besvär torde vara så pass sällsynta,

att det icke synes vara nödvändigt att i varje ärende, då restitution ifrågasättes på grund av nedsatt taxering, kräva vederbörligt lagakraftbevis för den händelse taxeringsintendenten förklarar sig avstå från vidare talan. Det har gjorts gällande, att det allmänna — om man i princip fasthåller vid att restitution ej bör ske förrän restitutionsurkunden tagit åt sig lagakraft — skulle beredas en förmån, som icke tillerkändes den skattskyldige vid motsatt fall, d. v. s. då den skattskyldige har att erlägga skatt men anfört besvär till högre instans. Den skattskyldige är sålunda skyldig att erlägga den honom påförda skatten, oavsett om taxering vunnit laga kraft eller icke. Det synes dock i detta avseende förtjäna påpekas, att skattskyldig erhåller ränta å den för mycket erlagda skatten medan däremot ränta icke uttages å den tillkommande skatt, som skulle betalas, om restitution skett och taxeringen därefter höjes.

För mycket erlagd skatt bör givetvis återbetalas så fort som möjligt. Såvitt gäller annan restitution än av överskjutande preliminär skatt synes någon viss tidsgräns icke erforderlig, eftersom den skattskyldige äger rätt till ränta å det för mycket erlagda beloppet. Icke heller beträffande överskjutande preliminär skatt ha de sakkunniga funnit anledning föreslå någon tidsgräns. Man bör ha anledning utgå ifrån att återbetalningarna verkställas så skyndsamt som möjligt.

Reglerna i UF om restitution av skatt böra icke utsträckas att omfatta fall, där återbetalning sker av felaktigt inbetald skatt. Beträffande sådana återbetalningar har Kungl. Maj:t i brev den 28 mars 1947 meddelat föreskrifter; ytterligare bestämmelser torde icke vara erforderliga. Dock synes få ifrågasättas huruvida icke vid felbetalning återbetalning alltid bör göras av den myndighet, hos vilken beloppet finnes innestående. Har felbetalning gjorts till kronokamrerare, bör således denne kunna återbetala beloppet. Enligt de av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelserna synes i dylikt fall återbetalning f. n. böra ske genom länsstyrelsen.

Förmånsrätt för skatt m. m.

A. Förmånsrättsordningen enligt 17 kap. handelsbalken.

Gällande bestämmelser om borgenärs förmånsrätt i gäldenärs egendom återfinnas i 17 kap. HB. Bestämmelser om förmånsrätt för skatt finnas meddelade i 6 och 12 §§ nämnda kapitel. Redogörelse för sistnämnda bestämmelser lämnas här nedan. Med hänsyn till de frågor, som komma att diskuteras i det följande, har det därjämte befunnits lämpligt, att samtidigt i korthet beröra vissa av de övriga förmånsrättsreglerna.

Enligt HB 17: 2 skall »vad i gäldenärs bo finnes, som hörer annan till, — — — först uttagas».

Nämnda stadgande avser den separationsrätt, som tillkommer rättsägare beträffande honom tillhörig egendom. Utgöres denna egendom av penningmedel, förutsättes att dessa hållas avskilda från gäldenärens egendom (jfr lagen den 5 maj 1944 om redovisningsmedel). Har så ej skett eller ha medlen likväl tagits i anspråk av gäldenären, måste ersättningsanspråk mot gäldenären i allmänhet göras gällande genom bevakning i dennes konkurs. Huruvida därvid någon förmånsrätt kan medgivas, blir helt beroende av fordringens art.

I HB 17: 3 beröres bl. a. förmånsrätt i lös pant och för hantverkarens retentionsrätt.

Förmånsrätt enligt HB 17: 4 förefinnes för, bl. a., »betjänters och tjänstehjorns lön för sista året» samt »annan arbetares dagpenning eller avlöning, den där ej stått inne längre än sex månader efter förfallodagen». Enahanda förmånsrätt gäller ock för fordran å pension på grund av tidigare tjänsteförhållande.

Därnäst åtnjutes enligt HB 17: 5 förmånsrätt för bl. a. hyresfordran.

Enligt HB 17: 6 äger kronan förmånsrätt till betalning ur fast egendom för skogsvårdsavgift ävensom kommun eller annan menighet enahanda förmånsrätt för fastighetsskatt, vilken avgift eller skatt skall utgå för egendomen och utgöras av den, som innehaft densamma med äganderätt eller ock med fideikommissrätt eller eljest på grund av testamente, därest icke avgiften eller skatten stått inne längre än ett år efter förfallodagen. Enahanda förmånsrätt åtnjutes för bl. a. årliga avbetalnings- och räntebelopp i anledning av avlösning av vissa frälseräntor samt för avbetalningar och räntor å lån från statens avdikningslånefond (13 § lagen den 8 november 1912 om avlösning av vissa frälseräntor, 2 § lagen den 14 maj 1929 om kronans förmånsrätt för avdikningslån). Förmånsrätt enligt denna paragraf åtnjutes därutöver för rätt till tionde, ränta eller annan sådan avgäld av fast egendom, för jordägares fordran i vissa fall i nyttjanderätts-havares konkurs, för in-teckning i tomträtt och vattenfallsrätt m. m.

Härnäst i förmånsrättsordningen kommer sedan enligt 7 § redares förmåns-

rätt i fartyg för medredare lämnat förskott samt förmånsrätt för förlag enligt förlagsinteckning eller inteckning i jordbruksinventarier, enligt 8 § förmånsrätt för fordran, då lös egendom blivit i mät tagen, enligt 9 § förmånsrätt i fastighet för intecknad eller utmätt fordran samt enligt 10 § förmånsrätt i förmyndares konkurs för myndlings fordran.

I 17 kap. 11 § första stycket HB stadgas, att »därefter skola, utan förmånsrätt sig emellan, gäldas: kyrkans, fattigkassors och sockenmagasiners fordringar hos deras föreståndare; kronans, rikets ständers, städers och allmänna av Konungen stadfästade kassors, penningeverks och inrättingars fordringar hos de tjänstemän, som äro satte att deras inkomster uppbära, för vad av sådan uppbörd hos dem innestår; fordringar hos utmätningmän och andra, som äga att med utsökningsmål taga befattning eller fått utmätningsmans uppdrag att verkställa indrivning, för vad till dem i sådan egenskap överlämnats; så ock fordringar i övrigt hos kronans ämbets- eller tjänstemän för egendom, som desse, i och för ämbete eller tjänst, emottagit. — — —».

I HB 17: 12 stadgas, att sist skola, i den mån ej bättre rätt äger rum jämlikt 6 §, med förmånsrätt ur gäldenärens egendom så i fast som löst gäldas med lika rätt sinsemellan: statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, särskild skatt å förmögenhet, utskiftningskatt, ersättningsskatt, värnsskatt, krigskonjunkturskatt, allmän kommunalskatt, landstingsmedel, tingshusmedel, skogsaccis, pensionsavgift enligt lagen om folkpensionering samt av statsverket förskjutna försäkrings- och tilläggsavgifter enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, samtliga skatter och avgifter dock endast om de enligt verkställd debitering förfallit till betalning innan beslutet om egendomens avträdande till konkurs meddelas men ej tidigare än två år före konkursansökningens ingivande. Förmånsrätt som nu sagts må dock icke åtnjutas för utskylder eller avgifter, som påförts på grund av eftertaxering och som eljest skolat förfalla till betalning före den tid, för vilken förmånsrätt enligt vad nyss nämnts åtnjutes. Det bör framhållas, att förmånsrätten gäller såväl kvarstående och tillkommande som preliminär skatt.

Ursprungligen innehöll 17 kap. HB inga bestämmelser om förmånsrätt för utskylder frånsett visst stadgande om förmånsrätt för ränta av fast egendom, vartill motsvarighet nu finnes i 6 §.

I olika lagförslag under 1800-talet framkommo förslag om införande av förmånsrätt för kronan till lös egendom för gäldenärs utskylder. Först genom förordningen den 8 oktober 1861 (nr 59) angående ändring i vissa delar av 17 kap. HB infördes sådan förmånsrätt, i det att i 12 § nämnda kap. infördes bestämmelsen »därnäst have kronan företräde till lös egendom för gäldenärs utskylder sista och löpande året, de där ej för fast egendom utgå».

Frågan om införande av förmånsrätt för kommunala utskylder var därefter föremål för statsmakternas uppmärksamhet vid åtskilliga tillfällen under 1860-talet och årtiondena närmast därefter. Sålunda avslogos vid olika riksdagar i

ämnet väckta motioner, under motivering, såsom det vid något tillfälle hette, att då förslaget skulle leda därhän »att i ett gäldbundet bo med otillräckliga tillgångar de oprioriterade borgenärerna finge de facto vidkännas gäldenärens oguldna kommunalutskylder» därav skulle »följa en orättvisa av vida betänkligare art än den förlust, som nu understundom kunde drabba en kommun och, fördelad på dess samtliga ledamöter, bleve föga kännbar». Vid senare tillfällen åberopades jämväl att den grundsatsen vore allmänt antagen, »att de s. k. tysta förmånsrätterna borde i lagstiftningen undvikas, såsom skadligt inverkan på realkrediterna».

I anledning av en vid 1878 års riksdag väckt motion beslöt emellertid riksdagen för sin del, på hemställan av lagutskottet, att HB 17:12 skulle få den ändrade lydelse, att landsting och kommuner skulle för de till dem utgående utskylder erhålla företrädesrätt till lös egendom närmast efter Kronan. Efter avstyrkande av högsta domstolen — införande av »tysta förmånsrätter ej i allmänhet överensstämmande med de regler som böra gälla för en god kreditlagstiftning» (NJA II 1878 nr 7 s. 39—42) — lämnade Kungl. Maj:t ej bifall till riksdagens förslag under åberopande av vad högsta domstolen anmärkt samt därutöver bl. a., att dels »införande av en tyst förmånsrätt för jämförelsevis så betydliga belopp som de, vartill oguldna kommunalutskylder i vårt land stundom uppgå, kunde verka menligt på den allmänna krediten, dels ock syftet med förslaget antagande endast ofullständigt skulle vinnas, enär för kommunalutskylder för fast egendom icke kunnat stadgas förmånsrätt i samma egendom såsom för kronans ränta av fast egendom äger rum» (Kungl. Maj:ts skrivelse till riksdagen den 8 januari 1879 nr 6).

Motioner i ämnet 1882, 1885 och 1886 ledde ej heller till resultat.

Först genom lagen den 25 april 1889 (nr 16 s. 3) blev förmånsrätt införd för kommunalutskylder, näst efter kronoutskylder (NJA II 1889 nr 10).

Bestämmelserna om förmånsrätt enligt HB 17:12 ha sedermera ändrats vid flera tillfällen. Ändringarna äro dock utan intresse i detta sammanhang.

I betänkande med förslag till omorganisation av uppbördsväsendet m. m. (SOU 1938:46) föreslog 1936 års uppbördskommitté, att de olika slag av utskylder och allmänna avgifter, som avsåges skola bli föremål för gemensam debitering och uppbörd, med visst undantag, skulle åtnjuta samma förmånsrätt, i den mån de icke skulle utgå för fastighet. Förslaget föranledde icke någon åtgärd.

I samband med införandet år 1943 av lagstiftningen om erkända skatteförmedlingskassor genomfördes — genom lagen den 30 april 1943 (nr 208) — full likställighet i förmånsrättshänseende mellan samtliga i HB 17:12 upptagna utskylder och avgifter.

17 kap. 6 och 12 §§ HB ha erhållit sin nuvarande lydelse genom lag den 20 december 1946 (nr 777). Skälen till lagändringarna framgå närmare av prop. nr 376/1946, vartill här må hänvisas.

B. Förmånsrättsreglerna i Danmark, Finland och Norge.

1. Danmark.

Enligt i Danmark gällande lagbestämmelser (Lov Nr 51 af 25. Marts 1872 om Konkurs samt om nogle Forandringer i de gældende Bestemmelser om Pant og Eksekution) åtnjutes förmånsrätt, framför »simpel personlig Gæld», i följande ordning.

Bästa förmånsrätt åtnjutes enligt nämnda lag § 33 punkt 1) för bl. a. fordringar å medel anförtrodda person, vilken som ämbetsman eller på grund av honom av det allmänna ålagd plikt har att till någon del uppbära eller förvalta statens, kommuners, stiftelsers eller enskilda personers medel.

Därefter åtnjutes förmånsrätt enligt angivna lag § 33 punkt 2) med lika rätt sinsemellan, för bl. a. bostadshyra för högst viss tid, tjänares fordran på lön, dock ej för längre tid tillbaka än ett år från sista fardagen före konkursens början, arbetares och daglönares fordran på ersättning för utfört arbete under sista året före konkursen samt skatter och avgifter, såväl »personlige som reelle, i samme Omfang som hidtil, for saa vidt de ikke maatte være blevne dækkede af de Genstande, hvorpaa de hvile, alt med de af den hidtil gældende Lovgivning følgende Begrænsninger i Henseende til Tiden».

Därnäst åtnjutes förmånsrätt enligt ovannämnda lag § 33 punkt 3) för läkarlön och fordringar på ersättning för läkemedel m. m.

Enligt en särskild förordning från år 1840 gäller förmånsrätten för såväl reella som personliga skatter under två år från den tid, de förfalla till betalning. Förmånsrätten hålles dock vid kraft, om restantierna senast inom tre månader efter utgången av nämnda två år äro beordrade till fogden för indrivning och förrättningen sedan fortsätter.

Enligt »Lov Nr. 36 af 29/3 1873 om Udpantning og om Udleg uden Grundlag af Dom eller Forlig» kan utmätning utan föregående dom eller utslag ske bl. a. för oguldna skatter. I kap. 54 om Udpantning i »Lov Nr. 90 af 11/4 1916 om Rettens Pleje» lämnas närmare bestämmelser om utmätning förfarandet m. m. Särskilda bestämmelser om indrivningsförfarandet i fråga om skatter ha givits i »Lov Nr. 185 af 23/6 1932 om Inddrivelse af Skatter og Afgifter til det offentlige m. m.». Enligt 7 § sistnämnda lag kan utmätning för skatt ske inom 2 år efter det skatten förfallit till betalning.

Om avdrag å lön till gäldande av ogulden såväl statlig som kommunal skatt stadgas i »Lov Nr. 28 af 18/2 1937 vedrørende personlig Skat til Kommunen». Enligt nämnda lagrum gäller, att om skattskyldig icke inom den tid, då utmätning kan påkallas, erlagt bl. a. honom påförd personlig kommunalskatt eller inkomst- och förmögenhetskatt till staten, äger kommunstyrelsen (kommunerna i Danmark ombesörja uppbörd även av de statliga skatterna) rätt att skriftligen anmoda den skattskyldiges arbetsgivare att vid utbetalning till den

skattskyldige av lön eller provision — även vid utbetalning av förskott — innehålla erforderligt belopp för att täcka nämnda skuld med därpå belöpande straffränta samt att inbetala nämnda belopp i kommunens kassa. Innehållande får dock ej ske med mer än, för ogifta skattskyldiga en tredjedel och för gifta en sjättedel av den vid varje avlöningstillfälle utbetalda lönen. Arbetsgivare, som försummar honom sålunda åliggande förpliktelser, är ansvarig för den förlust kommunen kan lida.

Såsom framgår av det ovan anförda åtnjutes vid konkurs samma förmånsrätt för oguldna skatter som för arbetstagares lönefordran. Vidare kan det antagas, att skattemedel, som arbetsgivare innehållit av skattskyldig arbetstagares lön men icke inbetalt till kommunens kassa, äga förmånsrätt enligt § 33 punkt 1) ovannämnda lag nr 51/1872 eller således bättre rätt än vanlig skattefordran. Sistnämnda spörsmål har emellertid ej varit föremål för prövning av domstol.

I ett av den danska skattelovskommissionen år 1948 utarbetat förslag till ny statsskattelag (Skattelovskommissionens betänkande om »Beskatningen af Indkomst og Formue m. v., I Del») ha i § 148 intagits bestämmelser om skyldighet för arbetsgivare att vid utbetalning av arbetstagares lön innehålla erforderligt belopp för täckande av restförd skatt, vilka bestämmelser i sina huvuddrag överensstämja med vad nu gäller. Enligt förslaget skall innehållande kunna ske även i utgående pensioner m. m. Gränsen för vad som får innehållas har höjts till för gifta hälften och för gifta en fjärdedel av utbetald lön eller pension.

I samma lagförslag, § 149, ha därjämte införts bestämmelser om skyldighet för arbetsgivare att, om arbetstagare begär detta, verkställa löneavdrag även för arbetstagarens löpande skatter. Vidare föreslås i samma paragraf skyldighet för arbetstagare, vars skatt blivit restförd, att vidkännas löneavdrag för såväl löpande som restförda skatter intill dess de restförda skatterna blivit erlagda. I nu angivna fall skall arbetsgivaren ansvara gentemot det allmänna för innehållna belopp. Det allmänna skall åtnjuta förmånsrätt för sin fordran såsom för till betalning förfallen skatt. Fordringen skall kunna indrivnas genom utmätning (Udpantning) hos arbetsgivaren efter de bestämmelser, som gälla för utmätning (Udpantning) av skatt.

Varken i gällande skattelagar eller i ovannämnda lagförslag återfinnas bestämmelser om skyldighet för arbetsgivare att hålla innehållna skattemedel avskilda från övriga tillgångar.

2. Finland.

Den finska förmånsrättsordningen finnes reglerad i förordningen den 9 november 1868 om »borgenärens rätt och företräde för hvarandra till betalning ur egendom som blifvit till konkurs afträdd» med däri sedermera vidtagna ändringar. Den är uppbyggd efter samma system som den svenska.

Efter bestämmelser om separationsrätt och panträtt samt retentionsrätt, motsvarande stadgandena i svenska HB 17:2 och 3, följer i § 4 (HB 17:4) bestämmelser om förmånsrätt för begravningskostnader m. m., varefter stadgas, att »med lika rätt som dessa gånge arbetares på arbetsförhållande grundade löne- eller annan fordran för sista och löpande året ur bo, som till borgenärerna upplåtas».

I § 5 (HB 17:5) givas bestämmelser om hyresvärds förmånsrätt i hyresgästs gods och i § 6 (HB 17:6) om legogivares förmånsrätt i legotagares lösöre för tomtlego- och annan avgäld m. m.

Därefter följer i § 7 bestämmelser om förmånsrätt för skatt. Härom stadgas:

Därefter gäldas det löpande årets och de tre närmast föregående årens vid allmän skatteuppbörd utgående utskylder till staten samt, för så vitt skatten ej såsom här rörande av fastighet eller därav erhållen inkomst tillkommer förmånsrätt, utskylder till kommun och kyrka, så ock de acciser och den omsättningsskatt, som skola erläggas för sagda tid. Vad här är stadgat om utskylder, gälle även skattetillägg, som bör erläggas till följd av uraktlåten betalningsskyldighet. Med lika rätt som utskylder må även för sagda tid utgå jämväl de i 102 § lagen om folkpensionering nämnda avgifter samt de i 40 § lagen om arbetares olycksfallsförsäkring avsedda avgifter och ersättningar, så vitt de ej utgå ur fastighet.

Sedan följer i § 7 a (HB 17:7) stadganden om redares förmånsrätt för medredare lämnat förskott och i § 8 (HB 17:7 och 8) om förmånsrätt för fordran, för vilken in-teckning fastställt eller utmätning verkställt av lös egendom samt i § 9 (HB 17:10) om omyndigs förmånsrätt för fordran hos föräldrar eller förmyndare.

Därefter skola enligt § 10 (HB 17:11) gäldas kyrkors, fattigkassors och socknemagasiners fordringar hos deras föreståndare och uppbördsmän, statsverkets och allmänna, av regeringen stadfästade kassors, penningeverks och inrättningsars samt städers och andra kommuners fordringar hos de tjänstemän, som äro satta att deras inkomster och medel uppbära och omhänderhava, för vad i följd därav hos dem inestår eller av dem bör gäldas, så ock fordringar i övrigt hos innehavare av tjänst eller befattning för egendom, som dessa i och för tjänsten eller befattningen emottagit; och gånge samtliga dessa fordringar ut med företrädesrätt inbördes efter tiden för tillträdet av den tjänst eller befattning, vari fordringen tillkommit.

Beträffande förmånsrätt för skatt i fast egendom stadgas i § 20 mom. 1 bl. a., att då utmätt fast egendom säljes, skall pantfordran samt utskyld och lönebelopp, som framför den har företräde, främst utgå i den inbördes ordning och på sätt därom är särskilt stadgat.

Stadgandet hänsyftar till § 22 mom. 4. förordningen den 9 november 1868 om in-teckning i fast egendom. Enligt nämnda författningsrum må ur fastighet, som är in-tecknad eller eljest underpant för fordran, ej framför denna uttagas annat belopp än sista och löpande årets löner åt dem, som för fastighetens för-

valtning äro anställda i tjänst hos ägaren, så ock fastigheten åsatta, staten, kommun eller enskild tillkommande eller kyrkliga, till sin natur offentligrättsliga eller i offentligrättslig ordning påförda eller med dem jämförliga utlagor, såsom skatter, tomtören och vägkassa tillkommande avgifter.

Förmånsrättsbestämmelser avseende fast egendom återfinnas vidare i en särskild lag den 15 oktober 1937 om förmånsrätt för kommunala och kyrkliga utskylder, som påförts på grund av inkomst från fastighet. I § 1 nämnda lag stadgas följande:

På grund av inkomst från fastighet åsatta, till betalning förfallna kommunala och kyrkliga utskylder må, där skatten ej utestått längre tid än två år från förfallodagen eller där fastighet därför inom sagda tid utmåtts och det exekutiva förfarandet utan avbrott fullföljts, framom intecknad fordran och rättighet samt sådan ogulden köpeskilling, vilken tillkommer panträtt även om den är ointecknad, ur fastigheten uttagas och utan hinder av ägarens till fastigheten konkurs, utsökas med enahanda rätt, som är stadgad beträffande fastigheten åsatta, till sin natur offentligrättsliga eller i offentligrättslig ordning påförda eller med dem jämförliga utlagor. I så måtto lände även med avseende å förstnämnda utskylders bevakande i konkurs till efterrättelse, vad om sagda utlagor är gällande.

Enligt 19 § lagen den 4 oktober 1946 om förskottsuppbörd är arbetsgivare, som enligt samma lag är skyldig att verkställa löneinnehållande, »gentemot staten ansvarig för de medel, vilka han eller i hans tjänst stående personer från löner innehållit eller varit skyldiga att innehålla». — — — »Vad angående förmånsrätt för lönefordran, som uppkommit av arbetares arbetsförhållande, är stadgat, skall på motsvarande sätt iakttagas med avseende å sådant »innehållningsbelopp».

3. Norge.

Den norska förmånsrättsordningen regleras i »Lov om fortrinsret for fordringer av 31 mai 1912». Enligt nämnda lag åtnjutes, med lika rätt sinsemellan, förmånsrätt närmast efter massafordringar och därmed likställda fordringar för, bl. a., läkarfordringar, fordringar för läkemedel, lönefordringar och förmyndar-medel, samt dels fordringar på inkomst- och förmögenhetsskatt till stat och kommun, för så vitt skattens förfallotid icke ligger längre tillbaka än 3 år före konkursens början eller — för dödsbos vidkommande — före gäldenärens död, och dels fordringar enligt meddelade lagbestämmelser om ansvar för skatteavdrag, härunder även »förhåndstrek» (källskatteavdrag), för så vitt den tidpunkt då beloppet förföll till inbetalning icke ligger längre tillbaka än nyss nämnts i fråga om skatt.

Därefter åtnjutes förmånsrätt för bl. a. statens fordringar hos dess uppbörds-män och redogörare, för så vitt deras förvaltning angår (»oppebørsels- og regnskapsbetjenter, forsaavidt deres regnskapsansvar angaar»).

Bestämmelser om skatteavdrag återfinnas i »Skattelov for landet», § 114, och »Skattelov for byene», § 106, och motsvara våra bestämmelser om införsel i lön till gäldande av oguldna utskylder och avgifter. Sålunda är bl. a. arbetsgivare (eller kassör) under personligt ansvar skyldig att verkställa avdrag å arbetstagares lön för betalning av ogulden skatt i enlighet med de föreskrifter, som lämnats av vederbörande oppbørdsmyndighet, samt att insända avdragna belopp till myndigheten. Innan skattebeloppen insändas, skola de hållas avskilda i särskild kassa eller insättas på särskilt konto i bank. Föreläggande om skatteavdrag kan icke meddelas, när 5 år förflutit efter utgången av det budgetår som skatten är »utlignet for».

I en särskild lag den 30 juni 1947 med ändringar den 28 juli 1949 och den 17 mars 1950 om »förhåndstrekk av skatt» finnes stadgat, att skatteavdrag i arbetstagarens lön skall verkställas, om vederbörande oppbørdsmyndighet i det distrikt, där arbetstagaren kan antagas bli skattepliktig för löpande år, finner att det eljest kan befaras att skatten icke kommer att erläggas före utgången av budgetåret. Avdrag skall dock icke ske, om arbetstagaren visar, att han i rätt tid erlagt sina skatter för senaste två år eller att, om skatten för något år erlagts för sent, detta berott på sjukdom eller annan särskild omständighet, som icke kan läggas arbetstagaren till last. Skatteavdrag kan föreskrivas både för skatt som kan väntas bli påförd på grundval av föregående årets intäkt och för skatt avseende löpande årets inkomster.

Genom »Lov 21 mars 1947 om skattlegging av sjøfolk» infördes en definitiv källskatt utan efterföljande taxering i fråga om sjömans inkomst ombord på fartyg. Vid utbetalning av lön till sjöman skall befälhavaren på fartyget innehålla därå belöpande skatt enligt skattetabell. Rederiet och befälhavaren ansvarar för att skatt beräknas och avdrages samt redovisas i enlighet med bestämmelserna i lagen och utfärdade tillämpningsföreskrifter. Sjömansskatt, som avdragits eller skulle ha avdragits, kan med tillägg av räntor och omkostnader drivas in genom utmätning hos rederiet eller befälhavaren, om skatten icke inbetalas i rätt tid.

I en framlagd proposition om källskatt har föreslagits ett oppbørdsystem, motsvarande det i Sverige nu gällande. I fråga om löntagare föreslås sålunda, att varje arbetsgivare skall under personligt ansvar utan särskilt föreläggande vara skyldig att vid utbetalning eller gottskrivning av lön verkställa avdrag å lönen i avräkning å skatt som kan väntas bli påförd löntagaren för inkomsten under löpande kalenderår och för förmögenheten per den 31 december, för så vitt icke löntagaren har befriats från sådant avdrag. Skyldigheten skall även gälla den som på arbetsgivarens vägnar utbetalar lön. Avdraget belopp skall, intill dess det sändes till vederbörande oppbørdsmyndighet, hållas avskilt i särskild kassa eller sättas in på särskilt konto i bank.

C. Förmånsrätt för fastighetsskatt m. m. ävensom för skattskyldig påförd skatt.

1. Framförda erinringar.

I skrivelse den 21 april 1948 till statsrådet och chefen för justitiedepartementet, vilken skrivelse överlämnats till uppördssakkunniga att övervägas vid fullgörandet av de sakkunnigas utredningsuppdrag, har *riksförsäkringsanstalten* framhållit, att anstaltens möjligheter att med förmånsrätt bevaka fordran å olycksfallsförsäkringsavgifter i arbetsgivares konkurs avsevärt försämrats. Anstalten anför härom bl. a.:

De försäkrings- och tilläggsavgifter, som enligt 15 och 16 §§ olycksfallsförsäkringslagen skola erläggas av arbetsgivare med försäkring i riks-försäkringsanstalten, uppbäras i enlighet med bestämmelserna i förordningen den 31/3 1922 (SFS nr 130). Större arbetsgivare, d. v. s. i regel arbetsgivare med minst 5 arbetare under hela året, lämna årligen särskilda dagsverks- och löneuppgifter enligt av riks-försäkringsanstalten fastställt formulär. Med utgångspunkt från dessa uppgifter fastställas de avgifter arbetsgivaren har att erlägga. I vissa fall uttagas dessa därefter genom postförskott, i andra fall anmodas arbetsgivaren insätta försäkringsavgiften å anstaltens postgirokonton. Mindre arbetsgivares arbetskraft uppges i samband med den årliga mantalsskrivningen, varefter avgifter av riks-försäkringsanstalten påföras dem för uppörd i samband med skatteuppbörden.

För debiteringen av de större arbetsgivarna äro särskilda uppördsterminer ej fastställda. I regel äger debiteringen rum en gång om året. På grund av materialets stora omfattning verkställs debitering successivt under hela året men anstalten söker såvitt möjligt debitera samma arbetsgivare vid ungefär samma tidpunkt varje år.

Med hänsyn till vad sålunda anförts rörande premiedebiteringen av större arbetsgivare torde man få räkna med att det ofta kan inträffa att på grund av de nya bestämmelserna i 17 kap. 12 § handelsbalken förmånsrätten går förlorad därför att premiedebitering icke hunnit verkställas innan beslutet om egendomens avträdande meddelas.

Bland de yttranden angående erfarenheterna från tillämpningen under de första åren av det nya uppördssystemet, som inkommit till uppördssakkunniga från länsstyrelser m. fl., återfinnas ett par uttalanden angående förmånsrätten för konkursgäldenär påförd skatt.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har sålunda anfört:

De i samband med uppördsförordningens tillkomst gjorda ändringarna i HB 17:12 hava medfört en avsevärd försämring i fråga om kronans förmånsrätt för utskylder. Tidigare ägde »kronan företräde till lös egendom för gäldenärens utskylder för sista och löpande året, de där ej för fast egendom utgå». Numera är förmånsrätten bland annat begränsad till skatter och avgifter, som »enligt verkställd debitering förfallit till betalning innan beslutet om egendomens avträdande till konkurs meddelas». Detta medför att kronan icke får någon förmånsrätt för kvarstående skatt, som avser löpande eller sista årets inkomster.

Föreningen Sveriges kronokamrerare har yttrat:

Beträffande frågan om förmånsrätt enligt 17 kap. 12 § handelsbalken må framhållas det anmärkningsvärda i att stadgandet ej fått en avfattning, som otvetydigt och uttöm-

mande angiver förmånsrättens omfattning. Efter dess ordalydelse skulle man kunna betvivla, om preliminär skatt över huvud taget är förenad med den förmånsrätt, varom är fråga.

2. Uppbördssakkunnigas förslag.

Enligt uttalande av departementschefen i prop. nr 376/1946 är det avsett, att HB 17: 12 skall innehålla en fullständig katalog över de skatter och avgifter, som skola åtnjuta förmånsrätt. Med hänsyn härtill må här anmärkas följande.

De tidigare skattelagen statlig inkomst- och förmögenhetsskatt och särskild skatt å förmögenhet ha ersatts av statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt. Värnskatt förekommer icke längre. Taxering till krigskonjunkturskatt har i vissa undantagsfall kunnat ske intill den 30 juni 1950 med skatteuppbörd kort tid därefter men skatten har eljest upphört att utgå. Lagen om skogsaccis har upphört att gälla. Statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, särskild skatt å förmögenhet, värnskatt, krigskonjunkturskatt och skogsaccis kunna dock under en övergångstid förekomma i form av tillkommande skatt som påföres på grund av höjd taxering eller debitering för tidigare år.

Enligt lag den 3 januari 1947 (nr 1) om allmän sjukförsäkring skall med vissa undantag varje svensk medborgare, som är bosatt i riket, samt utlänning, som är bosatt och mantalsskriven i riket, fr. o. m. ingången av kalendermånaden näst efter den, varunder han fyllt sexton år, vara sjukförsäkrad genom medlemskap i allmän sjukkassa och i den egenskapen vara pliktig erlägga avgift för försäkringen (sjukförsäkringsavgift). Sjukförsäkringsavgiften skall utgå med varierande belopp, genomsnittligt högst ca 24 kr. för år¹. Lagen var ursprungligen avsedd att träda i kraft den 1 juli 1951. Ikraftträdandet har emellertid numera ställts på framtiden (jfr lag den 8 december 1950, nr 621). Debitering och uppbörd av sjukförsäkringsavgifterna avses skola ske i samband med allmänna skatteuppbörden.

I överensstämmelse med den metod, som tillämpades vid lagändringen år 1946, och med beaktande av vad ovan angivits angående ändrade skattelag m. m. bör ändring vidtagas, såvitt gäller den i HB 17: 12 intagna katalogen över skatter och avgifter med förmånsrätt. I paragrafen böra som förmånsberättigade upptagas statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningsskatt, ersättningsskatt, allmän kommunalskatt, landstingsmedel och tingshusmedel samt pensionsavgift enligt lagen om folkpensionering och olycksfallsförsäkringsavgifter enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete. När lagen om sjukförsäkring träder i kraft böra även sjukförsäkringsavgifter tillerkännas förmånsrätt enligt detta lagrum. Tills vidare böra dock sjukförsäkringsavgifterna icke medräknas bland de i 12 § upptagna skatterna och avgifterna.

¹ Prop. nr 312/1946 s. 244.

Enligt departementschefens uttalande i prop. nr 376/1946 avser förmånsrätten kvarstående och tillkommande skatt samt därjämte preliminär B- och C-skatt.

Förmånsrätten måste emellertid anses omfatta jämväl sådan konkursgäldenären avseende preliminär A-skatt, som enligt beslut av länsstyrelse eller kronkamrerare uppdebiterats på grund av att konkursgäldenärens arbetsgivare vid verkställd undersökning befunnits ha underlåtit att i behörig ordning verkställa skatteavdrag. I och med myndighetens beslut är sådan skatt att likställa med annan debiterad preliminär skatt.

Förmånsrätt föreligger icke i arbetstagares konkurs för sådan skatt, som av arbetsgivare innehållits genom skatteavdrag men icke redovisats. Arbetstagaren är jämlikt 97 (nya 99) § UF fri från betalningsansvar för motsvarande skattebelopp, varför någon skattefordran gentemot arbetstagaren icke längre föreligger. Detsamma gäller jämlikt 21 § punkt 5) införsellagen beträffande skatt, som innehållits enligt införselbeslut men icke av arbetsgivaren redovisats i behörig ordning.

I de ovan återgivna uttalandena från riksförsäkringsanstalten samt från länsstyrelsen i Västerbottens län m. fl. har påtalats att en försämring av kronans förmånsrätt för skatt inträtt. I detta avseende få de sakkunniga anföra följande.

Det äger sin riktighet, att kronans förmånsrätt såtillvida försämrats, att förmånsrätt i pågående konkurs icke längre åtnjutes för skatter och avgifter, som förfalla till betalning efter det egendomen avträtts till konkurs. Å andra sidan äger numera förmånsrätten längre tillbakaverkande kraft än tidigare. Det torde icke kunna komma i fråga att nu ifrågasätta ändring på denna punkt. Några egentliga nackdelar av de nya reglerna torde knappast kunna anses ha visat sig.

Som nyss nämndes åtnjutes icke förmånsrätt för skatter och avgifter, som förfallit till betalning efter egendomsavträdet. Bevakning i konkurs av sådan skattefordran kan dock komma i fråga. För bevakningsrätt kräves ej att fordran förfallit till betalning utan endast att fordran uppkommit innan beslut om egendomsavträde meddelats. Om en person försättes i konkurs under ett år, kan bevakning i konkursen ske — förutom av skatt som förfallit till betalning före egendomsavträdet — av all kvarstående och eventuell tillkommande skatt, som förfaller till betalning efter nämnda tidpunkt på grund av taxering för samma eller tidigare år. Såvitt gäller tillkommande skatt, som påföres på grund av beslut av kammarrätten eller Kungl. Maj:t om höjd taxering, kan förfallotiden mången gång inträffa flera år efter egendomsavträdet. Med kvarstående och tillkommande skatt skall jämsställas olycksfallsförsäkringsavgift, som uttages genom riksförsäkringsanstaltens försorg. Även om sådan avgift debiteras efter egendomsavträdet, bör bevakning likväl kunna ske under förutsättning, att avgiften hänför sig till tidigare år. Statsverkets fordran å avgiften får anses ha uppkommit i varje fall vid utgången av det år, för vilket avgiften påföres.

Beträffande preliminär B-skatt eller C-skatt synes det lämpligt, att den lokala skattemyndigheten omedelbart efter det skattskyldig blivit försatt i konkurs vidtager åtgärd för jämkning av nämnda skatt, så att i varje fall efter egendomsavträdet förfallande skatt avkortas eller i undantagsfall — om konkursgäldenären får behålla inkomst till sådant belopp att taxering kan komma i fråga — i erforderlig omfattning nedsättes. I förekommande fall kan det i stället bli påkallat att påföra konkursboet preliminär B-skatt. Sistnämnda konkursboet påförda skatt skall icke heller bevakas i konkursen. Konkursboets preliminära skatt utgör massafordran.

Det sist sagda gäller även konkursboet påförd kvarstående eller tillkommande skatt. Konkursförvaltningen måste därför i sådana fall reservera medel för erläggande av skatten.

Statsverkets fordran för konkursgäldenären påförd, i konkursen bevakad kvarstående eller tillkommande skatt eller olycksfallsförsäkringsavgift, som förfaller till betalning efter egendomsavträdet, torde såsom oprioriterad i regel ge ringa utdelning. Fortfarande finnes dock den möjligheten att indriva skatten genom ett hot om ny konkurs, detta under förutsättning att icke den första konkursen blir så långvarig, att ny konkurs icke kan anhängiggöras, förrän förmånsrätten skulle ha gått förlorad. Skattefordran gentemot gäldenären kvarstår ju oaktat bevakning ägt rum i en tidigare konkurs. Även om det måhända blir mera sällan, som ytterligare skatt kan indrivas på detta sätt, böra därför icke en konkursgäldenär påförda skatter, som förfalla till betalning efter egendomsavträdet, omedelbart anmälas till avskrivning, därför att någon förmånsrätt icke åtnjutes i den pågående konkursen. Senare vidtagna exekutiva åtgärder kunna leda till resultat.

Ett särskilt spörsmål torde i detta sammanhang böra beröras.

Enligt 10 § tredje stycket och 46 § 2 mom. fjärde stycket UF skall f. n. preliminär A-skatt icke utgå eller skatteavdrag verkställas å lön, som utbetalas till person, vilken är i konkurs, eller till konkursbo.

Bestämmelsen att preliminär A-skatt icke skall utgå å lön, som utbetalas till person, vilken är i konkurs, synes böra kvarstå. Någon bestämmelse, att skatteavdrag icke skall verkställas å sådan lön, torde däremot icke längre vara erforderlig, eftersom enligt de sakkunnigas i annat sammanhang framlagda förslag, skatteavdrag för preliminär skatt skall avse endast A-skatt och avdrag för kvarstående skatt skall ske allenast om samtidigt skatteavdrag sker för preliminär skatt. Vidare synes bestämmelsen om att preliminär A-skatt icke skall utgå eller skatteavdrag verkställas å lön till konkursbo kunna utgå. I den mån konkursbo påföres preliminär skatt, måste detta ske i form av B-skatt utan skatteavdrag, eftersom något anställningsförhållande näppeligen kan föreligga mellan den, som utbetalar konkursgäldenärens lön, och konkursboet.

Enligt HB 17:12 förutsättes för förmånsrätt att skatten »enligt verkställd debitering förfallit till betalning» före viss tidpunkt. Det torde böra påpekas, att framflyttning av den normala förfalldagen kan äga rum på grund av beslut om anstånd såväl av den lokala skattemyndigheten som i speciella fall av postverket. Sådant beslut inverkar dock ej på den tid under vilken förmånsrätt åtnjutes. Denna tid måste alltid räknas med hänsyn till skattens förfalldag enligt den verkställda debiteringen. I HB 17:6 nämnes icke direkt, att förfallotiden hänför sig till den verkställda debiteringen. Det torde dock vara uppenbart, att även här bestämmelsen måste tolkas på enahanda sätt.

D. Förmånsrätt i arbetsgivares konkurs för arbetstagares skatt, som innehållits eller bort innehållas genom skatteavdrag.

1. Gällande bestämmelser om arbetsgivares ansvar för arbetstagares skatt, m. m.

Frågorna om arbetsgivares avdragsskyldighet och ansvar för arbetstagares skatt behandlas närmare i andra delar av detta betänkande (se Kap. VII och XIV). Här må allenast erinras om att avdragsskyldigheten omfattar den preliminära A- och B-skatt och den kvarstående skatt, som arbetstagarna ha att erlægga. Den innehållna skatten skall enligt i UF närmare angivna regler av arbetsgivaren redovisas till uppbördsmyndigheterna senast under närmast infallande uppbördstermin. Arbetsgivare är gentemot statsverket ansvarig *dels* för sådan arbetstagares skatt, som arbetsgivaren varit skyldig att innehålla genom skatteavdrag men underlåtit att innehålla, *dels ock* för arbetstagares skatt, som innehållits genom skatteavdrag men ännu ej inlevererats till uppbördsmyndigheterna. I förra fallet må dock arbetsgivarens ansvarighet göras gällande endast om arbetstagaren underlåter att efter anmaning erlægga ifrågasvarande skatt. I det senare fallet är arbetstagaren fri från betalningsansvar för motsvarande skattebelopp, ändå att på grund av arbetsgivarens obestånd det innehållna icke kan utfås hos denne.

Arbetsgivare, som enligt lag är skyldig föra handelsböcker, skall enligt 98 § UF ha sin bokföring så ordnad att därav framgå arbetstagares namn, utbetald lön samt skatteavdragets belopp. Ehuru någon uttrycklig föreskrift därom icke lämnats, böra innehållna skattemedel redovisas för sig i räkenskaperna. Skyldighet föreligger icke för arbetsgivare att hålla genom skatteavdrag innehållna skattemedel skilda från övriga medel. I prop. nr 370/1945 (s. 214) anförde departementschefen härom:

Innehållna skattemedel böra givetvis redovisas för sig i arbetsgivares bokföring. Där- emot torde knappast böra föreskrivas, att skattemedlen skola hållas skilda från övriga medel. Det bör erinras om att dylik skyldighet icke föreligger i fråga om införselmedel.

Jag anser mig icke kunna förorda, att särskild ersättning — utöver den ränta, som arbetsgivare kan erhålla å avdragna skattemedel under den tid de inestå hos honom — utgår till arbetsgivare för hans medverkan vid uppbördsförfarandet. För närvarande uppbär arbetsgivare icke ersättning för de uppgifter, som åvila honom enligt införsellagen och förordningen om erkända skatteförmedlingskassor.

Frågan om eventuell förmånsrätt i arbetsgivares konkurs för sådan arbetstagens skatt, som innehållits eller bort innehållas genom skatteavdrag, behandlades ej av 1944 års uppbördsberedning. Såvitt gäller innehållna skattemedel torde anledningen härtill närmast ha varit den, att de hos arbetsgivarna inestående medlen av utredningen betraktades såsom fortfarande utgörande en del av arbetstagens lön och förenade med den särskilda förmånsrätt enligt HB 17: 4, som under vissa förutsättningar tillkommer sådan lön. Detta synes sannolikt särskilt med hänsyn till gällande rättspraxis beträffande arbetstagens skattemedel, som innehållits av arbetsgivare på grund av beslut om införsel. Redogörelse härför lämnas i det följande.

Förmånsrättsfrågan berördes i ett par av de yttranden, som avgåvos över uppbördsberedningens betänkande. *Kammarrätten* anförde, att enligt den avfattning, som HB 17: 12 enligt beredningens förslag skulle erhålla, paragrafen kunde tolkas så att ifrågavarande förmånsrätt komme att omfatta även sådana utskylder, för vilka arbetsgivaren blivit ansvarig. En sådan förmånsrätt kunde bliva ganska kännbar för arbetsgivarens oprioriterade borgenärer. Denna olägenhet torde få vägas mot statens intresse av säkerhet för utskyldernas utbekommande med beaktande av att arbetsgivaren kunde ha ådragit sig ifrågavarande ansvar dels genom att icke inbetala avdragna belopp, dels genom att underlåta att verkställa löneavdrag.

I den tidigare omnämnda prop. nr 376/1946 (s. 17) anförde departementschefen härom följande:

En särskild fråga är om förmånsrätten bör gälla även vid uttagande hos arbetsgivare av utskyldsbelopp, varför denne enligt 95 eller 97 § uppbördsförordningen blivit ansvarig på grund av underlåtenhet att vederbörligen fullgöra skyldighet att verkställa löneavdrag eller på grund av underlåtenhet att inbetala genom löneavdrag innehållit belopp. Emellertid sammanhänger denna fråga med spörsmålet om förmånsrätt vid uttagande hos arbetsgivare av skattebelopp, som arbetsgivaren i uppenbar strid mot beslut om införsel underlåtit att avdraga å gäldenärens avlöning eller som arbetsgivaren visserligen innehållit genom införsel men underlåtit att inbetala. Då borgenärens fordran hos arbetsgivaren i sistberörda fall icke ansetts böra förenas med förmånsrätt enligt 17 kap. 12 § handelsbalken, torde icke heller fordran hos arbetsgivare jämlikt 95 eller 97 § uppbördsförordningen nu böra förenas med sådan förmånsrätt.

Några stadganden om förmånsrätt för ifrågavarande statsverkets på uppbördsförordningens ansvarsbestämmelser grundade skattefordringar gentemot arbetsgivare finnas icke.

För förhållandena på förevarande område i grannländerna har redogörelse lämnats tidigare i detta kapitel.

2. Införsel i lön för skatt.

Frågan om förmånsrätt i arbetsgivares konkurs för arbetstagares skatt har tidigare varit under diskussion, såvitt gäller genom införsel innehållna skattemedel. En kortare redogörelse för införselinstitutet torde därför vara på sin plats.

Enligt 67 § utsökningslagen må gäldenärs inestående lön icke utmätas förrän han är berättigad att lyfta lönen.

Häriifrån utgör införselinstitutet ett undantag. Rätt till införsel gäller enligt lagen den 14 juni 1917 om införsel i avlöning, pension eller livränta i huvudsak familjerättsliga underhållsbidrag, utskylder eller allmänna avgifter samt böter och viten. I konkurrens mellan underhållsbidrag, utskylder eller allmänna avgifter och böter eller viten skall underhållsbidrag ha företräde; böter och viten äga minsta rätt.

Såvitt avser införsel för oguldna utskylder eller allmänna avgifter och böter eller viten, åligger det arbetsgivaren att å tid som utmätningsmannen bestämmer, minst en gång varje kvartal, det kvartal oräknat varunder införseln beviljats, och högst en gång i månaden insätta innehållet belopp å utmätningsmannens tjänstepostgirokonton. I särskilda fall — då t. ex. fråga är om större arbetsgivare eller eljest omständigheterna därtill föranleda — äger utmätningsmannen bestämma längre tids mellanrum än nu sagts. Införsellagen upptager icke något stadgande om skyldighet för arbetsgivare att ha innehållna belopp avskilda från andra medel. I fråga om påföljd för åsidosättande av införselbeslut innehöll lagen ursprungligen allenast, såvitt nu är av intresse, dels att om arbetsgivare i uppenbar strid mot införselbeslut utbetalt avlöning, utmätningsmannen ägde hos arbetsgivaren omedelbart genom utmätning, d. v. s. utan föregående dom, uttaga det belopp som skolat innehållas, dels ock att om arbetsgivaren ej fullgjorde föreskrift om översändande till utmätningsman av innehållet belopp, arbetsgivaren kunde straffas med böter. I båda dessa hänseenden har lagen år 1944 fullständigats. Sålunda må även i det fall att arbetsgivaren underlåter att i rätt tid tillställa utmätningsmannen innehållet belopp, detta uttagas hos arbetsgivaren omedelbart genom utmätning, liksom straff stadgas även för det fall att han utbetalar avlöning i strid mot införselbeslut.

Då innehållna belopp icke kunde anses ha övergått i den underhållsberättigades ägo, så länge de ännu omhänderhades av arbetsgivaren eller utmätningsmannen och det därför måste hindras, att annan den underhållsskyldiges borgenär då kunde utmäta dem och tillintetgöra den förmån, som rätt till införsel skulle bereda underhållsfordringar¹, har i 16 § uttryckligen stadgats, att belopp som innehållits till gäldande av underhållsbidrag ej får utmätas för annan den underhållsskyldiges gäld. Jämlikt 21 och 22 §§ gäller stadgandet jämväl beträffande utskylder och avgifter samt böter och viten.

Något stadgande berörande fordringsförhållandet mellan den berättigade och

¹ N. J. A. II 1917 s. 544.

den förpliktade för det fall, att de innehållna lönebeloppen icke kommo den berättigade till godo på grund av bristande redovisning från arbetsgivarens eller från utmätningsmannens sida, upptog lagen icke i sitt ursprungliga skick. Frågan uppkom först senare. I riksdagens skrivelse nr 9/1924 hemställdes om utredning åsyftande större trygghet för att den hos vilken införsel beviljades ej komme att sakna medel till underhåll för sig och sin familj. Vid remissbehandlingen av denna skrivelse underströks i avgivna yttranden angelägenheten av att den som fått vidkännas löneavdrag icke nödgades på grund av arbetsgivarens insolvens ännu en gång erlægga beloppet. Departementschefen upptog spörsmålet i den av riksdagsskrivelsen föranledda prop. nr 10/1925 samt framhöll att, då införsel liksom utmätning vore ett sätt att tvångsvis indriva en fordran, fordringen icke torde kunna anses betald förrän vad som inbetalts verkligen kommit borgenären — den underhållsberättigade resp. stat eller kommun — till godo. Arbetsgivarens insolvens ginge sålunda ut över den underhållsskyldige eller gäldenären. Detta kunde emellertid vid införsel för skatter eller allmänna avgifter icke anses överensstämma med billighet. För stat eller kommun kunde förlusterna icke bli så stora; däremot kunde den enskilde drabbas hårt. I enlighet härmed föreslogs en bestämmelse att vad som innehållits för utskylder eller allmänna avgifter skulle anses såsom avbetalt å utskylderna eller avgifterna. Lagrådet erinrade att med bestämmelsen säkerligen avsåges endast, att gäldenären ej vidare skulle häfta för den del av utskylderna eller avgifterna, som motsvarades av innehållet belopp, ändå att på grund av arbetsgivarens obestånd det innehållna icke kunde utfås hos denne. I enlighet härmed infördes ännu gällande stadgande i ämnet. Bestämmelsen avser jämväl böter och viten men däremot icke underhållsbidrag.

I samband med behandlingen i riksdagen av nämnda prop. nr 10/1925 uppkom ett helt annat och vidare gående spörsmål, nämligen frågan huruvida icke särskilda åtgärder borde vidtagas till säkerställande av det allmännas rätt, då arbetsgivaren brustit i redovisning av innehållna lönebelopp och tillika kommit på obestånd. I anledning av propositionen väcktes sålunda motioner med begäran om sådana ändringar i lagstiftningen, att i händelse av arbetsgivarens konkurs förmånsrätt för innehållet belopp skulle åtnjutas jämlikt HB 17:3 (handpant m. m.) eller annat lagrum i samma kapitel. I anledning härav framhöll första lagutskottet att vid bedömande av frågan om behovet av en lagändring finge till en början anmärkas, att den förmånsrätt för utskylder, som behandlades i HB 17:3, förutsatte, att den skattskyldige själv kommit i konkurs. Den torde följaktligen icke kunna åberopas i förevarande fall. Men härmed vore frågan huruvida fordringen enligt gällande rätt över huvud taget vore förbunden med förmånsrätt, icke avgjord. I HB 17:4 stadgades förmånsrätt i arbetsgivares konkurs, bland annat, för betjänters och tjänstehjons lön för sista året och annan arbetares dagpenning eller avlöning, som ej stått inne längre än tre månader efter förfallodagen. Där stat eller kommun genom införsel övertoge

en sådan lönefordran såsom likvid för oguldna utskylder, kunde med skäl ifrågasättas, att jämväl den med lönefordringen förbundna förmånsrätten överginge på staten eller kommunen. En sådan uppfattning vunne stöd i åtskilliga uttalanden, som i svensk teori och praxis förekommit beträffande likartade spörsmål. Sålunda hade lagrådet vid ett tillfälle tagit ståndpunkt till frågan, huruvida vid frivillig överlåtelse av en lönefordran den i HB 17: 4 stadgade förmånsrätten överginge på den, som övertagit fordringen. I anledning av en vid 1914 års senare riksdag ifrågasatt provisorisk utsträckning av giltighetstiden för den i nyssnämnda lagrum stadgade förmånsrätten för lönefordringar (prop. 280/B 1914) uttalades nämligen inom lagrådet den meningen, att enligt gällande rätt en fordran på inestående lön även efter överlåtelse från den ursprunglige fordringsägaren vore förenad med den förmånsrätt, som denne kunnat påfordra, och denna uppfattning delades även av chefen för justitiedepartementet. Anmärkas finge även, att den besläktade frågan, huruvida den, som gått i borgen för annans förbindelse, när han nödgades infria densamma, inträdde icke blott i borgenärens fordringsrätt utan även i hans förmånsrätt, numera i praxis besvarats jakande i mål rörande förmånsrätt enligt HB 17: 6 för oguldna arrendavgifter m. m. (NJA 1915: 426). Ansåges kronan och kommunerna vid införsel inträda i den förmånsrätt, som enligt HB 17: 4 tillkom arbetaren för hans lönefordran, torde särskilda bestämmelser till tryggande av det allmännas rätt icke vara erforderliga. Skulle emellertid behov yppa sig att i lag reglera hit hörande frågor, torde Kungl. Maj:t icke underlåta att för riksdagen framlägga förslag i det av motionärerna berörda ämnet.

I rättspraxis (NJA 1931: 386) har sedermera fastslagits, att förmånsrätt enligt HB 17: 4 i arbetsgivares konkurs åtnjutes för innehållna men ännu ej till indrivningsmyndigheterna inlevererade införselmedel avseende anställdas oguldna utskylder. I högsta domstolens motivering i nämnda rättsfall anges, att »den fordringsrätt till införselmedlen, som — — — övergått å staden, måste anses vara förenad med samma förmånsrätt som tillkom löntagarna».

Sagda förhållande har ytterligare understrukits i ett departementschefsuttalande i det vid prop. nr 210/1944 med förslag till lag angående ändring i införsellagen fogade statsrådsprotokollet, vari — med anledning av ett förslag av Svenska exekutionsmännens riksförbund, att för den händelse arbetsgivare ginge i konkurs innehållna införselbelopp skulle åtnjuta förmånsrätt i konkursen enligt reglerna i HB 17: 4 — anföres:¹

I anledning härav vill jag framhålla, att de innehållna medlen behålla sin karaktär av lön till dess de av arbetsgivaren redovisats. En följd härav blir, att fordran på oredovisade införselmedel är i arbetsgivares konkurs förenad med den förmånsrätt som tillkommer arbetstagares lönefordran (se NJA 1931 s. 386). Något särskilt stadgande härom är följaktligen icke erforderligt.

I samma proposition berördes jämväl ett närliggande spörsmål, nämligen frå-

¹ Prop. nr 210/1944 s. 25 o. f.

gan om arbetsgivare borde åläggas att hålla införselmedel avskilda från egna tillgångar. Yrkande härom hade gjorts i en framställning från Föreningen Sveriges stadsfogdar. I en i propositionen refererad, inom justitiedepartementet upprättad promemoria anfördes härom:¹

Enligt gällande lagstiftning är arbetsgivare icke pliktig att hålla införselmedel skilda från andra medel. Sannolikt torde det i praktiken mera sällan förekomma att sådant avskiljande äger rum. Grunden till att skyldighet härutinnan icke föreskrivits torde bland annat vara, att man icke velat ålägga arbetsgivaren, för vilken införsel i och för sig medför visst besvär, den ökade börda som ett avskiljande av medlen skulle innebära. Möjligheterna att med sakrättslig verkan avskilja dylika medel synas för övrigt vara ovissa. (Jfr straffrättskommitténs betänkande med förslag till lagstiftning om förmögensbrott, SOU 1940:20 s. 177.) Det övervägande antalet arbetsgivare ställa sig utan tvivel meddelade införsel föreskrifter till efterrättelse. Ett stadgande om skyldighet för arbetsgivare att hålla införselmedel avskilda, vilket sannolikt måste kompletteras med särskilda bestämmelser rörande medlens förvaring m. m., synes icke vara motiverad av något påtagligt praktiskt behov. Beträffande de icke lojala arbetsgivarna torde möjligheter finnas att i annan ordning komma till rätta med de olägenheter som påtalats i stadsfogdeföreningens skrivelse.

Enligt departementschefen borde åtminstone för det dåvarande någon bestämmelse icke meddelas om skyldighet för arbetsgivare att hålla införselmedel avskilda.

3. Rättspraxis beträffande förmånsrätt för statsverkets skattefordringar hos arbetsgivare.

Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen finnas icke några författningsbestämmelser rörande eventuell förmånsrätt för statsverkets skattefordringar gentemot arbetsgivare. Jämväl äro uttalandena i förarbetena knapphändiga. I rättspraxis har emellertid frågan varit uppe till prövning, dock endast såvitt gäller förmånsrätt för arbetstagares preliminära A-skatt, som arbetsgivare innehållit genom skatteavdrag men underlåtit att redovisa till uppbördsmyndigheterna. För sådana skattemedel har enligt några av Kungl. Maj:t år 1949 meddelade beslut statsverket *icke* ansetts äga förmånsrätt i arbetsgivarens konkurs.

Det första beslutet finnes refererat i NJA 1949: 66. Enligt referatet bevakade kronan visst belopp, utgörande av konkursgäldenären (ett aktiebolag) innehållen men till kronan ej inbetald preliminär A-skatt, samt yrkade tillika förmånsrätt enligt HB 17: 4. Konkursförvaltarna bestredo yrkandet om förmånsrätt enligt bemälda lagrum men medgävo förmånsrätt enligt HB 17: 12. Underdomstolen ogillade anmärkningen mot den yrkade förmånsrätten, vilket beslut lämnades oförändrat av vederbörande hovrätt. Högsta domstolen (fyra ledamöter mot en) däremot meddelade följande beslut:

Den bevakade fordringen avser preliminär A-skatt som arbetstagaren hos bolaget jämlikt uppbördsförordningen den 31 december 1945 haft att erlægga genom att vid-

¹ Prop. nr 210/1944 s. 19 o. f.

kännas avdrag å honom tillkommande lön och som bolaget, ehuru löneavdrag verkställts, icke inbetalat till statsverket.

Fordringen kan icke, såsom kronan gjort gällande, anses utgöra fordran å inestående lön som övergått från arbetstagaren till kronan.

Kronans yrkande att för fordringen, lika med löntagare, åtnjuta förmånsrätt enligt 17 kap. 4 § handelsbalken saknar förty fog.

På grund härav prövar Kungl. Maj:t lagligt att, med ändring av Hovrättens beslut, ogilla kronans förevarande yrkande.

I två senare av högsta domstolen meddelade beslut (NJA 1949: 318) blev utgången beträffande yrkandet om förmånsrätt för arbetstagares innehållna preliminära A-skatt densamma som i det tidigare refererade målet. I ett av nämnda mål yrkades jämväl förmånsrätt enligt HB 17:4 för genom införsel innehållna skattemedel. Yrkandet härom bifölls i samtliga instanser. I referatet av sistnämnda mål finnes återgivet, vad konkursboet och justitiekanslersämbetet däri anfört vid målets handläggning i högsta domstolen. Då det kan vara av intresse att taga del av innehållet i dessa yttranden, återgivas de här.

Konkursboet anförde sålunda bl. a.:

Den rättsfråga ifrågavarande mål gäller har, om man bortser från införselmedlen, uppkommit genom den ordning för uppbörderna som källskatteförordningen infört. För arbetsgivaren har införts en skyldighet att vid utbetalning av lön till arbetsanställd göra avdrag för skatt och att vid uppbördsterminerna inbetala sålunda avdragna belopp. Någon skyldighet för arbetsgivaren att hålla dessa medel avskilda från egna tillgångar finnes ej. Rättspraxis har intagit den ståndpunkten att den som på grund av borgen infriat eller genom överlåtelse förvärvat fordran, förenad med viss förmånsrätt, skall anses hava inträtt i nämnda förmånsrätt (se referatet 1915 s. 426). Av föreliggande prejudikat framgår vidare att, då av löntagares arbetslön genom införsel enligt införsellagen innehållits medel som vid arbetsgivarens försättande i konkurs fortfarande inestodo oredovisade hos denne, fordringsrätten till de innehållna medlen skall anses hava övergått å den införselberättigade och vara i arbetsgivarens konkurs förenad med samma förmånsrätt för den införselberättigade som tillkommit löntagaren (se K. M:s dom d. 21 maj 1931, återgiven i referatet 1931 s. 386). — Av nämnda praxis torde i nu förevarande mål underdomstolarna hava analogivis slutit att, då enligt uppbördsförordningen arbetsgivare vid utbetalning av avlöning till arbetstagarare verkställt avdrag till gäldande av arbetstagaren påford skatt, samt arbetsgivaren därefter underlåtit att till uppbördsmyndigheten inbetala denna skatt och själv förbrukat densamma, en arbetstagarens fordran å arbetsgivaren för arbetslön, motsvarande det avdragna beloppet, skulle hava övergått å kronan och vara i arbetsgivarens konkurs förenad med samma förmånsrätt för kronan som skulle hava tillkommit arbetstagaren, därest medlen utgjort hos arbetsgivaren inestående arbetslön. Detta synes vara en konstruktion. Sedan skatteavdraget å arbetstagares lön verkställts, har arbetstagaren icke någon skyldighet att gentemot kronan svara för de avdragna beloppen, för den händelse arbetsgivaren icke skulle inbetala dessa. Arbetstagarare kan alltså icke hava någon regressfordran hos arbetsgivaren för innehållen skatt. Ej heller har arbetstagaren någon rätt till de belopp som en gång avdragits å lönen. Han har icke någon fordran hos arbetsgivaren för dessa. Någon fordringsrätt kan därför icke övergå från arbetstagarare till kronan. Kronan torde i stället hava förvärvat en helt fristående fordringsrätt gentemot arbetsgivaren. Genom källskattereformen har det ålagts arbetsgivarna att medverka vid skatteinbetalningen, och till följd därav uppkommer arbetsgivarens skyldighet att betala till kronan. Det må anses vara förklarligt, att vid införsel enligt införsellagen det

av arbetsgivaren av arbetstagarens avlöning innehållna men icke till utmätningsmannen redovisade beloppet fortfarande betraktas såsom en arbetstagarens fordran å arbetsgivaren för lön, vilken fordran dock övergått å den införselberättigade. Införsellagen innehåller en särskild bestämmelse därom att belopp som enligt nämnda lag innehållits ej må utmätas för annan den underhållsskyldiges gäld. I avsaknad av denna bestämmelse skulle således innehållet belopp kunna utmätas för annan den underhållsskyldiges gäld. Införsellagen stadgar vidare att, om arbetsgivare underlåter att inom föreskriven tid tillstålla utmätningsmannen innehållet belopp eller att, när utmätningsmannen vill hos honom lyfta sådant belopp, utgiva detta, utmätningsmannen äger att hos arbetsgivaren omedelbart genom utmätning uttaga beloppet. Införsellagens bestämmelser synas giva vid handen, att — vid införsel för skatter — de av arbetsgivaren innehållna medlen få karaktär av skatt först därigenom att de av arbetsgivaren redovisats till utmätningsmannen. När åter enligt uppbördsförordningen arbetsgivare vid utbetalning av lön verkställt löneavdrag för skatt förefaller det mera tvivelaktigt, om kronan kan anses hava övertagit någon arbetstagarens fordran å lön. De avdragna medlen torde hava en annan rättslig karaktär än de medel vilka innehållits enligt införsellagen. Det har i uppbördsförordningen ej ansetts nödvändigt föreskriva, att de avdragna medlen icke få utmätas för annan arbetstagarens gäld. Detta har ansetts självklart. Om arbetsgivaren icke inbetalar medlen till uppbördsmyndigheten, må dessa uttagas hos honom i samma ordning som stadgats i fråga om indrivning av skatt, och arbetsgivaren skall därvid erlägga restavgift. De avdragna medlen synas hava fått karaktär av skatt redan i och med löneavdragets verkställande. Arbetsgivaren har enligt lag fått övertaga arbetstagarens skyldighet med avseende å skattens inbetalning. Det synes mindre väl motiverat att här röra sig med föreställningen att kronan skulle hava övertagit en arbetstagarens lönefordran. Arbetstagaren är enligt lag skyldig att vidkännas ifrågavarande löneavdrag, och hans fordran å arbetsgivaren för arbetslön torde icke omfatta de avdragna medlen. Därest det sålunda, med hänsyn till den lagstadgade skyldigheten för arbetstagare att vidkännas löneavdrag för skatt, kan ifrågasättas, om arbetstagare kan anses hava lönefordran å arbetsgivaren för genom löneavdrag rätteligen innehållna medel, bör det av samma skäl med så mycket större fog kunna ifrågasättas, huruvida de avdragna medlen kunna anses utgöra sådan hos arbetsgivaren inestående lön som kan vara förenad med förmånsrätt enligt 17 kap. 4 § handelsbalken. I nämnda kapitel hava de olika förmånsintressena noga angivits och vägts emot varandra. Reglerna om förmånsrätt i konkurs äro undantag från huvudregeln om lika rätt för samtliga borgenärer och måste tillämpas restriktivt. De hava tillkommit dels för att trygga den ekonomiska samfärdseln (t. ex. förmånsrätt för in-tecknad gäld) dels av sociala hänsyn (t. ex. arbetstagares förmånsrätt för lön). Vid avgörandet av den inbördes ordningen har man vägt de olika intressena mot varandra. Av sociala hänsyn har arbetstagare såsom den i allmänhet svagare ekonomiska parten tillerkänts förmånsrätten enligt handelsbalken 17 kap. 4 §, under det att kronan tillerkänts sämsta förmånsrätten enligt 17 kap. 12 § för skatten. Det kan då icke vara riktigt, att kronan skall kunna få tillgodonjuta förmånsrätt enligt 17 kap. 4 §. De skäl som talat för denna förmånsrätt åt arbetstagare kunna icke återopas av kronan. Intressekonflikten framträder mycket starkt i förevarande tvist. Ställningen i konkursboet är sådan att tillgångarna icke till mer än ca 50 proc. kunna beräknas förslå till betalning av de fordringar som åtnjuta förmånsrätt enligt 17 kap. 4 § handelsbalken, därest kronan skall få njuta denna förmånsrätt. De arbetslöner, som bevakats i konkursen och som ostridigt skola åtnjuta förmånsrätt enligt 17 kap. 4 § handelsbalken uppgå till 97 802 kr. 44 öre. Konkurrensen med kronans anspråk skulle följaktligen medföra, att dessa arbetstagare icke finge sin lön fullt ut. Det torde aldrig hava varit lagstiftarens avsikt att kronan för en sin fordran skulle konkurrera med arbetstagares lönefordran.

Justitiekanslersämbetet yttrade:

Konkursboet har hemställt om ogillande av kronans yrkande om förmånsrätt enligt 17 kap. 4 § handelsbalken för fordran å de medel som handelsbolaget jämlikt införsellagen innehållit å arbetstagares lön men underlåtit att redovisa till uppborgsmyndigheterna. I referatet 1931 s. 386 medgavs stad förmånsrätt i konkurs enligt nämnda lagrum för arbetare påförda utskylder vilka genom införsel innehållits å deras lön men av deras arbetsgivare icke redovisats till exekutor före arbetsgivarens inträffade konkurs. HD uttalade i detta fall, att den fordringsrätt till de innehållna beloppen som övergått å staden måste anses vara förenad med samma förmånsrätt som tillkom löntagarna. Det torde vara att märka, att denna princip fastslogs, oaktat i 21 § 5) införsellagen stadgades, att gäldenären ej vidare häftade för skatt till vars gäldande belopp innehållits men som vid arbetsgivarens obestånd ej kunde hos arbetsgivaren utfås — ett faktum som föranledde förvaltaren i konkursen till uttalandet att därmed den skattskyldige genom införseln skulle anses ha betalt sin skatt och att det fördensskull vore uppenbart, att han icke kunde göra gällande att han ägde någon vidare lönefordran. Nämnda stadgande i införsellagen är ännu gällande, och de ändringar som före eller i samband med uppborgsreformen vidtagits i lagen torde icke vara av den art att rättsfallet icke skulle vara tillämpligt på de förhållanden som äro att bedöma i nu behandlad del av förevarande mål. Ämbetet vill härvidlag bringa i erinran chefens för justitiedepartementet anförande i k. prop. nr 210 till 1944 års riksdag med förslag till lag ang. ändring i införsellagen, enligt vilket departementschefen — i anledning av förslag från exekutionsmännens riksförbund om införande av bestämmelse att ej redovisade införselmedel skulle vid arbetsgivarens konkurs utgå med förmånsrätt jämlikt 17 kap. 4 § handelsbalken — framhöll följande (s. 25 o. f.): »De innehållna medlen behålla sin karaktär av lön till dess de av arbetsgivaren redovisats. En följd härav blir, att fordran för oredovisade införselmedel är i arbetsgivarens konkurs förenad med den förmånsrätt som tillkommer arbetstagares lönefordran. Något särskilt stadgande härom är följaktligen icke erforderligt.» Ämbetet bestrider fördensskull konkursboets yrkande i denna del av målet. — Konkursboet har vidare hemställt om ogillande jämväl av kronans yrkande om förmånsrätt enligt 17 kap. 4 § handelsbalken för fordran å de preliminärskattemedel som handelsbolaget avdragit på arbetstagarnas lön men underlåtit att redovisa. Uttrycklig lagbestämmelse om förmånsrätt för dylika fall saknas liksom i fråga om förmånsrätt för oredovisade införselmedel. Genom åtskilliga hovrättsavgöranden har emellertid hävdats, att fordringsrätten till de innehållna och oredovisade skattebeloppen övergått från löntagarna till kronan och att den därmed är förenad med samma förmånsrätt som tillkommer löntagare enligt nyss angivna lagrum. Det torde få anses, att största vikt därvid fästs vid HD:s avgörande i införselmålet. Handlingarna i förevarande mål visa, att jämväl från ledande håll inom finansdepartementet den meningen gjorts gällande att samma princip som beträffande införselmedel kommit till uttryck i detta rättsfall torde gälla även i fråga om källskattemedel. Sedan besvär i förevarande mål blivit anförda, har visserligen HD genom beslut d. 19 febr. 1949 i mål på besvär av förvaltarna i Gävle byggnadsaktiebolags konkurs förklarat, att fordran å preliminär A-skatt, som avdragits å lön men icke inbetalats till statsverket, icke kan anses utgöra fordran å inestående lön som övergått från arbetstagaren till kronan samt att kronans yrkande att för fordringen, lika med löntagare, åtnjuta förmånsrätt enligt 17 kap. 4 § handelsbalken förty saknar fog (se referatet 1949 s. 66). — — — På grund av HD:s nyssnämnda avgörande har ämbetet övervägt att medgiva bifall till konkursboets besvär, i vad avser yrkandet att kronans krav på förmånsrätt för avdragna men oredovisade preliminärskattemedel måtte ogillas. HD:s beslut är emellertid ej enhälligt. Beslutet synes vidare icke ägnat att bryta den praxis som efter 1931 års rättsfall varit gällande i fråga om förmånsrätt för medel vilka till täckande av utskylder

innehållits å lön genom införsel men icke redovisats. Konkursboets besvär innefatta jämväl yrkande av innebörd att denna praxis skall frångås. Det synes därför ämbetet — som enligt instruktionen för ämbetet har att bevaka kronans rätt — att ifrågavarande yrkanden lämpligen böra prövas i ett sammanhang och med utgångspunkt från ett kronans bestridande i båda fallen av bifall till konkursboets talan. Frånsett vad nu sagts anser ämbetet, att åtskilliga skäl tala för riktigheten av den ståndpunkt som kronan intagit i detta och andra liknande mål. Ämbetet vill härutinnan hänvisa till vad Björck å kronans vägnar i målet anført samt till vad förut yttrats; ämbetet skall därjämte i korthet angiva några synpunkter till bemötande av vissa invändningar som framställts mot kronans ståndpunkt. Det har anförts att, därest kronans anspråk på förmånsrätt enligt 17 kap. 4 § handelsbalken godkändes, konkursgäldenärens arbetstagare med lönefordringar, uttryckligen åtnjutande denna förmånsrätt, icke i konkurrens med kronans anspråk skulle få sina fordringar helt täckta samt att något sådant icke kunde ha varit lagstiftarens avsikt. Ämbetet vill erinra om att arbetsgivaren genom uppbördsreformen ålagts skyldighet att verkställa avdrag å arbetstagarens lön till gäldande av hans skatt och att förmedla inbetalningen till statsverket av det på arbetslönen belöpande skattebeloppet. Det till skatt ämnade beloppet (löneavdraget) utgör en del av lönen och skall i arbetstagarens allmänna självdeklaration upptagas som inkomst, i följd varav den slutliga skatten kommer att beräknas å bl. a. en så att säga osynlig del av lönen. Under det äldre uppbördssystemets tid utfick arbetstagaren hela lönen, och han hade att själv inbetala därå belöpande skatt. Om arbetsgivaren kom på obestånd och icke förmådde fullt gälda lönen, hade arbetstagaren i konkursen en fordran på resterande lön varå, då han för fordringen erhöll utdelning, skatt belöpte. För hela lönefordringen hade han förmånsrätt enligt 17 kap. 4 § handelsbalken. Det må därför icke synes egendomligt, om med uppbördsreformen kronan kan anses ha övertagit arbetstagarens fordran å den del av lönen som är ämnad till skatt och den därmed förenade förmånsrätten anses ha åtföljt fordringen. Påståendet i besvärslagan att arbetstagaren icke har någon fordran hos arbetsgivaren för belopp motsvarande innehållna löneomedel synes icke kunna obetingat godtagas (jfr 49 § sista stycket, 55 § och 81 § sista stycket uppbördsförordningen). Det är vidare att märka, att den del av arbetstagarens lön som arbetsgivaren avdragit för gäldande av skatt men underlåtit att redovisa kan komma att användas i arbetsgivarens rörelse och tillsammans med andra löneavdrag — om det sammanlagda beloppet, såsom i förevarande fall, är relativt högt — möjliggöra fortsättandet av hans rörelse. Arbetstagarna komma därvid att erhålla arbetstillfällen och inkomst, som — om löneavdragen vederbörligen redovisats — icke kommit dem till del. Det är jämväl möjligt, att de för utdelning i konkursen tillgängliga medlen i stort sett motsvara de oredovisade avdragsbeloppen eller att åtminstone utdelning överhuvudtaget kunnat ske endast till följd av att dessa belopp en gång funnits disponibla. Därest de redovisats, hade möjligheten att erhålla utdelning för arbetstagarnas lönefordringar (och andra borgenärs fordringar) bortfallit eller i vart fall minskat; om beloppen hållits avskilda, hade de måhända ej heller kommit borgenärerna till godo. Arbetstagarna (liksom andra borgenärer) kunna sålunda tänkas draga fördel av arbetsgivarens underlåtenhet att redovisa. Ur sociala synpunkter torde det icke kunna anses stötande, om kronan i konkursen konkurrerar med arbetstagarna beträffande förmånsrätten till ursprungliga löneomedel som normalt skulle såsom skatt ha inlevererats till statsverket. Det har framhållits, att principerna i det citerade rättsfallet angående införselmedel icke kunde vara att tillämpa beträffande kronans fordringar å oredovisade, till gäldande av preliminärskatt ämnade löneavdrag, bl. a. därför att införsel framför allt vore socialt motiverad såsom ett hjälpmedel att utfå underhållsbidrag, medan däremot beträffande kronans anspråk på att med förmånsrätt utfå oredovisad skatt sociala synpunkter icke kunde göras gällande. Härtill kan invändas,

att i nämnda rättsfall fråga var om införsel till gäldande icke av underhållsbidrag utan av kommunalutskylder. Ämbetet vill slutligen nämna, att enligt finsk rätt vad som är stadgat angående förmånsrätt för lönefordran som uppkommit av arbetares arbetsförhållande skall på motsvarande sätt iakttagas med avseende å belopp som arbetsgivare innehållit å lön och för vilka han gentemot staten är ansvarig (19 § lagen d. 4 okt. 1946 om förskottsuppbörd).

4. Redogörelse för verkställd undersökning angående arbetsgivarnas underlåtenhet att verkställa skatteavdrag m. m.

För att närmare belysa i vilken utsträckning arbetsgivare underlåtit att verkställa skatteavdrag eller att redovisa innehållna skattemedel m. m. ha uppbörds-sakkunniga genom länsstyrelserna införskaffat uppgifter i sådant hänseende. Enligt dessa uppgifter uppgår den uppdebiterade preliminära A-skatten — omfattande både sådana fall, där man utrett att skatteavdrag ej verkställts, och fall, där skatteavdrag verkställts men de innehållna skattebeloppen ej redovisats — under åren 1947, 1948 och 1949 till sammanlagt ca 14,7 milj. kr., omfattande ca 128 000 poster. Häri ha då icke inräknats de fall, då efter verkställd undersökning inbetalning av undanhållen skatt skett frivilligt utan uppdebitering och indrivningsåtgärder. Det finnes anledning att antaga, att i sådant hänseende mycket stora skattebelopp inlutit. Antalet arbetsgivare beträffande vilka verkställd utredning visat, att skatteavdrag ej verkställts eller skatten ej redovisats, uppgår för år 1947 till ca 14 200, för år 1948 till ca 16 600 och för år 1949 till ca 17 800. I åtskilliga fall torde dock samma arbetsgivare återfinnas bland angivna antal för de olika åren. Av arbetsgivare under tiden den 1 januari 1947—den 30 juni 1950 innehållen men ej redovisad skatt, såväl preliminär som kvarstående skatt, uppgår till, med undantag för Göteborgs och Bohus län, varifrån fullständiga uppgifter icke lämnats, till ca 12,5 milj. kr., varav den 1 juli 1950 kvarstod oredovisat ca 5,7 milj. kr.

För ett tjugotal arbetsgivare överstiger det av varje arbetsgivare för sig oredovisade skattebeloppet 50 000 kr.

För tiden intill den 1 juli 1949 ha uppgifter införskaffats rörande storleken av de skattebelopp, som de enskilda arbetsgivarna underlåtit att redovisa. Dessa uppgifter, omfattande hela riket med undantag för Göteborgs och Bohus län, ha sammanfattats i följande tabell:

Oredovisat skattebelopp	Antal arbetsgivare	Summa oredovisat belopp, kr.
Högst 1 000 kr.	20 395	3 217 232
1 001— 5 000 »	1 212	2 837 816
5 001—10 000 »	168	1 157 396
10 001—20 000 »	59	812 049
över 20 000 »	31	1 449 931
Summa	21 865	9 474 424

5. Framförda förslag om ändringar.

I flertalet av de yttranden, som uppbörds-sakkunniga införskaffat från länsstyrelserna angående erfarenheterna av tillämpningen av det nya uppbörds-systemet, har frågan om förmånsrätt för av arbetsgivare oredovisade skattebelopp berörts.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har framhållit, att kronans möjligheter att i konkurs erhålla utdelning för sina skattefordringar reducerats på ett högst allvarligt sätt genom ovan återgivna utslag av högsta domstolen. Länsstyrelsen har vidare anfört:

Förhållandet har stor betydelse, då erfarenheten redan nu visat, att arbetsgivare, som råkat i ekonomiskt trångmål, visa stor benägenhet att lösa sina kreditvårigheter genom att i rörelsen använda innehållna källskattebelopp i stället för att leverera in dem. I vissa fall ha vederbörande icke heller låtit sig rätta av upprepade bötesstraff, vilket kanske icke är att förvåna sig över, då försummelsen ofta torde bottna mindre i bristande vilja än i bristande förmåga att göra rätt för sig.

Då arbetsgivarna genom den nya uppbördsförordningen flyttats in i själva uppbörds-systemet, bör möjlighet skapas för statsverket att genom förmånsrätt i konkurs kunna få ut innehållna skattemedel. Om förmånsrätten begränsas att avse skatter, som förfallit till betalning viss kortare tid, exempelvis ett år före konkursen, lär icke heller kunna påstås, att övriga fordringsägare skulle komma att lida orättmätigt intrång i sin rätt. En tydlig bestämmelse om förmånsrätt för innehållna källskattebelopp synes därför böra intagas i 17 kap. handelsbalken.

I övertvägande antalet yttranden har hävdats att förmånsrätt bör medgivas enligt HB 17: 4. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* har sålunda framhållit, att statsverkets fordran i konkurs för belopp, som innehållits genom löneavdrag, rimligen borde utgå med samma förmånsrätt som belopp, som innehållits genom införsel. Enligt länsstyrelsens mening vore beloppen av så likartad natur, att de borde behandlas likartat. Båda vore belopp, som skulle användas för betalning av skatteskuld, beträffande genom löneavdrag innehållna belopp visserligen icke alltid till summan slutgiltigt fixerad. Å andra sidan kunde det innehållna beloppet medföra att överskott uppstode. I dylikt fall framstode än klarare behovet av att ifrågavarande belopp utginge med samma förmånsrätt som inestående lön. Man torde ej heller kunna bortse från frestelsen för skattskyldig, som ägde bestämmande inflytande inom exempelvis aktiebolag, att i räkenskaperna gottskriva sig stora löneavdrag och därmed åstadkomma utbetalning av överskjutande preliminär skatt från statsverket. Statsverket däremot skulle säkerligen på grund av högsta domstolens ståndpunkt i förmånsrättsfrågan i de flesta konkursfall ha små utsikter att utfå något belopp från konkursboet.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har uttalat:

Frågan om förmånsrätten sammanhänger i viss mån med straffpåföljden för arbetsgivare, som underlåta att till uppbördsmyndigheten inbetala avdraget skattebelopp. Det stora antalet fastställelser enligt 24 § tillämpningskungörelsen, som för närvarande förekommer, tyder på att straffpåföljden för närvarande är tämligen illusorisk. Om en skärp-

ning av straffet icke anses kunna ifrågakomma för åstadkommande av rättelse på denna punkt, så torde det vara ofrånkomligt, att kronan tillerkännes sådan förmånsrätt i konkurs, att man verkligen kan räkna med att de bevakade skattemedlen också till allra största delen erhålla täckning av konkursboets tillgångar. Länsstyrelsen anser för sin del, att förmånsrätt enligt 17:12 icke är tillräcklig, utan bör statsverket tillerkännas förmånsrätt antingen enligt 17:4 eller också närmast efter de fordringar, som angivas i 4 § i förmånsrättsförordningen.

Föreningen Sveriges kronokamrerare har yttrat:

Huruvida oredovisad A-skatt bör erhålla förmånsrätt enligt 4 § eller endast enligt 12 § måste tydligen i första hand bedömas med hänsyn till om det är berättigat, att kronan gör anspråk på utdelning för sin fordran å skatt efter samma grund som löntagare för sin fordran å inestående lön eller om kronans rätt till betalning skäligen bör stå tillbaka för dessa senare fordringar. Flera skäl kunna anföras till stöd för den förra uppfattningen. Det kan sålunda göras gällande, att det i sak ej är någon väsentlig skillnad, om en del av lönen tagits i anspråk för skattebetalning i ena fallet på grund av stadgande i uppbördsförordningen och i andra fallet med stöd av införsellagen. Man kan vidare ej bortse ifrån, att det belopp, som innehållits såsom skatt, i andra sammanhang, exempelvis vid taxering, bibehåller sin karaktär av lön. Slutligen vill man fråga sig, om det kan vara rimligt att använda skattemedel, som innehållits för en viss löntagare, till att bereda ökad utdelning åt samme löntagare, helst som det enligt centrala uppbördsnämndens bindande förklaring åligger konkursboet att avdraga skatt å det lönebelopp, vilket lyftes såsom utdelning.

Dessa synpunkter innefatta enligt föreningens mening tillräckliga skäl för en lagändring, som berättigar kronan till samma förmånsrätt för fordran å oredovisad preliminär skatt som löntagare för inestående lön.

Länsstyrelsen i Kristianstads län har t. o. m. ifrågasatt förmånsrätt enligt HB 17:2. Förutsättningen härför skulle enligt länsstyrelsen i så fall vara, att arbetsgivare ålades att hålla avdragna skattebelopp avskilda. En ändring i sistnämnda hänseende i UF skulle också medföra ändring i arbetsgivarens straffrättsliga ansvar. Såsom förhållandena för närvarande gestaltade sig, löpte det allmänna alltför stora risker för skatteförluster genom arbetsgivarnas förfogande över de skattemedel, som de innehållit hos sina anställda.

Införande av sådan skyldighet för arbetsgivare att hålla avdragna skatte- medel skilda från övriga medel har också föreslagits av bl. a. *länsstyrelsen i Jönköpings län*. Enligt länsstyrelsen borde skattemedlen lämpligen insättas i bank eller å postgiro å spärrade konton för att vara tillgängliga vid skatteuppbör- derna. Kontroll att så skedde och att inestående medel överensstämde med avlöningsbokföringen borde kunna utövas genom stickprov av länsstyrelsen eller den lokala skattemyndigheten.

Förmånsrätt enligt HB 17:12 för innehållna oredovisade skattebelopp och därjämte för skattebelopp, som arbetsgivaren underlåtit att innehålla genom löneavdrag, har tillstyrkts av bl. a. *länsstyrelsen i Örebro län*, som härom anförd:

Enligt nuvarande rättspraxis synes förmånsrätt i arbetsgivares konkurs icke kunna erhållas för A-skatt, som uppdebiterats för uttagande hos arbetsgivaren i anledning att denne försummat göra löneavdrag för anställda eller att redovisa genom löneavdrag inne-

hållen skatt. Detta är en betydande olägenhet vid skatteindrivningen, enär tillgripande av konkurs för utfående av dessa skatter icke längre är något verksamt medel. I stället riskerar det allmänna att om konkurs inträffar icke kunna utfå någon del av ifrågasvarande skatter. Det är därför av största vikt att genom särskilda lagföreskrifter förmånsrätt snarast införes för dessa fall. Härvid kan diskuteras huruvida förmånsrätten bör utgå enligt Handelsbalken 17:4 eller 17:12. Förmånsrätt enligt förstnämnda lagrum skulle motiveras med att det allmänna övertagit den anställdes krav på innehållen lön. Härav skulle följa, att sådan förmånsrätt icke skulle kunna erhållas i det fall att arbetsgivaren försummat att göra löneavdrag utan endast om löneavdrag gjorts men icke redovisats. Förmånsrätten enligt HB 17:4 för arbetares lön torde hava tillkommit av sociala hänsyn. Sådana kunna givetvis icke återopas när fråga är om det allmännas fordran.

Det synes med anledning av det anförda ligga närmast till hands att i arbetsgivarens konkurs medgiva förmånsrätt enligt HB 17:12. Härigenom skulle likställighet med andra skatter uppnås och åtskillnad icke behöva göras mellan det fall att arbetsgivaren försummat att göra löneavdrag eller underlåtit att redovisa innehållen skatt.

6. Uppbördssakkunnigas förslag.

Har arbetsgivaren verkställt skatteavdrag men underlåtit att till uppbördsmyndigheterna redovisa innehållet belopp, är arbetstagaren fri från betalningsansvar för motsvarande skattebelopp, även om på grund av arbetsgivarens obestånd det innehållna beloppet icke kan utfås hos denne. Så vitt gäller preliminär skatt, skall det av arbetsgivaren innehållna men icke redovisade skattebeloppet tillgodoräknas arbetstagaren vid avräkningen med den slutliga skatten. Om därvid den sålunda tillgodoräknade preliminärskatten överstiger den slutliga skatten, skall det överskjutande beloppet av statsverket utbetalas till arbetstagaren, fastän något motsvarande belopp icke influtit till statsverkets kassa. Kan beloppet i sådant fall icke uttagas hos arbetsgivaren, går det allmänna icke allenast miste om beräknade skatteintäkter utan nödgas till och med verkställa en direkt utbetalning utan motsvarande täckning.

Såsom framgår av den redogörelse, som tidigare lämnats angående arbetsgivares underlåtenhet att redovisa innehållna skattebelopp, har sådan underlåtenhet förekommit i relativt stor utsträckning. De skattebelopp, som icke redovisats, ha i åtskilliga fall varit avsevärda. Utan förmånsrätt i någon form för skattebeloppen i händelse av arbetsgivarens konkurs kunna det allmännas skatteförluster befaras bli stora. Som exempel må allenast nämnas det tidigare refererade rättsfallet NJA 1949:318. I den konkurs, varom det här var fråga, hade — enligt vad de sakkunniga inhämtat — det allmänna bevakat av konkursgäldenären hos arbetstagarna enligt uppbördsförordningen innehållna skatter till ett belopp av ca 108 000 kr. Utdelningen till oprioriterade borgenärer blev allenast 3,75 procent. Det allmännas skatteförlust i detta enda fall uppgick till ca 104 000 kr.

Uppenbart synes vara att nu rådande praxis i förevarande avseende är otillfredsställande. Fråga är efter vilka linjer ändring bör komma till stånd. Innan

närmare förslag härom framlägges må emellertid ett speciellt spörsmål upptagas till behandling.

Det torde böra erinras därom, att skyldighet för arbetsgivare att enligt UF verkställa avdrag å arbetstagares lön för skatt omfattar icke allenast preliminär skatt utan även kvarstående skatt. Båda dessa skatteslag omfattas jämväl av avdragsskyldigheten enligt införsellagen. De regler som gälla angående löne-innehållande och redovisning av innehållna belopp enligt båda författningarna äro i väsentliga delar överensstämmande. I ett avseende råder emellertid en olikhet, som tagits till utgångspunkt för den åsikten, att de båda instituten ha olika karaktär. Jämlikt 16 § och 21 § 1) införsellagen må belopp, som innehållits enligt nämnda lag till gäldande av arbetstagares skatt, ej utmätas för annan arbetstagarens gäld. Motsvarande stadgande återfinnes ej i UF. Anledningen till att bestämmelse härom ej infördes i UF finnes ej berörd i förarbetena till förordningen. Det synes dock icke ha varit meningen, att genom skatteavdrag enligt UF innehållna lönebelopp skulle ha annan karaktär än belopp, som innehållits genom införsel enligt införsellagen. Enligt uppbördssakkunnigas mening böra samma bestämmelser gälla i förevarande avseende oberoende av enligt vilken författning avdrag för skatt verkställts. Bestämmelserna i införsellagen gälla icke allenast avdrag för skatt utan även innehållande till gäldande av underhållsbidrag. Enahanda bestämmelser som för underhållsbidrag böra liksom f. n. gälla beträffande införsel för skatt. Då någon anledning icke föreligger att ifrågasätta ändring i gällande bestämmelser beträffande införsel för underhållsbidrag, böra införsellagens bestämmelser förbli oförändrade. I stället bör ett med införsellagen i detta avseende överensstämmande stadgande införas i UF.

Ett dylikt stadgande förutsätter emellertid, att man måste godtaga principen, att om en arbetsgivare med stöd av bestämmelser i UF vid utbetalning av arbetstagares lön innehåller en del därav till gäldande av arbetstagarens skatt, arbetstagarens lönefordran gentemot arbetsgivaren kvarstår i motsvarande omfattning, dock att fordringen övergått å kronan. Om så icke vore fallet, skulle stadgandet icke vara erforderligt.

Det kan vara av intresse att framhålla, att det principiella i föreliggande fråga icke har betydelse allenast för det allmänna utan även för arbetstagaren själv. Enligt gällande bestämmelser är arbetsgivare skyldig att om en arbetstagare icke överlämnar debetsedel å preliminär skatt till arbetsgivaren, vid utbetalning av lön verkställa skatteavdrag med 25 procent av det utbetalda beloppet. Har emellertid härigenom innehållits större belopp än som enligt arbetsgivaren senare tillhandakommen debetsedel under närmast följande uppbördstermin skall inbetalas, skall arbetsgivaren tillhandahålla arbetstagaren vad sålunda för mycket innehållits. Motsvarande bestämmelser gälla jämväl beträffande avdrag för kvarstående skatt. I UF finnes vidare stadgat, att om genom skatteavdrag innehållits större belopp än som enligt meddelat beslut om jämkning skall under

närmast följande uppbördstermin inbetalas, arbetsgivaren skall tillhandahålla arbetstagaren det för mycket innehållna beloppet. Det torde icke kunna råda någon tvekan därom, att ett genom skatteavdrag enligt UF innehållet belopp i sin helhet måste ha samma karaktär, oavsett om avdrag skett med ledning av till arbetsgivaren överlämnad debetsedel eller enligt direkt stadgande i själva förordningen. Å andra sidan torde det vara uppenbart, att till den del det genom skatteavdrag innehållna beloppet överstiger vad som skall inbetalas till uppbördsmyndigheterna, arbetstagaren har en direkt fordran å arbetsgivaren om utbekommande av ytterligare lön. Denna fordran bör i händelse av arbetsgivarens konkurs arbetstagaren själv bevaka. Det allmännas bevakning bör endast omfatta det belopp, som skall inbetalas till det allmänna.

Häremot kan icke göras gällande, att det innehållna beloppet i varje fall förlorar sin karaktär av lönefordran i och med att tidpunkten inträtt för beloppets redovisning till uppbördsmyndigheterna. Först i och med att beloppet redovisats till uppbördsmyndigheten torde det förlora sin karaktär av lönefordran och övergå till skatt.

Även om man sålunda intager angivna principiella ståndpunkt, att om en arbetsgivare vid utbetalning av arbetstagares lön genom skatteavdrag innehållit en del av lönen, arbetstagarens lönefordran gentemot arbetsgivaren kvarstår i motsvarande omfattning och att denna lönefordran övertagits av det allmänna till den del, som motsvaras av den skatt, arbetstagaren har att erlægga, behöver detta dock icke nödvändigtvis medföra den praktiska konsekvensen, att i den mån det allmänna gör gällande motsvarande fordran gentemot arbetsgivaren, denna fordran bör åtnjuta samma förmånsrätt som för sådan fordran å lön, som arbetstagaren äger göra gällande direkt gentemot arbetsgivaren eller dennes konkursbo. Till denna fråga återkomma de sakkunniga senare.

Om skyldighet kunde åläggas arbetsgivarna att hålla genom skatteavdrag innehållna skattebelopp avskilda från sina övriga tillgångar, vore det icke svårt att tillgodose kravet på säkerhet för att det allmänna utfår av arbetsgivare innehållna medel för gäldande av skatt. Kunde denna skyldighet utsträckas till att omfatta även skyldighet att omedelbart efter skatteinnehållandet insätta medlen på spärrade konton hos postverket eller i bank, skulle problemet ställa sig ännu enklare. Härigenom skulle man nämligen försvåra möjligheterna för arbetsgivarna att i händelse av obestånd utnyttja medlen i rörelsen för att därigenom till borgenärernas nackdel uppskjuta konkursens inträde. Vidare skulle det allmänna kunna vid konkurs åberopa separationsrätt enligt HB 17: 2.

Det torde emellertid av praktiska skäl vara uteslutet att arbetsgivarna skulle kunna åläggas angivna skyldighet. Detta gäller även om skyldigheten begränsades till att hålla skattemedlen avskilda och icke kombinerades med åläggande att använda spärrkonto. Det bör också framhållas, att separationsrätten enligt HB 17: 2 skulle vara utan värde i de säkerligen icke sällsynta fall, där arbetsgivarna

trots bestämmelser av antytt innehåll likväl toge de innehållna skattemedlen i anspråk för att stärka sin kredit. Uppbördssakkunniga vilja därför icke ifrågasätta någon ändring i gällande bestämmelser på detta område.

Det verksamaste medlet att förmå arbetsgivarna att i behörig ordning redovisa innehållna skattemedel måste anses vara att skärpa gällande straffbestämmelser. Till detta spörsmål återkomma de sakkunniga i Kap. XIV.

Frågan om förmånsrätt i arbetsgivares konkurs för kronans fordran å belopp, som arbetsgivaren innehållit för skatt vid utbetalning av arbetstagares lön men icke redovisat till uppbördsmyndigheterna, bör lösas med hänsyn tagen till å ena sidan, att kronan på grund av storleken av de belopp varom här är fråga bör äga förmånsrätt för sin berörda fordran, och å andra sidan, att denna förmånsrätt icke otillbörligt inkräktar å övriga borgenärens rätt. Då kronan har förmånsrätt gentemot alla skattskyldiga, sålunda även mot arbetstagarna, för deras egna skatter, synes det rimligt att liknande förmånsrätt åtnjutes, då arbetsgivarna av statsmakterna ålagts att medverka vid skatternas erläggande. Vad angår övriga borgenärens rätt torde det vara anledning att räkna med, att myndigheternas kontroll beträffande arbetsgivarna skall kunna effektiviseras så, att skattefordringar till så stora belopp, som tidigare förekommit, icke skola behöva uppkomma. Det synes därför de sakkunniga ofrånkomligt, att statsverket tillerkännes förmånsrätt för sin fordran mot arbetsgivare för av denne oredovisade belopp, innehållna genom skatteavdrag å arbetstagares lön. Framhållas må ock, att — såsom framgår av härför tidigare lämnad redogörelse — mycket god förmånsrätt i sådant hänseende åtnjutes i våra nordiska grannländer.

Ehuru väl närmast förmånsrätt enligt HB 17:4 borde komma i fråga med hänsyn till att det allmännas skattefordran härleder sig från arbetstagares lönefordran, synes dock sådan förmånsrätt icke böra ifrågasättas. Förmånsrätt enligt nämnda stadgande torde av sociala skäl alltjämt böra förbehållas egentliga lönefordringar och fordringar som av sociala skäl i förmånsrättshänseende böra likställas med lönefordringar. Den förmånsrätt, som i stället närmast kan tänkas, torde vara enligt HB 17:11 eller 12. Eftersom arbetsgivarna ur vissa synpunkter kunna likställas med kronans uppbördsmän såvitt gäller uppbörd av skatt, skulle på grund därav tillämpning av 11 § kunna vara berättigad. Å andra sidan ha skattefordringarna, fränsett fastighetsskatt, i förmånsrättshänseende sammanförts till 12 §. Det synes lämpligt att i stort sett likartade slag av fordringar erhålla samma förmånsrätt, och med hänsyn härtill vilja de sakkunniga förorda, att 12 § blir tillämplig.

Förmånsrätten bör omfatta sådan statsverkets fordran gentemot arbetsgivare, som grundar sig därå, att arbetsgivare verkställt avdrag för skatt enligt UF:s bestämmelser men icke inbetalt det innehållna beloppet. Förmånsrätten synes

böra i överensstämmelse med vad som f. n. gäller enligt 12 § avse belopp, som enligt verkställd debitering förfallit till betalning, innan beslutet om egen- domens avträdande till konkurs meddelas men ej tidigare än två år före konkursansökningens ingivande. I fråga om innehållen preliminär skatt får därvid med »debitering» förstås uppdebiteringen av fordringen gentemot arbetsgivaren. Beträffande kvarstående skatt räknas tiden för förmånsrätten från de uppberds- terminer, då skatten enligt debiteringen förfallit till betalning.

Under förutsättning, att förmånsrätt enligt HB 17:12 medgives för fordran hos arbetsgivare för innehållna skattebelopp enligt UF synes det lämpligt, att samma förmånsrätt blir tillämplig för oredovisade införselmedel, såvitt gäller utskylder och allmänna avgifter. Beträffande förmånsrätt för införselmedel för underhållsbidrag vilja de sakkunniga icke ifrågasätta ändring i gällande praxis. Denna fråga ligger för övrigt utanför de sakkunnigas uppdrag. Med hänsyn till föreskriften i HB 17:18, att böter äga minsta rätt, synes det tveksamt, om fordran å innehållna sådana medel över huvud bör förenas med förmånsrätt. I allt fall kan för dessa fordringar krav på förmånsrätt icke göras gällande med samma styrka som i fråga om fordringar å skattemedel. De sakkunniga ha icke ansett sig böra föreslå ett särskilt förmånsrättsstadgande för fordran å böter och viten, som innehållits genom införsel.

Förmånsrättsbestämmelsen synes kunna meddelas genom tillägg till 12 § av ett andra stycke av följande lydelse:

»Enahanda förmånsrätt, som i första stycket sägs, tillkomme kronan för belopp, som arbetsgivare innehållit av arbetstagares lön genom skatteavdrag eller genom införsel för utskylder eller allmänna avgifter men icke inbetalat till vederbörande myndighet.»

Underlåter arbetsgivare, som är skyldig verkställa skatteavdrag, utan skälig anledning att vederbörligen fullgöra denna skyldighet, är han jämte arbets- tagaren ansvarig för den icke avdragna skatten. Arbetstagarens eget ansvar för skatten kvarstår visserligen helt och om skatten icke kan uttagas hos arbets- givaren, får skattekravet i stället vändas mot arbetstagaren. Möjligheterna att i sådana fall kunna taga ut skatten av arbetstagaren torde vanligen vara be- gränsade. Då den på grund härav uppkomna skatteförlusten för det allmänna grundar sig på arbetsgivarens försummelse, synas åtskilliga skäl tala för att det allmännas fordran mot arbetsgivaren förenas med samma förmånsrätt som föreslagits skola gälla, då arbetsgivare underlåtit redovisa innehållna skatte- belopp. Det må framhållas, att i Finland samma förmånsrätt gäller för skatte- belopp, som arbetsgivaren varit skyldig att innehålla, som för innehållna skatte- belopp. Då emellertid den skillnaden här föreligger gentemot de fall, där arbets-

givaren underlåtit redovisa innehållna skattebelopp, att det allmännas skattefordran mot arbetstagaren helt kvarstår, synes det motiverat, att icke förena det allmännas fordran mot arbetsgivaren med någon särskild förmånsrätt.

Har konkursgäldenären icke utbetalt arbetstagarnas löner, ankommer det på dessa att i vederbörlig ordning bevaka sina lönefordringar. Såvitt gäller skatteavdrag därå, inträder konkursboet i konkursgäldenärens ställe såsom ansvarigt för att skatteavdrag verkställas å utdelade belopp. I dylika fall föreligger icke anledning för det allmänna att bevaka några skattefordringar. I den mån dylika uppkomma ha desamma karaktär av massafordran i konkursen.

Ansvarsbestämmelser.

A. Gällande bestämmelser, m. m.

I 99 § UF stadgas, att om någon lämnat oriktig uppgift till arbetsgivare om förhållande, som har betydelse för verkställande av skatteavdrag, under sådana omständigheter att det kan antagas ha skett i syfte att åstadkomma att skatteavdrag icke verkställs eller sker med för lågt belopp, eller om någon i preliminär självdeklaration eller i ansökan om jämkning av preliminär skatt uppsåtligt eller av grov oaktsamhet lämnat oriktig uppgift, ägnad att för honom eller den han företräder leda till frihet från preliminär skatt eller till för låg sådan skatt, eller om någon i ansökan jämlikt 48 § 2 mom. UF om nedsatt skatteavdrag eller i ansökan om anstånd med inbetalning av skatt uppsåtligt eller av grov oaktsamhet lämnat oriktig uppgift angående förhållande av betydelse för ärendets avgörande, den skyldige skall straffas med dagsböter.

Med dagsböter bestraffas vidare enligt 100 § 1 mom. UF arbetsgivare, som är skyldig att verkställa skatteavdrag, därest arbetsgivaren underlåter att fullgöra vad honom sålunda åligger eller verkställer skatteavdrag med för lågt belopp och gärningen begås av uppenbar tredska eller om arbetsgivaren uppsåtligt eller av grov oaktsamhet underlåter att inom föreskriven tid till uppbördsmyndighet inbetala innehållet belopp.

I 2 mom. samma paragraf återfinnas ytterligare straffbestämmelser för arbetsgivare, som bryter mot vissa detaljföreskrifter i uppbördsförordningen.

I 103 § 1 mom. UF ha intagits vissa bestämmelser om möjlighet för länsstyrelse att i olika fall förelägga skattskyldig och arbetsgivare vite. Viss vitesbestämmelse återfinnes jämväl i 31 § UK.

Såsom i Kap. XIII finnes redovisat har det i relativt stor utsträckning förekommit att arbetsgivare underlåtit att verkställa skatteavdrag eller verkställt sådant avdrag men underlåtit att redovisa innehållna belopp. Till nämnda redogörelse torde här få hänvisas.

Därutöver må nämnas, att uppgifter införskaffats från länsstyrelserna jämväl angående den utsträckning, i vilken försumliga arbetsgivare anmälts till åtal och ådömts straff. Enligt dessa uppgifter ha intill den 1 juli 1950 ca 3 100 arbetsgivare anmälts till åtal och ca 2 000 av dessa ådömts straff.

Uppgifter ha vidare lämnats om de straff, som utdömts för de högsta undanhållna beloppen i varje län. Av uppgifterna, som i detta avseende dock allenast omfatta tiden intill den 1 augusti 1949, framgår att antalet dagsböter i allmänhet är ganska lågt i förhållande till oredovisat skattebelopp.

Sistnämnda förhållande framgår jämväl av följande sammanställning, omfattande före den 1 augusti 1949 avgjorda mål:

Oredovisat skattebelopp	Antal dömda	Antal dagsböter medeltal
Högst 1 000 kr. inkl. fall då oredovisat belopp ej angivits	346	21
1 001— 5 000 kr.	238	32
5 001—10 000 »	46	37
10 001—20 000 »	26	36
över 20 000 »	16	57
Summa	672	—

B. Framförda förslag om ändringar, m. m.

I de likalydande motionerna I: 83 och II: 84 till 1951 års riksdag har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle anhålla om förslag till skärpta ansvarsbestämmelser för arbetsgivarna. I motionerna har framhållits, att UF:s ansvarsbestämmelser äro av betydligt lindrigare art än som stadgas i skattestrafflagen för falskdeklaration och likartade brott, där straffminimum utgör böter, vilka utmätas i proportion till det belopp som falskdeklaranten undandragit staten, och straffmaximum straffarbete i högst två år. Orsaken härtill vore enligt motionärernas mening till viss del beroende på det motstånd bestämmelserna mötte i remissbehandlingen. Av den kvarstående skatten enligt 1948 och 1949 års taxeringar, 753 resp. 600 milj. kr., hade restförts icke mindre än 100 resp. 90 milj. kr. Den låga inflytelseprocenten syntes kunna tillskrivas flera samverkande orsaker, bl. a. att i åtskilliga fall arbetsgivare underlåtit att i behörig ordning verkställa skatteavdrag eller försummat inbetala innehållit belopp. Det vore tänkbart att dylika försummelse i viss utsträckning kunde förklaras av vetskapen om att den därmed förknippade straffpåföljden i allmänhet vore ringa. En skärpning av ansvarsbestämmelserna för dessa förseelser skulle leda till ett förbättrat uppbördsresultat. En ändring i sådan riktning, vilket för det allmänna rättsmedvetandet knappast skulle komma att framstå såsom oskäligt sträng, skulle även medföra en bättre överensstämmelse mellan skattestrafflagens bestämmelser för falskdeklaration och UF:s ansvarsbestämmelser.

Då den i motionerna berörda frågan övervägdes av uppbördssakkunniga, ha motionerna av riksdagen lämnats utan åtgärd.

I flertalet av de yttranden, som inkommit till de uppbördssakkunniga från länsstyrelser m. fl., har eftertryckligt framhållits att gällande straffbestämmelser måste skärpas, såvitt gäller arbetsgivares underlåtenhet att redovisa inne-

hållna skattebelopp. I några yttranden har föreslagits, att dylik förseelse skulle bestraffas såsom förskingring. *Föreningen Sveriges kronokamrerare* har föreslagit frihetsstraff vid kvalificerade förseelser, varjämte bötesbeloppen borde sättas i relation till de oredovisade beloppen. Föreningen har även ifrågasatt stiftande av en särskild lag, liknande skattestrafflagen. *Länsstyrelsen i Väster-norrlands län* har ifrågasatt, om icke ur publicitetssynpunkt åtal jämlikt 100 § UF städse borde handläggas hos domstol och icke som nu i stor utsträckning genom strafföreläggande med ett förhållandevis lågt antal dagsböter.

Exekutionsdirektören i Stockholm har anfört:

En av de viktigaste förutsättningarna för att det nya uppbördssystemet skall fungera tillfredsställande torde utan tvekan vara, att arbetsgivarna fullgöra dem åvilande skyldigheter att innehålla och redovisa löneavdrag samt att uppbördsmyndigheterna hava möjlighet att häröver öva nöjaktig kontroll och tillsyn. Erfarenheten hittills av systemet har visat att det brister åtskilligt i dessa hänseenden. Ett alltför stort antal arbetsgivare försummar att fullgöra sina skyldigheter enligt förordningen. Visserligen taga en del rättelse omedelbart efter en första påstötning från indrivningsmyndigheten, medan en annan del kan förmås redovisa först efter vidtagna utmätningssåtgärder eller inför hotet om sådana. Men så finns det även ett stort antal, som inga medel bita på, och som visat sig omöjliga att komma till rätta med. Det är framför allt en del mindre arbetsgivare, särskilt inom byggnadsindustrin, som rekryterar denna grupp. I regel ha de inga utmätningssbara tillgångar, vadan möjligheterna att få ut något av dem äro i stort sett obefintliga. En grundväsentlig orsak till det förhållandevis dåliga resultatet är de enligt under-tecknads mening alltför lindriga påföljderna för försummelse att redovisa löneavdrag. Då böterna för försummad redovisning bruka uppgå till högst några hundra kronor, är det i många fall »en ren affär» för arbetsgivaren att låta bli att redovisa innehållna löneavdrag, eftersom dessa kunna uppgå till många tusen kronor. Exempel finnas på att arbetsgivare medvetet valt bötesstraffet framför att redovisa, i all synnerhet som de i regel gjort sina tillgångar oåtkomliga för utmätning. En skärpning av straffen för dessa brott synes för den skull i hög grad påkallad.

Krav på skärpta straffbestämmelser gentemot arbetsgivare, som underlåter att redovisa innehållna skattebelopp, har vidare framförts i en skrivelse den 2 juni 1949 till riksåklagarämbetet från häradshövdingen i Gärd och Albo domsaga A. Schedin. Denna skrivelse har föranletts av en av Gärd och Albo häradsrätt meddelad dom, varigenom viss arbetsgivare jämlikt straffbestämmelserna i uppbördsförordningen ådömts visst antal dagsböter för underlåtenhet att till uppbördsmyndigheterna redovisa genom skatteavdrag innehållna skattebelopp. Medlen hade förbrukats i arbetsgivarens rörelse. I skrivelsen framhålls, att om ett förfarande av den beskaffenhet, som avsåges i målet, icke skulle kunna föranleda straff åtminstone enligt 22 kap. 4 § strafflagen (olovligt förfogande), det syntes oundgängligen erforderligt, att en lagändring snarast komme till stånd. I annat fall måste man befara, att skattemedel till betydande belopp komme att undandragas det allmänna. Det straff, som kunde utmätas med tillämpning av uppbördsförordningen, kunde knappast verka avskräckande.

Skrivelsen har av riksåklagaren överlämnats till de sakkunniga för kännedom.

C. Uppbördssakkunnigas förslag.

De sakkunniga ha i Kap. X föreslagit, att arbetsgivarna icke vidare skola vara skyldiga att till arbetstagarna överlämna uppbördsmyndigheternas kvitton å för arbetstagaren inbetald skatt. Arbetsgivarna skola såsom f. n. vid varje avlöningstillfälle genom särskilt kvitto eller på annat lämpligt sätt lämna arbetstagarna uppgift om det belopp, som genom skatteavdrag innehållits å lönen. Då debetsedel återlämnas till arbetstagaren, bör densamma vara försedd med intyg om verkställda skatteavdrag.

Det är ett ofrånkomligt krav att dylika intyg och besked om verkställda skatteavdrag äro riktiga. Straffansvar måste därför inträda för arbetsgivare, som uppsåtligen lämnar intyg om att skatteavdrag verkställts, trots att så icke är förhållandet, ävensom för arbetstagare, som söker utnyttja sådant intyg sig till fördel. Särskilda lagbestämmelser härom synas dock icke erforderliga, enär förfarandet synes hänförligt till sådant osant intygande, resp. bruk av osann urkund, varom förmåles i 13 kap. 11 § strafflagen. Om däremot felaktigt intyg lämnas av misstag, bör särskilt straffansvar icke inträda.

De förslag uppbördssakkunniga i övrigt i detta betänkande framlagt angående ändringar i olika avseenden av uppbördssystemet synas icke behöva föranleda andra än rent formella ändringar av UF:s straffbestämmelser. I ett avseende synes det emellertid nödvändigt att ändra straffbestämmelserna i UF, nämligen såvitt angår straffbestämmelserna för arbetsgivare som underlåter att till uppbördsmyndigheterna redovisa genom skatteavdrag innehållna skattebelopp. Såsom framgår av ovan återgivna yttranden ha de låga bötesstraffen utgjort ett alltför ringa återhållande moment för de arbetsgivare, som av olika anledningar för egen del velat utnyttja de innehållna skattebeloppen. En straffskärpning förefaller alldeles nödvändig.

I detta avseende har i ett yttrande ifrågasatts införande av normerade böter. Med hänsyn till de synnerligen stora bötesbelopp, som därvid skulle kunna uppkomma, torde dock denna bötesform icke böra komma i fråga.

Från olika håll har föreslagits, att arbetsgivarnas underlåtenhet att redovisa innehållna skattebelopp skulle likställas med förskingring. En sådan lösning av problemet synes dock icke möjlig. Vare sig de innehållna skattemedlen betraktas som en lönefordran, som övergått från arbetstagaren till det allmänna, eller en skattefordran från det allmännas sida anses föreligga gentemot arbetsgivaren, föreligger det förhållandet, att arbetsgivaren av egna medel skall gälda det allmännas fordran. För förskingringsbrottet är det emellertid ett erforderligt rekvisit, att det skall vara fråga om egendom, som den brottslige fått i sin besittning för annan med skyldighet att utgiva egendomen eller redovisa för denna. Möjligen skulle arbetsgivarnas förfaringssätt kunna likställas med olovligt förfogande, men icke heller detta torde kunna komma i fråga. Man synes här jäm-

väl i fortsättningen böra nöja sig med straffbestämmelser i UF, men den åsyftade straffskärpningen bör kunna nås genom att straffskalan utvidgas att omfatta även fängelse.

De sakkunniga föreslå sålunda, att arbetsgivare, som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåter att inom föreskriven tid till uppbördsmyndighet inbetala innehållet belopp, skall kunna straffas med fängelse i högst 6 månader eller med dagsböter. Såsom bevillningsutskottet angivit i sitt betänkande nr 65/1945 i anledning av uppbördspropositionen nr 370/1945 bör upprepad förseelse i regel anses begången av grov oaktsamhet. Upprepad förseelse efter det arbetsgivaren en gång ådömts straff bör enligt de sakkunnigas förmenande anses som försvårande och i regel föranleda frihetsstraff.

Antalet utdömda dagsböter har som regel i de enskilda målen varit lågt i förhållande till storleken av de innehållna skattebeloppen. Uppbördssakkunniga förutsätta, att en utvidgning av straffskalan att omfatta även fängelse skall medföra en allmän skärpning av dagsbotsstraffen. I ett yttrande har framhållits, att ifrågavarande mål städse borde handläggas av domstol och icke avgöras genom strafföreläggande. Genom nämnda utvidgning av straffskalan tillgodoses detta önskemål. Strafföreläggande kan icke ske annat än för brott, varå allenast böter kunna följa.

På förekommen anledning bör framhållas, att om tillvägagångssättet vid löneutbetalning ger vid handen, att lönen minskats med därå belöpande skatt, och arbetsgivaren därefter underlåter att inbetala nämnda skatt till uppbördsmyndigheterna, arbetsgivaren bör kunna straffas, oavsett om han vid löneutbetalningstillfället haft medel disponibla för skatten eller ej.

Underlåter arbetsgivare redovisa innehållna införselmedel till utmätningsman, utgör dagsböter högsta straff. Förslag om ändring av nämnda straffbestämmelse ha de sakkunniga icke ansett sig böra framlägga.

Enligt de sakkunnigas i annat sammanhang framlagda förslag (se Kap. VII) skall skyldigheten att verkställa avdrag för preliminär skatt endast avse arbetstagare med preliminär A-skatt. Den möjligheten kan inträffa, att skattskyldig lämnar lokal skattemyndighet vilseledande uppgifter för att erhålla preliminär B-skatt i avsikt att undkomma skatteavdrag. Inom de sakkunniga har ifrågasatts, att dylikt förfarande skulle straffbeläggas på samma sätt som gäller beträffande skattskyldig, som i preliminär deklaration eller i ansökning om jämkning lämnar oriktig uppgift, ägnad att medföra för låg preliminär skatt. Dylika åtgöranden torde knappast ha varit eller komma att bli mera allmänna. Ur ansvarssynpunkt torde ett förfaringssätt av angivet slag icke kunna jämföras med åtgärder i syfte att undkomma erläggande av skatt. Straffansvar bör icke införas för dylika åtgöranden.

Vitesbestämmelserna i nuvarande 103 § UF böra i anslutning till vad de sakkunniga i andra sammanhang föreslagit utvidgas att omfatta fall, där arbetsgivare underlåter att besvara av uppbördsmyndigheter framställda frågor av olika slag, m. m.

I nuvarande 103 § 2 mom. UF stadgas, att den som verkställer delgivning av vitesföreläggande äger av den försumlige undfå gottgörelse med 5 kr. för varje förrättning. Stadgandet synes otidsenligt och bör upphävas. Delgivning bör som regel ske genom allmänna posten och allenast där så icke kan ske genom polismyndighetens försorg.

Skattebefrielse för dödsbo.

A. Gällande bestämmelser.

Har här i riket bosatt skattskyldig avlidit och efterlämnat bodelägare, som vid hans frånfälle varit beroende av honom för sin försörjning, och har dödsboet att på grund av taxering för inkomst enligt kommunalskattelagen eller förordningen om statlig inkomstskatt eller för förmögenhet enligt förordningen om statlig förmögenhetsskatt erlægga kvarstående eller tillkommande skatt under uppbördstermin, som äger rum eller avslutas efter dödsfallet, äger jämlikt 75 § 1 mom. kommunalskattelagen, 15 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt och 15 § 1 mom. förordningen om statlig förmögenhetsskatt beskattningsnämnd, där ömmande omständigheter äro för handen, att efter framställning från dödsboet medgiva befrielse från erläggande helt eller delvis av nämnda skatt. Befrielse som nyss sagts må avse skatt, som påförts den avlidne eller, såvitt angår det beskattningsår varunder dödsfallet inträffade, oskift dödsbo efter honom. Befrielse må dock icke avse skatt, som påförts på grund av eftertaxering och som rätteligen skolat erläggas under uppbördstermin, vilken ägt rum före dödsfallet.

Har här i riket bosatt skattskyldig avlidit och efterlämnat bodelägare, som vid hans frånfälle varit beroende av honom för sin försörjning, och har dödsboet att erlægga fastighetsskatt under uppbördstermin, som äger rum eller avslutas efter dödsfallet, äger jämlikt 75 § 2 mom. kommunalskattelagen beskattningsnämnd, där behållningen i boet efter den avlidne ej överstigit 40 000 kr. och synnerligen ömmande omständigheter äro för handen, att efter framställning från dödsboet medgiva befrielse från erläggande helt eller delvis av nämnda skatt. Befrielse som nyss sagts må avse skatt, som påförts den avlidne eller, såvitt angår det taxeringsår varunder dödsfallet inträffade, oskift dödsbo efter honom.

Framställning om skattebefrielse skall avlämnas senast under andra kalenderåret efter dödsåret.

B. Uppbördssakkunnigas förslag.

Bestämmelserna om skattebefrielse för dödsbo behöva enligt de sakkunnigas mening kompletteras i vissa avseenden. I kvarstående skatt kunna ingå såväl kommunal inkomstskatt, statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt som pensionsavgift och olycksfallsförsäkringsavgift. Skattebefrielsen kan f. n. endast omfatta inkomst- och förmögenhetsskatterna. Där kvarskatt omfattar

förutom dessa skatter även angivna avgifter, är verkställigheten av beslut om skattebefrielse onödigt tillkrånad.

Den preliminära skatten anses icke omfatta olycksfallsförsäkringsavgift. Om sådan avgift ingår i den slutliga skatten, bör avgiften anses ingå i kvarskatten med oducerat belopp. Skattebefrielse för kvarskatt bör icke omfatta nämnda belopp.

Skattebefrielse kan f. n. icke medgivas för pensionsavgift. Starka skäl tala emellertid för att sådan avgift, såvitt här är fråga, likställes med skatt och att skattebefrielsen bör kunna omfatta jämväl densamma. De sakkunniga föreslå att ett med de ovan återgivna bestämmelserna i 75 § 1 mom. kommunalskattelagen, 15 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt och 15 § 1 mom. förordningen om statlig förmögenhetsskatt överensstämmande stadgande införes i lagen om folkpensionering.

Efter denna ändring beträffande pensionsavgiften kommer hel skattebefrielse att omfatta den kvarstående skatten minskad med i den slutliga skatten ingående olycksfallsförsäkringsavgift.

Beträffande tillkommande skatt torde någon tvekan icke behöva uppkomma i vad mån skattebefrielse skall kunna medgivas. Detsamma gäller fastighets-skatt, som upptages å debetsedel avseende sådan skatt. Därvid måste dock uppmärksammas, att å samma debetsedel även kunna förekomma skogsvårdsavgift och vissa annuiteter. Skattebefrielsen kan endast avse själva fastighets-skatten.

Å beskattningsnämnderna torde icke böra ankomma annat än att fastställa det belopp, varmed skattebefrielse medgives. För avräkningen med vederbörande kommun är det däremot beträffande kvarskatt nödvändigt att fastställa hur det belopp, varmed skattebefrielse medgivits, fördelar sig på kommunal inkomstskatt å ena sidan samt statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt ävensom pensionsavgift å den andra. Fastställandet härav synes böra ankomma på vederbörande länsstyrelse. Fördelningen bör — i helt antal kronor — ske i förhållande till de belopp, varmed kommunal inkomstskatt å ena sidan samt statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt och pensionsavgift å den andra ingå i den slutliga skatten. I fråga om allmän kommunalskatt bör fördelning ske mellan kommun, landsting och tingslag i förhållande till fastställd utdebitering. Erforderliga föreskrifter torde böra utfärdas i administrativ ordning.

Sekretessbestämmelser.

A. Gällande bestämmelser m. m.

Jämlikt 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen den 5 april 1949 äger varje svensk medborgare fri tillgång till allmänna handlingar. I denna rätt må gälla allenast sådana inskränkningar, som av olika hänsyn — bl. a. skydd för statens, menigheters och enskildas behöriga ekonomiska intresse samt privatlivets helgd — finnas påkallade. I särskild lag skola noga angivas de fall, då av dylik orsak allmänna handlingar skola hållas hemliga.

Sådana sekretessbestämmelser ha meddelats i lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar, den s. k. sekretesslagen.

I 2 kap. 8 § tryckfrihetsförordningen stadgas, att allmän handling, som ej skall hållas hemlig, skall på begäran genast eller så snart ske kan utan avgift tillhandahållas den som för läsning eller avskrivning på stället önskar taga del därav; han äge ock mot fastställd avgift erhålla avskrift av handlingen. Skyldighet att tillhandahålla handling på stället skall dock ej föreligga, om betydande hinder därför möter. Handling, som endast till viss del skall hållas hemlig, skall utan hinder därav tillhandahållas på stället, om det kan ske på sådant sätt att vad i den delen beröres icke uppenbaras. Kan det ej ske, äge den som vill taga del av handlingen erhålla avskrift av densamma med uteslutande av den del som är hemlig.

Jämlikt 17 § sekretesslagen må till myndighet avlämnade uppgifter till ledning för taxering, som avses i taxeringsförordningen, eller eljest för beräkning av skatt ej i andra fall än i vederbörande skatteförfattning stadgas utan den skattskyldiges samtycke utlämnas till annan tidigare än 20 år efter uppgiftens datum. Förmögenhetslängd ävensom prövningsnämnds ändringslängd beträffande taxering till statlig förmögenhetsskatt må ej utan den skattskyldiges samtycke utlämnas till annan tidigare än 20 år efter längdens datum.

Bestämmelser till skydd mot offentliggörande av innehållet i skattskyldigs självdeklaration och andra uppgifter, vilka avlämnats till ledning vid taxering för inkomst eller förmögenhet finnas meddelade i 56 § taxeringsförordningen. Sekretessbestämmelser med avseende å preliminär självdeklaration eller annan uppgift eller handling, som avlämnats eller tillhandahållits enligt bestämmelserna i UF, återfinnas i 93 § sistnämnda förordning.

Av sekretesskyddet omfattas icke, beträffande taxeringsväsendet, inkomstlängder och fastighetslängder jämte motsvarande ändringslängder samt beskattningsnämndernas protokoll och skattedomstolarnas domar med därtill hö-

rande handlingar och, beträffande uppbördsväsendet, uppbördskort (debit- och kreditkort) och debiteringslängder samt lokala skattemyndigheternas och länsstyrelsernas beslut i uppbördsärenden ävensom restlängder och övriga till skatteindrivningen hörande handlingar. Med undantag för förmögenhetslängden synas icke heller andra längder och sammanställningar för debiteringsarbetet, t. ex. arbetsgivarförteckningarna, vara hemliga.

Såsom framgår av det ovan anförda är förmögenhetslängden hemlig. Den med ledning av taxeringen till statlig förmögenhetsskatt uträknade förmögenhetsskatten införes emellertid i debiteringslängden för slutlig skatt och finnes jämväl antecknad å kreditkorten å slutlig skatt. Eftersom debiteringslängden och kreditkorten icke äro hemliga och några svårigheter icke föreligga att med ledning av uppgifterna däri om den statliga förmögenhetsskatten fastställa de skattskyldigas beskattningsbara förmögenhet, är sekretesskyddet beträffande de skattskyldigas förmögenhet föga effektivt.

Stadgandet i 17 § sekretesslagen till skydd för förmögenhetslängd tillkom 1938 i samband med införandet av särskild skatt å förmögenhet. Bestämmelsen har därefter icke undergått annan ändring än som betingats därav att nämnda skatteform år 1947 ersattes med statlig förmögenhetsskatt.

Den år 1938 genomförda lagändringen skedde på grundval av förslag från 1936 års skattekommitté. Kommittén fann att frågan om sekretesskydd tedde sig olika beträffande taxering till den då utgående och tills vidare bibehållna inkomst- och förmögenhetsskatten och taxeringen till den nya skatten å förmögenhet. Kommittén framhöll bland annat, att vad taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt anginge utgjorde taxeringslängdernas framläggande för offentlig granskning ett betydelsefullt led i själva taxeringskontrollen. Ändring därutinnan kunde ej då föreslås. Att på sätt stundom ifrågasatts förbjuda allenast publicerandet i tryck av eljest offentliga taxeringssiffror överensstämde ej med tryckfrihetsförordningens allmänna grundprincip, enligt vilken en handlingens karaktär av allmän också innebure rätt att i tryck utgiva densamma. Oavsett vilken uppfattning man måste hysa om lämpligheten i och för sig att stadga hemligskydd beträffande ifrågavarande taxering, syntes det sålunda ej kunna ifrågakomma att då införa sådant. Vad taxeringen till särskild skatt å förmögenhet anginge framlades enligt gällande bestämmelser taxeringslängden ej till offentlig granskning. Därutinnan föreslog kommittén ingen ändring. Ur kontrollsynpunkt skulle också offentliggörande av förmögenhetssiffror vara mindre viktigt än offentliggörandet av inkomstsiffror. Med utgångspunkt härifrån föreslog kommittén därför sekretesskydd för förmögenhetslängd ävensom för den avdelning av ändringslängden, som avser taxering till särskild skatt å förmögenhet.

Under remissbehandlingen av kommittéförslaget framhöllo bland annat Sveriges industriförbund m. fl. näringsorganisationer, att varje kännedom om förmogenhetssiffrorna dock ej därigenom komme att uteslutas, eftersom dessa kunde inhämtas ur uppbördslängden.

I propositionen nr 258/1938 med förslag till omläggning av den direkta statsbeskattningen m. m. framhöll departementschefen i nu förevarande fråga bl. a. att han anslöte sig till kommitténs förslag beträffande frågan om sekretesskydd för taxeringsresultaten. De skäl, som anförts för beredande av sekretesskydd för förmögenhetslängd jämte motsvarande del av ändringslängden, vore bärande men å andra sidan kunde icke förordas, att skyddet utsträcktes att omfatta jämväl inkomstlängden. Den offentlighet, som komme inkomsttaxeringen till del, vore ur kontrollsynpunkt alltför betydelsefull för att kunna uppgivas. I vissa yttranden hade ifrågasatts, att sekretesskyddet beträffande förmögenhetstaxeringen skulle göras fullständigt genom införande av skydd jämväl för uppgifterna om debiteringen till särskild skatt å förmögenhet. En dylik utsträckning av skyddet, varigenom uppbördsböckerna till viss del skulle bliva hemliga, skulle emellertid vid dåvarande uppbördsförfarande medföra stora praktiska besvärligheter. Huruvida efter införandet av ett nytt uppbördssystem dessa svårigheter skulle kvarstå kunde enligt departementschefens mening icke avgöras.

Vid 1946 års riksdag väcktes genom motionerna I: 92 och II: 165 förslag om skyndsamt utredning angående åtgärder för skyddande av deklarationshemligheten. I bevillningsutskottets över motionerna avgivna betänkande (nr 39) anfördes bl. a. att i motionerna framhållits, att hemlighållandet av längderna över taxeringen till särskild skatt å förmögenhet vore verkningslös, eftersom upplysning om den skattskyldiges förmögenhet genom en enkel räkneoperation kunde erhållas ur inkomstlängden. Utskottet framhöll, att frågan om grunderna för den statliga beskattningen av inkomst och förmögenhet då vore under utredning inom 1945 års statsskatteberedning, vars förslag väntades komma att avlämnas under år 1946. Enligt utskottets mening kunde det anses sannolikt att vid en reform av den statliga beskattningen den i motionerna berörda frågan kunde komma i förändrat läge. Utskottet ansåge sig därför sakna skäl att för det dåvarande taga ställning till den av motionärerna väckta frågan. På utskottets hemställan beslöt riksdagen, att motionerna icke skulle föranleda någon åtgärd.

I skrivelse den 30 november 1949 har Föreningen Sveriges kronokamrerare och Sveriges häradsskrivarförening, för den åtgärd som kunde finnas påkallad, bragt frågan om sekretesskydd för uppgifterna om debiterad förmögenhetsskatt till Kungl. Maj:ts kännedom. Föreningarna ha därvid framhållit, att debiteringslängden vore en offentlig handling, varför intet hindrade den, som så önskade, att med ledning av uppgifterna däri uträkna vederbörandes beskattningsbara förmögenhet. Sekretessbestämmelsen beträffande förmögenhetsläng-

derna bleve därigenom fullständigt illusorisk. Debiteringslängderna förvarades som regel under större delen av året hos de lokala skattemyndigheterna, hos vilka alltså allmänheten kunde utan större besvär inhämta uppgifter och därigenom indirekt erhålla upplysning i det hänseende man genom sekretessbestämmelsen velat skydda. Erfarenheten hade också visat, att denna möjlighet i allt större utsträckning utnyttjades av enskilda personer och företag. På grund härav syntes det böra föreskrivas, att uppgifterna i debiteringslängden — i likhet med vad som gällde beträffande förmögenhetslängden — icke måtte utan den skattskyldiges samtycke utlämnas till annan tidigare än 20 år efter utgången av det år under vilket debiteringslängden upprättats.

Föreningarnas skrivelse har av finansdepartementet överlämnats till upp-
bördssakkunniga för att tagas i övervägande vid fullgörande av de sakkunnigas uppdrag.

I motionerna I: 237 och II: 289 till 1950 års riksdag har föreslagits, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag till bestämmelser i syfte att ge ett effektivare sekretesskydd beträffande enskilda personers förmögenhetsbelopp. I konstitutionsutskottets utlåtande (nr 12) över motionerna framhölls, att sekretesslagens 17 § byggde på den grundtanken, att den skattskyldige ej skulle vara underkastad de olägenheter, som kunde uppkomma genom att uppgift om hans förmögenhet stode till allmänhetens förfogande. Det i lagen meddelade skyddet för förmögenhetsuppgifterna vore emellertid ej effektivt. Det syntes därför utskottet önskvärt att nyss nämnda grundtanke bleve förverkligad. Ett fullt effektivt skydd torde emellertid med utgångspunkt från nuvarande utformning av taxerings- och debiteringslängderna ej kunna erhållas utan att dessa längder jämte vissa andra handlingar såsom uppbörds-korten m. m. erhöle motsvarande sekretesskydd som för närvarande tillkommer förmögenhetslängden. Med hänsyn till den betydelse ur kontrollsynpunkt, som grundregeln om taxeringsresultatens offentlighet kunde äga, ansåge sig utskottet emellertid ej för det dåvarande kunna förorda en sådan utvidgning av sekretesskyddet. Om taxerings- och debiteringslängderna, vilka till en del fått sin nuvarande utformning för att kunna tjäna som underlag för finansstatistiken, utan allvarlig olägenhet kunde omläggas, borde dock ett i förhållande till nuvarande sekretesskydd effektivare skydd för upplysningar om enskilda personers förmögenhet kunna erhållas. Innehållet i dessa längder reglerades emellertid ej i den till konstitutionsutskottets behandling hörande sekretesslagen utan i taxerings- och uppbördsförfattningar, vilka tillhörde annat utskotts behörighet. Utskottet, som ansåge det angeläget att Kungl. Maj:t toge den i motionerna väckta frågan om effektivare sekretesskydd åt enskilda personers förmögenhetsbelopp under övervägande, fann dock, med hänsyn bl. a. till ovannämnda skrivelse från Föreningen Sveriges kronokamrerare och Sveriges härads-skrivarförening samt till pågående utredningar inom finansdepartementet, en riksdagsskrivelse

i motionernas syfte icke erforderlig, varför utskottet hemställde att motionerna icke skulle föranleda någon åtgärd. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets hemställan.

Slutligen har i de likalydande motionerna I:171 och II:228 till 1951 års riksdag hemställts, att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla om åtgärder i syfte att göra det åt de skattskyldiga genom sekretesslagen garanterade skyddet mot offentliggörande av storleken av deras skattepliktiga förmögenhet effektivt. I konstitutionsutskottets utlåtande (nr 6) har utskottet under hänvisning till att skrivelsen från Föreningen Sveriges kronokamrerare och Sveriges häradsskrivarförening numera överlämnats till uppördssakkunniga och med understrykande av betydelsen av att ifrågavarande spörsmål bringades till en tillfredsställande lösning hemställt, att motionerna icke måtte föranleda någon åtgärd. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets hemställan.

B. Uppördssakkunnigas förslag.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen äro f. n. — förutom deklaraationer samt andra handlingar och uppgifter, vilka avlämnats till ledning vid taxering eller enligt bestämmelserna i UF — endast förmögenhetslängden och ändringslängden beträffande taxering till statlig förmögenhetsskatt hemliga.

Detaljerade uppgifter om förmögenhet och dennas sammansättning finnas i självdeklaraationer och därtill hörande handlingar. I förmögenhetslängder och ändringslängder lämnas endast uppgift om storleken av nettoförmögenheten. Uppgifter om förmögenhet kunna även återfinnas i prövningsnämndernas protokoll och skattedomstolarnas utslag med tillhörande handlingar. Uppgifter om förmögenhetsskatt finnas i debiteringslängder och å kreditkort avseende slutlig skatt samt å uppördskort (debet- och kreditkort) avseende tillkommande skatt. Sistnämnda uppgifter lämnas jämväl å debetsedlarna för slutlig och tillkommande skatt. Vidare må nämnas, att debetsedlar och kreditkort å debiterad preliminär skatt f. n. innehålla uppgifter om förmögenhetsskatt, som skall erläggas preliminärt. Genomföres de sakkunnigas förslag i Kap. III, att preliminär B-skatt i regel skall påföras med samma belopp som senaste slutliga skatt, komma emellertid dessa uppgifter ej längre att lämnas, såvitt gäller på så sätt beräknad preliminär B-skatt.

Enligt tryckfrihetsförordningen äro alla allmänna handlingar offentliga, såvida ej av hänsyn till bl. a. enskildas ekonomiska intresse och privatlivets helgd vissa handlingar skola vara hemliga. Av denna orsak ha förmögenhetslängden och ändringslängden rörande taxering till statlig förmögenhetsskatt förklarats skola vara hemliga. Såsom i skilda sammanhang framhållits, föreligga dock ej några större svårigheter att med ledning av uppgifterna i debiteringslängder

och å uppbördskort om förmögenhetsskatten räkna ut storleken av den beskattningsbara förmögenheten. Det önskade sekretesskyddet synes kunna åstadkommas antingen på så sätt att skyddet utsträcker även till debiteringslängder och uppbördskort eller ock därigenom att förmögenhetsskatten debiteras och uppbäres i särskild ordning vid sidan av den slutliga skatten och handlingarna beträffande denna debitering och uppbörd göras hemliga. Annan utväg torde icke stå till buds.

Även om det ur kontrollsynpunkt eller av andra hänsyn icke synes föreligga något större intresse av att debiteringslängden är offentlig, synes det dock icke förenligt med själva grundtanken i tryckfrihetsförordningen om allmänna handlingars offentlighet att göra *hela* denna längd hemlig. Av praktiska skäl kan det icke komma i fråga att endast de kolumner i debiteringslängden förklaras hemliga, vilka avse förmögenhetsskatten eller lämna ledning för beräkning av denna skatt.

Skall sekretesskydd åstadkommas genom att debitera och uppbära förmögenhetsskatten i särskild ordning, skulle debiteringen och uppbörden kunna ordnas på liknande sätt som gäller beträffande fastighetsskatten, eller sålunda med debitering i förmögenhetslängden, utfärdande av särskilda debetsedlar och uppbördskort (kreditkort) samt uppbörd å ett begränsat antal terminer. Ifrågasvarande möjlighet att bereda sekretesskydd åt debiterad förmögenhetsskatt skulle emellertid medföra väsentliga olägenheter i skilda avseenden. Sålunda skulle den olägenheten inträda, att skatten icke kan få erläggas preliminärt. Det synes nämligen uteslutet att uttaga en särskild debiterad skatt å förmögenhet i samband med den ordinarie preliminära skatten. Att ordna en särskild preliminärskatteuppbörd för förmögenhetsskatten kan ej heller komma i fråga. Uttages förmögenhetsskatten endast som slutlig skatt, återinföras de nackdelar med skatteeftersläpning, som vidlådde det äldre uppbördssystemet och som ledde till att dödsbon med stor behållen förmögenhet blevo belastade med avsevärda skatteskulder.

Det vore också besvärligt för de skattskyldiga att behöva handskas med ytterligare en debetsedel.

Även för det allmänna skulle det vara olägligt, om förmögenhetsskatten skulle komma att släpa efter. Framhållas må också, att någon förmögenhetsskatt icke komme att erläggas under en övergångstid om minst $1\frac{1}{2}$ år, därest den preliminära uppbörden av skatten avskaffades. Härtill kommer, att uppbördsmyndigheterna skulle beredas ökat arbete och att det allmänna till följd därav skulle få vidkännas ökade kostnader för debitering och uppbörd. Kostnadsökningen kan approximativt beräknas till ca 240 000 kr. (antalet skattskyldiga med statlig förmögenhetsskatt utgjorde enligt 1948 års taxering ca 210 000; kostnaden per skattskyldig kan uppskattas till ca 1:15 kr.).

Med hänsyn härtill och då någon skada veterligen icke uppkommit av att

uppgifterna i debiteringslängden och uppbörds korten äro offentliga, torde nu gällande regler böra bibehållas.

De sakkunniga vilja slutligen påpeka, att skäl kunna anföras för att även förmögenhetsuppgifterna i förmögenhetslängden böra vara offentliga. Liksom beträffande inkomstuppgifterna skulle sekretesskyddet begränsas till detaljerna; slutbeloppet skulle vara offentligt. Praktiska fördelar skulle härigenom vinnas. Den särskilda förmögenhetslängden skulle sålunda kunna avskaffas; uppgifterna om skattepliktig och beskattningsbar förmögenhet skulle i stället kunna införas i inkomstlängden.

Arbetsgivares skyldighet att anmäla arbetsanställning.

A. Gällande bestämmelser.

Enligt förordningen den 30 april 1943 (nr 218) om skyldighet för arbetsgivare att anmäla arbetsanställning är arbetsgivare skyldig att till utmätningsmannen i anställningsorten göra anmälan om anställande av arbetstagare. Är anställningen avsedd att vara högst fyra veckor, föreligger dock ej anmälingsskyldighet med mindre anställningen varar längre tid än nyss sagts. Statliga verk och inrättningar, landsting och kommuner m. fl. kommunala samfälligheter äro anmälingsskyldiga endast i fråga om arbetare i statens eller samfällighetens tjänst.

Anmälan skall göras senast en vecka efter anställningens början eller, om anställningen varit avsedd att vara högst fyra veckor men förlänges utöver denna tid, senast fyra veckor efter anställningens början. För anmälningarna skola användas särskilda blanketter (anställningskort), vilka för varje anställd utskrivs i två exemplar.

Utmätningssmannen skall förvara det ena exemplaret av anställningskortet i ett alfabetiskt ordnat register och översända det andra exemplaret till länsstyrelsen eller, där arbetstagaren är mantalsskriven inom annan utmätningsmans tjänstgöringsområde, till denne, som har att efter tagen kännedom om innehållet i kortet vidarebefordra detsamma till länsstyrelsen i mantalsskrivningsorten. Till länsstyrelse inkommande anställningskort skola alfabetiskt ordnas i särskilt register.

För Stockholm gälla vissa särskilda bestämmelser; sålunda skall bl. a. vad i förordningen stadgas angående utmätningsman och länsstyrelse i nämnda stad gälla mantalsverket.

Den som underlåter att behörigen fullgöra anmälingsskyldigheten straffas med böter å högst 100 kr. Ej må dock till straff dömas, därest omständigheterna giva vid handen att underlåtenheten haft sin grund i ett tillfälligt förbi-seende eller att anmälingsskyldigheten icke kunnat fullgöras inom föreskriven tid.

Bestämmelserna utgöra ett led i den serie av åtgärder, vilka år 1943 vidtogos för att främja en effektivare skattebetalning och en grundligare taxeringskontroll. Närmast åsyftade man att komma till rätta med de brister i restindrivningen av utskylder, vilka hade sin främsta grund däri, att indrivningsmyndigheterna hade stora svårigheter att snabbt vinna kunskap om den restfördes arbetsanställning.

I avseende å detta spörsmål uttalade de sakkunniga, vilkas betänkande låg till grund för propositionen i ämnet¹:

Ett undanröjande av nu berörda olägenhet synes emellertid endast kunna ske på ett sätt, nämligen genom att arbetsgivarna åläggas skyldighet att i viss utsträckning anmäla arbetsanställning. Förslag i sådan riktning hava även tidigare framkommit, bl. a. framlades sådant förslag av 1936 års uppborrdskommitté. Det är givet, att en dylik föreskrift skulle för arbetsgivarna, framför allt de större, innebära åtskilligt besvär. Emellertid framstår för de sakkunniga såsom en ofrånkomlig förutsättning för vinnande av en bättre ordning i fråga om uppbörderna, att en ändring ernås i nu berörda avseende. Såsom förut påpekats, skulle det båta föga att söka utveckla skatteförmedlingsrörelsen, om man icke samtidigt skärpte kontrollen å de notoriska skatteskolarna. Anmärkas må ock, att den nu förevarande utredningen avser att söka vinna en sådan förbättring av uppbörderna att frågan om uppördens verkställande vid inkomstkällan därmed åtminstone tills vidare kan få anstå. Ett genomförande av förslaget om uppörd vid inkomstkällan kan enligt vad som allmänt erkännes icke äga rum, med mindre arbetsgivarna i betydande utsträckning tagas i anspråk för ändamålet. Kan man undgå en dylik mera långt gående reform genom nu ifrågasatta åtgärder, vill det synas som om det ökade besvär för arbetsgivarna, som anmälningsskyldighetens fullgörande innebär, dock skulle vara acceptabelt då man därigenom undgår nyssberörda väsentligt mera omfattande arbetsuppgifter.

B. Framförda förslag om ändringar m. m.

Genom skrivelse den 12 juni 1944 från finansdepartementets rättsavdelning bereddades länsstyrelserna tillfälle att yttra sig över om och i vad mån ändring av lagstiftningen angående anställningsregistret ansåges påkallad av dittills vunna erfarenheter. De avgivna yttrandena jämte vissa till finansdepartementet inkomna framställningar angående anställningsregistret ha överlämnats till uppborrdssakkunniga för att av de sakkunniga tagas under övervägande.

I olika sammanhang har frågan om det fortsatta behovet av anställningsregistret berörts, bl. a. av riksdagens revisorer i 1946 års revisionsberättelse (s. 134—140), av statens organisationsnämnd i en promemoria den 12 december 1949 angående organisationsundersökningar vid länsstyrelsen och vissa landsfiskalskontor i Östergötlands län samt av 1950 års besparingsutredning i en promemoria den 10 november 1950.

I skrivelse den 8 december 1950 till samtliga länsstyrelser hemställde uppborrdssakkunniga om yttrande rörande behovet av förevarande lagstiftning, varvid bilades en sammanställning av tidigare avgivna yttranden och i övrigt gjorda uttalanden angående anställningsregistret. Samtidigt anhöllo de sakkunniga om uppgifter beträffande antalet införselbeslut under år 1950, m. m.

I fråga om det fortsatta behovet av anställningsregistret må till en början framhållas, att folkbokföringskommittén i sitt betänkande

¹ SOU 1942: 21 s. 73.

med förslag till omorganisation av folkbokföringen (SOU 1944: 52 s. 266) föreslog att texten å tryckplåtarna i länsstyrelsernas tryckande register även skulle innehålla uppgift å arbetsgivarens namn och adress. Önskemål härom hade uttryckts av 1944 års uppborädsberedning, som framhållit, att en dylik uppgift skulle vara av stort värde såväl för inärvningsarbetet som med hänsyn till arbetsgivarnas skyldighet att verkställa skatteavdrag.

I betänkandet diskuterade folkbokföringskommittén jämväl möjligheterna att använda folkbokföringens tryckande register för arbetsmarknadsändamål.¹ En förutsättning härför vore, att personplåtarna försåges med så noggranna och detaljerade uppgifter om yrke och näringsgren, att dessa kunde tjäna till ledning för ett bedömande av vederbörandes användbarhet såsom arbetskraft, samt om arbetsgivarens namn och, där så erfordrades till dennes identifiering, postadress. Omprägling av personplåts yrkesuppgift borde ske under löpande året med stöd av anställningsregistret. För detta ändamål borde formuläret till anställningskort så ändras, att vid uppgiftsskyldighetens fullgörande uppgift lämnades även om näringsgren. Genom anställningskorten vunnes emellertid icke kännedom om samtliga fall av ändrad yrkesverksamhet. Anställningskorten lämnade nämligen icke upplysning om upphörande av yrkesverksamhet utan samband med antagande av ny arbetsanställning eller om övergång från ett yrke till ett annat inom samma företag eller om öppnande av egen rörelse i någon form. Ur såväl folkbokförings- som arbetsmarknadssynpunkt vore det därför ofrånkomligt, att personplåtarnas yrkesuppgifter första gången inpräglades samt sedermera åtminstone vart femte år ompräglades med stöd av mera uttömmande uppgifter om yrke, näringsgren och arbetsgivare. Dessa uppgifter borde införskaffas genom de av kommittén föreslagna skriftliga mantalsuppgifterna.

I det vid pröp. nr 282/1945 fogade statsrådsprotokollet (s. 90) anförde *departementschefen* beträffande personplåtens text att det borde få ankomma på Kungl. Maj:t att i administrativ ordning meddela beslut om textens innehåll och fördelning på tryckytan. Beslut att texten skall innehålla uppgift på arbetsgivarens namn och adress har hittills icke meddelats.

1944 års uppborädsberedning förutsatte i sitt betänkande med förslag till omläggning av uppborädsförfarandet (SOU 1945: 27 s. 448), att anställningsregistren skulle komma att försvinna och ersättas av folkbokföringsavdelningarnas register.

För att undersöka de möjligheter anställningsregistren dittills erbjudit i syfte att förbättra restinärvningen inforäde 1946 års riksdagsrevisorer i cirkulärskrivelse till länsstyrelserna uppgifter ägnade att belysa denna fråga. Efter redogörelse för de inkomna yttrandena m. m. ha revisorerna sammanfattningsvis uttalat:

¹ SOU 1944: 52 s. 267—280.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har anställningsregistret icke kommit att på avsett sätt fylla sitt egentliga ändamål, nämligen att till ledning för restindrivningen snabbt lämna upplysning om den skattskyldiges arbetsanställning. Den främsta orsaken till detta förhållande synes vara, att arbetsgivarna i stor utsträckning försumma att fullgöra den föreskrivna anmälningsskyldigheten. Särskilt gäller detta arbetsgivare med ett mindre antal anställda. Till väsentlig del torde försumligheten bero på ren okunighet om gällande bestämmelser. Kontrollen över efterlevnaden av föreskrifterna synes även på vissa håll hava varit bristfällig. Det förefaller revisorerna anmärkningsvärt, att myndigheterna i allmänhet — trots kännedom om registrets bristande effektivitet — i så ringa utsträckning använt sig av möjligheten att genom kungörelser, meddelanden i radio och i dagspressen bland allmänheten sprida kännedom om den föreskrivna anmälningsskyldigheten.

Genomförandet av den nya reformen på uppborðsväsendets område har aktualiserat frågan om ett bibehållande av anställningsregistret. Nämnas må att redan i samband med registrets tillkomst uttalades att detsamma allenast vore att anse såsom ett provisorium i avvaktan på en kommande uppborðsreform. Då det förefaller sannolikt, att anställningsregistret efter uppborðsreformens ikraftträdande kommer att få minskad betydelse, bör det enligt revisorernas mening tagas under överbägande, huruvida icke detsamma kan avskaffas, sedan någon erfarenhet vunnits angående verkningarna av folkbokförings- och uppborðsreformerna.

I yttrandena till uppborðssakkunniga rörande behovet av förevarande lagstiftning har uppgivits, att *länsstyrelsernas anställningsregister* i huvudsak använts för kontroll vid avskrivning av skatter och böter samt för inhämtande av adressuppgifter vid utbetalning av överskjutande preliminär skatt eller vid översändande av utslag i mantalsskrivningsmål, då utbetalda belopp eller avsända utslag återkommit såsom obeställbara. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* har anfört, att vederbörande stadsfogde i Göteborg innan framställning om bötesavskrivning gjorts regelbundet insänt handlingarna till länsstyrelsen för efterforskning av de bötfällda i anställningsregistret. Vid dessa efterforskningar under år 1950, som avsett ca 900 bötfällda, hade närmare 10 procent av de bötfällda anträffats i registret. Förfrågningar hade även gjorts av barnavårdsnämnder, lokala skattemyndigheter, soliditets- och inkassobyråer, advokater, polismän, riksbanken m. fl. Under år 1950 hade över 1 500 sådana förfrågningar inkommit till länsstyrelsen. Registret hade även använts för granskning av avskrivningslängder och värnpliktslåneärenden samt i mantalsskrivningsmål och taxeringsärenden, dock endast i begränsad omfattning. *Länsstyrelsen i Västmanlands län* har uppgivit, att anställningsregistret hos länsstyrelsen i stor utsträckning använts för att besvara förfrågningar från exekutionsbiträden. Västerås stads polisverk hade dagligen gjort 2—3 förfrågningar per telefon för olika ändamål. Även socialvårdsmyndigheterna hade begärt upplysningar i stor utsträckning.

Flertalet av övriga länsstyrelser ha uttalat, att registren hos länsstyrelserna icke vore till stor nytta.

Utmätningens anställningsregister synas förutom

vid skatteindrivningen ha använts för indrivning av böter och allmänna avgifter, bearbetning av restförteckningar, delgivning av handlingar, efterforskning av underhållsskyldiga och personer upptagna i den s. k. spärrlistan, uttagning och inskrivning av personal till civilförsvaret samt i ärenden rörande polis- och åklagarverksamheten, mantalsskrivning, barnavård, fattigvård, familjebidrag och bosättningslån m. m. Omdömet om registrens användbarhet i dessa avseenden har växlat avsevärt. Såvitt gäller landsbygden har värdet av registren som regel icke ansetts vara särskilt stort. För städernas och industrisamhällellenas del har däremot framhållits, att man haft god nytta av registren.

För de lokala skattemyndigheterna har anställningsregistret icke ansetts ha någon större betydelse.

Anställningsregistrets avskaffande har förordats av *statens organisationsnämnd, 1950 års besparingsutredning, tolv länsstyrelser* och *åtskilliga landsfiskaler*. En av dessa länsstyrelser har dock uttalat, att det möjligen skulle kunna tänkas, att registret i fortsättningen fördes endast hos exekutionsbiträdena på landet och hos stadsfogdarna i städerna.

Statens organisationsnämnd har bl. a. yttrat:

Anställningsregistren torde i allmänhet vara föga aktuella, eftersom anmälningar ofta ej inkomma från mindre företagare, såsom detaljaffärer, lantbrukare och privatpersoner (t. ex. beträffande hembiträden). Större företag med välordnade personalavdelningar synas däremot sköta sin anmälningsskyldighet ganska väl, även om jämväl bland dem undantag finnas. Registrens bristande aktualitet, som vid stickprovsundersökningar i olika anställningsregister bekräftats, torde bl. a. sammanhänga med den bestämmelsen, att anmälningsskyldighet ej föreligger förrän efter 4 veckors anställning, vilket gör, att anmälan då ofta kan bli bortglömd.

Med hänsyn till vad ovan anförts, synes anställningsregistret kunna slopas. Därigenom skulle en avsevärd arbetsbesparing kunna göras på landsfiskalskontor, länsstyrelser, mantalsverket, posten m. fl. tjänsteställen. Lågt räknat torde per dag en besparing av 24×4 timmar = 96 timmar kunna uppnås på de olika länsstyrelserna och på landsfiskalskontoren ca 400×15 min. = 100 timmar eller sammanlagt minst 196 timmar per dag.

Även för företagens del skulle ett upphävande av föreskriften att insända anställningskort innebära en viss arbetslättnad.

1950 års besparingsutredning har uttalat, att bestämmelserna om anställningsregister tillkommit för att effektivisera beskattningen. Efter införandet av källskattesystemet hade registren förlorat sin betydelse i detta avseende och torde för närvarande ej heller användas för annat ändamål. Enligt vad som inhämtats lades dock fortfarande ned betydande arbete på att hålla registren i stånd. På vissa större länsstyrelser åtginge härför inemot en hel årsarbetskraft. Av angivna skäl borde dessa bestämmelser såsom ej längre aktuella omedelbart upphävas.

I övrigt har som regel anförts, att behovet av anställningsregistret syntes vara så ringa, att nyttan av detsamma icke uppvägde de kostnader och det besvär, som dess förande och skyldigheten att anmäla arbetsanställning medförde.

Den avsevärda nedgången av antalet införselar talade för att slopa registret. Till det minskade behovet av registret bidro de genomförda skärpningarna av preliminärskatteuttaget, avdraget för kvarstående skatt med 25 procent av inkomsten om debetsedel å slutlig skatt ej företeddes, den ytterligare förbättring av preliminärskatteuttaget som den pågående översynen av uppborðsförordningen torde komma att medföra och det ifrågasatta systemet med redovisningsnummer.

Länsstyrelsen i Örebro län har uttalat tvekan huruvida utmätningmännens anställningsregister för närvarande borde avskaffas. *Länsstyrelsen i Kalmar län* har ifrågasatt, om icke anmälningsskyldigheten borde bibehållas för städernas del. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* har ansett ett anställningsregister i en eller annan form vara av stort värde för indrivningsmyndigheterna. Ett sådant register borde dock uppläggas utan arbetsgivarnas medverkan enligt ett av länsstyrelsen framlagt förslag, som byggde på ifrågasatta redovisningsnummer för arbetsgivare. Vidare har *länsstyrelsen i Uppsala län* tillstyrkt anmälningsskyldighetens bibehållande endast under förutsättning att denna utvidgades så, att den sammanföle med nuvarande skyldighet att verkställa skatteavdrag. Kunde anmälningsskyldigheten ej utvidgas på sådant sätt, borde den avskaffas.

Nio länsstyrelser anse att anställningsregistret bör bibehållas. Samma uppfattning hyses av *flertalet stadsfogdar, exekutionsbiträden i städer och större tätorter samt landsfiskaler inom distrikt med större tätorter.*

Dessa myndigheter göra gällande, att anställningsregistret i vart fall för exekutionsbiträdenas indrivningsarbete har sådan betydelse, att ett avskaffande icke synes nu böra ifrågakomma. Om anmälningsskyldigheten upphävdes, skulle ökat arbete uppkomma för exekutionsbiträdena, framför allt i städerna. Flera exekutionsbiträden kunde bli erforderliga i städerna och de större samhällena. Vidare skulle indrivningsresultatet sannolikt komma att försämrast. I flera yttranden har såsom skäl för att behålla anställningsregistret anförts, att länsarbetsnämnderna numera icke lämna indrivningsmyndigheterna begärda uppgifter ur registren över arbetssökande.

Sälunda har *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* yttrat, att av de inkomna yttrandena framginge att indrivningsarbetet skulle bli avsevärt mera omfattande än nu om registren slopas och alltså komma att kräva ökad personal. Härtill komme att indrivningsresultatet väntades bli avsevärt försämrast. Även om ett slopande av registren komme att medföra en skenbar kostnadsbesparing, skulle dock verkningarna därav i realiteten vara förlustbringande.

Länsstyrelsen i Hallands län har bl. a. anført, att den starka nedgången av antalet införselbeslut icke borde tillmätas alltför stor betydelse. För många löntagare med fast arbetsanställning hade tidigare införseln varit det så att säga normala betalningssättet, vilket numera ersatts av löneavdrag enligt uppborðs-

förordningen. Denna kategori skattskyldiga vållade i allmänhet icke något särskilt besvär ur indrivningssynpunkt. Registret vore däremot av synnerligen stort värde i fråga om sådana skattskyldiga, som ofta bytte arbetsanställning, särskilt utlänningar, anläggningsarbetare, sjömän o. dyl. Någon nämnvärd minskning av antalet restförda tillhörande sistnämnda grupper torde uppborädsreformen hittills knappast kunna sägas ha medfört. Det minskade antalet införselbeslut i fråga om skatter berodde till stor del också på reglerna i 21 § 3) införsellagen om prioritet för löneavdrag beträffande inkomster nära existensminimum.

Stadsfogden i Södertälje har beräknat, att ca 70—80 procent av de restförda i staden anträffades med ledning av anställningsregistret. Avskaffades registret torde knappast mer än 40 procent kunna anträffas utan att antalet exekutionsbiträden ökades med minst två, vilket skulle medföra en kostnadsökning på ca 15 000 kr. per år. Anställningsregistret hade icke blott betydelse för indrivning av skatter och böter utan även för uttagande av underhållsbidrag, för verkstälighet i utsökningsärenden samt för statliga verk och myndigheter. I sistnämnda hänseende kunde nämnas Sveriges riksbank, som sysselsatte 15—20 personer med utredningar angående bosättningslån och indrivning av lånen. Funnes ej anställningsregistret att tillgå, skulle detta arbete ej kunna utföras med nämnda arbetsstyrka; det kunde ifrågasättas huruvida ens en fördubbling av antalet anställda skulle ge ett tillfredsställande resultat.

Stadsfogden i Örebro har bl. a. uttalat:

För Örebros vidkommande synes det mig klart, att de skattebelopp, som endast genom registret kunnat erhållas, flerfaldiga gånger överstiga de utgifter, som äro för registret och att det ur åtskilliga synpunkter icke f. n. kan anses lämpligt att nu bortaga det samma. Det bör här påpekas, att vi fortfarande ha att dragas med rätt stora restförda belopp och att restindrivningen icke nedgått i den omfattning, man räknade med, då det nya uppborädsystemet infördes.

Det är särskilt en kategori av skattebetalare, som väl kunna övervakas tack vare anställningsregistret och det är den stora grupp av medborgare, som ha förvärvsarbete endast under en del av året. Då en person tillhörande denna kategori besökes av ett exekutionsbiträde uppges ofta, att vederbörande icke har någon anställning och att det är synnerligen ovisst, om vederbörande skall ha något förvärvsarbete i fortsättningen. Ofta säges direkt ut, att något förvärvsarbete icke vidare skall förekomma. Saknar då den restförde utmätningsbara tillgångar, föreslås i allmänhet skatten till avskrivning. Funnes nu icke anställningsregistret, som gäve besked om, när vederbörande på nytt erhöle anställning, kunde en dylik skatt i allmänhet icke uttagas. Nu går detta tack vare anställningsregistret mycket bra. Antingen beviljas införsel eller också verkställer vederbörande avbetalningar för att slippa införsel på den nya arbetsplatsen. Det är sålunda icke givet, att införsel utan vidare meddelas, då anställningskort inkommer, utan vederbörande får ofta tillfälle, om förhållandena så medgiva, att frivilligt betala sin skuld vid äventyr av införsel. Man torde vidare kunna utgå ifrån, att de skattebetalare, varom här är fråga, icke komma att taga anställning under årets fyra första månader, då ju ev. kvarstående skatter skola uttagas.

Enligt uppborädsförordningen skall ju beträffande åtskilliga skatter vid utebliven betalning av den skattskyldige undersökas, huruvida någon arbetsgivare är ansvarig för

skatten. Detta ansvar skall avse icke endast uppbördstidens utan i åtskilliga fall även inkomstarets arbetsgivare. Denna undersökning är ofta svår och tidsödande, mycket beroende på att det är svårt att av den skattskyldige få exakta uppgifter särskilt beträffande inkomstarets arbetsgivare. I dylika fall kan registret många gånger vara till övärderlig hjälp.

Landsfiskalen-utmättningsmannen i Trollhättans distrikt har bl. a. anført:

Klart synes det mig vara, att när det gäller restförda anställda det överväldigande flertalet anträffats med hjälp av anställningsregistret. Givetvis skulle en stor del av dessa restförda oavsett anställningsregistret kunnat anträffas, men det skulle hava tagit betydligt längre tid. Med hjälp av anställningsregistret anträffas ofta en restförd *genast* — utan hjälp av registret skulle det kanske hava tagit månader och möjligheten att verkställa indrivning skulle i hög grad förminsats. När det gäller arbetstagare, som ofta byta anställning, får man även med anställningsregistret till hjälp ofta nog nöja sig med att konstatera, att anställningen upphört, innan kännedom om vederbörande vunnits. Hur skulle det bli med effektiviteten, om anställningsregistret slopas? Hur var det före anställningsregistrets tillkomst? Syftet med anställningsregistret var ju att främja en effektivare skattebetalning — givetvis i första hand av den kategori arbetstagare, som jag här ovan omnämnt — och det har registret gjort och gör fortfarande. Jag har ofta tillfälle konstatera, att översändande till annan utmättningsman av ett anställningskort så gott som omgående föranleder en handräkningsframställning.

Länsstyrelsen i Västmanlands län har påpekat, att anställningsregistrets avskaffande antagligen skulle leda till, att förfrågningar komme att ställas till pastorsämbetena och framför allt till länsstyrelsernas befolkningsregister angående vederbörandes adress. Detta skulle nödvändiggöra, att särskild arbetskraft finge anställas.

Ett par länsstyrelser samt *flera stadsfogdar* och *landsfiskaler* ha uttalat, att om anställningsregistret avskaffades, besväret för arbetsgivarna med att besvara vissa myndigheters förfrågningar om anställningsförhållandena torde bli minst lika stort som besväret med anställningskortens utskrivande.

Länsstyrelserna i Uppsala, Malmöhus och *Västernorrlands län* ha uttalat, att ett av de sakkunniga ifrågasatt system med redovisningsnummer för arbetsgivarna icke syntes kunna ersätta nuvarande anställningsregister. Enligt vad sistnämnda länsstyrelse framhållit berodde detta icke minst därpå, att exekutionsbiträdena icke syntes kunna begagna sig av dessa nummer vid indrivningen utan att hänvända sig till länsstyrelsen i varje förekommande fall.

Femton länsstyrelser — därav samtliga som önskat anmälningskyldighetens bibehållande med undantag av länsstyrelsen i Västmanlands län — ha ansett, att anställningsregistret hos länsstyrelserna kan avskaffas.

Av nämnda länsstyrelser ha fyra förordat, att anställningsregistret skall föras endast hos exekutionsbiträde och att anmälan om arbetsanställning sålunda skall göras endast å *ett* kort, som tillstalles vederbörande exekutionsbiträde di-

rekt eller via utmätningsmannen. Samma förslag har gjorts av *Gästriklands polisförening*, som dock ansett anmälan böra lämnas direkt till exekutionsbiträdet.

Svenska polisförbundet har yttrat, att anställningskortet borde tillställas exekutionsbiträde. Anställningsregistret skulle därigenom bli till större nytta.

I de år 1944 till finansdepartementets rättsavdelning avgivna yttrandena ha *åtskilliga länsstyrelser* och *ett flertal utmätningsmän* uttalat, att utmätningsmannens anställningsregister borde — åtminstone beträffande landsbygden — förvaras hos exekutionsbiträdena, enär dessa i hög grad vore beroende av att så gott som dagligen ha tillgång till registret. Detta försvårades emellertid, om registret förvarades hos utmätningsmannen, som därjämte icke på långt när hade samma behov av registret. Därest anställningsregistret förvarades hos exekutionsbiträdena, hade dessa med sin större lokal- och personkänedom därjämte bättre möjlighet att kontrollera, att anmälningsskyldigheten fullgjordes i behörig ordning. I vissa yttranden har därvid förutsatts, att ansvaret för registrets behöriga skötsel likväl fortfarande skulle ankomma på utmätningsmannen, under det att i andra yttranden föreslagits, att även nämnda ansvar i första hand skulle åvila exekutionsbiträdena. *Några länsstyrelser* och *åtskilliga utmätningsmän* ha i stället ifrågasatt, om icke anmälan om anställning borde göras i tre exemplar, av vilka det ena skulle förvaras hos länsstyrelsen, det andra hos utmätningsmannen samt det tredje hos exekutionsbiträde.

Den för anmälningsskyldighetens inträde föreskrivna anställningstiden har i åtskilliga yttranden ansetts böra avsevärt förkortas. I några yttranden har sålunda uttalats, att anmälningsskyldigheten borde sammanfalla med skatteavdragsskyldigheten, medan i andra yttranden föreslagit sanmälningsskyldighet vid anställning om en eller två veckor. Vidare har anförts, att anmälan borde göras omedelbart eller senast inom tre dagar efter anställningens början.

Landsfiskalen i Lessebo distrikt har yttrat, att de ledande motiven för lagstiftningen syntes ha haft till syfte att giva vederbörande utmätningsman och denne underlydande exekutionsbiträden tillfälle att på ett tidigare stadium än många gånger nu bleve fallet få klarhet i vederbörande restfördas arbetsförhållanden, särskilt för det klientel av restförda, som i regel bytte arbetsgivare ofta och som härigenom icke kunde nås genom införselinstitutet. I synnerhet under rådande förhållanden på arbetsmarknaden hade det visat sig synnerligen besvärligt att komma till rätta med arbetstagare, som haft och hade sin sysselsättning vid skogsarbeten, torvmossar, byggnadsarbeten o. dyl. utanför mantalsskrivningsorten. Då arbetsanställningens varaktighet för denna kategori av arbetstagare såsom regel hölle sig inom den kritiska tiden av fyra veckor, komme dylika anställningar att helt undandragas utmätningsmannens känedom. Införande av omedelbar anmälningsskyldighet, där tiden för arbetsanställningen vore avsedd att vara högst fjorton dagar, skulle säkerligen lämna ett

betydligt bättre resultat. Förfarandet komme visserligen att medföra arbete för anställningsregistrets skötsel. Detta förhållande borde emellertid icke förorsaka betänkligheter, då den fasta stommen av anställningskort i regel, sedan registret väl upplagts, icke komme att fordra större justeringar än att dessa kunde medhinnas utan att äventyra indrivningsverksamheten i allmänhet. Liknande uttalanden ha gjorts av *länsstyrelsen i Jönköpings län* och av *ett flertal utmätningsmän*.

Länsstyrelsen i Örebro län har uttalat, att gällande bestämmelser ofta syntes leda till att utmätningsmannen alltför sent erhöle kännedom om anställningen i det fall då denna i verkligheten kommit att vara längre än fyra veckor. Till följd av svårigheterna för vederbörande myndighet att konstatera huru länge en anställning vore avsedd att räcka, syntes bestämmelsen icke sällan utnyttjas av arbetsgivare och arbetstagare för att underlåta anmälan av anställning även i fall där anställningen ursprungligen beräknats räcka längre än fyra veckor. Skulle emellertid anmälningsskyldighet inträda redan när anställningen kunde väntas räcka två veckor, kunde man befara, att det redan nu omfattande registret hos länsstyrelsen bleve alltför svårhanterligt.

Länsstyrelsen i Uppsala län har yttrat, att åtgärder borde vidtagas för att anställningsregistret skulle få större användning vid kontroll av att arbetsgivare verkställde skatteavdrag. Anmälningsskyldigheten borde bl. a. utvidgas så, att den sammanföle med skyldigheten att verkställa skatteavdrag. Framför allt skulle härigenom vinnas, att arbetsgivarna bättre fullgjorde sin avdragskyldighet.

I ett icke ringa antal yttranden har föreslagits införande av skyldighet att anmäla, när anställning upphör, därvid samtidigt den nya anställningen borde angivas, därest denna vore känd. Sådan skyldighet har sålunda föreslagits av *några länsstyrelser* och *åtskilliga utmätningsmän* ävensom av *Svenska polisförbundet*. *Länsstyrelsen i Älvsborgs län* har anfört, att ett dylikt förfarande visserligen komme att medföra ett icke ringa merarbete för såväl arbetsgivare som myndigheter men att åtskilliga fördelar otvivelaktigt skulle vinnas härigenom. Dels bleve anställningsregistret fullständigare, än vad nu vore fallet, vilket måste vara till stor fördel för indrivningsarbetet, dels kunde ur registret på ett tidigt stadium utgallras icke längre aktuella fall, såsom vid dödsfall, övergång till enskild verksamhet, utflyttning från stad, landsfiskalsdistrikt eller län. Fall kunde även inträffa, då en skattskyldig förvägrades avskrivning av utskylder på den grund, att han i anställningsregistret kvarstode såsom anställd, ehuru anställningen upphört och i följd härav ändrade ekonomiska förhållanden inträtt.

Några länsstyrelser och *åtskilliga utmätningsmän* ha ifrågasatt — under framhållande att arbetsgivarna i icke ringa utsträckning underlåte att fullgöra anmälningsskyldigheten — att *ansvarsbestämmelserna* borde skärpas. Sålunda har *länsstyrelsen i Gotlands län* uttalat, att straff för närvarande

icke syntes kunna utmätas med mindre ett upprepande av sådan underlåtenhet föreläge. *Länsstyrelsen i Värmlands län* har framhållit, att bestämmelserna torde medföra att vid eventuellt åtal de allra flesta komme att gå fria från straff.

Vidare har framhållits, att arbetsgivarna borde göras uppmärksamma på tillvaron av förevarande anmälningsskyldighet genom att upplysningar härom lämnades i radio och press, m. m. Sålunda har *länsstyrelsen i Uppsala län* uttalat, att arbetsgivarna borde erinras om nämnda skyldighet genom periodvis återkommande meddelanden i ortspressen varjämte åklagare- och polismyndigheter borde anbefallas att särskilt övervaka bestämmelsernas efterlevnad, m. m.

Slutligen må nämnas, att blanketten till anställningskort enligt uttalande av *länsstyrelsen i Älvsborgs län* borde så ändras, att av kortet tydligt framginge anställnings- eller avlöningsorten. Det förekomme nämligen, då ett företag hade huvudkontor på en plats men med de olika arbetsplatserna spridda kanske över hela landet, att kortet expedierades till utmätningssmannen i den ort, där huvudkontoret vore beläget, ehuru avlöningen utbetalades å annan ort, där den skattskyldige vore bosatt och utförde sitt arbete. Detta kunde vålla uppbördsmyndigheterna onödigt besvär och borde undvikas. *Landsfiskalen i Oskarsströms distrikt* har förordat, att av anställningskortet borde framgå såväl anställningsorten som, därest platsen för avlöningens utbetalande vore en annan än anställningsorten, denna plats. Bristande kännedom om platsen för avlöningens utbetalande kunde avsevärt fördröja indrivningsarbetet.

C. Uppbördssakkunnigas förslag.

Om de i länsbyråernas tryckande register ingående personplåtarna kompletterades med arbetsgivares namn och adress, skulle arbetet med den årligen återkommande aktualiseringen av plåtarna, vilken blott skulle kunna ske med ledning av avlämnade mantalsuppgifter, bli synnerligen kostnadskrävande. Vidare skulle arbetsgivaruppgifterna för en stor del av befolkningen aldrig kunna hållas aktuella; detta skulle gälla just den kategori arbetstagare beträffande vilken det är mest betydelsefullt för myndigheterna att äga tillförlitliga arbetsgivaruppgifter. Uppbördssakkunniga anse sig icke böra föreslå, att föreskrift om komplettering av registren på ifrågasatt sätt meddelas.

Man lär alltjämt få utgå ifrån att det nuvarande anställningsregistret icke kan bli överflödigt genom utbyggnad av folkbokföringssystemet. För att ett register över skattskyldigas arbetsgivare skall vara till verklig nytta vid indrivningsarbetet fordras nämligen att uppgifter om ändrade arbetsgivarförhållanden snabbt tillföras registret. Vad som framför allt vållar svårigheter vid skatteindrivningen är att nå sådana skattskyldiga, som ofta byta anställning.

Skulle därför de eventuella uppgifterna om anställningsförhållandena i länsstyrelsernas befolkningsregister aktualiseras högst en gång om året i samband med mantalsskrivningarna, komme enligt uppördssakkunnigas mening uppgifterna ur indrivningssynpunkt att få föga värde.

För bedömande av frågan, huruvida anställningsregistret bör bibehållas eller icke, är restindrivningens omfattning och antalet införselar av betydelse. Av till uppördssakkunniga lämnade uppgifter framgår såsom tidigare i Kap. XI nämnts, att antalet införselbeslut i hela riket nedgått från ca 896 000 år 1944 till ca 112 000 år 1950 eller sålunda med 87,5 procent. Uppgifterna om den omfattning, i vilken de restförda kunnat anträffas med hjälp av anställningsregistret, skilja sig avsevärt i fråga om städer och större samhällen, å ena sidan, och landsbygden, å andra sidan. Stadsfogdarna och landsfiskaler i distrikt med större tätorter ha sålunda som regel anfört, att anställningsregistret varit till god nytta. I landsfiskalsdistrikt utan större samhällen och industrier anses däremot registret i allmänhet ha varit till ringa hjälp. Såsom förklaring till sistnämnda förhållande har uppgivits, dels att exekutionsbiträdena i distrikt med mer stationär befolkning ägde bättre personkänedom än exekutionsbiträdena i städer och andra samhällen med en rörlig befolkning, dels ock att anmälningskyldigheten fullgjorts väsentligt sämre på landsbygden än i städerna.

Även om nedgången av antalet införselbeslut efter det nya uppördssystemets införande är avsevärd, måste likväl införsel tillgripas i ganska stor omfattning för att restförda skatter skola erläggas. Av de avgivna yttrandena ha uppördssakkunniga bibringats den uppfattningen, att det föreligger risk för försämrat indrivningsresultat, om skyldigheten att anmäla arbetsanställning skulle omedelbart avskaffas. Med avskaffande av nämnda skyldighet torde därför böra anstå till dess erfarenheter vunnits i vilken omfattning kvarstående och restförd skatt kan komma att minskas genom redan genomförda och nu föreslagna förbättringar av källskattesystemet. Med hänsyn härtill och till de övriga ändamål, för vilka anställningsregistret utnyttjas, förorda de sakkunniga, att skyldigheten att anmäla arbetsanställning tills vidare skall bestå.

Däremot föreslå de sakkunniga att länsstyrelsernas anställningsregister avskaffas och att det skall ankomma på utmätningsmannen att bestämma, om anställningsregistret skall föras hos honom eller hos vederbörande exekutionsbiträde. Anmälan om arbetsanställning bör göras i ett exemplar till utmätningsmannen i anställningsorten. Är arbetstagaren mantalsskriven inom annan utmätningsmans tjänstgöringsområde, bör avskrift av den inkomna anmälan över-sändas till denne.

Uppördssakkunniga ha icke funnit anledning föreslå utvidgning av arbetsgivarnas anmälningskyldighet. Vad angår önskemålen om att tiden för anmälningskyldighetens inträde skall förkortas, torde den eventuella förbättringen av skatteindrivningen genom kortare tidsfrist icke kunna uppväga det ökade be-

sväret för arbetsgivarna. I allmänhet torde därjämte den inkomst, som upp-
bäres vid kortvariga anställningar vara så obetydlig, att endast ett ringa skatte-
belopp kan uttagas genom införsel. Icke heller synas tillräckliga skäl ha åbe-
ropats för skyldighet för arbetsgivare att anmäla när anställning upphört.

För att anställningsregistret skall erhålla avsett värde måste anmälningsskyldigheten fullgöras ordentligt. För närvarande synes det brista avsevärt härut-
innan. För att åstadkomma förbättring härvidlag torde det vara nödvändigt
med en ökad upplysningsverksamhet från myndigheternas sida.

Specialmotivering.

Uppbördsförordningen.

De av uppördssakkunniga föreslagna ändringarna i UF beröra ett så stort antal av förordningens olika paragrafer, att det ansetts lämpligt att utarbete en helt ny förordning, som avses skola ersätta den nu gällande. Åtskilliga paragrafer äro dock oförändrade.

1 §.

Paragrafen är oförändrad.

Enligt 21 § investeringsskatteförordningen den 30 mars 1951 (nr 151) skola UF:s bestämmelser angående statlig inkomstskatt äga motsvarande tillämpning beträffande den investeringsskatt, som skall utgå enligt 1952 års taxering. Likartat stadgande återfinnes i den förordning om särskild avgift vid vissa investeringar (investeringsavgift), varom förslag nyligen framlagts i prop. nr 220/1951. Då investeringsskatteförordningen endast gäller ett år, ha uppördssakkunniga icke funnit anledning omnämna investeringsskatten i UF. Icke heller synes anledning föreligga att här omnämna investeringsavgiften.

2 §.

Angående begreppen »slutlig skatt» och »tillkommande skatt», se Kap. IV.

Enligt de sakkunnigas förslag skall såsom tillkommande skatt bl. a. behandlas all skatt, som utöver tidigare påförd skatt skall erläggas på grund av beslut rörande ändrad debitering. Även sådan skatt, som skattskyldig har att gälda på grund av utslag i mål angående efterkrav, anses sålunda böra uttagas såsom tillkommande skatt.

3 §.

Preliminär A-skatt är i första hand sådan arbetstagares preliminära skatt, som arbetsgivare innehållit genom skatteavdrag och i behörig ordning inbetalat till uppördsmyndigheterna; här inbegripes jämväl det fall, där arbetstagaren påkallat förhöjning av skatteavdraget. Även preliminär skatt, som innehållits genom skatteavdrag men icke inbetalats till uppördsmyndigheterna, är att hänföra till preliminär A-skatt för arbetstagaren. Detsamma gäller enligt 97 (nuvarande 95) § uppdebiterad preliminär A-skatt. Därutöver bör som preliminär A-skatt betraktas sådan preliminär skatt, som arbetstagare själv inbetalar utöver den skatt som av arbetsgivaren innehålles genom skatteavdrag.

Preliminär skatt, som skattskyldig med preliminär B-skatt inbetalar utöver det debiterade skattebeloppet, bör likställas med B-skatt, fastän skatten icke

motsvaras av någon debitering. Vid avräkningen mot den slutliga skatten (jfr Kap. IV och 34 § 2 mom.) skall den skattskyldige tillgodoräknas *dels* den debiterade B-skatten, d. v. s. det å debetsedel upptagna skattebeloppet, såväl till den del skatten krediterats den skattskyldige såsom erlagd som vad därav eventuellt blivit restfört, *dels ock* den B-skatt som därutöver erlagts antingen under inkomståret eller därefter intill utgången av april månad under taxeringsåret. Det sagda gäller jämväl i tillämpliga delar den preliminära C-skatten. Eftersom skattskyldig med preliminär C-skatt tillika har att erlægga även preliminär A-skatt, torde dock som regel skatt som inbetalas utöver den debiterade C-skatten komma att behandlas som A-skatt.

Enligt ett av Kungl. Maj:t den 10 juni 1948 (NJA 1948:440) meddelat utslag utgör den omständigheten att försäljare må ha varit berättigad att uppbära honom tillkommande provision direkt av arbetsgivarens kunder icke hinder mot införsel, enär arbetsgivaren haft att föranstalta om att den ordning, i vilken försäljaren skulle utbekomma provisionen, ändrades på det sätt som föranleddes av införselbeslutet. Däremot torde arbetsgivaren f. n. icke vara skyldig att göra skatteavdrag i dylikt fall; se härom centrala uppbördsnämndens meddelande nr 5/1950. De nuvarande bestämmelserna möjliggöra sålunda för arbetsgivare och arbetstagare att avtala om sådan form för löneutbetalningen, att skatteavdrag icke skall göras. Denna möjlighet kan missbrukas i syfte att undkomma skatt. Bestämmelserna ha därför omarbetats så, att det skall bero på lokal skattmyndighets prövning, huruvida vederbörande skall erlægga preliminär B-skatt i stället för preliminär A-skatt. Som regel böra emellertid dessa skattskyldiga erlægga B-skatt; endast i undantagsfall bör A-skatt utgå och avdragsskyldighet för arbetsgivaren föreligga.

4 §.

I sitt förra betänkande (s. 65 o. f.) övervägde uppbördssakkunniga frågan om att införa särskilda kolumner i skattetabellerna för inkomstagare, som fyllt 67 år, därvid den i dessa kolumner upptagna skatten skulle beräknas på en med folkpensionen ökad inkomst. Därigenom skulle folkpensionärer med annan huvudsaklig inkomst av tjänst än folkpension komma att få erlægga preliminär skatt även å folkpensionen, varjämte hänsyn även skulle kunna tagas till att dessa skattskyldiga icke hade att erlægga pensionsavgift. Med denna metod skulle man dock icke träffa sådana gifta kvinnor med folkpension men utan annan inkomst av tjänst, vilka på grund av mannens inkomst bleve taxerade för folkpensionen och i följd därav påförda slutlig skatt. För dessa kvinnor bleve den slutliga skatten tillika kvarstående skatt. Angivna och andra nackdelar — utvidgningen av tabellverket vore otivelaktigt en sådan — med den sålunda ifrågasatta metoden vore av den art, att uppbördssakkunniga icke ansågo sig

kunna förorda densamma. De sakkunniga ha icke funnit skäl föreligga att frångå sin tidigare intagna ståndpunkt.

Svenska stadsförbundet har i skrivelse den 20 december 1948 hos Kungl. Maj:t hemställt, att skattetabeller skola upprättas även för kommunala utdebiteringar å femtiotal ören. Det nuvarande systemet medförde nämligen den olägenheten för skattebetalarna, att antingen för mycket skatt uttoges, som sedermera finge restitueras, eller den utgående skatten bleve för liten, varigenom skattebetalarna senare nödgades erlægga kvarstående skatt. Dessutom kunde systemet under vissa förhållanden leda till att kommunen, för att undvika en alltför stor höjning av skatteuttagsbeloppet, såge sig nödsakad avstå från en i övrigt välmotiverad utgiftsökning. Enligt stadsförbundets mening borde fördelarna av den föreslagna ändringen bli betydande för städerna.

Införande av skattetabeller även för kommunala utdebiteringar å femtiotal ören har för flertalet skattskyldiga relativt liten betydelse. En tabell, avseende en kommunal utdebitering å kr. 8:50 i ortsgрупп V skulle sålunda, jämfört med motsvarande tabeller för utdebiteringar å 8 och 9 kr., för en gift skattskyldig med en årsinkomst å 9 000 kr. medföra ett ökat resp. minskat skatteuttag, vid veckolön om 1 kr. per vecka och vid månadslön om 2 å 3 kr. per månad; i många fall skulle det bli samma skatteavdrag enligt en skattetabell, avseende en utdebitering, slutande på 50 öre, som enligt skattetabell med en utdebitering om närmast lägre eller högre hela kronor. Med hänsyn härtill samt de kostnader och andra olägenheter, den ifrågasatta utvidgningen av tabellmaterialet skulle medföra, anse sig de sakkunniga icke kunna förorda, att skattetabeller allmänt skola upprättas för utdebiteringar å femtiotal ören. Däremot torde det vara motiverat att öppna möjlighet att för viss kommun upprätta särskild skattetabell efter annan kommunal utdebitering än i helt antal kronor. Dylik tabell synes i så fall böra upprättas på vederbörande kommuns bekostnad. Bestämmelser härom ha införts i ett andra stycke till 3 mom. av denna paragraf.

5 §.

Andra stycket är nytt; jfr föregående paragraf. I övrigt är paragrafen oförändrad.

6 §.

Motsvarar första stycket av nuvarande 6 §. Stycket är oförändrat. Centrala uppborädsnämnden har i sitt meddelande nr 11/1946 lämnat anvisningar, som möjliggöra vissa förenklingar i skatteuträknandet vid brutna avlöningsperioder. Anvisningarna böra följas jämväl i fortsättningen men ha dock icke ansetts böra föranleda ändring av författningstexten.

Andra stycket i nuvarande 6 § har ansetts kunna utgå. Skatteavdrag bör verkställas, då lön utbetalas, även om avlöningsperioden är kortare än en vecka.

Skatten beräknas därvid med ledning av skattetabellens avdelning för dagsinkomst.

10 §.

Beträffande andra stycket, se uppbördssakkunnigas föregående betänkande s. 9 samt 66 o. f.

11 §.

Den rätt, som Kungl. Maj:t för närvarande äger att förklara andra avdragsposter från förvärvskällan tjänst än pensioneringskostnader vara avdragsgilla jämväl vid beräkning av preliminär A-skatt, har hittills utnyttjats allenast en gång; se kungörelsen den 30 maj 1947 (nr 223) angående rätt att vid beräkning av preliminär A-skatt avdraga kostnad för mätning av ackordsarbete. Spörsmål kunna emellertid alltjämt uppkomma på förevarande område; beslutanderätten synes dock kunna tilldelas centrala uppbördsnämnden. Paragrafens andra stycke har avfattats i överensstämmelse härmed.

Det bör måhända påpekas att hänsyn till kostnader, varom här förmäles, kan tagas jämväl vid jämningsbeslut, som meddelas av lokal skattemyndighet.

13 §.

Vid debitering av B-skatt enligt första stycket böra samtidigt bemärkas bestämmelserna i 32 § om viss avrundning av skattebeloppet.

15 §.

Bestämmelserna i denna paragraf äro avsedda att tillämpas vid preliminär taxering. Ingressen till första stycket har ändrats i överensstämmelse härmed. Nuvarande sista stycket har utgått såsom icke längre erforderligt; jfr Kap. III.

23—26 §§.

Beslut om att preliminär C-skatt skall utgå är att hänföra till jämkning. Vid utfärdandet av den första debetsedeln för inkomståret bör likväl skatten — såsom i fråga om preliminär B-skatt — beräknas antingen med ledning av den senaste slutliga skatten eller efter preliminär taxering.

29 §.

Då debetsedel, avseende preliminär A-skatt, första gången utfärdas, kan uppenbarligen annan uppgift ej lämnas än om den skattetabell och kolumn däri, som skola tillämpas, då inkomst från huvudsaklig arbetsanställning avser bestämd tidsperiod och uppbäres vid regelbundet återkommande tillfällen. Vid oregelbundna arbetsinkomster skall skatten enligt 7 § beräknas till 25 procent av inkomsten. Härom tarvas ej uppgift å debetsedeln. Vid skatteavdrag å inkomst av bisyssla skall likaledes skatten beräknas till 25 procent. För sådant

skatteavdrag kan arbetstagaren överlämna duplettdebetsedel till arbetsgivaren. För att denne i sådant fall icke skall behöva tveka, hur skatteavdrag skall verkställas, bör dylik duplettdebetsedel upptaga angivna procentsats i stället för uppgift om skattetabell och kolumn däri.

Det synes här böra påpekas att beslut om jämkning kan innehålla andra grunder för skattens beräknande.

34 §.

Jfr 3 § ovan.

Framhållas bör, att skatt som erlagts i behörig tid men av någon anledning icke blivit krediterad den skattskyldige förrän efter den 30 april året näst efter inkomståret likväl skall i vederbörlig ordning gottskrivas den skattskyldige vid avräkningen mot den slutliga skatten. Detsamma gäller där det först efter nämnda tid blivit utrett, att arbetsgivare underlåtit att verkställa skatteavdrag eller verkställt skatteavdrag men underlåtit att redovisa den innehållna skatten i följd varav uppdebitering måste ske.

35—37 §§.

Kvarstående skatt och fastighetsskatt m. m. samt tillkommande skatt skola om möjligt jämnt fördelas å de uppbördsterminer, varunder skatten skall betalas. I överensstämmelse med dessa regler bör vid omdebitering efter den första av de uppbördsterminer, varunder skatten förfallit till betalning, även den omräknade skatten lika fördelas på samtliga uppbördsterminer. I följd härav borde möjligen det å den tidigare uppbördsterminen belöpande skillnadsbeloppet mellan den tidigare och den nya debiteringen restitueras, i den mån skatten vore betald. Uppenbarligen bör emellertid i sådant fall någon restitution icke ske, därest den under den eller de senare terminerna förfallande skatten kan konsumera restitutionsbeloppet. Detta belopp bör i stället innehållas såsom avbetalning på den ännu icke erlagda skatten. Det kunde även ifrågasättas att i sådant fall frångå de eljest gällande fördelningsreglerna och låta så mycket av skatten falla på den första uppbördsterminen, som svarade mot det erlagda beloppet. Stadgande härom torde emellertid icke behöva inflyta i UF.

I första stycket av 36 § har ordet »påföras» utbytt mot »erläggas». Påföring av kvarstående skatt sker, även om beloppet understiger 5 kr. Skatten uttages dock ej i dylikt fall.

38 §.

Vid debitering av slutlig och kvarstående skatt samt fastighetsskatt förfares i praktiken på annat sätt än paragrafens nuvarande avfattning ger vid handen, eftersom den egentliga debiteringen i realiteten sker i debiteringslängd. Uppbörds kort (kreditkort) erhållas sedermera genom kopiering vid utskrift av de-

betsedlarna. Första stycket har föreslagits omformulerat för att bättre motsvara verkliga förhållandet.

Tredje stycket har uteslutits; jfr 39 § nedan.

39 §.

Nuvarande andra punkten är ej längre erforderlig; jfr Kap. I. Bestämmelsen om att särskilt uppbördskort skall uppläggas för varje skattskyldig bör kunna utgå. I stället har det syntts lämpligt, att i denna paragraf angiva, att debiteringen skall ske i särskild ordning för *dels* preliminär skatt, *dels* slutlig och kvarstående skatt, *dels* fastighetsskatt m. m., *dels* ock tillkommande skatt.

41 §.

Enligt sista stycket skall f. n. framställning om utfärdande av särskild debetsedel för varje fastighet göras senast den 15 juni. För att underlätta debiteringsarbetet har nämnda tidpunkt föreslagits tillbakaflyttad till den 15 mars. Framhållas må, att bestämmelsen i praktiken endast tillämpas med avseende å fastigheter å landet. I stad (även stad i fögderi) torde regelmässigt särskild debetsedel utfärdas för varje fastighet, som särskilt taxerats.

44 §.

Nuvarande andra stycket har utgått; jfr i 42 § vidtagen ändring.

45 §.

Denna paragraf i dess nuvarande lydelse har ansetts böra upphöra att gälla; jfr Kap. VI.

Rörande utfärdande av duplettdebetsedel, se Kap. IV.

46 §.

Beträffande ändringarna i 3 mom. hänvisas till vad i Kap. IV sägs angående slopande av nuvarande särskilda bestämmelser om att debetsedel å preliminärskatt skall utsändas tidigare till sjömän än till andra skattskyldiga.

Anvisningarna. Beträffande punkt 1 första stycket, jfr uppbördssakkunnigas föregående betänkande s. 22.

Med anledning av vad som under punkt 3 anföres om bisyssla må framhållas, att om skattskyldig med inkomst till övervägande del från andra förvärvskällor än av tjänst, t. ex. jordbrukare eller rörelseidkare, åtnjuter inkomst av tjänst, utgör sådan inkomst, även om den är ringa, för den skattskyldige icke inkomst av bisyssla utan huvudsaklig inkomst av tjänst. För att inkomst av bisyssla skall anses föreligga förutsättes sålunda, att den som åtnjuter inkomsten tillika har annan huvudsaklig tjänsteinkomst.

Sista stycket av anvisningarna till förevarande paragraf enligt nu gällande lydelse har ansetts kunna utgå.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med vad för närvarande gäller; jfr ock uppördssakkunnigas föregående betänkande s. 12 o. f.

Nuvarande första och tredje styckena av anvisningarna ha ansetts kunna utgå; beträffande andra stycket, se Kap. VI.

För sjö män i n s k r i v n a vid sjö mans h u s gälla f. n. i olika avseenden särskilda uppördsbestämmelser. Redogörelse härför har lämnats i uppördssakkunnigas föregående betänkande (s. 98 o. ff.), vartill här må hänvisas.

I nämnda betänkande föreslogo de sakkunniga (s. 100) allenast den ändringen i gällande bestämmelser, att skatteavdrag, då debetsedel å preliminär skatt icke överlämnats till arbetsgivaren, skulle verkställas med 20 procent av utbetalt belopp mot f. n. 15 procent. Då minsta möjliga ändringar i gällande bestämmelser borde göras i avvaktan på den särskilda sjömansskatten, varom förslag framlagts av sjömansskatteutredningen (SOU 1949:27), ansågo de sakkunniga däremot, att det föreslagna procentavdraget om 25 procent för kvarstående skatt, då debetsedel å slutlig skatt icke överlämnades till arbetsgivaren, icke borde gälla för sjömännen.

De sakkunnigas förslag, att skatteavdraget för preliminär skatt för sjömän skulle höjas från 15 till 20 procent, då debetsedeln å sådan skatt icke företetts, tillstyrktes eller lämnades utan erinran av *överståthållarämbetet* och *elva länsstyrelser* samt *Sveriges fartygsbefälsförening*.

Statskontoret och *Föreningen Sveriges kronokamrerare* uttalade, att då sjöman icke överlämnat debetsedel å preliminär skatt skatteavdrag för sådan skatt borde för denne, liksom för andra arbetstagare, verkställas med 25 procent.

Förslaget i förevarande del avstyrktes däremot av *kommerskollegium*, *Sveriges redareförening*, *Svenska maskinbefälsförbundet* och *Svenska sjöfolksförbundet*, vilka samtliga förklarade, att någon ändring i uppördssystemet för sjömännens del icke borde ske, innan statsmakterna haft tillfälle taga ställning till förslaget om sjömansskatt.

Redareföreningen anförde därjämte:

Den föreslagna höjningen av procenttalet för löneavdrag kommer i mycket stor utsträckning att drabba sådana sjömän, som av fullt legitima skäl ej kunnat överlämna sina debetsedlar till befälhavaren, och som därför med en sådan skärpning av avdraget komma att känna sig orättvist behandlade. Särskilt gäller detta om de lägst betalda sjömännen, vilkas definitiva skatt icke uppgår till 20 procent av inkomsten. Vid bedömningen av dessa frågor måste städse hållas i minnet, att sjömännen på grund av sina säregna arbetsförhållanden befinna sig i en ur beskattnings- och uppördssynpunkt väsentligt annorlunda belägenhet än andra skattskyldiga. Beaktas må vidare, att en höjning av ifrågavarande procenttal lätt kan leda till att åtskilliga sjömän övergå till tjänst å utländska fartyg. För den svenska rederinäringen kan detta medföra rekryteringssvårigheter, och för det allmänna kan berörda förhållande leda till en minskad skatteintäkt från denna grupp av skattskyldiga.

De sakkunnigas förslag, att avdraget med 25 procent för kvarstående skatt icke skulle äga tillämpning beträffande sjömän, lämnades utan erinran i några yttranden. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* samt *kronokamreraren i Göteborg* uttalade däremot, att avdrag i dylikt fall borde verkställas med 20 procent för att nå enhetlighet med det föreslagna avdraget för preliminär skatt.

I prop. nr 244/1950 berördes icke de sakkunnigas förslag om höjning av procentavdraget för preliminär skatt. Beträffande eventuellt procentavdrag för kvarskatt anförde departementschefen:

Då man såvitt möjligt bör undvika att ändra gällande bestämmelser rörande beskattning och uppbörd, såvitt angår sjömän inskrivna vid sjömanshus, innan statsmakterna tagit ställning till frågan om införande av en särskild sjömansskatt, torde nuvarande bestämmelser rörande förfarandet, då sjöman icke överlämnar debetsedel å slutlig skatt till arbetsgivaren, fortfarande böra gälla.

Med hänsyn till departementschefens uttalande ha de sakkunniga icke ansett sig böra vidhålla sitt tidigare förslag om höjning av avdraget för preliminär skatt från 15 till 20 procent, då debetsedel å sådan skatt icke överlämnats till arbetsgivaren. Icke heller ha de sakkunniga velat ifrågasätta någon ändring av vad som nu gäller för sjömän beträffande avdrag för kvarstående skatt.

48 §.

Punkt 1 i anvisningarna har ansetts böra införas i förtydligande syfte.

49 §.

Andra stycket kan framdeles endast avse kvarstående skatt. Anledning att bibehålla bestämmelsen om att arbetsgivaren skall dröja med inbetalning av skatten har icke ansetts föreligga. Beträffande sättet för inbetalning av skatten, se Kap. X.

50 §.

Se Kap. XIII.

51 §.

1 mom. motsvarar nuvarande 50 §.

2 mom. motsvarar första stycket av nuvarande 51 §. Bestämmelserna i nuvarande andra stycket om inbetalning av skatt ha överförts till avdelningen om uppbörd av skatt. Tredje stycket har ansetts kunna utgå; jfr 49 §.

53 §.

1 mom. Såsom framgår av Kap. VI innebär jämkning av preliminär skatt antingen ändring av redan verkställd debitering eller debitering enligt andra grunder än enligt huvudreglerna för uttagande av preliminär skatt. Jämkningsanledningarna kunna vara mycket skiftande.

Punkterna 1), 2) och 4) äro oförändrade. Under punkt 2) inrymmes även det fall, då preliminär B-skatt beräknats enligt 13 § första stycket och den skattskyldige äger åtnjuta högre ortsavdrag vid taxeringen under året näst efter inkomståret än vid taxeringen under året näst före inkomståret.

Punkt 3) har omformulerats för att bl. a. kunna omfatta fall, då preliminär B-skatt beräknats enligt 13 § första stycket och däri ingår pensions- eller olycksfallsförsäkringsavgift, som den skattskyldige icke skall påföras vid debitering av slutlig skatt året näst efter inkomståret.

Beträffande bestämmelserna i övrigt och *anvisningarna* till 53 §, se Kap. II, III och VI.

2 mom. Nuvarande andra stycket har utgått; jfr sista stycket i 1 mom.

54 §.

2 mom. Efter jämkning bör debiterad preliminär skatt beräknas efter samma grunder som efter preliminär taxering. Anvisning härom har införts i fjärde stycket.

3 mom. Nuvarande sista punkten av första stycket har ansetts kunna utgå. Erforderliga föreskrifter böra lämpligen utfärdas i administrativ ordning. I övrigt är detta mom. i huvudsak oförändrat.

58 §.

Enligt paragrafens nuvarande avfattning skall besked om anstånd tillställas länsstyrelsen. Anteckning om anstånd skall göras å uppbördskort och i restlängd, varjämte utmätningssmannen skall underrättas. Bestämmelser härom ha ansetts böra utfärdas i administrativ ordning.

60 och 61 §§.

60 § andra stycket och 61 § äro nya. De därunder intagna bestämmelserna finnas i nuvarande 61 §. De ha ansetts böra utbrytas ur nämnda paragraf för att inleda avdelningen om uppbörd av skatt.

62 §.

Motsvarar nuvarande 61 §. Beträffande ändringarna av nämnda paragraf, se — förutom ovan under 60 och 61 §§ — Kap. X samt uppbördssakkunnigas förra betänkande s. 15.

63 §.

Motsvarar nuvarande 62 §.

64 §.

Motsvarar nuvarande 63 §. Paragrafen är i huvudsak oförändrad. Med hänsyn till den stora flyttningsfrekvensen inom sjömansyrket har bestämmelsen i 62 § 1 mom. tredje stycket om summarisk redovisning icke medtagits här.

65 §.

Motsvarar nuvarande 64 §. Paragrafen har omdisponerats, därvid i särskilt moment sammanförts föreskrifter om i vilka fall inbetalning av skatt skall ske till centrala skattekontot.

Har skattskyldig med preliminär B- eller C-skatt i förskott inbetalt mer preliminärskatt än vad som enligt verkställd debitering förfaller till betalning vid närmaste uppbördstermin, skall överskottet gå i avräkning på vad som förfaller under därpå följande uppbördstermin(er). Om överskjutande belopp finnes inestående även efter den sista uppbördsterminen, bör sådant belopp — såsom framgår av vad som tidigare anförts under 3 § — krediteras den skattskyldige som preliminär B- eller C-skatt. Belopp, som inbetalas utöver vad som är debiterat, kan icke avräknas å sådan preliminärskatt för tidigare uppbördstermin(er), som redan är restförd.

66 §.

Paragrafen är ny; jfr Kap. X.

67 §.

Motsvarar nuvarande 65 §. Förskjutningen av den tid, inom vilken restlängd senast skall översändas till länsstyrelse, sammanhänger med den utsträckta tiden för inbetalning till skatteavdelning av skatt som innehållits å arbetstagares lön.

68 §.

1 mom. Första stycket motsvarar nuvarande 66 §. Bestämmelsen i nuvarande 97 § om skyldighet för arbetsgivare, som icke inbetalat innehållen skatt i föreskriven tid, att erlagga restavgift å det innehållna beloppet har ansetts böra överföras som ett andra stycke till detta mom.

2 mom. Se Kap. XI.

69 §.

Motsvarar nuvarande 67 §. Beträffande förskjutningen av den tid, inom vilken restlängd skall överlämnas till utmätningsman, jfr 67 § ovan. Vissa bestämmelser ha uteslutits, vilka ansetts kunna i stället utfärdas i administrativ ordning.

70 §.

Motsvarar nuvarande 68 §. Anteckning om arbetsgivare finnes icke å uppbördskorten. Vad härom förmäles i nu gällande författningstext har därför uteslutits.

71—75 §§.

Motsvara nuvarande 69—73 §§.

76 §.

Motsvarar nuvarande 74 §. För att möjliggöra ett förenklat redovisningsförfarande, där sådant kan finnas påkallat, har föreslagits, att Kungl. Maj:t skall kunna meddela särskilda bestämmelser i sådant hänseende.

77—82 §§.

Motsvara nuvarande 75—80 §§.

83 §.

Motsvarar nuvarande 81 §.

Första stycket har i förenklingssyfte omformulerats och har i sak icke ändrats i annat avseende än beträffande debiterad preliminär skatt som nedsatts genom jämkning (se härom Kap. IV).

Beträffande ändringen av sista stycket, se Kap. XI.

84 §.

Motsvarar nuvarande 82 §.

De nu gällande tidsbestämmelserna i första stycket under 3) och i näst sista stycket ha ansetts kunna utgå, jfr Kap. XI.

Under 4) i första stycket har visst tillägg gjorts i förtydligande syfte. Beträffande tillägget om tillkommande skatt, se Kap. XI.

85 §.

Motsvarar nuvarande 83 §.

86 §.

Motsvarar nuvarande 84 §. Nuvarande sista stycket har ansetts kunna utgå såsom icke längre erforderligt.

87 §.

Motsvarar nuvarande 85 §.

[86 §.]

Nuvarande 86 § torde icke längre vara erforderlig.

88 §.

Motsvarar nuvarande 87 § 1 mom. Nuvarande 2 mom. har ansetts kunna utgå.

89 §.

Motsvarar nuvarande 88 §.

90 §.

Motsvarar nuvarande 89 §.

2 mom. Enligt författningstexten skall återbetalning av skatt ske, då skattskyldig vinner nedsättning i eller befrielse från honom påfordrad slutlig och kvar-

stående skatt. Med nedsättning i eller befrielse från kvarstående skatt bör jämföras fall, då skattskyldig förklarar berättigad återbekomma preliminär skatt utöver överskjutande sådan skatt enligt 1 mom., t. ex. då skattskyldig, som enligt debetsedel å slutlig skatt icke påförts någon kvarstående skatt, efter besvär över verkställd debitering tillgodoräknas ytterligare preliminär skatt utöver vad som förut räknats honom tillgodo. Erinran härom har intagits i förevarande mom.

Erinras må att ränta å kvarskatt är att likställa med kvarskatt. Har sålunda fel begåtts vid uträkning av dylik ränta, kan rättelse ske enligt vad i detta mom. angives.

3 mom. Rättelse av felaktig taxering eller debitering kan bli aktuell även i sådana fall, där skattskyldig blivit påförd skatt i fel församling inom samma kommun eller där dubbeltaxering ägt rum antingen i samma kommun eller i olika kommuner och preliminär skatt tillgodoräknats vid den taxering, som sedermera blivit upphävd. Även dylika och andra liknande fall böra uppenbarligen täckas av detta mom.

4 mom. Andra stycket är nytt, se Kap. XII.

91 §.

Motsvarar nuvarande 90 §.

1 mom. Ändring föreslås ej av de innevarande år beslutade reglerna om ränta å överskjutande preliminär skatt och om ränta å kvarskatt. Förutom viss ändring av författningstexten, föranledd av den föreslagna avfattningen av 34 § 2 mom., har allenast en mindre jämkning däri vidtagits. En första förutsättning för ränta å överskjutande preliminär skatt enligt nuvarande 90 § 1 mom. bör vara — i analogi med reglerna för ränta å kvarstående skatt — att den överskjutande preliminära skatten vid avräkningen mot slutlig skatt enligt 34 § 2 mom. överstiger den slutliga skatten med minst $\frac{1}{5}$ av denna eller med minst 10 000 kr. Vid denna avräkning tillgodoräknas den skattskyldige förutom i förekommande fall annan preliminär skatt även restförd B- eller C-skatt, oavsett om denna är gulden eller ej. Vid själva ränteberäkningen bör uppenbarligen ränta icke utgå, om den restförda skatten är ogulden. Ränta bör därför beräknas å det överskjutande beloppet i den mån detsamma erlagts, minskat med 1 000 kr. och i förekommande fall avrundat till närmast lägre hundratal kronor.

2 mom. Ränta bör utgå även vid sänkt debitering efter rättelse av lokal skattemyndighet jämlikt 106 (nya 107) §. Föreskrift härom har införts.

Med besvär över taxering bör likställas yrkande, som taxeringsintendent framställer inför prövningsnämnd och fastighetsprövningsnämnd.

Avgörande för ränteberäkningen är när skatten erlagts. Har skatt erlagts å annan tid än under uppbördstermin skulle därför rätteligen hänsyn tagas till betalningsdagen. Härom saknar emellertid länsstyrelsen uppgift. Skatten bör

i dylika fall anses som erlagd under uppbördsterminen närmast efter inbetalningen.

För preliminär skatt, som inbetalats av skattskyldig under mars och april månader året efter inkomståret, räknas räntan från den 1 därpå följande september.

I stället för särskilt beslut om restitution av skatt kan under vissa förutsättningar — såsom framgår av den redogörelse härför som lämnats i Kap. IV — rättelse ske genom att utfärda ny debetsedel. I sådant fall bör uppenbarligen någon restitutionsränta icke utgå. Däremot kan i stället ifrågakomma ränta å överskjutande preliminär skatt enligt 1 mom.

92 §.

Motsvarar nuvarande 91 § 1 mom.

Efterkrav anses för närvarande böra framställas av riksräkenskapsverket. Närmare bestämmelser i ämnet återfinnas i kungörelsen den 17 december 1920 (nr 840) angående anställande av reservationskrav. Enligt de sakkunnigas mening bör emellertid även länsstyrelse äga ålägga betalningsskyldighet, där fel i debiteringen förekommit med påföljd, att skatt blivit från debitering obehörigen utesluten eller till för ringa belopp påförd; jämför skyldigheten för länsstyrelsen att oavsett om besvär anförts eller ej vidtaga rättelse då skatt debiterats med för högt belopp.

Nyssnämnda kungörelse synes böra överses. Bestämmelsen däri att indrivning av anmärkningsmedlen icke må äga rum förrän vederbörande myndighets beslut vunnit laga kraft, torde böra upphävas såvitt gäller skatt enligt UF. Även här synes böra gälla den i nuvarande 110 § angivna regeln, att besvär i taxerings- och debiteringsmål icke befria skattskyldig från att erlægga påförd skatt.

Skatt som skattskyldig har att erlægga på grund av utslag i mål om efterkrav bör debiteras, uppbäras och indrivs som tillkommande skatt; se ovan under 2 §.

93 §.

Motsvarar nuvarande 91 § 2 mom.

I första hand innebär bestämmelsen en begränsning av möjligheterna att av skattskyldig uttaga preliminär B- och C-skatt, kvarstående skatt, fastighets-skatt m. m. eller tillkommande skatt. Detsamma gäller preliminär A-skatt, som uppdebiterats hos den skattskyldige på grund av att arbetsgivaren underlåtit att verkställa skatteavdrag; uppdebiteringen av skatten är att likställa med »debitering».

Bestämmelsen är emellertid även avsedd att utgöra en tidsbegränsning för arbetsgivares ansvar för arbetstagares skatt (jfr uppbördspropositionen nr 370/1945 s. 250 o. f.). Har således arbetsgivare underlåtit att verkställa skatteavdrag för arbetstagares kvarstående skatt eller verkställt sådant avdrag eller

avdrag å lön enligt meddelat införselbeslut, upphör arbetsgivarens ansvar 5 år efter utgången av det uppbördsår, under vilket arbetstagarens skatt enligt debiteringen förföll till betalning. Arbetsgivarens betalningsansvar upphör således vid samma tidpunkt som möjligheten att uttaga skatten hos arbetstagaren upphör. Samma är förhållandet med preliminär A-skatt, som arbetsgivaren underlåtit att avdraga; preskriptionstiden beräknas med utgångspunkt från när skatten uppdebiterades hos arbetstagaren eller, om underlåtenheten upptäckes först sedan arbetstagaren påförts kvarstående skatt, från när sistnämnda skatt enligt debiteringen förföll till betalning. Har arbetsgivaren innehållit preliminär A-skatt men ej redovisat skatten, föreligger icke någon skattefordran gentemot arbetstagaren för det ej redovisade beloppet. Preskriptionstiden beräknas i detta fall från utgången av det år, då fordringen mot arbetsgivaren uppdebiterades.

94 §.

Motsvarar nuvarande 92 §. Paragrafen är i huvudsak oförändrad, dock att i förtydligande syfte visst tillägg gjorts till första dels-satsen. Den samordnande verksamhet centrala uppbördsnämnden i olika sammanhang i den allmänna motiveringen förutsättes skola utöva torde inrymmas i de befogenheter nämnden har enligt paragrafens nuvarande lydelse.

95 §.

Motsvarar nuvarande 93 §. I paragrafens början har en mindre ändring vidtagits i förtydligande syfte; i övrigt är paragrafen oförändrad.

96 §.

Motsvarar nuvarande 94 §.

97 §.

Motsvarar nuvarande 95 §.

Beträffande första stycket må framhållas att ansvar för arbetstagares kvarstående skatt kan åvila såväl den arbetsgivare som underlåtit att verkställa skatteavdrag för nämnda skatt som ock den arbetsgivare som underlåtit att göra avdrag för preliminär skatt och i följd därav föranlett uppkomsten av den kvarstående skatten.

Om arbetsgivares underlåtenhet att verkställa skatteavdrag för preliminär skatt uppdragas under löpande inkomstår eller därefter men innan avräkning mellan slutlig och preliminär skatt ännu ägt rum, måste det allmännas skattefordran gentemot arbetstagaren fastställas, innan arbetsgivarens ansvar för skatten kan göras gällande. Fastställandet sker genom att nämnda fordran uppdebiteras såsom ett arbetstagaren påfört skattebelopp. Denna skatt är att beteckna som preliminär A-skatt. Uppdragas arbetsgivarens underlåtenhet senare, finnes icke anledning utkräva ansvar härför annat än om arbetstagaren påförts

kvarstående skatt. I dylikt fall är särskild uppdebitering av A-skatt icke påkallad.

Då skatt, som arbetsgivare enligt denna paragraf tvingats erlægga, enligt beslut av länsstyrelsen skall återbetalas, synes rimligt att jämväl erlagd restavgift återbetalas.

Beträffande ändringen av nuvarande tredje stycket, se Kap. VIII.

Ändringen i sista stycket är föranledd av att indrivningskvitto icke alltid utfärdas, om skatten inbetalas över postgiro.

98 §.

Motsvarar nuvarande 96 §. Beträffande ändringen i första stycket, jfr sista stycket under 97 § ovan. Anmärkas må vidare, att om arbetsgivare efter krav inbetalar skatt till länsstyrelse eller kronokamrerare, indrivningskvitto icke utfärdas å det erlagda beloppet.

99 §.

Motsvarar nuvarande 97 §. Bestämmelsen om skyldighet att erlægga restavgift har överförts till nya 68 §.

100—106 §§.

Motsvara nuvarande 98—104 §§.

[105 §.]

Nuvarande 105 § är icke längre erforderlig; jfr SFS 175/1951.

107 §.

Motsvarar nuvarande 106 §.

Rättelse bör kunna ske även då på grund av fel vid debiteringen överskjutande preliminär skatt påförts med för lågt belopp; jfr 90 §.

Har riksförsäkringsanstalten förfarit felaktigt vid påföring av olycksfallsförsäkringsavgift, skola besvär häröver anföras hos anstalten; se § 6 förordningen den 31 mars 1922, nr 130. Dylik felaktighet kan sålunda icke rättas genom förfarande, varom i denna paragraf förmäles; jfr dock föreslagen ändring av nämnda författning.

108 §.

Motsvarar nuvarande 107 §.

109 §.

Motsvarar nuvarande 108 §.

Svenska arbetsgivareföreningen har i skrivelse den 11 december 1946 hos Kungl. Maj:t hemställt om sådan ändring av UF, att därav klart framginge, att den, som icke åtnöjdes med av länsstyrelse meddelat beslut, varigenom arbetsgivare förklarats ansvarig för arbetstagens skatt, medgäves rätt att däröver an-

föra besvär hos kammarrätten. Tillika borde föreskrivas, att talan över kammarrättens utslag i dylika ärenden skulle få fullföljas hos Kungl. Maj:t. I skrivelsen framhålles, att det enligt gällande bestämmelser ankomme på länsstyrelserna att såsom högsta instans avgöra, huruvida arbetstagarens skatt skulle uttagas hos arbetsgivaren. Ofta komme arbetsgivarens regressrätt mot arbetstagaren att visa sig vara värdelös, helst som kravet mot arbetsgivaren i regel torde bli framställt jämförelsevis lång tid efter det att skatteavdraget förmenades ha bort ske. Länsstyrelsernas beslut komme i dylika fall i realiteten att innebära åläggande för arbetsgivarna att i sista hand betala arbetstagarnas skatter och dessa beslut torde icke sällan innebära betalningsålägganden till mycket betydande belopp. Vidare framhålles i skrivelsen, att beslutets ekonomiska verkningar för arbetsgivarna bleve desamma vare sig fråga vore om preliminär eller kvarstående skatt. I skrivelsen anföres vidare:

Länsstyrelsens beslutanderätt i förevarande ärenden torde komma att utövas av landskamreraren eller vederbörande länsassessor. Dessa befattningshavare skulle således var och en inom sitt län i sista instans meddela beslut om åläggande av ekonomiska prestationer i en omfattning, som hittills saknat motstycke inom den svenska förvaltningen, och detta i ärenden av ofta svårbedömd natur. Att detta icke ur rättssäkerhetssynpunkt vore tillfredsställande torde ligga i öppen dag.

Om ovanberörda lagtolkning skulle godkännas, torde detta föranleda, att arbetsgivarna i förekommande fall för vinnande av rättelse komme att anlita det enda rättsmedel som under ovannämnda förutsättning synes stå till buds, nämligen att efter stämning till allmän domstol söka återvinning av belopp, som de anse sig orättmätigt hava av länsstyrelsen ålagts utgiva. Allenast genom anställande av dylika återvinningsprocesser skulle erforderliga vägledande prejudikat å detta rättsområde stå att vinna. För arbetsgivarna bleve emellertid anlitaandet av detta rättsmedel förenat med omgång och besvär, även om deras organisationer därvid komme att utöva en rådgivande verksamhet. Ur det allmänna synpunkt vore det ock ägnat att väcka betänkligheter att belasta de allmänna domstolarna med ett större eller mindre antal mål av denna art, vilka lämpligen synas böra falla under skattedomstolarnas domvärjo.

Arbetsgivareföreningens skrivelse har överlämnats till uppördssakkunniga för att övervägas i samband med de sakkunnigas utredningsuppdrag.

1944 års uppördsberedning framhöll,¹ att rätt till besvär över länsstyrelsens beslut i bl. a. ärenden rörande verkställande av skatteavdrag icke syntes vara erforderlig med hänsyn till arten av ifrågavarande ärenden och till behovet att snabbt erhålla ett slutligt avgörande.

Påpekas må även, att under den tid, som tilländalupit sedan arbetsgivareföreningens skrivelse ingavs till Kungl. Maj:t, utvecklingen givit vid handen att de i skrivelsen uttalade farhågorna icke besannats. Några olägenheter av den art eller den omfattning, som befarats, ha icke kommit i dagen. Härtill kan fogas, att den verksamhet, som centrala uppördsnämnden bedrivit, varit ägnad att skapa likformighet och reda inom ifrågavarande förvaltningsområde. Genom

¹ SOU 1945: 27 s. 302.

sin befogenhet att meddela bindande förklaring beträffande frågor om verkställande av skatteavdrag har nämnden kunnat verka i detta syfte. De sakkunniga finna icke att behov föreligger av besvärsmätt över länsstyrelsens beslut.

I förtydligande syfte har visst tillägg gjorts till första punkten i första stycket.

[109 §.]

Nuvarande 109 § har ansetts kunna utgå såsom icke längre erforderlig; se SFS 326/1946.

De förslag till ändringar i uppbördsförfarandet, som de sakkunniga framlagt i detta betänkande, böra i huvudsak kunna träda i kraft den 1 januari 1953. Debitering av slutlig och kvarstående skatt, fastighetsskatt, i 1 § omförmälda annuiteter samt tillkommande skatt synes dock böra ske enligt äldre bestämmelser beträffande 1953 och tidigare års taxeringar. Detsamma gäller återbetalning av överskjutande preliminär skatt samt slutavräkningen med kommunerna.

Beträffande tidpunkten för ikraftträdande av föreslagna nya bestämmelser om bl. a. förmånsrätt för skatt samt om debitering av skogsvårdsavgift, pensionsavgift och olycksfallsförsäkringsavgift få de sakkunniga hänvisa till vad härom anföres under olika rubriker i specialmotiveringen.

De sakkunniga ha ansett sig böra föreslå särskild preskriptionsbestämmelse, överensstämmande med motsvarande stadgande i 65 § 4 mom. för sådan skatt, som före år 1953 inbetalats till centrala skattekontot eller till länsstyrelsernas eller kronokamrerarnas särskilda skattepostgirokonton och som icke kunnat tillgodoräknas rätt skattskyldig. Ur principiell synpunkt kunna givetvis vissa invändningar göras mot att en preskriptionsbestämmelse på så sätt gives en retroaktiv verkan. Praktiska skäl tala emellertid för det berättigade i vad sålunda föreslagits.

Förordningen med provisoriska bestämmelser om begränsning i vissa fall av preliminär skatt.

Beslut om nedsättning av påförd preliminär B-skatt enligt denna förordning får anses utgöra en form av jämkning. Härvid bör B-skatten liksom vid varje annan jämkning fastställas till ett belopp, som så nära som möjligt kommer att överensstämma med motsvarande slutliga skatt.

I den mån B-skatten ännu icke förfallit till betalning, påkallas ej vid nedsättning av skatten avkortning av densamma. Har skatten restförts, skall däremot avkortning ske. Bestämmelser om avkortning finnas meddelade i UF (nya 83 §) och äro därför icke erforderliga i förevarande förordning. Bestämmelserna härom i 6 och 7 §§ ha i följd därav uteslutits.

Kommunalskattelagen.

Den föreslagna ändringen av 1 § har samband med borttagandet av öretalen vid debitering av skatt, se härom Kap. V. Ändringen av 46 § 2 mom. är föranledd av de föreslagna nya bestämmelserna om påföring av pensionsavgift.

Förordningen om statlig inkomstskatt.

Beträffande ändringarna av 10, 11 och 20 §§, se Kap. V. Övriga ändringar äro föranledda av den föreslagna nya definitionen av begreppet slutlig skatt.

Förordningen om statlig förmögenhetsskatt.

**Förordningen med provisoriska bestämmelser om begränsning
av skatt i vissa fall.**

Se Kap. V.

Lagen om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan.

Enligt denna lag skola avgifter till svenska kyrkan m. m. med endast 60 procent av det belopp, som eljest bort utgå, erläggas av den som är för inkomståret mantalsskriven här i riket men som vid ingången av inkomståret icke tillhör svenska kyrkan. Debitering av församlingsavgifter sker gemensamt med skatten till den borgerliga kommunen samt till landsting och tingslag efter antalet skatte-kronor och skatteören i förhållande till den sammanlagda utdebiteringen. Med hänsyn till avräkningen mellan statsverket och församlingen, som ju bygger på antalet skatte-kronor och skatteören samt fastställd utdebitering (jfr Kap. V samt specialmotiveringen under LKL nedan), bör skattenedsättningen hänföra sig till utdebiteringen. Även av praktiska skäl bör skatten för dissenters nedsättas genom att utdebiteringen till församlingen sänkes och sålunda icke genom att först den sammanlagda kommunalskatten räknas ut och skatten därefter minskas med 40 procent av den särskilt uträknade församlingsavgiften. Förevarande författningsbestämmelse har därför föreslagits ändrad till att skattskyldig, som icke tillhör svenska kyrkan, skall påföras församlingsavgift efter 60 procent av eljest fastställd utdebitering.

Förordningen om skogsvårdsavgift.

Se Kap. V. Liksom fastighetsskatt och de i 1 § UF omförmälda annuiteterna böra skogsvårdsavgifterna debiteras enligt de nya bestämmelserna först fr. o. m. år 1954.

Taxeringsförordningen.

I 29 § har endast den ändringen vidtagits, att ordet löneavdrag utbytt mot skatteavdrag.

Arbetsgivare kan framdeles få uppgift om numret å arbetstagarens debetsedel å preliminär A-skatt jämväl genom att arbetstagaren överlämnar eller uppvisar det till debetsedeln hörande skattekortet. Även i dylika fall bör arbetsgivaren å löneuppgift kunna lämna uppgift om debetsedelsnumret. Den i 33 § föreslagna ändringen är föranledd av nämnda förhållande.

Den föreslagna ändringen av 86 § femte stycket har samband med förenklingsarna i fråga om påföring av pensionsavgift, se Kap. I. Beträffande ändringarna av 86 § i övrigt och av 100 § 1 mom. hänvisas till vad i Kap. IV anföres angående förenklingar av inkomstlängden.

Lagen om kommunalstyrelse på landet (LKL).

Enligt gällande bestämmelser äger kommun att av statsverket utan avdrag för skatterestantier uppbära den allmänna kommunalskatt, som debiteras enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen. Vissa i samband med tillämpningen av dessa bestämmelser uppkomna spörsmål ha behandlats *dels* i det betänkande (ej tryckt) med förslag till förfarande vid omräkning av 1951 års skatteunderlag och fastställande av provisorisk skatteersättning till kommun i anledning av ortsavdragsreformen, som den 20 november 1950 avgivits av inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga, *dels ock* av 1950 års långtidsutredning i dess år 1951 avgivna betänkande »Ekonomiskt långtidsprogram 1951—1955» (SOU 1951: 30). Vidare har i åtskilliga av de yttranden, som inkommit till uppborðs-sakkunniga angående erfarenheterna av det nya uppborðssystemet, ifrågasatts, huruvida kommunerna böra bibehållas vid sin rätt att utfå den debiterade kommunalskatten oavkortad.

Uppborðssakkunniga ha icke ansett sig böra närmare ingå på dessa spörsmål.

67 §.

Se Kap. V.

Enligt den nuvarande lydelsen skall medelsbehovet täckas genom utdebitering av allmän kommunalskatt, d. v. s. genom den debiterade kommunalskatten. Denna, som debiteras i helt antal kronor, överensstämmer ej med det belopp kommunen enligt 72 § skall äga uppbära. Genom den nu föreslagna lydelsen avses att framhålla, att kommunen för att täcka sitt medelsbehov äger uppbära allmän kommunalskatt och för detta ändamål fastställa den utdebitering, som motsvarar medelsbehovet.

69 §.

Ändringarna äro föranledda av den föreslagna nya definitionen av begreppet slutlig skatt; jfr Kap. IV. Någon hänvisning till bestämmelserna i UF om av-

rundning till helt krontal, på samma sätt som föreslagits i fråga om 1 § kommunalskattelagen, har icke ansetts erforderlig.

72 §.

Se Kap. V.

På samma sätt som f. n. vid redovisning till kommunerna hänsyn måste tagas till ändring i verkställd debitering, komma framdeles ändringar i taxeringen att påverka förhållandet mellan statsverket och kommunerna. Beslut om skattebefrielse för dödsbo inverkar icke på själva taxeringen och skulle i följd härav med nyss föreslagen ändring av gällande bestämmelser icke heller inverka på det skattebelopp, kommunerna skulle äga uppbära av statsverket. Om dylik skattebefrielse omfattar kommunalskatt, bör dock kommunens skattefordran reduceras med det belopp, för vilket skattebefrielse erhållits, till den del detsamma motsvarar allmän kommunalskatt; jfr Kap. XV.

Vid tillämpningen av bestämmelserna i denna paragraf har viss tvekan uppkommit, huruvida det förskott kommunerna äga uppbära av statsverket skall beräknas på grundval av skatteunderlaget, sådant detta framkommer enligt taxeringsnämndernas beslut, eller om hänsyn jämväl må tagas till de ändringar däri som under tiden intill dess beslutet om utdebiteringen fattas kunna inträda på grund av de beslut prövningsnämnderna kunna meddela. Praktiska skäl torde tala för att förskottet grundas på allenast taxeringsnämndernas beslut. Paragrafen har föreslagits förtydligad i överensstämmelse härmed.

De nya bestämmelserna böra träda i kraft omedelbart efter det de utfärdats, dock att föreskrifterna om vad kommun äger slutligt uppbära av statsverket böra tillämpas första gången med avseende å den allmänna kommunalskatten enligt 1954 års taxering.

Lagen om kommunalstyrelse i stad.

Lagen om kommunalstyrelse i Stockholm.

Jfr vad ovan anföres angående ändringarna i LKL.

Lagen om församlingsstyrelse.

Jfr vad ovan anföres angående ändringarna i LKL.

Beträffande tillägget om nedsättning av församlingsfordran å statsverket i fråga om dissenters hänvisas till vad ovan anförts rörande ändring i lagen om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan. För dissenters synes församlingens fordran å statsverket böra minskas med ett belopp, motsvarande antalet skattekronor och skatteören, som påförts ifrågasvarande skattskyldiga för inkomst, och 40 procent av fastställd utdebitering till församlingen.

Lagen om församlingsstyrelse i Stockholm.

Nuvarande första stycket av 64 § bör kunna upphävas. Stadgandet var tidigare motiverat av att i 56 § lagen om kommunalstyrelse i Stockholm föreskrift fanns meddelad om ett alternativt utdebiteringsbeslut, vilket icke gällde för församlingarna. Nämnda föreskrift har numera upphört att gälla. Första stycket täckes därför numera helt av stadgandet i 61 §, där en allmän hänvisning finnes om tillämpning av samma regler som gälla enligt lagen om kommunalstyrelse i Stockholm.

Se i övrigt vad ovan anföres angående föreslagen ändring i lagen om församlingsstyrelse.

Lagen om landsting.

Beträffande den föreslagna ändringen av 46 § 1 mom., se riksräkenskapsverkets i Kap. V återgivna yttrande. I övrigt hänvisas till vad ovan anförts angående ändringarna i LKL.

Förordningen om utdebitering av tingshusmedel.

Särskild föreskrift finnes ej meddelad om att lokal skattemyndighet skall lämna tingshusbyggnadsskyldige uppgift om skatteunderlaget inom tingslaget. Ett med 47 § lagen om landsting överensstämmande stadgande har därför föreslagits infört som ett andra mom. till 1 §.

Beträffande ändringarna i övrigt hänvisas till vad ovan anförts angående ändringarna i LKL.

I avsikt att underlätta arbetet med debitering av kommunalskatt, landstingsmedel och tingshusmedel eftersträvas allmänt att söka få den sammanlagda utdebiteringen fastställd i avjämnat belopp. Detta har mångenstädes visat sig vara svårt att genomföra på grund av att tingslagens utgiftsbehov i stor utsträckning kunnat täckas genom en utdebitering av allenast ett fåtal ören. Inom de sakkunniga ha i följd därav framförts önskemål, att tingslagens medelsbehov skulle täckas genom anslag från de i tingslagen ingående kommunerna, i följd varav särskild debitering av tingshusmedel skulle upphöra. De sakkunniga ha dock icke ansett sig kunna framlägga förslag i sådan riktning.

Förordningen angående taxering och debitering av skatt vid ändring i kommunal eller ecklesiastik indelning, m. m.

Föreslagna ändringar ha samband med den föreslagna ändrade definitionen av begreppet slutlig skatt och äro uteslutande av formell natur.

Handelsbalken.

Se Kap. XIII.

De nya bestämmelserna ha ansetts böra träda i kraft snarast möjligt.

Införsellagen.

Se Kap. XI.

Förordningen om skyldighet för arbetsgivare att anmäla arbetsanställning.

Se Kap. XVII.

De nya bestämmelserna böra kunna träda i kraft omedelbart efter utfärdandet av desamma.

Lagen om folkpensionering.

Se Kap. I avd. B och Kap. XV.

Pensionsavgifter, som ingå i slutlig skatt, böra debiteras efter de nya bestämmelserna först år 1954. Såvitt gäller pensionsavgifter, som uttagas preliminärt, böra bestämmelserna tillämpas fr. o. m. år 1953.

Förordningen angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete.

Se Kap. I avd. C; på riksförsäkringsanstalten torde böra ankomma att utfärda erforderliga föreskrifter om upprättande av arbetsgivarförteckningarna enligt av uppbördssakkunniga föreslagna grunder.

I § 3 mom. 1 har föreslagits att den lokala skattemyndigheten skall insända arbetsgivarförteckningarna till riksförsäkringsanstalten före den 30 april. Att nämnda tidpunkt föreslagits sammanhänga med att arbetet med avskrift av fastighetslängderna, vilka skola vara insända till den lokala skattemyndigheten senast nämnda dag, och med debitering av fastighetsskatten brukar påbörjas vid denna tid.

Till § 6 har gjorts ett tillägg om att anmälan om felaktig påföring av olycksfallsförsäkringsavgift må ingivas förutom till riksförsäkringsanstalten jämväl till vederbörande lokala skattemyndighet. Tillägget torde icke tarva särskild motivering.

De föreslagna nya bestämmelserna ha ansetts kunna träda i kraft redan den 1 januari 1953.

Sammanfattning.

Preliminär A-skatt utgår f. n. endast å inkomst av huvudsaklig arbetsanställning, som är avsedd att vara minst en vecka. För att minska de kvarstående skatterna för arbetstagare föreslå de sakkunniga, att skatteavdrag för preliminär A-skatt skall göras jämväl å inkomst av korttidsanställningar (huvudsakliga arbetsanställningar under kortare tid än en vecka) och å inkomst av bisysslor. Annan arbetsgivare än statlig eller kommunal myndighet eller juridisk person skall dock verkställa sådant avdrag endast om det utbetalade beloppet utgör utgift i rörelse, jordbruk eller skogsbruk. Vidare må centrala uppborðsnämnden befria arbetsgivare från att verkställa skatteavdrag å inkomst av bisysslor, om så finnes skäligt med hänsyn till de kostnader och besvär, avdragskyldigheten skulle medföra för arbetsgivaren. Det framhålles att sådan befrielse kan finnas påkallad i fråga om vissa slag av biinkomster, exempelvis sådana som försäkringsanstaltens fritidsombud åtnjuta av denna sin verksamhet. Detsamma gäller också pensioner eller livräntor i vissa fall. Å inkomst av korttidsanställningar skall skatteavdrag verkställas efter skattetabell för dag eller — om debetsedel eller skattekort ej överlämnats till, resp. uppvisats för arbetsgivaren — med 25 procent av utbetalt belopp. Om inom viss bransch skattetabell för dag blir svår att tillämpa eller det angivna procentavdraget medför för stora skatteuttag, må centrala uppborðsnämnden föreskriva andra grunder för skatteavdrag. Å inkomst av bisysslor skall skatteavdrag verkställas med 25 procent av utbetalt belopp. Avdragsprocenten förutsättes kunna jämkas i fall av behov.

De sakkunniga föreslå, att Kungl. Maj:t skall äga föreskriva, att preliminär A-skatt skall utgå och skatteavdrag verkställas även å annan inkomst än av tjänst, t. ex. å inkomst av fiske eller å inkomst av litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet. Det förutsättes, att sådana beslut icke komma till stånd utan samråd med organisationer, som företräda ifrågavarande grupper av skattskyldiga.

Skatteavdrag för uttagande av preliminär B-skatt föreslås skola upphöra. Användning av nämnda skatteslag vid inkomst av tjänst förutsättes skola ske i betydligt mer begränsad omfattning än nu. Den preliminära C-skatten bibehålles men endast som en subsidiär skatteform. Skattskyldiga, som ha att erlagga debiterad preliminär skatt och uppbära sina inkomster oregelbundet eller företrädesvis under viss del av året, skola kunna få förfallotiden för skatten bestämd till allenast viss eller vissa uppborðsterminer.

En del förenklingar föreslås för att underlätta och förbilliga debiteringsarbetet. Preliminär B-skatt skall sålunda som regel debiteras med samma belopp som

den slutliga skatt, vilken senast påförts den skattskyldige. Inkomst- och debiteringslängderna skola sammanföras till en längd. Vissa ändringar av lagen om folkpensionering förordas såvitt gäller avgiftsplikt och grunderna för beräkning av pensionsavgift för äkta makar, m. m. Vidare skola olycksfallsförsäkringsavgifter å belopp under 100 kr. debiteras ett år senare än för närvarande. Avgifter å högre belopp skola uppbäras genom riks-försäkringsanstaltens egen försorg.

För att förenkla debiterings- och uppbörsarbetet föreslås bl. a. att i slutlig skatt, fastighetsskatt m. m. och tillkommande skatt ingående delposter skola utföras i helt antal kronor.

I bestämmelserna om jämkning av preliminär skatt föreslås vissa ändringar.

Möjligheterna att erhålla anstånd med inbetalning av skatt föreslås utvidgade. Skattskyldig skall sålunda kunna erhålla anstånd vid feltaxering. Vidare skall anstånd kunna beviljas dödsbo, som ansökt om befrielse helt eller delvis från att erlagga dödsboet eller den avlidne påförd skatt, m. m.

Inbetalning av skatt medelst skatteanvisning föreslås kunna ske även mellan uppbördsterminerna.

All inbetalning av skatt, som ej kan göras medelst skatteanvisning, föreslås skola ske till ett centralt skattekonto. Till detta konto må redovisas skatt, som innehållits å korttidsanställds lön eller å inkomst av bisyssla, även om debetsedel överlämnats till arbetsgivaren. Inbetald skatt skall gottskrivas den skattskyldige utan hans medverkan. Har till centrala skattekontot inbetalt belopp icke kunnat tillgodoföras skattskyldig före utgången av femte året efter det, då inbetalningen skett, skall beloppet tillfalla statsverket.

För att åstadkomma en fortlöpande direkt kontroll av arbetsgivarna föreslås, att varje arbetsgivare med minst två stadigvarande anställda skall vid redovisning av skatt medelst skatteanvisning inbetala genom skatteavdrag innehållna belopp till skatteavdelningen vid postkontor i residensstaden. Inbetalning skall göras senast den 18 i uppbördsmånaden. De nuvarande restförteckningarna skola avskaffas.

De sakkunniga förorda, att arbetsgivare med minst 100 arbetstagare skola — efter tillstånd av vederbörande länsstyrelse — äga redovisa innehållen preliminär skatt, som eljest bort inbetalas med skatteanvisning, på så sätt att under var och en av de första fem uppbördsterminerna till skatteavdelningen inbetalas sammanlagda skattebeloppet för terminen utan specifik redovisning. Till redovisningen under den sjätte uppbördsterminen skola i vanlig ordning fogas skatteanvisningar, varå under det gångna året innehållen preliminär skatt angivits.

Av postverket eller penninginrättning utfärdade kvitton å arbetstagares skatt föreslås skola behållas av arbetsgivaren. I stället skall arbetsgivaren vid återställande av arbetstagarens debetsedel förse denna med intyg om den innehållna skatten m. m. eller, om debetsedel icke överlämnats, vid varje avlöningstillfälle lämna arbetstagaren särskilt kvitto å innehållet skattebelopp.

Såvitt gäller indrivning av skatt föreslås i huvudsak, att redovisningsförfa-

randet skall på visst sätt förenklas och att försök skola göras att rationalisera indrivningsarbetet genom att framställa indrivningshandlingarna maskinellt, m. m.

Överskjutande preliminär skatt avses skola utbetalas avsevärt tidigare än f. n. För sådant ändamål föreslås, att debetsedlarna med överskjutande preliminär skatt skola förses med särskilda återbetalningskort; genom att förete debetsedeln och återbetalningskortet å postanstalt skall skattskyldig äga uppbära likvid omedelbart. Återbetalningskortet skola iordningställas av skatteavdelningen vid postkontor i residensstaden. I vissa fall skall dock skatten utbetalas av länsstyrelsen med vanligt utbetalningskort.

För statsverkets fordran gentemot arbetsgivare å belopp, som denne innehållit av arbetstagares lön genom skatteavdrag eller genom införsel för utskylder eller allmänna avgifter men icke inbetalat till vederbörande myndighet, föreslås förmänsrätt i arbtsgivarens konkurs enligt 17 kap. 12 § HB.

De sakkunniga förorda att straffbestämmelserna för arbetsgivare, som verkställt skatteavdrag men uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåtit att inom föreskriven tid inbetala innehållet belopp, skola utvidgas att omfatta även fängelse i högst 6 månader.

Dödsbo föreslås skola kunna erhålla befrielse även från pensionsavgift, som påförts enligt lagen om folkpensionering. Har dödsbo erhållit skattebefrielse enligt 75 § kommunalskattelagen, skall kommuns eller kommunal samfällighets fordran å statsverket för skatt minskas med det belopp, skatten till kommunen eller den kommunala samfälligheten nedsatts genom skattebefrielsen.

I förordningen om skyldighet för arbetsgivare att anmäla arbetsanställning föreslås den ändringen att sådan anmälan skall göras i endast ett exemplar; länsstyrelsernas anställningsregister föreslås avskaffade.

De nya bestämmelserna äro avsedda att i huvudsak träda i kraft den 1 januari 1953.

SÄRSKILDA YTTRANDEN

1. Särskilt yttrande av herrar Alin, Prydz och Åkerstedt.

Av vad i Kap. XVI anförts framgår att bestämmelsen i 17 § sekretesslagen om skydd för förmögenhetslängdens innehåll icke är effektiv. Av debiteringslängdens uppgifter om förmögenhetsskatt kan icke blott konstateras vilka skattskyldiga som äga beskattningsbar förmögenhet med minst 30 000 kr. eller vilka som icke ha förmögenhet av denna storlek, utan i förra fallet också beloppet av beskattningsbar förmögenhet. Denna möjlighet utnyttjas i praktiken tämligen flitigt. Även om till äventyrs ingen skada kan påvisas ha uppkommit till följd därav, har dock avsikten med sekretesskyddet i väsentliga delar icke förverkligats. Att utan ändring bibehålla en lagbestämmelse som är så beskaffad att den icke kan fylla sitt ändamål, förefaller otillfredsställande, särskilt när bestämmelsens förhandenvaro ingiver skattskyldiga den felaktiga uppfattningen att förmögenhetens storlek är en intern angelägenhet mellan myndigheterna och den skattskyldige. Valet bör stå mellan åtgärder för att göra skyddet effektivt eller att helt avskaffa detsamma.

Med hänsyn till konstitutionsutskottets av årets riksdag godkända uttalande i utlåtande över motionerna I:171 och II:228 torde den sistnämnda möjligheten icke komma ifråga. I denna situation återstår endast möjligheten att söka bereda förmögenhetslängdens innehåll ett bättre skydd.

I ovannämnda kapitel redogöres för två olika alternativ till lösning. Det ena alternativet förutsätter debitering och uppbörd av förmögenhetsskatt i en från debiteringen och uppbörden av inkomstskatterna helt fristående ordning. Lika med uppbördssakkunnigas majoritet anse vi denna linje olämplig. Särskilt vilja vi understryka olägenheterna av att förmögenhetsskatten då icke skulle kunna erläggas preliminärt, något som skulle i väsentlig grad rubba grunderna för utformningen av preliminärskatteuppbörden.

Däremot kunna vi icke finna majoritetens skäl mot att utsträcka sekretessskyddet till debiteringslängd och uppbördskort övertygande. Debiteringslängden utgör ett led i själva arbetsmetoden, ett instrument varigenom de olika skattelagen uppsamlas på ett och samma ställe i och för underlättande av debetsedelsskrivning och redovisning. Detsamma gäller de uppbördskort, debetkorten, vilka i stället för debiteringslängd användas vid påföring av preliminär skatt. Övriga uppbördskort, kreditkorten — liksom debetsedlarna — innehålla utdrag ur debiteringslängd eller debetkort. Ifrågavarande principiella uppfatt-

ning om debiteringslängdens och debetkortens karaktär förlorar icke sin giltighet om, såsom de sakkunniga föreslagit, en avskrift av inkomstlängden användes som debiteringslängd i stället för separat debiteringslängd.

Då berörda handlingar tillkommit för internt bruk, kunna vi icke finna det stridande mot offentlighetsprincipen att de beredas sekretesskydd. Tvärtom talar till förmån för denna uppfattning hänsynen till de enskildas ekonomiska intresse och privatlivets helgd. Att denna tanke för övrigt icke är en nyhet framgår av 13 § Kungl. kungörelsen den 30 december 1946 med vissa föreskrifter angående tillämpningen av uppbördsförordningen; där stadgas nämligen skyldighet för lokal skattemyndighet att vid utsändandet av debetsedlar till de skattskyldiga iakttaga bl. a. att debetsedlarna äro »inneslutna i kuvert eller på annat sätt tillslutna, så att å debetsedlarna upptagna belopp eller därå antecknade uppgifter angående skattens beräkning icke kunna läsas utan att försegling dessförinnan brytes».

Om således skydd beredes debiteringslängd och uppbördskort, blir också det syfte, för vilket bestämmelsen i 17 § andra stycket sekretesslagen tillkommit, helt tillgodosett.

Av anförda skäl anse vi att uppbördssakkunniga borde ha föreslagit sådan ändring av nyssnämnda lagrum att jämväl debiteringslängd och uppbördskort icke må utan den skattskyldiges samtycke utlämnas till annan tidigare än efter tjugu år; tiden synes kunna räknas från den dag dessa handlingar enligt vad därom stadgas skola vara färdigställda.

Undertecknad, expert hos uppbördssakkunniga, instämmer helt i vad ovan anförts.

Tor Josefson.

2. Särskilt yttrande av herr Prydz.

I Kap. XIV av sitt betänkande föreslår majoriteten av de sakkunniga, att arbetsgivare, som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåter att inom föreskriven tid till uppbördsmyndighet inbetala medelst skatteavdrag innehållande belopp, skall kunna straffas med fängelse i högst sex månader.

Om den uppfattning, som legat till grund för detta förslag, nämligen att rent brottsligt förfarande från arbetsgivares sida skall strängt beivras, kan blott en mening råda. Tillgripes yttersta stränghet, torde emellertid böra krävas, att frihetsstraffets utmätande begränsas till fall av synnerligen graverande art. Det förefaller mig därför sakligt berättigat, att frihetsstraffet begränsas till att omfatta sådana fall, då arbetsgivare handlat uppsåtligt. En utsträckning av frihetsstraffet till att även gälla oaktsamhet, låt vara att i majoritetens förslag avses grov oaktsamhet, kan nämligen föranleda betänkligheter.

Det bör sålunda beaktas, att i stort sett alla arbetsgivare äro enligt det nya uppbördssystemets förutsättningar skyldiga att verkställa skatteavdrag vid utbetalning av löner till sina anställda och redovisa de avdragna beloppen till vederbörande uppbördsmyndighet. I de allra flesta fall anses den uppbördsverksamhet, som genom uppbördsförordningen ålägges arbetsgivarna, innebära en dem påtvingad extra arbetsbörda, som de helst skulle se sig befriade ifrån, och i ett stort antal fall kommer också uppbörden av preliminär skatt att anförtros människor, som driva en mindre rörelse och för vilka den kontorstekniska rutinen får stå tillbaka för den rent praktiska yrkesutövningen. Medborgare av denna kategori kunna ej förväntas äga klar insikt om vidden av det ansvar, som rättsligen åvilar dem, och om en sådan arbetsgivare av oaktsamhet eller låt vara av uppenbart slarv underlåtit att i rätt tid inbetala innehållen skatt, bör detta enligt min mening icke föranleda frihetsstraff, även om förseelsen rent juridiskt sett skulle kunna rubriceras som grov oaktsamhet. Icke heller kan enbart den omständigheten att arbetsgivaren råkat i ekonomisk olycka och genom sin underlåtenhet påfört staten förluster anses utgöra skäl för fängelsestraff. Staten har nämligen genom uppbördsförordningen ålagt vissa medborgare att fungera som uppbördsinstanser. Detta måste oundvikligen medföra, att staten löper ekonomisk risk i likhet med andra fordringsägare. Ej heller i detta fall förefaller det därför rimligt att med fängelse bestraffa en försumlig arbetsgivare, därest icke brottsligt uppsåt föreligger.

Det bör i detta sammanhang även erinras om, att någon straffskärpning avseende skattskyldiga, som i ansökan om nedsatt skatteavdrag uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnat oriktig uppgift, icke föreslagits, oaktat sådant handlingssätt kan leda även det till direkt förlust för staten. Skattskyldig, som uppsåtligen lämnar oriktig uppgift, kan sålunda blott straffas med dagsböter. Också detta förhållande synes tala för, att straffskärpning för arbetsgivare, om den genomföres, bör vara måttlig, och att fängelsestraff må utdömas endast vid uppsåtligt brott.

Med anledning av det ovan anförda anser jag därför, att 102 § 1 mom. 2 st. i förslaget till författningstext bör erhålla följande lydelse: »Underlåter arbetsgivare uppsåtligen att inom föreskriven tid till uppbördsmyndighet inbetala genom skatteavdrag innehållit belopp, straffes med fängelse i högst sex månader eller dagsböter. Underlåter arbetsgivare av grov oaktsamhet att verkställa inbetalning, som nyss nämnts, straffes med dagsböter.»

I ytterligare ett avseende måste jag anmäla en från sakkunnigas majoritet avvikande mening.

49 § uppbördsförordningen stadgar, att arbetsgivare skall vara skyldig att till arbetstagare mot kvitto skyndsamt återbetala det belopp, som genom avdrag för preliminär eller kvarstående skatt med 25 procent enligt bestämmelserna i

47 § kan ha innehållits utöver det avdrag, som enligt debetsedel borde ha verkställts.

Skatteavdrag enligt 47 § med 25 procent för preliminär A-skatt eller kvarstående skatt kommer i praktiken att verkställas endast i de fall, då arbetstagare av tredska eller uppenbart slarv underlåta att till arbetsgivare inlämna debetsedel eller genom företeende av andra handlingar visa, att avdrag icke skall ske. Innan sådant avdrag verkställs, torde arbetsgivare regelmässigt ha vid upprepade tillfällen anmanat arbetstagare att inkomma med debetsedel, vilket i och för sig innebär ett extraarbete för arbetsgivaren, som i varje fall inom större företag kan vara nog så betungande. Avsikten med ett avdrag av denna storleksordning har varit dels att förmå arbetstagare att inför risken av högre skatteavdrag inkomma med debetsedel, dels ock att i fall, då debetsedel icke överlämnas, genom en summarisk metod underlätta för arbetsgivare att verkställa skatteavdrag. Det måste under sådana omständigheter framstå som orimligt, att arbetsgivare, när en försumlig arbetstagare till sist inlämnar sin debetsedel, skall åsamkas ytterligare arbete med omräkning av det tidigare verkställda skatteavdraget och återbetalning av för mycket avdraget belopp. Storleken av de belopp, som kunna komma i fråga för återbetalning, torde i de allra flesta fall ej vara så betydande, att vederbörande arbetstagare kan anses oskäligen hårt drabbad. I händelse av verkligt ömmande fall är det uppenbart, att arbetsgivare skulle utan särskilt lagstadgande hjälpa sin anställda och återbetala beloppet, så att denne icke behöver avvakta restitution från länsstyrelsen. Att i andra fall den som trots anmaning underlåtit att överlämna debetsedel får vänta på återbetalning innebär enligt min mening ingen obillighet.

Den nuvarande bestämmelsen om återbetalningsskyldighet för arbetsgivaren synes mig för övrigt väsentligt kontrastera mot uppbördsförordningens anda och dess i övrigt stränga föreskrifter. När därtill kommer, att bestämmelsen direkt motverkar syftet med 25-procent-avdraget, synes den sakna allt berättigande.

Det bör slutligen tilläggas, att vid de flesta tillfällen, då återbetalning skall ske, kommer arbetsgivaren att framstå såsom den som felat, och arbetstagaren å sin sida får den bestämda uppfattningen, att han icke förfarit oriktigt. Härigenom försvåras genomförandet av en oklanderlig tillämpning av uppbördsförordningens regler, och detta som så mycket annat talar för att bestämmelsen bör utgå.

Undertecknad, expert hos uppbördssakkunniga, instämmer helt och hållet i vad ovan anförts beträffande fängelsestraff i vissa fall för arbetsgivare, som underlåtit att i rätt tid inbetala arbetstagares skatt.

Nils Rydhagen.

3. Särskilt yttrande av herr Bäcklund.

Mot det av uppördssakkunniga framlagda förslaget anser sig undertecknad, expert hos de sakkunniga, nödsakad att i nedanstående detaljer anföra annan mening.

Enligt 36 § skall kvarstående skatt även i fortsättningen i princip erläggas under två uppördsperioder — mars och maj. Önskemål har uttalats från olika håll om en annan förfallotid, som emellertid av olika skäl inte kunnat förordas av de sakkunniga.

Enligt mitt förmenande skulle dock dessa önskemål i någon mån tillgodoses, därest endast en uppördstermin fastställdes och förlades till majuppörden samt att den skattskyldige själv fick ifylla de vid debetsedeln fogade anvisningarna. Inbetalning kunde då med lätthet verkställas, helt eller delvis, när som helst under tiden från debetsedlarnas utsändande till och med uppörds-terminen. Beträffande anställda skulle avdrag och redovisning ske enligt gällande bestämmelser.

Genom denna inbetalningsform borde en betydande smidighet och lättnad åstadkommas såväl för de skattskyldiga som för arbetsgivarna. I många fall förekommer skattskyldiga, som har ringa eller ingen inkomst i början på året, men som säkert kan betala hela skatten i maj och arbetsgivarna skulle endast behöva göra en redovisning.

De största besparingarna, såväl ekonomiskt som ur arbetssynpunkt, torde dock gälla själva uppörds- och indrivningsförfarandet. Även om det kan förutses att en del verkställer inbetalningen vid marsuppörden så gäller ju detta endast en bråkdel, genom att det största antalet inte betalar förrän i maj. Vidare kan en inskränkning i sökandet av anstånd beräknas ske, som avlastar såväl de lokala skattemyndigheterna som de skattskyldiga besvär. I fråga om restföring och indrivning skulle betydande arbetsbesparing åstadkommas och indrivningsmyndigheten skulle samtidigt få en helt annan överblick och möjlighet att bedöma sådana frågor, som står i samband med indrivning och undersökning.

Oberoende av en eller två uppörder, borde givetvis restföring kunna ske först efter majuppörden, vilket jag alternativt vill förorda. Men med tanke på, dels att denna restlängd är mera omfattande och dels med tanke på vad jag tidigare anfört anser jag dock övervägande skäl tala för en genomgående bestämmelse om endast en uppörd.

I anslutning härtill bör då också inbetalning av kvarstående skatt även mellan uppördsterminerna ske medelst anvisning och icke till centrala skattekontot, varigenom inbetalningen ytterligare underlättas och minskar risken för fel, som lätt kan uppkomma vid utskrivandet av särskilt inbetalningskort.

Vidare bör övervägas om debetsedlarna skola förse med ytterligare två anvisningar eller om dubblettsedel skall anskaffas i förekommande fall.

Beträffande indrivningsförfarandet förefaller det i högsta grad beklagligt att uppbördssakkunniga inte sökt att åstadkomma mera tidsenliga bestämmelser. Bestämmelserna äro här i huvudsak desamma, som varit gällande sedan mycket lång tid tillbaka i tiden och som inte alls motsvarar den praktiska utvecklingen och de ändamålsenliga ändringar som ytterligare borde kunna ske. I huvudsak är någon annan ändring inte föreslagen än vad beträffar själva redovisningsförfarandet. Dessutom föreslås en viss försöksverksamhet, vilket medför att hela landet i övrigt kan beräknas få fortsätta med det gamla och otidsenliga systemet under minst ett tiotal år framåt.

Det föreslagna försökssystemet är en kopiering av vad som tillämpats i Stockholm sedan 1936, varför tillräckliga erfarenheter i detta avseende redan nu borde föreligga.

Det får visserligen inte förbises att Stockholm på grund av sin storleksordning har vissa svåra problem att bemästra, men fränsett detta är det en alltför känd uppfattning och erfarenhet att systemet inte fungerar. Orsaken torde i första hand få tillskrivas centraliseringen, vilken medför en betänklig försening och förryckning av arbetet, en villervalla och irritation, såväl inom verket som hos allmänheten. Hur förstklassiga och dyrbara maskinella anordningar, som än anskaffas, så är det ändock kontakten med människorna och livet i samhället som på detta område lämnar resultat. Det får inte heller förbises att bakom varje restfört belopp finns människor med olika läggning och i stor utsträckning personer med rent sociala problem. Därför fordras också att det finns en person med största möjliga lokal- och personkännedom, som närmast har hand om indrivningen och som också kan förskaffa sig största möjliga förtroende bland sitt klientel, antingen det gäller skattskyldiga eller arbetsgivare beträffande införselmedel, o. s. v.

Under årens lopp har utvecklingen i praktiken gått därhän, att det är exekutionsbiträdena som praktiskt taget uteslutande verkställt indrivningen inom olika distrikt, i städerna i regel med hjälp av särskilda biträden. Därmed har också i stort sett i föregående berörda förhållanden uppnåtts. Utmätningmännen ha så många andra och mera grannliga arbetsuppgifter, utom eller inom den exekutiva verksamheten, att de inte kunna befatta sig med den direkta restindrivningen, oaktat att så närmast framgår av förordningen.

Teoretiskt sett finns sålunda knappast något att erinra mot det framlagda förslaget, men praktiskt sker en förflyttning med minst 25 à 30 år tillbaka i tiden, och vilket då också måste medföra ett fullständigt kaos. Utmätningmännen måste i första hand bl. a. fullgöra de uppgifter, som nu handhas av exekutionsbiträdena, såsom att göra upp om avbetalning, lämna anstånd o. s. v. Man måste då också fråga: Kan det vara lämpligt och rationellt att en utmätningssman — stadsfogde eller landsfiskal — skall syssla med sådana detaljer och är detta ekonomiskt en proportionell arbetskraft, fränsett allt annat?

Försöket är sålunda inte något nytt system, utan endast en återgång till

förordningens innehåll, och försöket med att exekutionsbiträdena skall ombesörja indrivningen redan från början är vad som nu tillämpas. Det enda som i grunden är oprövat är sålunda anordningen med den maskinella utskrivningen av restlängderna och övrigt material. Härmed borde vinnas en viss snabbhet, men om det är ekonomiskt lönande — med tanke på den nedgång av kvarskatteposterna, som bör förväntas efter översynen av källskattebestämmelserna — kan dock ifrågasättas. En undersökning borde dock först företagas i vilken utsträckning maskinerna kunna användas även för andra ändamål.

När det gäller kostnadsberäkningar för uppbörds- och indrivningsverken bör hänsyn inte bara tagas till de direkta kostnaderna utan samtidigt måste räknas med effektiviteten. Det är ingen affär att tjäna 25 000 kr. på ena hållet och förlora 100 000 på det andra, och även om förlusten flyttas över från kommunen till staten, så är det ändock svenska folket som får betala. Vidare är ju förhållandet sådant, att till den orten där uppbörds- och indrivningsresultatet är svagt får andra kommuner bidraga — såväl statligt som kommunalt — genom den utbetalningsform till kommunerna, som för närvarande finns. Därför borde det vara av allra största vikt att snarast få ett så rationellt och effektivt system genomfört över hela linjen, som över huvud är möjligt. Hur detta skall ske bör ytterligare och ingående undersökas. Det bör finnas utrymme för betydande rationaliseringar på området.

Jag har inte här möjlighet att närmare ingå på de olika utvägarna, men i städer och samhällen där det finns fullt sysselsatt personal med ifrågavarande uppgifter, bör i första hand alla till uppbörd och indrivning hörande ärenden sammanföras under en hatt. Genom samordning av alla närbesläktade arbetsuppgifter, såsom kontroll, indrivning etc., hos en och samma förrättningsman bör en betydande rationalisering åstadkommas. Ett flertal ärenden kunna då i många fall utföras på praktiskt taget samma tid av en enda tjänsteman, var till det nu erfordras flera. Genom en bättre överblick å dessa arbetsuppgifter kan också påräknas en större effektivitet och mindre irritation hos allmänheten. Man får inte begära att allmänhet och arbetsgivare alltid skall förstå att det är från olika institutioner, som de nu bliva uppvaktade med i stort sett samma frågor. En fördel är dessutom att arbetskraften kan disponeras där den för tillfället är mest erforderlig. Detta är en av de detaljer där jag anser att rationaliseringsträvandena i första hand bör sättas in, framför mer eller mindre lyckade provsystem. Beträffande rena landsbygden uppstår helt andra problem, men det borde givetvis undersökas om inte ett renodlat system även där skulle ha sina fördelar.

Vidare borde närmare undersökas lämpligheten av det förslag, som 1936 års uppbördskommitté framlagt i sitt betänkande å s. 185 o. f., att handräckning skall begäras av länsstyrelsen resp. lokala skattemyndigheten i sådana fall där det redan vid restlängdens utskrivande är känt att vederbörande flyttat till annat utmätningsdistrikt. Vissa fördelar äro där anförda, som i vissa fall kan-

ske har större giltighet nu än då. Med nuvarande uppbördssystem är indrivningsförfarandet betydligt mera komplicerat än tidigare och en fastare organisation hos länsstyrelsen skulle säkerligen vara till stor nytta. Därmed skulle dessutom erfarenheterna inom länet eller inom hela landet bättre kunna tillvaratagas och en större enhetlighet ernås.

Sammanfattningsvis anser jag sålunda, att det föreslagna försökssystemet är ändamålslost och förhindrar en verklig rationalisering och effektivisering under flera år framåt, att en genomgripande och slutgiltig överarbetning av uppbördsförordning och organisation i stället bör ske i berörda avseende, grundad på de erfarenheter som redan finnas och som säkert också äro tillräckliga samt, att ett provisorium eller osäkerhetstillstånd, som inte kan anses vara befrämjande, redan nu är rådande sedan minst femton år tillbaka och som därför ytterligare motiverar att en fastare form snarast bör åstadkommas.

4. Särskilt yttrande av herr Rydhagen.

Undertecknad, som av Kungl. Maj:t förordnats att såsom expert biträda 1949 års uppbördssakkunniga, är av annan mening än de sakkunniga i de frågor, som härnedan närmare behandlas.

Anståndsbestämmelserna.

Enligt de sakkunnigas förslag skall anstånd beviljas av den lokala skattemyndigheten. Efter anstånd på de skäl, som angivits i § 56 i författningsförslaget, kan den skattskyldiges ekonomiska förhållanden hava undergått sådana förbättringar, att en omprövning av ett beslut om medgivet anstånd snarast bör ske. Sådan omprövning har även förutsatts i § 56 mom. 3. Omprövningen bör emellertid, om skatten restförts, verkställas av vederbörande utmätningsman, som handlägger ärendet och besitter den för omprövningen av beslutet erforderliga personkännedomen.

Försöksverksamheten.

De sakkunniga hava föreslagit, att restlängder, indrivningskort och kravskrivelser skola framställas med ett hektograferingsoriginal till restlängden. Förslaget i denna del synes hava erhållit en god lösning och tillstyrkes. Däremot anser jag mig icke kunna biträda de sakkunnigas uppfattning, att systemet skall prövas i två län för att man skall kunna utröna lämpligaste arbetsrutinen ävensom systemets lönsamhet och lämplighet i övrigt. Förhållandena på området äro nämligen sådana, att de föreslagna förenklingsarna och rationaliseringarna böra genomföras snarast möjligt. Det synes heller icke vara förenat med några svårigheter att redan nu taga definitiv ställning till problemet. Ett av syftena med översynen av gällande bestämmelser är ju, att förenkla och effektivisera indriv-

ningsverksamheten. Om hänsyn tages härtill och även till rådande förhållanden, kunna bärande skäl icke anses hava förebringats för ett uppskov. Det föreslagna systemet bör därför enligt mitt förmenande genomföras utan onödigt dröjsmål.

Konkursansökan för utfående av skatt.

Enligt de sakkunnigas förslag skall länsstyrelsen inom hela länet pröva frågor, huruvida ansökan bör ingivas om en skattskyldigs försättande i konkurs för utfående av skatt. Det skall villigt medgivas, att en lösning efter dessa riktlinjer mycket väl kan godtagas från indrivningsmyndigheternas sida. Då emellertid dessa frågor som regel äro av synnerligen brådskande natur, ifrågasätter jag, om icke prövningen kunde överlåtas på utmätningsmännen. Konkursansökan gentemot en skattskyldig är ett ytterst verksamt medel i skatteindrivningen, och varje möjlighet bör därför tillvaratagas för att giva detsamma högsta möjliga effektivitet. Vad jag i frågan här framhållit utmynnar i en hemställen om förnyade överväganden under hänsynstagande till de av mig här ovan framförda synpunkterna.

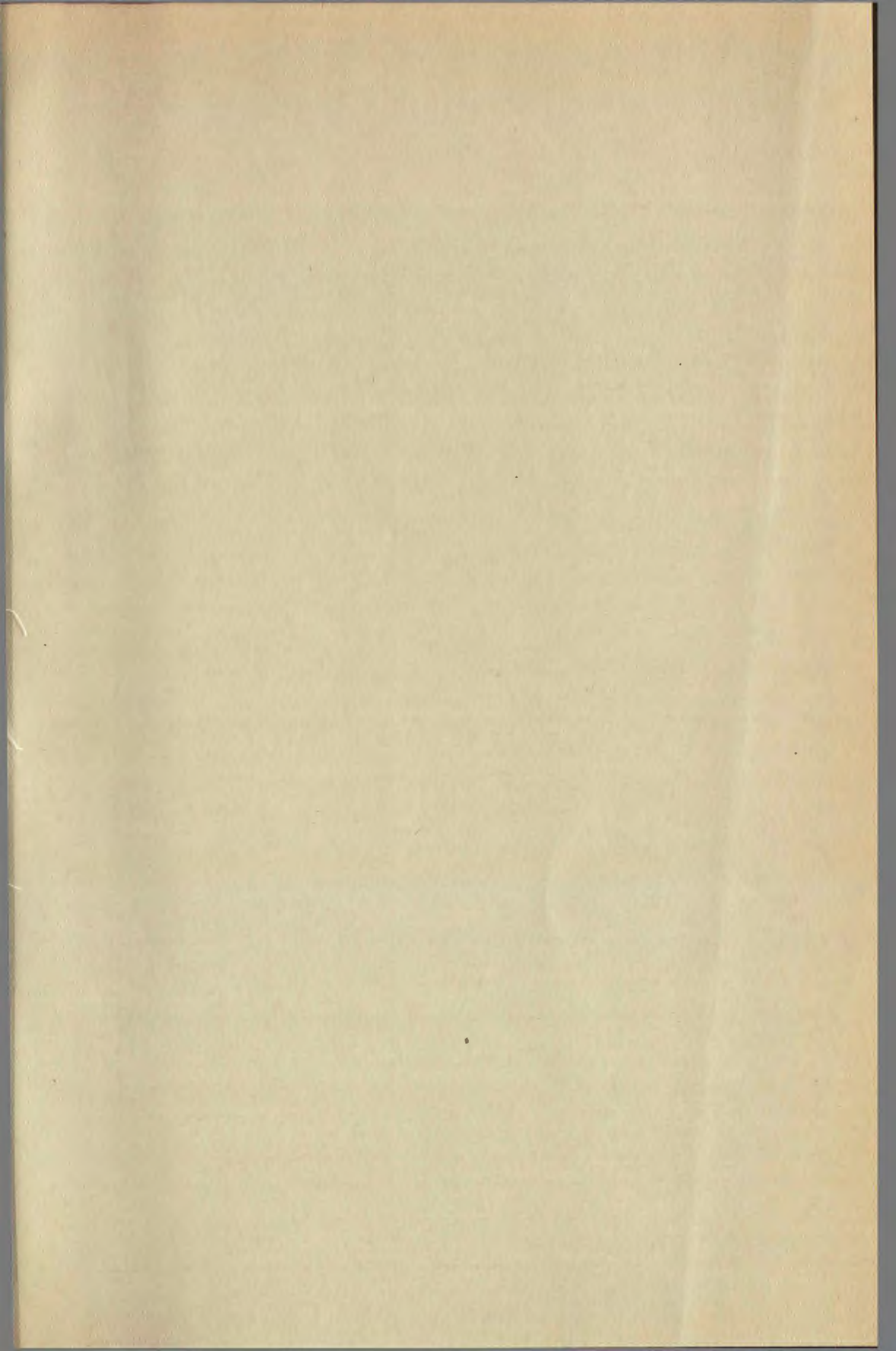
Redovisning från utmätningsman i stad med egen uppbördsförvaltning.

De sakkunniga föreslå, att i städer med egen uppbördsförvaltning utmätningsmannen skall svara för indrivning och redovisning av ogulden skatt samt att länsstyrelsen, som utövar tillsynen över indrivningsverksamheten inom länet, i följd härav skall verkställa inventering jämväl hos utmätningsman i stad med egen uppbördsförvaltning. Motsvarande bestämmelser hava inom fögderiförvaltningen varit gällande alltsedan uppbördsförordningens tillkomst. En lösning av frågorna om ansvaret för indrivningen och om inventeringsmyndighet i stad med egen uppbördsförvaltning efter de riktlinjer, som i förslaget uppdragits av de sakkunniga, utgör en länge väntad omläggning i syfte att sanera förhållandena på området, varför de sakkunnigas förslag i dessa delar tillstyrkas för genomförande snarast. Beträffande redovisningen från utmätningsmannen hava de sakkunniga stannat för ett bibehållande av nu tillämpat system. Enligt förslaget skall sålunda utmätningsmannen även i fortsättningen redovisa till kronokamreraren. Jag förmenar emellertid, att redovisning även från utmätningsman i stad med egen uppbördsförvaltning bör ske direkt till länsstyrelsen. Som hinder för omläggningen av redovisningen hava de sakkunniga framhållit, att redovisningen via kronokamreraren sammanhänger med frågan om städernas särskilda rättigheter och skyldigheter i förhållande till staten. Nämda fråga bör enligt min uppfattning icke utgöra hinder för en omläggning. Om den individuella redovisningen slopas och ersättes med kontoredovisning, torde någon arbetsökning, som kan utgöra hinder för omläggningen, icke uppstå hos länsstyrelsen, och merkostnaden för statsverket för en omläggning torde stanna vid relativt ringa belopp. Vinsterna av en omläggning äro många och tungt vä-

gande. Länsstyrelsen kan lättare följa och samordna indrivningen inom hela länet. Arbetet minskar på uppbördsverken genom att kronokamreraren befrias från det onödiga dubbelarbetet att mottaga, bokföra och till länsstyrelsen vidareända utmätningsmannens redovisningar. Redovisningsvägen förkortas genom att endast två myndigheter, länsstyrelsen och utmätningsmannen, taga befattning med redovisningen. Gränsdragningen mellan uppbörds- och indrivningsmyndigheterna blir skarp och klar. Kort sagt, förutsättningar skapas för uppnåendet av högsta möjliga effektivitet i skatteindrivningen.

Sammanfattningsvis vill jag framhålla, att ett genomförande av de sakkunnigas förslag med de ändringar, som här ovan i korthet skisserats, kommer att medföra, att för utmätningsman i stad med egen uppbördsförvaltning kommer att gälla samma bestämmelser som för annan utmätningsman i fråga om ansvar för indrivningen, redovisning, anmälan om avkortning och avskrivning, balanslängd och inventering. Denna lösning skulle leda fram till det mål, till vilket en lagstiftning på området just nu ytterst bör syfta, nämligen till en rationellt ordnad, enhetlig indrivningslagstiftning för hela riket.

Bestämmelserna rörande bötesindrivningen och tillämpningsföreskrifterna böra undergå av förestående föranledda ändringar.

Statens offentliga utredningar 1952

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

1949 års uppbördesakkunniga. II. Betänkande med förslag till vissa ändringar i uppbördesförfarandet. [1]

Politi.

Nationalekonomi och socialpolitik.

Hälsa- och sjukvård.

Allmänt näringsväsen.

Fast egendom. Jordbruk med blinärningar.

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Industri.

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Försvarsväsen.

Utrikes ärenden. Internationell rätt.